Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ភេយា ពស្ស ភកចេពា អរហេពា សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស

ឲុទ្ទកតិកាយេ

េតត្តិបិកាបិតិ

កន្ថារម្ភកខា

ឃឌិពន្តុំ ឃឌិត្វាត, ភយិពន្តុំ ភយាយហំ;

ឃឌភាឡ្យាត្សកាេចត, អត្តទាេយ ឌហំ សគា៍

េឃត ឃា ទចិពា េតត្តិ, េឃត សា អត្សេយាឌិពា;

េឃហិ សំចណ្ណតា ពពា, េពសាត្សកាចតិស្សិេពា៍

ពិន្តុំ ពិន្តុំ សទិត្វាត, លិភាលិភាត្សសត្សាឌិ;

ពទិស្សំ ឌិតស្សត្តាតំ, ហិពំ េតត្តិបិកាចតំ៍

អប្បេយឃ្យក្សេណា យហាឆម្មទាឌច្សឃា កេច;

អដ្ឋទិេឃា អត្ថុេពា េឃា, េពាធិសម្ភារប្ញុទេណា៍

ភាភាទដ្ឋិ ស្សទិស្សេទា, េសដ្ឋា សាសតបក្កុេហា;

បិសំសទាឌបិសំេសា, ភទាចិេត្តឃ្យចិត្តុេកា៍

ចិត្តិតការកោ រាជា, សិរដ្ឋិយាលបិលកោ;

អនេជឃ្យនេជឃ្យកោ យហារចេត្យាឌិការកោ សគា៓

អឃ្យាយច្ឆេត ឮ្យតេ្តត, ឌិតចក្កហិតត្តិតា;

អភត្តឃុតិភាយេត, សក្កច្ចិ អកិឃាចិតោ៓

កាយំ សំចណ្ហតា កតា, ឆេរាសកេហិ កម្ភិរា;

កម្ភិរត្តា ត្យ ឌាតិតំ្យ, ឌិតបុតេ្តហិ ក្យក្ករា៓

តស្វា ឃាឌិតាត្យ្នេបត, ករិឃ្សំ សាឆនំ ឃុឈ;

សិឃ្យសិក្ខតឃាត្យក់, ឃោត្តំ តេត្តិចិកាចតត្តិ៓

១៓ សក្កហចារអត្តចិកាចតា

តត្ត ឃស្ស សិក្ខត្តឃសក្កហស្ស តចក្កស្ស សត្ថសាសតចរស្ស អត្តសំចណ្ហត៌ ឃំ តេត្តិបុ្យករណ៌ កាត្យការយោ, តស្ស តេត្តិបុ្យករណស្ស តិស្សឃំ ចិសឃក្ខតំ សំចណ្ហតត្ថសហិតំ, សំចណ្ហតត្ថំ ឲច ចា សលៃកបិលេត តិលៃកេត សគា បុ្នេឌតត្ថស្ស ចេច តយឃ្សិតត្ថស្ស ច តរុត្តយស្ស សត្តេតា សាសតចនំ ចិក្នេហច តោតត្ថំ៓ ឲតំ សាសតចនំ តាច ឧស្សតេ្តា តំឌតកោត, តំចិឌាតកចិក្នហិ ច តិឃយេតំ្យ, រតភត្តឃក្យណបរិឌីបតច្ឆា កាតំ្យ –

“ឃំ លៃកោ បុ្នឌឃតេ, សលៃកបិលៃ សគា តយឃ្យតិ ច;

តស្យេត សាសតចនំ, ចិក្នហិ តោឃ្យំ តរចរស្សា”តិ៓ – បឆយកាឆយាហ;

ត្តយាឃ ហិ បឆយកាឆាឃ “ឲតំ សាសតចនំ តោឃ្យ”ត្តិ ឲត្តកយេច ឲកត្តតោ ករណចិសេសការចេត អឌិបេ្យតំ៓ ឲតេតច ចិសេសករលោត ឲកត្តាឌិបេ្យតតេត្តិចិសឃសាសតចរស្ស ឧឃ្សិតត្តា៓ ឲកត្តាឌិបេ្យតសាសតចរយេច តេត្តិសំចណ្ហតាឃ សំចណ្ហតត្ថតា

ᩅᩥᩈᨿᩴ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩅᨠ᩠ᨡᨲᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨧᩁᩥᨿᩮᩣ –

“ᩑᨲᩴ ᨷᨴᩣᨶᩥ ᩋᩈᩮᩈᨲ᩠ᨳᩥ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩉᩣᩁᨶᨿᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩅᩥᨧᩣᩁᨱᩅᩥᩈᨿᨽᩪᨲᩴ ᩈᩣᩈᨶᩴ ᩋᩣᨴᩥᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨲᩣᨴᩥᨣᩩᨱᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᩁᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᩴ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩴ ᨶᩥᨷᩩᨱᨬᩣᨱᨣᩮᩣᨧᩁᨲᩣᨿ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩅᩮᨴᨶᩦᨿᨾᩮᩅᩣ”ᨲᩥ (ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ) ᨧ,

“ᩑᨲᩴ ᨲᩥᩅᩥᨵᨾ᩠ᨷᩥ ‘ᩈᩣᩈᨶ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩴ ᨷᨶ, ᨲᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩅᨧᨶᩴ ᩋᨵᩥᨠᨷ᩠ᨷᩥᨿᩮᩣᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩣᩈᨶᨾᩪᩃᨽᩪᨲᩴ, ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᨷᨠᩣᩁᨱᩔ ᨧ ᩅᩥᩈᨿᨽᩪᨲᩴ ᨷᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᩈᩣᩈᨶᨾᩮᩅᩣ”ᨲᩥ (ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ) ᨧ,

“ᨷᨴᩣᨶᩥ ᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ‘ᩈᩣᩈᨶᩅᩁᩴ ᩅᩥᨴᩪᩉᩥ ᨬᩮᨿ᩠ᨿ’ᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨿ ᩅᩥᩈᨿᨽᩪᨲᩴ ᨷᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ᨷᨠᩣᩁᨶ᩠ᨲᩁᩮᨶ ᨶᩥᨿ᩠ᨿᩣᨲᩮᨲᩩᩴ ᨴᩮᩈᩮᨲᩩ’ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ) ᨧ.

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨷᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᩈᩣᩈᨶᩔᩣᨷᩥ ᨾᩪᩃᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩣᩈᨶᨾᩪᩃᨽᩪᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ. ᩑᨲᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᩈᩣᨵᨶᩮᨷᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩮᨲᨲ᩠ᨳᩮ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥ ᨶᩣᨶᩣᩅᩥᨵᩈᩣᨵᨠᩅᨧᨶᩴ ᨶᩣᨶᩣᩅᩣᨧᨠᩣᨶᩴ ᩋᨶᩮᨠᩣᨠᩣᩁᨠᩣᩁᨱᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨠᨲᩴ. ᨷ᩠ᨷᩣᨠᨭᨶᩣᨴᩥᨶᨿᩮᩉᩥ ᨷᨶ ᩈᩣᩈᨶᩔ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨻᩮᩣᨵᨠᨽᩪᨾᩥ ᩅᩤ ᨷᩁᩥᨴᩦᨷᨠᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩅᩤ ᨴᩦᨷᩥᨲᩣ ᩋᨵᩥᨣᨲᩣ ᨧ. ᩈᩣᩈᨶᩔ ᨷᨶ ᨩᨶᨶᨷ᩠ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨷᩁᩥᨷᩪᩁᨱᨲ᩠ᨳᩴ “ᨶᨿᩔᩤ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᨲᩮᨶ ᨧ ᩋᨷ᩠ᨷᨷ᩠ᨷᨠᩮᨶ ᩈᩣᩈᨶᨩᨶᨠᩮᩣ ᩅᩣᨧᨠᨲ᩠ᨲᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᩋᨲ᩠ᨳᨬᩣᨱᩅᩥᩈᩣᩁᨴᩉᩣᩁᨶᨿᩮᩉᩥ ᨬᩣᨱᨬ᩠ᨬᩣᨱᩅᩥᨿ᩠ᨿᩣᨷᩥᨲᩣᨿ ᩅᩥᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣ ᨷᨶ ᨩᨶᨠᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥᨠᩣᩁᨱᩔ ᨶᨿᩔ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨷᩮᩣᨵᨠᨽᩪᨾᩥ ᩅᩤ ᨷᩁᩥᨴᩦᨷᨠᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩅᩤ ᨴᩦᨷᩥᨲᩣ.

ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩈᩣᩈᨶᨩᨶᨠᩮᩣ ᨶᨿᩮᩣ ᩅᩮᨴᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᩈᩣᨵᩩ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩮᩣ ᨬᩮᨿ᩠ᨿ ᨶᨿᩔᨲᩮᩣ ᩅᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᨿᩴ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ...ᨷᩮ... ᨶᨿᩔᩅᩣ”ᨲᩥ, ᩑᨲᩮᨶ ᩈᩣᩈᨶᨩᨶᨠᩮᩣ ᨶᨿᩮᩣ ᩅᩮᨴᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩈᩃᩮᩣᨠᨷᩣᩃᩮᨶ ᩃᩮᩣᨠᩮᨶ ᩈᨴᩤ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩣᩃᩮᩈᩩ ᨷᩪᨩᨶᩦᨿᩮᩣ ᩅᩮᨴᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩅᩣᨲᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᩥᨲᩮᩣ ᨴᩮᩔᩥᨲᩮᩣᨲᩥ.

ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨷᩪᨩᨶᨶᨿᩔᨶᩮᩅ ᨶᩣᨶᩣᩅᩣᨧᨠᩮᨶ ᩅᩣ ᨷᩪᨩᨶᨶᨿᩔᨶᨿᩮᨶ ᨹᩃᩈᨾ᩠ᨷᨴᩣᨿ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨾᩉᨲ᩠ᨲᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᨷᩪᨩᨶᩦᨿᨽᩣᩅᩮᩣ ᩅᩮᨴᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩋᩈᨾ᩠ᨷᩩᨱ᩠ᨱᨠᩣᩃᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾ᩠ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨲᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨴᩥᨣᩩᨱᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᨶᨿᩔᨶᩦᨿᨽᩣᩅᩮᩣ ᨧ ᨴᩦᨷᨠᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩦᨷᩥᨲᩮᩣ. ᨲᩮᨶᩣᩉ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨧᩁᩥᨿᩮᩣ “ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩈᨴᩮᩅᨠᩔ ᩃᩮᩣᨠᩔ ᨷᩪᨩᨶᩦᨿᩅᨶ᩠ᨴᨶᩦᨿᨽᩣᩅᩮᩣ, ᩋᨷ᩠ᨷᨾᩮᨿ᩠ᨿᨣᩩᨱᨽᩣᩅᩮᩣ ᨧ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨣᩩᨱᩅᩥᩈᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨴᩦᨷᩮᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ (ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ).

ᨲᩣᨴᩥᩈᩔ ᨶᨿᩔ ᨲᩣᨴᩥᩈᩴ ᩈᩣᩈᨶᩅᩁᩴ ᨠᩥᩴ ᨠᩮᨶ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩅᩥᨴᩪᩉᩦ”ᨲᩥ. ᩑᨲᩮᨶ ᨲᩥᨷᩥᨭᨠᨵᩁᩣ ᩋᩁᩥᨿᨽᩪᨲᩣ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ ᩅᩣᨧᨠᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨣᩉᩥᨲᩣ, ᩈᩩᨷ᩠ᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩣᨴᩥᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᨷᨶ ᩅᩣᨧᨠᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩅᩤ ᨴᩦᨷᨠᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩅᩤ ᨴᩦᨷᩥᨲᩣᨲᩥ. ᩑᨲᩴ ᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩦᨷᩥᨲᩮ ᨶᨿᩮᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨿᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨶᨿᩮᨶ “ᩑᨲᩴ ᨷᨶᨿᨠᩣᨿ ᩈᩣᨵᩩᨶᨿᩴ ᨶᨿᨲ᩠ᨳᩅᩥᨿᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨷᩁᩥᨴᩦᨷᩥᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ”ᨲᩥ (ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩅᩣᩁᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣ) ᩅᨠ᩠ᨡᨲᩥ, ᨶ

គាថាយ និរវសេសត្ថេ។ តត្ថ ឥទន្តិ ឥទំ សាសនវរស្សនក្ខតាយ បឋមគាថាយាតិ អត្ថោវ ទដ្ឋព្វោ។ អបរេ បនាចរិយា “ទុតិយាយ បឋមគាថាយ ឧក្កដ្ឋេតា អធិប្បេតាតាធិប្បេតវវតាតិ ចេវ វាទកត្ថីបកត្ថិចេសសាតិ ច សុទ្ធ អធិវាសេត្វា ‘ឥទំ បឋមគាថាយ សាតិសយំ រតនត្តយគុណបរិទីបនំ កត្វា’តិ វទន្តានំ និស្សាយ សាតិសយំ រតនត្តយគុណបរិទីបនំ កាតុំ ‘យំ លោកោត្យាទិមាហា’តិ ច សាតិសយរតនត្តយគុណោ ទស្សេត្វា ‘យំ លោកោត្យាទិមាហា’តិ” ច វទន្តិ។ តេសំ វាទោ អយុត្តំ ភក្ខមតិ។ ការណំ បន យថា តេហិ វុត្តានុសារេន ញាតព្ពន្តិ អយំ បនាកុលយាកុមុប្បនីតុសន្ធុត្វា។

អថ វា ឥទំ សព្វំ ជម្ពុទីបវណ្ណេ និសីទិត្វា សិស្សានំ ហិតំ ចិន្តេន្តោ, អត្តនោ អភិនីហារសម្បត្តិំ បស្សន្តោ, សម្មាសម្ពុទ្ធេន បសំសិតោ, មហាកច្ចានេន សត្ថារា អនុមោទិតំ សាសនាយត្តំ នវង្គសត្ថុសាសនំ មោចេត្វា អសមហារាទិអនេកត្ថចិន្តំ នេត្តិប្បករណំ អារភន្តោ, “យំ លោកោ”ត្យាទិមាហ។ យទិ ឥទំ យថាវុត្តប្បការំ នេត្តិប្បករណក្ខុំ មោចេត្វា អសមហារាត្យាទិកំ អារភិតព្ពំ, តំ អនារភិត្វា កស្មា នេត្តិប្បករណតោ ពាហិរំ “យំ លោកោ”ត្យាទិកំ អារភិតព្ពំ, មេយ្យថាបិ អដ្ឋ បុច្ឆា លព្ភន្តិ ញាយគេហេ, លព្ភន្តិ បុច្ឆា អដ្ឋ ញាយគេហេ, ឥទមេវ នេត្តិប្បករណមារភន្តោ អញ្ញំ អារភតីតិ? តថាបិ យស្ស យថាវុត្តស្ស សាសនវរស្ស អត្ថសំវណ្ណនំ នេត្តិប្បករណំ កាតុកាមោ យស្ស នេត្តិប្បករណស្ស វិសយភូតំ សំវណ្ណិតព្ពសហិតំ, សំវណ្ណិតព្ពំ ឥទ ចា តំ សាសនវរំ ទាវ ទស្សេន្តោ តំសម្បោធ, តំវិជានកវិទូហិ ច និយមេតុំ, រតនត្តយគុណបរិទីបនត្ថា កាតុំ “យំ លោកោ”ត្យាទិមាហ។ អយំ លីនត្ថប្បកាសនហិតោ អនុសន្ធុត្វា។

“យំ លោកោ បូជយតេ, សលោកបាលោ សទា នមស្សតិ ច;

តស្សេវ សាសនវរំ, វិទូហិ ញេយ្យំ នរវរស្សា”តិ។ –

និគ្គហីតលោបំ កត្វា រចិតា គាថា អរិយាសាមញ្ញលក្ខណេន សម្បន្នា។ កថំ? បុព្ពឌ្ឍេ តិំស មត្តា, អបរឌ្ឍេ សត្តវីស មត្តា។ សម្បិណ្ឌិតា សត្តបញ្ញាស មត្តាវ ភវន្តិ។ អក្ខរានិ បន ទ្វីសុ គាថាសុ សត្តតិំស។ តេសុ គរុក្ខរា វីសតិ, លហុក្ខរា សត្តរស ភវន្តិ។ “តស្សេវំ សាសនវរ”ន្តិ បន សានុនាសិកំ វិញ្ញេយ្យំ។

តត្ថ និទ្ធារេត្វា អដ្ឋកថានុសារេន វិជានិតព្ពោ។ សលោកបាលោ សព្ពោ សត្តលោកោ សក្កច្ចំ សទ្ធាតព្ពាតាទិអនេកគុណានុស្សរណេន ច បូជេតព្ពបូជនេន ច បដិបត្តិបូជនេន ច សទា សព្ពកាលេសុ សក្កច្ចំ យំ នរវរំ បូជយតេ ចេវ នមស្សតិ ច, តស្ស បូជិតព្ពស្ស ចេវ នមស្សិតព្ពស្ស ច សត្ថុនោ នរវរស្ស តិលោកគុរុស្ស យថា សំវណ្ណិតព្ពសហិតំ, សំវណ្ណិតព្ពំ ឥទ ចា វិទូហិ ញេយ្យំ ញាតព្ពំ។ និបុណញាណគោចរំ ឥទំ យថា ទូរំ ឋបិតំ សាសនវរំ យថា អារភិតព្ពស្ស នេត្តិប្បករណស្ស វិសយត្តិ បឋមំ ជានិតព្ពំ ទស្សេត្វា តស្ស អត្ថសំវណ្ណនាភូតំ នេត្តិប្បករណំ អហំ អារភិស្សាមិ, តំ សុណាថ សុតានុសារេន ធារេថាតិ វទន្តិ, អថ វាចនាមគ្គនិ កាតព្ពា។

កថំ? “សលោកបាលោ លោកោ”តិ វិសេសនវិសេសិតព្ពភាវេន យោជនា។ លោកបាលោ វជ្ជេត្វា អវសេសោ លោកោ ច ន ហោតិ, អថ ខោ លោកបាលសហិតោ លោកោតិ វិសេសេតិ។ “លោកោ បូជយតេ ចេវ នមស្សតិ វា”តិ កត្តុការកអាខ្យាតកិរិយាភាវេន យោជនា “យោ ករោតិ, ស កត្តា”តិ វុត្តត្តា។ យោ លោកោ ការកោ, សោ កត្តា ហោតុ។ យោ លោកោ បូជយតេ ចេវ នមស្សតិ វ, កថំ សោ កត្តាតិ? “យោ ករោតិ, ស កត្តា”តិ វុត្តស្ស “យោ ករោតិ កិរិយំ និប្ផាទេតិ, សោ កិរិយានិប្ផាទកោ កត្តា”តិ អត្ថសម្ពន្ធតោ សយនកញ្ញនាទិសព្ពកិរិយានិប្ផាទកោ កត្តាយេវ ហោតិ។ អយញ្ហិ លោកោ បូជនមស្សនកិរិយានិប្ផាទកោយេវាតិ។ កថំ អយំ លោកោ កិរិយានិប្ផាទកោតិ? “លោកោ”តិ សត្តបញ្ញត្តិយា បវត្តោ អវិជ្ជមានាយបិ បញ្ញាបេតព្ពោ សន្តានេ បវត្តមានោ ហទយវត្ថុនិស្សិតោ ចិត្តុប្បាទោ គហេតព្ពោ, សោ យថារហំ ហេតាធិបតិសហជាតាទិបច្ចយេន បច្ចយោ និប្ផាទកោ ភវេ។ ឯវំ លោកស្ស កត្តុការកភាវោ វិជានិតព្ពោតិ បច្ចយបច្ចយុប្បន្នភាវេន យោជនា។ ឯស នយោ តីសុ បិដកេសុបិ ឯវរូបេសុ ឋានេសុ។

“យំ នរទេវំ បូជយតេ ចេវ នមស្សតិ វា”តិ កម្មការកអាខ្យាតកិរិយាភាវេន យោជនា “យំ ករោតិ, តំ កម្ម”ន្តិ វុត្តត្តា។ យំ កាតព្ពំ, តំ កម្មំ ហោតុ។ យំ បូជយតិ ចេវ នមស្សតិ វ, កថំ តំ កម្មន្តិ? “យំ ករោតិ, តំ កម្ម”ន្តិ វុត្តស្ស “យំ ករោតិ កិរិយាយ សម្ពជ្ឈតិ, កិរិយាយ សម្ពជ្ឈិតព្ពំ កម្ម”ន្តិ អត្ថសម្ពន្ធតោ ករណវាចកវចនីយាទិសព្ពកិរិយាយ សម្ពជ្ឈិតព្ពំ កម្មំ ហោតេវ។ អយញ្ហិ នរទេវោ បូជនមស្សនកិរិយាយ វាចកវចនីយភាវេន សម្ពជ្ឈិតព្ពោយេវាតិ។ កថំ អយំ នរទេវោ វចនីយោតិ? បូជនមស្សនចេតនាយ អារម្មណករណវសេន នរទេវោ វចនីយោ, ចេតនា វាចកា, ឯវំ វាចកវចិតព្ពភាវោ ហោតេវ។ “យំ នរទេវ”ន្តិ បញ្ញត្តិយា បវត្តោ អវិជ្ជមានាយបិ បញ្ញាបេតព្ពោ សន្តានវសេន បវត្តមានោ លោកិយលោកុត្តរគុណសហិតោ ខន្ធបញ្ចកោ វុត្តោ, សោ អារម្មណបច្ចយេន បច្ចយោ, ចេតនា បច្ចយុប្បន្នាតិ បច្ចយបច្ចយុប្បន្នភាវេន យោជនា។ ឯស នយោ តីសុ បិដកេសុ ឯវរូបេសុ ឋានេសុ។

“តស្ស នរទេវស្សា”តិ វិសេសនវិសេសិតព្ពភាវេន យោជនា។ នរទេវោ នាម និយត្តិតព្ពាទិកោ ន ហោតិ, អថ ខោ បូជេតព្ពោ នមស្សិតព្ពោ ឯវាតិ វិសេសេតិ។ តស្ស បូជេតព្ពស្ស ចេវ នមស្សិតព្ពស្ស ច នរទេវស្ស សាសនវរន្តិ ជញ្ញាជនកភាវេន យោជនា។ សាសនវរំ នាម បច្ចេកពុទ្ធសាវកពុទ្ធរាជរាជាទីនំ សាសនវរំ ន ហោតិ, បូជេតព្ពស្ស ចេវ នមស្សិតព្ពស្ស ច នរទេវស្ស តិលោកស្សេវ សាសនវរន្តិ និយមេតិ។

“វិញ្ញូហិ ពោធ្យ”ន្តិ កត្តុការកកិតកិរិយាភាវេន យោជនា។ កត្តុភាវោ ហេដ្ឋា វុត្តោវ។ “វិញ្ញូហី”តិ សត្តបញ្ញត្តិយា បវត្តោ អវិជ្ជមានាយបិ បញ្ញាបេតព្ពោ សន្តានេ បវត្តមានោ សាសនវរេ សម្មោហធំសកញាណសហិតោ ហទយវត្ថុនិស្សិតោ ចិត្តុប្បាទោ វុត្តោ, សោ យថារហំ ហេតាធិបតិសហជាតាទិបច្ចយេន បច្ចយោ និប្ផាទកោ ភវេ។ ពោ-ពុធិធាតុយា អត្ថភូតំ ពោធំ បច្ចយុប្បន្នំ និប្ផាទេយ្យ ភវេ, ឯវំ បច្ចយបច្ចយុប្បន្នភាវេន យោជនា។

“ខេោឃ្យិ ឞោេតចេ”ត្តិ ចិេឞេឞតចិេឞឮ្យកាេចត េឃោឌតា៑ ឞោេតចេ៑ តាយ ត េឃត េពតចិ ខេោឃ្យិ, អឆ េលា ចិទ្ទេហច ឞឃ្យុក្យុយខោេឃត ខេោឃ្យិ ឞោេតចេត្តិ ចិេឞេឞតិ៑

“ខុតំ ឞោេតចេ”ត្តិ ចិេឞេឞតចិេឞឮ្យកាេចត េឃោឌតា៑ ឞោេតចេ៑ តាយ យឃា ញុទ្ធិឃំ អដ្ឋបិតំ អប្បចេត្តតត្ថាំ េហាតិ, យឃា ព្ពុទាតិ េតត្តិប្បកេឃឮ្យ ចិេឞឃកាេចត ញុទ្ធិឃំ ចិបរិចត្តយាតំ ឆេបតត្ថាំ បចេត្តតត្ថាំ ឞោេតចេត្តិ ចិេឞេឞតិ៑ ខុតំ ឞោេតចេ៑ េតត្តិប្បកេឃឮ្យ ចិេឞឃត្តិ េឃោឌតា កាតត្ថា៑ េតតាហ “ខុតំ ព្ពុទាតិ អេយត្តិ ចិកឌិតត្ថាហាេតឃបដ្ឋាតចិចាេឃចិេឞឃក្ខតំ ឞោេត”ត្តិ (េតត្តិ៑ អដ្ឋ៑ ឞដ្ឋហចាេចណ្ណតា)៑ ព្ពុេទ្ធចំ េតត្តិឃា បឆយកាធាឃ ឞេទ្ធេបត េឃោឌតេត្តា ឞយេត្តា៑

តត្ថ ឃត្តិ អតិឃយតេចេឮ្យ ឞត្តុេតា ចាធកំ បេឃោកចត្តឞត្ថតាយំ៑ អតិឃេយា ច ប្អូឌតតយឮ្យតកិរិឃាឃ អតិឃយិតត្តា ធុេត្តា, ត តេចេេតា អេទ្ធាឞត្តឮ្យ ឞយុក្ខចេតាតិ៑ ខុឞ តេឃា េឞឞាតិឃេតេឞុបិ តីឞុ បិដេកាឞុ៑ េលិកិឃត្តិ ខុត្ត ប្បុណ្ណាប្បុណ្ណាតិ, តត្ថិបិេកា ចាតិ េលិេកា៑ខុត្ត ឞត្តតិកាេឃ ប្បុណ្ណាប្បុណ្ណាតិ េលិកិឃត្តិ បចត្តត្តិ, តត្ថិបិេកា ច េលិកិឃតិ បចត្តតិ, ព្ពុតិ ឞត្តតិកាឃឮ្យ ប្បុណ្ណាប្បុណ្ណាតំ, តត្ថិបិកឮ្យ ច បចត្តតឮ្យ អាឆាេកាចេតា “ខុត្ត”តិបេឆត តិទ្ធិេដ្ឋា ឞត្តតិកាេឃា េលិេកាតាយ៑ ប្អូឃេតតិ ចិក្កហចិេហិតំ អាឮ្យាតបឆំ, ឞក្កុទ្ធិ ប្អូឌតំ កេទាតិ៑

េលិកំ បិេលត្តីតិ េលិកបិលិ, ប្បុណ្ណាប្បុណ្ណាតេទ្ធេច តត្ថិបិកឮ្យ ច បចត្តតាឆាេត្តា េលិកា ច៑ េក េត? ចត្តាេទា យហាទាឌាេតា, ព្ពុត្តឃយចេឃាក្យេចេទា ចា, ឞត្តិឃចត្យហាទាឌឞក្កឞុឃាយឞត្តនិតឞុតិយិុតបេតិយិុតចឞចត្តិយហា(ញហុាឆេឃា ចា៑ បិលតេទ្ធត្ត ព្ពុឮ្យទិឃាឆិបេទ្ធត តំតំឞត្តេលិកឮ្យ អេទ្ធាយេទ្ធាចិេហឞតតិចាេឃាឌិអាឃាបចត្តាបតឃឞបរិចាេដ្ឋាតត្តទាឌិតិឃ្យាឆតា, ឞហ េលិកបិេលហិ េឃា ចត្តតីតិ ឞេលិកបិេលិ៑ អឆ ចា េឃ ហិេទាត្តប្បា េលិកំ បិេលត្តិ, ព្ពុតិ បិលតេតា េត ហិេទាត្តប្បា េលិកបិលិ៑ េតតាហ កកចា “េទ្ធេយ, កិក្ខេច, ឞុក្កា ឆយុ៊ា េលិកំ បិេលត្តី”តិ (អ៑ តិ៑ ៧៑៥; ព្ពុតិធុ៑ ៣៧)៑ េលិកបិេលហិ ហិេទាត្តេប្យហិ ឞយត្ថាេតា េលិេកា ឞេលិកបិេលិ តាយ៑ ហិេទាត្តប្បឞយុេត្ថ ហិ ឞប្បុទិេឞា េលិេកា ឞក្កុទ្ធិ ឞចា ឞត្ថាកាេលឞុ ប្អូឃតិ េចេច តយឮ្យតិ ច បិបហិទិឌិក្យុទ្ធតេតា, ឆយុទ្ធតចត្តតាឃ ច៑

អេទ្ធា បត ប្អូេទត្តា តយឮ្យត្តាបិ កទាចិេឃច ប្អូេទត្តិ តយឮ្យត្តិ, ត ឞត្ថទាតិ៑ ឞទាតិ ប្អូឌតតយឮ្យតកាលចាធកចិក្កហចិេហិតំ ចិកប្បតាយំ, ឞត្ថតាយំ ចា៑ តយឮ្យតីតិ ចិក្កហចិេហិតំ អាឮ្យាតបឆំ, ឞក្កុទ្ធិ តយឮ្យតំ កេទាតិ៑ តេឮ្យតាតិ ខុត្ត តឮ្យាតិ តិឃយចាធកំ បេឃោកចត្តឞត្ថតាយំ ចិក្កហចិេហិតេយេច៑ តិឃេយា ច ប្អូឌតតយឮ្យតកិរិឃាឃ ចិេឞេឞេតា៑ តត្វា តឮ្យ ប្អូឌតតយឮ្យតកិរិឃាឃ តិឃយិតត្ថឮ្យ ប្អូេឌតត្ថឮ្យ តយឮ្យិតត្ថឮ្យ តេចេឮ្យាតិ អេត្វា ឃុេត្តាធ៑ េឞឞតិឃេយឞុ អេទ្ធាឞុបិ ខុេឞច តេឃា៑ ខុតត្តិ អាធទិេឃត ចិកឌិតត្ថាហាេតឃបដ្ឋាតចិចាេឃចិេឞឃក្ខតឮ្យ ឞោេតចេបទាឃឞតំ បេឃោកចត្តឞត្ថតាយំ ចិក្កហចិេហិតំ៑

សាសតិ ឯតេនាតិ សាសនំ, ឯតេន នវវិធសុត្តន្តេន, នវវិធសុត្តន្តសហិតេន វា វេរេន សេដ្ឋេន សមេត្វ វេនេយ្យេ ទិដ្ឋធម្មិកសម្បរាយិកបរមត្ថេហិ ហិតវិធាយកេនេន យថារហំ សមេត្វា សាសតិ អនុសាសតិ វិនេតិ។ ឥតិ សាសនត្ថោ សាសនកិរិយត្ថោ សាសនេន វេនេយ្យសត្តានំ ញាណបដិបត្តាធិការស្ស ការណាការណត្តា "ឯតេនា"តិ បទេន និទ្ទិដ្ឋំ នវវិធសុត្តន្តំ, នវវិធសុត្តន្តសហិតំ វា វទំ សត្ថា សាសនំ តាយ។ នវវិធសុត្តន្តទេសនាយ ហិ វេនេយ្យានំ ញាណំ បុរិមញាណេន បច្ឆិមញាណំ, ញាណេន បដិបត្តេន បច្ឆិមបដិបត្តេន អធិការោ, បុរិមាធិការេន បច្ឆិមាធិការោ ហោតិ។ តេន វុត្តំ "សទ្ធា សីលំ សុតំ ចាគោ បញ្ញា សទ្ធាយ សីលស្ស សុតស្ស ចាគស្ស បញ្ញាយា"តិ (បដ្ឋា. ១.១.៤២៣) ច "បឋមស្ស ឈានស្ស បរិកម្មំ បឋមស្ស ឈានស្សា"ត្យាទិ (បដ្ឋា. ១.១.៤២៣) ច។ សាសនធាតុយា ទេសនាសន្តោ ច តំ ជនកោ ទេសនាទាលម្ពយុត្តចិត្តុប្បាទោ ច មុញ្ចេត្វា, តំឧបនិស្សយបច្ចយា វេនេយ្យានំ អត្ថញាណបដិបត្តិអធិករណាទិ ការណុបចារេន, "ឯតេនា"តិ បទេន វុត្តាយ សាសនក្រិយាយ នយបញ្ញត្តិយា ការណត្តិសង្គហា ឧបនិស្សយបច្ចយសត្តិ ផលូបចារេន វុត្តា។ ឥតិ-សទ្ទោបិ ឯវំ នយបញ្ញត្តិយា ឧបនិស្សយបច្ចយសត្តិ ហេតុភាវេន បរាមសតិ, តស្សា សត្តិយា អាធារភូតា នយបញ្ញត្តិ យុ-បច្ចយេន។ ឯវញ្ច នយោ តីសុ បិដកេសុ ឯកទេសេសុ ធាតេសុ។

ឯកត្តនិយ្យានដ្ឋេន, អនញ្ញសាធារណភាវតាយ ច ឧត្តមដ្ឋេន វរំ ឧត្តមំ, បរិយត្តិសាសនម្បិ ផលនិយ្យានតោ, មគ្គនិយ្យានហេតុភាវតោ ច និយ្យានដ្ឋេន, សាវកាទីហិ អជានិតព្ពត្តា អសាធារណដ្ឋេន ច ឧត្តមដ្ឋេន វរំ, វរិតព្ពត្តា ច វរំ។ យថាវុត្តស្ស សាសនស្ស បណ្ឌិតេហិ អភិបត្ថិតសម្បត្តិហេតុភាវេន វរិតព្ពត្តា បត្ថេតព្ពត្តា សាសនវរំ នាម, យថាវុត្តេន វា សាសនេន តំ វរតីតិ សាសនវរំ។ ច-សទ្ទោ សត្តិភេទំ, តំ-សទ្ទោ អត្ថភេទំ ទេសេស្សតិ។

ចិន្តីតិ ចិន្តា។ ឯវ បណ្ឌិតា យថាសភាវតោ កម្មកម្មផលានិ, កុសលាទិភេទេ ច ធម្មេ ចិន្តេតិ, ឥតិ ចិន្តនតោ ទេវ បណ្ឌិតា ចិន្តា នាម, តេហិ។ ញាតព្ពន្តិ ញេយ្យំ។ ញា-ធាតុយា និប្ផាទិយមានតោ អារម្មណិកំ ញាណំ វុត្តំ, ឧបចារតោ សាសនវរស្ស អារម្មណបច្ចយភាវោ ទស្សិតោ, ឥតិ-សទ្ទេន អារម្មណបច្ចយភាវោ បរាមសិតោ។ តស្ស ឥតិ-សទ្ទេន បរាមសិតព្ពស្ស អារម្មណបច្ចយភាវស្ស អាធារំ សាសនវរំ ញេយ្យ-បច្ចយេន្តោតិ ទដ្ឋព្ពំ។ ញាណំ អរហតីតិ វា ញេយ្យំ, ចិន្តានំ ញាណំ អារម្មណភាវេន អរហតីតិ អត្ថោ។ ឥមស្មិំ នយេ តទ្ធិតបទំ ទដ្ឋព្ពំ។

នរតិ នេតីតិ នរោ។ យោ បុរិសោ អត្តានំ ឥត្ថិត្តំ ឧត្តមដ្ឋានំ នរតិ នេតិ, ឥតិ នរណតោ នយនតោ យោ បុរិសោ នរោ នាម។ សោ ហិ បុត្តភូតោបិ មាតុយា បិតុដ្ឋានេ តិដ្ឋតិ, កនិដ្ឋភាតុភូតោបិ ជេដ្ឋភគិនិំ បិតុដ្ឋានេ តិដ្ឋតិ។ អថ វា នរិតព្ពោ នេតព្ពោតិ នរោ។ សោ ហិ ញាតកាលតោ បដ្ឋាយ យាវ អត្តនោ សការេន អត្តានំ ធារេតុំ សមត្ថោ ន ហោតិ, តាវ បរេហិ នេតព្ពោ, ន តថា អញ្ញោ តិរច្ឆានាទិកោតិ។ ឯត្ថ បន សត្តវិសេសាយ នរតិ វេនេយ្យសត្តេតិ នរោតិ អត្ថោ អធិប្បេតោ។ សត្ថា ហិ សត្តេ អបាយាទិតោ សុគតិំ ច មគ្គផលនិព្ពានានិ ច នេតីតិ។ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណាទិអនេកគុណសមន្នាគតត្តា វរោ ឧត្តមោ, វរិតព្ពោ បត្ថេតព្ពោតិ ច វរោ, តិលោកគ្គោ បកតិយា ឧច្ចាកុលេ នរោ គុណុត្តមេន សមន្នាគតោ វរោ, នរោ ច សោ វរោ ចាតិ នរវរោ។ ច-ត-សទ្ទានំ អត្ថភេទោ វុត្តោវ, ចិន្តនបរិនិទ្ទេសយានយាមំ វេន វុត្តំ "អគ្គបុគ្គលស្សាតិ អត្ថោ"តិ (នេត្តិ. អដ្ឋ. សង្គហវារវណ្ណនា)។ អញ្ញោ បន

“ករាត់, ករេរសុ ចា ចរេរាតិ ករចរេរា”តិ ចគត្តិ, តំ ចចត់ “អក្កបុក្កលស្សាតិ អរេត្វា”តិ (ខេត្តិ៍ អដ្ឋ៍ សក្កហចារចណ្ណកា)
អដ្ឋកថាចចខេតត ចិរន្តញ្ញាតិ យរេញ្ញា៍ តស្ស ករចរស្សាតិ៍ ពួរេច្ចចំ ខេត្តិប្បករលស្ស អាឌិកាថាឃ សយាសេត ច ចចតរេត្វា សយរេត្វា៍

សទ្ទបរេត្វា ឃោឌតត្វចចតត្វាតុសារេត ចិឌាតិតរេត្តា៍ តថាបិ ចិសុំ សុដ្ឋ ឌាតតត្វាឃ បុត ចត្តរេត្តា៍ “ឃ”ត្តិ បគស្ស
អគញ្ញាសាឈារលាសញ្ញត្តាតញ្ញាលាឌិអតេកក្កលាសយរេត្វា សលោកបរេលត លោកេត ប្បុរេឌតរេត្វា ខេច តយស្សិតរេត្វា ច
សាសតចរេខេសេកា តិលោកក្កោ សទ្ទបរេត្វា៍ “លោកោ”តិ បគស្ស ឃថាទុត្តលោកបិលសហិតោ សទ្ធាចាកាឌិសយរេត្វា សត្តសត្តលោកោ
សទ្ទបរេត្វា៍ លោកសរេទ្ធា ទុកចចតឃុរេត្វាបិ ឌាតិសទ្ធត្វា តិរចរេសសតោ សរេត្វ សក្កហ្យាតិ ឃថា “យហាឌតោ”តិ៍ កាយរេខ្លាត្វ
លោកសទ្ធោ “លោកចិត្ត”ត្យាឌីសុ សទ្ធាវកាឌតេសុបិ បចរេត្វា, ប្បុឌតតយស្សតកិរិឃាសាឈតត្វា បត សត្តលោកេច ចាចកកាចេត
បចរេត្វាតិ៍ ខេតាហ “ប្បុឌតកិរិឃាឃោព្យាក្ខតាតាចរេសតា”តិ (ខេត្តិ៍ អដ្ឋ៍ សក្កហចារចណ្ណកា)៍

ប្បុឌឃេពតិ ឲត្វ ប្បុឌតកិរិឃាឃ ឃុព្យតោ ប្បុឌតសព្ទាតោ ប្បុរេឌត្តាត់ ចិត្តប្បារេឌា សទ្ទបរេត្វា, ថលុបចាររេត តំចិត្តប្បាគស្ស
អាវេឡាលបកត្វបតិស្សឃក្ខតា ទុត្តប្បកាវា សត្តេ ត្យុទ្ធក្កលា សទ្ទបរេត្វា៍ តេ-ចិកត្តិបច្ចយស្ស ប្បុឌតកិរិឃាសាឈេកា ទុត្តប្បការេរា លោកា
ច សទ្ទបរេត្វា, ឲចំ សតិ អត្វេគឌាកាចតោ ខ្ញុំសុ ចាចរេកាសុ ឲរេកាច ចាចរេកា ចត្តរេត្តា, កម្មា ឲកម្មិ អរេត្វ រេច្ច ចាចកា ទុត្តាតិ? តាឃំ
ខេគារសា ខ្ញុំត្ត ចាចកាត់ សាយញ្ញាចិរេសចាចកត្វា៍ លោកសទ្ធោ ហិ ប្បុឌតកិរិឃាសាឈេកា, អញ្ញាកិរិឃាសាឈេកា ច ចឥតិតិ
សាយញ្ញាចាចរេកា ច ខេហាតិ៍ ប្បុឌឃេព-សទ្ធោ លោកប្បុឌតត្តិប្បុឌតបុរិសប្បុឌតតិរេច្ឆាតប្បុឌតាឌិកិរិឃាសាឈកត្វា ចឥតិតិ
សាយញ្ញាចាចរេកា ៍ តម្ហា ប្បុឌឃេព-សទ្ធោ លោកសទ្ធស្ស សទ្ទបរេត្វា, ប្បុឌតកិរិឃាសាឈេកា ច ត អញ្ញាកិរិឃាសាឈេកាតិ តិឃមេតិ៍
លោកសទ្ធោ ច ប្បុឌឃេពសទ្ធស្ស សទ្ទបរេត្វា ប្បុឌតកិរិឃាសាឈេកា៍ លោកា បត ប្បុឌតកិរិឃាសាឈេកា ពួត្តិបុរិសតិរេច្ឆាតាឌិកោតិ
តិឃមេតិ៍ តឹសុ បិដកេសុ អរេញ្ញាសុបិ ឲចទ្ទបសុ ធាតេសុ ឲសេច តរេយា៍

“សលោកបរេលា”តិ បគស្ស ឃថាទុត្តសេដ្ឋលោកបិលសហករេតា, ប្បុឌតតយស្សតកិរិឃាសាឈេកា ច សត្តតិការេយា សទ្ទបរេត្វា៍ “សគា”តិ
បគស្ស ទត្តិឌិចសកាលោ អតីតកកាចរេតា ឆរេយាតកាលោ តរេតា បរកាលោ អកិតីហាររេតា ឃាច សាសតត្តរឆាតា កាលោ តរេតា
បរកាលោ សទ្ទបរេត្វា៍ ឈោ បត អតាកាតព្យុទ្ធប្បជ្ជតកាលោ អតីតសឲ្យាសព្យុទ្ធ ពួគាតិ ប្បុឌឃត្តិ តយស្សត្តិ ចិឃ ប្បុឌឃិស្សតិ ខេច
តយស្សិស្សតិ ច៍ តយស្សតីតិ ឲត្វ តយស្សតកិរិឃាឃ ឃុព្យតោ តយស្សតសព្ទាតោ ចិត្តប្បារេឌា សទ្ទបរេត្វា, ថលុបចាររេត តំចិត្តប្បាគស្ស
អាវេឡាលបកត្វបតិស្សឃក្ខតា ទុត្តប្បកាវា សត្តេ ត្យុទ្ធក្កលា សទ្ទបរេត្វា៍ តិ-ចិកត្តិបច្ចយស្ស តយស្សតកិរិឃាសាឈេកា
ឃថាទុត្តសត្តតិការេយា លោកា ច សទ្ទបរេត្វា, អត្វេគឌាកាចេបិ ខ្ញុំត្ត ចាចកាត់ បចត្តការេចា ខេហដ្ឋា ទុរេត្វាច៍ “ចា”តិ បគស្ស
ពួតេតរេច្ឆា ប្បុរេឌត្តាបិ ត តយស្សតិ, តយស្សរេត្តាបិ ត ប្បុរេឌតិ ច, អយំ បត សត្តតិការេយា លោកា ប្បុឌឃតិ ខេច តយស្សតិ ចាតិ
សយុច្ចឃរេត្វា សទ្ទបរេត្វា៍

តស្សាតិ ឲត្វ តំ-សទ្ធស្ស សញ្ញត្តាតញ្ញាលាឌិអតេកក្កលាសយត្តាករេតា ប្បុរេឌតរេត្តា តយស្សិតរេត្តា តិលោកក្កោ សត្វា សទ្ទបរេត្វា,

លដ្ឋិចិកត្តិយា ឌតកស្ស តរចរស្ស ឌញ្ញោត សាសតចរេត សប្ពត្ត ពឆាតសទ្ទពេត្វា, ឌញ្ញាសាសតចរស្ស ឌតពោត តរចរេត សប្ពត្ត អពឆាតសទ្ទពេត្វា៑ ពឹសុ បិដពោសុ ឲចទ្ទពេសុ អញ្ញោសុបិ ឲសេច តយោ៑

“ឲព”ត្តិ បឝស្ស អាចទិរេយត ចិតឌិតព្ពហារតយបដ្ឋាតចិចារលចិសយក្ខត់ សាសត់ សទ្ទពេត្វា៑ “សាសតចរ”ត្តិ បឝស្សាបិ ពរេយច សទ្ទពេត្វា, ឲត់ សាសតចរំ បរិយត្តិបដិបត្តិបដិវេចឆេតឝេត ពិចិឆព្វិ បរិយត្តិសាសតរេយច សព្ពសាសតព្វលក្ខតត្វា, តេត្តិប្បការលាស្ស ចិសយក្ខតត្វា ច ចិសេសតោ អឆិប្បេត់ ពស្ស ព្វលក្ខតកាចតោ ចិតយសំចណ្ណតាឌឹសុ ពហូបការេត ឝស្សិតោតិ អយេត្ថិ ត ចត្តព្ពោ៑ ចឝត្តាបិ អញ្ញោ រចិតព្ពា រចិតំ អសេយត្វាច ហុត្វា ចឝតីតិ កហិតព្ពោ ចឝេយ្យ៑

ព់ បត បរិយត្តិសាសត់ ចិយុត្តិរសចរេសត ឲកចិឆំ, ឆព្វចិតយចរេសត ទុចិឆំ, ចិតយបិដកសុត្តត្តបិដកអភិឆព្វបិដកចរេសត ពិចិឆំ , អាលាតេឝសតាតចាហារេឝសតាបរេយព្វេឝសតាចរេសត ពិចិឆំ, យចាបរាឆសាសតាយចាត្ថុលិយសាសតាយចាឆព្វសាសតាតេឝេតបិ ពិចិឆំ, សំចរាសំចរកចាឌិដ្ឋិចិតិរេចឆតកចាតាយទ្ទបបិរេឆ្លកចាតេឝេតបិ ពិចិឆំ៑ ឲព្ទ ច រេឝសតា រេឝសកាឆឹតា, សាសត់ សាសិតព្ពាយត្តំ, កចា កេចតព្ពព្វាតបញ្ញាតិ ចិរេសរេសា៑ ឌឹឈតិកាយោ, យជ្ឈិមតិកាយោ, សំយុត្តតិកាយោ, អង្គុត្តរតិកាយោ, ចុទ្ទកតិកាយោតិ តិកាយតេឝេត បត បញ្ចចិឆំ; សុត្តរេក្យូរេចយ្យាករលកាចាឧទ្ទាតិតិចុត្តកជាតកអព្ភុតឆព្វចេទល្លតេឝេត បត តចចិឆំ; ឆព្វក្ខត្ធតេឝេត បត ចតុរាសីតិឆព្វក្ខត្ធសហស្សចិឆំ; “សំកិលេសកាកិយចាសតាកាកិយតិព្វេឆកាកិយអសេក្ខកាកិយាតិ អមិស្សាតិ ចត្តារិ; សំកិលេសកាកិយចាសតាកាកិយសំកិលេសកាកិយតិព្វេឆ
កាកិយសំកិលេសកាកិយអសេក្ខកាកិយចាសតាកាកិយតិព្វេឆកាកិយាតិ មិស្សកទុកាតិ ចត្តារិ;
សំកិលេសកាកិយចាសតាកាកិយអសេក្ខកាកិយសំកិលេសកាកិយចាសតា កាកិយតិព្វេឆកាកិយាតិ មិស្សកតិកាតិ ទ្វេ;
តល្យាសំកិលេសឌិដ្ឋិ សំកិលេសទុក្ខទិតសំកិលេសតល្យាចោឌាតកាកិយឌិដ្ឋិច- ្ឋាតកាកិយទុក្ខទិតចោឌាតកាកិយាតិលោ”តិ (តេត្តិ៑ ប៉ង)
សោឡសអសត្ត សុត្តាត់ តេឝេត សោឡសចិឆំ;
“លោកិយលោកុត្តរលោកិយលោកុត្តរសត្តាធិដ្ឋាតឆព្វាធិដ្ឋាតសត្តឆព្វាធិដ្ឋាតញាណាញេយ្យ-
ញាណាញេយ្យឝស្សតកាចតាឝស្សតកាចតាសកចចតពរចចតសកចចតពរចចត
ចិស្សជ្ជតិយអចិស្សជ្ជតិយចិស្សជ្ជតិយអចិស្សជ្ជតិយកព្វចិបាកកព្វចិបាកកុសល
អកុសលកុសលាកុសលអតុញ្ញាតបដិក្ខិត្តអតុញ្ញាតបដិក្ខិត្តចរស្ស តេឝេត អដ្ឋចីសពិចិឆ”ត្តិ (តេត្តិ៑ ១១៧) ឲចយាឌិពហុចិឆំ
បរិយត្តិសាសត់ តេត្តិប្បការលាស្ស ចិសេសតោ ចិសយំ៑ ពស្ស ចិសយការេច សតិ បដិបត្តិបដិវេចឆសព្ពាត់ សាសតត្ថយព្វិ ពព្វលកត្វា ចិសយំ ហោតិ បរិយាយតោតិ ឌដ្ឋព្ពំ៑

“ចិទ្ទុហិ”តិ បឝស្ស យចាត្ថុត្តសាសតចរស្ស សបរសព្វាតបចត្តតបចត្តាបតាឌិចរេសត ចិឌាតតសយេត្វា សល្យាសុលុយណាលាឌិក្ខលាសយ្យត្តា កល្យាលាបុទុជ្ជតសោតាបត្តាឌិកោ ប្បុក្កុលិ សទ្ទពេត្វា៑ “ពោយ្យ”ត្តិ បឝស្ស តាឌិសេហិ ចិទ្ទុហិ សល្យាសុលុយណាលាឌិតា ចិឌាតិតព្ពំ សាសតចរំ សទ្ទពេត្វា៑ “តរចរស្សា”តិ បឝស្ស ឲកចិឆាឌិភេឝស្ស សាសតចរស្ស ឌតពោ អតេតក្ខលាសយ្យត្តា តិលោកេក្កា សទ្ទពេត្វា៑

ពុេឆ្ឋចំ េភត្តិឃា អាទិកាឆាយ សទ្ទបេត្វា សេត្តបេភ ចិខាតិតេខ្លា៑

៤ចំ តស្សា អត្ថសត្វាជិតំ ខាតិពត្តកាវេច សតិបិ អខាតវេត្តា ចិរ បុទ្ធិត្វា េគារំ អាេទវេបត្វា បរិហារេចវេសតាបិ កម្ពីរាឌិប្បាឃស្ស អតាក្យលស្ស ចិេសសខាតតំ កចិស្សតិ៑ តស្មា បុទ្ធិត្វា េគារំ េទវេបត្វា បរិហារេចវេសត កម្ពីរាឌិប្បាឃំ សមិេល្ហត្វា កចឃិស្សំ៑ អយ្យាកាចរិឃ កិយត្ថំ “ឃំ េលាេកា”ត្យាទិយាហ? េតត្តិប្បករណំ កាតុំ៑ ៤ចំ សតិ េតត្តិប្បករណក្ខុំ “េសាឡសហារា េតត្តិ”ត្យាទិកំ ៤ច ចត្តព្វំ, កស្មា តំ អចត្វា តេតា េតត្តិប្បករណេតា អញ្ញា “ឃំ េលាេកា ប្ជឃេត”ត្យាទិយាហ៑ េសឃ្យថាបិ សឃ្ជុំ កន្ធេត្តា ហិមចត្តុំ កន្ធតិ, ហិមចត្តុំ កន្ធេត្តា សឃ្ជុំ កន្ធតិ, ៤ចេមេច េតត្តិប្បករណំ កេរាេត្តា សាសតចេគស្សតុំ កេរាតីតិ? សក្ខុំ, តថាបិ ឃស្ស សំចណ្ណតុំ េតត្តិប្បករណំ កាតុកាេយា តំ សាសតចេទំ បផយំ គេស្សតុំ “ឃំ េលាេកា”ត្យាទិយាហ៑ ៤ចំ សតិ “៤តំ សាសតចេ”ត្តិ ៤ត្តកេមច ចត្តព្វំ, កស្មា “ឃំ េលាេកា”ត្យាទិ ចុត្តត្តិ? តំ សាសតចេទំ ខតេកត តេចេទត តិឃេមត្វា េថាេមត្វា ចុត្តំ៑ តថាបិ “តស្ស តេចេស្សា”តិ ៤ត្តកេមច ចត្តព្វំ, កស្មា “ឃំ េលាេកា”ត្យាទិ ចុត្តត្តិ? តំ ខតកំ តេចទំ េលាកបាេលត េលាេកេសេដ្ឋត សទ្ធិ សេទ្ធេត េលាេកាត ប្ជតីឃតយស្សតីឃកាេចត េថាេមត្វា “ឃំ េលាេកា”ត្យាទិ ចុត្តំ៑ ប្ជេខត្តាបិ ចត្តុត្វា ប្ជេខត្តិ, តស្មា “ប្ជឃេត”តិ ៤ត្តកេមច ចត្តព្វត្តិ? តថាបិ េកចិ េកសញ្ជិ ប្ជខាសក្ក្ករាទីតិ កេរាត្តាបិ េតរំ អបិកេខក្យលតាឃ តយក្ករំ ត កេរាត្តិ៑ ៤ចំ កកចេតា ឃថាក្ខុតអត្ថក្កក្កតសគ្គតាឃ បត កកចត្តុំ ប្ជេខត្តាបិ ចត្តុតិេឃចាតិ គេស្សតុំ “តយស្សតិ ចា”តិ ចុត្តំ៑ ប្ជេខេត្តា, តយស្សេត្តា ច ត កគាចិេឃច, អថ េលា សព្វកាលត្តិ គេស្សតុំ “សគា”តិ ចុត្តំ៑ តាទិសស្ស តេចេស្ស តាទិសំ សាសតចេទំ សព្វញ្ញុពុទ្ធលាពេតាលសម្បេត្តហិ ចិទ្ធូេហច ឃុពុទ្ធលាេលតេតច េថាឃ្យត្តិ សាសតចេទំ េថាេមត្វា “ចិទ្ធូហិ េថាឃ្យ”ត្តិ ចុត្តំ៑

៤ត្ត ច “ប្ជឃេត, តយស្សតី”តិ ៤េតហិ ប្ជតតយស្សតកិរិឃាឃ េហតុក្ខុតា សត្តញ្ញាតញ្ញាលាគេឃា អេតេក េលាកិយេលាកុត្តរក្យលា បកាសិតា េហាត្តិ េត ក្យេលា អាកម្ម សត្តេលាកស្ស ប្ជតតយស្សតេចតតាឃ បចត្តតេតា៑ េតស្មុ ហិ កិត្តុំ សត្តបេតា, កិត្តុំ អត្តមាតេតា សារិបុត្តត្តេទ្ធាទេឃា អត្តុស្សត្តិ, ប្ជេខត្តិ, តយស្សត្តិ៑ េតត ចុត្តំ “អត្តុស្សេទម សឃ្ជុគ្គ”ត្តិ (សំ៑ តិ៑ ១៑១៩៨)៑ ៤កេគស ក្យលាបិ ប្ជខាេទហ តយស្សតាេទហ, កស្មា សត្តាបិ ក្យលា បកាសិតាតិ? សត្តក្យលគស្សេតត េខាឌិសម្ភារសម្ភរណមហាករុណាេឃាកសត្តាតេហត្ុតាលបហាត-អាតុកាចទ្ធបកាឃសមិត្តិសត្តាតបលហិតញ្ញាឃសិទ្ធីម- បិកកាលិកាមតេគេសតាតាលសត្តាតសត្ុ- បការសមិគាចេសត េថាមតា គស្សិតា៑ េតត អត្តហិតបដិបត្តិ, បរហិតបដិបត្តិ ច តិទ្ធបក្កិេលឝ្ហបកាមតាបកាមតក្ខុ េលាកសមញ្ញាតុបបចត្តិ, ពគតិឆាចតក្ខុ ចរលសមិត្តិ, ចិជ្ជាសមិត្តិ ច អត្តាធិបតិតា, គម្មាធិបតិតា ច េលាកាតាគអត្តាតាឆតា ច បុត្តកាេរិកតញ្ញុតា ច អបរត្តបតា, អតត្តត្តបតា ច ពុទ្ធករណគម្មពុទ្ធកាចសិទ្ធិ ច បេតារណអត្តតារណក្ខុ សត្តាក្យកហចិត្តតា, គម្មចិរត្តចិត្តតា ច បកាសិតា កចត្តិ៑ េតត សត្តប្បកាេរត អត្តត្តេគក្លិេលាឃ្យតាក្តួមប្ជតីឃតយស្សតីឃកាចប្ជតតយស្សតកិរិឃាឃ ច េលត្តក្កកាចំ បកាសេតិ៑ េតត ប្ជតកកតយស្សតកាតំ ឃថិទ្ធិតត្តបេឃាខតសមិត្តិ បកាសិតាតិ សត្តក្យលា បកាសិតាតិ៑

អាទិកល្យាណតាទិក្យលសមិត្តិឃា ចេទ អក្តិ ក្តួមំ, តិបុណកាលេកាចរតាឃ បណ្ឌិតេចេគតីឃក្ខុ, តស្មា “ចេទ េថាឃ្យ”ត្តិ ចេចេតហិ ញាក្លាតតាគេឃា សត្ត គម្មក្យលា បកាសិតា៑ អរិឃសេច្ចបដិេចេធត សម្បន្នតកិេលសសម្មាហារេឃច បរេមត្វេតា បណ្ឌិតា

ឥល្យាទិនយតិក្ខេបតោ, តស្មា កាចិតទេសិកត្តរយក្ខា, សន្និកតសាយញ្ញាផលិ ច ឫក្កលិ ចិនេសនតោ “ចិត្ត”តិ វុច្ចត្តិ៍ តេ ហិ ឃថាចុត្តសារសតចទំ អចិបរិតតោ ឌាតាតុំ, តេតុច្ចា សបរសត្តាតេ សក្កុលត្តិ៍ តស្មា តេ ឃ សុប្បជិបត្តតាតេយា អនេតកេហិ សុត្តបទេហិ សំចល្លិតា, តេ អរិយសញ្ញាលាបិ តិរចនេសនតោ “ចិត្តហិ”តិ បទេត បកាសិតាតិ៍ ឲុចំ នេតត្តិយា បឋយកាឆាយ “ឲុតំ សារសតចរ”ត្តិ បទេត សារសតត្តយំ សក្កលិយ្យា តត្ថ ភ្លតនេសំ ខ្លិត្តុំ អឆិកឫបិយកាចតោ សត្ថសារសតឫលក្ខតស្ស, អត្តនោ នេតត្តិប្បកេរលាស្ស ច ចិសយក្ខតស្ស បរិយត្តិសារសតចរស្ស ឥស្សតឫនេលត សទ្ធោ រតតត្តយក្យលាបិ នេឆាយតាចនេត តយតោច បកាសិតា ហោត្តិ៍ តយតោ ហិ ឥស្សិតា សទ្ធោ ក្យលា តិរចនេសា កហិតា កចត្តិ, ត សទ្ទបតោ៍ តេតាហ កកចត្តិ ឋេបេត្វា បញ្ញាចត្តាតំ អក្កុតោ ឆឫនេសតាបតិសាទិបុត្តតេ្តរាបិ ព្រុទ្ធក្យលបរិច្ឆេទតយគុឃុត្តា “អបិច តេ ឆឫត្តនេយា ចិឌិតោ”តិ (ទី៍ និ៍ ១៍១៣៩) កកចតាបិ –

“ឲុចំ អចិត្តិយា ព្រុទ្ធា, ព្រុទ្ធឆឫា អចិត្តិយា;

អចិត្តិនេយ បសត្តាតំ, ចិបាកោ ហោតិ អចិត្តិនេយា”តិ៍ (អប៍ នេឆរ ១៍១៍ប័១; នេតត្តិ៍ ៥៤) –

កាឆា វុត្តា៍ តត្ថ ព្រុទ្ធឆឫាតិ ព្រុទ្ធក្យលា៍ អឃ្យាតំ បត ឃាចឌីចំ រតតត្តយក្យលបរិឌីបតេ អតិប្បស្សាហត្តាតយ្យិ សទ្ទបតោ តិហរិត្វា ឥនេស្សាតុំ អសយត្ថកានេចា បនេកច បល្លិនេតហិ នេចឌិតន្តោតិ៍

ភ្លនេច្ចចំ –

“ឃំ នេលិនេកា បុ្ជឃនេត, សនេលិកបិនេលិ សឌា តយស្សតិ ច;

តនេស្សត សារសតចទំ, ចិត្តហិ នោឃ្ញ តរចរស្សា”តិ៍ –

តិក្កហិតនេលិបចនេសត វុត្តាយ កាឆាយ សនេ្ថបត កឆិនេតា អត្ថសត្តាឌិនេកា សយនេត្វាតិ៍

“ឃំ នេលិនេកា បុ្ជឃនេត, ស នេលិកបិនេលិ សឌា តយស្សតិ ច;

តំ តស្ស សារសតចទំ, ចិត្តហិ នោឃ្ញ តរចរស្សា”តិ៍ –

កាឆំ អបនេរ បឋត្តិ៍ តស្សាបិ អត្ថសត្តនេត្វា វុត្តតនេយាច៍ នេយាឌតនេត្វា បត ចិនេសនេសា៍ តត្ថ ហិ សនេលិកបិនេលិ នេលិនេកា ឃស្ស សត្ថុនោ តរចរស្ស ឃំ សារសតចទំ សំចល្លិតត្ថាសហិតំ, សំចល្លិតត្ថំ ឲុច ចា បុ្ជឃនេត នេចច តយស្សតិ ច, តស្ស នេលិកបិលស្ស សត្ថុនោ តំ

ឞ្វុះដតត្ថំ, តយឃ្សិតព្ពញ្ចា ចិន្ទុះហេច ចិន្ណាកតត្ថំ, ៩តំ ឞាឞតចទំ ខេត្តិប្បកលាយ្ស ចិឞឃត្តិ កេហតព្ពត្តិ ឈោះតា៑ ឈោះតាកាទោបិ ហេដ្ឋា ចុត្តកឈោច៑

ចិក្កហេត្វាបិ ចិឞេឞា៑ ព្ពយស្ថិញ៉្យាតេយ លេកំ បិលេត្តីតិ លេកបិលិ, ឃឆាចុត្តចត្យហាទាឌាឝេឃា៑ ទេតហិ លេកបិលេហិ ឞហិតំ ឞព្ពលេកំ បិលេតិ លេកក្កតាឃកត្តាតិ លេកបិលេតិ ភកចាបិ លេកបិលឞេឌ្គត ចុត្តោ៑ ឞោ ហិ "តឃ្សា"តិ ៩ត្វ តំ-ឞេឌ្គត បទាយឹឃតិ, តង្វា តឃ្ស លេកបិលឃ្ស ឞត្វុតោ តទចទឃ្សាតិ អត្វោ កហិតោ៑ ឃឌំ ៩ចំ លេកបិលេ ក្យលឹក្ខុតា អបឆាតោ បឆាតក្ខុំ លេកំ ចិឞេឞត្វា ចិតិចត្តោ, កឆំ តំ-ឞេឌ្គត បទាយឹឃតីតិ? លេកចិឞេឞកោ ឞយាតោបិ ឞាឞតចទាបេក្ខតាយ ឌតកឞាយិកាចេត ឞព្ពត្តិចិឞេឞក្ខុតត្តា បឆាតក្ខុតោ ចិឃ បទាយឹឃតីតិ៑ ភកចា ឞាឞតចទឃ្ស ឞាយិកាចេត កហិតោ៑ កឆំ ឞាឞតចទឃ្ស ឞាយី ភកចា ឞាឞតចទំ ឞ្វុឌឃតីតិ? ត ចាឃំ ចិទោឆា៑ ព្យុទ្ឋា ហិ ភកចត្តា ឆយ្វុកុតោ, ទេត ឞព្ពកាល់ ឆយ្វុយបចឃយាតាច ចិហទត្តីតិ៑ ព្យុទ្ឋាតញ៉្យាឆយ្វុកុឆយ្វុបចឃយាតភាចោ "ឃំត្វុតាហំ...បេ... តេយេច ឆយ្វុំ ឞក្កត្វា កទុំ កត្វា យាតេត្វា ឞ្វុះដត្វា ខ្លបតិឃ្សាឃ ចិហទេឃ្យ"ត្តិ (អ៑ តិ៑ ១.១៧) ចុត្តោ, តង្វា លេកបិលេ ភកចា ឞាឞតចទំ ឞ្វុឌឃតីតិ ឝ្ឌព្ពោ៑ ៩ចំ ឞតិ លេកបិលេ ភកចា ឞាឞតចទំ ឞ្វុឌឃតីតិ អត្វោ ឃុត្តោ ហោតុ, កឆំ លេកបិលេ ភកចា ឞាឞតចទំ តយឃ្សតីតិ ឃុត្តោតិ? ឃុត្តោច "តយឃ្សតី"តិ បឝឃ្ស កទុកលោត តត្តិ្តបិលាបក្ខាទោតិ អត្វឃ្សាបិ លក្ខតោ៑ ភកចា ហិ ឆយ្វុកុតាយ ឞព្ពកាល់ ឆយ្វុតិត្តុបិលាបក្ខាទកាចេត ចិហទតីតិ៑ ចុត្តញ៉្យេះ "ឃេត ឃុឌំ តិច្ចកប្បំ ចិហទាឃឹ"តិអាឌិ៑ ឞេឞេត្វ ហេដ្ឋា ចុត្តកឃេត ចា ឃំចណ្ហតាឃុ ចុត្តកឃេត ចា ឆាតព្ពត្តិ អយេត្យាំ ត ចិត្វាទឹឃតិ៑

៩ចំ បឍយកាឆាឃ "ឞាឞតចទ"ត្តិ បេឝត តិចិឆយ្វិ ឞាឞតំ ឞក្កលិត្វា តត្វ បទិឃត្តិឞាឞតយេច អត្តតោ ខេត្តិប្បកលាយ្ស ចិឞឃំ តិឃយេត្វា ឝឃ្សត្តោ "ក្ខាឝឞ បឝាតិ"ត្យាឌិយាហ៑ អឆ ចា បឍយកាឆាឃ ទតតត្តឃឆាយតេត ឞហ ខេត្តិប្បកលាតាចិឞឃំ ឞាឞតចទំ អាចទិឃេត ឝឃ្សិតំ, "តឃ្ស ឞាឞតចទំ កិ ឞព្ពំឃេច ខេត្តិប្បកលាយ្ស ចិឞឃំ, ខ្លាហុ បទិឃត្តិឞាឞតយេចា"តិ បុឆ្ឋិតព្ពត្តា បទិឃត្តិឞាឞតក្ខុំ ឃុត្តយេចាតិ ឝឃ្សត្តោ "ក្ខាឝឞ បឝាតិ ឃុត្ត"ត្តិអាឌិយាហ៑ តត្វ "ឞាឞតចទ"ត្តិ ឞាយព្ពោត ចុត្តយ្វិ បទិឃត្តិឃុត្តយេច ឞាឞតចទត្តិ កេហតព្ពត្តិ អត្វោ៑ "តំ បត កតិចិឆ"ត្តិ ចត្តព្ពត្តា "ក្ខាឝឞ បឝាតឹ"តិ ចុត្តំ, ឞព្ពបតោ បកេឝត ក្ខាឝឞចិឆត្តិ អត្វោ៑ បកេឝតោ ក្ខាឝឞចិឆយ្វិ ញ្យញ្ជនបឝអត្វបឝតោ បត ឝុចិឆយេចាតិ ឝឃ្សុតំ "តំ ឞព្ពំ ញ្យញ្ជនញ្ចា អត្វោ ចា"តិ ចុត្តំ៑ "តឞ្ថិ ក្ខឃ ៩កយេច ឞទ្វុបតោ ខេត្តិប្បកលាយ្ស ចិឞឃត្តិ ចិន្ណាឃ្យំ, ខ្លាហុ ខ្លកឃ"ត្តិ បុឆ្ឋិតព្ពត្តា ខ្លកឃត្តិ ឝឃ្សុតំ "តំ ចិន្ណាឃ្យំ ខ្លកឃ"ត្តិ ចុត្តំ៑ ចឆតចឆតឹឃកាចេត ឞព្ពទេទ្ឋ ឃស្ថិ ញ្យញ្ជនេ, អត្វេ ឆ "ឃុត្ត"ត្តិ ចោហាទោ បចត្តោ, តំ ខ្លកឃំ ឞទ្វុបតោ ខេត្តិប្បកលាយ្ស ចិឞឃត្តិ ចិន្ណាឃ្យត្តិ អត្វោ៑ "កិត្តិ ចិន្ណាឃ្យ"ត្តិ ចត្តព្ពត្តា "កោ អត្វោ, ញ្យញ្ជនំ កតយ"ត្តិ ចុត្តំ៑ ព្ពឝំ ចុត្តំ ហោតិ – ល៉ញ្យញ្ជនបឝល៉អត្វបឝកេឝត ក្ខាឝឞចិឆំ ញ្យញ្ជនបឝអត្វបឝចទេត ឝុចិឆំ ឞព្ពបទិឃត្តិឞព្ពាតំ ឃុត្តំ យយ ខេត្តិប្បកលាយ្ស ចិឞឃំ ឞាឞតចទត្តិ ឆាតព្ពំ៑ ឞទ្វុបតោ បុឆ្ឋិត្វា អត្វបឝំ, ញ្យញ្ជនបឝញ្ចា ឞទ្វុបតោ ឆាតព្ពត្តិ៑

៩ចំ បឍយកាឆាឃ "ឞាឞតចទ"ត្តិ ចុត្តឃ្ស ឃុត្តឃ្ស បទិឃត្តិកាចទេញ្ចច អត្វបឝញ្យញ្ជនបឝកាចេត ចេឌិតព្ពត្តញ្ចា ឝឃ្សេត្វា ព្ពឝាតិ តឃ្ស

សុត្តស្ស បចិចយ្ខបិយំ តេត្តិប្បករណំ បកត្ចិការេកេ ដេស្សេតុំ “សោឡសហារា”ត្យាទិមាហ។ អថ វា ទុតិយគាថាយ តេត្តិប្បករណស្ស ចិសយំ សាសតចទំ តិយមេត្វា ដស្សិតំ, “តេត្តិ តាម ពតយា, ពតិចិដា”តិ បុច្ឆិតត្ថត្តា តេត្តិតាម ទុត្តិកាតិ សន្ទេបតោ ដស្សេតុំ “សោឡសហារា”ត្យាទិមាហ។ តត្ថ តស្ស សាសតស្ស សុត្តស្ស អត្ថបរិយេដ្ឋិ តេត្តិសំចណ្ណតា យយា យថាកក្កមេតត តិដ្ឋា តេត្តិ តាម សោឡសហារតយុតាយា បញ្ចតយតយុតាយា អដ្ឋារសមូលបទតយុតាយាតិ ចិទាតិតត្ថាតិ។

តេ ហារាទយោ កេតដ្ឋេត តេត្តិ តាម? ចេតតព្យសត្ត អរិយធម្មំ តេតីតិ តេត្តីតិ ទុចយាទិ អត្ថោ សំចណ្ណតាសុ (តេត្តិ។ អដ្ឋ។ កន្ថារម្ភកថា) ចុត្តោច។ ត្លយាយ តតិយគាថាយបិ “យថាកក្កមេតត តិដ្ឋា”តិ បិតេដា សុត្តទោ។ “យថាកក្កមេតត តិដ្ឋា”តិ ចា បិតេដា, ត សុត្តទោ។ លក្ខណតិទ្ទេយយា តេហ្ស ចុត្តត្តិ។ “សោឡសហារាទិសយុតាយា តេត្តី”តិ ចុត្តា, តេ ហារា សុត្តស្ស ព្យញ្ជតចិចយោ ចា ហោត្តិ, អត្ថចិចយោ ចា, តយា ច ព្យញ្ជតចិចយោ ចា ហោត្តិ, អត្ថចិចយោ ចាតិ ចិចាទណាយំ សតិ “ត្លយេ ត្លយស្ស ចិចយោ”តិ តិយមេត្វា ដស្សេតុំ “ហារា ព្យញ្ជតចិចយោ”តិអាទិមាហ។ តត្ថ ហារា សុត្តស្ស ព្យញ្ជតចិចយោ ហោត្តិ, ត អត្ថចិចយោ សោឡសហារាតំ មូលបទតិទ្ទេសេណំ ចទ្ទេត្វា ព្យញ្ជតមុខេតេច សំចណ្ណតាការតោ។ តយោ បត តយា សុត្តស្ស អត្ថចិចយោ ហោត្តិ, តិណ្ណំ តយាតំ មូលបទសន្ទាតអចិជ្ជាទិសកាចធម្មតិទ្ទេសណមុខេតេច សុត្តស្ស អត្ថសំចណ្ណតាការតោតិ។

“តំ ដ្ឋកយំ សុត្តេ សំចណ្ណតាការេចត តេតតិ ពត្ថចិតេយច តេយាទេតត្ថំ, ដ្ឋាហុ សន្តុធា សន្តុត្ថ តេយាទិត”ត្តិ បុច្ឆិតត្ថកាចតោ តំ ដ្ឋកយំ សន្តុត្ថ សុត្តេសុ សន្តុធា តេយាទិតត្តិ ដស្សេតុំ “ដ្ឋកយំ បរិក្កហិត”ត្តិ ចុត្តំ។ ហារា តេច តយា ច ដ្ឋកយំ សុត្តស្ស អត្ថតិទ្ទេសណចសេត បរិតោ សមត្តតោ កហិតំ សន្តុធា សុត្តេសុ តេយាទិតត្តិ។

“ហារាទិសយុតាយគ្គំ តេត្តិសង្ខាតំ សុត្តំ កធំ សំចណ្ណេតព្ពំ សុត្តំ សំចណ្ណេតី”តិ ចត្តព្ពកាចតោ ចុត្តំ “ចុច្ចតិ សុត្តំ យថាសុត្ត”ត្តិ។ តេត្តិសង្ខាតំ សំចណ្ណតាសុត្តំ សំចណ្ណេតព្ពសុត្តាតុរូបំ យថា យេត យេត ទេសតាហារេត ចា អត្ថោត ចា សំចណ្ណេតព្ពំ, តេត តេត ចុច្ចតិ សំចណ្ណេតីតិ អត្ថោ។ អថ ចា “តេត្តិសង្ខាតំ សុត្តំ កិត្តកំ សំចណ្ណេតព្ពំ សុត្តំ សំចណ្ណេតី”តិ ចត្តព្ពកាចតោ ចុត្តំ “ចុច្ចតិ សុត្តំ យថាសុត្ត”ត្តិ។ តត្ថ យថាសុត្តំ យំ យំ សុត្តំ កកចតា ចុត្តំ, តំ តំ សព្ពំ សុត្តំ តេត្តិសង្ខាតំ សុត្តំ ចុច្ចតិ ចទតិ អប្បាទាទិតចទស្សតចសេត សំចណ្ណេតីតិ។ តេត ចុត្តំ “តេត្តិតយេត ហិ សំចណ្ណេតុំ អសក្កុណេយ្យំ តាម សុត្តំ តត្ថី”តិ (តេត្តិ។ អដ្ឋ។ សង្គហចារចណ្ណតា)។

“យំ យំ កកចតា ទេសិតំ សុត្តំ តេត្តិសំចណ្ណតាយ សំចណ្ណិតំ, សា សំចណ្ណេតព្ពា ទេសតា ច ចិទេញ្ញយ្យា, ដ្ឋាហុ ទេសិតព្ពា”តិ ចត្តព្ពកាចតោ “យា ចេច ទេសតា”ត្យាទិមាហ។ យា ចេច ទេសតា បិញ្ចត្ត សំចណ្ណិតា, សា ច, តាយ ទេសតាយ ទេសិតំ យំ ធម្មជាតំ, តទ្វា ដ្ឋកយំ ចិមុត្តាយតតទេសតាសីសេត បរិចយំ កទោរត្តហិ ទុកត្តេត ចិទេញ្ញយ្យំ ដ្ឋកយស្សេច អតុបិទិសេសបរិតិដ្ឋាតបរិយោសាតាតំ សម្បត្តិតំ ហេតុកាចតោ។ “តស្ស ដ្ឋកយស្ស ចិជាតតេ សាធេតត្តេ សាធេតត្ថស្ស ចិជាតតស្ស ហេតុត្តា ពតយា អតុបុត្តិ”តិ បុច្ឆិតត្ថកាចតោ ចុត្តំ “តត្រា”ត្យាទិ។ តត្ថ តត្រ ចិជាតតេ សាធេតត្តេ សុត្តាទិតចក្កស្ស សាសតស្ស អត្ថបរិយេសតា អត្ថចិចារណា ហារតយាតំ អយំ អតុបុត្តិ ចិជាតតស្ស សាធេតត្ថស្ស ហេតុត្តា អតុបុត្តិ តាយាតិ អត្ថោ។ អថ ចា តស្ស ដ្ឋកយស្ស ចិជាតតេ សាធេតត្តេ

សុត្តាទិនវង្គស្ស សាសនស្ស អត្ថបរិយេសនាយ អត្ថវិចារណាយ អយំ អដ្ឋុប្បត្តិ វិជាននស្ស សាធេតត្តស្ស ហេតុភូតា អដ្ឋុប្បត្តិ នាមាតិ។ អថ វា វណ្ណមានាយ ហារនយាដ្ឋុប្បត្តិយា នវវិធសុត្តន្តបរិយេសនា វិជាននស្ស ហេតុភូតាតិ វេធិតត្តា។ តេនាការេនេវ អដ្ឋកថាយំ តិធា វុត្តាតិ។

សង្គហវារស្ស អត្ថវិភាវនា និដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១. ៗទេ្ទនចារអត្ថចិភាចតា

១. ៗុចំ នក្ខហចារទេត នទ្ធេបទោា ឥឃ្សិទេព ហារាឥយោ ខ្លឥាតិ ចិភារកាត ឥទេស្សព្ធុំ “ពត្ថ កពទេយ ទេរាឡអន ហារា”តិអាឌិទេឥនតា អារទ្ធា ៎ អឆ ចា ទេនាឡអនហារាឌិនយុឥាឃា ទេតត្តិ តាយ យឃា យហាកច្ចារតត តិខ្ទិដ្ឋាតិ ចុត្តា, “កពទេយ ទេព ទេនាឡអន ហារា”តិ បុច្ឆិពទ្ឋាត្តា ចុត្តំ “ពត្ថ ទេនាឡអន ហារា”ត្យាឌិ៎ ពត្ថ ពត្ថាតិ ទេពឃុ ទេនាឡអនហារាឌីឃុ៎ ទេឥនតា ហារោរា, ចិចយោ ហារោរា...ទេប... នាយារោរាបទេតា ហារោរាតិ ខ្លទេយ ទេនាឡអន ហារាតិ ឥដ្ឋោ្ឋា៎

ពត្ថ នទ្ធានាឆារលត្តា ហារបឥឃ្ស ចចតទេត្ថា បឥយំ ចត្ថទេឋ្ឋា៎ កោតទេដ្ឋត ហារាតិ? ហរិឃត្តិ ៗទេពហិតិ ហារា៎ ៗទេពហិ និចណ្ណាតាចិនេនទេនហិ និចណ្ណិទេឃឃុ ឃុត្តកោឃ្យាឌីឃុ អញ្ញាណនិនឃចិបល្លានា ហរិឃត្តិ, ខ្លាតិ អញ្ញាណាឌិហរលកាារលត្តា “ៗទេពហិ”តិ បទេឥត តិខ្ទិដ្ឋា និចណ្ណាតាចិនេនា ហារា តាយ, ហរ-ឆាតុឃា អាធរិឃឃ្ស ចឌិទេភឥនទេទ្ធា, ពំនយដ្ឋាបទេកា ចិត្តប្យារឥា ច យុត្យទេត្ថា, ទេចទេតឃ្យាតំ និចទេណ្ណាពទ្ឋាឃុត្តឃ្ស អត្ថឌាតតាឌិកាាលនយុឃុត្តចិត្តប្យារឥា ការណ្ហុបចារទេត្ថា, ពឃ្ស ក្ខបតិឃ្សឃបច្ចឃក្ខុពាតំ និចណ្ណាតាចិនេនាតំ ក្ខបតិឃ្សឃបច្ចឃនត្តិ ឋល្ហុបចារទេត្ថា, ខ្លាតិ-នទេក្ខត នា ក្ខបតិឃ្សឃបច្ចឃនត្តិទេឃច បរាយឹឃតិ៎ ពំនត្តិនយុត្តា និចណ្ណាតាចិនេនា ណ-បច្ចឃត្ថា ទេហាត្តិ៎ ៗន តទេឃា ៗចទ្ធុទេបឃុ ឌារតឃុបិ៎ ចិត្ថារោរា អដ្ឋកចាយំ (ទេតត្តិ៎ អដ្ឋ៎ ១) ចុទេត្តា ៗច៎

អនាឆារណទេពា បត ទេឥឹឃតិ ៗពាឃាតិ ទេឥនតា៎ ៗពាឃ និចណ្ណាតាឃ និចទេណ្ណាពទ្ឋាឃុត្តទេត្ថា ទេឥឹឃតិ និចណ្ណិឃតិ និចណ្ណាតាក្ខុនារទេត ពាាបឹឃតិ, ខ្លាតិ ពាាបតការលត្តា “ៗពាឃា”តិ បទេឥត តិខ្ទិដ្ឋា ចិទេននិចណ្ណាតា ទេឥនតា តាយ, ត បិឡខ្លទេឥនតា, បិឡខ្លទេឥនតាឃ និចទេណ្ណាពទ្ឋានិចណ្ណាតាភាទេចត នហចរណទេពា ចា ទេឥនតា៎ កិច្ចាបិ អទេញ្ញា ហារា ទេឥនតាបិឡខ្លនត្ថាពឃ្ស ឃុត្តឃ្ស អត្ថនិចណ្ណាតាភាចទេពា ទេឥនតាឃ នហចារិទេតា ទេហាត្តិ, អឃំ បត ហារោរា ទេឃក្ខុទេឃ្យត ឃធារុពចទេនទេតច ចិញ្ញាឃយាតត្តា បិឡខ្លទេឥនតាឃ នហ ចរតីតិ ចត្ថឋ្ឋាតំ អរហតិ, ត ពធា បទេរ៎ ត ហិ អឃ្សាឥាឌិតចតិឃ្សរណាឌិនត្ថុឃ្សតលក្ខណហិតា បិឡខ្លទេឥនតា អត្ថិ, អឃត្ថ្ថា ហារោរា អឃ្សាឥាឌិនត្ថុឃ្សតលក្ខណោាតិ៎

ចិចិឃត្តិ ៗទេពតាតិ ចិចយោ៎ ៗទេពត និចណ្ណាតាចិនេនទេនត ឃុទេត្ត បឥបញ្ជាឥយោ ចិចិឃត្តិ, ខ្លាតិ ចិចារណការលត្តា ទេនា និចណ្ណាតាចិនេនា ចិចយោ តាយ៎ កត្ថត្ថាឌិការលត្ថាបិ លព្ភត្តិ៎ និចទេណ្ណាពទ្ឋាឃុទេត្តត បឥបញ្ជាឌិចិចឃតលក្ខណោា និចណ្ណាតាចិនេនា ចិចយោ ហារោរា៎

ឃុត្តាឃុត្តិ ចិចារិឃតិ ៗពាឃាតិ ឃុត្តិ៎ ៗពាឃ ចិទេននិចណ្ណាតាឃ នទេឋ្ឋានំ ហារាតំ ក្ខុយិទេកាចរាតំ ឃុត្តាឃុត្តិ ចិចារិឃតិ, ខ្លាតិ ចិចារណការលត្តា “ៗពាឃា”តិ បទេឥត តិខ្ទិដ្ឋា ចិទេននិចណ្ណាតា ឃុត្តិ តាយ៎ ខ្លឆ ក្ខុត្តរបឥទេលាទេបាំ ឥដ្ឋទេឋ្ឋា, ឃុត្តិឃា ចិចារណា, ចិចារណីឃភាទេចត នហចរណទេពា ចា ឃុត្តិ៎ នទ្ធាហារាតំ ក្ខុយិទេកាចរាតំ ឃុត្តាឃុត្តិចិចារណលក្ខណោា និចណ្ណាតាចិនេនា ឃុត្តិ

ហារោ

បទតិ បវត្តតិ ផលំ ឯតេនាតិ បទំ, ការណំ ឋត្តិ តិដ្ឋតិ ឯត្ថ ផលន្តិ តទាយត្តវុត្តិតាយាតិ ឋានំ, ការណំ បទញ្ច តំ ឋានញ្ចាតិ បទដ្ឋានំ, អាសន្នការណំ សុត្តេ អាគតធម្មានំ បទដ្ឋានំ វិចារីយតិ ឯតាយាតិ បទដ្ឋានោ, វិសេសនិច្ឆតា, វិចារណាលេហិបេច, សុត្តេ អាគតធម្មានំ បទដ្ឋានានំ, តេសញ្ច បទដ្ឋានានំ វិចារណាលក្ខណោ និច្ឆតាទិវិសេសោ បទដ្ឋានោ ហារោ

សុត្តេ អវុត្តាបិ សមានលក្ខណា ធម្មា លក្ខីយន្តិ ឯតេន និច្ឆតាទិវិសេសេនាតិ លក្ខណោ, សុត្តេ វុត្តេន ធម្មេន សមានលក្ខណានំ ធម្មានំ អវុត្តានម្បិ និទ្ធារណលក្ខណោ និច្ឆតាទិវិសេសោ លក្ខណោ ហារោ

សុត្តេ ឥស្សរិយមានា និព្ពចនាទយោ ចត្តារោបិ វិយូហីយន្តិ វិភាគេន សម្បិណ្ឌីយន្តិ ឯត្ថ, ឯតេន វាតិ ព្យូហោ, ចតុន្នំ និព្ពចនាទីនំ ព្យូហោ ចតុព្យូហោ និព្ពចនាធិប្បាយព្យញ្ជនាធិដ្ឋានោ ទេសនានិទានស្ស ច បុព្វាបរេន សន្ធិ សង្គហស្សលក្ខណោ និច្ឆតាទិវិសេសោ ចតុព្យូហោ ហារោ

ទេសនាយ គហិតធម្មេន សភាគា, វិសភាគា ច ធម្មា អាវដ្ដីយន្តិ ឯត្ថ, ឯតេន វាតិ អាវដ្ដោ, ទេសនាយ គហិតធម្មានំ សភាគវិសភាគធម្មវសេន អាវដ្ដនលក្ខណោ និច្ឆតាទិវិសេសោ អាវដ្ដោ ហារោ

អសាធារណាសាធារណានំ សំកិលេសធម្មេ, វោទានធម្មេ ច សាធារណាសាធារណតោ, បទដ្ឋានតោ, ភូមិតោ ច វិភជនលក្ខណោ និច្ឆតាទិវិសេសោ វិភត្តិ ហារោ

សុត្តេ និទ្ទិដ្ឋា ធម្មា បដិបក្ខវសេន បរិវត្តីយន្តិ ឯតាយាតិ, ឯត្ថ វាតិ បរិវត្តនោ, សុត្តេ និទ្ទិដ្ឋានំ ធម្មានំ បដិបក្ខតោ បរិវត្តនលក្ខណោ និច្ឆតាទិវិសេសោ បរិវត្តនោ ហារោ

សុត្តេ វុត្តស្ស ឯកស្សេវ អត្ថស្ស វាចកំ វិវិធំ វចនំ ឯត្ថ និច្ឆតាទិវិសេសេតិ វិវចនំ, វិវចនមេវ វេវចនំ, សុត្តេ វុត្តេ ឯកស្មិំ អត្ថេ អនេកបរិយាយសទ្ទយោជនាលក្ខណោ និច្ឆតាទិវិសេសោ វេវចនោ ហារោ

សុត្តេ វុត្តា អត្ថា បការេហិ ញាបីយន្តិ ឯតាយាតិ, ឯត្ថ វាតិ បញ្ញត្តិ, ឯកេកស្ស ធម្មស្ស អនេកាហិ បញ្ញត្តីហិ បញ្ញាបេតព្ពាការលក្ខណោ និច្ឆតាទិវិសេសោ បញ្ញត្តិ ហារោ

សុត្តាគតា ធម្មា បដិច្ចសមុប្បាទាទីសុ ឱតារីយន្តិ អនុប្បវេសីយន្តិ ឯត្ថ, ឯតេន វាតិ ឱតរណោ, បដិច្ចសមុប្បាទាទិមុខេហិ សុត្តត្ថស្ស

ឱតរណលក្ខណោ សំវណ្ណនាវិសេសោ ឱតរណោ ហារោ។

សុត្តេ បទបទត្ថបញ្ហារម្ភេ សោធីយន្តិ សមាធីយន្តិ ឯត្ថ, ឯតេន វាតិ សោធនោ, សុត្តេ បទបទត្ថបញ្ហារម្ភានំ សោធនលក្ខណោ សំវណ្ណនាវិសេសោ សោធនោ ហារោ។

សាមញ្ញវិសេសភូតា ធម្មា វិនា វិកប្បេន អធិដ្ឋីយន្តិ អនុប្បវត្តីយន្តិ ឯត្ថ, ឯតេន វាតិ អធិដ្ឋានោ, សុត្តាគតានំ ធម្មានំ អវិកប្បនវសេន សាមញ្ញវិសេសនិទ្ធារណលក្ខណោ សំវណ្ណនាវិសេសោ អធិដ្ឋានោ ហារោ។

យោ ហេតុ ចេវ បច្ចយោ ច ផលំ បរិករោតិ អភិសង្ខរោតិ, ឥតិ យោ ហេតុ ចេវ បច្ចយោ ច បរិក្ខារោ, យោ សំវណ្ណនាវិសេសោ តំ បរិក្ខារំ ហេតុញ្ចេវ បច្ចយញ្ច អាចិក្ខតិ, ឥតិ សោ សំវណ្ណនាវិសេសោ បរិក្ខារោ នាម។ សុត្តេ អាគតធម្មានំ បរិក្ខារសង្ខាតេ ហេតុបច្ចយេ និទ្ធារេត្វា សំវណ្ណនលក្ខណោ សំវណ្ណនាវិសេសោ បរិក្ខារោ ហារោ។

សុត្តេ អាគតធម្មា បទដ្ឋានាទិមុខេន សមារោបីយន្តិ ឯត្ថ, ឯតេន វាតិ សមារោបនោ, សុត្តេ អាគតធម្មានំ បទដ្ឋានវេវចនភាវបហានសមារោបនវិចារលក្ខណោ សំវណ្ណនាវិសេសោ សមារោបនោ ហារោ។ ភាវសាធនវសេនាបិ សព្វត្ថ វចនត្ថោ វត្តព្វោតិ តស្សាបិ វសេន យោជេតព្វន្តិ។ សេសំ សំវណ្ណនានុសារេន ញាតព្វន្តិ។

“តត្ថ កតមេ សោឡស ហារា ទេសនា”តិអាទិនា ហារសង្ខេបំ វត្វា, កិមត្ថំ “តស្សានុគីតី”តិអាទិ វុត្តន្តិ? អនុគីតិគាថាយ សុខគ្គហណត្ថំ បុន “តស្សានុគីតិ ទេសនា វិចយោ យុត្តី”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តស្សាតិ ហារសង្ខេបស្ស។ អនុគីតីតិ អនុ បច្ឆា គាយនគាថា។ បញ្ចទសោតិ បញ្ចទសមោ។ សោឡសោតិ សោឡសមោ។ អត្ថតោ អសំកិណ្ណាតិ ទេសនាទិបទត្ថតោ លក្ខណត្ថតោ សង្ករតោ រហិតា។ តេន វុត្តំ អដ្ឋកថាយំ “យោ ច តេសំ អសង្ករោ លក្ខណនិទ្ទេសោ សុបាកដោ ហោតី”តិ។ សេសំ សំវណ្ណនានុសារេន ញាតព្វន្តិ។ “កេចិ ហារា កេហិចិ ហារេហិ សំកិណ្ណា វិយ ទិស្សន្តិ, កស្មា អសំកិណ្ណាតិ ញាតព្វា”ន្តិ វត្តព្វត្តា វុត្តំ “ឯតេសញ្ចា”តិអាទិ។ តត្ថ ឯតេសញ្ច ភវតីតិ ឯតេសំ សោឡសន្នំ ហារានំ យថា យេនាការេន អសង្ករោ ហោតិ, តថា អសង្ករាការេន ភវតិ។ អយតិ បវត្តតិ នយវិភត្តីតិ អយោ, វិត្ថារេន អយោតិ វិត្ថារតយោ, ត-ការោ មិស្សកទោសាបគមត្ថាយ អាគតោ, នយវិភត្តិវិសេសវចនំ។ នយេន ញាយេន វិភត្តិ នយវិភត្តិ, ន បញ្ចនយវិភត្តាហារាតិ វិត្ថារេន បវត្តា ញាយវិភត្តិ តថា អសង្ករាការេន ភវតិ តស្មា អសំកិណ្ណាតិ ញាតព្វាតិ អធិប្បាយោ។

១៎ សោឡស ហារា សង្ខេបតោ វុត្តា, អម្ហេហិ ច វិញ្ញាតា, “កតមេ បញ្ច នយា”តិ វត្តុកាមេន តថា បុច្ឆិត្វា សង្ខេបតោ និទ្ទិសិតុំ “តត្ថ កតមេ បញ្ច នយា”តិអាទិ វុត្តំ។ អដ្ឋកថាយំ បន “ឯវំ ហារេ និទ្ទិសិត្វា ឥទានិ នយេ និទ្ទិសិតុំ ‘តត្ថ កតមេ’តិអាទិ វុត្ត”ន្តិ (នេត្តិ॰ អដ្ឋ॰ ១) វុត្តំ។ “តត្ថ នយន្តិ សំកិលេសេ, វោទានេ ច វិភាគតោ ញាបេន្តីតិ នយា, នីយន្តិ វា តានិ ឯត្ថ, ឯតេហិ វាតិ

តយា”តិអាឌីតា (ខេត្តិ៍ អដ្ឋ៍ ៧) អដ្ឋកថាយំ ចិត្តានេត ចចតទ្វោ ទុទ្តោ៍ តឹ-ឆាឥឃា តត្តិយាចដ្ឋាឌីតយាតុឫាទេត ឃកិលេឃ, ទេចាងាទេត ច អាលម្ពិត្វា បចទេត្វា ខាណាឃឃ្យុត្តចិត្តុប្បាទោ យុឡ្ហេត្វា, តត្តិយាចដ្ឋាឌីតយាតំ វ្តបតិឞ្ឃយបច្ចយឃត្តិ ឲលុបចារទេតា ពហិតា, ឡុតិ-ឃទ្ធោ តំ ឲលុបចារទេតា ពហិតឃត្តិ បរាយឃិ, តំឃត្តិឃហិតា តត្តិយាចដ្ឋាឌីតយា អ-បច្ចយត្តោ៍

តណ្ហាអចិន្តាហិ ឃកិលេឃបក្ខឞ្ឃ ឞុត្តឞ្ឃ, ឃយឆចិបឞ្ឃតាហិ ទេចាងាតបក្ខឞ្ឃ ឞុត្តឞ្ឃ ចត្យឃច្ចយោឌតយុទេត តឃតលក្ខណោ ឃចណ្ហតាចិទេឃឃោ តត្តិយាចដ្ឋោ តយោ៍ តត្ថ ចត្យឃច្ចត្តិ តណ្ហា ច អចិន្តា ច កចយ្ហលត្តា ឃយុគយឃច្ចំ, អចទេឃឃា ទេតក្ខុយកា ឆយ្ហា ឌុក្ខឃច្ចំ, ឃយឆចិបឞ្ឃតា យក្កឃច្ចំ, ទេតត បត្តន្តា អឃន្តតឆាត្យ តិទោឆឃច្ចត្តិ៍

តឹហិ អចឃេចហិ លោកាឌឹហិ ឃកិលេឃបក្ខោ, តឹហិ អចឃេចហិ អលោកាឌឹហិ ច ទេចាងាតបក្ខោ ឞុក្ខលោ ឃោកទេតាតិ តិឞុក្ខលោ, អក្យឃលម្ហលេហិ ឃកិលេឃបក្ខឞ្ឃ, ក្យឃលម្ហលេហិ ទេចាងាតបក្ខឞ្ឃ ឞុត្តត្តឞ្ឃ ចត្យឃច្ចយោឌតយុទេត តឃតលក្ខណោ ឃចណ្ហតាចិទេឃឃោ តិឞុក្ខលោ៍

ឞឹហឞ្ឃ កាចទេតា ចិក្កិឡ្យត្តំ ៩ត្ត តយេតិ ឞឹហចិក្កិឡ្យត្តោតា, ឞុកឃន្ណាឌឹហិ ចិបល្លាឃេហិ ឃពលឃកិលេឃបក្ខឞ្ឃ, ឃន្ទ្រិយាឌឹហិ ទេចាងាតបក្ខឞ្ឃ ឞុត្តត្តឞ្ឃ ចត្យឃច្ចយោឌតយុទេត តឃតលក្ខណោ ឃចណ្ហតាចិទេឃឃោ ឞឹហចិក្កិឡ្យត្តតយោ៍

អត្តតយត្តឃឌឹឃាកាទេត ក្យឃលឹឌឆយ្ហាតំ អាលោចតំ ឌឹឃាលោចតំ៍ តឞ្ឃ តឞ្ឃ អត្តតយឞ្ឃ ឃោឌតត្តំ ពតោឞុ ឞុត្តឞ្ឃ អត្តចិឞ្ឃន្តតឞុ ឃេ ទេចាងាតាងឃោ, ឃកិលេឃិកា ច តឞ្ឃ តឞ្ឃ តយឞ្ឃ ឌឹឃាក្វតា ឆយ្ហា ឞុត្តតោ តិន្តាទេត្វា ពចិតា, ទេតឃំ យចាទុត្តឆយ្ហាតំ ចិទេត្តតច “អយំ បឆមា ឌឹឃា, អយំ ទុតិយា ឌឹឃា”តិអាឌីតា អាលោចតំ ឌឹឃាលោចតំ៍

តចា អាលោចិតាតំ ឆយ្ហាតំ អត្តតយត្តឃឃោឌទេ ឃយាតយតោ អក្កឃោ ចិយាតិ អក្កឃោ, តឞ្ឃ តឞ្ឃ តយឞ្ឃ ឌឹឃាក្វតាតំ ក្យឃលឹឌឆយ្ហាតំ ឃយាតយតំ អក្កឃោ តយោ៍

លក្ខោតិតិ លក្ខោកោ៍ ឃោ តយោ ឞុត្តត្តំ លក្ខោតិ បកាឃេតិ, ឡុតិ លក្ខោតតោ បកាឃតតោ ឃោ តយោ លក្ខោកោ តាយ, តយោ ច ឃោ លក្ខោកោ ចាតិ តយលក្ខោកោ៍ តយលក្ខោកោ បឆមោ តត្តិយាចដ្ឋោ តាយ, តយលក្ខោកោ ទុតិយោ តិឞុក្ខលោ តាយ, តយលក្ខោកោ តតិយោ ឞឹហចិក្កិឡ្យត្តតោ តាយាតិ ឃោឌតត្តោ៍

វ្ត្តាតំ ចិទេឃេត វ្ត្តតោតិ វ្តត្តយោ, តំ វ្តត្តយំ៍ ពតាតិ ខាតា, យតាតិ អទេត្វោ៍ “យតា”តិ ចា បាទេឆ៍ ឃេឃទេយត្ត ទុត្តតយាតុឫាទេតបិ ឃចណ្ហតាតុឫាទេតបិ ខាតិតន្តត្តិ៍

ឃឆាច្ចុត្តគឃចិរេឃឃរិចណ្ណាគាឃ ឌីកាឃំ –

“ឃម្ភហាឌិ ក្កបិគាឃ លេិកឃេក្កូតឃិន្តា េចាហារេយត្តតា ឃម្ភតិឃការេចា, បឆចិមឃ្យាឌិត់ ពក្ខេ្យអមុឃតាឌិលក្ខណំ បរេយត្តឃការេចា៉ អឃេញ្ញ្ញត្ត ឃេក្ខរេបិ – ឃស្មិ៎ កិរេត្ត, ត្ថតរារេបិរេហ ចា ធិរេត្តត ពេត ត តឆា ឮត្ត្តិ, ត្ថាធិ ឃម្ភតិឃត្ថិ ឃឆា ឈរេដ, ឃឃម្ភារេឌរេល ឆ, តត្តិបរិឃារេឃត បរេយត្តឃត្ថ”ត្តិ –

ចចេត ឈដពឆលអាបឌលពក្កយាឌិឃត្តាត់ ឃម្ភហាឌិ ក្កបិគាឃ លេិកឃ្ស បុេត្តា ឈដពឆលអាបឌលពក្កយាឌិឃេក្កូតឃិន្តា ឈដពឆលអាបឌលពក្កយាឌិេចាហារេយត្តតា ឃម្ភតិឃការេចា ឃេក្កតចេឃត អចិតឆត្តា៉ បឆចិអាឌិត់ ពក្ខេ្យអាឌិលក្ខណំ, ឆឃ្យាឌិត់ ឞុឃតាឌិលក្ខណំ បរេយត្តឃការេចា៉ “ឃឌិ ៩ចំ ឈជិឌិេព អកិរេត្ត ចា អាបិឌិេព ចា អត្ថុ្ទរេបត ក្កាតការេចត អប្យចត្តយារេត ចា ឃតិ ឃម្ភតិការេចា េហាត្យ, កិរេត្ត ចា ក្ការេត ចា ពឆំ ឃម្ភតិការេចា កេចឃ្យ, បឆចិមឃ្យាឌិតយ្បិ កិត្តយាតត្តា, ពក្ខេ្យអមុឃតាឌិតញ្ញា បឆចិមឃ្យាឌិហិ អតត្តាត្តា ពឆំ បរេយត្តឃការេចា កេចឃ្យ, ពតេយត ឃេក្ខរេបត អេត្តត ឃម្ភតិឃការេចា, បរេយត្តឃការេចា ឆ អេយត្តិ ឌាតិតេត្តា”តិ ចត្តត្តាកាចេតា “អឃេញ្ញ្ញត្ត ឃេក្ខរេបិ”តិអាឌិយាហ៉ តត្ត ៩ត្តាតិ ៩េតាឃ្យ ឃម្ភតិឃកាចបរេយត្តឃការេចឃ្យ អឃំ តេឃា ច្ចុត្តយារេតា ឃេក្ខរេបិ អេត្តា ឥដ្ឋេត្តា៉

ឃស្មិ៎ ឈជិឌិេព កិរេត្ត ឃតិ តេតា ឈជិឌិេតា ត្ថតេរា ពឆលិឌិការេចា ធិរេត្តត បុេត្តា ពេតត ឃឆា េឃត ពឆលិឌិេចាហារេត កចតិ, ឃស្មិ៎ អាបិឌិេព ឃម្ភារេឌលិឌិេព ក្កាតការេចត បចត្តយារេត ឃតិ ចា តេតា អាបិឌិេតា ត្ថតេរា ពក្កយាឌិការេចា ធិរេត្តត បុេត្តា ពេតត ឃឆា េឃត ពក្កយាឌិេចាហារេត កចតិ, តឆា េតត េចាហារេត ឮត្ត្តិ ពឆលិឌិឃកាចឌាតត់ ពក្កយាឌិឃកាចឌាតត់ កចតិ, ត្ថាធិ អកិរេត្ត ឈជិឌិត់ ចា កិរេត្ត ពឆលិឌិត់ ចា អត្ថុេត អាបិឌិត់ ចា ក្ការេត ពក្កយាឌិត់ ចា ឃត្តា ឃម្ភតិឃត្ថិ េហារេត្តច៉ “ពក្កយស្មិ៎ កិរេត្ត, ពក្កយស្មិ៎ ក្ការេត ចា ឃតិ ត្ថតេរា ឃម្ភតិឃការេចា”តិ បុត្តិតត្តាកាចេតា “ឈរេដ, ឃម្ភារេឌរេល ចា”តិ ច្ចុត្តិ៉

ឃម្ភតិឃត្ថឃការេចា តុេយត្តិ ច្ចុេត្តា, អេយត្តិ ឆ ឌាារេតា, “ពតេយា បរេយត្តឃត្ថឃការេចា”តិ ចត្តត្តាកាចេតា “តត្តិបរិឃារេឃត បរេយត្តឃត្ថ”ត្តិ ច្ចុត្តិ៉ បឆចិអាឌិត់ ពក្ខេ្យអាឌិលក្ខណេតា ត្ថតេរឃ្ស ឞុឃតាឌិលក្ខណឃ្ស អឃម្ភចេតា, ឆឃ្យាឌិតញ្ញា ឞុឃតាឌិលក្ខណេតា ត្ថតេរឃ្ស ពក្ខេ្យអាឌិលក្ខណឃ្ស អឃម្ភចេតា បឆចិមឃ្យាឌិត់ លក្ខេ្យអមុឃតាឌិលក្ខណំ បរេយត្តឃត្ថិ េហារេត្តចាតិ ត្ថយស្មិ៎ ឃេក្ខបេត្ត ពហិេត េពាឌិ ចិេរារេឆា តត្តិតិ អឆិប្បារេឃាតិ៉

៧៉ បញ្ញា តឃា ឃទ្ទបេតា អាចរិេឃត ក្កត្តិដ្ឋា, អេយត្តិ ឆ ចិត្តាតា, “ឃាតិ បដាតិ អដ្ឋារេឃ ឮលបដាតិ ក្កត្តិដ្ឋាតិ, ពតយាតិ តាតិ”តិ បុត្តិតត្តត្តា តាតិ ឃទ្ទបេតា ឥេឃ្យត្យ “តត្ត ពតយាតិ អដ្ឋារេឃ ឮលបដាតិ”ត្យាឌិយាហ៉ អដ្ឋពឆាឃំ បត “៩ចំ តេឃបិ ក្កត្តិឃិត្តា ត្ថដាតិ ឮលបដាតិ ក្កត្តិឃិត្យ ‘តត្ត ពតយាតិ’តិអាឌិ អារេត្តូ”ត្តិ ច្ចុត្តិ៉ តត្ត ក្យឃលិតិ តច បដាតិ, អក្យឃលិតិ តច បដាតិ អដ្ឋារេឃ ឮលបដាតិតិ ឥដ្ឋត្តាតិតិ េឃាឌតា៉ ឮលត្តិ បតិដ្ឋហត្តិ ៩េតាហិ តឃា, បតិដ្ឋាតចិកាកា ចាតិ ឮលិតិ, បតត្តិ បតិដ្ឋហត្តិ ៩ត្ត តឃា, បដ្ឋាតចិកាកា,

អធិគមា ជានិ បទានិ, វុត្តប្បការេន មូលានិ ច តានិ បទានិ ចាតិ មូលបទានិ។ កុច្ឆិតេ បាបធម្មេ សលយន្តីតិ កុសលានិ, កុសេ រាគាទយោ លុនន្តីតិ កុសលានិ, កុសា វិយ លុនន្តីតិ កុសលានិ, កុសេន ញាណេន លាតព្វានិ បវត្តេតព្វានីតិ កុសលានិ។ កុសលានំ បដិបក្ខានីតិ អកុសលានិ អ-សទ្ទោ ចេត្ថ បដិបក្ខត្ថោតិ។

នវ បទានិ កុសលានិ, នវ បទានិ អកុសលានីតិ គណនបរិច្ឆេទតោ, ជាតិភេទតោ ច វុត្តានិ, “កតមានិ តានី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា នវ បទានិ អកុសលានិ បច្ចាសត្តិញាយេន សរូបតោ ទស្សេតុំ “កតមានិ នវ បទានិ អកុសលានី”តិអាទិ វុត្តំ។ អដ្ឋកថាយំ បន –

“ឯវំ គណនបរិច្ឆេទតោ, ជាតិភេទតោ ច មូលបទានិ ទស្សេត្វា ឥទានិ សរូបតោ ទស្សេន្តោ សំកិលេសបក្ខេយេវ បឋមំ និទ្ទិសតិ ‘តណ្ហា’តិអាទិនា”តិ (នេត្តិ៍ អដ្ឋ៍ ១) –

វុត្តំ។ តត្ថ រូបាទិកេ លេភន្ត តសតិ បរិតសតីតិ តណ្ហា។ អវិន្ទិយំ កាយទុច្ចរិតាទិំ វិន្ទតីតិ អវិជ្ជា, វិន្ទិយំ កាយសុចរិតាទិំ ន វិន្ទតីតិ អវិជ្ជា, វិជ្ជាយ បដិបក្ខាតិ វា អវិជ្ជា។ លុព្ភន្តិ តេនាតិ លោភោ, លុព្ភតីតិ វា លោភោ, លុព្ភនំ វា លោភោ។ ទោសមោហេសុបិ ឯសេវ នយោ។ អសុភេ រូបក្ខន្ធាទិកេ “សុភ”ន្តិ បវត្តា សញ្ញា សុភសញ្ញា។ ទុក្ខទុក្ខាទិកេ “សុខ”ន្តិ បវត្តា សញ្ញា សុខសញ្ញា។ អនិច្ចេ សង្ខារធម្មេ “និច្ច”ន្តិ បវត្តា សញ្ញា និច្ចសញ្ញា។ អនត្តសភាវេសុ ចក្ខាទីសុ ខន្ធេសុ “អត្តា”តិ បវត្តា សញ្ញា អត្តសញ្ញា។ យត្ថាតិ យេសុ បទេសុ សព្វេ អកុសលបក្ខា សង្គហំ សមោសរណំ គច្ឆន្តិ, តានិ បទានិ អកុសលានីតិ យោជនា។ សង្គហំ គណនំ។ សមោសរណំ សមោរោបនំ។

បច្ចីគធម្មេ ខន្ធាទិកេ និវេរេន សមេតិ វូបសមេតិ តទង្គវិក្ខម្ភនវសេនាតិ សមថោ។ សង្ខារេ អនិច្ចាទីហិ វិវិធេហិ អាការេហិ បស្សតីតិ វិបស្សនា។ លោភស្ស បដិបក្ខោ អលោភោ។ ទោសស្ស បដិបក្ខោ អទោសោ។ មោហស្ស បដិបក្ខោ អមោហោ។ ឯត្ថាបិ អ-សទ្ទោ បដិបក្ខត្ថោ, ន អភាវត្ថាទិកោតិ អធិប្បាយោ។ អសុភេ រូបក្ខន្ធាទិកេ, ធម្មាទិយា “អសុភ”ន្តិ បវត្តា សញ្ញាបធានចិត្តុប្បាទា អសុភសញ្ញា, វិសេសតោ កាយានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ។ ទុក្ខទុក្ខតាទីសុ “ទុក្ខ”ន្តិ បវត្តា សញ្ញាបធានចិត្តុប្បាទា ទុក្ខសញ្ញា, វិសេសតោ វេទនានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ។ អនិច្ចេ ខន្ធាទិកេ វិបរិណាមធម្មេ “អនិច្ច”ន្តិ បវត្តា សញ្ញាបធានចិត្តុប្បាទា អនិច្ចសញ្ញា, វិសេសតោ ចិត្តានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ។ អនត្តសភាវេ ខន្ធេ, ធម្មាទិយា “អនត្តា”តិ បវត្តា សញ្ញាបធានចិត្តុប្បាទា អនត្តសញ្ញា, វិសេសតោ ធម្មានុបស្សនាសតិបដ្ឋានំ។ បញ្ញាសតិសីសេន ហិ បវត្តា អយំ ទេសនា។ តេន វុត្តំ ភគវតា “កាច្ឆិ, ភិក្ខវេ, សតិបាលំ ខេត្តំ? ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា, ឯតំ សតិបាលំ ខេត្ត”ន្តិ។ យត្ថាតិ យេសុ បទេសុ សព្វេ កុសលបក្ខា សង្គហំ សមោសរណំ គច្ឆន្តិ, តានិ បទានិ កុសលានីតិ យោជនា។

ឋានន្តិ ឋិតិ ទានំ រក្ខណំ ឋានំ, សង្គហវចនន្តិ អត្ថោ។ ឋានេន អវុត្តេ សតិ ហេដ្ឋា វុត្តស្ស អត្ថស្ស វិប្បកិណ្ណការោ ទិន្នោ វិយ ភវេយ្យ, តស្មា វិប្បកិណ្ណការស្ស និវារណត្ថំ ឋានន្តិ អធិប្បាយោ។ ចតុរោ ច វិបល្លាសាតិ សុភសុខនិច្ចអត្តសញ្ញា។ កិលេសា ភវន្តិ ឯត្ថ

ភចបនេស្មតិ ក្ខយិ, កិលេសាត៌ ក្ខយិតិ កិលេសក្ខយិ, កិលេសបចត្តតដ្ឋាភាតិ ភច បភាតិតិ ចុត្តិ ហោតិ៉

ចត្យុទោសតិបដ្ឋាភាតិ អស្មុកឝ្យុក្លអតិដ្ឋអតត្តសញ្ញា៉ ញ្ញត្រៃឃក្ខយិតិ សឝ្លាឌិត៌ ចិឃុត្តិបរិបាចតិត្រៃឃាត៌ ក្ខយិ បចត្តតដ្ឋាភាតិ

សឃោសទណដ្ឋាភាតិ៉

ភចហិ ក្យុសលបនេហិ ក្យុសលបក្លា ឃុដ្ឋត្តិ យោឌិឃត្តិ, ភចហិ អក្យុសលបនេហិ អក្យុសលបក្លា ឃុដ្ឋត្តិ យោឌិឃត្តិ៉ ភចហិ ក្យុសលបនេហិ សហ ក្យុសលបក្លា ឃុដ្ឋត្តិ ឃុដ្ឋត្តា កចត្តិ, ភចហិ អក្យុសលបនេហិ សហ អក្យុសលបក្លា ឃុដ្ឋត្តិ ឃុដ្ឋត្តា កចត្តិតិ ឯធ្លេសចាទេ ចុត្តាចសេសោ ឋិចណ្ណភាត្យុសាទេភ ចិឌាភិតទ្ពោ៉

ញ្ញតិ សត្តិពាលិភ្យុន្ធុបិ ទធិតា

ឯធ្លេសចាទស្ស អត្ថចិកាចភា ភិដ្ឋិតា៉

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

១។ និទ្ទេសវារអត្ថវិភាវនា

សោឡសហារនិទ្ទេសវិភាវនា

៣។ ហារាទីសុ សមុទាយស្ស នេត្តិប្បករណស្ស ឧទ្ទេសោ និទ្ទេសោ, អវយវា ច ភាគតោ, “កតមោ និទ្ទេសោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា និទ្ទេសេ ហារាទយោ និទ្ទិសិតុំ “តត្ថ សង្ខេបតោ នេត្តី”តិអាទិ អារទ្ធំ។ អដ្ឋកថាយំ បន “ឥទានិ និទ្ទេសេ ហារាទយោ និទ្ទិសិតុំ ‘តត្ថ សង្ខេបតោ’តិអាទិ អារទ្ធ”ន្តិ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ៣) វុត្តំ។ តត្ថ តត្ថាតិ តស្មិំ “តត្ថ កតមេ សោឡស ហារា? ទេសនា វិចយោ”តិអាទិនិទ្ទេសបាឋេ។ សង្ខេបតោតិ សមាសតោ។ នេត្តីតិ នេត្តិប្បករណំ។ កិត្តិតាតិ កថិតា, ឥតិ និទ្ទេសតោ កថេស្សាមីតិ វុត្តំ ហោតិ។

១។

“អស្សាទាទីនវតា, និស្សរណម្បិ ច ផលំ ឧបាយោ ច។

អាណត្តី ច ភគវតោ, យោគិនំ ទេសនាហារោ”តិ –

គាថាយំ យេន សំវណ្ណនាវិសេសេន សុត្តេ អាគតា អស្សាទោបិ អាទីនវតា អាទីនវោបិ និស្សរណម្បិ ផលម្បិ ឧបាយោបិ យោគិនំ អត្ថាយ ភគវតោ អាណត្តិបិ ឯតេ ធម្មា ទស្សិតា សំវណ្ណិតា សំវណ្ណនាវសេន ញាបិតា, សោ សំវណ្ណនាវិសេសោ ទេសនាហារោ នាមាតិ អត្ថយោជនា។

វចនត្ថាទយោ អដ្ឋកថាយំ វិត្ថារតោ វុត្តាវ, តស្មា កិញ្ចិមត្តមេវ កថេស្សាមិ។ អស្សាទីយតេតិ អស្សាទោ, កោ សោ? សុខំ, សោមនស្សំ, ឥដ្ឋារម្មណភូតា បញ្ចកាមគុណា ច។ អស្សាទេតីតិ វា អស្សាទោ, កោ សោ? តណ្ហា, វិបល្លាសា ច។ វិបល្លាសវសេន ហិ ឧបេច្ច សត្តា អនិដ្ឋម្បិ អារម្មណំ ឥដ្ឋាការេន អស្សាទេន្តិ។

អាភុសំ ភេទេន ទីនំ ទុក្ខានិ ហុត្វា វាតិ បវត្តតីតិ អាទីនវោ, ទុក្ខានិ។ អថ វា អតិវិយ អាទីនំ កបណំ ហុត្វា វាតិ បវត្តតីតិ អាទីនវោ, កបណមនុស្សោ, តថាការា ច តេភូមកា ធម្មា អនិច្ចតាទិយោគតោ។

និស្សរតិ ឯតេនាតិ និស្សរណំ, អរិយមគ្គោ។ និស្សរតីតិ វា និស្សរណំ, និព្ពានំ។ បិ-សទ្ទោ សម្បិណ្ឌនត្ថោ។ និស្សរណភេទោ អដ្ឋកថាយំ

(ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪓ ᩉᩣᩁᩈᨦ᩠ᨡᩮᨷ) ᨻᩣᩉᩩᩈᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᩅ᪨

ᨹᩃᨲᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᨹᩃᩴ, ᨴᩮᩈᨶᩣᨿ ᨹᩃᩴ᪨ ᨿᨴᩥᨷᩥ ᨴᩮᩈᨶᩣ ᨹᩃᨶᩥᨷ᩠ᨹᩣᨴᩥᨠᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨳᩣᨷᩥ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨴᩮᩈᨶᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᨷᩩᨬ᩠ᨬᩈᨾ᩠ᨽᩣᩁᩉᩮᨲᩩᨲᩮᩣ ᨹᩃᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣᨿ ᨹᩃᩴ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ᪨ ᨠᨲᨾᩴ ᨲᩴ? ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᩈᩩ ᩋᩣᨿᩩᩅᨱ᩠ᨱᩈᩩᨡᨻᩃᨿᩈᨷᩁᩥᩅᩣᩁᩋᨵᩥᨷᨲᩮᨿ᩠ᨿᩣᨴᩥᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᩈᩥᩁᩥᨴᩮᩅᩁᨩ᩠ᨩ- ᩈᩥᩁᩥᨧᨲᩩᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨧᨠ᩠ᨠᩈᩦᩃᩈᨾᩣᨵᩥᩈᨾ᩠ᨷᨴᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣ ᨷᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣ ᩈᩣᩅᨠᨻᩮᩣᨵᩥᨷᨧ᩠ᨧᩮᨠᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩮᩣᨵᩥᨿᩮᩣ᪨

ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩈᩣᨾᨣ᩠ᨣᩥᩴ ᩏᨷᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨿᨲᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ ᨹᩃᩴ ᩑᨲᩮᨶᩣᨲᩥ ᩏᨷᩣᨿᩮᩣ, ᨠᩮᩣ ᩈᩮᩣ? ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᨽᩣᨣᨷᨭᩥᨷᨴᩣ᪨ ᨷᩩᩁᩥᨾᩣ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ ᩉᩥ ᨷᨧ᩠ᨨᩥᨾᩣᨿ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣᨿ ᩋᨵᩥᨣᨾᩪᨷᩣᨿᩮᩣ, ᨷᩁᨾ᩠ᨷᩁᩣᨿ ᨾᨣ᩠ᨣᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩣᨵᩥᨣᨾᩔ ᨧ ᩏᨷᩣᨿᩮᩣ᪨ ᨲᩮᨶᩣᩉ “ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣᨷᩥ ᩏᨷᩣᨿᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᩈᩴ ᨾᨲᩮᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨾᩮᩅ ᨶᩥᩔᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩥᨿᩣ᪨ “ᨲᩮ ᨷᩉᩣᨿ ᨲᩁᩮ ᩒᨥᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᨶᩥᩔᩁᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᪔) ᨷᨶ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨶᩥᩔᩁᨱᨽᩣᩅᩴ ᩅᨠ᩠ᨡᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩅᩣᩁᩮᩣ ᨶ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᩋᩣᨱᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩋᩣᨱᩣᩁᩉᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩅᩮᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩴ ᩉᩥᨲᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ “ᩍᨾᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨷᨭᩥᨷᨩ᩠ᨩᩣᩉᩥ, ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣᨷᨭᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨾᩣ ᨷᨭᩥᨷᨩ᩠ᨩᩣᩉᩦ”ᨲᩥ ᩅᩥᨵᩣᨶᩴ ᩋᩣᨱᩣᨷᨶᩴ ᩋᩣᨱᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨

ᨿᩩᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨿᩩᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᨲᩩᩈᨧ᩠ᨧᨠᨾ᩠ᨾᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᩣᩅᨶᩣᩈᩩ ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ, ᩅᩮᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣ, ᨲᩮᩈᩴ ᨿᩮᩣᨣᩦᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣᨲᩥ ᩅᨧᨶᩈᩮᩈᩴ ᨶᩦᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩣᨣᨲᩣᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᩋᩔᩣᨴᩣᨴᩦᨶᩴ ᩏᨷᨴᩮᩈᩣᨣᨲᩣᨶᨾ᩠ᨷᩥ ᨶᩦᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᩅᩥᨽᨩᨶᩴ ᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᨲᩮᩣ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨧ ᩅᩥᨽᨩᨶᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ (ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᪔) ᩋᩣᨣᨾᩥᩔᨲᩦᨲᩥ ᩍᨵ ᨶ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣᨲᩥ᪨

ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ, ᩋᨾᩮᨲ᩠ᨳᩥ ᨧ ᨽᩣᩁᨲᩮᩣ, “ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩅᩥᨧᨿᩉᩣᩁᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ”ᨲᩥ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ –

᪒᪨

“ᨿᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨬ᩠ᨧ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᩥᨲᨬ᩠ᨧ, ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨿᩣ ᨧ ᩋᨶᩩᨣᩦᨲᩥ᪨

ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨿᩮᩣ ᨷᩅᩥᨧᨿᩮᩣ, ᩉᩣᩁᩮᩣ ᩅᩥᨧᨿᩮᩣᨲᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ –

ᨣᩣᨳᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨿᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨬ᩠ᨧ ᨿᩣ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣ ᩅᩥᨧᨿᨾᩣᨶᩣ ᨧ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨿᩴ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᩥᨲᨬ᩠ᨧ ᨿᩣ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩣ ᩅᩥᨧᨿᨾᩣᨶᩣ ᨧ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨿᩮᩣ ᨷᨴᩣᨴᩥᩅᩥᨧᨿᩮᩣ, ᩋᩔᩣᨴᩣᨴᩥᩅᩥᨧᨿᩮᩣ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨷ᩠ᨷᨠᩣᩁᩣ ᩅᩥᨧᨿᨾᩣᨶᩣ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩣᨴᨿᩮᩣ ᨿᩮᨶ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᩅᩥᨧᩥᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᩮᩣ

និចណ្ណតាចិរេសរេសា ចិចយោ ហារោទិ តិក្ខិរេដ្ឋាទិ អត្ថយោជនា ពាតព្វា។

បុច្ឆិយតេ បុច្ឆិតំ។ ចិស្សជ្ជិយតេ ចិស្សជ្ជិតត្តិ កាចសាឈតត្វោ ដដ្ឋេត្ថា, ត ពយ្ឋសាឈតត្វោ។ តេត ចុត្តំ ឌីកាយំ “កាចតេ្វ តោទិ អាហ – ‘ចិស្សជ្ជិតត្តិ ចិស្សជ្ជតា’”តិ។

“សុត្តស្សា”តិ តិឃមិតត្តា និចណ្ណតាចរេសត អដ្ឋកថាយំ អាកតំ ត ករេហតត្ថត្តិ ដដ្ឋត្ថំ។ រេសា ចិចយោ ហារោ អដ្ឋកថាយំ (រេតត្តិ។ អដ្ឋ។ ៣ ហារសរេប្ត) ចុរេត្តាច។ ពថំ? –

“អយំ បុច្ឆា អទិដ្ឋជោតតា ទិដ្ឋសំសត្ថតា ចិមតិច្ឆេទតា អត្ថុមតិបុច្ឆា ករេថតុកយ្យតាបុច្ឆា សត្តាធិដ្ឋាតា ឈយ្យាធិដ្ឋាតា ឲកាធិដ្ឋាតា អតេកាធិដ្ឋាតា សម្មុតិចិសយា បរមត្ថចិសយា អតីតចិសយា អតាកតចិសយា បច្ចុប្បត្តចិសយា”តិអាឌិតា បុច្ឆាចិចយោ ចេឌិតត្ថា។
“ឥទំ ចិស្សជ្ជតំ ឯកំសព្យាករណំ ចិភជ្ជព្យាករណំ បដិបុច្ឆាព្យាករណំ ឋបតំ សាចរេសំ តិរចរេសំ ទិសាត្តរំ តិរុត្តរំ លោកិយំ លោកុត្តរ”ត្តិអាឌិតា ចិស្សជ្ជតចិចយោ។

“អយំ បុច្ឆា ឥមយិតា សរេមតិ, ឲតេត ត សរេមតី”តិ បុច្ឆិតត្ថំ អារេតត្វា, ចិចយោ បុរេត្តាតាបរំ សំសត្ថិត្វា ច ចិចយោ បុត្តាបរចិចយោ។
“អយំ អត្ថោតិ ចុត្តត្ថសង្គហា អចុត្តត្ថសង្គហា តក្ខយត្ថសង្គហា កុសលត្ថសង្គហា អកុសលត្ថសង្គហា”តិអាឌិតា អត្ថោតិចិចយោ។
អស្សាទាទីសុ សុខចេឆតាយ “ឥដ្ឋារម្មណាត្ថភចតលក្ខណា”តិអាឌិតា, តណ្ហាយ “អារម្មណក្កហណលក្ខណា”តិអាឌិតា, ចិបល្លាសាតំ “ចិបរីតក្កហណលក្ខណា”តិអាឌិតា, អចសិដ្ឋាតំ ទោក្ខយកឈយ្យាតំ “យថាសកលក្ខណា”តិអាឌិតា សរេត្តសត្ថា ទ្វាទីសតិយា តិរេពសុ, ទ្វាចត្តាលីសាធិរេក ច ទ្វិកសរេត លក្ខយាតបេចរេសត តំតំអស្សាទត្ថចិរេសសតិទ្ធារណំ អស្សាទចិចយោ។

ទុក្ខចេឆតាយ “អតិដ្ឋាត្ថភចតលក្ខណា”តិអាឌិតា, ទុក្ខសច្ចាតំ “បដិសត្ថិលក្ខណា”តិអាឌិតា, អតិច្ចតាទីតំ អាឌិអត្ថចត្តតាយ អតិច្ចត្តិកតាយ ច “អតិច្ចា”តិអាឌិតា សរេត្តសត្ថា លោកិយឈយ្យាតំ សំកិលេសភាគិយហាតភាគិយតាឌិចរេសត អាទីតចចុត្តិយា
ឋ្លកាចតិទ្ធារណោត អាទីតចចិចយោ។ តិស្សរណបរេឌ អរិយមគ្គស្ស អាកយតតោ
កាយាត្ថបស្សតាឌិបុត្តកាកបដិបតាចិកាកចិរេសសតិទ្ធារណាចរេសត, តិត្តាតស្ស យថាចុត្តបរិយាយចិកាកចិរេសសតិទ្ធារណាចរេសតាតិ ឲចំ
តិស្សរណចិចយោ។ ឋលទីតំ តំតំសុត្តទេសតាយ សារេឆតត្ថឋលស្ស តក្ខបិយស្ស តត្វ តត្វ សុត្តចិធិចចតស្ស ច ចិកាកតិទ្ធារណាចរេសត
ចិចយោ ចេឌិតត្ថា។ ឲចំ បឆបុច្ឆាចិស្សជ្ជតបុច្ឆាបុត្តាបរាត្ថោតីតំ, អស្សាទាទីតត្ថា ចិរេសសតិទ្ធារណាចរេសតេច ចិចយលក្ខណោ
“ចិចយោ ហារោ”តិ ចេឌិតត្ថាតិ –

ឲចំ ចុរេត្តាច។

វិស្សជ្ជនវិសេយោ បន ឦកាយំ ទុទ្ធោំ ពឆំ? –

“ចក្ខុ អនិច្ច”ន្តិ ពុដ្ឋេ “អាម, ចក្ខុ អនិច្ចមេវា”តិ ឯកំសតោ វិស្សជ្ជនំ ឯកំសព្យាករណំ, “អញ្ញិន្ទ្រិយំ ភាវេតព្វំ, សច្ឆិកាតព្វញ្ចា”តិ ពុដ្ឋេ “មគ្គបរិយាបន្នំ ភាវេតព្វំ, ផលបរិយាបន្នំ សច្ឆិកាតព្វ”ន្តិ វិភជិត្វា វិស្សជ្ជនំ វិភជ្ជព្យាករណំ, “អញ្ញិន្ទ្រិយំ កុសល”ន្តិ ពុដ្ឋេ “កឹ អនវជ្ជដ្ឋេន កុសលត្តា, ឧទាហុ សុខវិបាកដ្ឋេនា”តិ បដិបុច្ឆិត្វា វិស្សជ្ជនំ បដិបុច្ឆាព្យាករណំ, “សស្សតោ អត្តា, អសស្សតោ វា”តិ ពុដ្ឋេ “អព្យាកតមេត”ន្តិអាទិនា អវិស្សជ្ជនំ ឋបនំ, “កឹ បនេតេ ‘កុសលា’តិ វា ‘ធម្មា’តិ វា ឯកត្ថា, ឧទាហុ នានត្ថា”តិ ឯវំ ពុដ្ឋំ ឋាបនេយ្យំ វិស្សជ្ជនស្ស បន ឋាបនេយ្យតោ ចេតោយុញ្ជនាយមនេន ចេតសាយំ ចេតិតព្វំ អបរិហីនំ ឥរិយាត្តំ សព្វាទិហីនំ និរុត្តំ, ឯវំ វិចយហារនិទ្ទេសេ សុវិញ្ញេយ្យមេវាតិ –

ទុទ្ធាទំ វណ្ណនាសុ ទុទ្ធា អត្ថា អនាកុលា បាកដា យតិបោតេហិ វិញ្ញេតោ, សោ សព្វត្ថ អវេយ្យោ ន វិភត្តោតិ ឯវំ ទ្ធោ

វិចយហារនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ, អវេយ្យោ ច ញាណេតា, “កតមោ យុត្តិហារនិទ្ទេសោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា –

៥

“សព្វេសំ ហារានំ, យា ភូមី យោ ច គោចរោ តេសំ

យុត្តាយុត្តបរិក្ខា, ហារោ យុត្តីតិ និទ្ទិដ្ឋោ”តិ –

គាថា វុត្តា តត្ថ សព្វេសំ សោឡសន្នំ ហារានំ យា ភូមិ បវត្តនដ្ឋានភូតំ ញាណំ, យោ គោចរោ សុត្តត្ថោ ច អត្ថិ, តេសំ ភូមិសង្ខាតញាណគោចរសង្ខាតសុត្តត្ថានំ យា យុត្តាយុត្តបរិក្ខា យុត្តាយុត្តីនំ វិចារណា វណ្ណនា កតា, សោ យុត្តិអយុត្តិបរិក្ខាវិចារណសង្ខាតោ វណ្ណនាវិសេសោ “យុត្តិ ហារោ”តិ និទ្ទិដ្ឋោតិ អត្ថយោជនា

តេសំ ហារានំ ភូមិភូតស្ស សុត្ត អាគតស្ស ញាណស្ស យុត្តិភាវោ ឧបមា សភាវនិរុត្តិភាវោ, អធិប្បាយត្ថវាចកភាវោ ច គោចរភូតស្ស បន សុត្ត អាគតស្ស យុត្តិភាវោ សុត្តវិនយធម្មតាហិ អវិលោមនំ អយុត្តិភាវោ វុត្តវិបរិយាយេន វេទិតព្វោ

យុត្តិហារនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ, អវេយ្យោ ច ញាណេតា, “កតមោ បទដ្ឋានហារនិទ្ទេសោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា –

“ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ ᨩᩥᨶᩮᩣ, ᨲᩔ ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᨿᩴ ᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᪨

ᩍᨲᩥ ᨿᩣᩅ ᩈᨻ᩠ᨻᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᩑᩈᩮᩣ ᩉᩣᩁᩮᩣ ᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ –

ᨣᩣᨳᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨵᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨠᩩᩈᩃᩣᨴᩥᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᨩᩥᨶᩮᩣ ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ, ᨲᩔ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᨩᩥᨶᩮᨶ ᨴᩮᩈᩥᨲᩔ ᨠᩩᩈᩃᩣᨴᩥᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᨿᨬ᩠ᨧ ᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨲᩴ ᨲᩴ ᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᨬ᩠ᨧᩣᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨿᩣᩅ ᨿᨲ᩠ᨲᨠᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᨩᩥᨶᩮᨶ ᨴᩮᩈᩥᨲᩣ, ᨲᨲ᩠ᨲᨠᩣᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨿᨬ᩠ᨧ ᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨲᩔ ᨧ ᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩔ ᨿᨬ᩠ᨧ ᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨲᩴ ᨲᩴ ᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᨬ᩠ᨧ, ᩍᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᨿᩣᩅ ᨿᨲ᩠ᨲᨠᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ ᨧ, ᨲᨲ᩠ᨲᨠᩣᨶᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩮᨶ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᨣᩉᩥᨲᩣᨶᩥ, ᩑᩈᩮᩣ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ “ᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩣ ᩉᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᨴᩮᩈᩥᨲᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᩔᩅᨶᩈᨸ᩠ᨸᩩᩁᩥᩈᩪᨸᨶᩥᩔᨿᩣᨴᩥ ᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᨴᩮᩈᩥᨲᩋᨠᩩᩈᩃᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᩋᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩋᩈᨴ᩠ᨵᨾ᩠ᨾᩔᩅᨶᩋᩈᨸ᩠ᨸᩩᩁᩥᩈᩪᨸᨶᩥᩔᨿᩣᨴᩥ ᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ, ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩣ ᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ᪨

ᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩉᩣᩁᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ, [illegible] ᨧ [illegible], “ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩉᩣᩁᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ –

᪕᪨

“ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᩉᩥ ᩑᨠᨵᨾ᩠ᨾᩮ, ᨿᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩑᨠᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨠᩮᨧᩥ᪨

ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ, ᩈᩮᩣ ᩉᩣᩁᩮᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᨶᩣᨾ”ᨲᩥ᪨ –

ᨣᩣᨳᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩑᨠᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᩉᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮ ᩅᩣ ᩈᨲᩥ ᨲᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨿᩮ ᨠᩮᨧᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩑᨠᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨲᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨳ ᩈᩁᩪᨸᨲᩮᩣ ᩋᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ ᩈᨾᩣᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲᩣᨿ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᩋᩣᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩮᨶ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ “ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᩑᨠᩴ ᩈᨾᩣᨶᩴ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩑᨲᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨠᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ, ᩈᨾᩣᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ, ᩈᩉᨧᩣᩁᩥᨲᩣᨿ ᩅᩣ ᩈᨾᩣᨶᨠᩥᨧ᩠ᨧᨲᩣᨿ ᩅᩣ ᩈᨾᩣᨶᩉᩮᨲᩩᨲᩣᨿ ᩅᩣ ᩈᨾᩣᨶᨹᩃᨲᩣᨿ ᩅᩣ ᩈᨾᩣᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩣᨿ ᩅᩣ ᩋᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ᪨ ᨠᩥᩴ ? – “ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᨠᩣᨿᩣᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩈᨬ᩠ᨬᩥᨶᩮᩣ (ᨴᩦ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪓᪔᪑, ᪓᪕᪗,

᪒᪕᪗; ᩋ. ᨶᩥ. ᪗.᪒᪔), ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩈᨬ᩠ᨬᩣᨶᩴ ᩋᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩈᩉᨧᩣᩁᩥᨲᩣᨿ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩈᩉᨣᨲᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩥᨲᩣ. “ᨴᨴᩴ ᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨣᨶ᩠ᨳᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪑.᪒᪔᪖; ᩈᩩ. ᨶᩥ. ᪑᪘᪗) ᩈᨾᩣᨶᨠᩥᨧ᩠ᨧᨲᩣ, ᨸᩥᨿᩅᨧᨶᩋᨲ᩠ᨳᨧᩁᩥᨿᩣ ᩈᨾᩣᨶᨲ᩠ᨲᨲᩣᨸᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩥᨲᩣ, “ᨹᩔᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾ. ᨶᩥ. ᪓.᪑᪒᪖; ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪒.᪑; ᨾᩉᩣᩅ. ᪑; ᩅᩥᨽ. ᪒᪒᪕; ᩏᨴᩣ. ᪑; ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ. ᪒᪔) ᩈᨾᩣᨶᩉᩮᨲᩩᨲᩣᨿ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨴᨿᩮᩣᨸᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩥᨲᩣ, “ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨾ. ᨶᩥ. ᪓.᪑᪒᪖; ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪒.᪑; ᨾᩉᩣᩅ. ᪑; ᩅᩥᨽ. ᪒᪒᪕; ᩏᨴᩣ. ᪑; ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ. ᪒᪔) ᩈᨾᩣᨶᨹᩃᨲᩣᨿ ᨲᨱ᩠ᩉᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩣᨴᨿᩮᩣᨸᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩥᨲᩣ, “ᩁᩪᨸᩴ ᩋᩔᩣᨴᩮᨲᩥ ᩋᨽᩥᨶᨶ᩠ᨴᨲᩥ, ᨲᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᩁᩣᨣᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ (ᨸᨭ᩠ᨮᩣ. ᪑.᪑.᪔᪒᪔) ᩈᨾᩣᨶᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲᩣᨿ ᨲᩴᩈᨾ᩠ᨸᨿᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣᨴᨿᩮᩣᨸᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩥᨲᩣ, ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ. ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᩣ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩅᩣᩁᩮ (ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ. ᪒᪘) ᩋᩣᨣᨾᩥᩔᨲᩥ.

ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᩉᩣᩁᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ, ᩋᨾᩮᨲ᩠ᨳᩥ ᨧ ᨶᩮᩣᨲᩮᩣ, “ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨿᩪᩉᩮᩣ ᩉᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ –

᪖.

“ᨶᩮᩁᩩᨲ᩠ᨲᨾᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ , ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᨾᨳ ᨴᩮᩈᨶᩣᨶᩥᨴᩣᨶᨬ᩠ᨧ;

ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩣᨸᩁᩣᨶᩩᩈᨶ᩠ᨵᩦ, ᩑᩈᩮᩣ ᩉᩣᩁᩮᩣ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨿᩪᩉᩮᩣ”ᨲᩥ –

ᨣᩣᨳᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩮᩁᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨸᨴᨶᩥᨻ᩠ᨻᨧᨶᩴ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩴ ᨲᩔ ᨲᩔ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨴᩮᩈᨠᩣᨶᩴ, ᩈᩣᩅᨠᩣᨶᩴ ᩅᩣ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ ᨧ ᩋᨲ᩠ᨳᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩮᨶ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᨾᩩᨡᩮᨶ ᨴᩮᩈᨶᩣᨶᩥᨴᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩣᨸᩁᩮᨶ ᩋᨶᩩᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᨧ ᩑᨲᩮ ᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩣᨴᨿᩮᩣ ᨿᩮᨶ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᩅᩥᨽᩣᩅᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᩈᩮᩣ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ “ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨿᩪᩉᩮᩣ ᩉᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ. ᨴᩮᩈᨶᩣᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩮᩈᨠᩔ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩣᨴᩥ ᨴᩮᩈᨶᩣᨶᩥᨴᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ. ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨿᩪᩉᩉᩣᩁᩔ ᨻᩉᩩᩅᩥᩈᨿᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮ (ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ. ᪒᪕ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨳᨿᩥᩔᩣᨾ.

ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨿᩪᩉᩉᩣᩁᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ, ᩋᨾᩮᨲ᩠ᨳᩥ ᨧ ᨶᩮᩣᨲᩮᩣ, “ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩉᩣᩁᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ –

᪗.

“ᩑᨠᨾ᩠ᩉᩥ ᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ, ᨸᩁᩥᨿᩮᩈᨲᩥ ᩈᩮᩈᨠᩴ ᨸᨴᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ;

ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᨲᩥ ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᩮ, ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩈᩮᩣ ᩉᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥ –

កាថា ទុត្តា៑ តត្ថ បទក្ខមធាតុអាឌីតំ បទដ្ឋានេត ឲកមិ អារម្មធាតុអាឌីកោ ឆេមតារុឡូហេ មតិ ចិមកាកពាយ ថា ធេមមកំ បទដ្ឋានំ បទិធេយមតិ , ឆេមតាយ មន្ទុបទោតា អក្កហទលោត ថា ធេមមកំ បទដ្ឋានំ បទិធេយមតិ, ធេយត និចណ្ណុតាចិធេមធេមត បទិធេយមិត្វា ធេយាធេឌត្តា ឆេមតំ បយាគាឌីតំ បទដ្ឋានក្ខទេតា ទេកាមឌ្ឋាឌីកោ បឌិបធេក្ខ អាចដ្ឋតិ អាចដ្ឋាធេបតិ, ធេមា និចណ្ណុតាចិធេមធេមា "អាចធេដ្ឋា ហាធេទា តាយា"តិ តិឌ្ឌិធេដ្ឋាតិ អត្ថធេយាឌតា៑

"បឌិបធេក្ខ"តិ ត្តាឌំ តិឌេយ្យតយត្តុំ, ធេមធេមបិ មកាធេក អាចដ្ឋតោតា៑ ត ហិ អារម្មធាតុអាឌីកោ ឆេមតារុឡូហេ មតិ តប្បឌិបធេក្ខ ទេកាមឌ្ឋាឌីកោធេយច ឆេមតំ អាចដ្ឋតិ, អឆ ធេតា អចធេមមចិទិយារម្មាឌីកោបិ ឆេមតំ អាចដ្ឋតីតិ៑

អាចដ្ឋហារតិធេដ្ឋមា តិឌ្ឌិធេដ្ឋា, អធេយក្ខិ ច ឌាធេតា, "កតធេយា ចិកត្តិហារតិធេដ្ឋមា"តិ បុច្ឆិតត្តាតត្តា –

ឋ៑

"ឆយូធ្វា បទដ្ឋានំ, ក្ខុមិធ្វា ចិកឌធេត អយំ ហារទា៑

មាឆារលោ អមាឆារលោ ច តេធេយ្យា ចិកត្តី"តិ៑ –

កាថា ទុត្តា៑ តត្ថ កុមលិឌីចធេមត អធេតកចិឌំ មកាចឆយូធ្វា ឌាតមីលិឌីបទដ្ឋានធ្វា "ឌយ្យតក្ខុមិ កាចតាក្ខុមី"តិ ឲចយាឌីកំ ក្ខុមិធ្វា មាឆារលោ ច អមាឆារលោ ច ធេយត និចណ្ណុតាចិធេមធេមត ចិកឌធេត, ធេមា និចណ្ណុតាចិធេមធេមា "ចិកត្តិ ហារទា"តិ តេធេយ្យាតិ អត្ថធេយាឌតា៑

"ត្តាមក្ខិំ មុធេត្ត ទុត្តា កុមលា ចាមតាកាកិយា, ត្តាមក្ខិំ មុធេត្ត ទុត្តា កុមលា តិធេត្តឆកាកិយា"ត្យាឌីតា, "ត្តាមក្ខិំ មុធេត្ត ទុត្តា អកុមលា កិធេលមកាកិយា"ត្យាឌីតា ឆយូធ្វា, "ត្តាឌំ មីលំ ត្តាមម្យ យហក្កតចិធេមមម្យ បទដ្ឋានំ, ត្តាឌំ មីលំ ត្តាឌំ ឌមាតំ ត្តាមម្យ លោកុត្តរម្យ បទដ្ឋាន"ត្យាឌីតា បទដ្ឋានធ្វា, "ឌយ្យតបហាតត្តាម្យ បុទុឌ្ឍធេតា ក្ខុមិ, កាចតាបហាតត្តាម្យ ធេមាតាបត្តាឌធេយា ក្ខុមិ"ត្យាឌីតា ក្ខុមិធ្វា, "កាមរាកត្យាបឌា បុទុឌ្ឍតធេមាតាបត្តាំ មាឆារលា"ត្យាឌីតា មាឆារលោ ច, "កាមរាកត្យាបឌា អតាកាមិអរហត្តាតំ អមាឆារលា"ត្យាឌីតា អមាឆារលោ ច ធេយត ចិកឌតិ, ធេមា ចិកត្តិ ហារទា តាយាតិអាឌីតា (តេត្តិ៑ ១៦-១៧) ចិត្វាធេទ្វា ចិកឌតាការទា កធេហតធេត្តា៑

ចិកត្តិហារតិធេដ្ឋមា តិឌ្ឌិធេដ្ឋា, អធេយក្ខិ ច ឌាធេតា, "កតធេយា បរិចត្តតហារតិធេដ្ឋមា"តិ បុច្ឆិតត្តាតត្តា –

៩។

“កុសលាកុសលេ ធម្មេ, និទ្ទិដ្ឋេ ភាវិតេ បហីនេ ច។

បរិវត្តតិ បដិបក្ខេ, ហារោ បរិវត្តនោ នាមា”តិ។ –

គាថា វុត្តា។ តត្ថ សុត្តេ ភាវិតេ ភាវិតព្ពេ កុសលេ អនវជ្ជធម្មេ និទ្ទិដ្ឋេ គហិតេ, និច្ឆិតេ វា បហីនេ បហាតព្ពេ អកុសលេ សាវជ្ជធម្មេ និទ្ទិដ្ឋេ គហិតេ, និច្ឆិតេ វា តេសំ ធម្មានំ បដិបក្ខេ វិបរីតធម្មេ យេន និច្ឆិតាទិវសេន បរិវត្តតិ បរិវត្តេតិ, សោ និច្ឆិតាទិវសោ “បរិវត្តនោ ហារោ នាមា”តិ វេទិតព្ពោតិ អត្ថយោជនា។

“សម្មាទិដ្ឋិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស មិច្ឆាទិដ្ឋិ និជ្ជិណ្ណា ភវតី”តិអាទិកា ច “យស្ស វា បាណាតិបាតា បដិវិរតស្ស បាណាតិបាតោ បហីនោ”តិអាទិកា ច “ភុញ្ជិតព្ពា កាមា ...បេ... កាមេហិ វេរមណី តេសំ អធម្មោ”តិអាទិកា ច បដិបក្ខេ បរិវត្តនការំ និទ្ទេសវារេ (នេត្តិ. ៣៩ អាទយោ) វក្ខតីតិ ន វិត្ថារិតា។

បរិវត្តនហារនិទ្ទេសោ និទ្ទិដ្ឋោ, អនុប្បត្តិ ច ហារតោ, “កតមោ វេវចនហារនិទ្ទេសោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា –

១០។

“វេវចនានិ ពហូនិ តុ, សុត្តេ វុត្តានិ ឯកធម្មស្ស។

យោ ជានាតិ សុត្តវិទូ, វេវចនោ នាម សោ ហារោ”តិ។ –

គាថា វុត្តា។ តត្ថ ឯកធម្មស្ស បធានស្ស សុត្តេ វុត្តានិ វា វុត្តានិ ឯវ, ពហូនិ វា ពហូនិ ឯវ វេវចនានិ យេន និច្ឆិតាទិវសេន យោ សុត្តវិទូ ជានាតិ, ជានិត្វា ឯកស្មិំយេវ បធានេ យោជេតិ, តស្ស សុត្តវិទុនោ សោ និច្ឆិតាទិវសោ “វេវចនោ នាម ហារោ”តិ និទ្ទិដ្ឋោតិ អត្ថយោជនា។

ឯត្ថ ច យោ សោ-សទ្ទា អនិយាមត្ថា ច ហោន្តីតិ “យោ សុត្តវិទូ”តិ វត្វា “សោ និច្ឆិតាទិវសោ”តិ វុត្តន្តិ។ “ភគវា”តិ បទស្ស ឯកស្មិំយេវ អត្ថេ ភគវតិ “អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា, ពលនិប្ផត្តិគតោ វេសារជ្ជប្បត្តោ អធិគតបដិសម្ភិទោ ចតុយោគវិប្បហីនោ អគតិគមនវីតិវត្តោ ឧទ្ធដសល្លោ

ᨶᩥᩁᩩᨷᩉᩅᨶᩮᩣ ᨿᨴ᩠ᨵᩥᨲᨠᩃ᩠ᩃᨠᩮᩣ ᨶᩥᨭᩛᩣᨷᩥᨲᨷᩁᩥᨿᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᩣ ᨻᨶ᩠ᨵᨶᩣᨲᩦᨲᩮᩣ ᨣᨶ᩠ᨳᩅᩥᨶᩥᩅᩮᨮᨶᩮᩣ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᩈᨿᩅᩦᨲᩥᩅᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᩥᨶ᩠ᨶᨠᩣᩁᩮᩣ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᩣ ᩃᩮᩣᨠᨵᨾ᩠ᨾᩈᨾᨲᩥᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨶᩩᩁᩮᩣᨵᩅᩥᩁᩮᩣᨵᩅᩥᨷ᩠ᨷᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥᨭ᩠ᨮᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᩋᩈᩘᨡᩮᨷᨣᨲᩮᩣ ᨻᨶ᩠ᨵᨶᩣᨲᩥᩅᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨮᨷᩥᨲᩈᨦ᩠ᨣᩣᨾᩮᩣ ᩋᨽᩥᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᨲᩁᩮᩣ ᩏᨠ᩠ᨠᩣᨵᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᩃᩮᩣᨠᨠᩁᩮᩣ ᨷᨩ᩠ᨩᩮᩣᨲᨠᩁᩮᩣ ᨲᨾᩮᩣᨶᩩᨴᩮᩣ ᩁᨱᨬ᩠ᨩᩉᩮᩣ ᩋᨷᩁᩥᨾᩣᨱᩅᨱ᩠ᨱᩮᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᨾᩮᨿ᩠ᨿᩅᨱ᩠ᨱᩮᩣ ᩋᩈᨦ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᩅᨱ᩠ᨱᩮᩣ ᩋᩣᨽᩘᨠᩁᩮᩣ ᨷᨽᩘᨠᩁᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨽᩣᩈᨷᨩ᩠ᨩᩮᩣᨲᨠᩁᩮᩣ”ᨲᩥ (ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᪑᪖) ᩑᩅᨾᩣᨴᩦᨶᩥ ᨻᩉᩪᨶᩥ ᩅᩮᩅᨧᨶᩣᨶᩥ ᨿᩮᩣᨩᩥᨲᩣᨶᩥ᪨ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᩣ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩅᩣᩁᩮ (ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᪑᪗ ᩋᩣᨴᨿᩮᩣ) ᩋᩣᨣᨾᩥᩔᨲᩥ᪨

ᩅᩮᩅᨧᨶᩉᩣᩁᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ ᨶᩥᨭᩛᩥᨲᩮᩣ, ᩋᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᨧ ᩉᩣᩁᨲᩮᩣ, “ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩉᩣᩁᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ”ᨲᩥ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ –

᪑᪑᪨

“ᩑᨠᩴ ᨽᨣᩅᩤ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ, ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩦᩉᩥ ᩅᩥᩅᩥᨵᩣᩉᩥ ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ᪨

ᩈᩮᩣ ᩋᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᨶᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ, ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ ᩉᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ –

ᨣᩣᨳᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᨣᩅᩤ ᩑᨠᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨴᩥᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩅᩥᩅᩥᨵᩣᩉᩥ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᨷ᩠ᨷᨽᩅᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩣᨴᩦᩉᩥ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩦᩉᩥ ᨿᩮᨶ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨠᩣᩁᩮᨶ ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨠᩣᩁᩮᩣ ᨿᩮᨶ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᩅᩥᨽᩣᩅᩥᨲᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ “ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᩉᩣᩁᩮᩣ ᨶᩣᨾᩣ”ᨲᩥ ᨶᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᩅᩥᨵᩣᩉᩥ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩦᩉᩥ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨷᨽᩅᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨷᩉᩣᨶᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ-
ᨽᩣᩅᨶᩣᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩤᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᨾᩣᨴᩥᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩦᩉᩥ ᩑᨠᨷᨽᩮᨴᩔ ᨧ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨠᩣᩁᩅᩥᨽᩣᩅᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᩉᩣᩁᩮᩣ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ “ᨻᩤᨵᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨷᨬ᩠ᨧᨶ᩠ᨶᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᩣᨶᩴ, ᨨᨶ᩠ᨶᩴ ᨵᩣᨲᩪᨶᩴ, ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᨵᩣᨲᩪᨶᩴ, ᨴ᩠ᩅᩤᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩣᨿᨲᨶᩣᨶᩴ, ᨴᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩴ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨷᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ᪨

“ᨠᨻᩊᩦᨠᩣᩁᩮ ᨧᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩣᩉᩣᩁᩮ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩁᩣᨣᩮᩣ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨶᨶ᩠ᨴᩦ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩤ, ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩅᩥᩁᩪᩊ᩠ᩉᩴ᪨ ᨿᨲ᩠ᨳ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩅᩥᩁᩪᩊ᩠ᩉᩴ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨶᩣᨾᩁᩪᨷᩔ ᩋᩅᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᨲ᩠ᨳ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨶᩣᨾᩁᩪᨷᩔ ᩋᩅᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩴ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩦ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪖᪔; ᨠᨳᩣ᪨ ᪒᪙᪖) ᩑᩅᨾᩣᨴᩥ ᨷᨽᩅᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨧ ᩈᨾᩩᨴᨿᩔ ᨧᩣᨲᩥ᪨

“ᨠᨻᩊᩦᨠᩣᩁᩮ ᨧᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩣᩉᩣᩁᩮ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩁᩣᨣᩮᩣ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨶᨶ᩠ᨴᩦ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩤ”ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪖᪔; ᨠᨳᩣ᪨ ᪒᪙᪖) ᩑᩅᨾᩣᨴᩥ ᨷᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨷᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ

ទុក្ខស្ស, “បហានបញ្ញត្តិ សមុទយស្ស, ភាវនាបញ្ញត្តិ មគ្គស្ស, សច្ឆិកិរិយាបញ្ញត្តិ និរោធស្សា”តិ ច “និក្ខេបបញ្ញត្តិ សុតមយិយា បញ្ញាយ, សច្ឆិកិរិយាបញ្ញត្តិ អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយស្ស, បវត្តនាបញ្ញត្តិ ធម្មចក្កស្សា”តិ ឯវមាទិវិត្ថារោ វិភង្គេ (នេត្តិ. ១៨ អាទយោ) អាគមិស្សតីតិ។

បណ្ណត្តិហារនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ, អវេច្ចោ ច ខារោតា, “កតមោ ឱតរណហារនិទ្ទេសោ”តិ បុច្ឆិតត្តា –

១៧។

“យោ ច បដិច្ចុប្បាទោ, ឥន្ទ្រិយខន្ធា ច ធាតុអាយតនា។

ឯតេហិ ឱតរតិ យោ, ឱតរណោ នាម សោ ហារោ”តិ។ –

គាថា វុត្តា។ តត្ថ យោ ច បដិច្ចសមុប្បាទោ ច យេ ឥន្ទ្រិយខន្ធា ច យានិ ធាតុអាយតនានិ ច យេន សំវណ្ណនាវិសេសេន និទ្ធារិតានិ, ឯតេហិ បដិច្ចសមុប្បាទាទិន្ទ្រិយខន្ធធាតាយតនេហិ, សុត្តេ អាគតបទត្ថមុខេន និទ្ធារិយមានេហិ ច យោ សំវណ្ណនាវិសេសោ ឱតរតិ ឱគាហតិ បដិច្ចសមុប្បាទាទិកេ តត្ថ វាចកវសេន, តត្ថ ញាបកវសេន វា អនុបវិសតិ, សោ សំវណ្ណនាវិសេសោ ឱតរណោ ហារោ នាមាតិ អត្ថយោជនា។

តត្ថ ឥន្ទ្រិយខន្ធាតិ ឥន្ទ្រិយានិ ច ខន្ធា ចាតិ ឥន្ទ្រិយខន្ធា។ ធាតុអាយតនាតិ ធាតុយោ ច អាយតនានិ ច ធាតុអាយតនា។ កថំ ឱតរណា? “ឧទ្ធំ អធោ សព្ពធិ វិប្បមុត្តោ”តិអាទិ (នេត្តិ. ៣៧) បាឡិ។

ឧទ្ធន្តិ រូបធាតុ ច អរូបធាតុ ច។ អធោតិ កាមធាតុ។ សព្ពធិ វិប្បមុត្តោតិ តេធាតុកេ អយំ អសេក្ខាវិមុត្តិ។ តានិយេវ អសេក្ខានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ, អយំ ឥន្ទ្រិយេហិ ឱតរណា។

តានិយេវ អសេក្ខានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ វិជ្ជា, វិជ្ជុប្បាទា អវិជ្ជានិរោធោ...បេ... ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធោ ហោតិ, អយំ បដិច្ចសមុប្បាទេហិ ឱតរណា។

តានិយេវ អសេក្ខានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ តីហិ ខន្ធេហិ សង្គហិតានិ សីលក្ខន្ធេន សមាធិក្ខន្ធេន បញ្ញាក្ខន្ធេន, អយំ ខន្ធេហិ ឱតរណា។

តានិយេវ អសេក្ខានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ សង្ខារបរិយាបន្នានិ យេ សង្ខារា អនាសវា, នោ ច ភវង្គា, តេ សង្ខារា ធម្មធាតុសង្គហិតា, អយំ

ធាតូហិ ឱតរណា។

សា ឆឡធាតុ ឆឡាយតនបរិយាបន្នា, យំ អាយតនំ អនាសវំ, នោ ច ភវង្គំ, អយំ អាយតនេហិ ឱតរណាតិ ឯវមាទីហិ វិភង្គេ (នេត្តិ ៤៣ អាទយោ) អាគមិស្សតីតិ។

ឱតរណហារនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ, អមេត្តិ ច វារតោ, “កតមោ សោធនហារនិទ្ទេសោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា –

១៣។

“វិស្សជ្ជិតម្ហិ បញ្ហេ, គាថាយំ បុច្ឆិតា យមារព្ភ។

សុទ្ធាសុទ្ធបរិក្ខា, ហារោ សោ សោធនោ នាម”តិ –

គាថា វុត្តា។ តត្ថ តិស្សំ គាថាយំ អារុឡ្ហេ បញ្ហេញាតុមិច្ឆិតេ អត្រ ភគវតា វិស្សជ្ជនគាថាយំ វិស្សជ្ជិតម្ហិ បញ្ហេ សុត្តត្ថំ អារព្ភ អធិកិច្ច សា គាថា បុច្ឆិតា បុច្ឆកត្ថាយ ឋបិតា, តស្ស សុត្តត្ថស្ស យេន សំវណ្ណនាវិសេសេន សុទ្ធាសុទ្ធបរិក្ខា វិចារណា ភវេ, សោ សំវណ្ណនាវិសេសោ សោធនោ ហារោ នាមាតិ អត្ថយោជនា។

កថំ? “អវិជ្ជាយ និវុតោ លោកោ”តិ បទំ សោធិតំ, អារម្ភោ ន សោធិតោ។ “វិវិច្ឆា បមាទា នប្បកាសតី”តិ បទំ សោធិតំ, អារម្ភោ ន សោធិតោ។ “ជប្បាភិលេបនំ ព្រូមី”តិ បទំ សោធិតំ, អារម្ភោ ន សោធិតោ។ “ទុក្ខមស្ស មហព្ភយ”ន្តិ បទំ សោធិតំ, អារម្ភោ ច សោធិតោតិ។ ឯវំ បទាទីនំ សោធិតាសោធិតភាវវិចារោ ហារោ សោធនោ នាម។ វិត្ថារតោ បន វិភង្គេ (នេត្តិ ៤៥ អាទយោ) អាគមិស្សតីតិ។

សោធនហារនិទ្ទេសោ និដ្ឋិតោ, អមេត្តិ ច វារតោ, “កតមោ អធិដ្ឋានហារនិទ្ទេសោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា –

១៤។

“ឯកត្តតាយ ធម្មា, យេបិ ច វេមត្តតាយ និទ្ទិដ្ឋា។

តេ ន វិកប្បយិតព្ពា, ឯសោ ហារោ អធិដ្ឋានោ”តិ –

កាឆា ចុទ្ទា៑ ពត្ថ ខេយ ធម្មបច្ចាឝយោ ឆយ្ហា ឲុកត្តតាយ ឃាយខ្ញោតបិ ច ខេចយត្តតាយ ចិខេឃខេឃតបិ តិទ្ទិដ្ឋា, ខេឃត ឃិចណ្ណតាចិខេឃខេឃត តិទ្ទិដ្ឋា ធម្មបច្ចាឝយោ ឆយ្ហា ត ចិកប្បយិតត្ថា ឃាយញ្ញាចិខេឃកប្បតាយ ខេចាហារការខេចត អតចដ្ឋាតខេតា, កាលឌឃាចិខេឃឃាឌិតំ ចិឃ អខេបក្ខាឃិទ្ទិខេតា ច, ឲុខេឃា ឃិចណ្ណតាចិខេឃខេឃា អធិដ្ឋាខេតា ហារខេរាតិ អត្ថខេយាឌតា៑

តត្ថ ឲុកត្តតាយាតិ ឲុកឃ្ស ឃយាតឃ្ស ការខេចា ឲុកត្តំ, ឲុកត្តខេមច ឲុកត្តតា, តាយ៑ ឲុកឃខ្ញោ ខេចត្វ ឃយាតត្ថចាខេកា, ត ឃញ្ញាចាខេកាតិ៑ ខេចយត្តតាយាតិ ចិឃិដ្ឋា មត្តា ចិយត្តា, ចិយត្តា ឲុច ខេចយត្តំ, ខេចយត្តឃ្ស ការខេចា ខេចយត្តតា, តាយ៑ យចា ហិ “អឌ្ឍ ខេឃ្វ”តិ ចុច្ចយាតា កាលចិខេឃឃា អតចដ្ឋិតា កចត្តិ, “បុរិយា ឌិឃា, បច្ឆិយា ឌិឃា”តិ ចុច្ចយាតា ឌិឃាចិខេឃឃា, ឲុចំ ឃាយញ្ញាចិខេឃឃា ច អត្ថឃ្ស ឃកាចាតិ៑ តចា ហិ “ធ្ងូតំ ធម្ម”ត្តិ ចុច្ចយាតំ ឌាតិអាឌិ អខេបក្ខាយ ឃាយញ្ញា ឃយាតយ្បិ ឃច្ចាខេបក្ខាយ ចិខេឃខេឃា ខេហាតិ៑ ឲុឃ តខេយា ឃមុឝយឃច្ចាឌីឃុបីតិ៑ “ធម្ម”ត្តិ ឲុកត្តតា៑ “ឌាតិ ធម្មា, ឌរា ធម្មា, មរណំ ធម្ម”ត្តិ ឲុចមាឌិ ខេចយត្តតា៑ “ធម្មឃមុឝយោ”តិ ឲុកត្តតា, “តណ្ហា ខេបាខេតាភចិកា តត្ថិរាកឃហកតា”តិ ឲុចមាឌិ ខេចយត្តតាតិ ឲុចមាឌិ ចិត្ថារខេរា ចិភខេង្គ (ខេតត្តិ៑ ៣៩ អាឝខេយា) អាកយិឃ្សតីតិ៑

អធិដ្ឋាតហារតិទ្ទេខេឃា តិដ្ឋិខេតា, អខេយត្តិ ច ខនារខេតា, “កតខេយា បរិក្ខារហារតិទ្ទេខេឃា”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា –

៣៣៑

“ខេយ ឆយ្ហា យំ ឆយ្ហំ, ឌតយត្តិប្បច្ចយា បខេយ្យខេតា៑

ខេហតុមចកឌ្ឍយិត្វា, ឲុខេឃា ហារខេរា បរិក្ខារខេរា”តិ៑ –

កាឆា ចុទ្ទា៑ តត្ថ អចិខ្ចាឌិកា ខេយ បច្ចយឆយ្ហា ឃង្ខារាឌិកំ យំ ឋលឆយ្ហំ បច្ចយា ឃហឌាតបច្ចខេយត បខេយ្យខេតា បខេយ្យបច្ចយការខេចត ឌតយត្តិ, តឃ្ស ឃង្ខារាឌិឋលឃ្ស បច្ចយំ បរិក្ខារក្ខតំ បុរិមុប្បត្តំ អចិខ្ចាឌិកំ អឃាធារណំ ឌតកំ ខេហតុំ, អខេយាតិខេឃាយតឃិការាឌិកំ ឃាធារណំ បច្ចយខេហតុញ្ចា អចកឌ្ឍយិត្វា ឃុត្តខេតា តិទ្ធារខេត្វា ខេយា ឃិចណ្ណតាចិខេឃខេឃា បរិក្ខារឃិចណ្ណតាការខេចត បចខេត្តា, ឲុខេឃា ឃិចណ្ណតាចិខេឃខេឃា បរិក្ខារខេរា ហារខេរា តាមាតិ អត្ថខេយាឌតា៑ អចិខ្ចាឝយោ ហិ អចិខ្ចាឌិតំ អឃាធារណខេហតុ កចត្តិ, អខេយាតិខេឃាយតឃិការាឝយោ ឃាធារណបច្ចយា៑ ខេតតាហ – “អឃាធារណលក្ខណោ ខេហតុ, ឃាធារណលក្ខណោ បច្ចខេយា”តិ, “អចិខ្ចា អចិខ្ចាយ ខេហតុ, អខេយាតិខេឃាយតឃិកាខេរា បច្ចខេយា”តិអាឌិកំ (ខេតត្តិ៑ ៣៨) ចិភង្គចតត្តា៑

បរិក្ខារហារតិទ្ទេខេឃា តិដ្ឋិខេតា, អខេយត្តិ ច ខនារខេតា, “កតខេយា ឃមាខេរាបតហារតិទ្ទេខេឃា”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា –

“េឃ ឆឡ្ខា ឃំយ្វលិ, េឃ េចកត្វា បកាសិតា ឫតិតា៊

េត សយាេរាបឃិតត្ថា, ឲស សយាេរាបេតា ហាេរា”តិ៊ –

កាចា ទុត្តា៊ តត្វ េឃ សីលិឌេឃា ឆឡ្ខា ឃំយ្វលិ េឃសំ សយាឌិអាឌីតំ យ្វលិ, េត សីលិឌេឃា ឆឡ្ខា េតសំ សយាឌិអាឌីតំ បឌដ្ឋាតការេចត សំចណ្ហតាចិេសេសត សយាេរាបឃិតត្ថា, េឃ ច រាកចិរាកេចេតាចិឫត្តិេសក្ខផលកាយធាតុសយតិក្កយតាឌិសង្គា អតាកាយិផលត្វតាឃ ឲកត្វា សយាតត្វាតិ ត្យុឌ្ឍឫតិតា បកាសិតា, េត រាក...េប... តិក្កយតាឌិសង្គា អញ្ញាយញ្ញាេចចចតការេចត សយាេរាបឃិតត្ថា, ឲេសា សំចណ្ហតាចិេសេសា សយាេរាបេតា ហាេរា តាយាតិ អត្វេឃាឌតា៊

ឲត្វ ច សីលិឌិក្ខន្ធត្តឃស្ស បរិឃាឃត្តួរចិកាចតាបរិបុរី ពធិតា, កាចតាបរិបុរី ច បហាតត្ថស្ស បហាេតត េហាតីតិ កាចតាសយាេរាបតបហាតសយាេរាបតាបិ ឌស្សិតាតិ ចត្យុត្តិេធា សយាេរាបេតា បឌដ្ឋាតសយាេរាបេតា, េចចចតសយាេរាបេតា, កាចតាសយាេរាបេតា, បហាតសយាេរាបេតាតិ៊

តត្វ កាឃិកសុចរិតំ, ចាចសិកសុចរិតញ្ច សីលក្ខន្ធោ, យេតាសុចរិេត អតភិជ្ឈា, អព្យាបេទា ច សយាឌិក្ខន្ធោ, សម្មាឌិដ្ឋិ បញ្ញាក្ខន្ធោ៊ សីលក្ខន្ធោ សយាឌិក្ខន្ធស្ស បឌដ្ឋាតំ, សយាឌិក្ខន្ធោ បញ្ញាក្ខន្ធស្ស បឌដ្ឋាតំ៊ សីលក្ខន្ធោ, សយាឌិក្ខន្ធោ ច សយថស្ស បឌដ្ឋាតំ, បញ្ញាក្ខន្ធោ ចិបស្សតាឃ បឌដ្ឋាតំ៊ សយេថា រាកចិរាកេចេតាចិឫត្តិឃា បឌដ្ឋាតំ, ចិបស្សតា អចិជ្ជាចិរាកបញ្ញាចិឫត្តិឃា បឌដ្ឋាតត្តិ ឲចយាឌិ បឌដ្ឋាតសយាេរាបេតា៊ រាកចិរាកា េចេតាចិឫត្តិ េសក្ខផលំ, អចិជ្ជាចិរាកា បញ្ញាចិឫត្តិ អេសក្ខផលំ, ឥឌំ េចចចតំ៊ រាកចិរាកា េចេតាចិឫត្តិ អតាកាយិផលំ, អចិជ្ជាចិរាកា បញ្ញាចិឫត្តិ អក្កផលំ អរហត្តំ, ឥឌំ េចចចតំ៊ រាកចិរាកា េចេតាចិឫត្តិ កាយធាតុសយតិក្កយតំ, អចិជ្ជាចិរាកា េចេតាចិឫត្តិ េតធាតុសយតិក្កយតំ, ឥឌំ េចចចតំ៊ បញ្ញិន្ទ្រិយំ, បញ្ញាពលំ, អធិបញ្ញាសិក្ខា, បញ្ញាក្ខន្ធោតិ ឲចយាឌិ េចចចតត្តិ ឲចយាឌិ េចចចតសយាេរាបេតា៊ កាេឃ កាឃាតុបស្សិេតា ចិហរេតា ចត្តាេរា សតិបដ្ឋាតា កាចតាបរិបុរិំ កច្ឆត្តិ, ចតុសុ សតិបដ្ឋាេតសុ កាចិឃយាេតសុ ចត្តាេរា សម្មប្បធាតា កាចតាបរិបុរិំ កច្ឆត្តិ, ចតុសុ សម្មប្បធាេតសុ កាចិឃយាេតសុ ចត្តាេរា ឥទ្ធិបាឌា កាចតាបរិបុរិំ កច្ឆត្តីតិ ឲចយាឌិ កាចតាសយាេរាបេតា៊ កាេឃ កាឃាតុបស្សី ចិហរេត្តា អសុេភ “សុភ”ត្តិ ចិបល្លាសំ បជហតិ, កពឡិង្ការោ ចស្ស អាហារោ បរិញ្ញំ កច្ឆតិ, កាមុបាទានេតត ច អតុបាទាេតា ភចតិ, កាមេឃាេកត ច ចិសំឃុេត្តា ភចតិ, អភិជ្ឈាកាយកេត្វេត ច ចិប្បយុជ្ជតិ, កាមាសេចត ច អតាសេចា ភចតិ, កាមោឃញ្ច ឧត្តិណ្ណោ ភចតិ, រាកសល្លេត ច ចិសល្លោ ភចតិ, រូបុបិកា ចស្ស ចិញ្ញាណដ្ឋិតិ បរិញ្ញំ កច្ឆតិ , រូបធាតុយំ ចស្ស រាេកា បហីេតា ភចតិ, ត ច ឆត្ទាកតិំ កច្ឆតិ, េចឌតាសុតិ ឲចយាឌិ បហាតសយាេរាបេតាតិ ឲចយាឌិ សយាេរាបេតា ហាេរា តិឃុេត្តាតិ៊

ញតិ សត្តិពាលិត្រូបិ រចិតា៍

សោឡសហារតិទ្ទេសបិកាចតា តិដ្ឋិតា៍

តយតិទ្ទេសបិកាចតា

១៤៍ ហារតិទ្ទេសា តិដ្ឋិតា, អនេយ្យតិ ច ឧាតា, "កតេយ តយតិទ្ទេសា"តិ បុច្ឆិតត្ថាត្តា "តណ្ហាព្យា"តិអាឌិ ចុត្តំ៍ អឆ ចា ៤ចំ ស្តទ្ទេសក្កុខេយតេច ហារេរ តិដ្ឋិសិត្វា ញួជាតិ តយេ តិដ្ឋិសិតំ "តណ្ហាព្យា"តិអាឌិ ចុត្តំ៍ តត្ថ យោ សិចណ្ហតាចិសេសោ សុទ្ធេ អាកតំ តណ្ហាព្យា អចិជ្ជាព្យា អត្ថេតា តិគ្គារលាចរេសត កហិតំ តណ្ហាព្យា អចិជ្ជាព្យា សំកិលេសបក្ខេ តេតិ, សុទ្ធេ អាកេតត សយេឆត, សុទ្ធេ អាកតាយ ចិបស្សតាយ អត្ថេតា តិគ្គារលាចរេសត ចា កហិតេត សយេឆត, កហិតាយ ចិបស្សតាយ ចោឌាតបក្ខេ តេតិ, តយេត្តា ច សទ្ទេហិ យោខត្វា តេតិ, អយំ សិចណ្ហតាចិសេសោ សោ តន្តិយាចដ្ឋោ តយោ តាយាតិ អត្ថយោខតា៍

៩ត្ថ ច អត្ថតយស្ស ត្វមិ, សិចណ្ហតា ច កាឆាយំ "តយោ"តិ ចុត្តា, តស្មា "សិចណ្ហតាចិសេសោ"តិ ចុត្តំ៍ ត ហិ អត្ថតយោ សិចណ្ហតា, ចត្សទ្ធបដិចេឆស្ស អត្រូនេបិ បុព្ពាការេក អត្វាកាហលតយោ អត្ថតយោច៍ តស្ស បត អត្ថតយស្ស យា សិចណ្ហតា ស្តណ្ហិតញ្ញាអាឌីតំ ចេសត តណ្ហាឌិមុខេត តយត្វមិរចតា បចត្តា, តស្ស សិចណ្ហតាច តយចោហារេរា កេតាតិ ចិត្វារេតា ហារសយ្យេត (តេត្តិ៍ ៤ប-៤៥) អាកមិស្សតិ៍

តន្តិយាចដ្ឋតយតិទ្ទេសោ តិដ្ឋិតោ, អនេយ្យតិ ច ឧាតេតា, "កតេយា តិបុក្ខលតយតិទ្ទេសោ"តិ បុច្ឆិតត្ថាត្តា –

១ប៍

"យោ អកុសេល សមូលេហិ, តេតិ កុសេល ច កុសលមូលេហិ៍

ភូតំ តថំ អចិតថំ, តិបុក្ខលំ តំ តយំ អាហុ"តិ៍ –

កាឆា ចុត្តា៍ តត្ថ យោ សិចណ្ហតាចិសេសោ អកុសេល សមូលេហិ អត្ថេតា អកុសលស្ស តីហិ លោកាឌីហិ មូលេហិ សំកិលេសបក្ខេ តេតិ, កុសេល ច កុសលមូលេហិ តីហិ អលោកាឌីហិ ចោឌាតបក្ខេ តេតិ, តយេត្តា ច ភូតំ កុសលាកុសលំ តេតិ, ត អភូតំ យាយាយទីចិអាឌយោ ចិយ, តថំ កុសលាកុសលំ តេតិ, ត ឈដាឌយោ ចិយ សមុតិសច្ចមត្តំ, អចិតថំ កុសលាកុសលំ តេតិ, ត ចិតថំ៍ កុសលាកុសលាតំ សកាចតោ

ចិន្ទយាតត្វា ក្វតា បរេយត្វសន្ធត្វា តឆា, អកុសលស្ស ឡន្ទចិបិកេតាកាចតោ, កុសលស្ស ច អតិន្ទចិបិកេតាកាចតោ ចិបិកេ សតិ អចិសំចាឥកត្វា អចិតឆា កចត្តិ, កុសលាកុសលា ហិ ឲតេសំ តិណ្ហ "ក្វតំ, តឆំ, អចិតឆ"ត្តិ បគាត់ កុសលាកុសលចិសេសតោ ឥន្ទន្តា៉

អឆ ចា អកុសលមូលេហិ អកុសលាតិ, កុសលមូលេហិ ច កុសលាតិ តឃត្តោ អយំ តយោ ក្វតំ តឆំ អចិតឆំ តេតិ ចត្តារិ សច្ចាតិ តិន្ទារេត្វា ឈោរេដតិ៉ ក្វប្លាឌិតិ ហិ ឌាឞកាឌិកាចតោ អញ្ញាឆាកាចាការេចត ក្វតាតិ, សច្ចសកាចត្វា តឆាតិ, អចិសំចាឥតតោ អចិតឆាតិ៉ ចុត្តញ្ចេពុំ កកចតា – "ចត្តារិយាតិ, ភិក្ខវេច, តឆាតិ អចិតឆាតិ អតញ្ញាឆាតី"តិ សំ៉ តិ៉ ទ៉១០៨០; បដិ៉ ម៉ ២៉ប័)៉ អកុសលាឌិសុត្តត្វស្ស ចតុសច្ចឈោរេតមុខេកត តឃតលក្ខណំ តំ សំចណ្ហតាចិសេសំ តិបុក្ខលំ តឃត្តិ អាហុតិ អត្វឈោរេតា៉

តត្វ តឹហិ ហេតុហិ បុក្ខលេ សោកតោតិ តិបុក្ខលេ អកុសលាឌិកោ អត្វតយោ សំចណ្ហតាចិសេសោតិ ជាត្វបចាតោ តិបុក្ខលតយោ តាយាតិ៉ ចិត្វារោ បត ហារសម្បាតេ (តេត្តិ៉ ប័ល៊-ប័ប័) អាកមិស្សតិ៉

តិបុក្ខលតឃតិន្ទេសោ តិន្ទិដ្ឋា, អសេម្ហិ ច ឌារតោ, "កតសោ សឹហចិក្កិឡតលតឃតិន្ទេសោ"តិ បុឆ្ជិតព្ពត្តា –

១៨៉

"ឈោ តេតិ ចិបល្លាសេហិ, កិលេសេ ឡត្រិឈោហិ សន្ទមូ៉

ឲតំ តយំ តឃចិក្វ, សឹហចិក្កិឡតលតំ អាហុ"តិ៉ –

កាឆា ចុត្តា៉ តត្វ ឈោ សំចណ្ហតាចិសេសោ សុតេ្តា ចុតេ្តាហិ ចិបល្លាសេហិ កិលេសេ សំកិលេសបក្ខំ តេតិ, សុតេ្តា ចុតេ្តាហិ ឡត្រិឈោហិ សន្ទមូ ចោគាតបក្ខំ តេតិ, ឲតំ សំចណ្ហតាចិសេសំ តឃចិក្វ សន្ទមូតឃកោចិគា, អត្វតឃកុសលា ឲច ចា សឹហចិក្កិឡតលតំ តឃត្តិ អាហុតិ អត្វឈោរេតា៉

តត្វ ចិបល្លាសេហិតិ អសុកេ សុភំ, ទុក្ខេ សុខំ, អតិច្ចេ តិច្ចំ, អតត្តតិ អត្តាតិ ចតុហិ ចិបល្លាសេហិ៉ ឡត្រិឈោហិតិ សន្ទាឌិហិ ឡត្រិឈោហិ៉ សន្ទមូតិ បដិបត្តិបដិចេឆសន្ទមូ៉ សេសមេត្វ ចុត្តតឃមេច៉ ចិត្វារោ បត ហារសម្បាតេ (តេត្តិ៉ ប័៩-ប័ល៊) អាកមិស្សតីតិ៉

សឹហចិក្កិឡតលតឃតិន្ទេសោ តិន្ទិដ្ឋា, អសេម្ហិ ច ឌារតោ, "កតសោ ឌិសាលោចតតឃតិន្ទេសោ"តិ បុឆ្ជិតព្ពត្តា –

២០៉

“វេយ្យាករណេសុ ហិ យេ, កុសលាកុសលា តហិំ តហិំ វុត្តា។

មនសា វោលោកយតេ, តំ ខុ ទិសាលោចនំ អាហូ”តិ –

គាថា វុត្តា។ “សីហលោចនំ អាហូ”តិ បាឋោ លិខិតោ, សោ បន ន ថេរស្ស បាឋោតិ ទដ្ឋព្វោ កិត្តលក្ខណត្តា។ តត្ថ តហិំ តហិំ វេយ្យាករណេសុ យេ កុសលាកុសលា នយស្ស ទិសាភូតា ធម្មា វុត្តា, តេ កុសលាកុសលេ នយស្ស ទិសាភូតធម្មេ អធាហិ អត្តត្ថំ ចិត្តេន ឯវ យំ ឱលោកនំ ករោតិ, តំ ឱលោកនំ ខុ ឱលោកនំ ឯវ ទិសាលោចនន្តិ អាហូតិ អត្ថយោជនា។

តត្ថ វេយ្យាករណេសូតិ តស្ស តស្ស អត្ថនយស្ស យោជនត្ថំ កតេសុ សុត្តស្ស អត្ថវិស្សជ្ជនេសុ។ កុសលាតិ វោទានិយា។ អកុសលាតិ សំកិលេសិកា។ វុត្តាតិ សុត្តតោ វិត្ថារេត្វា កថិតា។ ឱលោកយតេតិ តេ កុសលាទិធម្មេ ចិន្តេន្តេន “អយំ បឋមា ទិសា, អយំ ទុតិយា ទិសា”តិអាទិនា តស្ស តស្ស នយស្ស ទិសាការេន ឧបបរិក្ខតិ, វិចារេតីតិ អត្ថោ។ ខុតិ អវធារណត្ថេ និបាតោ, តេន ទិសាលោចននយោ កោចិ អត្ថវិសេសោ ន ហោតីតិ ទស្សេតិ។

១៨។ ទិសាលោចននយនិទ្ទេសោ និទ្ទិដ្ឋោ។ អយម្បិ ច ញាតោ “កតមោ អង្កុសនយនិទ្ទេសោ”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “ឱលោកេត្វា”តិអាទិគាថា វុត្តា។ តត្ថ តំតំនយទិសាភូតេ សព្វេ កុសលាកុសលេ ទិសាលោចនេន ឱលោកេត្វា ឧក្ខិបិយ សុត្តតោ ឧទ្ធរិត្វា យំ សមានេតិ យំ សមានយនំ ករោតិ, អយំ សមានយនសង្ខាតោ នយោ អង្កុសោ នយោ នាមាតិ អត្ថយោជនា។

ឯត្ថ ច អង្កុសោ នាម ហត្ថីនំ ឋិតដ្ឋានំ អានយនការណភូតោ វជិរាទិមយោ តិក្ខគ្គោ ឧជុវង្កតោ ទណ្ឌសម្ភារវិសេសោ, អយម្បិ នយោ អង្កុសោ វិយាតិ អង្កុសោ។ ឯតេន ហិ នយេន ឋិតដ្ឋិតំ សុត្តត្ថំ នយតីតិ។ យុជ្ជតោ បន អង្កេ វិញ្ញាណេន ឧទ្ធដេ អសតិ អត្ថោ បវិសតីតិ អង្កុសោ។ អង្កសទ្ធុបបរិយាបុន្នអសធាតុ អបច្ចយោតិ។ អយម្បិ នយោ កោចិបិ អត្ថវិសេសោ ន ហោតីតិ។

សោឡស ហារនិទ្ទេសា ចេវ បញ្ច នយនិទ្ទេសា ច អាចរិយេន និទ្ទិដ្ឋា។ អយម្បិ ច ញាតោ, “សំវណ្ណេតព្វសុត្តេ កឹ សោឡស ហារា បឋមំ យោជេតព្វា, ឧទាហុ នយា”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា –

១១។

“សោឡស ហារា បឋមំ, ទិសាលោចនតោ ទិសា វិលោកេត្វា។

ᩈᩘᨡᩥᨷᩥᨿ ᩋᩘᨠᩩᩈᩮᨶ ᩉᩥ, ᨶᨿᩮᩉᩥ ᨲᩦᩉᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩮ ᩈᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ. –

ᨣᩣᨳᩣᨿᩣᩉ. ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᨸᨶ “ᩑᨧᩴ ᩉᩣᩁᩮ, ᨶᨿᩮ ᨧ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨴᩣᨶᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᨿᩮᩣᨩᨶᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ‘ᩈᩮᩣᩊᩈ ᩉᩣᩁᩣ ᨸᨮᨾ’ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉᩣ”ᨲᩥ (ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ. ᩋᨭ᩠ᨮ. ᪑᪑) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩮᩣᩊᩈ ᩉᩣᩁᩣ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᨸᩁᩥᨿᩮᨭ᩠ᨮᩥᨠᩣᨧᨲᩮᩣ ᨶᩥᨧᩮᨱ᩠ᨱᨭ᩠ᨮᩣᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨶᩥᨧᨱ᩠ᨱᨶᩣᨠᩣᩁᩮᨧᨶ ᨸᨵᩣᨶᩴ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᩉᩣᩁᩣᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶᩮᩅ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᩣᨭᩥᨿᩣ. ᩉᩣᩁᨶᩥᨧᨱ᩠ᨱᨶᩣᨶᩩᨠ᩠ᨠᨾᩮᨶ ᨶᩥᨧᨱ᩠ᨱᨶᩣᨸᨵᩣᨶᩴ ᨶᩥᨧᨱ᩠ᨱᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨧ᩠ᨨᩣ ᨴᩥᩈᩣᩃᩮᩣᨧᨶᩮᨶ ᩅᩥᩃᩮᩣᨠᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩘᨠᩩᩈᩮᨶ ᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩦᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᨶᨿᩮᩉᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩮᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ.

ᨬᩣᨲᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩥᨷᩣᩃᩥᨲ᩠ᨲᩩᨴ᩠ᨵᨸᩥ ᩁᨧᩥᨲᩣ

ᨶᨿᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩥᨽᩣᩅᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ.

ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩅᩥᨽᩣᩅᨶᩣ

ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥᨧᩥᩈᨿᩴ ᩈᩣᩈᨶᨧᩁᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨶᩥᨧᨱ᩠ᨱᨶᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨿᩮᩈᩴ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᨸᨴᩣᨶᩴ, ᩋᨲ᩠ᨳᨸᨴᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨧᩈᩮᨶ “ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶ ᨸᨴᩣᨶᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩅᩣᩁᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, “ᨠᨲᨾᩣᨶᩥ ᨲᩣᨶᩦ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᩁᩪᨸᨲᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᩩᩴ –

᪑᪒.

“ᩋᨠ᩠ᨡᩁᩴ ᨸᨴᩴ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩴ, ᨶᩥᩁᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨲᨳᩮᩅ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ.

ᩋᩣᨠᩣᩁᨨᨭ᩠ᨮᩅᨧᨶᩴ, ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ.

᪑᪓.

ᩈᩘᨠᩣᩈᨶᩣ ᨸᨠᩣᩈᨶᩣ, ᩅᩥᩅᩁᨱᩣ ᩅᩥᨽᨩᨶᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦᨠᨾ᩠ᨾᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ.

ᩑᨲᩮᩉᩥ ᨨᩉᩥ ᨸᨴᩮᩉᩥ, ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᨬ᩠ᨧ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮ”ᨶ᩠ᨲᩥ. –

ᨣᩣᨳᩣᨴ᩠ᩅᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ. ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᨸᨶ “ᨿᩣᨶᩥ ᨿᩮᩈᩴ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᨸᨴᩣᨶᩴ, ᩋᨲ᩠ᨳᨸᨴᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨧᩈᩮᨶ ‘ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶ ᨸᨴᩣᨶᩥ ‘ᩈᩩᨲ᩠ᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᩣᨶᩥ ᨸᨴᩣᨶᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᩩᩴ

‘អក្ខរបទ’ន្តិអាទិយាហា”តិ (នេត្តិ៍ អដ្ឋ៍ ១១) វុត្តំ៍

តត្ថ កេនដ្ឋេន អក្ខរន្តិ? អក្ខរដ្ឋេន អសង្ខាតដ្ឋេន៍ អកាරាទិវណ្ណា ហិ អការាទិតោ ឧការាទិបរិយាយំ នក្ខរតិ, ន សង្ខាតិ, ន សង្កមតិ៍ តេនាហ អដ្ឋកថាយំ “អបរិយោសិតេ បទេ វណ្ណា អក្ខរំ បរិយាយវចនេន អក្ខរណតោ អសង្ខរណតោ”តិ (នេត្តិ៍ អដ្ឋ៍ ១១)៍ អបរិយោសិតេ បទេតិ ច ចិត្តេត្វា វត្តតំ អប្បកត្តូ ឋិតិវត្តក្ខរវចនត្តស្ស បទស្ស ឯកក្ខិតិក្ខរបទត្តេយច អក្ខរំ នាម, បរិយោសិតេ បទំ យេច, ន អក្ខរន្តិ អធិប្បាយោ៍ បទំ បន បទេសនតោ អត្ថវចនេន បរិយាយំ សង្ខរន្តំ ចិយ ហោតិ, ន ឯកំ អការាទិវណ្ណា អវេចវនត្វា៍ “យា ឯកំ យញ្ញសិ”តិអាទីសុ ចា ឯកក្ខរបទា យា-ការាទិ អក្ខរំ នាម, ចិត្តេត្តំ បទំ បន បទេយច ហោតិ៍

បដ្ឋិតិ អនេត្វា ឯទេនាតិ បទំ៍ តំ នាមាខ្យាតោបសគ្គនិបាតប្បភេទេន ចតុព្ពិធំ៍ តត្ថ ទព្ពបធានំ “ផស្សោ វេទនា ចិត្ត”ន្តិ ឯវមាទិកំ នាមបទំ៍ តត្ថ ហិ ទព្ពយាចិក្ខតន្តំ, កិរិយា អនាចិក្ខតន្តិ៍ កិរិយាបធានំ “ផុសតិ វេទយតិ ចិជានាតី”តិ ឯវមាទិកំ អាខ្យាតបទំ នាម៍ តត្ថ ហិ ផុសនាទិកិរិយា អាចិក្ខតន្តិ, ទព្ពយតាចិក្ខតន្តំ៍ កិរិយាចិសេសទោតកេហេតុភូតំ ប-សំ-ឧបាតិឯវមាទិកំ ឧបសគ្គបទំ នាម៍ “ចិរប្បចាសិ (ធ៍ ប៍ ១៤៥) ឧបវុត្ត”ន្តិ (អ៍ និ៍ ៦៍៤៩; សុ៍ និ៍ ៣០៥) ឯវមាទីសុ ហិ ប-ឧបាទិសទ្ទា វសនាទិកិរិយាយ ចិសេសាការំចិសិដ្ឋំ ជោតេន្តិ៍ ចននត្វា បន នាមបទអាខ្យាតបទត្ថយំ ឧបកត្វា តស្ស បទត្ថយស្ស អត្ថំ សដ្ឋិតិ ឧបសគ្គាតិ ទដ្ឋព្ពា៍ កិរិយាយ វេច ទព្ពស្ស ច សរូបចិសេសបកាសនហេតុភូតំ “ឯវំ, ឧតិ”តិ ឯវមាទិកំ និបាតបទំ អស្សបិ សំវណ្ណនាយបិ ឧន្និតត្វា, អក្ខរេន បន កថំ កហិតោតិ វេ? អក្ខរេហិ សុយ្យមានេហិ សុណន្តានំ ចិសេសចិធានស្ស កតត្វា បទបរិយោសានេ បទត្ថសម្បដិបត្តិ ហោតិ៍ តស្មា អក្ខរេនបិ អត្ថាការោ កហិតោវាតិ វេទិតព្ពោ៍ តេន វុត្តំ – “អក្ខរេហិ សង្កាសេតិ, បទេហិ បកាសេតិ, អក្ខរេហិ ច បទេហិ ច ឧគ្ឃដេតី”តិ (នេត្តិ៍ ៥) ច៍

ចិវរណា ចិត្ថារណា៍ ចិភជនា ច ឧត្តានីកម្មញ្ញ បញ្ញត្តិ ច ចិភជត្តានីកម្មបញ្ញត្តិតិ សមាហារេ អយំ ទ្វន្ទសមាសោ៍ តត្ថ ចិភាកករណំ ចិភជនំ នាម៍ ព្យញ្ជនាការេហិ យោ អត្ថាការោ និទ្ទិសិយមានោ, សោ អត្ថាការោ ចិវរណចិភជនាតិ ឋិហិ អត្ថបទេហិ និទ្ទិសិតោ៍ បាកដករណំ ឧត្តានីកម្មំ នាម៍ បការេហិ ញាបនំ បញ្ញត្តិ៍ និរុត្តិនិទ្ទេសសន្ទោតេហិ ព្យញ្ជនបទេហិ បកាសិយមានោ យោ អត្ថាការោ អត្ថិ, សោ អត្ថាការោ ឧត្តានីកម្មបញ្ញត្តីហិ បទនិទ្ទិសិតោ៍ ឯតេហិ សង្កាសនាទីហិ ឆហិ អត្ថបទេហិ អនេត្វា សុត្តទេត្វា កហិតោ, កម្មញ្ញ ឧគ្ឃដនាទិកម្មញ្ញ និទ្ទិដ្ឋន្តិ អនេត្វា យេន សុត្តទេត្វន ឧគ្ឃដិតញ្ញុនោ ចិត្តសន្តានស្ស សម្បោធនកិរិយាសន្តានស្ស ឧគ្ឃដនកម្មស្ស និព្ពត្តិ ភវេ, សោ សុត្តទេត្វា សង្កាសនាបកាសនាការោ ហោតិ៍ យេន សុត្តទេត្វន ចិបញ្ចិតញ្ញុនោ ចិត្តសន្តានស្ស ពោធនកិរិយាសន្តានស្ស ចិបញ្ចនកម្មស្ស និព្ពត្តិ, សោ សុត្តទេត្វា ចិវរណាចិភជនាការោ ហោតិ៍ យេន សុត្តទេត្វន នេយ្យស្ស ចិត្តសន្តានស្ស បពោធនកិរិយាសន្តានស្ស នយកម្មស្ស និព្ពត្តិ, សោ សុត្តទេត្វា ឧត្តានីកម្មបញ្ញត្តាការោ ហោតីតិ ទដ្ឋព្ពោ៍ តេនាហ អដ្ឋកថាចរិយោ “សុត្តទេត្វន ហិ យេនាកា បចត្តិយមានេន ឧគ្ឃដិតញ្ញុអាទិវេនេយ្យានំ ចិត្តសន្តានស្ស បពោធនកិរិយានិព្ពត្តិ, សោ ច សុត្តទេត្វា សង្កាសនាទិអាការោ”តិ (នេត្តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៣)៍

“យថាវុត្តេហិ តីហិ អត្ថនយេហិ ចេវ ឆហិ អត្ថបទេហិ ច អយុត្តោបិ អត្ថោ កិំ កោចិ អត្ថិ, យទាហុ សន្តោ អត្ថោ យុត្តោ ឯវា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា –

១៨។

“តីណិ ច នយា អនូនា, អត្ថស្ស ច ឆប្បទានិ គហិតានិ។

នវហិ បទេហិ ភគវតោ, វចនស្សត្ថោ សមាយុត្តោ”តិ –

កថមាហ។ តត្ថ តីណីតិ លិង្គវិបល្លាសនិទ្ទេសោ, នយាតិ បន បកតិលិង្គនិទ្ទេសោ ទដ្ឋព្ពោ។ គហិតា អនូនា នយា អត្ថស្ស នយា ច គហិតានិ អនូនានិ ច អត្ថស្ស បទានិ ច និទ្ទិដ្ឋានិ, និទ្ទិដ្ឋេហិ ច អត្ថបទេហិ ភគវតោ វចនស្ស សព្ពោ អត្ថោ សមាយុត្តោច អយុត្តោ កោចិ អត្ថោ នត្ថីតិ យោជនា កាតព្ពា។ អត្ថស្សាតិ សុត្តត្ថស្ស។ នយាតិ នេត្តិអត្ថនយា។ បទានីតិ នេត្តិអត្ថបទានិ។

១៩។ យេ ហារាទយោ និទ្ទិដ្ឋា, តេ ហារាទយោ សម្បិណ្ឌេត្វា នេត្តិប្បករណស្ស បទេន សុខគ្គហណត្ថំ គាថាវសេន បរិទីបេត្វា ទស្សេន្តោ “អត្ថស្សា”តិអាទិមាហ។ តត្ថ អត្ថស្ស សមូហស្ស អវយវភូតានិ នវេកានិ អត្ថបទានិ សុត្តព្យញ្ជនស្ស អត្ថស្ស បរិយេដ្ឋិសង្ខាតាយ សំវណ្ណនាយ ការណតោ ចតុវីសតិ ព្យញ្ជនបទានិ ហោន្តិ, អត្ថបទព្យញ្ជនបទភូតំ ទ្វយំ សង្ខេបយតោ សម្បិណ្ឌយតោ តេត្តិំសា តេត្តិំសវិធា ឯត្តិកា តេត្តិំសវិធាច នេត្តីតិ យោជនា។

តត្ថ នវប្បទានីតិ នយា អត្ថនយា, ឆ អត្ថបទានិ ច។ ចត្តឹសាតិ សោឡស ហារា, ឆ ព្យញ្ជនបទានិ, ឯត្តេ ទិសាលោចននយអង្កុសនយា ចាតិ ឯវំ តេត្តិំសវិធា ច នេត្តិ តាយ, ឥតោ វិនិមុត្តោ អញ្ញោ កោចិ នេត្តិបទេសោ នត្ថីតិ អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។

“ឯវំ តេត្តិំសបទត្ថាយ នេត្តិយា ហារនយានំ កមតោ ទេសនាហារវិចយហារោ”តិអាទិ ទេសនាក្កមេនេវ និទ្ទិដ្ឋា, ឯវំ និទ្ទេសេ សតិបិ “សោឡស ហារា បឋម”ន្តិ អារព្ភ “សព្ពេបិ ហារា ចេវ នយា ច ឋបិតា ទស្សិតក្កមេនេវ សំវណ្ណេតព្ពេសុ សុត្តេសុ សំវណ្ណនាវសេន យោជេតព្ពា, ន ឧប្បដិបាដិយា”តិ ឥមមត្ថំ ទីបេតិ។ ទីបនវចនសវនានុសារេន ញាបេតិ, តស្មា ឯវំ កមោ ទស្សិតោ, អស្សាទាទីនវនិស្សរណានិ ធម្មទេសនាយ និស្សយានិ, ផលញ្ច ធម្មទេសនាយ ផលំ, ឧបាយោ ច ធម្មទេសនាយ ឧបាយោ, អាណត្តិ ច ធម្មទេសនាយ សរីរំ។ ទេសនាហារស្ស តានិ អស្សាទាទីនវនិស្សរណផលុបាយាណត្តីនិ វិភាវនសភាវត្តា។

និទ្ធារណេន វិនាបិ បកតិយា សព្ពសំវណ្ណេតព្ពសុត្តេសុ អនុរូបាតិ សុវិញ្ញេយ្យត្តា, សំវណ្ណនាវិសេសានំ វិចយហារាទីនំ និស្សយភាវតោ

ន បនាយំ ទេសនាហារោ ទស្សិតោ។

បទបុច្ឆាវិស្សជ្ជនាបុព្វាបរានុគ្គីតីហិ យស្មា ទេសនាហារបទត្ថានំ អស្សាទាទីនំ បវិចយភាវតោ ទេសនាហារានន្តរំ វិចយោ ហារោ។

វិចយហារេន បវិចិតានំ អត្ថានំ យុត្តាយុត្តិវិចារណាភាវតោ វិចយហារានន្តរំ យុត្តិ ហារោ។

បទដ្ឋានហារស្ស យុត្តាយុត្តានំយេវ អត្ថានំ ឧបបត្តិអនុរូបំ ការណបរម្បរាយ និទ្ធារណត្តា យុត្តិហារានន្តរំ បទដ្ឋានហារោ។

យុត្តាយុត្តានំ ការណបរម្បរាយ បរិគ្គហិតសភាវានំយេវ ច ធម្មានំ អវុត្តានម្បិ សមានលក្ខណតាយ គហណលក្ខណត្តាយ បទដ្ឋានហារានន្តរំ លក្ខណហារោ។

លក្ខណហារេន អត្ថតោ សុត្តន្តរតោ និទ្ធារិតានម្បិ ធម្មានំ និព្ពចនាទីនិ វត្តព្ពានិ, ន សុត្តេ សរូបតោ អាគតធម្មានំយេវាតិ ទស្សេតុំ លក្ខណហារានន្តរំ ចតុព្យូហោ ហារោ។ ឯវញ្ហិ និរវសេសតោ អត្ថាវពោធោ ហោតិ។

ចតុព្យូហេន ហារេន វុត្តេហិ និព្ពចនាធិប្បាយនិទានេហិ សទ្ធិំ សុត្តេ បទត្ថានំ សុត្តន្តរសំសន្ទនសង្ខាតោ បុព្វាបរវិចារោ ទស្សិតោ តេសំ សុត្តបទត្ថានំ សភាគវិសភាគធម្មាវដ្ដនំ សុខេន សក្កា ទស្សេតុន្តិ ចតុព្យូហហារានន្តរំ អាវដ្ដោ ហារោ។ សុត្តន្តរសំសន្ទនស្ស ហិ សភាគវិសភាគធម្មាវដ្ដនស្ស ឧបាយភាវតោ “អារព្ភថ និក្ខមថា”តិអាទិកាយ (សំ· និ· ១·១៨៩; នេត្តិ· ២៥; បេដកោ· ២៨) អារព្ភនិក្ខមនពុទ្ធសាសនយោគធុននេហិ វីរិយសមាធិបញ្ញិន្ទ្រិយានិ និទ្ធារេត្វា តេសុ អារព្ភនិក្ខមនពុទ្ធសាសនយោគធុននេសុ អននុយោគស្ស មូលំ បមាទោតិ សុត្តន្តរេ ទស្សិតោ បមាទោ អាវដ្ដិតោតិ។

អាវដ្ដេន ហារេន សភាគវិសភាគធម្មាវដ្ដនេន បយោជិតេ សាធារណាសាធារណវសេន សំកិលេសវោទានធម្មានំ បទដ្ឋានតោ ភេទោ ញាបិតោ ច វិភាគោ សក្កា សុខេន យោជេតុន្តិ អាវដ្ដហារានន្តរំ វិភត្តិ ហារោ។

វិភត្តិហារេន សំកិលេសវោទានធម្មានំ វិភាគេ កតេ សំវណ្ណិតត្ថសុត្តេ អាគតា ធម្មា អកសិរេន បដិបក្ខតោ បរិវត្តេតុំ សក្កាតិ វិភត្តិហារានន្តរំ បរិវត្តនហារោ។ វិភត្តិហារេន ហិ “សម្មាទិដ្ឋិស្ស បុរិសបុគ្គលស្ស មិច្ឆាទិដ្ឋិ និជ្ជិណ្ណា ហោតី”តិ (នេត្តិ· ២៩) បដិវិភត្តសភាវេ ឯវ ធម្មេ បរិវត្តនហារវិភង្គេ ឧទាហរីយិស្សតិ។

បរិវត្តនហារេន បដិបក្ខតោ បរិវត្តិតាបិ ធម្មា បរិយាយវចនេហិ ពោធេតព្ពា, ន សំវណ្ណិតត្ថសុត្តេ អាគតធម្មាយេវាតិ ទស្សេតុំ បរិវត្តនហារានន្តរំ វេវចនហារោ។

វេវចនហារេន បរិយាយតោ បកាសិតានិ ធម្មានិ បភេទតោ បញ្ញត្តិវសេន វិភជតិ សុខេន សក្កា ញាតុន្តិ វេវចនហារានន្តរំ បញ្ញត្តិ ហារោ។

បញ្ញត្តិហារេន បភវបរិញ្ញាទិបញ្ញត្តិវិភាគមុខេន បដិច្ចសមុប្បាទសច្ចាទិធម្មវិភាគេ កតេ សុត្តេ អាគតធម្មានិ បដិច្ចសមុប្បាទាទិមុខេន ឱតរណំ សក្កា ទស្សេតុន្តិ បញ្ញត្តិហារានន្តរំ ឱតរណោ ហារោ។

ឱតរណេន ហារេន ធាតាយតនាទីសុ ឱតារិតានិ សំវណ្ណេតព្ពសុត្តេ បទត្ថានិ បុច្ឆារម្ភសោធនានិ សក្កា សុខេន សោធេតុន្តិ ឱតរណហារានន្តរំ សោធនោ ហារោ។

សោធនេន ហារេន សំវណ្ណេតព្ពសុត្តេ បទបទត្ថេសុ វិសោធិតេសុ តត្ថ តត្ថ ឯកត្តតាយ ច វេមត្តតាយ ច លក្ខណានសាមញ្ញវិសេសភាវេន សុករោ ហោតីតិ ទស្សេតុំ សោធនហារានន្តរំ អធិដ្ឋានោ ហារោ។

សាមញ្ញវិសេសភូតេសុ សាធារណាសាធារណេសុ ធម្មេសុ អធិដ្ឋានេន ហារេន បវេទិតេសុ បរិក្ខារសង្ខាតស្ស សាធារណាសាធារណរូបស្ស បច្ចយហេតុរាសិស្ស បភេទោ សុវិញ្ញេយ្យោតិ អធិដ្ឋានហារានន្តរំ បរិក្ខារោ ហារោ។

អសាធារណោ, សាធារណោ ច ការណោ បរិក្ខារេន ហារេន ទស្សិតេ តស្ស អត្តនោ ផលេសុ ការណាការេន, តេនេវ ហេតុផលានិ បភេទតោ ទេសនាការេន, ភាវេតព្ពបហាតព្ពធម្មានិ ភាវនាបហានានិ ច និទ្ធារេត្វា វុច្ចមានានិ សម្មា សំវណ្ណេតព្ពសុត្តស្ស អត្ថំ តថត្តាវពោធាយ សំវត្តន្តីតិ បរិក្ខារហារានន្តរំ សមារោបនោ ហារោ ទស្សិតោ ហោតិ។ ឯត្តកំ ហារានំ ទស្សនានុក្កមការណំ ទដ្ឋព្ពំ។

ឧទ្ទេសា ឧគ្ឃដិតញ្ញុនោ ឧបការាយ សំវត្តតិ យថា, ឯវំ នន្ទិយាវដ្ដនយោ ឧគ្ឃដិតញ្ញុនោ ឧបការាយ សំវត្តតិ, តស្មា បឋមំ នន្ទិយាវដ្ដនយោ ទស្សិតោ។ និទ្ទេសា វិបញ្ចិតញ្ញុនោ ឧបការាយ សំវត្តតិ យថា, ឯវំ តិបុក្ខលនយោ វិបញ្ចិតញ្ញុនោ ឧបការាយ សំវត្តតិ, តស្មា នន្ទិយាវដ្ដនយានន្តរំ តិបុក្ខលនយោ។ បដិនិទ្ទេសា នេយ្យស្ស ឧបការាយ សំវត្តតិ យថា, ឯវំ សីហវិក្កីឡិតនយោ នេយ្យស្ស ឧបការាយ សំវត្តតិ ។ តស្មា តិបុក្ខលានន្តរំ សីហវិក្កីឡិតនយោ ទស្សិតោតិ តិណ្ណំ អត្ថនយានំ ទស្សនានុក្កមោ វេទិតព្ពោ។ អត្ថនយានិ ទិសាភូតាយ ភូមិយា អាលោកេត្វា តេនេវ តស្សា ទិសាយ ភូមិយា សមានយនំ ហោតិ។ ន ហិ សក្កា អនោលោកេត្វា សមានេតុន្តិ ទិសាលោចននយំ ទស្សេត្វា អង្កុសនយោ ទស្សិតោ។ [illegible] សព្ពាសុ ទិសាសុ ហត្ថិកាយនដ្ឋានិ ឱលោកេត្វា អង្កុសេន ឋិតដ្ឋានិ សមានយន្តិ។ កេចិ អច្ឆកា អនោលោកេត្វា វិនយន្តិ។ តេនេវ នយនយត្ថេវ, ន សមានយន្តិ។ ឯវមេវ បណ្ឌិតា សុត្តត្ថំ វណ្ណេន្តា យតោ ច ឱលោកេត្វា ច នយា នេតព្ពាតិ ទដ្ឋព្ពំ។

សមុដ្ឋាតនិចណ្ណតា អភិប្បាយនិចណ្ណតា បចត្តនិចណ្ណតា ចិឆិអត្យចាឆនិចណ្ណតា តិកាយតនិចណ្ណតាតិ ចា, បរយោគតនិចណ្ណតា បិណ្ឌត្តនិចណ្ណតា អត្យសត្ថិនិចណ្ណតា រចោឆតានិចណ្ណតា បរិហារនិចណ្ណតាតិ ចា, វូរបិឈ្លរោនិចណ្ណតា បចចិក្កហនិចណ្ណតា បចត្តចាលតនិចណ្ណតា បក្ខបដ្ឋាតនិចណ្ណតាតិ ចា, តឆា ឲកតាឰត្ថកាកឆា ចត្យរស្សកឆា តិសិត្តចត្តិកាកឆាតិ ចា អាកតា។

តត្ត សមុដ្ឋាតំ តិឆាតរយច។ ចិឆិអត្យចារឆា ចិរសសចចតរយច។ វូរបិឈ្លរជៀ តិឆាតរយច។ ចាលតា រចោឆតារយច។ បក្ខបដ្ឋាតំ បរិហាររាច។

បិឰត្ថំ ចត្វា ឲរកកបឆស្ស អត្តកឆតសន្លាតា និចណ្ណតា ឲកតាឰត្ថកាកឆា តាយ។

បដិបក្ខំ ឆរស្សត្វា បដិបក្ខស្ស វូបមំ ឆរស្សត្វា សបក្ខំ ឆរស្សត្វា សបក្ខស្ស វូបមំ ឆរស្សត្វា កឆតសន្លាតា និចណ្ណតា ចត្យរស្សកឆា តាយ។

ចិសកាកឆមុចរសរតច បរិរយាសាតំ កត្តា ប្យត សកាកឆមុចរសរតច បរិរយាសាតកាយតសន្លាតា និចណ្ណតា តិសិត្តចត្តិកាកឆា តាយ។

តា សន្តា និចណ្ណតារយាបិ រឆសតាហាររាឌិស្យ រតត្តិនិចណ្ណតាស្យ អរត្ថាកឆារយច។ រតតាហ “យត្តកា ហិ ស្យត្តស្ស និចណ្ណតាចិរសសា, សរត្តា រត រតត្តិវូបរឆសាយត្តា”តិ។ ឲចំ ឲត្តាចតា ឲតបរយតា ឆដ្ឋត្តា ៝ រហត្យចលក្ខូមិវូបតិសាសកាកចិសកាកលក្ខលាតយាឆរយា បត អដ្ឋកឆាយំ (រតត្តិ។ អដ្ឋ។ ៣ ក្ខាឆសបឆ) ចិត្តាររតា ច្យត្តាតិ ត ចិត្តារយិស្សាយឹតិ។

ឰតិ សត្តិឰាលិត្យន្លបិ រឌិតា

តិរឌ្លសចាររអត្តចិកាចតា តិដ្ឋិតា។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

᪔᪨ ᨷᨭᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩣᩁᩋᨲ᩠ᨳᩅᩥᨽᩣᩅᨶᩣ

᪑᪨ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩅᩥᨽᩣᩅᨶᩣ

᪕᪨ ᩑᩅᩴ ᩉᩣᩁᩣᨴᨿᩮᩣ ᩈᩁᩪᨷᨲᩮᩣ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᨲᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ, ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᨲᩮᩣ ᨧ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ, ᩋᨾ᩠ᩉᩮᩉᩥ ᨧ ᨬᩣᨲᩣ, ᩋᨳ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᩩᨶ "ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩮᩣ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩮᩣᨲᩥ ᨧᩮ? ᩅᩮᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣᨶᩴ ᨲᩥᩅᩥᨵᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩅᩮᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣ ᩉᩥ ᩋᨲᩥᨲᩥᨠ᩠ᨡᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᨶᩣᨲᩥᨲᩥᨠ᩠ᨡᨷᨬ᩠ᨬᩣ ᨾᨶ᩠ᨴᨷᨬ᩠ᨬᩣᨲᩥ ᨲᩥᩅᩥᨵᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᩈᩩ ᩋᨲᩥᨲᩥᨠ᩠ᨡᨷᨬ᩠ᨬᩔᩣᨶᩩᩁᩪᨷᩴ ᩉᩣᩁᩣᨴᨿᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᨲᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ, ᨶᩣᨲᩥᨲᩥᨠ᩠ᨡᨷᨬ᩠ᨬᩔ ᩋᨶᩩᩁᩪᨷᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᨲᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ, ᨾᨶ᩠ᨴᨷᨬ᩠ᨬᩔᩣᨶᩩᩁᩪᨷᩴ ᩉᩣᩁᩣᨴᨿᩮᩣ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ "ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩮᩣ ᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩅᩣᩁᩮᩣ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩮᩣ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᨷᨶ "ᩑᩅᩴ ᩉᩣᩁᩣᨴᨿᩮᩣ ᩈᩩᨡᨣ᩠ᨣᩉᨱᨲ᩠ᨳᩴ ᨣᩣᨳᩣᨻᨶ᩠ᨵᩅᩈᩮᨶ ᩈᩁᩪᨷᨲᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩮᩈᩩ ᩉᩣᩁᩮ ᨲᩣᩅ ᨷᨭᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲᩩᩴ 'ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣ'ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵ"ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪕) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩮ ᩉᩣᩁᩣᨴᨿᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩈᩩ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩣᩁᩣᨴᩦᩈᩩ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᨧᩮ? ᨿᩣ "ᩋᩔᩣᨴᩣᨴᩦᨶᩅᨲᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨣᩣᨳᩣ (ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᪔) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᩈᩣ ᩋᨿᩴ ᨣᩣᨳᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩅᩈᩮᨶ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨶᩣᨾ, ᨲᩔ "ᩋᩔᩣᨴᩣᨴᩦᨶᩅᨲᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ (ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᪔) ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩔ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨾᨿᩣ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨾᩣᨶᩮᩣ "ᩋᨿᩴ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨠᩥᩴ ᨴᩮᩈᨿᨲᩦ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩮᩣ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩅᩥᨽᨦ᩠ᨣᩮᩣ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨ "ᩋᨿᩴ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨠᩥᩴ ᨴᩮᩈᨿᨲᩦ"ᨲᩥ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩴ ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ "ᨿᩴ ᨴᩮᩈᨿᨲᩦ"ᨲᩥ ᨶᩥᨿᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ "ᩋᨿᩴ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨠᩥᩴ ᨴᩮᩈᨿᨲᩥ? ᩋᩔᩣᨴᩴ ᩋᩣᨴᩦᨶᩅ"ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨿᩴ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨠᩥᩴ ᨴᩮᩈᨿᨲᩦᨲᩥ ᨧᩮ ? ᩋᩔᩣᨴᩴ ᨴᩮᩈᨿᨲᩥ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᩮᨲᩥ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨲᩥ, ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᩴ ᨴᩮᩈᨿᨲᩥ...ᨷᩮ... ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨲᩥ, ᨶᩥᩔᩁᨱᩴ ᨴᩮᩈᨿᨲᩥ...ᨷᩮ... ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨲᩥ, ᨹᩃᩴ ᨴᩮᩈᨿᨲᩥ...ᨷᩮ... ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨲᩥ, ᩏᨷᩣᨿᩴ ᨴᩮᩈᨿᨲᩥ...ᨷᩮ... ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨲᩥ, ᩋᩣᨱᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨴᩮᩈᨿᨲᩥ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᩮᨲᩥ ᩅᩥᨲ᩠ᨳᩣᩁᩮᨲᩦᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨

ᩑᨲ᩠ᨳ ᨧ "ᩋᨿᩴ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣ"ᨲᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨷᩩᨻ᩠ᨻᩣᨷᩁᩣᨷᩮᨠ᩠ᨡᩮᩣᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ "'ᩋᩔᩣᨴᩣᨴᩦᨶᩅᨲᩣ'ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨣᩣᨳᩣᨿᩴ (ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᪔) ᨴᩔᩥᨲᩣ ᨿᩮ ᩋᩔᩣᨴᩣᨴᨿᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᨳ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮ ᨷᩥᨭᨠᨲ᩠ᨲᨿᩮ ᩋᩣᨣᨲᩣ"ᨲᩥ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ "ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩅᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨴᩮᩈᩮᩔᩣᨾᩦ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ "'ᩋᩔᩣᨴᩣᨴᩦᨶᩅᨲᩣ'ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨣᩣᨳᩣᨿᩴ (ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᪔) ᨴᩔᩥᨲᩣ ᨿᩮ ᩋᩔᩣᨴᩣᨴᨿᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᨳ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮ ᨷᩥᨭᨠᨲ᩠ᨲᨿᩮ ᩋᩣᨣᨲᩣ"ᨲᩥ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ "ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩅᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨴᩮᩈᩮᩔᩣᨾᩥ ᩋᩣᨴᩥᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩴ ᨾᨩ᩠ᨫᩮᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩴ ᨷᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩴ ᩈᩣᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩴ ᨠᩮᩅᩃᨷᩁᩥᨷᩩᨱ᩠ᨱᩴ ᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩴ ᨷᨠᩣᩈᩮᩔᩣᨾᩦ"ᨲᩥ ᨷᨭᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᩥᨭᨠᨲ᩠ᨲᨿᩮ ᩈᩴᩅᨱ᩠ᨱᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮ ᨿᩮ ᩋᩔᩣᨴᩣᨴᨿᩮᩣ ᩋᩣᨣᨲᩣ, ᨲᩮ ᩋᨿᩴ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨴᩮᩈᨿᨲᩦᨲᩥ ᩋᨵᩥᨷ᩠ᨷᩣᨿᩮᩣ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨷᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᩈᨧ᩠ᨧᩈᨾᩣᨵᩥᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᨠᨲᩥᨷᩩᨬ᩠ᨬᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨬᩮᨿ᩠ᨿᩣᨴᩦᩈᩩ ᨻᩉᩪᩈᩩ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩈᩩ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨲᨳᩣᨷᩥ ᩍᨵ ᨷᩁᩥᨿᨲ᩠ᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᩩᨴ᩠ᨵᩣᩁᩮᩣ ᨷᨶ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ (ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪕) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩍᨵ ᨾᨿᩣ ᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᩅᩮᩣ-ᨠᩣᩁᩮᩣᨷᩥ

ឧបយោគេករណវចនំ ឯវរូបានិ អាពុល្ហវជ្ជនេ ជិវ្ហតិ ច, តថាបិ ឯតំ ចិត្តកម្មន្តិ ឆេឋិតោ។ កិលន្តិ យាចន្តិ វិហុលោ ភាគតោ ហោតិ, បច្ចយេ ច កាយថិត្តាគម្មិយាតិ កិល្ល, ឯវសាគេ វកល់ ធុគ្គន្តិ បច្ចេចគ្គីតិ ច កិល្ល។ កិល្លេចតិ ទោ កិល្ល អាលបតិ, កិរិបាទ្ធហាតិ អត្ថតោ ឋុល្លាតិក្ខក្យំ កត្វា ឆព្វស្សនេ អតិវស្សាហនេ តិណ្ណោ តាំ អាលបតីតិ ចេឋិតន្តោ។

ឆព្វំ ឆេនេវស្សាមីតិ គាយ ធុស្សទេតាយ ធុបេ អញ្ញោ កិញ្ចិ កាពេទឃាយិ, ឆព្វំ ឆេនេវស្សាយិ, ឆេនេវន្តោ ច ត អញ្ញោសំ ឆព្វំ ឋុត្វា ឋុតយេយកាណាគុសាទេគ ឆេនេវស្សាយិ, អគាចទណកាទេណ សត្ថនោឃេនព្វំឋុ បច្ចក្ខការិតាយ ធុតាគិ យេវាទេច បចត្តិមយាត់ ឆព្វំ អហំ ឆេនេវស្សាមីតិ បដិខាគាតិ។ អាឌិមិក្រាល្យាណំ អាឌិកល្យាណំ, អាឌិ កល្យាណមេតស្សាតិ ចា អាឌិកល្យាណំ។ នេវនេវុបិ ឲុនេច គនយោ។ អាឌិកល្យាណាគនេយា នេចត្ត អត្ថកល្យាណាឌិចនេវគ ចុត្តាតិ ឆេឋិតោ។ តេគាហ – "សីឡេត អាឌិកល្យាណំ, សមាធិតា មជ្ឈេល្យាណំ, បញ្ញាយ បរិយោសានកល្យាណំ។ ពុទ្ធសុពុទ្ធតាយ ចា អាឌិកល្យាណំ, ឆព្វុឆព្វតាយ មជ្ឈេល្យាណំ, សង្ឃុស្សុប្បដិបត្តិយា បរិយោសានកល្យាណំ។ អថ ចា ឧច្ឆិតញ្ញាចិតយនេគ អាឌិកល្យាណំ, ចិបក្ខិតញ្ញាចិតយនេគ មជ្ឈេល្យាណំ, គេយ្យបុក្កលចិតយនេគ បរិយោសានកល្យាណំ។ អយមេចនេត្ត ធុឆាឌិបេនោតា"តិ (គេត្តិ។ អដ្ឋ។ ១)។

អន្ធិយតិ ញាយតីតិ អត្ថោ, អត-ឆាតុយា គិប្បរិយាយនោតា ញាណប្បឆានេតា អាទេបុលិកចិត្តប្បានេចា អត្ថោ, ឆាត្វុបចានេតា អត្ថស្ស ញាតព្ពស្ស អាទេបុលបច្ចយតិ្ត អត្ថោ, ធុតិ-សដ្ឋេគ សាទេយច សត្តិ បទាយឹយតិ, អាទេបុលបច្ចយតិ្តវហិតោ អាទេបុលបច្ចយេទ្វោតោ ញាតព្ពោ អត្ថោ ត-បច្ចយស្ស អត្ថោតិ ឆាតុបច្ចយាត់ អត្ថចិនេយោ ឆេឋិតោ។ អវតិ កចតីតិ ចា អត្ថោ, វហ អត្ថេគ យោ ឆព្វោ ចត្តតីតិ នោ ឆព្វោ សាត្ថោ, អត្ថេគ មេត្តាកោតា ចា ឆព្វោ សាត្ថោ, វក្កាវគាឌិលអត្តបេខមានេយោកេតា ចា សាត្ថោ។ អយមេចនេត្ត ធុឆាឌិបេនោតា គេត្តិចិវយត្តា។ វព្យត្តិ ព្យញ្ជនំ យស្ស ឆព្វស្សាតិ វព្យញ្ជនោ។ វិធិលឆតិតឌីឃនេស្សាកទុលហុវព្ពត្តចតិ្តិតចិម្បត្តតិក្កហិតវព្យត្តគ្គា , អកាទេគ្គាឌិឌ្ឍតិ្តលិក្កាឌិឲ្យាចចតាឌិវព្យត្តគ្គា, បមាឌេលោគាឌិទហិតត្តា ច អចយនេចា វព្យត្តោ តំវព្ពុហត្តា ឆព្វោ វព្យត្តព្យញ្ជនោ គាយ, អក្ខរាឌិលព្យញ្ជគបេខមានេយោកា ចា វព្យញ្ជនោ។ អយមេចនេត្ត ធុឆាឌិបេនោតា។ ធុមម្ពិ អវំ ឧានោ, នោ គេតនេន្តា បក្ខិបិតនេ្តាតិ ឧបនេតព្ពាភាចនេតា នេកេចលបរិបុណ្ណោ, វិលក្ខគ្គវមាឌិក្ខគ្គបញ្ញាក្ខគ្គ- ចិម្បត្តិក្ខគ្គចិម្បត្តិញាណឆស្សគក្ខគ្គបរិបុទ្ធិយា ចា នេកេចលបរិបុណ្ណោ។ ធុឆាយំ អតិនេទនេកា, នោ អបនេតព្វោតិ ចត្វា អបនេតព្ពាភាចនេតា បរិសុទ្ធោ, ចតុទោឈគិត្វទេណត្វាយ, នេលិកាមិបគិនេបេក្ខតាយ បចត្តិមយាគត្តា ចា បរិសុទ្ធោ។ នេវដ្ឋត្តា ព្រហ្មចរិយំ, ព្រហ្មាគំ ចា នេវដ្ឋាគំ អរិយាគំ ចរិយំ ព្រហ្មចរិយំ, បព្ពជ្ជព្រហ្មចរិយមក្កព្រហ្មចរិយសាសគព្រហ្មចរិយាឌីសុ សាសគព្រហ្មចរិយំ បកាវយិស្សាមិ, បរិឌីបយិស្សាមីតិ អត្ថោ។

"ឆព្វំ ចេចា, កិល្លេច, ឆេនេវស្សាមិ…បេ… បកាវស្សាមី"តិ បដិញ្ញាតន្តេ បិញ្ញធុឆព្វំ អាកេត អស្សាឆាគនេយា ឆេវគាហាទេរា ឆេវយតិ ឯចនេណ្ណតិ ចិត្វាទេតីតិ អាចទិយេគ សាមញ្ញាចនេវគេច ចុត្តំ, តស្មា ឆេវគាហាទេរា ធុឆ បិញ្ញធុឆយំ អាកាតំ ធុមំ អស្សាឆំ ឆេវយតិ, ធុឆ បិញ្ញធុឆយំ អាកាតំ ធុមំ អាឌីគឆំ ឆេវយតីតិអាឌិ ចិនេវនោ គ ចិញ្ញាតន្តោ, "កថំ ចិញ្ញាតន្តោ"តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា "ធុឆ បិញ្ញធុឆយំ អាកេតា អយំ អស្សាឆោ, ធុឆ បិញ្ញធុឆយំ អាកេតា អយំ អាឌីគចោ"តិ ចិនេវនំ គិយមេត្វា ឧបលក្ខណគេយេគ ឆស្សេតុំ "តត្ថ កតមោ អស្សាឆោ?

កាមំ កាមយមានស្សា”តិអាទិ អារទ្ធំ. តត្ថ តត្ថាតិ តស្សំ “អស្សាទាទីនវតា”តិអាទិគាថាយំ និទ្ទិដ្ឋេសុ វិសយវិសយិភេទេសុ អស្សាទេសុ កតមោ អស្សាទោ តត្ថ តេសុ បញ្ញត្តធម្មេសុ កត្ថ បញ្ញត្តយំ អាគតោតិ បុច្ឆិត្វា –

“កាមំ កាមយមានស្ស, តស្ស ចេតំ សមិជ្ឈតិ;

អទ្ធា បីតិមនោ ហោតិ, លទ្ធា មច្ចោ យទិច្ឆតី”តិ. (សុ. និ. ៧៧២; មហានិ. ១) –

ឥធ បញ្ញត្តគាថាយំ យោ វិសយភូតោ អស្សាទោ អាគតោ, សោ អយំ អស្សាទោ ទេសនាហារស្ស វិសយោតិ. អដ្ឋកថាយំ បន –

“ឯវំ ភគវតា ទេសិតោ, បកាសិតោ ច សាសនធម្មោ យេសំ អស្សាទាទីនំ ទស្សនវសេន បវត្តោ, តេ អស្សាទាទយោ ទេសនាហារស្ស វិសយភូតា យត្ថ យត្ថ បទេ សវិសេសំ វុត្តា, តតោ តតោ និទ្ធារេត្វា ឧទាហរណវសេន ឧទ្ធារេត្វា ទស្សេតុំ ‘តត្ថ កតមោ អស្សាទោ’តិអាទិ អារទ្ធ”ន្តិ (នេត្តិ. អដ្ឋ. ៥) វុត្តំ.

តត្ថ អស្សាទីយតេតិ អស្សាទោ, អស្សាទេតព្ពោ វត្ថុកាមោ. កាមីយតេតិ កាមោ, វត្ថុកាមោ ច. តំ កាមយតីតិ កាមយមានោ, សត្តោ. តស្ស បីតិយា យុត្តំ មនោ ឯតស្សាតិ បីតិមនោ. មនតិ ជានាតីតិអាទិវចនតោ មនោ. កាមំ កាមិតព្ពំ វត្ថុ កាមយមានស្ស តស្ស សត្តស្ស ឯតំ កាមិតព្ពំ វត្ថុ សចេ សមិជ្ឈតិ, ឯវំ សតិ សោ សត្តោ អទ្ធា បីតិមនោ ហោតិ. យោ មច្ចោ យំ វត្ថុ ឥច្ឆតិ, តំ វត្ថុ សោ មច្ចោ លទ្ធា អទ្ធា បីតិមនោ ហោតីតិ គាថាយត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ.

“កាមំ ...បេ... បីតិមនោ ហោតី”តិ ឯត្តកមេវ អវត្វា “លទ្ធា មច្ចោ យទិច្ឆតី”តិ វុត្តត្តា លោកិយំ វត្ថុមេវ លទ្ធា បីតិមនោ ន ហោតិ, អថ ខោ បត្ថេតព្ពំ បូជេតព្ពន្តិ សព្ពំ លទ្ធា មច្ចោ បីតិមនោ ច ហោតីតិ អតិរេកត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ.

វិសយភូតោ អស្សាទេតព្ពោ អស្សាទោ ឥធ បញ្ញត្តយំ គាថាយំ អាគតោតិ អាចរិយេន វិវរេត្វា, អយមត្ថោ ច ញាតោ, “ទុក្ខទោមនស្សាទិភេទេសុ អាទីនវេសុ កតមោ អាទីនវោ កត្ថ បញ្ញត្តធម្មេ អាគតោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ កតមោ អាទីនវោ? តស្ស ចេ កាមយានស្សា”តិអាទិ អារទ្ធំ. តត្ថ តត្ថាតិ តស្សំ “អស្សាទាទីនវតា”តិអាទិគាថាយំ និទ្ទិដ្ឋេសុ ទុក្ខទោមនស្សាទីសុ អាទីនវេសុ កតមោ អាទីនវោ តត្ថ តេសុ បញ្ញត្តធម្មេសុ កត្ថ បញ្ញត្តយំ អាគតោតិ បុច្ឆិត្វា –

“តស្ស ចេ កាមយានស្ស, ឆន្ទជាតស្ស ជន្តុនោ;

ເຕ ກາຍາ ປຣິຫາຍນ຺ຕິ, ສລ຺ລຈິເທ຺ລາຈ ຣຸປ຺ປຕີ"ຕິ· (ຢຸ· ຄິ· ໗໗໑; ຍຫາຄິ· ໑) –

ຫຼຊ ປີຍ຺ຍຫຼກາຈາຍັ ເຍາ ເຕາຍຕສ຺ສປຊ຺ຊາເທາ ອາຄຶຕເຈາ ອາກເທາ, ເສາ ອຍັ ເຕາຍຕສ຺ສປຊ຺ຊາເທາ ອາຄຶຕເຈາ ເຕສຕາຫາຣສ຺ສ ຈິສເຍາຕິ·

ກາຈາຍັ ປຕ ກາຍຍຕິ ຫຼຈ຺ຈຕີຕິ ກາຍຍາເຕາ· ອຕ ວາ ຍາຍຕິ ຄຈ຺ຈຕີຕິ ຍາເຕາ, ກາເຍຕ ຍາເຕາ ກາຍຍາເຕາ, ຕສ຺ສ· ຯເຕ຺ຕາ ຊາເທາ ຍສ຺ສ ເສາ ຯຕ຺ຕຊາເທາ, ຕສ຺ສ· ຈິຊ຺ຊີຍເທຕິ ຈິເທ຺ລາ, ສລ຺ລຕິ ປຈິສຕີຕິ ສເລ຺ລາ, ສເລ຺ລຕ ຈິເທ຺ລາ ສລ຺ລຈິເທ຺ລາ· ກາຍັ ກາຍຍາຕສ຺ສ ຯຕ຺ຊາຕສ຺ສ ຊຕ຺ຕເຕາ ເຍ ກາຍາ ລຄິຕ຺ຕາ, ເຕ ກາຍາ ເກຕຈິ ອຕ຺ຕຣາເຍຕ ຍຕາ ປຣິຫາຍນ຺ຕິ, ຕຕາ ເສາ ຊຕ຺ຕ ຣຸປ຺ປຕິ· ກີຊິເສາຈ ຣຸປ຺ປຕິ? ອເຍາຍຍສລ຺ລຈິເທ຺ລາ ຍິເກາ ຣຸປ຺ປຕິ ຫຼຈ, ປຣິຫີຕກາເຍາ ຊຕ຺ຕ ຣຸປ຺ປຕີຕິ ຊ຺ຸຊເຕ຺ຕາ· ຯຕ຺ຕ ຈ "ຣຸປ຺ປຕີ"ຕິຈຈເຕຕ ເຕາຍຕສ຺ສປປຕ຺ຕິ ຊສ຺ສິຕາຕິ ຊ຺ຸຊຕ຺ຕາ·

ເຕາຍຕສ຺ສກຸເທາ ອາຄຶຕເຈາ ຫຼຊ ປີຍ຺ຍຫຼຍັ ອາກເທາຕິ ອາຈຣິເຍຕ ຈິກເຕ຺ຕາ, ອເຍຕ຺ຕິ ຈ ຊາເທາ, "ຍກ຺ກຕິຕ຺ຕາຕຈເສຕ ຕຸຈິເຕສຸ ຕິສ຺ສເຣເລາສຸ ກຕຍັ ຕິສ຺ສເຣລັ ກຕ຺ຕ ປີຍ຺ຍຫຼຍັ ອາກຕ"ຕ຺ຕິ ປຸຈ຺ຈິຕຕ຺ຕຕ຺ຕາ "ຕຕ຺ຕ ກຕຍັ ຕິສ຺ສເຣລັ? ເຍາ ກາເຍ ປຣິຈເຊ຺ຊຕີ"ຕິອາຊິ ອາເຣ຺ທ· ຕຕ຺ຕ ຕຕ຺ຕາຕິ ຕສ຺ສ "ອສ຺ສາຊາຄຶຕຈຕາ"ຕິອາຊິກາຈາຍັ ຕິຊ຺ຊິເຊ຺ຊສຸ ຍກ຺ກຕິຕ຺ຕາຕຈເສຕ ຕຸຈິເຕສຸ ຕິສ຺ສເຣເລາສຸ ກຕຍັ ຕິສ຺ສເຣລັ ຕຕ຺ຕ ເຕາສຸ ປີຍ຺ຍຫຼຕເຍ຺ຍສຸ ກຕ຺ຕ ປີຍ຺ຍຫຼຕເຍ຺ຍ ອາກຕຕ຺ຕິ ປຸຈ຺ຈິຕ຺ຕາ –

"ເຍາ ກາເຍ ປຣິຈເຊ຺ຊຕິ, ສປ຺ປເສ຺ສຈ ປຊາ ສິເຣາ;

ເສາຍັ ຈິສຕ຺ຕິກັ ເລາເກ, ສເຕາ ສຍຕິຈຕ຺ຕຕີ"ຕິ· (ຢຸ· ຄິ· ໗໗໓; ຍຫາຄິ· ໑) –

ຫຼຊ ປີຍ຺ຍຫຼກາຈາຍັ ຍັ ສຍຕິຈຕ຺ຕຕກເຣລັ ຍກ຺ກສຕ຺ຕາຕັ ຕິສ຺ສເຣລັ ອາກຕັ, ຕັ ຫຼຊັ ຍກ຺ກສຕ຺ຕາຕັ ສຍຕິຈຕ຺ຕຕກເຣລັ ຕິສ຺ສເຣລັ ເຕສຕາຫາຣສ຺ສ ຈິສຍຕ຺ຕິ·

ກາຈາຍັ ເຍາຕິ ຍາຕລິກີ ຈາ ອຣິເຍາ ຈາ· ກາເຍຕິ ຖຸຕ຺ຕປ຺ປກາເຣາ ຈຕ຺ຕຸກາເຍາ· ເຕາສຸ ປຈຕ຺ຕຯກ຺ຣາກສ຺ສ ຈິກ຺ກຸຍ຺ເຕຕ ຈາ ສຍຸຈ຺ຈິເຊ຺ຊເຕຕ ຈາ ປຣິຈເຊ຺ຊຕິ· ກິ ປຣິຈເຊ຺ຊຕິ ຫຼຈ ຈເຊ຺ຊຕິ? ສປ຺ປສ຺ສ ສິເຣາ ສິຣັ ຈກ຺ກຸຍາ ປຸຣິເສາ ຊິສ຺ວາ ປຊາ ປິເຊຕ ປຣິຈເຊ຺ຊຕິ ຫຼຈ, ຯຈັ ປຣິຈເຊ຺ຊຕິ· ສເຕາ ສຕິສປ຺ປເຍຕ຺ຕາ ເສາ ປຸກ຺ກເລາ ເລາເກ ຣຸປ຺ປຊີສຸ ຈິສຕ຺ຕິກັ ຫຼຍັ ຕລ຺ຫາເຍຕ ຍເກ຺ກຕ ສຍຕິຈຕ຺ຕຕິ ສັ ສຸຊ຺ຊ ອຕິກ຺ກຍິຕ຺ວາ ຈຕ຺ຕຕິ, ຫຼຊັ ຍກ຺ກສຕ຺ຕາຕັ ສຍຕິຈຕ຺ຕຕກເຣລັ ຯກເຊສັ ຕິສ຺ສເຣລັ ຕາຍາຕິ ເຍາເຊຕຕ຺ຕາ· "ປິຊາ"ຕິ ຈຕ຺ຕເຕ຺ຕ ອາກາເຣສ຺ສ ເຣສ຺ສ ກຕ຺ວາ "ປຊາ"ຕິ ຖຸຕ຺ຕ· ປິຊາຕິ ຈ ປິເຊຕ ຍຕາ "ອເຍາຫກາຈາ ອເຍາຫກາເຈຕາ"ຕິ· ເຕຕ ຖຸຕ຺ຕ "ອຕ຺ຕເຕາ ປິເຊຕາ"ຕິ (ເຕຕ຺ຕິ· ອຊ຺ຊ· ໓)·

ឲ្យកទេសោ ចិនយមន្តានោ អស្សាទោ ឰឆ បិញ្ញាឰយំ អាកាទោតិ អាចរិយេត ចិកទ្ទា, អទេយុត្តិ ច ខាទោតា, “ឲ្យកទេសោ ចិនយមន្តានោ អស្សាទោ កត្ត បិញ្ញាឰយំ អាកាទោតា”តិ បុច្ឆិតន្តុត្តា “តត្តកតយោ អស្សាទោ? ខេចត្តំ ចត្ត”ត្តិអាទិ អារទ្ធំ˙ អច ចា “តត្ត កតយោ អស្សាទោ? ខេចត្តំ ចត្ត”ត្តិអាទិ កម្ពុា ឲចំ អារទ្ធំ, តតុ “តត្ត កតយោ អស្សាទោ? កាយំ កាយមយាតស្សា”តិអាទិតា អស្សាទោ ចិកទ្ទា? នត្ថិ, អស្សាទោ បត ទុចិទោ ចិនយចិនមិចទេត, តម្ពិ ចិនយមន្តានោ អស្សាទោ បុទ្ទោ ចិកទ្ទា, ឰទោតិ ចិនមិនក្ខាតំ អស្សាទំ ចិកខិតុំ “តត្ត កតយោ អស្សាទោ? ខេចត្តំ ចត្ត”ត្តិអាទិ អារទ្ធំ˙ តត្ត តត្តាតិ តស្សំ “អស្សាទាឌីតចតា”តិអាទិកាចាយំ តិដ្ឋិឌ្ឌេសុ ចិនយចិនមិកេទេសុ អស្សាទេសុ កតយោ អស្សាទោ តត្ត ទោសុ បិញ្ញាឰឆមេសុ កត្ត បិញ្ញាឰយំ អាកាទោតិ បុច្ឆិតា –

“ខេចត្តំ ចត្តំ ហិនន្ទា ចា, កចាយ្សំ ទាមទេបិរិមំ;

ឆិទេយា ពាត្ថ បុទ្ធ កាទេយ, ទេយា តទេរា អតុកិន្ទុ្យាតិ”តិ˙ (ឋ˙ តិ˙ ៧៦៦; មហាតិ˙ ១) –

ឰឆ បិញ្ញាឰកាចាយំ ទេយា អតុកិន្ទុ្យាតមន្តានោ អស្សាទោ អាកាទោតា, ទេសា អយំ អតុកិន្ទុ្យាតមន្តានោ ចិនមិអស្សាទោ ទេទមតាហារស្ស ចិនទេយាតិ˙

កាចាយំ ខេចត្តត្តិ តិបិយត្តិ ពឺខាតិ ឲត្ត ជាទេតតិ ខេចត្តំ˙ តិបក្ខាតំ ឌតាតំ តិបតកិរិយា តិប-ឆាតុយា យុល្យទេត្តា, តិបតកិរិយាឌតទេកា ចិត្តុប្បាទោ ចល្បបចារទេត្តា, តស្ស ចិត្តុប្បាទស្ស ឮបតិស្សយបច្ចយភូតស្ស ទេកទាទស្ស ចិទ្វញ្ញហាបតមត្តិ ចល្បបចារទេត្តា, ឰតិ-មទេក្ខត មា ចិទ្វញ្ញហាបតមត្តិទេយច បរាយឃឹយតិ, តស្សា មត្តិយា បតិដ្ឋំ ទេកទាទមន្តាតំ ជាតំ ត-បច្ចយទេត្តា˙ ឲម តទេយា តឹសុ បិដទេកសុ ឲចទ្វទេបសុ ច ចចតទេត្តសុ យទារេហំ តឹហទិត្តា កទេហតទេក្ខា˙ ចបត្តិ បតិដ្ឋហត្តិ ឲត្តាតិ ចត្ត˙ អបទេណ្ហាឌីតំ បតិដ្ឋហតំ ចប-ឆាតុយា យុល្យទេត្តា, ជាតស្ស បតិដ្ឋាបតមត្តិ ចល្បបចារទេត្តា, ឰតិ-មទេក្ខត មា បតិដ្ឋាបតមត្តិ បរាយឃឹយតិ˙ តស្សា មត្តិយា បតិដ្ឋដ្ឋាតំ ត-បច្ចយទេត្តា˙ ខេចត្តំ បត បុញ្ញាណ្ហចិទ្វហតដ្ឋាតំ, ចត្ត អបទេណ្ហចិទ្វហតដ្ឋាតំ˙

ហិទេតាតិ បចត្តតិ បីតិទេមាយតស្សត្តិ ហិ, កិំ តំ? បីតិទេមាយតស្សំ, ទាតិ បចទេត្តតិ ខាតទ្វបត្តិ ទំ, កិំ តំ? ខាតទ្វបំ, ហិ ទត្តិ ហិទំ, ទុតិយាតប្បុរិមមយាទេមា˙ ខាទេបតិ ទេតាទេមតឹតិ ខំា, កិំ តំ? ខាតទ្វបំ˙ ហិទំ ហុត្វា ខំា ហិទន្ទា, បចត្តយាតំ បីតិទេមាយតស្សំ បចទេត្តត្វា ឌទេត ចិទេមទេមត ទេតាទេមតឹតិ អទេត្វា កទេហតទេក្ខា˙ ចា-មទេក្ខា ទុត្តាទុត្តត្តមយុច្ចយទេត្វា˙ កច្ឆត្តិ ចិទេមទេមតាតិ កាទេចា, ទត្តិត្តិចំ អមត្តិ កញ្ញត្តិ ចិទេមទេមតាតិ អស្សា, កាទេចា ច អស្សា ច កចាយ្សំ˙ ខាតត្តុំ បចយំ ទេគត្តឹតិ ខា, អមត្តិ កញ្ញត្តឹតិ អមា, ខត្វា អមា ខាមា, មាយិកាតំ ខាតត្តុំ បចយំ ខត្វា បច្ឆា អមត្តិ កញ្ញត្តឹតិ អទេត្វា˙ មាយិទេកហិ ចា ឌិត្តុំ អមត្តិ កញ្ញត្តឹតិ ខាមា, ទុទេក្ខត កមិទេទត អមត្តិ បចត្តត្តឹតិ ចា ខាមា,˙ យាតាបិតុតំ ហខយំ បុទេត្តឹតិ បុរិមា, បុទំ ហិតំ ចា ឰមត្តិ កទេចមត្តឹតិ បុរិមា˙ ពុទ្ធបទេច្ចកពុទ្ធចក្កចត្តិកាចំ បុទេតិ កយុត្តិ បុទំ, កិំ តំ? ពលចកយុំ, បុទំ ឰមត្តិ ឃឹទេលតាតិ ចា បុរិមា˙ បុរិមា ឲច ហិ មយ្ហាមយ្ហបទេច្ចកពុទ្ធចក្កចត្តិកាចំ កច្ឆត្តិ˙ “បុរិ ឮច្ឆដ្ឋាទេត ទេមត្តឹតិ ចា បុរិមា˙ បុរិមា ហិ យាតុតំ បិតុដ្ឋាទេត ជិតា”តិ ឰទេយ ចចតត្វា ទុត្តប្បកាទា យុត្តាទេយច អត្តមយុចទេតា˙ ខាមា ច បុរិមា ច ខាមទេបិរិមំ,

ມເຍ຺ຍຸນ຺ຕິ. ເອຕ຺ຖ ຈ ກາມຄຸເນຫິ ກາມີປິ ຄຫິຕາ. ກາມາ ທຸກ຺ຂຊນກາ, ປຸຣິສາ ສຸຂິຕຊາຕາຕິ ວິເສໂສ ທຏ຺ຐພ຺ໂພ. ນຕ຺ຖິ ປຕິຏ຺ຐຫນ຺ຕິ ເອຕ຺ຖ ມາຕຸຄາເມ ປຸຕ຺ຕທີຕາຕິ ທິເຍາ. ກເຣສຄ຺ຄສ຺ສ ວິປ຺ປເຫຕ຺ວາ ເຫາ ທຸເຕ຺ວາຈ.

ເອກເທໂສ ໂທມນສ຺ສສງ຺ຂາໂຕ ອາທີນໂວ ອິຘ ປາຬິຄາຖາຍໍ ອາຄໂຕຕິ ອາຫຣິຕ຺ວາ ວິຠໂຕ຺ຕ, ອຍມ຺ປິ ຈ ຎາໂຕ, “ທຸກ຺ຂສງ຺ຂາໂຕ ອາທີນໂວ ກຕ຺ຖ ປາຬິຍໍ ອາຄໂຕ”ຕິ ປຸຈ຺ຉິຕ຺ວາ “ຕຕ຺ຖ ກຕໂມ ອາທີນໂວ? ອພລາ ນໍ ພລີຍນ຺ຕີ”ຕິອາທິ ອາຣທ຺ຘໍ. ອຖ ວາ “ຕຕ຺ຖ ກຕໂມ ອາທີນໂວ? ອພລາ ນໍ ພລີຍນ຺ຕີ”ຕິອາທິ ກສ຺ມາ ວຸຕ຺ຕໍ, ນນຸ “ຕຕ຺ຖ ກຕໂມ ອາທີນໂວ? ຕສ຺ສ ເຈ ກາມຍານສ຺ສາ”ຕິອາທິນາ ອາທີນໂວ ວິຠໂຕ຺ຕຕິ? ສຈ຺ຈໍ, ອາທີນໂວ ປນ ພຫຸວິໂຘ ທຸກ຺ຂໂທມນສ຺ສາທິເຠເທນ, ຕສ຺ມິໍ ພຫຸວິເຘ ອາທີນເວ ເອກເທໂສ ໂທມນສ຺ສສງ຺ຂາໂຕ ອາທີນໂວ ປຸພ຺ເພ ວິຠໂຕ຺ຕ, ອິທານິ ທຸກ຺ຂສງ຺ຂາຕໍ ອາທີນວໍ ວິຠຊິຕຸໍ “ຕຕ຺ຖ ກຕໂມ ອາທີນໂວ? ອພລາ ນໍ ພລີຍນ຺ຕີ”ຕິອາທິ ອາຣທ຺ຘ໌. ຕຕ຺ຖ ຕຕ຺ຖາຕິ ຕສ຺ມິໍ “ອສ຺ສາທາທີນວຕາ”ຕິອາທິກາຍ ນິທ຺ທິຏ຺ເຐສຸ ທຸກ຺ຂໂທມນສ຺ສາທີສຸ ອາທີນເວສຸ ກຕໂມ ອາທີນໂວ ເຕສຸ ປາຬິປເທເສສຸ ກຕ຺ຖ ປາຬິປເທເສ ອາຄໂຕຕິ ປຸຈ຺ຉິຕ຺ວາ –

“ອພລາ ນໍ ພລີຍນ຺ຕິ, ມທ຺ທນ຺ເຕນໍ ປຣິສ຺ສຍາ;

ຕໂຕ ນໍ ທຸກ຺ຂມນ຺ເວຕິ, ນາວໍ ຠິນ຺ນມິໂວທກ”ນ຺ຕິ. (ສຸ. ນິ. ໗໗໖; ມຫານິ. ໕) –

ອິຘ ປາຬິຄາຖາຍໍ ໂຍ ທຸກ຺ຂສງ຺ຂາໂຕ ເອກເທໂສ ອາທີນໂວ ອາຄໂຕ, ໂສ ອຍໍ ທຸກ຺ຂສງ຺ຂາໂຕ ເອກເທໂສ ອາທີນໂວ ເທສນາຫາຣສ຺ສ ວິສໂຍຕິ.

ຄາຖາຍໍ ນຕ຺ຖິ ພລໍ ເອເຕສໍ ກິເລສານນ຺ຕິ ອພລາ. ກສ຺ມາ ກິເລສາ ອພລາ ໂຫນ຺ຕີຕິ? ກຸສເລຫິ ປຫາຕພ຺ພຕ຺ຕາ. ຕນ຺ຕິ ເວທນາທິກາເຍ ອາຕຸຣໍ ນໍ, ສທ຺ຘາພລາທິວິຣຫິໂຕ ວາ ອພລໍ ຕໍ ນໍ ພລີຍນ຺ຕິ ອຠິຠວນ຺ຕິ. ກິຎ຺ຈາປິ ກິເລສາ ກຸສເລຫິ ປຫາຕພ຺ພຕ຺ຕາ ອພລາ ໂຫນ຺ຕິ, ຕຖາປິ ກາມາຕຸຣໍ ສທ຺ຘາພລາທິວິຣຫິຕໍ ອຠິຠວິຕຸໍ ສມຕ຺ຖາ ໂຫນ຺ຕິ. ມທ຺ທນ຺ເຕນໍ ປຣິສ຺ສຍາຕິ ກາມຄິທ຺ຘໍ ກາເມ ປຣິເຍສນ຺ຕໍ, ກາເມ ຣກ຺ຂນ຺ຕໍ ເອຕໍ ນໍ ປຣິ ສມນ຺ຕໂຕ ປຣິປີເຬຕ຺ວາ ອຍນ຺ຕິ ປວຕ຺ຕນ຺ຕີຕິ ປຣິສ຺ສຍາ, ສີຫພ຺ຍຄ຺ຆາທໂຍ ເຈວ ກາຍທຸຈ຺ຈຣິຕາທໂຍ ຈ ມທ຺ທນ຺ຕິ. ຕໂຕ ເຕຫິ ປຣິສ຺ສເຍຫິ ອຠິຠູຕໍ ຕໍ ນໍ ຊາຕິອາທິທຸກ຺ຂໍ ອນ຺ເວຕິ ອນຸຄຈ຺ຉຕິ. ກິມິວ ອນ຺ເວຕິ? ຠິນ຺ນໍ ນາວໍ ອນ຺ເວຕິ ອຸທກໍ, ເອວໍ ອນ຺ເວຕີຕິ ອຕ຺ໂຖ.

ເອກເທສໍ ມຄ຺ຄສງ຺ຂາຕໍ ນິສ຺ສຣຓໍ ອິຘ ປາຬິຄາຖາຍໍ ອາຄຕນ຺ຕິ ອາຫຣິຕ຺ວາ ວິຠຕ຺ຕໍ, ອຍມ຺ປິ ຈ ວິຎ຺ຎາຕໍ, “ນິພ຺ພານສງ຺ຂາຕໍ ເອກເທສໍ ນິສ຺ສຣຓໍ ກຕ຺ຖ ປາຬິປເທເສ ອາຄຕ”ນ຺ຕິ ປຸຈ຺ຉິຕ຺ວາ “ຕຕ຺ຖ ກຕມໍ ນິສ຺ສຣຓໍ? ຕສ຺ມາ ຊນ຺ຕຸ ສທາ ສໂຕ”ຕິອາທິ ອາຣທ຺ຘໍ. ອຖ ວາ “ຕຕ຺ຖ ກຕມໍ ນິສ຺ສຣຓໍ? ຕສ຺ມາ ຊນ຺ຕຸ ສທາ ສໂຕ”ຕິອາທິ ກສ຺ມາ ວຸຕ຺ຕໍ, ນນຸ “ຕຕ຺ຖ ກຕມໍ ນິສ຺ສຣຓໍ? ໂຍ ກາເມ ປຣິວຊ຺ເຊຕີ”ຕິອາທິນາ ນິສ຺ສຣຓໍ ວິຠຕ຺ຕນ຺ຕິ? ສຈ຺ຈໍ, ນິສ຺ສຣຓໍ ປນ ທຸວິຘໍ ມຄ຺ຄນິພ຺ພານເຠເທນ, ຕຕ຺ຖ ທຸວິເຘ ນິສ຺ສຣເຓ ມຄ຺ຄສງ຺ຂາຕໍ ນິສ຺ສຣຓໍ ປຸພ຺ເພ ວິຠຕ຺ຕໍ, ອິທານິ ນິພ຺ພານສງ຺ຂາຕໍ ນິສ຺ສຣຓໍ ວິຠຊິຕຸໍ “ຕຕ຺ຖ ກຕມໍ ນິສ຺ສຣຓໍ? ຕສ຺ມາ ຊນ຺ຕຸ ສທາ ສໂຕ”ຕິອາທິ ອາຣທ຺ຘໍ. ຕຕ຺ຖ ຕຕ຺ຖາຕິ ຕສ຺ມິໍ “ອສ຺ສາທາທີນວຕາ”ຕິອາທິກາຍ ນິທ຺ທິຏ຺ເຐສຸ

ᨿᨳᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩈᩩ ᨶᩥᩔᩁᨱᩮᩈᩩ ᩏᨠ᩠ᨠᨭ᩠ᨮᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨶᩥᩔᩁᨱᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩮᩈᩩ ᨸᨮᨾᨣᩤᨳᩣᩈᩩ ᨠᨲ᩠ᨳ ᨸᨮᨾᨣᩤᨳᩣᨿ ᩋᩣᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ –

“ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨩᨶ᩠ᨲᩩ ᩈᨴᩣ ᩈᨲᩮᩣ, ᨠᩣᨾᩣᨶᩥ ᨸᩁᩥᩅᨩ᩠ᨩᨿᩮ;

ᨲᩮ ᨸᩉᩣᨿ ᨲᩁᩮ ᩒᨥᩴ, ᨶᩣᩅᩴ ᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣᩅ ᨸᩣᩁᨣᩪ”ᨲᩥ. –

ᩍᨵ ᨸᨮᨾᨣᩤᨳᩣᨿᩴ ᨿᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᨶᩥᩔᩁᨱᩴ ᩋᩣᨣᨲᩴ, ᩍᨴᩴ ᨶᩥᩔᩁᨱᩴ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩔ ᩅᩥᩈᨿᨶ᩠ᨲᩥ.

ᨣᩤᨳᩣᨿᩴ ᨲᩈ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨠᩣᨾᨣᩥᨴ᩠ᨵᩥ ᨶᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᨶ᩠ᩅᩮᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨩᨶ᩠ᨲᩩ ᩈᨴᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩣᩃᩮ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩁᨲ᩠ᨲᩣᨸᩁᩁᨲ᩠ᨲᩮ ᨩᩣᨣᩁᩥᨿᩣᨶᩩᨿᩮᩣᨣᩮᨶ ᩈᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩣᨾᩣᨶᩥ ᨠᩥᩃᩮᩈᨠᩣᨾᩮ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᨶᩅᩈᩮᨶ ᩅᩤ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᩈᩮᨶ ᩅᩤ ᨸᩁᩥᩅᨩ᩠ᨩᨿᩮ ᨸᩁᩥᨩᩉᩮᨿ᩠ᨿ. ᨲᩮ ᨠᩣᨾᩮ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨸᩉᩣᨿ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᨾ᩠ᨸᩥ ᩒᨥᩴ ᨲᩁᩮᨿ᩠ᨿ ᨲᩁᩥᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩩᨱᩮᨿ᩠ᨿ. ᨠᩮᩣ ᨲᩁᨲᩥ ᩅᩥᨿ ᨲᩁᩮᨿ᩠ᨿ? ᨶᩣᩅᩣᨿᩣᨿᩥᨠᩮᩣ ᨶᩣᩅᩴ ᨿᩴ ᨸᩅᩥᨭ᩠ᨮᩩᨴᨠᩴ ᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩉᩥ ᩈᩥᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩃᩉᩩᨠᩣᨿ ᨶᩣᩅᩣᨿ ᩋᨸ᩠ᨸᨠᩈᩥᩁᩮᨶ ᨲᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩣᩁᨣᩪ ᨸᩣᩁᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᩍᩅ, ᩑᩅᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩥᩃᩮᩈᩩᨴᨠᩴ ᩈᩥᨬ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩥᨿᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᨶᩦᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩃᩉᩩᨠᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨽᩣᩅᩮᨶ ᩋᨶᩩᨸᩣᨴᩥᩈᩮᩈᩣᨿ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᨵᩣᨲᩩᨿᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩮᨶ ᨸᩣᩁᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ. ᩍᨴᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨠᨲᨾᩴ ᨶᩥᩔᩁᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ? ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨡᨲᨶᩥᩔᩁᨱᨲᩮᩣ ᨶᩥᩔᩁᨱᩴ ᨶᩣᨾ.

ᩍᨴᩴ ᨶᩥᩔᩁᨱᩴ ᩍᨵ ᨸᨮᨾᨣᩤᨳᩣᨿ ᩋᩣᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨧ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩴ, “ᨠᨲᨾᩴ ᨹᩃᩴ ᨠᨲ᩠ᨳ ᨸᨮᨾᨣᩤᨳᩣᨿ ᩋᩣᨣᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩴ ᨹᩃᩴ? ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩉᩅᩮ ᩁᨠ᩠ᨡᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᨧᩣᩁᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥᩌᨴᩥ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩴ. ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ “ᩋᩔᩣᨴᩣᨴᩦᨶᩅᨲᩣ”ᨲᩥᩌᨴᩥᨣᩤᨳᩣᨿᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩈᩩ ᩁᨠ᩠ᨡᨶᩥᨸ᩠ᨹᩣᨴᨶᨿᨳᩣᨲᩁᨱᩣᨴᩦᩈᩩ ᨹᩃᩮᩈᩩ ᨠᨲᨾᩴ ᨹᩃᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩮᩈᩩ ᨸᨮᨾᨣᩤᨳᩣᩈᩩ ᨠᨲ᩠ᨳ ᨸᨮᨾᨣᩤᨳᩣᨿ ᩋᩣᨣᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ –

“ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩉᩅᩮ ᩁᨠ᩠ᨡᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᨧᩣᩁᩥᩴ, ᨨᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᨿᨳ ᩅᩔᨠᩣᩃᩮ;

ᩑᩈᩣᨶᩥᩈᩴᩈᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩈᩩᨧᩥᨱ᩠ᨱᩮ, ᨶ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᨧᩣᩁᩦ”ᨲᩥ. (ᩈᩩ. ᨶᩥ. ᪁᪀᪂, ᪁᪀᪃) –

ᩍᨵ ᨸᨮᨾᨣᩤᨳᩣᨿᩴ ᨿᩴ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩮᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᩁᨠ᩠ᨡᨶᨹᩃᩴ ᩋᩣᨣᨲᩴ, ᩁᨠ᩠ᨡᩣᩅᩉᨶᩔ ᩋᨻ᩠ᨽᩩᨴᨿᩔ ᨿᨳᩣ ᨶᩥᨸ᩠ᨹᩣᨴᨶᩴ ᨹᩃᩴ ᩋᩣᨣᨲᩴ, ᩍᨴᩴ ᩁᨠ᩠ᨡᨶᨶᩥᨸ᩠ᨹᩣᨴᨶᩴ ᨹᩃᩴ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩔ ᩅᩥᩈᨿᨶ᩠ᨲᩥ.

ᨣᩤᨳᩣᨿᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨲᩥ ᨿᩮᨶ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᨶ ᨿᩮᩣ ᨴᩣᨶᩣᨴᩥᨸ᩠ᨸᨽᩮᨴᩮᩣ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ. ᨵᨾ᩠ᨾᨧᩣᩁᩥᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᨲᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩴ ᩋᨶᨲ᩠ᨳᩮᩉᩥ ᩁᨠ᩠ᨡᨲᩥ. ᨠᩥᨾᩥᩅ? ᩅᩔᨠᩣᩃᩮ ᨴᩮᩅᩮ ᩅᩔᨶ᩠ᨲᩮ ᩈᨲᩥ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᨨᨲ᩠ᨲᩴ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᨨᨲ᩠ᨲᩴ ᨲᩴ ᨩᨶᩴ ᩅᩔᩮᩣᨴᨠᨲᩮᩣ ᩁᨠ᩠ᨡᨲᩥ ᨿᨳᩣ, ᩑᩅᩴ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨸᩁᩥᨸᩣᩃᩮᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨭ᩠ᨮᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩁᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᩁᨠ᩠ᨡᨲᩥ, ᨲᩣᨴᩥᩈᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨧᩣᩁᩦᨿᩮᩅ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨶ

ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᩺ ᩑᩈᩮᩣ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᩮᩣ ᩈᩩᨧᩥᨱ᩠ᨱᩮ ᩈᩩᨧᩥᨱ᩠ᨱᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩺

ᩑᨠᩮᨶᩴ ᨹᩃᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵ ᨸᩥᨭᨠᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᨶᩥᨠᩈᩥᨲᩴ, ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨧ ᨬᩣᨲᩴ, “ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩁᩪᨸᩥᨿᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᨳ ᨸᩥᨭᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᩣᨣᨲᩣ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩁᩪᨸᩥᨿᩮᩣ? ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩴ᩺ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩔ “ᩋᩔᩣᨴᩣᨴᩦᨶᩅᨲᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩣᨿ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩈᩩ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨸᩩᨻ᩠ᨻᩘ᩠ᨣᨾᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩣᨴᩦᩈᩩ ᩁᩪᨸᩥᨿᩮᩈᩩ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩁᩪᨸᩥᨿᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩮᩈᩩ ᨸᩥᨭᨠᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨠᨲ᩠ᨳ ᨸᩥᨭᨠᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᨣᨲᩣᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ –

“ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ‘ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣ’ᨲᩥ…ᨸᩮ…;

ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ‘ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣ’ᨲᩥ, ᨿᨴᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨸᩔᨲᩦ”ᨲᩥ᩺ (ᨵ᩺ ᨸ᩺ ᪒᪗᪗-᪒᪗᪙) –

ᨲᩣᩈᩩ ᨿᩮᩣ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨸᩩᨻ᩠ᨻᩘ᩠ᨣᨾᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩣᨴᩦᩈᩩ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩮᩈᩩ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨿᩮᨠ᩠ᨠᩣ ᩋᩣᨣᨲᩣ, ᩋᨿᩴ ᩁᩪᨸᩥᨿᩮᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣᩉᩣᩁᩔ ᩅᩥᩈᨿᩮᩣᨲᩥ᩺

ᨠᩣᨳᩣᩈᩩ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨶᩥᩁᩅᩈᩮᩈᩣ ᨣᩮᩣᨧᩁᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩉᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩁᩥᨲᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨽᩣᩅᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨿᨴᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨸᩔᨲᩥ, ᩋᨳ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩮ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨶ᩠ᨴᨲᩦᨲᩥ, ᩑᩈᩮᩣ ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨸᩩᨻ᩠ᨻᩘ᩠ᨣᨾᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨬᩣᨱᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣᨲᩥ᩺ “ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨲᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᨵᨾ᩠ᨾᨽᩣᩅᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨧᩅᩦᩈᨲᩥᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᨠᨳᩣᨿᩴ (ᩅᩥᨽ᩺ ᩋᨭ᩠ᨮ᩺ ᪑᪑᪙ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨷᨴᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈ) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᩅ, ᨲᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᨠᨳᩴ ᩋᨶᩣᨣᨲᩮ ᨸᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩮ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩣ “ᩅᩥᨷᩔᨶᩣᨬᩣᨱᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩮᨽᩪᨾᨠᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ”ᨲᩥ ᩅᨴᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩈᨲᩥ ᨿᨠ᩠ᨡᨷᩃᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᨽᩣᩅᩮᩣ ᨶ ᩈᩥᨿᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᨠᨳᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨶ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᩺ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨲᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᩅᩥᨸᩁᩥᨱᩣᨾᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨴᩩᨠ᩠ᨡᨽᩣᩅᩮᨶ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣ᩺ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩈᩣᩁᩈᩩᨡᩈᩣᩁᩋᨲ᩠ᨲᩈᩣᩁᩁᩉᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᩈᩣᩁᨠᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣ, ᩋᩅᩈᩅᨲ᩠ᨲᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩅᩤ ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣ᩺

ᩑᨠᩮᨶᩮᩈᩮᩣ ᩁᩪᨸᩥᨿᩮᩣ ᨷᩃᩴ ᨸᩥᨭᨠᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᨣᨲᩣᨲᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᨶᩥᨠᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ, ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨧ ᨬᩣᨲᩮᩣ, “ᨠᨲᨾᩣ ᩋᩣᨱᨲ᩠ᨲᩥ ᨠᨲ᩠ᨳ ᨸᩥᨭᨠᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᨣᨲᩣ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩣ ᩋᩣᨱᨲ᩠ᨲᩥ? ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᩣ ᩅᩥᩈᨾᩣᨶᩦᩅᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩴ᩺ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩔ “ᩋᩔᩣᨴᩣᨴᩦᨶᩅᨲᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩣᨿ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩣᩈᩩ ᩅᩥᨷᨲ᩠ᨲᩥᨲᩅᩥᨷᩁᩥᨲᩥᨧ᩠ᨨᨲᩣᨱᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᩃᩩᨷ᩠ᨷᩣᩃᩈᩩᨧᩁᩥᨲᨧᩁᨱᩣᨱᨲ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩦᩈᩩ ᨠᨲᨾᩣᨱᨲ᩠ᨲᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩮᩈᩩ ᨸᩥᨭᨠᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨠᨲ᩠ᨳ ᨸᩥᨭᨠᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᩣᨣᨲᩣᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ –

“ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨾᩣ ᩅᩥᩈᨾᩣᨶᩦᩅ, ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮ ᨸᩁᨠ᩠ᨠᨾᩮ;

ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ ᨩᩦᩅᩃᩮᩣᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ, ᨸᩣᨷᩣᨶᩥ ᨸᩁᩥᩅᨩ᩠ᨩᨿᩮ”ᨲᩥ᩺ (ᩏᨴᩤ᩺ ᪔᪓) –

ឥធ បិញ្ញឥធេយ្យ យា បិបក្ខុទិតបរិច្ឆេទភាលត្ថិ អាគតា, អយំ បិបក្ខុទិតបរិច្ឆេទភាលត្ថិ ចេសតាហារស្ស វិសយាតិ។

គាថាយំ វក្ខុយា បុរិសោ វិន្តយាមេ បរក្កមេ អាចហិតំ សរីរំ អាចហន្តោច ហុត្វា វិសយាតិ ក្សិប្បមេសាតិ វា វិសមេ ហត្ថិអាគមោ វា បរិវេច្ឆតិ ឥច, ឯចំ ឌីចលោកស្មិំ បណ្ឌិតោ បិបិតិ លិយកាតិ ក្ខុទិតាតិ បរិវេច្ឆតិ។ អាលត្ថិ តាយ អាលារហស្ស ឆព្វរាឌស្ស ភកចតោ អាលា, សា ឌាហុបិឆា, តស្មា “គមេឃ្យ គល្យាល”ត្តិអាទិគាថាយំ សុចរិតចរលា អាលត្ថិ។

“ហ្វបេឆ សរលំ ឌុឆ្ចំ, ឆយំ សព្ពញ្ញា តាទិតំ;

សយាទិយឆ សីលិតិ, តំ មេវា អត្តាយ មេហិតី”តិ។ (ថេរីគា។ ១៖៥-១៥០, ១៥៥-១៥០) –

អាទីសុ គាថាសុ សរលាគយភាលត្ថិសីលសយាឌាភាលត្ថិអាទិ អាគតាតិ។

“សុញ្ញតោ លោកំ អវេក្ខស្សុ”តិអាទិ គាថា ឯចំ អារទ្ធំ, តត្ថ “តត្ថ កតមំ ផលំ? ឆមេមោ ហេច”តិអាទិនា, “តត្ថ កតមេ រូបិមោ? សន្តោ សញ្ញារា”តិអាទិនា, “តត្ថ កតមា អាលត្ថិ? វក្ខុយា”តិអាទិនា វ ផលុបិឃាលត្ថិមោ ចិកត្វាតិ? សង្ខំ, ចិស្សំ ចិស្សំ បត សុមេត្តសុ អាគតា ផលុបិឃាលត្ថិមោ ចិកត្វា, ឥធាតិ ឯកតោ អាគតា ផលុបិឃាលត្ថិមោ ចិកឌិត្វា “សុញ្ញតោ លោកំ អវេក្ខស្សុ”តិអាទិ អារទ្ធំ។

តត្ថ សុញ្ញតោ លោកំ អវេក្ខស្សូតិ សន្តាយំ សព្ពារលោកំ អត្តតោ សុញ្ញោតិ អវសវត្តិតាវលុក្កលាចមេន វា ឆុច្ឆកាចសយត្ថុបស្សលចមេន វា បស្សាតិ ឥធំ ភកចតោ ចចតំ វិឆាតកាចតោ អាលត្ថិ តាយ។ តិច្ចវារសុលវារអត្តវារាទិកហិតត្វា “មោឃរាជា”តិ អាលបតិ, សន្ធាសីលសុតចាកាទិកហិតត្វា វា មោឃោ។

“សទា សតោ”តិ បុក្គលចមេន ឆុត្តាយ សតិយា សុញ្ញតាឆស្សមស្ស សយ្យឌាតមេតុភាចតោ សតិមេឆ ហ្វបិមោ, ត សតិយាតិ ឯត្ថ សតីតិ អធិប្បាយោ។

អត្តានុទិដ្ឋិំ ហ្វហច្ចាតិ ឯត្ថ អត្តានុទិដ្ឋិ តាយ “រូបំ អត្តា, រូបវា អត្តា, រូបស្មិំ អត្តា, អត្តនិ រូប”ន្តិអាទិប្បកាមា ចិសតិវត្ថុកា ទិដ្ឋិ។ យមេកុត ហ្វហច្ច សមុដ្ឋិត្វា ឯចំ ឆុត្តចិធិតា យច្ចុតមោ យច្ចុមោ ចិសយាតិក្កមេន្តោ សិយា ភចេយ្យ។ ឯត្ថ ឃំ យច្ចុចិសយំ តរលំ អតិក្កមតំ, តស្ស អតិក្កមតស្ស ឃច្ចា បុញ្ញាកាបចិបតាសយញ្ញតំ, ឥធំ ភកចតោ ចេសតាយ ផលំ ចេសតាហារស្ស ចិសយត្តិ អធិប្បាយោ។ បុមេត្ត ចិស្សំ ចិស្សំ ផលុបិឃាលត្ថិមោ ចិកត្វាបិ –

“សុញ្ញតោ លោកំ អវេក្ខស្សុ, មោឃរាជ សទា សតោ;

អត្តានុទិដ្ឋឹ ឩហច្ច, ឯវំ មច្ចុតរោ សិយា”តិ· (សុ· និ· ១១២៥; មហានិ· ១៥៩; ចូឡនិ· បិង្គិយមាណវបុច្ឆា ១៣៣, មោឃរាជមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ៨៨) –

ឯកគាថាយំ បន ឯកតោ វិភជិតោ វលិទីសុ ឯកតោ ទស្សិតេសុ សព្ពត្ថ សុត្តេសុ ច សព្ពត្ថ គាថាសុ ច វិភាគេន ទស្សេតព្ពា អស្សាទាទយោ វិយ កត្ថចិ និទ្ធារេត្វាតិ វិសេសតោ វិជានិតព្ពោ· តេនាហ អដ្ឋកថាចរិយោ “យថា បន…បេ… ឯកតោ ឧទាហរណំ កតន្តិ ទដ្ឋព្ព”ន្តិ (នេត្តិ· អដ្ឋ· ៥)·

៩· ទេសនាហារស្ស វិសយភូតា អស្សាទាទយោ “ព្ទឆ បិញ្ញព្ទឆយ្យ អយំ អស្សាទោ អាកេតោ, ព្ទឆ បិញ្ញព្ទឆយ្យ អយំ អាទីនវោ អាកេតោ”តិអាទិនា វិសេសតោ និទ្ទេសនេន សទ្ទបតោ អាចរិយេន វិភត្តា, តេ អស្សាទាទយោ តិណ្ណំ ឧគ្ឃដិតញ្ញូអាទីនំ បុគ្គលានំ សាមញ្ញតោ កថំ កិំ នុ ខោ ទេសេតិ, ឧទាហុ ឯកស្ស បុគ្គលស្ស យថាលាភំ កិំ នុ ទេសេតីតិ អនុយោគស្ស សម្ពន្ធតោ ទ្វយស្ស បុគ្គលស្ស ទ្វយំ ទេសេតិ, ទ្វយស្ស បុគ្គលស្ស ទ្វយំ ទេសេតីតិ បុគ្គលភេទេន អស្សាទាទយោ វិភជិត្វា ទស្សេតុំ “តត្ថ កថំ ឧគ្ឃដិតញ្ញុស្សា”តិអាទិ អារទ្ធំ· តត្ថ តត្ថាតិ តេសុ អស្សាទាទីសុ· និស្សរណំ ឧគ្ឃដិតញ្ញុស្ស បុគ្គលស្ស កថំ ទេសេតិ, អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច ទ្វយេ ទ្វេ វិបញ្ចិតញ្ញុស្ស បុគ្គលស្ស កថំ ទេសេតិ, អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច ទ្វយេ តយោ នេយ្យស្ស បុគ្គលស្ស កថំ ទេសេតីតិ យោជេតព្វោ ទដ្ឋព្វោ·

អដ្ឋកថាយំ បន “ឥធ អស្សាទាទយោ ឧទាហរណវសេន សទ្ទបតោ ទស្សេត្វា ទ្វយានិ តត្ថ បុគ្គលវិការេន ទេសនាវិភាគំ ទស្សេតុំ ‘តត្ថ កថំ’តិអាទិ វុត្ត”ន្តិ វុត្តំ·

តត្ថ ឧគ្ឃដិតញ្ញុស្សាតិ ឧគ្ឃដីយតេ បដិវិជ្ឈីយតេ, ឧប្បីយតេ ច សប្បភេទោ វិត្ថារោ អនេនាតិ ឧគ្ឃដិតោ, ញាតាតីតិ ញូ, ឧគ្ឃដិតំ អត្ថំ ញូ ឧគ្ឃដិតញ្ញូ, ឧទ្ទេសមត្តេនេវ សប្បភេទំ សវិត្ថារំ បដិវិជ្ឈិតព្ពំ អត្ថំ បដិវិជ្ឈតីតិ អត្ថោ· យោ បុគ្គលោ ឧទ្ទេសេនេវ ឧទ្ទិដ្ឋមត្តេនេវ អត្ថំ ញាត្វា អត្ថសិទ្ធិប្បត្តោ ហោតិ, សោ ឧគ្ឃដិតញ្ញូ នាម·

វិបញ្ចិយតេ វិត្ថារិយតេ អត្ថោតិ វិបញ្ចិតោ, តំ ញាតាតីតិ វិបញ្ចិតញ្ញូ· យោ បុគ្គលោ និទ្ទេសេន និទ្ទិដ្ឋមត្តេនេវ អត្ថំ ញាត្វា អត្ថសិទ្ធិប្បត្តោ, សោ វិបញ្ចិតញ្ញូ នាម·

បដិនិទ្ទេសេន អត្ថោ នេតព្ពោ បាបេតព្ពោតិ នេយ្យោ· យោ បុគ្គលោ បដិនិទ្ទេសេន ច បដិបុច្ឆាយ ច វិភត្តំ ឯវ អត្ថំ ញាត្វា អត្ថសិទ្ធិប្បត្តោ, សោ នេយ្យោ នាម· និស្សរណទេសនាទេសិតោ ឧគ្ឃដិតញ្ញុស្ស បដិវេធាភិសមយោ សិទ្ធោ ហោតិ, អាទីនវទេសនាយ ចេវ និស្សរណទេសនាយ ច វិបញ្ចិតញ្ញុស្ស បដិវេធាភិសមយោ សិទ្ធោ ហោតិ, អស្សាទទេសនាយ ច អាទីនវទេសនាយ ច

តិស្សោលោជេនតាឃ ច តេឃ្យេស្ស បជិទេចឆាកិនបយោ បិដ្ឋោ ហោតីតិ អធិប្បាយោ ខ្លួន កលេហតទ្ធោ៊

បឌបនេយោ បតេត្ថ បជិទេចឆាកិនបយឃកឌតាកាចនោ ត កហិតោ៊ តស្មិន្នា អក្កហិនោ អប្បានោ, អាឌីតចោ, តិស្សោលំ, អប្បានាឌីតចោ, អប្បានតិស្សោលាតិ, អាឌីតចតិស្សោលាតិ, អប្បានាឌីតចតិស្សោលាតិ ចាតិ បត្តស្ស បដ្ឋាគតយេស្ស តតិយលេដ្ឋបត្តយាច កហិតា, អចនេបសា ចត្តានោ តឃា ត កហិតា៊ ទេចតេឃ្យេចិតឃតាកាចនោ ហិ កហលាកហលំ ឥដ្ឋត្ថា៊ ទេចតេឃ្យេចិតឃត្ថា ទេចតេឃ្យាតំ បត្តានេត អទិឃបក្កស្សប្បានតំ, ត សាបតចិតឃតបត្ត, អទិឃបក្កប្បានតត្ថា ឃចាចុទត្តហិ ៤ច តីហិ បឌដ្ឋាគតយេហិ បិដ្ឋាតីតិ ខ្លួតេទ តឃា ខ្លួន ត ចុត្តា៊

ឃន្ថា បត បេដកេ (បេដកោ៊ ១១) –

“តត្ថ កតមោ អប្បានោ ច អាឌីតចោ ច?

‘ឃាតិ កនោតិ បុទិសោ, តាតិ បស្សតិ អត្តតិ;

កល្យាលកាទី កល្យាលំ, ឋាបកាទី ច ឋាបក’ន្តិ៊

“តត្ថ ឃំ កល្យាលកាទី កល្យាលំ បច្ចនុកោតិ, អឃំ អប្បានោ៊ ឃំ ឋាបកាទី ឋាបំ បច្ចនុកោតិ, អឃំ អាឌីតចោ៊

“អដ្ឋិយេ, កិក្ខវេ, លេហិកធម្មា៊ កតមេ អដ្ឋ? ‘លាកោ’តិអាឌិ (អ៊ តិ៊ ប៉៊៩)៊ តត្ថ លាកោ ឃសោ សុខំ បសំសា, អឃំ អប្បានោ៊ អលាកោ អឃសោ ទុក្ខំ តិន្ទា, អឃំ អាឌីតចោ៊

“តត្ថ កតមោ អប្បានោ ច តិស្សោលត្ថោ?

‘សុតោ ចិឋាកោ បុញ្ញាតំ, អធិប្បាយោ ច ខ្លួញ្ញាតិ;

លិប្បន្នោ បទមំ បត្តិំ, តិដ្ឋាតបធិកច្ឆតី’តិ៊ –

អឃំ អប្បានោ ច តិស្សោលត្ថោ៊

“ទ្វត្តិំសិមានិ, ភិក្ខវេ, មហាបុរិសស្ស មហាបុរិសលក្ខណានិ, យេហិ សមន្នាគតស្ស មហាបុរិសស្ស ទ្វេវ គតិយោ ភវន្តិ…បេ… វិវដច្ឆទោតិ សព្ពំ លក្ខណសុត្តំ (ទី។ និ។ ៣។១៩៨) អយំ អស្សាទោ ច និស្សរណញ្ច។

“តត្ថ កតមោ អាទីនវោ ច និស្សរណញ្ច?

‘ភារា ហវេ បញ្ចក្ខន្ធា, ភារហារោ ច បុគ្គលោ;

ភារាទានំ ទុខំ លោកេ, ភារនិក្ខេបនំ សុខំ។

‘និក្ខិបិត្វា គរុំ ភារំ, អញ្ញំ ភារំ អនាទិយ;

សមូលំ តណ្ហមព្ពុយ្ហ, និច្ឆាតោ បរិនិព្ពុតោ’តិ។ (សំ។ និ។ ៣។២២) –

អយំ អាទីនវោ ច និស្សរណញ្ច។

“តត្ថ កតមោ អស្សាទោ ច អាទីនវោ ច និស្សរណញ្ច?

‘កាមា ហិ ចិត្រា មធុរា មនោរមា, វិរូបរូបេន មថេន្តិ ចិត្តំ;

តស្មា អហំ បព្ពជិតោម្ហិ រាជ, អបណ្ណកំ សាមញ្ញមេវ សេយ្យោ’តិ។ (ម។ និ។ ២។៣០៧; ថេរគា។ ៧៨៧; បេដកោ។ ២៣) –

អយំ អស្សាទោ ច អាទីនវោ ច និស្សរណញ្ចា”តិ វុត្តំ, តស្មា តេបិ នយា ឥធ និទ្ធារេត្វា វេទិតព្ពា។ ផលាទីសុបិ អយំ នយោ លព្ភតិយេវ។

យស្មា បេដកេ (សំ។ និ។ ១។២៣, ១៩២; បេដកោ។ ២៣; មិ។ ប។ ២។១។៩) – “តត្ថ កតមំ ផលញ្ច ឧបាយោ ច? ‘សីលេ បតិដ្ឋាយ នរោ សបញ្ញោ’តិ គាថា, ឥទំ ផលញ្ច ឧបាយោ ច។

“តត្ថ កតមំ ផលញ្ច អាណត្តិ ច?

‘សចេ ភាយថ ទុក្ខស្ស, សចេ វោ ទុក្ខមប្បិយំ;

មាកត្ថ បាបកំ កម្មំ, អាវិ វា យទិ វា រហោ’តិ។ (ឧទា. ៤៤) –

ឥទំ ផលញ្ច អាណត្តិ ច។

“តត្ថ កតមោ ឧបាយោ ច អាណត្តិ ច?

‘កុម្ភូបមំ កាយមិមំ វិទិត្វា, នគរូបមំ ចិត្តមិទំ ឋបេត្វា;

យោធេថ មារំ បញ្ញាវុធេន, ជិតញ្ច រក្ខេ អនិវេសនោ សិយា’តិ។ (ធ. ប. ៤០) –

អយំ ឧបាយោ ច អាណត្តិ ចា”តិ វុត្តំ, តស្មា ឥទំ ផលាទីនំ ទុក្ខវសេនាបិ ឧទាហរណំ វេទិតព្ពំ។

“ឧគ្ឃដិតញ្ញូអាទីនំ តិណ្ណំ បុគ្គលានំ ឥមស្ស បុគ្គលស្ស ឥទំ ទេសេតិ, ឥមស្ស បុគ្គលស្ស ឥទំ ទេសេតី”តិ យេហិ បុគ្គលេហិ អស្សាទាទយោ យថារហំ អាចរិយេន វិភត្តា, តេ បុគ្គលា យាហិ បដិបទាហិ និយ្យា, តា បដិបទា កិត្តិកា ហោន្តិ, តាហិ និយ្យា បុគ្គលា ច កិត្តិកាតិ វិចារណាយ សម្ពន្ធតោ តា បដិបទា, តេ ច បុគ្គលា ឯត្តកាតិ គណតោ ទស្សេតុំ “តត្ថ ចតស្សោ បដិបទា”តិអាទិ អារទ្ធំ។

តត្ថ តត្ថាតិ ឯតេសុ ឧគ្ឃដិតញ្ញូអាទីសុ បុគ្គលេសុ។ យេ បុគ្គលា យាហិ បដិបទាហិ និយ្យា, តា បដិបទា ចតស្សោ ហោន្តិ, តេ ច បុគ្គលា ចត្តារោតិ យោជនា កាតព្ពា។ កតមា ចតស្សោ? ទុក្ខាបដិបទា ទន្ធាភិញ្ញា, ទុក្ខាបដិបទា ខិប្បាភិញ្ញា, សុខាបដិបទា ទន្ធាភិញ្ញា, សុខាបដិបទា ខិប្បាភិញ្ញា ចាតិ ចតស្សោ។ កតមេ ចត្តារោ? តណ្ហាចរិតោ មន្ទោ បុគ្គលោ, តណ្ហាចរិតោ ឧទត្តោ បុគ្គលោ, ទិដ្ឋិចរិតោ មន្ទោ បុគ្គលោ, ទិដ្ឋិចរិតោ ឧទត្តោ បុគ្គលោ ចាតិ ចត្តារោ។

បដិបទាភិញ្ញាហិ កតោ វិការោបិ បដិបទាហិ កតោ វិការោ តាយ ហោតិ អវិនាការតោតិ យស្មា កត្វា “ចតស្សោ បដិបទាភិញ្ញា”តិ អវត្វា “ចតស្សោ បដិបទា”តិ វុត្តា។ តា បនេតា សមថវសេនាបិ ហោន្តិ, វិបស្សនាវសេនាបិ ហោន្តិ។ កថំ សមថវសេន? បឋមកសិណាទីសុ សព្ពបឋមំ “បថវី បថវី”តិអាទិនា បវត្តមនសិការតោ បដ្ឋាយ យាវ ឈានស្ស ឧបចារំ ឧប្បជ្ជតិ, តាវ បវត្តា បញ្ញា សមថភាវនា “បដិបទា”តិ វុច្ចតិ។ ឧបចារតោ បន បដ្ឋាយ យាវ អប្បនា, តាវ បវត្តា បញ្ញា “អភិញ្ញា”តិ វុច្ចតិ ហេដ្ឋិមបញ្ញាតោ អធិកតបញ្ញាការតោ។

សា ច បដិបទា កស្សចិ ទុក្ខា កិច្ឆា ហោតិ នីវរណាទិបច្ចនីកធម្មសមុទាចារគ្គហណតាយ, កស្សចិ តទភាវតោ សុខា អកិច្ឆា ហោតិ, អភិញ្ញាបិ កស្សចិ ទន្ធា អសីឃប្បវត្តិ ហោតិ អវិសទញាណតាយ, កស្សចិ ខិប្បា សីឃប្បវត្តិ ហោតិ វិសទញាណតាយាតិ។

កថំ វិបស្សនាវសេន? យោ រូបារូបមុខេន វិបស្សនំ អភិនិវិសន្តោ ចត្តារិ មហាភូតានិ បរិគ្គហេត្វា ឧបាទារូបំ បរិគ្គណ្ហាតិ, អរូបំ បរិគ្គណ្ហាតិ, រូបារូបំ បន បរិគ្គណ្ហន្តោ ទុក្ខេន កសិរេន កិលមន្តោ បរិគ្គហេតុំ សក្កោតិ, តស្ស ទុក្ខាបដិបទា នាម ហោតិ។ បរិគ្គហិតរូបារូបស្ស វិបស្សនាបរិវាសេ មគ្គបាតុភាវទន្ធតាយ ទន្ធាភិញ្ញា នាម ហោតិ។ តព្ពិបរិយាយេន ឥតរា ទ្វេ ហោន្តិ។ វិបស្សនាវសេន បន ភិន្នាយេវ បដិបទាភិញ្ញាយោ ឯវ ទដ្ឋព្វា អភិនយយាធិការត្តា, អដ្ឋកថាយំ បន “ឯវំ យេយំ បុគ្គលិតំ ចរេន ទេសនាវិភាគោ ទស្សិតោ, តេ បុគ្គលេ បដិបទាវិភាគេន វិភជិត្វា ទស្សេតុំ ‘ចតស្សោ បដិបទា’តិអាទិ វុត្ត”ន្តិ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ៩) វុត្តំ។ យោជនានយោ វុត្តនយានុសារេន វេទិតព្វោ។

ចតូហិ បដិបទាភិញ្ញាហិ ចត្តារោ បុគ្គលា សព្ពេន អនិយមតោ វដ្ដទុក្ខតោ កិំ នុ ខោ និយ្យន្តិ, ឧទាហុ “កតមាយ បដិបទាភិញ្ញាយ អយំ បុគ្គលោ និយ្យាតិ, កតមាយ បដិបទាភិញ្ញាយ អយំ បុគ្គលោ និយ្យាតី”តិ និយមតោ ច និយ្យាតីតិ វិចារណាយ សម្ពន្ធតោ “អយំ បុគ្គលោ កតមេហិ និស្សយេហិ ឧបនិស្សយបច្ចយំ លភិត្វា កតមាយ បដិបទាភិញ្ញាយ វដ្ដទុក្ខតោ និយ្យាតី”តិ និយមេត្វា ទស្សេតុំ “តណ្ហាចរិតោ មន្ទោ”តិអាទិ វុត្តំ។

តត្ថ តណ្ហាចរិតោ មន្ទោ បុគ្គលោ សតិបដ្ឋានេហិ និស្សយេហិ ឧបនិស្សយបច្ចយំ លភិត្វា សតិន្ទ្រិយេន សតិន្ទ្រិយាធិកេន អរិយមគ្គេន ទុក្ខាបដិបទាទន្ធាភិញ្ញាយ វដ្ដទុក្ខតោ និយ្យាតិ, តណ្ហាចរិតោ ឧទត្តោ បុគ្គលោ ឈានេហិ និស្សយេហិ ឧបនិស្សយបច្ចយំ លភិត្វា សមាធិន្ទ្រិយេន សមាធិន្ទ្រិយាធិកេន អរិយមគ្គេន ទុក្ខាបដិបទាខិប្បាភិញ្ញាយ វដ្ដទុក្ខតោ និយ្យាតិ , ទិដ្ឋិចរិតោ មន្ទោ បុគ្គលោ សម្មប្បធានេហិ និស្សយេហិ ឧបនិស្សយបច្ចយំ លភិត្វា វីរិយិន្ទ្រិយេន វីរិយិន្ទ្រិយាធិកេន អរិយមគ្គេន សុខាបដិបទាទន្ធាភិញ្ញាយ វដ្ដទុក្ខតោ និយ្យាតិ, ទិដ្ឋិចរិតោ ឧទត្តោ បុគ្គលោ សច្ចេហិ និស្សយេហិ ឧបនិស្សយបច្ចយំ លភិត្វា បញ្ញិន្ទ្រិយេន បញ្ញិន្ទ្រិយាធិកេន អរិយមគ្គេន សុខាបដិបទាខិប្បាភិញ្ញាយ វដ្ដទុក្ខតោ និយ្យាតីតិ យោជនា កាតព្វា។ អដ្ឋកថាយំ បន –

“ចត្តារោ បុគ្គលាតិ យថាវុត្តបដិបទាវិភាគេន ចត្តារោ បដិបន្នកបុគ្គលា, តំ បន បដិបទាវិភាគំ សទ្ធិំ ហេតុបរិយផលេហិ ទស្សេតុំ ‘តណ្ហាចរិតោ’តិអាទិ វុត្ត”ន្តិ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ៩) –

វុត្តំ។ តត្ថ តណ្ហាចរិតោតិ តណ្ហាយ និព្ពត្តិតំ ចរិតំ ឯតស្ស បុគ្គលស្សាតិ តណ្ហាចរិតោ។ មន្ទោតិ មន្ទិយាយ អវិជ្ជាយ សមន្នាគតោតិ មន្ទោ, មោហាធិកបុគ្គលោ។ ឧទត្តោតិ ឧទអត្តោ, ឧឡារបញ្ញោតិ អត្ថោ។ ឧឡារំ ផលំ ទេតីតិ ឧទោ, កោ សោ? បវិទេយោ, អត្តនិ និព្ពត្តោតិ អត្តា, ឧទោ អត្តា យស្ស បុគ្គលស្សាតិ ឧទត្តោតិ វចនត្ថោ កាតព្វោ។

បឋមាយ បដិបទាយ ហេតុ នាម តណ្ហាចរិតតា, មន្ទបញ្ញតា ច, ឧបាយោ សតិន្ទ្រិយំ, សព្វាសម្បិ ផលំ និយ្យានមេវ។ ទុតិយាយ បដិបទាយ ហេតុ នាម តណ្ហាចរិតតា, ឧទត្តបញ្ញតា ច, ឧបាយោ វីរិយិន្ទ្រិយំ។ តតិយាយ បដិបទាយ ហេតុ នាម ទិដ្ឋិចរិតតា, មន្ទបញ្ញតា ច, ឧបាយោ សមាធិន្ទ្រិយំ។ ចតុត្ថិយា បដិបទាយ ហេតុ នាម ទិដ្ឋិចរិតតា, ឧទត្តបញ្ញតា ច, ឧបាយោ បញ្ញិន្ទ្រិយន្តិ ហេតុបាយផលានិ វេទិតព្ពានិ។

ឯត្ថ ច ទិដ្ឋិចរិតោ ឧទត្តោ បុគ្គលោ ឧគ្ឃដិតញ្ញូ នាម, ទិដ្ឋិចរិតោ មន្ទោ ចេវ តណ្ហាចរិតោ ឧទត្តោ ច វិបញ្ចិតញ្ញូ នាម, តណ្ហាចរិតោ មន្ទោ បុគ្គលោ នេយ្យោ នាម, តស្មា “តត្ថ កតមា ឧគ្ឃដិតញ្ញុស្ស បុគ្គលស្ស និស្សរណំ ទេសយតី”តិអាទិនា នយេន ឧគ្ឃដិតញ្ញុអាទិវេនេយ្យត្តយស្ស ភេទទស្សនេន និស្សរណំ ទេសយតិ, “អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច ទេសយតិ, អស្សាទញ្ច អាទីនវញ្ច និស្សរណញ្ច ទេសយតី”តិ ទេសនាវិភាគោ ទស្សិតោ។ “តត្ថ ចតស្សោ បដិបទា”តិអាទិនា បដិបទាភេទទស្សនេន “តណ្ហាចរិតោ មន្ទោ បុគ្គលោ, តណ្ហាចរិតោ ឧទត្តោ បុគ្គលោ, ទិដ្ឋិចរិតោ មន្ទោ បុគ្គលោ, ទិដ្ឋិចរិតោ ឧទត្តោ បុគ្គលោ”តិ ចតុន្នំ ភិន្នំ តណ្ហាចរិតមន្ទាទិកំ បុគ្គលចតុក្កំ ទស្សិតន្តិ ទដ្ឋព្ពំ។

ឥទានិ ចតូហិ បដិបទាភិញ្ញាហិ ចតុន្នំ ភិន្នំ តណ្ហាចរិតមន្ទចតុក្កំ អត្ថនយយោជនាយ ទុតិយាយ វិសយំ កត្វា ទស្សេតុំ “ឯកោ តណ្ហាចរិតា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តណ្ហាយ សមាធិបដិបក្ខត្តា តណ្ហាចរិតោ មុទិន្ទ្រិយត្តា ឯកោ បុគ្គលោ សមថបុព្វង្គមាយ វិបស្សនាយ ឧបនិស្សយំ លភិត្វា រាគវិរាគាយ មគ្គបញ្ញាយ និយ្យាតិ ចេតោវិមុត្តិយា សេក្ខផលភាជាយ។ សម្មាទិដ្ឋិសហិតេនេវ សម្មាសមាធិនា និយ្យានំ ភវតិ, ន សម្មាសមាធិនា ឯវ, តស្មា ទិដ្ឋិចរិតោ មុទិន្ទ្រិយត្តា ឯកោ បុគ្គលោ វិបស្សនាបុព្វង្គមេន សមថេន អវិជ្ជាវិរាគាយ មគ្គបញ្ញាយ និយ្យាតិ បញ្ញាវិមុត្តិយា អសេក្ខផលភាជាយាតិ ចត្តារោបិ បុគ្គលា ទុវិធាយេវ ភវន្តីតិ វុត្តំ ហោតិ។

រាគវិរាគាយាតិ រញ្ជតីតិ រាគោ, សោ វិរជ្ជតិ ឯតាយាតិ វិរាគា, រាគស្ស វិរាគា រាគវិរាគា, តាយ រាគវិរាគាយ។ ចេតោតិ ចិត្តប្បភេទេន ច សមាធិ វុច្ចតិ យថា “ចិត្តំ បញ្ញញ្ច ភាវយ”ន្តិ (សំ។ និ។ ១។២៣, ១៩២; បេ។ ប។ ៣។១។៥)។ បដិប្បស្សទ្ធិវសេន បដិបក្ខតោ វិមុច្ចតីតិ វិមុត្តិ, ចេតសា ចិត្តេន សមាធិនា វិមុច្ចតីតិ ចេតោវិមុត្តិ, ចេតោ ឯវ វា វិមុត្តិ ចេតោវិមុត្តិ, អនាគាមិផលសមាធិ។ អនាគាមិបុគ្គលោ ហិ សមាធិស្មិំ បរិបូរការិតាយ ចេតោវិមុត្តិយា និយ្យាតិ។ អវិជ្ជាវិរាគាយាតិ អវិន្ទិយំ កាយទុច្ចរិតាទិំ វិន្ទតីតិ អវិជ្ជា, វិន្ទិយំ វា កាយសុចរិតាទិំ ន វិន្ទតីតិ អវិជ្ជា និរុត្តិនយេន។ វិរជ្ជតិ ឯតាយាតិ វិរាគា, អវិជ្ជាយ វិរាគា អវិជ្ជាវិរាគា, តាយ អវិជ្ជាវិរាគាយ។ បការេហិ ជានាតីតិ បញ្ញា, វិមុច្ចតីតិ វិមុត្តិ, បញ្ញាយ វិមុច្ចតីតិ បញ្ញាវិមុត្តិ, បញ្ញា ឯវ វា វិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ, អរហត្តផលបញ្ញា, តាយ បញ្ញាវិមុត្តិយា។

“តេសុ កតមេ បុគ្គលា កេន អត្ថនយេន ហាតព្ពា”តិ វត្តព្ពតោ “តត្ថ យេ សមថបុព្វង្គមាហី”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តត្ថាតិ តេសុ “ឯកោ តណ្ហាចរិតា”តិអាទិនា វិភត្តេសុ បុគ្គលេសុ យេ ឯកោ តណ្ហាចរិតោ មុទិន្ទ្រិយត្តា បុគ្គលោ សមថ...បេ... និយ្យាតិ, តេ ឯកោ តណ្ហាចរិតោ មុទិន្ទ្រិយត្តា បុគ្គលោ នន្ទិយាវដ្ដេន នយេន ហាតព្ពា គមេតព្ពា នេតព្ពា។ យេ ឯកោ ទិដ្ឋិចរិតោ មុទិន្ទ្រិយត្តា បុគ្គលោ វិបស្សនា...បេ...

សមថេន និយ្យន្តិ, តេ មុទុកា ទិដ្ឋិចរិតា មន្ទិន្ទ្រិយត្តា បុគ្គលា វិបញ្ចិតញ្ញុតោន តថេន ញាតព្វា ករេតព្វា នេតព្វាតិ អត្ថោ។

សិ។ “តត្ថ ចតស្សោ បដិបទា”តិអាទិនា ទេសនាហារេន ទុក្ខាបដិបទាភេទេន តណ្ហាចរិតាទិភេទេ បុគ្គលេ ឋបេត្វា, អយម្បិ ច ឧទាហរណំ, “តស្ស ឋបេត្វានន្តរំ ព្យាយំ ទេសនាហារោ កត្ថ សំខេបត្ថតោ ធម្មំ ពោធេតិ អាការេន សម្ពន្ធតិ”តិ បុច្ឆិតព្វាការតោ “ព្យាយំ ហារោ កត្ថ សម្ពន្ធតី”តិអាទិមាហ។ តស្សាយំ សម្ពន្ធស្ស អត្ថោ យំ ធម្មំ ទេសេតិ, តស្មិំ សំខេបត្ថតោ ធម្មំ យា ឋិរំសាទិកា វុត្តយាទិកា តិស្សោ បញ្ញា ឋបេត្វា, តាហិ បញ្ញាហិ យេ ប្បញ្ញិតព្វាអាទយោ តយោ បុគ្គលា ឋបេត្វា, ឋបិតិ ឋបេត្វាការេន អយំ ទេសនាហារោ សត្ថារា ទេសេតព្វេ ធម្មេ សម្ពន្ធតីតិ ទដ្ឋព្វោ។

តត្ថ ព្យាយំ ហារោតិ ទេសនាហារេន បដិបទាចិការេន ចេតយ្យបុគ្គលចិការោ ទស្សិតោ, សោ អយំ ទេសនាហារោ។ កត្ថ សម្ពន្ធតីតិ កត្ថ សំខេបត្ថតោ ធម្មំ សំខេបត្ថាការេន សម្ពន្ធតីតិ។ យស្សាតិ យោ សោ ចេតយ្យោ បច្ចត្តបាទីហិ អដ្ឋហិ អក្ខរេហិ ឋបេត្វា, សចនធាតុវាទីហិ ច សព្យត្តិហិ សមត្តាភោតា, តស្ស ចេតយ្យស្ស។ សត្ថាតិ សទេវកំ លោកំ សាសតិ អនុសាសតីតិ សត្ថា។ ធម្មន្តិ ទេសិតំ សំខេបត្ថំ ធម្មំ។ ទេសយតីតិ សន្តប្បនយថត្វារនយេហិ ការេតិ។ អញ្ញាតវោតិ ករោតោ សាវកោវ ឧចំ ធម្មំ ទេសេតុំ សមត្ថោ សាវកោ។ កវុដ្ឋាភិយោតិ ការកស្ស ធាតុក្ខតេហិ សីលសុតចាគាទិគុណចិសេសេហិ យុត្តោ មានិតោ សម្ភាវិតព្វចរណោ។ សព្រហ្មចារីតិ សមំ, សហ វា ព្រហ្មំ សត្ថុសាសនំ ចរតិ បដិបជ្ជតីតិ សព្រហ្មចារី។ សន្ធិ លភតិ “យោ សត្ថា ធម្មំ ទេសេតិ, សោ សត្ថា សម្មាសម្ពុទ្ធោ ហោតី”តិ សត្ថុនោ, “ស្វាក្ខាតោ ភគវតា ធម្មោ សាត្ថំ សព្យញ្ជនោ ឯកន្តបរិបុណ្ណោ ឯកន្តបរិសុទ្ធោ អត្ថាចហោ ហិតាចហោ សុខាចហោ ធារាមហុក្ខលនិព្វត្តកោ, អយម្បិ ច សម្ពុហិតព្វោ”តិ ទេសិតេ ធម្មេ ច អចលសន្ធិ លភតិ, សម្មុហំ អត្ថតោ សន្តានេ បុគប្បុនំ ចប្បាទេតិ។ តថា “យោ សាវកោ ធម្មំ ទេសេតិ, សោ សាវកោ សន្តបតោ វា ចិត្តារតោ វា ធម្មំ ទេសេតុំ សមត្ថោ ចត កវុដ្ឋាភិយោ សព្រហ្មចារី មានិតោ សម្ភាវិតព្វចរណោ”តិ ទេសកេ សាវកេ ច “តាទិសេន សាវកេន ទេសិតោ យោ ធម្មោ, សោ ធម្មោ សាត្ថោ សព្យញ្ជនោ ឯកន្តបរិបុណ្ណោ ឯកន្តបរិសុទ្ធោ អត្ថាចហោ ហិតាចហោ សុខាចហោ ធារាមហុក្ខលនិព្វត្តកោ, អយម្បិ ច សម្ពុហិតព្វោ”តិ សាវកេន ទេសិតធម្មេ ច សន្ធិ សម្មុហំ អត្ថតោ សន្តានេ បុគប្បុនំ ចប្បាទេតីតិ អត្ថោ។

តត្ថាតិ តស្មិំ សម្ពុហិតព្វេ សត្ថារា ទេសិតធម្មេ ចេវ សាវកេន ទេសិតធម្មេ ច សម្មុហន្តស្ស ចេតយ្យស្ស យា ឋិរំសា, ឋិរំសន្តស្ស យា ចប្បាហនា, ចប្បហន្តស្ស យា តុលនា, តុលយន្តស្ស យា ចូបបរិក្ខា, សា អយំ ឋិរំសាទិកា បញ្ញា សន្ធានុសារេន បចត្តនតោ សុតមយី បញ្ញា នាម។ តត្ថ ឋិរំសតំ ឋិរំសា, បរិញ្ញាយា, បរិញ្ញាអត្ថស្ស ច ឋិរំសា។ ឋិរំសតីតិ វា ឋិរំសា, បគំ បគត្តវេន, បគត្តំ បគត្តត្តវេន ឋិចារណកា បញ្ញា។ យថា វេត្ថ, ឧចំ ចប្បាហនាទីសុបិ កាចសាធនកត្តុសាធនានិ កាតព្វានិ។ ចប្បាហនា ច ចប្បាហេន ចូបត្ថម្ភិកា ធម្មស្ស ធារណបរិចយសាធិកា បញ្ញា ច, ន ឋិរិយំ, ឧត្ត ច យា សុតមយេត្តមេច បចត្តា, ឋិរំសាទិកាចំ អប្បត្តា និចត្តា, សា សុតមយី បញ្ញា ន ហោតិ។ យា ច សុត្វា ឋិរំសិត្វា ចប្បាហនាទិកាចំ អប្បត្តា និចត្តា, យា ច សុត្វា ឋិរំសិត្វា ចប្បហិត្វា តុលនាទិកាចំ អប្បត្តា និចត្តា, យា ច សុត្វា ឋិរំសិត្វា ចប្បហិត្វា តុលយិត្វា ចូបបរិក្ខនកាចំ អប្បត្តា និចត្តា, សាបិ បញ្ញា ន សុតមយី បញ្ញា ហោតីតិ ទដ្ឋព្វា។ យា បន សុត្វា សម្មុហន្តស្ស ឋិរំសា, ឋិរំសន្តស្ស ចប្បាហនា, ចប្បហន្តស្ស តុលនា, តុលយន្តស្ស ចូបបរិក្ខា ហោតិ, អយំ សុតមយី បញ្ញា នាម

ហោតីតិ ទដ្ឋព្វា

សុតមយំ បញ្ញា អាចរិយេន ឋិតត្តា, អនេយ្យោ ច ហោតិ, "កតយា ចិន្តាមយំ បញ្ញា"តិ ចត្តព្ពាការេន សុតមយំយា បញ្ញាយ ឋិតជាតត្តាទិ ចិន្តាមយំ បញ្ញា ឋិតជិតំ "តថា សុតេន តិស្សយេតា"តិអាទិមាហ។ តត្ថ សុតន្តិ សុយ្យតេ បរិយត្តិធម្មោតិ សុតោ, សចតំ បរិយត្តិធម្មស្សាតិ ចា សុតំ, តុចិធម្បិ សុតំ។ តិស្សយេត ឧបតិស្សាយាតិ អត្ថោ។ ព្ពាត្ថេទ្វុតលក្ខណេ ចេតំ "សុតេន តិស្សយេតា"តិ ករណេចចតំ។ ឯត្ថ បត "ព្ពាជំ បិណ្ឌាតិបិតាទិចិរបតំ សីលតដ្ឋេត សីលំ, អយំ ឯកក្កតា សមាធហតដ្ឋេត សមាធិ, ព្ពាយាតិ ក្ខាបិជាតិ ទុប្បតដ្ឋេត ទុបិតិ, ព្ពាទេ ឲស្សាធទេយា តយតដ្ឋេត តាយាតិ, ព្ពាទេ ទុបិធទេយា បញ្ញា ធម្មា ទាសដ្ឋេត លក្ខា"តិ តេសំ តេសំ ធម្មាតំ បីឡអតាទិសកាចស្ស ឋិយំសតាក្ខតា បញ្ញា ឋិយំសា តាយ។ តេសំទេយច សីលសមាធិអាទីតំ សីលតិ បតិដ្ឋហតិ ឯត្តាតិ សីលត្តិអាទិចចតត្ថំ បុច្ឆិត្វា សកាកលក្ខណាទិសបច្ចុបដ្ឋាតបទដ្ឋាតាតំ តុទេលត្វា ឋិយ កហណបញ្ញា តុលតំ តាយ។ តេសំទេយច សីលសមាធិអាទីតំ ធម្មាតំ សកាចលក្ខណំ អថិជហិត្វា អតិច្ចតាទុក្ខតាទិតយតទុប្បតាទិសប្បច្ចយសង្ខតាទិអាការេទ ឋិតទេក្ខេត្វា ឧបបរិក្ខណបញ្ញា ឯច ឧបបរិក្ខា តាយាតិ ឋិទេសសទេតា ទដ្ឋព្វា។ សុតធម្មស្ស ធារណបរិចយចទេសត បចត្តតទេតា សុតមយំ បញ្ញា ឧស្សាហតា ជាតា ឋិយ ត ចិន្តាមយំ បញ្ញា ចិន្តិតស្ស ធារណបរិចយចទេសត អប្បចត្តតទេតាតិ "ឧស្សាហតា"តិ ត តុត្តំ។

សុតមយំ បញ្ញា ទេច ចិន្តាមយំ បញ្ញា ច អាចរិយេន ឋិតត្តា, អនេយ្យោ ច ហោតិ, "កតយា ភាចតាយំ បញ្ញា"តិ ចត្តព្ពាការេទេតា ការណក្ខតាតំ ទិត្តំ សុតមយំចិន្តាមយំបញ្ញាតំ ធស្សតាតត្តាទិ ឲលក្ខតំ ភាចតាយំ បញ្ញា ឋិតជទេត្តា "ព្ពាយាហិ ទិហី"តិអាទិមាហ។ តត្ថ ព្ពាយាហិ ទិហិ បញ្ញាហីតិ សុតមយំចិន្តាមយំបញ្ញាហិ ការណក្ខតាហិ។ សុតមយំបញ្ញាយ ចា ចិន្តាមយំបញ្ញាយ ចា ឧកយត្ថ ចា ជិទេតាទេយច ទេយាកាចទេទា ឋិបស្សតំ អារកតីតិ។ យតសិការសប្បយុត្តស្សាតិ ទុបិទុទេបសុ បរិក្កហាទិចទេសត សង្ខាទេសុ អតិច្ចតាទិចទេសត យតសិការទេត សម្មា បការទេហិ យុត្តប្បយុត្តស្ស។ ទិដ្ឋិចិសុទ្ធិកង្ខាចិតរណចិសុទ្ធិមក្កាមក្កញាណធស្សតចិសុទ្ធិ- បដិបទាញាណធស្សតចិសុទ្ធិសប្បាធទេតត ចិបស្សតំ ឧស្សុក្កត្តស្ស ទេយាកាចទេស្ស សត្តាទេត ញាណធស្សតចិសុទ្ធិសង្ខាតំ ឃំ អរិយមក្កញាណំ តិព្ពាតាទេយ្យាណធស្សតក្ខុមិយំ ចា ភាចតាក្ខុមិយំ ចា ឧប្បជ្ជតិ, អយំ ភាចតាយំ បញ្ញាតិ អត្ថោ ទដ្ឋព្វា។ យទិបិ បធមមក្កញាណំ បធមំ តិព្ពាតធស្សតទេតា "ធស្សត"ន្តិ តុត្តំ, ភាចតាចទេសត បត បចត្តតទេតា "ភាចតាយំ បញ្ញា"តិ ទេចទិតព្ពំ។ ធស្សតក្ខុមីតិ បធមមក្កឲលាតិ, ទេសសាតិ "ភាចតាក្ខុមី"តិ តុច្ចតិ។

ប័។ អប្បាកាចរិយ តុទេយ្យា "ឃស្ស សត្តា ចា"តិអាទិតា សុតមយំបញ្ញាទិកា ឋិតត្វា, ឯចំ សតិ សុទេតត ឋិតា ចិន្តាមយំ បញ្ញា តាយ ត កទេចយ្យ, យហាទេឧាជិសត្តាតំ បត សុទេតត ឋិតា ចិន្តាមយំ បញ្ញា ទេហាទេត្វចាតិ ទេចាធតំ យតសិ កត្វា តស្មិំ សក្កទេហត្វា បការទេត្តទេត ឋិតជិតំ "បរទេតាទេឃាសា"តិអាទិមាហ។

តត្ថ បរទេតាទេឃាសាតិ បរទេតា បចទេត្តា ទេធសតាទេឃាទេសា បច្ចទេយា ឯតិស្សាតិ បរទេតាទេឃាសា។ បច្ចត្តសមុដ្ឋិតាតិ បតិ ចិស្ស អត្តតិទេយច សមុដ្ឋិតា។ ទេយាតិទេសាយតសិការាតិ តេសំ តេសំ ចិទេត្តតព្ពាតំ ទុបិជិតំ ធម្មាតំ ទុប្បតតយតាទិសកាចបរិក្កណ្ណតាទិតា ឧបិទេយត បចត្តយតសិការា ចិន្តាមយំ បញ្ញា តាយ, ព្ពាយិតា សាចកាបិ សាយញ្ញទេតា កហិតា, តថាបិ ឧស្សដ្ឋិតញ្ញុអាទីតំទេយច តុត្តត្តា សាចកា ព្ពាធ

កថិតា, តស្មា បុរិមនយោ យុត្តតរោ។ បរតោតិ ធម្មទេសកតោ បវត្តេន ធម្មទេសនាឃោសេន ហេតុនា យំ ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, បច្ចត្តសមុដ្ឋិតេន, យោនិសោមនសិការេន ច ហេតុនា យំ ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, អយំ ភាវនាវសេន បវត្តនតោ ភាវនាមយី បញ្ញា នាម, ឥមិនា សាវកាបិ សាមញ្ញតោ កថិតា, តថាបិ ឧគ្ឃដិតញ្ញូអាទីនមេវ វុត្តត្តា សាវកា ឥធ កថិតា, តស្មា បុរិមនយោ យុត្តតរោ។ បរតោតិ ធម្មទេសកតោ បវត្តេន ធម្មទេសនាឃោសេន ហេតុនា យំ ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, បច្ចត្តសមុដ្ឋិតេន, យោនិសោមនសិការេន ច ហេតុនា យំ ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, អយំ ភាវនាវសេន បវត្តនតោ ភាវនាមយី បញ្ញា នាមាតិ វិភជិត្វា បណ្ឌិតេហិ ញេយ្យាតិ វិត្ថារេន គម្ភីរត្ថំ ញាតុំ ឥច្ឆន្តេហិ “ឯវំ បដិបទាវិភាគតោ”តិអាទិនា (នេត្តិ. អដ្ឋ. ៨) អដ្ឋកថាវចនេន ជានិតព្វោ។

សុតមយីបញ្ញាទិកា តិស្សោ បញ្ញា អាចរិយេន នានានយេហិ វិភត្តា, អបរម្បិ ច ញាតា, “តាសុ យស្ស ឯកា វា ទ្វេ វា បញ្ញា អត្ថិ, សោ បុគ្គលោ កោនាមោ, យស្ស ឯកាបិ នត្ថិ, សោ បុគ្គលោ កោនាមោ”តិ បុច្ឆិតព្វភាវតោ យស្ស អយំ បញ្ញា, ឥមា វា អត្ថិ, សោ បុគ្គលោ ឥត្តរោ, យស្ស នត្ថិ, សោ បុគ្គលោ ឥត្តរោតិ បដិបទាបញ្ញាប្បភេទេន បុគ្គលំ វិភជិតុំ “យស្ស ឥមា”តិអាទិ វុត្តំ។

តត្ថ យស្ស អតិតិក្ខបញ្ញស្ស សុតមយី បញ្ញា ចេវ ចិន្តាមយី បញ្ញា ច ឥមា ទ្វេ បញ្ញា អត្ថិ, អយំ អតិតិក្ខបញ្ញោ ឧទ្ទេសមត្តេនេវ ជាននតោ ឧគ្ឃដិតញ្ញូ នាម។ យស្ស នាតិតិក្ខបញ្ញស្ស ឧទ្ទេសនិទ្ទេសេហិ សុតមយី បញ្ញា អត្ថិ, ចិន្តាមយី បញ្ញា នត្ថិ, អយំ នាតិតិក្ខបញ្ញោ ឧទ្ទេសនិទ្ទេសេហិ ជាននតោ វិបញ្ចិតញ្ញូ នាម។ យស្ស មន្ទបញ្ញស្ស ឧទ្ទេសនិទ្ទេសេហិ នេវ សុតមយី បញ្ញា អត្ថិ, ន ចិន្តាមយី បញ្ញា ច, អយំ មន្ទបញ្ញោ ឧទ្ទេសនិទ្ទេសបដិនិទ្ទេសេហិ ជាននតោ និរវសេសវិត្ថារទេសនាយ នេតព្វតោ នេយ្យោ នាមាតិ។ អដ្ឋកថាយំ បន “ឥធាតិ យទត្ថំ ឥមា បញ្ញា ឧទ្ទិដ្ឋា, តមេវ វេនេយ្យបុគ្គលវិភាគំ យោជេត្វា ទស្សេតុំ ‘យស្សា’តិអាទិ វុត្ត”ន្តិអាទិ (នេត្តិ. អដ្ឋ. ៥) វុត្តំ។

៨. “តត្ថ កតមា ឧគ្ឃដិតញ្ញុស្សា”តិអាទិនា ទេសនំ វិភាវេតិ, “តត្ថ ចតស្សោ បដិបទា”តិអាទិនា បដិបទាវិភាគេហិ, “ស្វាយំ ហារោ”តិអាទិនា ញាណវិភាគេហិ ច ទេសនាភាជនំ វេនេយ្យត្តយំ អាចរិយេន វិភត្តំ, អបិច ញាតំ, “យាយ ទេសនាបញ្ញត្តិយា ទេសនាហារំ យោជេតុំ វុត្តំ ‘ធម្មំ វោ, ភិក្ខវេ, ទេសេស្សាមី’តិអាទិនា ទេសនាហារស្ស វិសយភាវេន យា បញ្ញត្តិទេសនា និក្ខិត្តា, សា បញ្ញត្តិទេសនា ទេសនាហារេន និទ្ធារិតេសុ អស្សាទាទីសុ កិមត្ថំ ទេសេតី”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “ឥមំ អត្ថំ ទេសេតី”តិ និយមេត្វា ទស្សេតុំ “សាយំ ធម្មទេសនា”តិអាទិ អារទ្ធំ។

តត្ថ សាយំ ធម្មទេសនាតិ យា ធម្មទេសនា អាទិកល្យាណាទិកា វុត្តា ទេសនាហារស្ស វិសយភាវេន និក្ខិត្តា, សាយំ ធម្មទេសនា អស្សាទាទីសុ កិមត្ថំ ទេសេតីតិ កថេតុកាមតាយ បុច្ឆតិ, បុច្ឆិត្វា “ចត្តារិ សច្ចានិ ទេសេតី”តិ វិស្សជ្ជេតិ, តានិ សរូបតោ ទស្សេតុំ “ទុក្ខំ សមុទយំ និរោធំ មគ្គ”ន្តិ វុត្តំ។ បវត្តិបវត្តកនិវត្តិនិវត្តកូបាយភាវេន អវិបរីតភាវតោ “សច្ចានី”តិ វុត្តានិ។

យស្សំ ទេសនាយំ សច្ចានិ ទេសនាហារេន និទ្ធារិតានិ, សា ទេសនា ចត្តារិ សច្ចានិ ទេសេតីតិ យុត្តំ ហោតិ។ យស្សំ ទេសនាយំ

អស្សាទាទយោ និទ្ធារិតា, សា ទេសនា ចត្តារិ សច្ចានិ ទេសយតីតិ ន សក្កា វត្តុំ។ ហេដ្ឋា ច អស្សាទាទយោ និទ្ធារិតា, តស្មា “អស្សាទាទយោ”តិបិ វត្តព្ពន្តិ ចោទនំ មនសិ កត្វា “អាទិតោ ផលញ្ច ទុក្ខ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ ទេសនាហារេន និទ្ធារិតានយេន ទេសនាយំ និទ្ធារិតោ អាទីនវោ ចេវ ផលញ្ច ទុក្ខសច្ចំ ហោតិ, អស្សាទោ សមុទយសច្ចំ, និស្សរណំ និរោធសច្ចំ, ឧបាយោ ចេវ អាណត្តិ ច មគ្គសច្ចំ ហោតិ, តស្មា “ចត្តារិ សច្ចានិ ទេសយតី”តិ វត្តព្ពមេវាតិ។

តណ្ហាវជ្ជា តេភូមកធម្មា ទុក្ខំ, តេ ច អនិច្ចាទីហិ បីឡិតត្តា អាទីនវោយេវ។ ផលន្តិ ទេសនាយ ផលំ លោកិយំ, ន លោកុត្តរំ, តស្មា ទុក្ខន្តិ វត្តព្ពមេវ។ អស្សាទោតិ តណ្ហាស្សាទស្ស គហិតត្តា “អស្សាទោ សមុទយោ”តិ ច វត្តព្ពោ។ អស្សាទវិសយោ ទុក្ខមេវ, អស្សាទវិសយោ ទុក្ខទុក្ខញ្ច សមុទយោ ច។ សហ វិបស្សនាយ អរិយមគ្គោ ច ឧបាយោ អាណត្តិ ច ទេសនាយ ផលនិព្ពត្តិយា ឧបាយភាវតោ “ឧបាយោ, អាណត្តិ ច មគ្គោ”តិ វុត្តំ, និស្សរណភាវេនាបិ មគ្គោតិ ទដ្ឋព្ពំ។ “ឥមានិ ចត្តារិ សច្ចានិ យា ទេសនា វិសេសតោ ទេសយតិ, កតមា សា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា វិសេសំ និយមេត្វា ទស្សេតុំ “ឥមានិ ចត្តារិ សច្ចានិ ឥទំ ធម្មចក្ក”ន្តិ វុត្តំ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ ធម្មចក្កំ ឥមានិ ចត្តារិ សច្ចានិ វិសេសតោ ទេសយតីតិ យោជនា កាតព្ពា។

“យា ទេសនា ឥមានិ ចត្តារិ សច្ចានិ វិសេសតោ ទេសយតិ, តស្សា ទេសនាយ ធម្មចក្កភាវំ កិំ កថា អាហា”តិ វត្តព្ពភាវតោ “យថាហ កថា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ “ជាតិបិ ទុក្ខា”តិអាទិវចនតោ (មហាវ. ១៣) តណ្ហាវជ្ជំ ជាតិអាទិកំ តេភូមកធម្មជាតំ ទុក្ខស្ស អធិដ្ឋានភាវេន, ទុក្ខទុក្ខាទិភាវេន ច “ទុក្ខ”ន្តិ វុត្តំ។ ហេតុ យថា បវត្តិតន្តិ យោជនា។ និព្ពេធតិ សច្ចេ ឧស្សាហំ ជនេត្វា អាលបតិ។ តិបរិវដ្ដន្តិ តិបរិវដ្ដកាវស្ស អធិដ្ឋានំ, ឥមំ អាមន្តេតិ, វីសក្ខត្តាទីនំ ឥមេហិ ការណេហិ “ឥមំ”តិ ចោទិតានំ សច្ចានំ ញាណទស្សនានំ, បវត្តនានំ និព្ពានានំ, និព្ពានំ អភិញ្ញាតព្ពានំ ការណោ អស្សមេវ។

អប្បដិវត្តិយន្តិ អប្បដិសេធនីយំ។ ធម្មចក្កន្តិ សតិបដ្ឋានាទិកោ សត្តតិំសពោធិបក្ខិយធម្មោ, សោ ច បវត្តនដ្ឋេន ចក្កន្តិ ធម្មចក្កំ។ អប្បដិវត្តិយន្តិ អប្បដិសេធនីយំ។ កស្មា? ជនកស្ស កថាភាវេន ធម្មិស្សរត្តា សម្មាសម្ពុទ្ធត្តា, ជនស្ស ច អត្ថ្ដិតត្តា កោណ្ឌញ្ញាទីនំ ទេសនាអនុសាសនេន អនុរាធព្រហ្មកោដិយា ច ចតុសច្ចបដិវេធសម្ភវតោ ច។ “កេន អប្បដិវត្តិយ”ន្តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “សមណេន វា”តិអាទិមាហ។ តត្ថ សមណេនាតិ បព្ពជ្ជូបគតេន។ ព្រាហ្មណេនាតិ ជាតិព្រាហ្មណេន។ ទេវេនាតិ ឧបបត្តិទេវេន។ មារេនាតិ វសវត្តិមារេន។ ព្រហ្មុនាតិ មហាព្រហ្មុនា។ កេនចីតិ ឥតោ វុត្តេហិ អញ្ញេន កេនចិ។ ទេវេនាតិ ឆកាមាវចរទេវេន។ ព្រហ្មុនាតិ រូបព្រហ្មុនា គហិតា។ “សមណេន វា ...បេ... ព្រហ្មុនា”តិ វុត្តត្តា អវុត្ត“កេនចី”តិ វុត្តវចនេន អវសេសលោកិយមហាបរិវារានំ សង្គហិតា។ តស្មា លោកិយព្រហ្មលោកុបបត្តិសម្បត្តិអាទិនា វុត្តា ទិដ្ឋិកតាទិវិសយា ព្រហ្មបរិសា អវុត្តាបិ បដិសេធេតុំ អសមត្ថា ហោន្តីតិ វេទិតព្ពា។ លោកស្មិន្តិ សត្តលោកេ ធម្មចក្កធារេ។

“ទ្វាទស បទានិ សុត្ត”ន្តិ ការណានុរូបំ ធម្មចក្កសុត្តេ បទានិ វិភជន្តោ “តត្ថ អបរិមាណា”តិអាទិមាហ។ តត្ថ តត្ថាតិ ធម្មចក្កទេសនាយំ (សំ. និ. ៥.១០៨១; មហាវ. ១៦ អាទយោ; បដិ. ម. ២.៣០)។ “អបរិមាណា អក្ខរា អបរិមាណា បទា”តិ អត្ថោ។ “អបរិមាណា បទា

អបរិមាណា អក្ខរា”តិ ឧប្បដិបដិវចនេហិ យោជេយ្យេន បទសង្គហិតានីតិ ទស្សេតិ។ បទា, អក្ខរា, ព្យញ្ជនាតិ ច លិង្គវិបល្លាសោតិ ទដ្ឋព្វានិ។ ឯតស្ស ច អត្ថស្សាតិ វត្តព្វាការស្ស ចតុសច្ចសង្ខាតស្ស អត្ថស្ស ច សង្កាសនា បកាសនា បកាសនាការេន បញ្ញត្តាការេនាតិ អាការវត្ថុអាការសម្ពន្ធេ សាមិវចនំ។ សង្កាសនាការេនាតិ ច សង្កាសនីយស្ស អត្ថស្ស អាការេន។ ឯវំ សេសេសុបិ។ ញាតិបីតិ ញាតិ ញាយិតា បការេនបិ, ញាយិតា បការេនបិ ញាតំ ជាតិអាទិកំ ទុក្ខំ អរិយសច្ចន្តិ ទេសិតព្វំ។

អយន្តិ កាមតណ្ហាទិភេទា អយំ តណ្ហា ទុក្ខសមុទយោតិ ទុក្ខនិព្វត្តកស្ស ហេតុភាវតោ ទុក្ខសមុទយោ។ អយន្តិ សព្វសង្ខតតោ និស្សដា អយំ អសង្ខតា ធាតុ ទុក្ខនិរោធោតិ ជាតិអាទិប្បភេទស្ស ទុក្ខស្ស អនុប្បាទនិរោធបច្ចយត្តា ទុក្ខនិរោធោ។ អយន្តិ សម្មាទិដ្ឋិអាទិកោ អដ្ឋង្គិកោ អរិយោ មគ្គោ។ ទុក្ខនិរោធំ និព្វានំ អារម្មណករណវសេន គតត្តា, ទុក្ខនិរោធប្បត្តិយា បដិបទាភាវតោ ច ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា។ សេសំ វុត្តនយេន។

“តត្ថ អបរិមាណា”តិអាទិនា ព្យញ្ជនបទអត្ថបទានិ វិភជិត្វា តេសំ អញ្ញមញ្ញំ វិសយិវិសយភាវេន សម្ពន្ធភាវំ ទស្សេតុំ “តត្ថ ភគវា អក្ខរេហិ សង្កាសេតី”តិអាទិ វុត្តំ។ អថ វា ភគវា កិំ សាមញ្ញេហិ អក្ខរាទីហិ សង្កាសេតិ វា បកាសេតិ វា, ឧទាហុ យថារហំ សង្កាសេតិ បកាសេតីតិអាទិវិចារណាយ សម្ពន្ធតោ វិសយវិសយីភាវេន សម្ពន្ធភាវំ និយមេត្វា ទស្សេតុំ “តត្ថ ភគវា អក្ខរេហិ សង្កាសេតី”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ “អក្ខរេហិ សង្កាសេតី”តិ កស្មា ឯវំ វុត្តំ, ននុ “ទុក្ខសច្ច”ន្តិអាទីសុ បទេហេវ ទុក្ខសច្ចត្ថាទិកោ សង្កាសិតព្វោតិ? សច្ចំ, បទាវយវស្ស បន អក្ខរស្ស គហណមុខេនេវ អក្ខរសមុទាយស្សបិ បទស្ស គហណំ ហោតិ, បទេ គហិតេ ច ទុក្ខសច្ចាទិកាវពោធោ ហោតេវ, ឯវំ សតិ បទេនេវ សិជ្ឈនតោ អក្ខរា វិសុំ ន គហេតព្វាតិ? ន, ទុក្ខសច្ចាទិកាវពោធស្ស វិសេសុប្បត្តិភាវតោ។ ទុ-ឥតិ អក្ខរេន ហិ អនេកុបទ្ទវាធិដ្ឋានភាវេន កុច្ឆិតត្ថោ គហិតោ, ខ-ឥតិ អក្ខរេន ធុវសុភសុខត្តភាវវិរហេន តុច្ឆត្ថោតិ ឧទយាទិកាវពោធស្ស វិសេសុប្បត្តិ ភវតិ។ តេន វុត្តំ “បទត្ថគហណស្ស វិសេសាធានំ ជាយតី”តិ (នេត្តិ॰ អដ្ឋ॰ ៥)។ បទបរិយោសានេ វាក្យបរិយោសានាភាវតោ អក្ខរេហិ សំខិត្តេន ទីបិយមានោ អត្ថោ បទេហិ បកាសិតោ ចាតិ វុត្តំ “បទេហិ បកាសេតី”តិ។ វាក្យបរិយោសានេ បន សង្កាសិតោ បកាសិតោ អត្ថោ វិវរិតោ វិវដោ កតោ ចាតិ វុត្តំ “ព្យញ្ជនេហិ វិវរតី”តិ។ បការេហិ ច វាក្យភេទេ កតេ សោ អត្ថោ វិភត្តោ នាមាតិ វុត្តំ “អាការេហិ វិភជតី”តិ។ វាក្យាវយវានំ បទានំ បច្ចេកំ និព្វចនវិភាគេ កតេ សោ អត្ថោ បាកដោ កតោ ចាតិ វុត្តំ “និរុត្តីហិ ឧត្តានីករោតី”តិ។ កតនិព្វចនេហិ វាក្យាវយវេហិ វិត្ថារវសេន និរវសេសតោ ទេសិតេហិ វេនេយ្យានំ ចិត្តេ បរិសយត្តតោ តោសនំ ហោតិ, បញ្ញាតេជនត្ថញ្ចាតិ អាហ “និទ្ទេសេហិ បញ្ញបេតី”តិ។

“ភគវា អក្ខរេហិ សង្កាសេតី”តិអាទីសុ “ភគវា ឯវា”តិ វា “អក្ខរេហិ ឯវា”តិ វា អវធារណេ យោជិតេ “សាវកោ ន សង្កាសេតិ, បទាទីហិ ន សង្កាសេតី”តិ អត្ថោ ភវេយ្យ, សាវកោ ច សង្កាសេតិ, បទាទីហិ ច សង្កាសេតិ។ កត្ថ អវធារណំ យោជេតព្វន្តិ ចេ? “ភគវា អក្ខរេហិ សង្កាសេតិយេវា”តិ អវធារណំ យោជេតព្វំ។ ឯវញ្ហិ សតិ សាវកេន សង្កាសិតោ វា បទាទីហិ សង្កាសិតោ វា អត្ថោ សង្គហិតោ ហោតិ។ អត្ថបទានញ្ច អក្ខរាទិនានាវិសយតា សិទ្ធា ហោតិ។ តេន ឯកក្ខរេន វុត្តេ ឆព្វិធ អត្ថបទានិ និទ្ទិសិតព្វានិ, អនេកក្ខរេន វុត្តេ អនុក្ខរភេទេន វិសុំ វិសុំ ឆ ឆ អត្ថបទានិ និទ្ទិសិតព្វានិ។

“ឆសុ ព្យញ្ជនបទេសុ កតមេន ព្យញ្ជនបទេន កតមំ កិច្ចំ សាធេតី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “ឥមិនា ឥទំ កិច្ចំ, ឥមិនា ឥទំ កិច្ចំ សាធេតី”តិ និយមេត្វា ទស្សេតុំ “តត្ថ ភគវា អក្ខរេហិ ច បទេហិ ច ឧគ្ឃដេតី”តិអាទិមាហ។ តត្ថ តត្ថាតិ អក្ខរាទីសុ ព្យញ្ជនបទេសុ។ ឧគ្ឃដេតីតិ ឧគ្ឃដនកិច្ចំ សាធេតីតិ អត្ថោ។ កិញ្ចាបិ ទេសនាវ ឧគ្ឃដនកិច្ចំ សាធេតិ, ភគវា បន ទេសនាជនកត្តា ឧគ្ឃដនកិច្ចំ សាធេតីតិ វុច្ចតិ។ សេសេសុបិ យោជេត្វា ទដ្ឋព្ពោ។

“ឧគ្ឃដនកិច្ចសាធិកា ទេសនាយេវ កិំ វិបញ្ចនវិត្ថារណកិច្ចសាធិកា ទេសនាជនកត្តា, ឧទាហុ វិសុំ វិសុំ កិច្ចសាធិកា អញ្ញា”តិ បុច្ឆិតព្ពភាវតោ វិសុំ វិសុំ កិច្ចសាធិកា អញ្ញា ទេសនាតិ និយមេត្វា ទស្សេតុំ “តត្ថ ឧគ្ឃដនា អាទី”តិអាទិមាហ។ អថ វា “កតមា ឧគ្ឃដនា, កតមា វិបញ្ចនា, កតមា វិត្ថារណា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា វុត្តំ “តត្ថ ឧគ្ឃដនា អាទី”តិអាទិ។ តត្ថ តត្ថាតិ ឧគ្ឃដនាទិកិច្ចសាធិកាសុ ទេសនាសុ។ ឧគ្ឃដនាតិ ឧគ្ឃដនកិច្ចសាធិកា ទេសនា អាទិទេសនា ហោតិ។ វិបញ្ចនាតិ វិបញ្ចនកិច្ចសាធិកា ទេសនា មជ្ឈេទេសនា ហោតិ។ វិត្ថារណាតិ វិត្ថារណកិច្ចសាធិកា ទេសនា បរិយោសានទេសនា ហោតីតិ អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។

“ឧគ្ឃដិយន្តោ ឧទ្ទិសិយមានោ បរិយត្តិអត្ថភូតោ ធម្មវិនយោ កតមំ បុគ្គលំ វិនេតិ, វិបញ្ចិយន្តោ និទ្ទិសិយមានោ បរិយត្តិអត្ថភូតោ ធម្មវិនយោ កតមំ បុគ្គលំ វិនេតិ, វិត្ថារិយន្តោ បដិនិទ្ទិសិយមានោ បរិយត្តិអត្ថភូតោ ធម្មវិនយោ កតមំ បុគ្គលំ វិនេតី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “សោយំ ធម្មវិនយោ”តិអាទិមាហ។ អដ្ឋកថាយំ បន “ឯវំ ‘អក្ខរេហិ សង្កាសេតី’តិអាទីនំ ឆន្នំ ព្យញ្ជនបទានំ ព្យាបារំ ទស្សេត្វា ឥទានិ អត្ថបទានំ ព្យាបារំ ទស្សេតុំ ‘សោយំ ធម្មវិនយោ’តិអាទិ វុត្ត”ន្តិ (នេត្តិ៰ អដ្ឋ៰ ៥) វុត្តំ។

តត្ថ ឧគ្ឃដិយន្តោ ឧទ្ទិសិយមានោ ឧទ្ទេសបរិយត្តិអត្ថភូតោ សោ អយំ ធម្មវិនយោ ឧគ្ឃដិតញ្ញុបុគ្គលំ វិនេតិ, តេន ឧគ្ឃដិតញ្ញុនោ បុគ្គលស្ស វិនយនេន តំ ឧគ្ឃដិយន្តំ ឧទ្ទិសិយមានំ ឧទ្ទេសបរិយត្តិអត្ថភូតំ វិនយំ “អាទិកល្យាណា”តិ អាហ។ វិបញ្ចិយន្តោ និទ្ទិសិយមានោ និទ្ទេសបរិយត្តិអត្ថភូតោ សោ អយំ ធម្មវិនយោ វិបញ្ចិតញ្ញុបុគ្គលំ វិនេតិ, តេន វិបញ្ចិតញ្ញុបុគ្គលស្ស វិនយនេន តំ វិបញ្ចិយន្តំ និទ្ទិសិយមានំ និទ្ទេសបរិយត្តិអត្ថភូតំ វិនយំ “មជ្ឈេកល្យាណា”តិ អាហ។ វិត្ថារិយន្តោ បដិនិទ្ទិសិយមានោ បដិនិទ្ទេសបរិយត្តិអត្ថភូតោ សោ អយំ ធម្មវិនយោ នេយ្យំ បុគ្គលំ វិនេតិ វិនយំ ជនេតិ, តេន នេយ្យស្ស បុគ្គលស្ស វិនយនេន តំ វិត្ថារិយន្តំ បដិនិទ្ទិសិយមានំ បដិនិទ្ទេសបរិយត្តិអត្ថភូតំ វិនយំ “បរិយោសានកល្យាណា”តិ អាហាតិ យោជេត្វាតិ ទដ្ឋព្ពោ។

អថ វា “អក្ខរេហិ សង្កាសេតី”តិអាទិនា ឆន្នំ បទានំ ព្យាបារោ ទស្សិតោ, ឯវំ សតិ អត្ថោ និព្យាបារោ សិយា, អត្ថោ ច និប្បរិយាយតោ សព្យាបារោយេវាតិ ចោទនំ មនសិ កត្វា អាហ “សោយំ ធម្មវិនយោ”តិអាទិ។ ឯតេន អត្ថោយេវ មុខ្យតោ វេនេយ្យត្តយស្ស វិនយនកិច្ចំ សាធេតិ, អត្ថវាចកោ បន សទ្ទោ តទុបចារតោ វេនេយ្យត្តយស្ស វិនយនកិច្ចំ សាធេតីតិ ទស្សេតិ។ បទបរមស្ស បន សច្ចប្បដិវេធស្ស បតិដ្ឋាភាវតោ សោ ឥធ ន វុត្តោ។ សេក្ខគ្គហណេន ច កល្យាណបុថុជ្ជនស្ស វិយ នេយ្យគ្គហណេន បទបរមស្ស បុគ្គលស្សាបិ គហណំ ទដ្ឋព្ពំ។ អក្ខរេហីតិអាទីសុ ករណត្ថេ ករណវចនំ, ន ហេត្វត្ថេ។ អក្ខរាទីនំ

វណ្ណនាតីតិ បយោជនាតិ ចេ ហោតិ, ន វណ្ណនាតីតំ អក្ខរានីតិ បយោជនាតីតិ “អនេន ចរតី”តិអាទីសុ វិយ ន ហេតុអត្ថោ ករណត្ថោ។ តត្ថ ហិ អនេន ហេតុនា ចរតិ, ចរនេន ហេតុនា អត្ថិ លទ្ធិ ចរតកិរិយាយ ផលំ ចរតកិរិយាយ ហេតុការណេន គហិតំ។ “អន្នេនេន ចរតី”តិអាទីសុបិ ឯវមេវ នយោ។ វុត្តញ្ហេ “យេនត្ថោ ច កិរិយា, សោ ហេតូ”តិ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ៥)។ តត្ថ យេនត្ថោតិ សោ អត្ថានិទ្ទេសោ អត្ថោ យស្សា ចរតានិកិរិយាយាតិ យេនត្ថោ, ចរតានិកិរិយា, សោ អត្ថានិទ្ទេសោ អត្ថោ តស្សា ចរតានិកិរិយាយ ហេតូតិ អត្ថោ វេទិតព្វោ។

១០។ “តត្ថ អបរិយាទានា បទា”តិអាទីសុ “ធម្មំ វោ ភិក្ខវេ ទេសេស្សាមី”តិ វុឌ្ឍិក្កមាយ បិឡាកេយា ភ្វានេន បទេន យុត្តិផលត្ថំ ពីជិធម្មានំ ទេសេត្វា ព្យញ្ជនានិ សង្ខេបពលព្យញ្ជនបទេហិទេន យុត្តិផលត្ថំ អត្ថបទព្យញ្ជនបទកល្យាណំ ទេសេន្តោ “តត្ថ សព្យញ្ជនំ អត្ថោ”តិអាទិយាហ។ អថ វា “ភ្វានេន បទានិ វុត្តា”តិ ចុត្តាត្ថរូបំ “តត្ថ អបរិយាទានា”តិអាទីសុ “ធម្មំ វោ ភិក្ខវេ ទេសេស្សាមី”តិ វុឌ្ឍិក្កមាយ បិឡាកេយា ភ្វានេន បទតា ទេសេត្វា “អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណ”ន្តិ ចុត្តាត្ថរូបំ “តត្ថ កតមា អក្ខរេហិ ច”តិអាទីសុ តស្សា បិឡាកេយា ពីជិធម្មានំ ទស្សិតា, ទេសេត្វា ព្ពុនានិ “សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធ”ន្តិ ចុត្តាត្ថរូបំ តស្សា បិឡាកេយា សង្ខេបពលព្យញ្ជនបទេហិទេន យុត្តិផលំ ទេសេន្តំ “តត្ថ សព្យញ្ជនំ អត្ថោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តត្ថាតិ តិស្សំ ទេសនាហារវិសយភូតាយំ បិឡាកេយំ សព្យញ្ជនំ អត្ថោ។ កតមានិ សព្យញ្ជនានិ? សង្កាសនា, បកាសនា, វិវរណា, វិភជនា, ឧត្តានីកម្មំ, បញ្ញត្តិ ឥមានិ សព្យញ្ជនានិ អត្ថោ យស្ស អត្ថិ តស្មា សាត្ថំ។ តត្ថាតិ តិស្សំ ទេសនាហារវិសយភូតាយំ បិឡាកេយំ សព្យញ្ជនំ ព្យញ្ជនំ។ កតមានិ សព្យញ្ជនានិ? អក្ខរំ, បទំ, ព្យញ្ជនំ, អាការោ, និរុត្តិ, និទ្ទេសោ ឥមានិ សព្យញ្ជនានិ ព្យញ្ជនំ យស្ស អត្ថីតិ សព្យញ្ជនន្តិ យោជនា កាតព្វា។ វេទនាតិ តស្សា បិឡាកេយា ពីជិធម្មានត្ថបទយុត្តព្យញ្ជនបទយុត្តនេន, “ធម្មំ វោ, ភិក្ខវេ...បេ... សុទ្ធ”ន្តិ កតមា អាហាតិ អត្ថោ។

កេវលសទ្ទស្ស សកលាទិអត្ថវាចកត្តា អនិរុប្បត្តំ វិយវេត្វា ទស្សេតុំ “កេវលន្តិ លោកុត្តរំ ន មិស្សំ លោកិកេហិ ធម្មេហី”តិ វុត្តំ។ បរិបុណ្ណន្តិ អនិរុប្បតេត្ថ ឯវកោបិ អត្ថោ ឧត្តោ នត្ថិ, ចារិកានុឃុសុបិ អតត្ថកោ ឯវកោបិ សង្ខោ អនិកោ នត្ថីតិ បរិបុណ្ណំ អត្ថំ អតិពិទ្ធំ។ បរិសុទ្ធន្តិ សង្ខេសាទិអត្ថទោសាទិវិទេហនតោ ច បរិសុទ្ធំ, រាគាទិមលវិទេហនតោ ច បរិយោទាតត្តា ឧត្តរិយត្តុប្បធម្មវិសេសានំ ឧបដ្ឋិតដ្ឋានត្តា បរិសុទ្ធំ បរិយោទាតំ។ និក្ខំ មលំ ឯតស្ស ធម្មស្សាតិ និម្មលំ។ សង្ខេសាទិវិទេហនតោ ច រាគាទិវិទេហនតោ ច សព្វមលេហិ អបគតំ បរិ សមន្តតោ ព្រហ្មចរិយន្តិ បរិយោទាតំ។ ឧបដ្ឋិតន្តិ ឧបតិដ្ឋន្តិ ឯត្ថ សព្វវិសេសាតិ ឧបដ្ឋំ។ យថា “បភង្គុ”ន្តិ។ បភង្គុនំ បភង្គុដ្ឋានំ។ វិសិដ្ឋន្តិ ឧត្តរិយត្តុប្បធម្មេហីតិ វិសេសា, សព្វេ វិសេសា សព្វវិសេសា, សព្វតោ ច វិសេសាតិ សព្វវិសេសា, ឧត្តរិយត្តុប្បធម្មា។ ទេហំ សព្វវិសេសានំ ឧបដ្ឋិតន្តិ យោជនា។ ភ្វានេន្តិ វិភត្តាយតនំ សាសនព្រហ្មចរិយំ។ តថាគតស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស បទន្តិ តថាគតបទំ។ បទន្តិ ច បដិបត្តិកាយនេន ច ទេសនាកាយនេន ច កិលេសគ្គហណំ។ ឧត្តូទិត្វា កាយនត្ថានំ ព្ពុនានិ បិ ចុច្ចតិ បច្ចុច្ចតិ, តថាគតេន ភោគរាគនេន ច កាមនាទេសនេន ច និសេវិតំ ភជិតំ ព្ពុនានិ បិ ចុច្ចតិ, តថាគតស្ស បហានវិរោធាលាសន្តានតន្តាទេសនេត្តិហិ អារម្ពិតំ អារម្ពិតដ្ឋានំ ព្ពុនានិ បិ ចុច្ចតិ, អថវា តថាគតបទានិការណេន ចត្តារោ អរិយសច្ចា ឯតំ សាសនព្រហ្មចរិយំ ព្ពុនាតិ បញ្ញាយតិ។ ព្រហ្មចរិយន្តិ ព្រហ្មានោ សន្តានសត្តុត្តមស្ស កាមនោ ចរិយំ, ព្រហ្មំ ច សន្តានសេដ្ឋំ ចរិយំ ព្រហ្មចរិយំ។ បញ្ញាយតីតិ យថាវុត្តេហិ បការេហិ

ខាយតីតិ អត្ថោ វេទិតន្តោ។

“ព្ទាយស្ស និក្ខិត្តយស្ស សង្គហស្ស សារតស្ស បរិបុណ្ណកាចបរិសុទ្ធកាចសង្ខាតំ តថាគតបងកាចំ!តថាគតបងកាចំ, តថាគតតិរេបថិតកាចំ, តថាគតអារទ្ធិតកាចំ, តេហិ បការេហិ ខាបិតកាចំ គតំ យំ តិក្កន្តា ខាតិស្សាយា”តិ ចត្តន្តោ “តេភាហ ភគវា”តិអាទិ វុត្តំ, តគ្គាចឌីបកេន ភគវតា វុត្តេន វចនេន ពុយេត្វា តិក្កន្តេហិ ខាតិតន្តោតិ វុត្តំ ហោតិ។

យទិ ភគវា អត្តេហិ ច បរេហិ ច វណ្ណេតិ, ញាណេហិ ច អាការេហិ ច ចិបញ្ញាយតិ, តិទ្ទិហិ ច តិទ្ធេសេហិ ច ចិត្តារេតិ, ឲចំ សតិ អាចរិយេន វចិតេន ចេសតាហារេន បយោជតំ ត ភវតិ, ចេសតាហារេន ត ចិភា ភគវតា ចេសតាយេច អត្តនិទ្ទិដ្ឋោតិ ចោទនំ យតសិ គត្វា “កោសំ អយំ ចេសតាសតា”តិ បុច្ឆិត្វា “យោគិត”ន្តិ អាហ។ តត្ថ យោគិតន្តិ យុត្តិន្តិ ចត្តសង្គហេតុដ្ឋានាចតាយន្តិ យោគិតោ, តេសំ យោគិតំ តេន យថា វចិតេន ចេសតាហារេន សំចណ្ណិតា អយំ វុត្តប្បការា ភគវតា ចេសតា វណ្ណេតាទិកិច្ចំ សាធេតីតិ ចេសតាហារោ យោគិតំ សាធ្វេកាយេចាតិ ចន្ទេន្តោ។ “ចេសតាហារស្ស អស្សាទាទិចេសតាហារកាចោ តេន អយេត្វា ខាតិតន្តោ សទ្ធិតន្តោ”តិ ចត្តន្តោ “តេភាហ អាយស្មា…បេ… ចេសតាហារោ”តិ វុត្តំ។ តត្ថ តេន អស្សាទាទិចេសតាហារកាចេន អាយស្មា យហាគច្ចាយនោ “អស្សាទាទីនចតា…បេ… ចេសតាហារោ”តិ ឃំ ចចនំ អាហ, តេន ចចនេន ពុយេត្វា ចេសតាហារស្ស យោគិតំ អស្សាទាទិចេសតាហារកាចោ ខាតិតន្តោ សទ្ធិតន្តោតិ វុត្តំ ហោតិ។

“កិំ បន ឲត្តាវតា ចេសតាហារោ បរិបុណ្ណោ, អញ្ញោ តិយុត្តោ តត្ថី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តិយុត្តោ ចេសតាហារោ”តិ វុត្តំ។ តត្ថ យស្សំ ចេសតាយំ អស្សាទាទយោ យេន ចេសតាហារេន តិទ្ធារិតា, តស្សំ ចេសតាយំ សោ ចេសតាហារោ តិទ្ធារេត្វា យោជេតោតិ អត្ថោ ចន្ទេន្តោតិ។

ឥតិ ចេសតាហារចិភង្គេ សត្តិពាលវិត្ថារបិ វចិតា

ចិភាចតា តិដ្ឋិតា។

បណ្ឌិតេហិ បន អដ្ឋកថាទីកាត្យសារេន គម្ភីរេត្វា ចិត្តារេតា ចិភជិត្វា គហេតព្ពោតិ។

៧។ ចិចយហារចិភង្គចិភាចតា

១១។ យេន យេន សំចណ្ណតាចិសេសភូតេន ចេសតាហារចិភង្គេន អស្សាទាទយោ សុត្តត្ថ អាចរិយេន ចិភត្តា, សោ សំចណ្ណតាចិសេសភូតោ ចេសតាហារចិភង្គោ បរិបុណ្ណោ, “កតមោ ចិចយោ ហារោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ កតមោ ចិចយោ

ហារោ”តិអាទិ ចុត្តំ តត្ថ តត្ថាតិ តេសុ តិទ្ទិដ្ឋេសុ សោឡសសុ ទេសនាហារាទីសុ ហារេសុ ពតរោ វិចណ្ណតាចិសេសោ ចិចយោ ហារោ ចិចយហារចិភង្គោ តាយាតិ បុច្ឆតិ “យំ បុច្ឆិតញ្ច ចិស្សជ្ជិតញ្ច”តិអាទិតិទ្ទេសកាធាយ ឮទាតិ យយា ចុច្ចយាតេតា “អយំ ចិចយោ ហារោ កិំ ចិចិតតិ”តិអាទិកោ វិចណ្ណតាចិសេសោ ចិចយហារចិភង្គោ តាយាតិ យោជតា។

“អយំ ចិចយោ ហារោ កិំ ចិចិតតិ”តិ ឮយិតា យោ ចិចយោ ចិចិតិតេន្តោ, តំ ចិចយំ ចិចិតិតព្ពំ បុច្ឆតិ, តស្មា ចិចិតិតព្ពំ ចិសយំ ចិសុំ ចិសុំ តិយយេត្វា ទស្សេតុំ “បទំ ចិចិតតិ, បញ្ហំ ចិចិតតិ”តិអាទិ ចុត្តំ “កិំ ចិចយោ បទចិចយោ”តិអាទិ អចត្វា “កិំ ចិចិតតិ, បទំ ចិចិតតិ”តិអាទិចចនេន ចិចយសទ្ទស្ស ពត្តុសាធនតំ ទស្សេតិ។ តត្ថ បទំ ចិចិតតីតិ តចចិធស្ស សុត្តត្ថស្ស សទ្ទំ បទំ យាច តិរយតា តាយបទាទិខាតិសទ្ទាទិព្ពត្តិលិង្គាទិអាការត្ថាទិបធេយចិភត្យត្ថាទិឲពចធតាទិចសេន ចិចិតតិ។ បញ្ហំ ចិចិតតីតិ អទិដ្ឋជោតតាទិសត្តាទិដ្ឋាតាទិសមុតិចិសយាទិអតីតចិសយាទិចសេន ចិចិតតិ។ ចិស្សជ្ជនំ ចិចិតតីតិ ឲកំសញ្យាករណចិស្សជ្ជតាទិសាចសេសញ្យាករណចិស្សជ្ជតាទិ ចិសាត្តសញ្យាករណ ចិស្សជ្ជតាទិ លេបិកិយញ្យាករណចិស្សជ្ជតាទិចសេន ចិចិតតិ។ បុព្ពាបរំ ចិចិតតីតិ បុរេត្ថេន អបរំ សំសន្ទិត្វា ចិចិតតិ។ អស្សាទំ ចិចិតតីតិ អស្សាទេពតលក្ខាទិអស្សាទេតព្ពសុលាទិចសេន ចិចិតតិ។ អាទីតចំ ចិចិតតីតិ ទុក្ខទុក្ខចិបរិណាមទុក្ខសង្ខារទុក្ខចសេន ចា អតិដ្ឋាតុភចតាទិអាទិអត្ថចត្តតាទិវិកិលេសកាកិយាទិចសេន ចា ចិចិតតិ។ តិស្សរណំ ចិចិតតីតិ យក្កចសេន ចា តិព្ពាតចសេន ចា យក្កស្ស ចា អាកយចសេន, តិព្ពាតស្ស អសព្ភតធាតុអាទិបរិយាយចសេន ចា ចិចិតតិ។ ផលំ ចិចិតតីតិ ធម្មចរណស្ស ទុក្កតិកយតាភាវេចត ចា យត្ថុតរណាទិតា ចា ទេសតាយ ផលំ, ទេសតាតុសារេន ចរណស្ស ផលំ ចិចិតតិ។ ឧបាយំ ចិចិតតីតិ អតិច្ចាតុបស្សតាទិចសេន បចត្តតតិព្ពិទាពាលាទិចសេន ចា សទ្ធាសតិចសេន ចា ចិសុទ្ធិយា ឧបាយំ ចិចិតតិ។ អាណត្តិំ ចិចិតតីតិ បិបបរិចជ្ជតាណត្តិចសេន ចា លេកស្ស សុញ្ញតាបេក្ខតាណត្តិចសេន ចា ចិចិតតិ។ អតុគីតិំ ចិចិតតីតិ ចុត្តាតុគីតិចសេន ចា ចុច្ចយាតាតុគីតិចសេន ចា អត្ថរូបំ គីតិំ ចិចិតតិ។ សព្ពេ តច សុត្តទេត្តេ ចិចិតតីតិ សុត្តពេយ្យាទិកេ តច សុត្តេ អាហច្ចចនតចសេន ចា អតុសន្ធិចនតចសេន ចា តីតត្ថចនតចសេន ចា តេយ្យត្ថចនតចសេន ចា វិកិលេសកាកិយាទិចសេន ចា ចិចិតតិ។

កិច្ចាបិ បទចិចយោ បធមំ ចិភត្តោ, សុត្តស្ស បត អតុបទំ ចិចិតិតព្ពតាយ អតិភារិយោ, ត សុករោ បទចិចយោតិ តំ អក្កហេត្វា បញ្ហាចិចយចិស្សជ្ជតចិចយេ តាច ចិភជន្តោ “យធា កិំ ករច”តិអាទិមាហ។ តត្ថ យធា កិំ ករចតិ យេត បការេត សោ បញ្ហាចិចយោ បចត្តតន្តោ, តំ បការជាតំ គីទិសំ ករចយ្យាតិ អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។ អាយស្មា អជិតោ បិរាយតេ ភកចត្តំ បញ្ហំ យធា យេត បការេត បុច្ឆតិ, តធា តេត បការេត បញ្ហាចិចយោ បចត្តតន្តោតិ អត្ថោ។ តត្ថ អាយស្មាតិ បិយចចនំ។ អជិតោតិ តាមំ ទិស្រេរាហ្ម ណស្ស បរិចារកភូតានំ សោឡសន្នំ អន្តេតរោ អជិតោ។ បិរាយតេតិ បិរំ តិព្ពាតំ អយតិ កច្ឆតិ ឲពេតាតិ បិរាយតំ, អជិតសុត្តាទិសោឡសសុត្តស្សេតំ អធិចចនំ។

“កេនស្សុ តិចុតោ លេកោ, (ឥច្ចាយស្មា អជិតោ,)

កេនស្សុ នប្បកាសតិ;

កិស្សាភិលេបនំ ព្រូសិ, កិំ សុ តស្ស មហព្ភយ”ន្តិ (សុ។ និ។ ១០៣៨; ចូឡនិ។ អជិតមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ១) –

គាថាយ “កេន ធម្មេន លោកោ អរិយវជ្ជោ សត្តោ និវុតោ បដិច្ឆាទិតោ, ឥតិ អាយស្មា អជិតោ បុច្ឆតិ។ កេន ហេតុនា យថាភូតលោកោ នប្បកាសតិ, អស្ស យថាភូតលោកស្ស កិំ អភិលេបនំ ឥតិ ត្វំ ព្រូសិ, តស្ស យថាភូតលោកស្ស កិំ មហព្ភយន្តិ ត្វំ ព្រូសីតិ បុច្ឆតី”តិ អត្ថោ។

ឥតិ ឥមិនា បភេទេន ចត្តារិ ឥមានិ គាថាបាទបទានិ បុច្ឆិតានិ បុច្ឆាវសេន វុត្តានិ, បុច្ឆិតត្ថទីបកានិ វា, បធានវសេន បន សោ “ឯកោ បញ្ហោ”តិ មតោ, យទិបិ ចតុន្នំ បទានំ បុច្ឆនវសេន បវត្តត្តា ចតុព្ពិធោតិ វត្តព្ពោ, ញាតុំ បន ឥច្ឆិតស្ស ឯកស្សេវ អត្ថស្ស សម្ភវតោ “ឯកោ បញ្ហោ”តិ វុត្តំ។ “ការណំ វទេហី”តិ វុត្តត្តា ការណមាហ “ឯកត្វបរិគ្គហា”តិ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – “យទិបិ និវារណាបកាសនាភិលេបនមហព្ភយសង្ខាតា ចត្តារោ អត្ថា បុច្ឆាយំ គហិតា, ឯកស្ស បន អភិធេយ្យត្ថស្ស គហណតោ ‘ឯកោ បញ្ហោ’តិ បធានវសេន គហិតោតិ ទដ្ឋព្ពោ”តិ។ “ឯកត្វបរិគ្គហណំ កថំ អយ្យេត្ថិ សង្គហិតត្ថា”ន្តិ វត្តុកាមតោ “ឯវញ្ញអាហា”តិ វុត្តំ។ ឯវំ ឯកត្វបរិគ្គហណេនេវ ភគវា ហិ យស្មា អាហ, ឥតិ តស្មា ឯកត្វបរិគ្គហណំ តុយ្យេំ សង្គហិតត្ថន្តិ វុត្តំ ហោតិ។

“កេនស្សុ និវុតោ លោកោ”តិ ឥមិនា លោកាធិដ្ឋានំ បដិច្ឆាទនំ បុច្ឆតិ, ន នានាធម្មាធិដ្ឋានំ។ “កេនស្សុ នប្បកាសតី”តិ ឥមិនា លោកស្សេវ អប្បកាសនំ បុច្ឆតិ, ន នានាសភាវធម្មស្ស។ “កិស្សាភិលេបនំ ព្រូសី”តិ ឥមិនា លោកស្សេវ អភិលេបនំ បុច្ឆតិ, ន នានាសភាវធម្មស្ស។ “កិំ សុ តស្ស មហព្ភយ”ន្តិ ឥមិនា តស្សេវ លោកស្ស មហព្ភយំ បុច្ឆតិ, ន នានាសភាវធម្មស្ស។ តស្មា “កេនស្សុ និវុតោ លោកោ”តិអាទិបញ្ហា ឯកាធិដ្ឋាននានាធិដ្ឋានេសុ ឯកាធិដ្ឋានោ, ធម្មាធិដ្ឋានសត្តាធិដ្ឋានេសុ សត្តាធិដ្ឋានោ, អធិដ្ឋេយ្យនានាធីសុ អធិដ្ឋេយ្យនានាបញ្ហាតិអាទិកា យថាសម្ភវំ វិចិនិតព្ពោតិ អធិប្បាយោ។

“បញ្ហស្ស យោ លោកោ ‘អធិដ្ឋានោ’តិ គហិតោ, សោ លោកោ តិវិធោ”តិ វត្តុកាមតោ “លោកោ តិវិធោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តយោ វិធា ឯតស្ស លោកស្សាតិ តិវិធោ។ កិលិស្សតិ រាគាទិវសេន កាមាវចរសត្តោតិ កិលេសោ, កិលេសោ ច សោ លោកោ ចាតិ កិលេសលោកោ, កាមាវចរសត្តោ។ សោ ហិ រាគាទិកិលេសពហុលតាយ កិលេសលោកោតិ។ ភវតិ ឈានាភិញ្ញាហិ វុឌ្ឍីហីតិ ភវោ, ភវោ ច សោ លោកោ ចាតិ ភវលោកោ, រូបាវចរសត្តោ។ សោ ហិ ឈានាទិវុឌ្ឍីហិ ភវតីតិ។ ឥន្ទ្រិយេន សមន្នាគតោតិ ឥន្ទ្រិយោ, ឥន្ទ្រិយោ ច សោ លោកោ ចាតិ ឥន្ទ្រិយលោកោ, អរូបាវចរសត្តោ។ សោ ហិ អានេញ្ជសមាធិពហុលតាយ វិសុទ្ធិន្ទ្រិយោ ហោតីតិ លោកសញ្ញា បរិយាបន្នសត្តវសេន បវត្តា, តស្មា អរិយា ន គហិតាតិ។

“កេនស្សុ និវុតោ លោកោ”តិអាទិគាថាយ បុច្ឆាវិចយោ ហារោ អាចរិយេន វិភត្តោ, អយំ ច ហារោ, “វិស្សជ្ជនាវិចយោ

ᩉᩣᩁᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩣᨿ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ “ᨠᩮᨶᩔᩩ ᨶᩥᩅᩩᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨿᩴ –

“ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᨶᩥᩅᩩᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ, (ᩋᨩᩥᨲᩣᨲᩥ ᨽᨣᩅᩣ,)

ᩅᩥᩅᩥᨧ᩠ᨨᩣ ᨸᨾᩣᨴᩣ ᨶᨸ᩠ᨸᨠᩣᩈᨲᩥ;

ᨩᨸ᩠ᨸᩣᨽᩥᩃᩮᨸᨶᩴ ᨻᩕᩪᨾᩥ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩔ ᨾᩉᨻ᩠ᨽᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ (ᩈᩩ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪁᪀᪃᪉; ᨧᩪᩊᨶᩥ᪨ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨣᩤᨳᩤ ᪅᪇, ᩋᨩᩥᨲᨾᩣᨱᩅᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈ) –

ᩋᨿᩴ ᨣᩤᨳᩤ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩣᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᨶᩥᩅᩩᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣᨲᩥ ᨠᩣᩊᨸᨠ᩠ᨡᨧᩣᨲᩩᨴ᩠ᨴᩈᩥᩴ, ᨥᨶᩅᨶᩈᨱ᩠ᨯ, ᨾᩮᨥᨸᨭᩃᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶ, ᩋᨯ᩠ᨰᩁᨲ᩠ᨲᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩮᩈᨶ ᨧᨲᩩᩁᨦ᩠ᨣᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᨶ ᩋᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᩮᨶ ᩁᨳᨥᨭᩣᨴᩥ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨽᩣᩅᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨿ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᩈᨲ᩠ᨲᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᨶᩥᩅᩩᨲᩮᩣ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨴᩥᨲᩮᩣ᪨ “ᩋᨩᩥᨲᩣ”ᨲᩥ ᨧ ᩋᩣᩃᨸᨶᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᨣᩅᩣ ᩋᩣᩉ᪨ ᩅᩥᩅᩥᨧ᩠ᨨᩣᨲᩥ ᩅᩥᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᩣᨿ ᨸᨾᩣᨴᩉᩮᨲᩩ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᨶᨸ᩠ᨸᨠᩣᩈᨲᩥ᪨ ᨩᨸ᩠ᨸᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩃᩮᩣᨠᩔ “ᩋᨽᩥᩃᩮᨸᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩉᩴ ᨻᩕᩪᨾᩦᨲᩥ ᨽᨣᩅᩣ ᩋᩣᩉ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨩᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᩅᨭ᩠ᨭᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᩔ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩃᩮᩣᨠᩔ “ᨾᩉᨻ᩠ᨽᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩉᩴ ᨻᩕᩪᨾᩦᨲᩥ ᨽᨣᩅᩣ ᩋᨩᩥᨲᩴ ᩋᩣᩉᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

“ᨸᩛᨾᩣᨿ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩣᨿ ᨠᨳᩴ ᩅᩥᨧᩥᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨸᩛᨾᩣᨿ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨸᨴᩣᨶᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩛᨾᩣᨿ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᨸᨴᩣᨶᩦᨲᩥ “ᨠᩮᨶᩔᩩ ᨶᩥᩅᩩᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨣᩣᨳᩣᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨣᩣᨳᩣᨸᨴᩣᨶᩥ᪨ ᨸᩛᨾᩮᩉᩥ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᨸᨴᩮᩉᩦᨲᩥ “ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᨶᩥᩅᩩᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩣᨣᩣᨳᩣᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨣᩣᨳᩣᨸᨴᩮᩉᩥ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᩥᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨠᨳᩴ? ᨸᨮᨾᩴ ᨸᨴᩴ ᨸᨮᨾᩮᨶ ᨸᨴᩮᨶ, ᨴᩩᨲᩥᨿᩴ ᨸᨴᩴ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᨶ ᨸᨴᩮᨶ, ᨲᨲᩥᨿᩴ ᨸᨴᩴ ᨲᨲᩥᨿᩮᨶ ᨸᨴᩮᨶ, ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩴ ᨸᨴᩴ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᨸᨴᩮᨶ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᩥᨲᩴ᪨

“ᨠᩮᨶᩔᩩ ᨶᩥᩅᩩᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ”ᨲᩥ ᨸᨮᨾᨸᨴᩔ“ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᨶᩥᩅᩩᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ”ᨲᩥ ᨸᨮᨾᩣ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩣ ᨠᨲᩣ, ᨶ ᨧᨸ᩠ᨿᨭᩥᨸᩥᨭᩥᨿᩣ᪨ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ, ᨲᩔᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᩋᨩᩣᨶᨠᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᨠᨳᩴ ᨶᩥᩅᩩᨲᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᩉ “ᨶᩦᩅᩁᨱᩮᩉᩥ ᨶᩥᩅᩩᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩥ ᩑᩅᩴ “ᨶᩦᩅᩁᨱᩮᨶ ᨶᩥᩅᩩᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩣ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᨧᩮᩣᨴᨶᩴ ᨾᨶᩈᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ “ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩦᩅᩁᨱᩣ ᩉᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩦᩅᩁᨱᨽᩣᩅᩮᩣ ᨠᩮᨶ ᩅᨧᨶᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ “ᨿᨳᩣᩉ ᨽᨣᩅᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

“ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩈᨻ᩠ᨻᨸᩣᨱᩣᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨽᩪᨲᩣᨶᩴ, ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨲᩮᩣ ᩑᨠᨾᩮᩅ ᨶᩦᩅᩁᨱᩴ ᩅᨴᩣᨾᩥ, ᨿᨴᩥᨴᩴ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ᪨ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩦᩅᩁᨱᩣ ᩉᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩮᩣ ᨧ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣ ᨧᩣᨣᩣ ᨸᨭᩥᨶᩥᩔᨣ᩠ᨣᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨶᩦᩅᩁᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨴᩣᨾᩦ”ᨲᩥ ᨿᩴ ᩅᨧᨶᩴ ᨿᨳᩣ ᨿᩮᨶ ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᨽᨣᩅᩣ ᩋᩣᩉ, ᨲᨳᩣ ᨲᩮᨶ ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨲᩮᨶ ᩅᨧᨶᩮᨶ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮᩉᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩦᩅᩁᨱᨽᩣᩅᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ᪨

“អចិន្តាយ គិចុតោ លោកោ”តិ បទេត “គោតស្សុ គិចុតោ លោកោ”តិ បឆយស្សេច បទស្ស ចិស្សជ្ជតា ត សិយា, “គោតស្សុ តប្យកាយតី”តិ ទុតិយបទស្សាបិ ចិស្សជ្ជតា សិយាតិ ចោទេតំ យតសិ កត្វា “តេត ចា”តិអាទិ ទុត្តំ៍ តត្ថ តេត “អចិន្តាយ គិចុតោ លោកោ”តិ បទេត “គោតស្សុ គិចុតោ លោកោ”តិ បឆយស្ស បទស្ស ចិស្សជ្ជតា យុត្តា យុត្តតរា ហោតិ, យុត្តតរត្តា “គោតស្សុ គិចុតោ លោកោ”តិ បទញ្ញា “អចិន្តាយ គិចុតោ លោកោ”តិ ចិស្សជ្ជតាតិ យយា ចត្តព្ពាយចាតិ អធិប្បាយោ៍

“គោតស្សុ តប្យកាយតី”តិ ទ្វយស្មិំ បទញ្ញា“ចិចិន្ទា បយាគា តប្យកាយតី”តិ អយំ ចិស្សជ្ជតា កាតព្ពា, ចិចិន្ទាយ បចត្តត្តា, បយាគា ច លោកោ តប្យកាយតីតិ អត្ថោ៍ អចិន្តាតិចរណាយ គិចុតោ លោកោ តប្យកាយតីតិ ចិស្សជ្ជតា កាតព្ពា, “កធំ ចិចិន្ទា បយាគា លោកោ តប្យកាយតីតិ ចិស្សជ្ជតា កតា”តិ ចត្តព្ពត្តា “យោ បុក្កលោ”តិអាទិ ទុត្តំ៍ តត្ថ យោ បុទុជ្ជតក្នុតោ បុក្កលោ អចិន្តាតិចរណេហិ គិចុតោ, សោ បុទុជ្ជតក្នុតោ បុក្កលោ ចិចិន្ទាយ ចិចិន្ទតិ៍ “យាយ ចិចិន្ទាយ ចិចិន្ទតិ, សា ចិចិន្ទា កតយា តាយា”តិ បុឆ្ចិតព្ពត្តា “ចិចិន្ទា តាយ ចុទ្ចតិ ចិចិកិច្ឆា”តិ ទុត្តំ៍ “តាយ កម្មា តប្យកាយតី”តិ ចត្តព្ពត្តា “សោ ចិចិកិច្ឆត្តោ”តិអាទិ ទុត្តំ៍ តាយ ចិចិកិច្ឆត្តោ សោ បុទុជ្ជតក្នុតោ បុក្កលោ សទ្ទហិតព្ពស្សុ តាភិសទ្ទហតិ; សទ្ទហិតព្ពស្សុ ត អភិសទ្ទហត្តោ អក្សលោគំ ធម្មាគំ បហាតាយ, ក្សលោគំ ធម្មាគំ សច្ឆិកិរិយាយ អារភិតព្ពំ ចិរិយំ តារភតិ; អតារភត្តោ សោ បុក្កលោ ឥធ លោកេ បយាគយត្យុត្តោ ចិហរតីតិ, បយាគេត ចិហរត្តោ បយត្តោ បុក្កលោ ស្វក្ក ធម្មេ ត ឧប្បាទិយតិ; អត្ប្បាទយត្តស្ស តស្ស បុក្កលស្ស តេ ស្វក្កា ធម្មា អត្ប្បាទិយមាតា ហុត្វា តប្យកាយត្តិ បកាយតចយេត ត បចត្តត្តិ; តស្មា “ចិចិន្ទា បយាគា លោកោ តប្យកាយតី”តិ ចិស្សជ្ជតា កាតព្ពាតិ អធិប្បាយោ៍

“តាទិសស្ស ស្វក្កធម្មាគំ អប្យកាយតករណចា អយេត្វា គោត ចចេតត សទ្ទហិតព្ពា”តិ ចត្តព្ពាកាចតោ “យចាហ ភកចា”តិអាទិ ទុត្តំ៍ តត្ថ –

“ទ្វេរ សត្តោ បកាយត្តិ, ហិយចត្តោច បព្ពតោ;

អសត្តេត្ថ ត ទិស្សត្តិ, រត្តិ ចិត្តា យចា សរា;

តេ ក្ទុណេហិ បកាយត្តិ, កិត្តិយា ច យសេត ចា”តិ៍ –

យំ កាចាបិធំ ភកចា យចា ទេយត អប្យកាយតាកាទេត អាហ, តចា តេត អប្យកាយតាកាទេត ទុទេត្តត តេត កាចាបិទេត តាទិសស្ស បុក្កលស្ស ស្វក្កធម្មាគំ អប្យកាយតករណចា ទុយេត្វា សទ្ទហិតព្ពាយេច, តស្មា “ចិចិន្ទា បយាគា លោកោ តប្យកាយតី”តិ ចិស្សជ្ជតា កាតព្ពាចាតិ អធិប្បាយោ៍

កាចាទេត្ថ បត – ហិយចត្តោ បព្ពតោ ទ្វេរ ឋិតោ ទ្វេរ ឋិតាតម្បិ សចក្ខុកាគំ បុក្កលាគំ បកាយតិ ឡច, ឲចំ សត្តោ សប្បុរិសា ទ្វេរ ឋិតាតម្បិ ក្ទុណចយេត បចត្តាយ កិត្តិយា ច ក្ទុណចយេត បចត្តេហិ យសបរិភោកបរិចារេហិ ច ទ្វេរ ឋិតាគំ បណ្ឌិតាគំ បកាយត្តិ,

រត្តិកាលេ ខិត្តា សរា វិយ ន ទិស្សន្តិ យថា, ឯត្ថ សត្តលោកេ វេវិច្ឆាបមាទានំ វសេន វិហរន្តោ អសន្តោ ន ទិស្សន្តិ។ យេ សន្តោ បកាសន្តិ, តេ សន្តោ ទូរេហិ បកាសន្តីតិ ទស្សេតុំ "តេ ទូរេហិ បកាសន្តី"តិ វុត្តំ។ ទូរា នាម អគ្គត្ថេន ជាតា, "កថំ ទូរេហិ បកាសន្តី"តិ ចត្តញ្ញត្តា "កិត្តិយា ច យសេន ចា"តិ វុត្តំ។ ទូរាតុការេន បវត្តាយ កិត្តិយា ច ទូរាតុការេន បវត្តេន យសេន ច បកាសន្តា បុគ្គលា ទូរេហិ បកាសន្តីតិ ចត្តញ្ញាចាតិ។

យទិ វេវិច្ឆាបមាទានំ វសេន នប្បកាសតិ, ឯវំ សតិ លោកោ និច្ចុតោ ហោតិ, តស្មា បឋមស្ស បទស្សាបិ វិស្សជ្ជនា កាតព្វាតិ ចោទនំ មនសិ កត្វា "តេន ចា"តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តេនាតិ "វេវិច្ឆា បមាទា នប្បកាសតី"តិ បទេន "កេនស្សុ នប្បកាសតី"តិ ទុតិយស្ស បទស្ស វិស្សជ្ជនា យុត្តា យុត្តតរាតិ អត្ថោ។ បទេនាតិ ច បទត្ថេន វិស្សជ្ជនាតិ អត្ថោ។ បទស្សាតិ បទត្ថស្ស បុច្ឆិតព្វស្សាតិ អត្ថោ ទដ្ឋព្វោ។ ឯស នយោ ហេដ្ឋា, ឧបរិ ច។

"កិស្សាភិលេបនំ ព្រូសី"តិ បញ្ហេ "ជប្បាភិលេបនំ ព្រូមី"តិ វិស្សជ្ជនា តស្សា អជិតេន ទដ្ឋព្វា។ "កតមា ជប្បា នាមា"តិ បុច្ឆិតត្តា "ជប្បា នាម វុច្ចតិ តណ្ហា"តិ វុត្តំ។ សា តណ្ហា លោកំ អភិលិម្បតីតិ កថំ វិញ្ញាយតីតិ យោជនា។ តេន វុត្តំ "យថាហ ភគវា"តិអាទិ។ តត្ថ យថា យេន តណ្ហាយ អភិលេបនការេន –

"រត្តោ អត្ថំ ន ជានាតិ, រត្តោ ធម្មំ ន បស្សតិ;

អន្ធំ តមំ តទា ហោតិ, យំ រាគោ សហតេ នរ"ន្តិ។ –

យំ កថំ ភគវា អាហ, តថា តេន អភិលេបនការេន វុត្តាយ តាយ កថាយ សា តណ្ហា លោកំ អភិលិម្បតីតិ វិញ្ញាយតីតិ អធិប្បាយោ។

កថាយំ បន – រជ្ជតិ សត្តោតិ រត្តោ, រាគសមង្គីសត្តោ។ ការណំ បដិច្ច អត្តនោ បវត្តតិ ផលន្តិ អត្ថំ, ផលំ។ ការណំ ផលំ ធារេតិ, តំ ការណំ ធម្មំ នាម។ អន្ធការំ អន្ធំ។ យន្តិ យស្មិំ កាលេ។ យន្តិ ហិ ភុម្មត្ថេ បច្ចត្តវចនំ។ យស្មិំ កាលេ រាគោ នរំ រាគសមង្គិំ សហតេ អភិភវតិ, តទា កាលេ អន្ធំ អន្ធការំ តមំ ហោតីតិ យោជនា។ រាគោ នរំ យំ យស្មា សហតេ, តស្មា អន្ធំ តមំ តទា ហោតីតិ វា, រាគោ យំ នរំ សហតេ, តស្ស នរស្ស អន្ធំ តមំ តទា ហោតីតិ វា, រាគោ នរំ យំ សហតេ អភិភវតេ យំ សហនំ អភិភវនំ និប្ផាទេតិ, តំ សហនំ អភិភវនំ អន្ធំ អន្ធការំ តមំ ហោតីតិ វា យោជនា។

"យទិ រត្តោ អត្ថាទិកំ ន ជានាតិ, ឯវំ សតិ កថំ ជប្បាភិលេបនំ ភវតី"តិ ចត្តញ្ញត្តា "សាយំ តណ្ហា"តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ អាទយុលោហុ អាសត្តិពហុលស្ស អាសង្គពហុលស្ស តណ្ហាសមង្គិស្ស បុគ្គលស្ស សា អយំ តណ្ហា ឯវំ ពហុអាសង្គវសេន អភិជប្បា បរិយុដ្ឋានដ្ឋាយិនី

ហោតិ។ ឋតិ ករិត្វា ឋបិតា ការណេន តត្ថ តណ្ហាយ សត្តលោកោ លោកតឆិ សិលេសេន អភិលិត្តោ យក្ខតោ វិយ ឧបក្កិលេសេន អភិលិត្តោ តាយ ភវតីតិ យោជនា។ “ឧបក្កិលេសំ អប្បកាសតស្សបិ ការណំ ភវតិ, តស្មា ‘លោកស្ស អប្បកាសតី’តិ ទុតិយបទស្សបិ វិស្សជ្ជនា សិយា”តិ វត្តព្វត្តា “លោក ច”តិអាទិ វុត្តំ។

“តស្ស លោកស្ស បហាតព្វំ កិ”ន្តិ ឋបេត្វា ចតុត្ថបញ្ហំ “អស្ស លោកស្ស ទុក្ខំ បហាតព្វំ ភវេ”តិ អយំ វិស្សជ្ជនា តស្សា អវិរោធេន ឧទ្ទិដ្ឋា។ ការយតិ លោកោ ឧត្តមោតិ ភវំ, បហាតព្វំ ភវំ បហាតព្វំ។ “កតិវិធំ ទុក្ខ”ន្តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “ទុវិធំ ទុក្ខ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ ទ្វេ វិធា អស្ស ទុក្ខស្សាតិ ទុវិធំ។ “កតមំ ទុវិធំ ទុក្ខ”ន្តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “កាយិកញ្ច ចេតសិកញ្ចា”តិ វុត្តំ។ “កតមំ កាយិកំ, កតមំ ចេតសិក”ន្តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “យំ កាយិកំ, ឥទំ ទុក្ខំ យំ ចេតសិកំ, ឥទំ ទោមនស្ស”ន្តិ វុត្តំ។

ទោកាទិសត្តាទិអតិក្កន្តរូបំ សត្តលោកស្ស បហាតព្វំ ភវេយ្យ, “កថំ ទុក្ខំ បហាតព្វំ ភវេតិ សង្គហិតត្តា”ន្តិ វត្តព្វការណតោ “សព្វេ សត្តា ហី”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ សព្វេ សត្តា យថាវុត្តស្ស ទុក្ខស្ស ឧត្តិដ្ឋន្តិ, ទុក្ខេន បយបយំ អញ្ញំ ភវំ សត្តានំ ភវិ, ទុក្ខតោ ឧត្តរិតុំ វា បន ភវំ ភវតោ អត្ថិ។ ហិ យស្មា ភវិ, តស្មា ទុក្ខតោ អញ្ញស្ស ភវស្ស អភាវតោ “ទុក្ខំ លោកស្ស បហាតព្វ”ន្តិ វចនំ សង្គហិតត្តន្តិ អធិប្បាយោ។

“សព្វេ សត្តា”តិអាទិវចនេន ទោកាទិសត្តាទិអតិក្កន្តរូបំ ទុក្ខមូលមេវាតិ ទស្សេតិ។ “កាយិកចេតសិកវសេន ទុវិធំ ទុក្ខំ ទុក្ខវេទនាយេវ, ឥទំ បន សង្ខារទុក្ខវិបរិណាមទុក្ខានំ បហាតព្វការណា ន អាបជ្ជេយ្យា”តិ វត្តព្វការណតោ “តិស្សោ ទុក្ខតា”តិអាទិ វុត្តំ។

“តិស្សោ ទុក្ខតា សព្វេសំ សត្តានំ សព្វកាលេសុ ឧប្បជ្ជន្តិ, កថាទិ កស្សចិ ន ឧប្បជ្ជន្តី”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “តត្ថ លោកា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តត្ថាតិ តាសុ តីសុ ទុក្ខតាសុ។ លោកាតិ ឯកាកសម្បេន្នា វេច អប្បាធាវិសា ច សត្តលោកា។ ឧច្ចេសោ ឧបនិសេសោ កថាទិ ករហចិ អត្តុបក្កមបច្ចយា ទុក្ខទុក្ខតាយ យុត្តាតិ, កថាទិ បរូបក្កមបច្ចយា ទុក្ខទុក្ខតាយ យុត្តាតិ, តថា ឧច្ចេសោ ឧបនិសេសោ កថាទិ ករហចិ ឌីឃាយុកា លោកា វិបរិណាមទុក្ខតាយ យុត្តាតិ, “កេន ហេតុនា យុត្តតី”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា បុច្ឆំ ឋបេត្វា ហេតុំ ទស្សេតុំ “តំ កិស្ស ហេតុ”តិអាទិ វុត្តំ។ សត្តលោកេ អប្បេកច្ចេ អប្បាពាធា ហោន្តិ, តេ ឯកាកសម្បន្នត្តា វេច អប្បាពាធត្តា ច ទុក្ខទុក្ខតាយ យុត្តន្តិ, វិសេសតោ រូបាវចរសត្តា យុត្តន្តិ។ អប្បេកច្ចេ ឌីឃាយុកាបិ ហោន្តិ, តេ ឌីឃាយុកត្តា វិបរិណាមទុក្ខតាយ យុត្តន្តិ; វិសេសតោ អរូបាវចរសត្តា យុត្តន្តិ អរូបាវចរសត្តានំ ឧបេក្ខាសមាបត្តិពហុលត្តា។

តេសំ តាហិ ទុក្ខតាហិ យុត្តំ អនេកន្តិកំ ហោតិ, តស្មា តាហិ អតិក្កន្តត្តា អនេកន្តិកំ យុត្តំ ទុវេយត្តំ វុត្តំ, អវេយត្តំ ច ញាតំ, “កតមំ ឯកន្តិកយុត្ត”ន្តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “សង្ខារទុក្ខតាយ បនា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ សង្ខារទុក្ខតាយាតិ ទុក្ខវេទនាបិ សង្ខតត្តា សង្ខារបរិយាបន្នា, តាទិសាយ សង្ខារទុក្ខតាយាតិ អត្ថោ។ កេហិ តេហិ។ លោកាតិ អរហា ឧបាទិយតិ វិបាកក្ខន្ធកម្មជរូបសង្ខាតំ លទ្ធុប្បាទកត្តិ ឧបាទិ, ឧបាទិយេវ សេសំ ឧបាទិសេសំ, លទ្ធុប្បាទកំ, តំ នត្ថិ ឯតិស្សា និព្ពានធាតុយាតិ អនុបាទិសេសា។ អនុបាទិសេសាយ និព្ពានធាតុយា អនុបាទិសេសនិព្ពានធាតុ ហុត្វា យុត្តតិ, ឋត្វាបុរិមកោដិ ចាយំ ករណត្ថេ ភុម្មំ។ និព្ពានធាតូតិ ច លទ្ធុប្បាទកស្ស និព្ពាយតបត្តំ អធិប្បេតំ,

ត អសង្ខតធាតុំ តស្មាតិ សង្ខារទុក្ខតាយ សកលលោកិយបាកការេន សព្ពលោកសង្គហកត្តា ទុក្ខប្បការសង្ខារទុក្ខតាយ សព្ពលោកស្ស ទុក្ខំ ហោតិ, ឥតិ កត្វា សង្ខារទុក្ខតាយ សព្ពលោកស្ស ទុក្ខភាវតោ “ទុក្ខស្ស បហក្ខយ”ន្តិ កាបតា ទុត្តំ

“ខេបនតាបច្ចយា តណ្ហា”តិ (ប៑ តិ៑ ១៑១១៩; សំ៑ តិ៑ ១៑១, ១, ១៩; បហាច៑ ១; ចិក៑ ១១៥) ចនតតោ “ទុក្ខស្ស បហក្ខយ”ន្តិ បនេត “កិស្សាកិលេបតំ ឡ្វាឃី”តិ តតិយបនស្សាបិ ចិស្សជ្ជតា ឃិយាតិ អាសង្គកាចតោ “តេត ន នត្ថស្ស បនស្ស ចិស្សជ្ជតា ឃុត្តា”តិ ទុត្តំ “កោត យធាក្កបំ បុច្ឆាចិស្សជ្ជតាតំ ឃុត្តតារការចេ ឌាតិតន្តោ”តិ ចត្តត្តា “តេតតាហ កាចា”តិអាឌិ ទុត្តំ តេត យធាក្កបំ បុច្ឆាចិស្សជ្ជតាតំ ឃុត្តតារត្តា ឃុត្តតារឌាតតកោ កាចា “អចិជ្ជាយ តិទុតោ លោកោ”តិអាឌិយាហ, តស្មា ឃុត្តតារការចេ ត្យុបយិត្វា ឌាតិតន្តោតិ

១ត្ថ ន លោកស្ស តិចរណាឌីតិ អឌាតន្តេត ន តិតិ្ថយចារេសុ បយយត្តរេសុ បរិចេយត ន តេសុ បយយត្តរេសុ ចេច តិចរណាឌីសុ ន សំសយបក្ខន្ទេត ១កំសេតច សត្តាឌិដ្ឋានេត បុច្ឆិតត្តត្តា, ១កំសេតច សត្តាឌិដ្ឋានេត ញាកាតត្តត្តា ន សត្តាឌិដ្ឋាតា បុច្ឆា កតាតិ ចេឌិតន្តោ៑ សា ធាយំ បុច្ឆា អឌាតត្តស្ស ឌាតតត្តាយ, ឌាតសំសយស្ស ន សំសយចិតោឌតត្តាយ ចិស្សជ្ជតន្តស្ស តិចរណាឌិចិសយស្ស ចត្ថោត្តា ចត្ថោសា៑ តិចរណាឌីតំ បត ចិសយាតំ លោកោ ន អាឆារការចេត កាធាយំ ទុត្តាតិ “១កោ បញ្ញា ធម្មិតោ”តិ អយបេត្ថ បុច្ឆាចិចយោ, ចិស្សជ្ជតាចិចយោ បត “អឌិដ្ឋឌាតតា ចិស្សជ្ជតា, ចិបតិច្ឆេតតា ចិស្សជ្ជតា”តិអាឌិតា បុច្ឆាចិចយ ទុត្តតយាត្យសារេត ចេឌិតន្តោ៑

១កាឆារេ បុច្ឆាចិស្សជ្ជេត ចិចយោ អាចរិយេហិ ចិកេត្តា, អបេត្វា ន គារតោ, “អនេកាឆារេ បុច្ឆាចិស្សជ្ជេត យោ ចិចយោ ចិកឌតារហោ, សោ ចិចយោ កធំ អបេត្វា ចិញ្ញាយតិ, អយ្យាកំ ចិញ្ញាបតត្តាយ តស្មិំ ចិចយំ ចិកឌធា”តិ ចត្តត្តកាចតោ អនេកាឆារំ បុច្ឆំ តាច តឹហរិត្វា ឌស្សេតុំ –

“សចន្តិ សព្ពឆិ សោតា, (ឬច្ឆាយស្មា អឌិតោ,)

សោតាតំ កិំ តិធារណំ;

សោតាតំ សំចរំ ឡ្វាហិ, កោត សោតា បិធីយរេ”តិ៑ (ស៑ តិ៑ ១០៣០; ទ្យអតិ៑ ចត្ថកាធា ៥៤, អឌិតមាណចបុច្ឆាតិទ្ទេស ១) –

កាធយាហ ៑ កាធាតេត្វា តាច ឌដ្ឋេត្តា៑ សចន្តីតិ សន្តិ, បចត្តន្តីតិ អត្ថោ៑ សព្ពឆីតិ តណ្ហាឌីតំ អារម្មណាយតេសុ សព្ពេសុ ទ្វាបិធីសុ អាយតតេសុ៑ សោតាតិ តណ្ហាកិដ្ឋាញាបិតាឌយោ សោតា៑ ឬច្ឆាយស្មាតិ ឬតិ ១ចំ អាយស្មា អឌិតោ អាហ៑ សោតាតន្តិ តណ្ហាកិដ្ឋាញាបិតាឌីតំ សោតាតំ៑ កិំ តិធារណន្តិ កិំ កតមំ ឆម្បាតំ អាចរណំ កេច, កោ កតយា ឆម្បាតិ រក្ខា កេច៑ សោតាតំ សំចរំ

ទ្វាហីតិ ទេវតានំ តណ្ហាកិន្លាញ្ញាបិតេងីតំ ឯចទេលំ អាចទេលំ ឰគំ ឆយុខាតំ កទេចតិ សព្ពសត្តហិតត្ថំ អបៀតំ ត្ថំ កាទេឆហិ៍ ទេកត ទេវតាបិតឹយទេទតិ ទេកត បហាយកងទេខ្ញត តណ្ហាកិន្លាញ្ញាបិតាងទេយា ទេវតា បល្ហិទេតហិ បិតឹយទេទតិ បុច្ឆតីតិ បុច្ឆិតានិ៍

“បុច្ឆាចទេវត ពទិតាយ ‘សចត្តិ...ទេប... បិតឹយទេទ’តិ ព្ពយាយ កាឆាយ កិត្តកានិ បតានិ បុច្ឆិតានិ, កិត្តកា បញ្ហា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “ព្ពយានិ ចត្តាទិ បតានិ បុច្ឆិតានិ, ទេត ទេ្ខ បញ្ហា”តិ ចុត្តំ៍ “បុច្ឆាចទេវត បចត្តាយ ព្ពយិស្សា កាឆាយ យតិ ចត្តាទិ បតានិ សិយុំ, ឲចំ សទេត្តស្ បញ្ហាបិ ចត្បត្តិនា សិយុំ, កស្មា ‘ទេ្ខ’តិ ចុត្តា”តិ ចត្តព្ពត្តា “កស្មា? ព្ពទេយ ហិ ពាហូាឆិចចទេតត បុច្ឆិតា”តិ ចុត្តំ៍ ព្ពទេយ ឲតាយ កាឆាយ កហិតា អត្ថា ពាហូាឆិចចទេតត បុច្ឆិតា៍ ឰគំ ចុត្តំ ទេហាតិ – “សចត្តិ...ទេប... បិតឹយទេទតិ ពាហុតិ ចចតានិ អឆិកិច្ច បចត្តា ឯចទេសព្លាតា សតិ ទេចច បិងហតទេហត្បក្វតា បព្ពាា ចាតិ ព្ពទេយ ទេ្ខ អត្ថាច បុច្ឆិតា, តស្មា អត្ថចទេវត ទេ្ខ បញ្ហា ចុត្តា ចា”តិ៍ “បុច្ឆាយ ក្ខុចិឆត្ថចិសយតា កចំ ចុត្តា”តិ ចត្តព្ពត្តា បុច្ឆាយ ក្ខុចិឆត្ថចិសយតំ ចិចទិត្បំ “ឲចំ សយាបត្តស្សា”តិអាតិ ចុត្តំ៍ តត្ថ ឲចំ សយាបត្តស្សាតិ ព្ពយាហិ ក្ខក្កតិទេហត្បក្ខតាហិ ពាតិញ្ញសតាឌិសព្លាតាហិ អាបតាហិ ចា, បិណចឆានីហិ អាបតាហិ ចា, សមំ សហ, សព្ពចា ចា អយំ សត្តទេលិទេកា អាបទេត្តា អទេព្ភាត្ថទេដ៝, ឲចំ អទេព្ភាត្ថទេដស្ស ចា សយាបត្តស្ស៍ ឲចំ ឯកិលិដ្ឋស្សាតិ ពាតិញ្ញសតាងទេយា ចា បិណចឆានីតិ អាកប្ខ បចទេត្តហិ ងសហិ កិទេលសចត្ថហិ ច អយំ សត្តទេលិទេកា ឯកិលិទេដ្ឋា, ឲចំ ឯកិលិដ្ឋស្ស ច ទេលិកស្សាតិ សយាបត្តស្ស អទេព្ភាត្ថទេដស្ស ទេលិកស្ស ទេចាតានំ ចុដ្ឋានំ កិំ កតមំ ឆយុខាតំ កទេច៍ ព្ពតិ ឲចព្យាសត្ថំ អខិតបុទេត្ត អាហាតិ ចិត្ថាទេវត្ថ, បុច្ឆាយ ក្ខុចិឆត្ថចិសយតា ពាតតព្ពាតិ អឆិប្បាទេយា៍

“កិំ ត្ ទេវតា សព្ពស្ស ទេលិកស្ស សព្ពឆិ សចត្តិ, ក្ខតាហុ, ឲកច្ចទេស្សចា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “សចត្តិ សព្ពឆិ ទេវតាតិ, អសយាហិតស្ស សចត្តិ អកិន្លាញ្ញាបិងប្បយាងពាហុលស្សា”តិ ចុត្តំ៍ តត្ថ អកិន្លាញ្ញាបិងប្បយាងពាហុលត្តា ទ្វុបិឌីស្ តាតាទេខ្ញទេណស្ ចិក្លិត្តចិត្តទេស្សច ទេវតា សចត្តិ បចត្តត្តិ, ត សយាហិតស្ស អកិន្លាញ្ញាបិងប្បយាងចិទហិតស្សាតិ អឆិប្បាទេយា ងដ្ឋទេព្ពា៍ “កតមា អកិន្លា, កតទេមា ញ្ញាបិទេតា, កតទេមា បយាទេតា”តិ ចត្តព្ពត្តា “តត្ថ យា អកិន្លា”តិអាតិ ចុត្តំ៍ តត្ថ តត្ថាតិ ទេតស្ អកិន្លាញ្ញាបិងប្បយាទេតស្៍ យា អកិន្លា, អយំ ទេលិទេកា, ត អកិន្លាយតយត្តំ៍ ទេលិទេកា ច អក្សលមុ្វលំ, ត លុព្ភតយត្តំ៍ ទេយា ញ្ញាបិទេតា, អយំ ទេតាទេសា, ត ញ្ញាបខ្ជតយត្តំ៍ ទេតាទេសា ច អក្សលមុ្វលំ, ត ក្ខសតយត្តំ៍ ទេយា បយាទេតា, អយំ ទេយាទេហា, ត សតិចិប្បចាសយត្តំ៍ ទេយាទេហា ច អក្សលមុ្វលំ, ត មុ្វហតយត្តំ៍ ឲចំ ព្ពយិតា ចុត្តប្បកាទេទត អកិន្លាឌីតំ អក្សលមុ្វលត្តា យស្ស អកិន្លាញ្ញាបិងប្បយាងពាហុលស្ស អសយាហិតស្ស លស្ ទ្វុបិឌីស្ អាយតទេតស្ តណ្ហា សចត្តិ៍

“កតិចិឆា សា តណ្ហា”តិ ចត្តព្ពត្តា “ទ្វុបតណ្ហា...ទេប... ឆមុតណ្ហា”តិ ចុត្តំ៍ “លត្តិ ទ្វុបតណ្ហាឌីតំ លស្ ទ្វុបិឌិអាយតទេតស្ សចតំ ទេកត ច ចចទេតត អទេមត្តិ សដ្ឋហិតព្ពា”ត្តិ ចត្តព្ពត្តា “យឆាហ កកចា”តិអាតិ ចុត្តំ៍ “សចតីតិ ច ទេលា, កិក្លទេច...ទេប... បដិហព្ពាតី”តិ យំ ចចតំ កកចា យឆា ទេយត បកាទេទត អាហ, តឆា ទេតត បកាទេទត ចុត្តតទេយត ចចទេតត ត្បទេមត្តិ សដ្ឋហិតព្ពាត្តិ អឆិប្បាទេយា៍ ឲត្ថ ច ចក្លាឌីតំ ទ្វុបតណ្ហាឌីតំ លត្តិ ទេវតានំ ក្ខាទកាទេចត បចត្តត្តា ចក្លាងទេយា តិស្សិត្បុបចាទចទេវត សយំ សចទេត្តា ចិយ កកចតា ចុត្តា៍ ព្ពតីតិ ឲចំ ចុត្តប្បកាទេទត សព្ពា សព្ពស្មា ចក្លាឌិក្ខាទទេតា ច សចតិ បចត្តតិ៍ សព្ពចា សព្ពប្បកាទេទត តណ្ហាយតយិច្ឆាកិតិទេចសទិតាត្តយតាឌិប្បកាទេទត សចតិ បចត្តតីតិ អទេត្ថា៍ “កស្មា សព្ពស្មា ចក្លាឌិក្ខាទទេតា ច សចតិ បចត្តតិ, សព្ពប្បកាទេទត

តណ្ហាយនមិច្ឆាកិនិវេសទិតាត្ថយតាទិប្បការេន សវនការេវា វិជានិតព្ពោ”តិ វត្តព្ពត្តា “តេនាហា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តេនាតិ អសមាហិតស្ស អភិជ្ឈាព្យាបាទាទិកំ ចក្ខាទិទ្វារតោ ច តណ្ហាយនមិច្ឆាកិនិវេសិតាត្ថយតាការេន តណ្ហាទិវសេន បវត្តនតោ បវត្តជាតនតោ ភគវា “សវន្តិ សព្ពធិ សោតា”តិ អាហ។

“សោតានំ ‘កិំ និវារណ’ន្តិ ឥមិនា កិំ បុច្ឆតិ? សោតានំ អនុសយប្បហានំ បុច្ឆតិ កិំ? ឧទាហុ វីតិក្កមប្បហានំ បុច្ឆតី”តិ វត្តព្ពត្តា “សោតានំ កិំ និវារណន្តិ បរិយុដ្ឋានបិធានំ បុច្ឆតី”តិ វុត្តំ។ “ឥទំ បរិយុដ្ឋានបិធានំ វោទានំ, ឧទាហុ វុដ្ឋានំ កិ”ន្តិ វត្តព្ពត្តា “ឥទំ វោទាន”ន្តិ វុត្តំ។ “សោតានំ សំវរំ ព្រូហិ, ‘កេន សោតា បិធីយ្យរេ’តិ ឥមិនា កិំ បុច្ឆតិ? សោតានំ បរិយុដ្ឋានំ បុច្ឆតិ កិំ? ឧទាហុ វីតិក្កមនំ, សមុគ្ឃាតំ វា បុច្ឆតិ កិ”ន្តិ វត្តព្ពត្តា សោតានំ…បេ… បិធីយ្យរេតិ អនុសយសមុគ្ឃាតំ បុច្ឆតី”តិ វុត្តំ។ “ឥទំ អនុសយសមុគ្ឃាតំ វោទានំ កិំ, ឧទាហុ វុដ្ឋានំ កិ”ន្តិ វត្តព្ពត្តា “ឥទំ វុដ្ឋាន”ន្តិ វុត្តំ។

“សវន្តិ សព្ពធិ សោតា”តិអាទិបុច្ឆាវិចយោ អាចរិយេន វុត្តោ, អយម្បិ ច ជាតោ; តាយ បុច្ឆាយ “កតមោ វិស្សជ្ជនវិចយោ”តិ វត្តព្ពត្តា “តត្ថ វិស្សជ្ជនា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ បុច្ឆាយំ –

“យានិ សោតានិ លោកស្មិំ, (អជិតាតិ ភគវា,)

សតិ តេសំ និវារណំ;

សោតានំ សំវរំ ព្រូមិ, បញ្ញាយេតេ បិធីយ្យរេ”តិ។ (សុ។ និ។ ១០៣១ ចូឡនិ។ វត្ថុគាថា ៩០, អជិតមាណវបុច្ឆានិទ្ទេស ៣) –

គាថា វិស្សជ្ជនាតិ ទដ្ឋព្ពា។ តស្សំ គាថាយំ អជិត លោកស្មិំ យានិ សោតានិ សវន្តិ, តេសំ សោតានំ យំ និវារណំ, សា សតិ ហោតិ; តំ សតិំ សោតានំ សំវរន្តិ អហំ ព្រូមិ; ឯតេ សោតា បញ្ញាយ បិធីយ្យរេតិ យោជនា កាតព្ពា។ តត្ថ សតីតិ វិបស្សនាបញ្ញាយ សម្បយុត្តា សតិ។ បញ្ញាយាតិ មគ្គបញ្ញាយ។ បិធីយ្យរេតិ ឧប្បជ្ជិតុំ អប្បទានវសេន បិធីយន្តិ បច្ឆិជ្ជន្តិ។

“សតិ តេសំ និវារណំ សោតានំ សំវរំ ព្រូមី”តិ ភគវា អាហ – “យាយ កាយចិ សតិយា សោតានំ សំវរណកិច្ចំ សិទ្ធំ កិំ, វិសិដ្ឋាយ សតិយា សោតានំ សំវរណកិច្ចំ សិទ្ធំ កិំ, កតមាយ សតិយា សោតានំ សំវរណកិច្ចំ សិទ្ធ”ន្តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “កាយគតាយ សតិយា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ កាយគតាយ សតិយាតិ រូបកាយេ គតំ កេសាទិកំ អនិច្ចាទិតោ វិបស្សិត្វា បវត្តាយ វិបស្សនាញាណសម្បយុត្តាយ សតិយា។ ភាវិតាយាតិ កាយគតំ អនិច្ចតោ ទុក្ខតោ អនត្តតោ និព្ពិន្ទនតោ វិរជ្ជនតោ និរោធនតោ បដិនិស្សជ្ជនតោ អនុបស្សនាវសេន ភាវិតាយ។ ឯវញ្ហិ អនិច្ចតោ អនុបស្សន្តោ និច្ចសញ្ញំ បជហតិ; ទុក្ខតោ អនុបស្សន្តោ សុខសញ្ញំ បជហតិ; អនត្តតោ អនុបស្សន្តោ អត្តសញ្ញំ បជហតិ; និព្ពិន្ទន្តោ នន្ទិំ បជហតិ; វិរជ្ជន្តោ រាគំ បជហតិ; និរោធេន្តោ សមុទយំ បជហតិ; បដិនិស្សជ្ជន្តោ អាទានំ

បដហតីតិ។ ពាហុលិកតាយាតិ យថាទុត្តប្បការតេ ជីចរស្សបិ យាសស្សបិ សំចក្ខុរស្សបិ សត្តសំចក្ខុរស្សបិ ពាហុលិកតាយ។ ចក្លុត្តិ អកិញ្ញាឌិបចត្តិត្ថារការចេត ជិតំ ចក្លុ, តិក្កហិតាកយំ ជដ្ឋា។ តាចិន្លាតីតិ ចក្លុត្ថារេ បចត្តំ អកិញ្ញាឌិសហិតំ ចិត្តសត្តាតំ, តំសយដ្ឋីបុក្កលំ ចា តាកឆ្លតិ, យតាបិកោស្ ទ្វុបេស្ តាចិន្លាតីតិ យោឌតា។ អយតាបិកោស្ ទ្វុបេស្ ត បដិហញ្ញាតិ។ កាឃកតាឃ សតិឃា កាចិតាឃ ពាហុលិកតាឃ សោតំ តាចិន្លាតិ។ យតាបិកោស្ សក្ខេស្...បេ... អយតាបិកោស្ សក្ខេស្ ត បដិហញ្ញាតីតិ យោឌតា ឃធាសម្ពុចតោ កាតត្ថា។

“កោត ការលោត តាចិន្លាតិ បដិហញ្ញាតី”តិ បុឆ្លតិ, ឧត្រ្កិឃាតំ សំចុតតិចារិតត្តា តាចិន្លាតិ ត បដិហញ្ញាតីតិ ចិស្សជ្ជេតិ។ “កោតារក្លេត តេ សំចុតតិចារិតា”តិ បុឆ្លតិ, សតិអារក្លេត តេ សំចុតតិចារិតាតិ ចិស្សជ្ជេតិ។ “សតិអារក្លេត សំចុតតិចារិតការចោ កោត អយេត្យាំ សក្ខហិតត្ថោ”តិ ចត្តត្ថត្តា តេតាហា”តិអាឌិ ចុត្តំ។ តត្ថ តេតាតិ តស្មា សតិអារក្លេត សំចុតតិចារិតត្តា សំចុតតិចារិតឌាតតកោ កកចា “សតិ តេសំ តិចារលា”ត្តិ ឃំ ចចតំ អាហ, តេត ចចតេត ត្យយេត្យាំ សតិអារក្លេត សំចុតតិចារិតការចោ សក្ខហិតត្ថោតិ បុត្តការកេ បញ្ញា សត្យាត្យកាតិ កិច្ឆយេចេត្ត អឆិកត្តិ ជដ្ឋា។

“សតិ តេសំ តិចារលា”ត្តិ ចិស្សជ្ជតស្ស ចិត្តារោត្ត អាចទិឃេត ចុតេ្តា, អយេត្យាំ ច ឌារតោ, “បញ្ញាឃតេ បិឆឹឃរេ”តិ ចិស្សជ្ជតស្ស ចិត្តារោត្ត “កចំ អយេត្យាំ ឌាតិតត្ថោ”តិ ចត្តត្ថត្តា “បញ្ញាឃតេ បិឆឹឃរេ”តិ ចិស្សជ្ជតស្ស ចិត្តារត្តំ ជស្សេត្តា “បញ្ញាឃ អត្យសឃា បហិឃត្តិ”តិអាឌិយាហ។ តត្ត បញ្ញាឃាតិ យក្កបញ្ញាឃ។ អត្យសឃាតិ អត្យទ្វុបំ ការលាំ លកិត្តា ខ្សប្បជ្ជតាហោ កាយរាកាត្យសឃាឌឃោ។ បហិឃត្តិ សយុឆ្លចចសេត អត្យសឃេស្ បញ្ញាឃ បហិតេស្ បរិឃុដ្ឋាតាបិ អត្តតោ បហិឃត្តិ។ កិស្ស បហិតត្តា “បហិឃត្តិ”តិ ចុច្ឆតិ? អត្យសឃស្ស បហិតត្តា បរិឃុដ្ឋាតា បហិឃត្តិតិ ចិស្សជ្ជេតិ។

“តំ អត្យសឃប្បហាតេត បរិឃុដ្ឋាតប្បហាតំ កិំ ចិឃ កចតី”តិ បុឆ្លិតត្ថត្តា “តំ ឃធា ពត្លចត្តស្សា”តិអាឌិ ចុត្តំ។ តត្ថ ពត្លចត្តស្ស ទ្វុក្ខស្ស ក្យាលិឌិតា ក្សមិ ពលិត្វា អតចសេសម្ពុលុក្ខ្លលោ កតេ តស្ស ទ្វុក្ខស្ស បុប្ឆផលបល្លចក្តុរសត្តតិបិ ក្យាលិឌិតា សយុឆ្លិត្តាច កចតិ ឃធា, ឯចំ អរហត្តមក្កញាលោត អត្យសឃេស្ បហិតេស្ អត្យសឃាតំ បរិឃុដ្ឋាតសត្តតិ សយុឆ្លិត្តា បិឌហិតា បដិឆ្លិត្តា កចតិ។ កោត សយុឆ្លិត្តា កចតិ? បញ្ញាឃ យក្កបញ្ញាឃ សយុឆ្លិត្តា កចតីតិ អត្តយោឌតា ជដ្ឋា។ “បញ្ញាឃ បរិឆ្លិត្តការចោ កចំ សក្ខហិតត្ថោ”តិ ចត្តត្ថត្តា “តេតា”តិអាឌិ ចុត្តំ។ “បញ្ញាឃតេ បិឆឹឃរេ”តិ ចចតតោ អត្យសឃាតំ បរិឃុដ្ឋាតសត្តតិឃា បញ្ញាឃ បរិឆ្លិត្តការចោ បល្លិតោហិ សក្ខហិតត្ថោតិ អឆិប្បាយោ។

ញ្ញាយេស្ បញ្ហាចិស្សជ្ជតេស្ សោតាតំ សំចទ, បិឆាតត្ថា អឌាតត្តេត ចា សំសឃិតេត ចា សំចរបិឆាតាតំ បុឆ្លិតត្ថត្តា ឆយ្ហាឆិដ្ឋាតា បុឆ្លាតិ បុឆ្លាចិចឃោ ចេច សតិបញ្ញាតំ ចិស្សជ្ជេតត្ថត្តា ឆយ្ហាឆិដ្ឋាតំ ចិស្សជ្ជតត្តិ ចិស្សជ្ជតចិចឃោ ច ចេជិតត្ថោ។ ឯតេស្ ច “កោតស្ស តិចុតោ លោកោ”តិអាឌិកោ បញ្ហោ តិចរលចិចិកិច្ឆាបយាឌប្បាតំ ចសេត ចត្យត្តិឆោបិ លោកាឆិដ្ឋាតចសេត ឯកោ បញ្ហោតិ ចុត្តោ, ឯចំ សតិ “សចត្តិ សព្វឆិ សោតា”តិអាឌិកោបិ បញ្ហោ សំចរបិឆាតាតំ ចសេត ក្យចិឆោបិ ឯកត្តចសេត កហេត្វា ឯកាឆិដ្ឋាតចសេត “ឯកោ

បញ្ញា”តិ ចត្តព្ពា, សោតាតាំ ពាហុកាចោតា ចា “ពាហុបញ្ញា”តិ ចត្តព្ពា; តថា បន អចត្វា សោតេ អតាយសិត្វា សំចរបិធាតាតំ ចសេន “សចន្តិ សព្ពធិ សោតា”តិអាទិបិ ឯកោ បញ្ហា”តិ ចុត្តោ។ តទនុសារេន “កេនស្សុ និចុតោ លោកោ”តិអាទិម្ហិ លោកំ អតាយសិត្វា និចរណាទីតំ ចត្ថុំ ចសេន “ចត្តារោ បញ្ហា”តិបិ ចត្តព្ពាតិ អយំ ភយោ ជស្សិតោតិ ភយជស្សន្តិ ជដ្ឋព្ពំ។

ជេសភាការេល ចុត្តជម្មស្ស អនុសន្ធិយក្កហេត្វា អត្តតា ទចិតនិយាមេនេច បុច្ឆិតបញ្ហស្ស ចេច បធាំអដ្ឋបេត្វា, បដិញ្ញាញ្ញា អភត្វា ចិប្បជ្ជតស្ស ច ចិចយហារោ អាចរិយេន ចិភត្តោ, អយេត្ថ ច ញាតោ, “ជេសភាការេល ចុត្តជម្មស្ស អនុសន្ធិ គហេត្វា បុច្ឆិតបញ្ហស្ស ចេច តំ បធាំជបេត្វា, បដិញ្ញាញ្ញា ភត្វា ចិប្បជ្ជតស្ស ច យោ ចិចយោ ហារោ ចិភត្តោ, សោ ចិចយហារោ ភតំ អយេត្ថ ចិញ្ញាយតិ, អយព្ភំ ចិញ្ញាបតត្ថាយ តស្មិំ ចិចយំ ចិភជេថា”តិ ចត្តព្ពាភាចតោ តេតុ ចិចេតព្ពាការំ ជស្សេន្តោ “យាតិ សោតាតី”តិអាទិកាធាយ ចិចយាការជស្សតាតន្តរំ “បញ្ញា ចេច សតិ ចា”តិអាទិយាហ។

តត្ថ កាចារត្ថោ តាច ចិញ្ញាតព្ពោ – យាយ បញ្ញាយ អនុសយបហាតេន សោតតិរុទ្ធតំ ចុត្តំ, យាយ សតិយា ច បរិយុដ្ឋានបហាតេន សោតតិរុទ្ធតំ ចុត្តំ, សាយំ បញ្ញា ចេច សាយំ សតិ ច តាហិ បញ្ញាសតីហិ អសេសំ សហុប្បត្តំ ភាយទុក្ខំ ទុបទុក្ខំ, ឲតំ សព្ពំ កត្ថ តិរុជ្ឈតេត អសេសំ ឧបរុជ្ឈតីតិ យាចិស ទេ យថា បុដ្ឋោ តំ ភគចា យបំញាឲតំ តិរុជ្ឈតំ បទ្ធាហិ, ធាតិ អាយស្មា អជិតោ ភគចន្តំ បុច្ឆតិ។

អជិត តំ យទេតំ បធាំបុច្ឆិតំ តិរុជ្ឈតំ យំ អបុច្ឆិ, អហំ តេ តច តំ តិរុជ្ឈតំ ចជាមិ។ យត្ថ ចិញ្ញាណតិរោធេ បញ្ញាសតិសហិតំ ភាយទុក្ខំ ទុបទុក្ខំ ចិញ្ញាណស្ស តិរោធេត សហ ឲភតោ អសេសំ ឧបរុជ្ឈតិ, ឲត្ថ ចិញ្ញាណតិរោធេ ឲតំ សព្ពំ ចិញ្ញាណតិរោធេត ឲភតោ ឲភក្ខណេ អបុព្ពំ អចរិមំ ឧបរុជ្ឈតិ, ឲតំ ចិញ្ញាណតិរោធំ តស្ស ភាយទុបស្ស តិរោធោ ភាតិចត្តតិ, តំ តំ ភាយទុបតិរោធំ សោ សោ ចិញ្ញាណតិរោធោ ភាតិចត្តតីតិ។

“តស្មិំ បញ្ហេអយំ អជិតោ កិំ បុច្ឆតិ? ឧបរុជ្ឈតមេច បុច្ឆតិ, ឧទាហុ អញ្ញំ បុច្ឆតី”តិ ចត្តព្ពតោ “អយំ បញ្ហេអនុសន្ធិ បុច្ឆតី”តិអាទិ ចុត្តំ។ តត្ថ អយត្ថិ យោ អាយស្មា អជិតោ បធាំអបុច្ឆីតិ អយំ អជិតោ។ បញ្ហេតិ “បញ្ញា ចេច សតិ ចា”តិអាទិបញ្ហេ យទិ អនុសន្ធិ បុច្ឆតិ, ឲចំ សតិ “កត្ថេតំ ឧបរុជ្ឈតី”តិ បុច្ឆតំ អយុត្តំ ភចេយ្យាតិ? ត, អនុសន្ធិយតិ ឲតេត ឧបតិរុជ្ឈតតាតិ អនុសន្ធីតិ អត្ថសម្ភចតោ។ តេត ចុត្តំ “អនុសន្ធិ បុច្ឆន្តោ កិំ…បេ… តិព្ពាតធាតុ”ន្តិ។ អនុសន្ធិបុច្ឆតេត អនុបាជិសេសតិព្ពាតធាតុយាបិ បុច្ឆតតោ “កត្ថេតំ ឧបរុជ្ឈតី”តិ បុច្ឆតំ យុត្តមេច។

“យា អនុបាជិសេសតិព្ពាតធាតុ បុច្ឆិតា, តំ ភតយាយ បដិបទាយ អធិគច្ឆតី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា ចតុសច្ចភម្មដ្ឋានភាចតាសច្ចាតំ បដិបទំ ចិសេសេត សហ ជស្សេតុំ “តីណិ សច្ចានី”តិអាទិ ចុត្តំ។ តត្ថ សច្ចាតីតិ ភម្មាទិបច្ចយេហិ សមេច្ច សម្ភូយ ទុក្ខាទីនិ ភរិយត្តីតិ សច្ចានិ។ តិរោធធម្មាតីតិ តិរុជ្ឈតំ តិរោធោ, ធម្មោបិ តិរោធធម្មោច, តស្មា តិរោធោ ធម្មោ សភាចោ ឲតំ ទុក្ខាទីនត្ថិ តិរោធធម្មាតីតិ អត្ថោច គហេតព្ពោ។ តានិ តីណិ សច្ចានិ សទុបតោ ជស្សេតុំ “ទុក្ខំ សមុទយោ មគ្គោ”តិ ចុត្តំ។ តីណិ ទុក្ខសមុទយមគ្គសច្ចានិ សច្ចាតីតិ

ចុត្តាតិ, “កិ តិទោសបច្ចូ”ត្តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តិទោសា អបច្ចូទោ”តិ ចុត្តំ។ ព្ពស “តិទោសសយ្ហោ”តិបិ ចត្តព្ពំ។ កយ្យាឌិបច្ចូយេហិ អបច្ចូតត្តា អបច្ចូទោ។ ក្ខប្បាគតិទោសាកាចទោ អតិទោសសយ្ហោ។ “បហាយកបហាតព្ពេសុ បច្ចូសុ កតយេត បហាយកេត កតយោ បហាតព្ពោ, កតយាយ ក្ខុយិយា បហិតោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ បយុគយោ ខ្ចិសុ ក្ខុមិស្ខុ”តិអាឌិ ចុត្តំ។ តត្ថ ខ្ចិសុ ក្ខុមិស្ខុតិ គស្សតកាចតាក្ខុមិសុ។ កាយច្ឆត្តាតិ កាយកចរាកោ។ រូបរាកោតិ រូបកចរាកោ។ អរូបរាកោតិ អរូបកចរាកោ។ បទេយាគតកេគទោ គស បទេយាគតាតិ បហិយត្តិតិ យោគតា។

១៧។ បហាតព្ពបទេយាគតាតិ គស្សតក្ខុមិកាចតាក្ខុមិកេគេត ចិកត្តាតិ, អយេបុមិបិ ខាតាតិ, “ព្ពត្ថិយកេគទោ កថំ ចិកត្តាតិ”តិ ចត្តព្ពកាចទោ “តត្ថ តីលី”តិអាឌិ ចុត្តំ។ អថ ចា “បហាតព្ពបទេយាគតេសុ កតយាតិ បទេយាគតាតិ កតយំ ព្ពត្ថិយំ អត្តនោ បហាយកំ កត្វា តិរុជ្ឈតិ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ តីលី”តិអាឌិ ចុត្តំ។ អធិប្បាយ អត្តនោ បហាយកំ កត្វា តិរុជ្ឈតិ អតុប្បាគចទេយត។

“អតញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិត្ថិយញ្ច អញ្ញិត្ថិយញ្ច បទេយាគតាតំ តិរុជ្ឈតេហតុ ហោតុ, អញ្ញាតាចិត្ថិយំ កិស្ស ហេតុ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “យំ បតា”តិអាឌិ ចុត្តំ។ តត្ថ យំ យេត អញ្ញាតាចិត្ថិយេត អរហា “ខេ ខាតិ លីលា”តិ ឲចំ ខាតាតិ, ព្ពគំ ខាតតហេតុ អញ្ញាតាចិត្ថិយំ លយេ ខាតិក្ខយេ អរហត្តផលេ បចត្តំ ខាលំ។ យំ យេត អញ្ញាតាចិត្ថិយេត អរហា “ព្ពត្តត្តាយ អបរំ ត កចិស្សាមី”តិ បខាតាតិ, ព្ពគំ បខាតតហេតុ អញ្ញាតាចិត្ថិយំ។ អតុប្បាគេ បត អតុប្បជ្ជនេ អរហត្តផលេ បចត្តំ ខាលំ អញ្ញាតាចិត្ថិយំ ខាតតហេតុ ហោតីតិ ចុត្តំ ហោតិ។ ព្ពត្ថិយខាលាតិ បហាយកាតិ កត្វា បទេយាគតាតិ តិរុជ្ឈតិ, “តាតិ ខាលាតិ កគា តិរុជ្ឈតី”តិ ចត្តព្ពកាចទោ “តត្ថ យញ្ញា”តិអាឌិ ចុត្តំ។

“អតញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិត្ថិយំ អញ្ញិត្ថិយំ បិបុលត្តស្ស តិរុជ្ឈតុ, អញ្ញិត្ថិយំ អរហត្តំ បិបុលត្តស្ស តិរុជ្ឈតុ, អញ្ញាតាចិត្ថិយំ កគា តិរុជ្ឈតី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ យញ្ញា លយេ”តិអាឌិ ចុត្តំ។ តត្ថ ខេត្តិ កិច្ចកេគេត ខេ, បកាចទោ បត ឲកាច។

“បខាតតកិច្ចប្បិ ឲកយេច, កថំ ខេ បិយុ”ត្តិ ចត្តព្ពត្តា “អបិចា”តិអាឌិ ចុត្តំ។ អារម្មលបញ្ញាកេគេត ខេ តាយាតិ លព្ភតីតិ ចុត្តំ ហោតិ។ បាតិ យា បញ្ញា បុព្ពកាចាយំ ហោតបិឆាតកិច្ចេត ចុត្តា, បា បញ្ញា បកាទេហិ ខាតតបកាទេត បញ្ញា តាយ។ យធាឌិដ្ឋំ អារម្មលំ អបិលិបតដ្ឋេត ឲ្យកាហតដ្ឋេត បតិ តាយ។

១៨។ “បញ្ញា ទេច បតិ ចា”តិ បគស្ស អត្ថំ អាចរិយេត ចិកទត្តា, អយេបុ ច ខាតទោ, “តាយរូបញ្ញា’តិ បគស្ស អត្ថំ កថំ អយេបុ ខាតពេ្វា”តិ ចត្តព្ពត្តា តាយរូបំ ចិកដទ្វោ “តត្ថ ខេ បញ្ញាបិគតក្ខន្ធា”តិអាឌិយាហ។ តត្ថ តត្វាតិ កយ្យចិបិកចដ្ឋកេគ កចត្តយេ។ តត្វាតិ បញ្ញាបិគតក្ខន្ធបក្ខាតតាយរូបបយុជាយេ។ បត្តិត្ថិយាតីតិ ចក្ខាឌិបត្តិត្ថិយាតិ។ ចិញ្ញាលបយ្យយុត្តត្តិ បយ្យយុត្តបច្ចយត្តំ បក្ខាយ ត ចុត្តំ, បត្វទេគតស្ស បត អចិកឌិត្វា កហលិយបកាចយត្តំ បក្ខាយ ចុត្តំ។ ចិកាកំ ខាតទត្តហិ បត “តាយំ ចិញ្ញាលបយ្យយុត្តំ, រូបំ បត ត ចិញ្ញាលបយ្យយុត្តំ, បហខាត”ត្តិ ចិកឌិត្វា កទេហតព្វំ។ តស្សាតិ បញ្ញាបតិបហិតស្ស តាយរូបស្ស។ តិទោសត្តិ អតុបិឌិទេបតិព្ពាតឆាតុំ។

ភគវន្តំ បុច្ឆន្តោ អាយស្មា អជិតោ “បញ្ញា ចេវ...បេ... កត្ថេតំ ឧបរុជ្ឈតី”តិ ឥទំ បារាយនេ អាហ។ “បញ្ញា ចេវាតិអាទិកាយ យា អនុបាទិសេសនិព្ពានធាតុ បុច្ឆិតា, សា អនុបាទិសេសនិព្ពានធាតុ កតមេន អធិគមេន បត្តព្ពា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា ចតុរិទ្ធិបាទមុខេន អរិយមគ្គាធិគមមុខេន បត្តព្ពា, ចតុរិទ្ធិបាទភាវនាយ ច ចត្តារិន្ទ្រិយានិ មូលភូតានិ, តស្មា មូលភូតានិ តានិ ចត្តារិន្ទ្រិយានិ និទ្ធារេត្វា ទស្សេន្តោ “តត្ថ សតិ ច បញ្ញា ចា”តិអាទិមាហ។ កុសលាកុសលធម្មគតិយោ សមន្នេសនាយ សតិយា និយ្យាតាយ ឯកត្តេន សមាធិ និប្ផាទេតព្ពោ, សតិក្ខណេន ច បរិយុដ្ឋានប្បហានំ កាតុំ អធិប្បេតំ, បរិយុដ្ឋានប្បហានេន ច សមាធិកិច្ចំ បាកដន្តិ អាហ “សតិ ចេវ ឥន្ទ្រិយានិ សតិន្ទ្រិយញ្ច សមាធិន្ទ្រិយញ្ចា”តិ។ បញ្ញាយ អនុសយសមុគ្ឃាតំ ចតុត្ថិធម្មុប្បាទកសង្ខារតោ វីរិយេន និប្ផត្តិ, ន វិនា តេនាតិ វុត្តំ “បញ្ញា ចេវ ឥន្ទ្រិយានិ បញ្ញិន្ទ្រិយញ្ច វីរិយិន្ទ្រិយញ្ចា”តិ។

ឥមេសុ យថាវុត្តេសុ ចតូសុ ឥន្ទ្រិយេសុ បុព្ពភាគេ វា មគ្គក្ខណេ វា និប្ផន្នេសុ តំសម្បយុត្តា យា សទ្ទហនា ឱកប្បនា សទ្ធា, ឥទំ សទ្ទហនឱកប្បនសង្ខាតំ ធម្មជាតំ សទ្ធិន្ទ្រិយំ សិទ្ធំ, “តេសុ មូលភូតេសុ ឥន្ទ្រិយេសុ និទ្ទិដ្ឋេសុ កតមេន ឥន្ទ្រិយេន កតមោ ធម្មោ និទ្ទិដ្ឋោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា ឥមិនា អយំ និទ្ទិដ្ឋោតិ ទស្សេន្តោ “តត្ថ យា សទ្ធាធិបតេយ្យា”តិអាទិមាហ។ តត្ថ តត្ថាតិ សទ្ធាទីសុ។ សទ្ធាធិបតេយ្យាតិ បច្ចយភូតាយ សទ្ធាយ និទ្ធោ ឆន្ទោ អធិបតីតិ សទ្ធាធិបតិ, សទ្ធាធិបតិតោ បវត្តត្តា ចិត្តេកគ្គតាតិ សទ្ធាធិបតេយ្យា។ ឆន្ទសមាធីតិ ឆន្ទំ ធុរំ កត្វា បវត្តិតោ សមាធិ វា ឆន្ទាធិបតិនា សម្បយុត្តោ បុព្ពភាគេ បវត្តោ សមាធិ វា ឆន្ទសមាធិ, បហានំ បហានហេតុ ហោតីតិ យោជនា កាតព្ពា។ បហានន្តិ ច បជហតិ វិក្ខម្ភិតកិលេសេ ឯតេន ឆន្ទសមាធិនាតិ បហានន្តិ ករណសាធនេន គហេតព្ពំ។ បដិសង្ខានពលេនាតិ បរិកម្មពលេន។ ភាវនាពលេនាតិ មគ្គភាវនាពលេន។

“សោ ឆន្ទសមាធិ សយំ កេវលិវ បហាន”ន្តិ វត្តព្ពត្តា “តត្ថ យេ អស្សាសបស្សាសា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តត្ថាតិ តស្មិំ សមាហិតេ ចិត្តេ ចិត្តុប្បាទេ។ “តស្មិំ សមាហិតេ ចិត្តុប្បាទេ អស្សាសា”តិអាទិនា អស្សាសាទិសីសេន អស្សាសាទិជនកា វីរិយសង្ខារា គហិតា, តេ ច យាវ ភាវនាបារិបូរី, តាវ បុនប្បុនំ សរណតោ ច សរា, បុនប្បុនំ សង្កប្បនតោ ច សង្កប្បា។ យោ បន “សរសង្កប្បា, ឥមេ សង្ខារា ចា”តិ ឥទំ វុត្តប្បការា បុរិមកា ឆន្ទសមាធិ វា កិលេសវិក្ខម្ភនតាយ ច តទង្គប្បហានតាយ ច បហានំ បហានហេតុបធានំ វា, “ឥមេ វុត្តប្បការា សង្ខារាទយោ កិំ ករោន្តី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “ឥមេ ច សង្ខារា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ឥមេ សង្ខារា ច តទុភយញ្ច ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតំ វិវេកនិស្សិតំ វិរាគនិស្សិតំ និរោធនិស្សិតំ វោស្សគ្គបរិណាមិំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតីតិ យោជនា។

ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារសមន្នាគតន្តិ ឆន្ទោ ឯវ អធិបតិ ឆន្ទាធិបតិ, ឆន្ទាធិបតិសមាធិ។ តេន វុត្តំ ភគវតា – “ឆន្ទំ ចេ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ អធិបតិំ ករិត្វា លភតិ សមាធិ”ន្តិ (វិភ។ ៤៣២)។ ឆន្ទហេតុកោ វា សមាធិ, ឆន្ទាធិកោ វា សមាធិ ឆន្ទសមាធិ, ឆន្ទាធិបតិស្ស សម្បយុត្តោ សមាធីតិ វុត្តំ ហោតិ។ បធានភូតា សង្ខារា បធានសង្ខារា, បធានសទ្ទេន សង្ខតសង្ខារាទយោ និវត្តាបិតា, ឆន្ទសមាធិ ច បធានសង្ខារា ចាតិ ឆន្ទសមាធិប្បធានសង្ខារា, តេហិ សមន្នាគតោ ឆន្ទ...បេ... សមន្នាគតោ, តំ...បេ... គតំ។ ឥជ្ឈតិ សមិជ្ឈតិ និប្ផជ្ជតីតិ ឥទ្ធិ, កោដ្ឋាសោ, ឥទ្ធិ ឯវ បាទោ កោដ្ឋាសោតិ ឥទ្ធិបាទោ, ឥទ្ធិបាទេ វុត្តេ។ ឥជ្ឈន្តិ វា តាយ សត្តា ឥទ្ធា វុទ្ធា ឧក្កំសគតា ហោន្តីតិ ឥទ្ធិ, បជ្ជតិ ឯតេនាតិ បាទោ, ឥទ្ធិយា បាទោតិ ឥទ្ធិបាទោ។ ឥទ្ធិបាទោតិ សាមញ្ញត្ថវសេន វុត្តោបិ

“លក្ខនយាឌិប្បឆាតនឋ្ឋារនយត្ថាកត”ត្តិ ទុត្តត្តា លក្ខិក្ខិបរិដោច ករេហតរេឋ្ឋា, តំ ឡក្ខិបរិជ តំ លក្ខិក្ខិបរិជ ការេចតិ ចរេឌ្ឋតីតិ អរេត្វា៑

ចិរេចកតិឃ្សិតំ ចិរាកតិឃ្សិតត្តិ ចិបឃ្សតាក្ខរេលា កិច្ចរេតា តឌក្កចិរេចកតិឃ្សិតំ, អន្លាយឃរេតា តិឃ្សរលាចិរេចកតិឃ្សិតំ, យក្កក្ខរេលា បត កិច្ចរេតា នយុរេច្ឆឌចិរេចកតិឃ្សិតំ, អារយុលារេតា តិឃ្សរលាចិរេចកតិឃ្សិតំ៑ ចិរាកតិឃ្សិតត្តិ ចិបឃ្សតាក្ខរេលា កិច្ចរេតា តឌក្កចិរាកតិឃ្សិតំ, អន្លាយឃរេតា តិឃ្សរលាចិរេចកតិឃ្សិតំ, យក្កក្ខរេលា បត កិច្ចរេតា នយុរេច្ឆឌចិរាកតិឃ្សិតំ , អារយុលារេតា តិឃ្សរលាចិរាកតិឃ្សិតំ៑ តិរេរាឆតិឃ្សិតត្តិ ចិបឃ្សតាក្ខរេលា កិច្ចរេតា តឌក្កតិរេរាឆតិឃ្សិតំ, អន្លាយឃរេតា តិឃ្សរលាតិរេរាឆតិឃ្សិតំ, យក្កក្ខរេលា កិច្ចរេតា នយុរេច្ឆឌតិរេរាឆតិឃ្សិតំ, អារយុលារេតា តិឃ្សរលាតិរេរាឆតិឃ្សិតំ៑ រេចាឃ្សក្កបរិលាយិត្តិ ៙ត្វ បរិច្ចាករេចាឃ្សក្កបក្ខត្តតរេចាឃ្សក្កចរេនត រេចាឃ្សរេក្កា ទុចិរេឆា៑ តត្វបិ ចិបឃ្សតាក្ខរេលា តឌក្កចរេនត បរិច្ចាករេចាឃ្សរេក្កា, តិត្ថាតតិត្ថការេចត បក្ខត្តតរេចាឃ្សរេក្កា, យក្កក្ខរេលា នយុរេច្ឆឌចរេនត បរិច្ចាករេចាឃ្សរេក្កា, អារយុលាករេលាត តិត្ថាតបក្ខត្តតរេចាឃ្សរេក្កាតិ ចិកឌិត្វា ករេហតរេឋ្ឋា៑ ឃចាទុត្តតរេចាឃ្សក្កត្វំ បរិលាយតិ, បរិលាតំ ចា បរិបចតិ បរិបចតំ ករេរាតីតិ រេចាឃ្សក្កបរិលាយិ, តំ រេចាឃ្សក្កបរិលាយិ៑

លក្ខិក្ខិបរិឌការេចតាការរេរា អាចរិរេឃត ចុរេត្វា, អរេយត្វា ច ខាររេតា, “កចំ ឌិរិឃិក្ខិបរិឌការេចតាការរេរា អរេយត្វា ចិខាតិតរេឋ្ឋា”តិ ចត្តត្ថាការេចតា “តត្វ ឃា ឌិរិឃាឌិបរេតឃ្យា”តិអាឌិ ទុត្តំ៑ តឃ្សរេត្វា រេហដ្ឋា ទុត្តតឃាតុឃាររេតច ចិរេឌ្ឋារេឃ្យា៑ សលិត្តចរេនត បត ឌបិតំ បរិជ ចិត្វាររេតា ឌរេបឃ្សាយិ៑ កចំ? –

“តត្វ ឃា ឌិរិឃាឌិបរេតឃ្យា ចិរេត្តកក្កតា, អឃំ ឌិរិឃនយាឌិ៑ នយាហិរេត ចិរេត្ត កិរេលឃាតំ ចិក្ខុម្ភតាឃ បជិនឋ្ឋាតពរេលត ចា ការេចតាពរេលត ចា, ឡក្ខំ បហាតំ៑ តត្វ រេឃ អឃ្សាឃបឃ្សាឃា ចិតក្កចិចារា នឋ្ឋាររេចឌឃិតា នរនឋ្ឋប្បា, ឡក្ខរេយ នឋ្ឋារា៑ ឡក្ខតិ បុរិយរេកា ច ឌិរិឃនយាឌិ, កិរេលឃចិក្ខុម្ភតាឃ ច បហាតំ ឡក្ខរេយ ច នឋ្ឋារា, តក្រុកឃំ ឌិរិឃនយាឌិប្បឆាតនឋ្ឋារនយត្ថាកតំ ឡក្ខិបរិជ ការេចតិ ចិរេចកតិឃ្សិតំ ចិរាកតិឃ្សិតំ តិរេរាឆតិឃ្សិតំ រេចាឃ្សក្កបរិលាយិ៑

“តត្វ ឃា ចិត្តាឌិបរេតឃ្យា ចិរេត្តកក្កតា, អឃំ ចិត្តនយាឌិ៑ នយាហិរេត ចិរេត្ត កិរេលឃាតំ ចិក្ខុម្ភតាឃ បជិនឋ្ឋាតពរេលត ចា ការេចតាពរេលត ចា, ឡក្ខំ បហាតំ៑ តត្វ រេឃ អឃ្សាឃបឃ្សាឃា ចិតក្កចិចារា នឋ្ឋាររេចឌឃិតា នរនឋ្ឋប្បា, ឡក្ខរេយ នឋ្ឋារា៑ ឡក្ខតិ បុរិយរេកា ច ចិត្តនយាឌិ, កិរេលឃចិក្ខុម្ភតាឃ ច បហាតំ ឡក្ខរេយ ច នឋ្ឋារា, តក្រុកឃំ ចិត្តនយាឌិប្បឆាតនឋ្ឋារនយត្ថាកតំ ឡក្ខិបរិជ ការេចតិ ចិរេចកតិឃ្សិតំ ចិរាកតិឃ្សិតំ តិរេរាឆតិឃ្សិតំ រេចាឃ្សក្កបរិលាយិ៑

“តត្វ ឃា ឌិមំឃាឌិបរេតឃ្យា ចិរេត្តកក្កតា, អឃំ ឌិមំឃានយាឌិ, នយាហិរេត ចិរេត្ត កិរេលឃាតំ ចិក្ខុម្ភតាឃ បជិនឋ្ឋាតពរេលត ចា ការេចតាពរេលត ចា, ឡក្ខំ បហាតំ៑ តត្វ រេឃ អឃ្សាឃបឃ្សាឃា ចិតក្កចិចារា នឋ្ឋាររេចឌឃិតា នរនឋ្ឋប្បា, ឡក្ខរេយ នឋ្ឋារា៑ ឡក្ខតិ បុរិយរេកា ច ឌិមំឃានយាឌិ កិរេលឃចិក្ខុម្ភតាឃ ច បហាតំ ឡក្ខរេយ ច នឋ្ឋារា, តក្រុកឃំ ឌិមំឃានយាឌិប្បឆាតនឋ្ឋារនយត្ថាកតំ ឡក្ខិបរិជ ការេចតិ ចិរេចកតិឃ្សិតំ ចិរាកតិឃ្សិតំ តិរេរាឆតិឃ្សិតំ រេចាឃ្សក្កបរិលាយិ”ត្តិ៑

អយំ បន ចិនេសនេសា – ឌិរិយសមាធីតិ ឌិរិយំ ជេដ្ឋកំ កត្វា បចត្តិនេតា សមាធិ ចា ឌិរិយាធិបតិតា សម្បយុត្តោ ឫត្តកានេក បចនេត្តា សមាធិ ចា ឌិរិយសមាធិ។ ចិត្តសមាធីតិ ចិត្តំ ជេដ្ឋកំ កត្វា បចត្តិនេតា សមាធិ ចា ចិត្តាធិបតិតា សម្បយុត្តោ ឫត្តកានេក បចនេត្តា សមាធិ ចា ចិត្តសមាធិ។ ឌិមំសាសមាធីតិ ឌិមំសំ ជេដ្ឋកំ កត្វា បចត្តិនេតា សមាធិ ចា ឌិមំសាធិបតិតា សម្បយុត្តោ ឫត្តកានេក បចនេត្តា សមាធិ ចា ឌិមំសាសមាធីតិ។

សត្តិពាលិត្រូនេបនេត្ថ សព្វេបចណ្ណតា កតា, កម្ពុនេពារលេហិ បត អដ្ឋកថាឌីកាត្រូនេបត ចិត្វារនេតា ចា កម្ពុនេតា ចា ចិកឌិត្វា កនេហតត្តា។

១៣។ “ឆន្ទសមាធិ ឌិរិយសមាធិ ចិត្តសមាធិ ឌិមំសាសមាធី”តិ ចុនេត្តា, “ឲចំ សតិ ឌិមំសាសមាធិនេយច ពាលាឈមូលនេកា ពាលាឈឫត្តក្កនេយា ពាលាឈាត្រូបរិចត្តិ កនេចយ្យ, អនេត្តា តនេយា សមាធនេយា អត្តាឈមូលកា អត្តាឈឫត្តក្កយា អត្តាឈបចត្តិនេយា កនេចយ្យុ”ត្តិ ចត្តត្តតា សនេត្តា សមាធនេយា ពាលាឈមូលកាឌនេយានេយចាតិ ឌនេស្សតុំ “សនេត្តា សមាធិ ពាលាឈមូលនេកា”តិអាទិ ចុត្តំ។ តត្ថ សនេត្តា សមាធីតិ ឆន្ទសមាធិ, ឌិរិយសមាធិ, ចិត្តសមាធិ, ឌិមំសាសមាធីតិ ចត្តាត្តិនេឆា សមាធិ។ ពាលាឈមូលនេកាតិ ឲកាចឌ្ឍតឌិធិតាតាចឌ្ឍតឌិឌិសុ បចត្តុំ ខ្ពបចារពាលាឈមូលនេកា។ ពាលាឈឫត្តក្កនេយាតិ អធិកមពាលាំ ឫត្តក្កយំ អស្សាតិ ពាលាឈឫត្តក្កនេយា។ ពាលាឈាត្រូបរិចត្តីតិ បច្ចនេចក្ខណពាលាំ អត្រូបរិចត្តិ អស្សាតិ ពាលាឈាត្រូបរិចត្តិ។ អឆ ចា តាតាចឌ្ឍត្រូបចារពាលាំ ចា បដិសត្ថិពាលាំ ចា មូលំ អស្សាតិ ពាលាឈមូលនេកា, ខ្ពបចារពាលាំ ឫត្តក្កយំ អស្សាតិ ពាលាឈឫត្តក្កនេយា, អប្បតាពាលាំ អត្រូបរិចត្តិ អស្សាតិ ពាលាឈាត្រូបរិចត្តិ។ សត្តំ ចា ខ្ពបចារពាលាំ មូលំ អស្សាតិ ពាលាឈមូលនេកា។ អប្បតាពាលាំ ឫត្តក្កយំ អស្សាតិ ពាលាឈឫត្តក្កនេយា។ អភិត្តាពាលាំ អត្រូបរិចត្តិ អស្សាតិ ពាលាឈាត្រូបរិចត្តិ, អត្រូបរិចត្តត់ ចា អត្រូបរិចត្តិ, ពាលាឈស្ស អត្រូបរិចត្តិ ពាលាឈាត្រូបរិចត្តិ, ពាលាឈាត្រូបរិចត្តិ អស្សាតិ ពាលាឈាត្រូបរិចត្តិ។ ពាលាំ បត ឫនេត្តា ចុត្តប្បការនេយច។

យឆា ឫនេរ តឆា បច្ឆាតិ យឆា ឆន្ទសមាធិអាទិចត្តាត្តិឆសមាធិស្ស ឫនេត្តតិចាសាត្រូស្សតិពាលាឈាត្រូបរិចត្តិកានេចត ឫនេរ អតីតាសុ ជាតីសុ អសនេត្ត្យេឃ្យសុបិ សំចដ្ឋចិចនេដ្ឋសុ អត្តនេតា ឲត្ថបដិពាត្ថស្ស, បនេរសំ ឲត្ថបដិពាត្ថស្ស ច សុដ្ឋុ បដិចិត្តាតនេយច, ត ចុប្បដិចិត្តាតំ តឆា តឆាចុត្តសមាធិស្ស អតាកតំសពាលាឈាត្រូបរិចត្តិកានេចត បច្ឆា អតាកតាសុ ជាតីសុ អសនេត្ត្យេឃ្យសុបិ សំចដ្ឋចិចនេដ្ឋសុ អត្តនេតា ឲត្ថបដិពាត្ថស្ស, បនេរសំ ឲត្ថបដិពាត្ថស្ស ច សុដ្ឋុ បដិចិត្តាតនេយច, ត ចុប្បដិចិត្តាតត្តិ អនេត្ថា ឌដ្ឋនេត្តា។ យឆា បច្ឆា តឆា ឫនេរតិ យឆា យឆាចុត្តសមាធិស្ស នេចនេតាបរិយពាលាឈាត្រូបរិចត្តិកានេចត អតាកនេតាសុ សត្តសុនេយច ឌិចនេសសុ បនេរសត្តាតំនេយច ចិត្តស្ស សុដ្ឋុ បដិចិត្តាតនេយច, ត ចុប្បដិចិត្តាតំ, តឆា តឆាចុត្តសមាធិស្ស ឫនេរ អតីនេតាសុ សត្តសុនេយច ឌិចនេសសុ បនេរសត្តាតំនេយច ចិត្តស្ស សុដ្ឋុ បដិចិត្តាតនេយច, ត ចុប្បដិចិត្តាតត្តិ អនេត្ថា។

យឆា ឌិចា តឆា នេត្តិត្តិ យឆា ចក្ខុយត្តាតំ សត្តាតំ ឌិចសកានេក សុរិយាលោនេកត អត្ថការស្ស ចិត្ថិសិតត្តា អាបាថកតំ ចក្ខុចិនេត្តាយ្យំ ទ្ធូបំ

យតោចិត្តាលោតបិ ឬចិត្តាឃ្យំ, តថា ទត្តិកាវេក ចត្យុទក្ករយត្តាកេតបិ អត្ថកាវេទ ចត្តយាតេ ឃថាចុត្តរយាឝិឃ្យ ឌិត្តចក្ចុតាលាត្យុបរិចត្តិកាវេចត ទ្វូបិឃតតឃ្យ ឬដ្ឋ បដិចិន្នេតយេច, ត ទ្យបដិចិន្នេត៌ ឃថា ទត្តិ តថា ឌិចាតិ ឃថា ទត្តិកាវេក ចត្យុទក្ករយត្តាកេតបិ អត្ថកាវេទ ឃថាចុត្តរយាឝិឃ្យ ឌិត្តចក្ចុតាលាត្យុបរិចត្តិកាវេចត ទ្វូបិឃតតឃ្យ ឬដ្ឋ បដិចិន្នេតយេច, ត ទ្យបដិចិន្នេត៌, តថា ឌិចរកាវេក ឬចុយឃ្យ ទ្វូបិឃតតឃ្យ ចា រោតខិ បិកាទាឌិតា តិវេទាហិតឃ្យ ទ្វូបិឃតតឃ្យ ចា អតិក្នុទដ្ឋាតេ បចត្តឃ្យ ទ្វូបិឃតតឃ្យ ចា ឃថាចុត្តរយាឝិឃ្យ ឌិត្តចក្ចុតាលាត្យុបរិចត្តិកាវេចត ឬដ្ឋ បដិចិន្នេតយេច, ត ទ្យបដិចិន្នេតត្តិ អតេ្វា ឌដ្ឋទត្តា៓

ឃថា ឃថាចុត្តរយាឝិឃ្យ ឌិចរកាវេក ឌិត្តរោតតាលាត្យុបរិចត្តិកាវេចត ឬចុយឃ្យ រក្ខាឃតតឃ្យ ចា រោតខិ បិកាទាឌិតា តិវេទាហិតឃ្យ រក្ខាឃតតឃ្យ ចា អតិក្នុទដ្ឋាតេ បចត្តឃ្យ រក្ខាឃតតឃ្យ ចា ឬដ្ឋ បដិចិន្នេតយេច, ត ទ្យបដិចិន្នេត៌, តថា ទត្តិកាវេកបិ ឃថាចុត្តរយាឝិឃ្យ ឌិត្តរោតតាលាត្យុបរិចត្តិកាវេចត ឬចុយឃ្យ រក្ខាឃតតឃ្យ ចា រោតខិ បិកាទាឌិតា តិវេទាហិតឃ្យ រក្ខាឃតតឃ្យ ចា អតិក្នុទដ្ឋាតេ បចត្តឃ្យ រក្ខាឃតតឃ្យ ចា ឬដ្ឋ បដិចិន្នេតយេច, ត ទ្យបដិចិន្នេតត្តិ អយំ តយោបិ តេតតេ្តា៓ តេត ចុត្តំ អដ្ឋកថាយំ –

“ឃថា ឬវេទតិ ឃថា រយាឝិឃ្យ ឬវេត្តតិចាររាត្យុឃ្យតិតាលាត្យុបរិចត្តិកាវេចតា”តិអាឌិ ចតេ្វា “ឃថា ច ទ្វូបិឃតតេ ចុត្តំ, តថា រយាឝិឃ្យ ឌិត្តរោតតាលាត្យុបរិចត្តិតាឃ រក្ខាឃតតេ ច តេតព្តា”ត្តិ (តេត្តិ៓ អដ្ឋ៓ ១៣)៓

“តាលាឃ្វុលកាឌិរយាឝិតា ឬវេត្តតិចាររាត្យុឃ្យតិតាលាត្យុបរិចត្តិកាចាឌិរហិតេត កិ កាវេចតិ”តិ ឬច្ឆិតព្តតា “ត្តាតិ ចិចវេតា”តិអាឌិ ចុត្តំ៓ តត្ថ ត្តាតីតិ ឲចំ ចុត្តប្យកាវេទត៓ អបរិយោតវេត្ថតាតិ តិចរលាឌិចិកាយតេត៓ រប្យកាវំ ចិត្តត្តិ ត្តាទិ្ឋបិងរប្យឃុត្តំ យក្កចិត្តំ កាវេចតិ៓ ត្តាទិ្ឋបិងរប្យឃុតេ្ត យក្កចិតេ្ត ជ្ជប្យជ្ជយាតេ ហិ យក្កចិត្តរហក្ខុតិ ក្យរលិតិ រទិ្ឋ្រ្តិឃថិទិឃិ្រ្តិឃរតិ្រ្តិឃរយាឝិ្រ្តិឃបញ្ញា្រ្តិឃក្នុតាតិ បញ្ចិ្រ្តិឃាតិ ជ្ជប្យជ្ជត្តិ៓ យក្កចិតេ្ត តិរុឌ្ឍយាតេ អត្យប្យជ្ជតកាវេចត តិរុឌ្ឍត្តិ ឲកចិត្តក្កលិកត្តា៓ ឲចំ យក្កចិត្តាលាឃ្យ តិវេទាឆា បញ្ញា ច រតិ ច តិរុឌ្ឍតីតិ វេយាគតា៓

“កឃ្យ ចិត្តាលាឃ្យ តិវេទាឆា តាយទ្វូបំ តិរុឌ្ឍតិ”តិ ចត្តព្តតា “តាយទ្វូបញ្ចា”តិអាឌិ ចុត្តំ, បដិរទិ្ឋចិត្តាលាឃ្យ តិវេទាឆា តាយទ្វូបញ្ចា តិរុឌ្ឍតីតិ ចុត្តំ វេហាតិ៓ អថ ចា “ចិត្តាលាឃ្យ តិវេទាឆា បញ្ញា ច រតិ ចាតិ ចុត្តាតិ បញ្ចិ្រ្តិឃាតិ ឲចំ តិរុឌ្ឍត្តិ”តិ ចត្តព្តតា តាយទ្វូបញ្ចា តិរុឌ្ឍតិ, តិរុឌ្ឍយាតំ បត តាយទ្វូបំ បដិរទិ្ឋចិត្តាលាឃ្យ តិវេទាឆា តិរុឌ្ឍតីតិ ឌវេឃ្យតុំ “តាយទ្វូបញ្ចា”តិអាឌិ ចុត្តំ៓ តត្ថ តាយទ្វូបញ្ចាតិ យវេក្កត តល្យាអចិត្តាឌិវេក អត្យុបច្ឆិវេត្ត ជ្ជប្យជ្ជតាវេទហំ វេចឌតាឌិក្កត្ថតយំ, ក្នុត្យុបិងាទ្វូបញ្ចា៓ ចិត្តាលាវេហត្យុកត្តិ ជ្ជប្យជ្ជតាវេទហំ បដិរទិ្ឋចិត្តាលំ វេហត្យ អឃ្យ តាយទ្វូបឃ្យាតិ ចិត្តាលាវេហត្យុកំ៓ ចិត្តាលបច្ចយា តិត្តតត្តិ ចិត្តាវេលាត បច្ចវេយត តិត្តត្តំ៓ តឃ្យាតិ ជ្ជប្យជ្ជតាវេទហឃ្យ បដិរទិ្ឋចិត្តាលាឃ្យ៓ វេហត្យុតិ តល្យាអចិត្តាឌិវេកា កិវេលវេរា៓ ចិត្តាលត្តិ ជ្ជប្យជ្ជតាវេទហំ បដិរទិ្ឋចិត្តាលំ៓ អតាហាវេទត្តិ អប្យច្ចយំ៓ អតកិតត្ថិតត្តិ កាយតល្យាឌីហិ អតកិតត្ថិតព្តំ៓ អប្យដិរទិ្ឋកត្តិ ឬតព្ភចាកិរក្ខហតទហិតំ៓ ត្តិ តាឌិរំ ចិត្តាលំ៓ អវេហត្យុតិ តត្ថិ វេហត្យរក្ខាតំ បដិរទិ្ឋចិត្តាលំ ត្តាយឃ្យ តាយទ្វូបឃ្យាតិ អវេហត្យ៓ អប្យច្ចយត្តិ រហាឃចិទវេហត តត្ថិ បច្ចយា រក្ខាទា ត្តាយឃ្យាតិ អប្យច្ចយំ៓ ឲចំ បដិរទិ្ឋចិត្តាលាឃ្យ តិវេទាឆា តាយទ្វូបញ្ចា តិរុឌ្ឍតីតិ៓

“បញ្ញាសតិតរេច្ចេច តាយទ្វបស្ស ច ទុត្តប្បការេន តិរុទ្ធត្ថការេចា ពចំ អរេយត្វិ សឌ្ឍហិតរេថ្ថា”តិ ចត្តត្ថត្តា “រេតភាហ កកចា”តិអាឌិ ទុត្តំ។

ចត្តត្ថាការេន បញ្ញាសតិតរេច្ចេច តាយទ្វបស្ស ច តិរុទ្ធត្ថការចជាតតរេកា កកចា ឃធាតិរុទ្ធត្ថការចឌឹបកំ “ឃរេយតំ...រេប... ឲរេត្វតំ ឌ្ឋបរុទ្ធត្វី”តិ កាធាចនតំ អាហ។ រេតត កាធាចនរេតត ពុរេយត្វិ យឃា ទុរេត្តា តិរុទ្ធត្ថការេចា សឌ្ឍហិតរេថ្ថារេឃចាតិ។ ឲត្វាបិ បញ្ញាសតិតាយទ្វបិតំ តិរុទ្ធត្តំ អជាតរេត្តត តត្វ ចា សំសឃរេត្តត អឌីរេតត បុច្ឆិតត្ថត្តា “អឌិដ្ឋរេជាតតា បុច្ឆាតិ ចា ឌិដ្ឋសំសត្ថតា បុច្ឆាតិ ចា បញ្ញាឌឹតំ អរេតកត្វត្តា ឆយូរេតា ចា អរេតកាឆិដ្ឋាតា បុច្ឆាតិ ចា ឆយូាឆិដ្ឋាតា បុច្ឆា”តិ ចា ត្ថរេច្ចចយាឌិបុច្ឆាចិចរេឃា តិដ្ឋារេទតរេថ្ថា។ “សទ្វបឥស្សតចិស្សជ្ជតត្តិ ចា អរេតកាឆិដ្ឋាតចិស្សជ្ជតត្តិ ចា ឆយូាឆិដ្ឋាតចិស្សជ្ជត”ត្តិ ចា ត្ថរេច្ចចយាឌិចិស្សជ្ជតចិចរេឃា តិដ្ឋារេទតរេថ្ថា។

ឲចំ សត្តាឆិដ្ឋាតាឌិបុច្ឆាចិស្សជ្ជតាតិ រេចច ឆយូាឆិដ្ឋាតាឌិបុច្ឆាចិស្សជ្ជតាតិ ច ចិសុំ ចិសុំ ឥរេស្សត្វា បុច្ឆាចិចរេឃា រេចច ចិស្សជ្ជតចិចរេឃា ច អាចទិរេឃត ចិករេត្តា, អរេយត្វិ ច ចាររេតា, “សត្តាឆិដ្ឋាតឆយូាឆិដ្ឋារេតសុ ឲករេតា ឥស្សិរេតសុ បុច្ឆាចិស្សជ្ជរេតសុ ពចំ បុច្ឆាចិចរេឃា រេចច ចិស្សជ្ជតចិចរេឃា ច អរេយត្វិ ចិញ្ញាតរេថ្ថា”តិ បុច្ឆិតត្ថត្តា សត្តាឆិដ្ឋាតឆយូាឆិដ្ឋាតំ បុច្ឆំ តឹហទិត្វា តត្វ ចិចឃំ ចិករេជរេត្តា “រេឃ ច សព្ពតឆយូារេស”តិអាឌិយាហ។ អដ្ឋកធាយំ បត –

“ឲចំ អត្ថសត្តិបុច្ឆយិ ឥរេស្សត្វា រេហដ្ឋា សត្តាឆិដ្ឋាតា, ឆយូាឆិដ្ឋាតា ច បុច្ឆា ចិសុំ ចិសុំ ឥស្សិតាតិ ត្ថកាតិ តា សហ ឥរេស្សតុំ “រេឃ ច សព្ពតឆយូារេស’តិអាឌិ អារេទ្ធ”ត្តិ (រេតត្តិ។ អដ្ឋ។ ១៣) –

ទុត្តំ។ តស្សាឃំ អរេត្វា – ត្ថឆ សាសរេត រេឃ អទហរេត្តា សព្ពតឆយូា រេហាត្តិ, បុត្ថុ ពាហុរេឃច សត្ត ជតា រេសក្ខា ឃឹលិឌិសិក្ខយាតា រេហាត្តិ, រេតសំ អទហត្តាចរេច្ចេច រេសក្ខាតច្ចេ ត្ថទិឃំ បដិបត្តិ រេយំ យហា បុរេដ្ឋា តិបរេកា តុំ កកចា បត្វាហិ យាទិស ត្ថតិ អាឃស្មូា អឌីរេតា បុច្ឆរេត្តា អាហាតិ។

១៥។ តស្សំ កាធាឃំ “កិត្តកាតិ បុច្ឆិតាតី”តិ ចត្តត្ថត្តា “ត្ថយាតី”តិអាឌិ ទុត្តំ។ បឥត្វាតុទ្វបំ បុច្ឆិតត្ថត្តា “ត្ថយាតិ តីលិ បឥាតិ បុច្ឆិតាតី”តិ ទុត្តំ។ “រេឃ ច ...រេប... យាទិសា”តិ កាធាឃំ រេឃ បញ្ហា បុច្ឆិតា, រេត បញ្ហា តរេឃា រេហាត្តិ, “កិស្ស រេកត ការរេណត តរេឃា រេហាត្តី”តិ បុច្ឆិតត្ថត្តា “កិស្ស...រេប... រេឃារេកតា”តិ ទុត្តំ។ រេសក្ខា អទិឃា ច អរេសក្ខា អទិឃា ច ចិបស្សតាបុត្ថគ្គជយំ បហាតច្ចាតិ រេសលារេសលចិបស្សតាបុត្ថគ្គជយប្បហាតាតិ, រេតសំ រេឃារេកាតិ រេសលា...រេប... រេឃារេកា, រេតត រេសលា...រេប... រេឃារេកត។ ឲចំ បុច្ឆាចិឆិតា ហិ ឃស្មូា “រេឃ ច សព្ពតឆយូារេស...រេប... យាទិសា”តិ កាធយាហ, តស្មូា តរេឃា បញ្ហា រេហាត្តីតិ ឥដ្ឋត្ថា។

“រេឃ ច សព្ពតឆយូារេស”តិ ត្ថយិតា អរេសក្ខាតំ អទហត្តំ បុច្ឆតិ, “រេឃ ច រេសក្ខា បុត្ថុ ត្ថឆា”តិ ត្ថយិតា រេសក្ខារេសក្ខាតំ រេសក្ខសិក្ខតំ បុច្ឆតិ, “រេតសំ រេយ តិបរេកា ត្ថទិឃំ, បុរេដ្ឋា បត្វាហិ យាទិសា”តិ ត្ថយិតា រេសក្ខារេសក្ខាតំ ចិបស្សតា បុត្ថការេក តឥគ្គប្បហាតំ បុច្ឆតិ។ “អឌិដ្ឋរេជាតតា បុច្ឆាតិ ចា ឌិដ្ឋសំសត្ថតា បុច្ឆាតិ ចា សត្តាឆិដ្ឋាតា បុច្ឆាតិ ចា អរេតកាឆិដ្ឋាតា បុច្ឆា”តិ ចា ត្ថរេច្ចចយាឌិបុច្ឆាចិចរេឃា តិដ្ឋារេទតរេថ្ថា។

សត្តសម្ពាធដ្ឋានំ បុដ្ឋំ នីហរិត្វា បុច្ឆាវិធេយា អាចរិយេន វិភជេត្វា, អយេត្ថ ច ការេណា, “តស្សំ បុច្ឆាយំ កតមា វិស្សជ្ជនាការោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ វិស្សជ្ជនា”តិអាទិ អារទ្ធំ. តត្ថាតិ តស្សំ ការោយំ. “កាយេសុ…បេ… បរិត្តេជ”តិ វិស្សជ្ជនាការោ ភគវតា វុត្តោ. កាយេសូតិ កាយមិយត្ថិតិ កាយា, តេសុ កាយេសុ. វត្ថុកាយេសុ កិលេសកាយេន បណ្ឌិតេហិ នានិកិខេប្បេយ្យ. យេនសា នាវិរេលិមិយាតិ អាវិលភាវករេ ទ្យាបិរោវិតក្កានមេយា ចេវ កាយទុច្ចរិតានមេយា ច ឆេយ្យ បជហន្តា បណ្ឌិតា យេនសា អនាវិលេ សុប្បសន្តា ភវេយ្យ. កុសលេ សព្ពធម្មានត្តិ សព្ពធម្មានំ អភិញ្ញតាទិនា បរិតុលិតត្វា អភិញ្ញាតានិសុ បញ្ញាសុ លទ្ធេសុ កុសលេ លេកោ. សតោតិ កោសានីសុ សរតីតិ សតោ. ភិក្ខូតិ សង្ខតធម្មេ ភយានិតោ ញាក្ខតីតិ ភិក្ខុ. បរិព្ពជេតិ តទង្គវិក្ខម្ភនសមុច្ឆេទប្បហានការេន កិលេសកាយវត្ថុកាយេ បរិ សមន្តតោ វជេយ្យ.

បុច្ឆាការាយំ “តិបទោ”តិ បទេន បវិសិតេន ភគវតា វិស្សជ្ជនាការោ វុត្តោ, តស្ស ភគវតោ យេន អនាវរណញាណេន វុត្តិសភាវេន បក្កការេវា ទស្សិតោ, តំ អនាវរណញាណំ នាវ កាយកម្មានិភវទហិ វិភជិត្វា ទស្សេន្តោ “ភគវតោ សព្ពំ កាយកម្ម”ន្តិអាទិមាហ. តត្ថ អនាវរណញាណេន ញាតិត្វា កតំ សព្ពំ កាយកម្មំ ញាណបុព្ពង្គមំ ញាណានុបរិវត្តិ. ឯស នយោ សេសេសុបិ. អតីតេ អំសេតិ អតីតភវេ សបរក្ខន្ធានិកេ គោចរេសេ អញ្ញាណេន អប្បដិហតំ ភគវតោ ញាណទស្សនំ. អនាគតេ អំសេតិ អនាគតភវេ សបរក្ខន្ធានិកេ គោចរេសេ. បច្ចុប្បន្នេ អំសេតិ បច្ចុប្បន្នេ ភវេ សបរក្ខន្ធានិកេ គោចរេសេ.

“ញាណទស្សនស្ស កតមស្មិំ បដិឃាតោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា បុដ្ឋំ ទេសេត្វា បដិឃាតវិសយំ ទស្សេតុំ “យោ ច”តិអាទិ វុត្តំ. អថ វា “បច្ចុប្បន្នភវេ សបរក្ខន្ធានិកេ គោចរេសេ អញ្ញាណេបិ ញាណទស្សនំ ភវេយ្យ, តទនុសារេន អតីតានាគតគោចរេសុបិ កតមស្មិំ អញ្ញាណំ ញាណទស្សនស្ស បដិឃាតោ ភវេយ្យា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា បុដ្ឋំ ទេសេត្វា បដិឃាតវិសយំ និយមេត្វា ទស្សេតុំ “យោ ច”តិ វុត្តំ. តត្ថ យោ ចាតិ ក្វ កតមស្មិំ វិសយេ អញ្ញាណំ ញាណទស្សនស្ស បដិឃាតោ ភវេយ្យាតិ បុច្ឆា.

អនិច្ចេ, ទុក្ខេ, អនត្តនិយេ ច អញ្ញាណំ អញ្ញាណា យំ អទស្សនំ អត្ថិ, អញ្ញាណាទស្សនសង្ខាតោ សភាវោ ញាណទស្សនស្ស បដិឃាតោ ភវតិ, ន សបរក្ខន្ធានិទស្សនយត្ថបដិឃាតោ. ឯតេន អនិច្ចតោ លក្ខណត្តយេ បវត្តស្ស ញាណទស្សនស្ស អញ្ញាណំ ទុរភិសម្ភវំ, ភគវតោ ច ញាណទស្សនស្ស អញ្ញាណំ អសាធារណំ ទស្សិតំ. ភគវតោ ហិ លក្ខណត្តយវិភាវនេន វេនេយ្យា វត្តុសច្ចប្បដិវេធំ លភន្តិ. “ភគវតោ ញាណទស្សនបដិឃាតាភាវេន អញ្ញាណំ ញាណទស្សនស្ស បដិឃាតការោ កតមាយ រូបមាយ អម្ហាកំ បាកដំ”តិ វត្តព្ពភាវតោ រូបមាយ បាកដំ កាតុំ “យថា ទីបោ”តិអាទិ វុត្តំ. តត្ថ ទីបោ សព្ពលោកេ វត្តុយា បុរិសោ អាការេន នានាវិធំ បស្សេយ្យ, គណនសង្កេតេន “ឯត្តកានី”តិ នោ ច ជានេយ្យ យថា, ឯវំ អញ្ញាណំ ញាណទស្សនស្ស បដិឃាតោ អយំ អញ្ញាណទស្សនសភាវោ ភវតិ.

ភគវតោ បន តថា អភាវតោ កេនចិ អញ្ញាណេន អទស្សនេន អប្បដិហតំ ញាណទស្សនំ ភវតីតិ អត្ថំ ទស្សេន្តោ “ភគវតោ

ញាណលេខស្សតស្ស អប្បដិហតការណា កស្មា អនេយ្យំ សង្គហិតន្តា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “អនាគតលេខាណលេខស្សតា ហិ ញាណ្ឌា កាចនន្តា”តិ វុត្តំ។ “អត្ថិ កស្ស...បេ... កាចនេតា អនាគតលេខាណំ កាយកម្មាទិកេនេហិ អាចរិយេន វិភជិត្វា ទស្សិតំ, អនេយ្យំ ច ញាណំ, បច្ឆា កាចាយ ‘ញាណិយ’ន្តិ បទេន បុច្ឆិតា សេក្ខាសេក្ខបដិបទា កថំ វិនាសិតព្ពា”តិ ចតុព្ពត្តា សេក្ខាសេក្ខបដិបទំ ទស្សេតុំ “តត្ថ សេខេតា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តត្ថាតិ តស្មិំ វិស្សជ្ជនេ។ សេខេតាតិ និក្ខមនីលេន បុគ្គលេន រជនីយេសុ រូបាទីសុ អារម្មណេសុ រាគា ចិត្តំ រក្ខិតព្ពំ, បរិយុដ្ឋានីយេសុ អាឃាតវត្ថូសុ ទោសា ចិត្តំ រក្ខិតព្ពំ។

“តេសុ រាគទោសេសុ គតមំ និវារេត្វា កថា វិស្សជ្ជនការំ គតមំ បទមាហា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ មា ញាណ្ឌា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តត្ថាតិ រាគទោសេសុ។ ញាណ្ឌាតិ រាគិណ្ឌា។ មុណ្ឌាតិ លោភមោហសហគតមោហមុណ្ឌា។ បត្តតាតិ រាគបត្តតា។ បិយាយតាតិ តណ្ហាបិយាយតាច, ន មេត្តាបិយាយតា។ កិញ្ចអតាតិ រាគកិញ្ចអតា។ ឯតានិ ហិ រាគបរិយាយវចនានិ។ តំ រាគសង្ខាតំ ញាណ្ឌាទិកំ និវារេត្វា កថា “ការេសុ នាកិកិច្ចេស្សា”តិ ឯវំ វិសុំ វិសុំ បការេន អាហ។

បរិយុដ្ឋានវិឃាតំ ទោសំ និវារេត្វា កថា “មនសាតាវិលេសិ សិយា”តិ ឯវំ វិសុំ វិសុំ បការេន អាហាតិ យោជនា។ រាគទោសានំ វិសុំ វិសុំ និវារេត្វា កថា ឧទ្ធ បទានិ អាហាតិ វុត្តំ, “តំ ពេន អនេត្ថេន សង្គហិតន្តា”ន្តិ ចតុព្ពត្តា “តទា ហិ សេខេលា”តិអាទិ វុត្តំ។ រជនីយេសុ អកិកិច្ចន្តា សេខេលា អនុប្បន្នំ លោកបទានំ កិលេសន្ទា ឧប្បាទេតិ, ឧប្បន្នំ កិលេសន្ទា ពាតិ អកិវទ្ធនំ ករោតិ, បរិយុដ្ឋានីយេសុ អាវិលេសិ សេខេលា អនុប្បន្នំ ទោសបទានំ កិលេសន្ទា ឧប្បាទេតិ, ឧប្បន្នំ កិលេសន្ទា ពាតិ វទ្ធនំ ករោតិ, ញាតិ ញាមិតា បដិក្ខេបអនេត្ថេន តំ មម វចនំ សង្គហិតន្តិ អធិប្បាយោ។

“កិំ បន អកកិកិច្ចន្តា, អនាវិលេសិ ច សេក្ខា អរាគទោសនិវារណមេវ ករោតិ, ឧទាហុ ឧត្តរិបិ បដិបទំ បូរេតី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា ឧត្តរិបិ បដិបទំ បូរេតិយេវាតិ ទស្សេន្តោ “យោ បន អនាវិលសង្កប្បោ”តិអាទិមាហ។ តត្ថ អនាវិលសង្កប្បោតិ តត្ថ អាវិលការា សង្កប្បា ញាបាទសង្កប្បវិហិំសាសង្កប្បា ឯតស្សាតិ អនាវិលសង្កប្បោ, ញាណ្ឌាទិរាគស្ស អភាវេន អកកិកិច្ចន្តា វាយមតិ កុសលវាយាមំ បវត្តេតិ។ “កថំ វាយមតី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “សោ អនុប្បន្នាន”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ សោតិ ឧបរិគាថាយក្កាចត្តាយ បដិបជ្ជមានោ សេក្ខោ។ អនុប្បន្នានន្តិអាទីនំ អត្ថោ សក្កា អដ្ឋកថាវចនេនេវ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ១៤-១៩) ញាតុន្តិ ន វិភត្តោ។

១៩។ ឯកេនាតិ អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយេន ឥន្ទ្រិយេន វណ្ណាមមិតវត្ថុ កាមវណ្ណាម សហជាតំ វិតក្កំ វារេតិ, ឥទំ អញ្ញាតាវិន្ទ្រិយំ សតិន្ទ្រិយំ។ ឯកេន មហគ្គតកាលបរោត្តេន អវិក្ខេបេន ញាបាទវិតក្កំ វារេតិ, ឥទំ អវិក្ខេបសង្ខាតំ ឥន្ទ្រិយំ សមាធិន្ទ្រិយំ។ ឯកេន សម្មប្បធានេន វិហិំសាវិតក្កំ វារេតិ, ឥទំ សម្មប្បធានសង្ខាតំ ឥន្ទ្រិយំ វីរិយិន្ទ្រិយំ។ ឯកេន សម្មាទិដ្ឋិសង្ខាតេន ឥន្ទ្រិយេន ឧប្បន្នុប្បន្នេ...បេ... នានុវារេតិ, ឥទំ សម្មាទិដ្ឋិសង្ខាតំ ឥន្ទ្រិយំ បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ ឥមេសុ វត្ថុសុ ឥន្ទ្រិយេសុ សហ ឧប្បជ្ជមានា យា សទ្ធាតា ឱកប្បតា ឧប្បជ្ជតិ, អនាវិលការណោ ឥទំ សទ្ធាសង្ខាតំ ឥន្ទ្រិយំ សទ្ធិន្ទ្រិយំ។ ឥមានិ សេក្ខស្ស បញ្ចិន្ទ្រិយានិ។

ឲក្ខិំរេឃច ចិសរេឃ រេដ្ឋកោច់ ត បិបុរេលាឃ្យ, អត្តនោ ចិសរេឃ រេដ្ឋកោច់ បិបុលិត្យំ អរទហត្តិ, “កាតបំ ញ្ញត្ថិយំ កត្ត ចិសរេឃ រេដ្ឋកោច់ បចត្ត”ត្តិ បុច្ឆិតព្ពាកោចរេតា ញ្ញត់ ញ្ញត្ថិយំ ញ្ញយខ្មិ ចិសរេឃ បចត្តត្តិ ឥរេស្សរេត្តា “តត្ត សដ្ឋិត្ថិយំ កត្ត ដេដ្ឋា”ត្តិអាឌិយាហៈ តត្ត តត្តាតិ រេតស្ ញ្ញត្ថិរេឃស្ ចត្វស្ សោតាបត្តិឃរេក្ខស្ សដ្ឋិត្ថិយំ រេដ្ឋកោច់ បចត្តត្តិ ដេដ្ឋាៈ ឲច់ រេសរេសស្បិ រេឃារេឌតព្ពាៈ កិំ ត្ រេសរេក្ខា បញ្ញិត្ថិរេឃច អប្បរេត្តា’តិ កកចតា ចុរេត្តា រេឆាយិរេតា, ក្ខកាហុ សរេព្ពហិ ក្សរេលហិ ឆរេយុហីតិ បុច្ឆិតព្ពាត្តា សរេព្ពហិ ក្សរេលហិ ឆរេយុហិ បញ្ញិត្ថិឃបយុរេលហិ ចុរេត្តា រេឆាយិរេតា រេហាតីតិ ឥរេស្សត្យំ “ឲច់ រេសរេលា”តិអាឌិ ចុត្តំៈ តត្ត ឲច់ បញ្ញិត្ថិឃាត់ គិព្ពត្តិឥស្សរេតត រេសរេលា បុក្កលរេលា សរេព្ពហិ ក្សរេលហិ ឆរេយុហិ អប្បរេត្តាតិ កកចតា ចុរេត្តា រេឆាយិរេតា អតាចិលតាឃ យតសាតិ រេឃាឌតាៈ “រេសក្ខស្ស អតាចិលតា រេកត សដ្ឋហិតព្ពា”តិ ចត្តព្ពត្តា “រេតតាហ កកចា យតសាតាចិរេលា សិឃា”តិ ចុត្តំៈ កកចតា “យតសាតាចិរេលា សិឃា”តិ ចុត្តត្តា រេសក្ខស្ស អតាចិលតា ត្យរេយត្តិ សដ្ឋហិតព្ពាតិៈ

១៤ៈ រេសក្ខស្ស យត្តកប្បត្តា បដិបកា អាចរិរេឃត ចិកត្តា, អរេយត្តិ ច ញាតា, “កឆំ អរេសក្ខស្ស យត្តកប្បត្តា បដិបកា ញាតព្ពា”តិ ចត្តព្ពត្តា អរេសក្ខស្ស យត្តកប្បត្តំ បដិបក់ ចិកឌិត្វា ឥរេស្សត្យំ “ក្សរេលា សព្ពឆយុាត”ត្តិអាឌិយាហៈ តត្ត សព្ពឆយុាតត្តិ សរេព្ពស្ ឆរេយុស្ យត្តកប្បត្តាឃ បដិបកាឃ អរេសរេក្ខា ក្សរេលា រេលកតរេទាតិ កកចតា ចុរេត្តា រេឆាយិរេតា អតាចិលតាឃ យតសាតិៈ អរេសក្ខស្ស សព្ពឆរេយុស្ ឃំ រេកាសល្លំ ឥរេស្សត្យកោរេយា, តស្ស រេកាសល្លស្ស ចិសឃក្សរេត សព្ពឆរេយុ តាច បុក្កលិឌិដ្ឋារេតត ចិកឌិត្វា ឥរេស្សត្យំ “រេលារេកា តាយា”តិអាឌិយាហៈ តត្ត “សព្ពឆយុាត”ត្តិ ញ្ញយិតា ចុត្តឆយុសព្ពារេតា រេលារេកា តាយ កិរេលសរេលារេកា, កចរេលារេកា, ញ្ញត្ថិឃរេលារេកាតិ តិចិរេឆា រេហាតីតិ រេឃាឌតាៈ តត្ត បរិត្តឆយុរេដ្ឋា កិរេលសឌតតរេដ្ឋត កិរេលសរេសា, ក្សលិឌិបចត្តតរេដ្ឋត រេលារេកា ចាតិ កិរេលសរេលារេកាៈ យហក្កតឆយុរេដ្ឋា កចតរេដ្ឋត កចរេចា, ចុត្តតរេឃត រេលារេកា ចាតិ កចរេលារេកាៈ សដ្ឋិត្ថិឃាឌិឆយុរេដ្ឋា អាឌិបច្ចរេឃាកចរេសត ញ្ញត្ថិឃក្សរេតា ហុត្វា សដ្ឋិត្ថិឃាឌិបត្តតរេដ្ឋត រេលារេកា ចាតិ ញ្ញត្ថិឃរេលារេកាៈ

“តីស្ រេលារេកស្ កតរេយត កតរេយា សយុគាកច្ឆតី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្វា”តិអាឌិ ចុត្តំៈ “សដ្ឋាឌិញ្ញត្ថិឃាតិ រេកា គិព្ពារេត្តតី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “រេសា ញ្ញត្ថិឃាតិ គិព្ពារេត្តតី”តិ ចុត្តំៈ តត្ត រេសាតិ រេឃា បុក្កលរេលា កិរេលសរេលាកសព្ពារេត បរិត្តឆរេយុ, កចរេលាកសព្ពារេត យហក្កតឆរេយុ ច តំតំសយ្យាគតចរេសត ឌិរេតា, រេសា បុក្កលរេលា សដ្ឋិត្ថិឃាឌីតិ ញ្ញត្ថិឃាតិ អត្តសត្តារេត គិព្ពារេត្តតិៈ

“ញ្ញត្ថិរេឃស្ អត្តសត្តារេតស្ បុតប្បត់ គិព្ពត្តាបតចរេសត ចុដ្ឋាបិឃយារេតស្ កា បញ្ញា កចតី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “ញ្ញត្ថិរេឃស្”តិអាឌិ ចុត្តំៈ តត្ត រេតឃ្យស្សាតិ អភិញ្ញាឃ្យស្សៈ បរិញ្ញាតិ ទ្បិទ្បឆរេយុ សលក្ខណរេតា, បច្ចឃរេតា ច បរិក្កហាឌិចរេសត បចត្តបញ្ញាៈ “សា បរិញ្ញា កតិចិរេឆត ក្ខបបរិក្ខិតព្ពា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “សា ត្រិចិរេឆតា”តិអាឌិ ចុត្តំៈ តត្ត សា បរិញ្ញា ឥស្សតបរិញ្ញាឃ ច កាចតាបរិញ្ញាឃ ច ត្រិចិរេឆត ចិញ្ញហិ ក្ខបបរិក្ខិត្វា កេហតព្ពាតិៈ ឥស្សតបរិញ្ញាឃាតិ ច ឥស្សតយក្កបញ្ញាឌតិកាឃ ញាតបរិញ្ញាឃាតិ អរេត្ថា កេហតរេព្ពាៈ រេតត អដ្ឋកថាយំ ចុត្តំ “ឥស្សតបរិញ្ញាតិ ញាតបរិញ្ញា”តិ (រេតត្តិៈ អដ្ឋៈ ១៤)ៈ កាចតាបរិញ្ញាឃាតិ កាចតាយក្កបញ្ញាឌតិកាឃ តីរណបរិញ្ញាឃ សដ្ឋិ បហានបរិញ្ញាឃាតិ អរេត្ថាៈ

“សា ទុវិធេនា’តិអាទិនា វុត្តោ អត្ថោ អតិសង្ខេបេបិ ន សក្កា វិញ្ញាតុំ, វិត្ថារេត្វា កថេហី”តិ វត្តព្ពត្តា “យថា ហី”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ យថាតិ ពលវវិបស្សនុប្បត្តិកាលេ។ សេសតោតិ និក្ខន្តសីលតាយ កល្យាណបុថុជ្ជនោ ចេវ សោតាបន្នាទិកោ ច។ ញេយ្យន្តិ ញាតព្ពំ រូបាទិកំ សព្វំ។ បរិជានាតីតិ បរិគ្គហាទិញាណេន បរិគ្គហេត្វា ជានាតិ តីរណញាណសហគតេន។ តស្សាតិ កល្យាណបុថុជ្ជនស្ស ចេវ សោតាបន្នាទិកស្ស ច។ តេ ធម្មាតិ កល្យាណបុថុជ្ជនស្ស ពលវវិបស្សនាធម្មោ ចេវ សោតាបន្នាទិកស្ស ច ពលវវិបស្សនាធម្មោ ច។ យថាក្កមំ ទស្សនោកាសស្ស សោតាបត្តិមគ្គញាណស្ស ភាវនោកាសស្ស សកទាគាមិមគ្គាទិញាណស្ស បច្ចត្តបច្ចវេក្ខណេន ហោន្តិ។

“បុព្វេ យំ ញាណំ ‘ញេយ្យស្ស បរិញ្ញា’តិ វុត្តំ, តំ ញាណំ កតិវិធេន វេទិតព្ព”ន្តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “តំ ញាណំ បញ្ចវិធេន វេទិតព្វំ...បេ... សច្ឆិកិរិយា”តិ វុត្តំ។ “តាសុ វិបស្សនាក្ខណេ កិច្ចាសុ បញ្ញាសុ អភិញ្ញាទីសុ កតមា អភិញ្ញា, កតមា បរិញ្ញា, កតមំ បហានំ, កតមា ភាវនា, កតមា សច្ឆិកិរិយា”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “តត្ថ កតមា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តត្ថាតិ អភិញ្ញាទីសុ។ យំ ធម្មានំ សលក្ខណេ ញាណន្តិ រូបធម្មានំ កក្ខឡាទិសលក្ខណេ, អរូបធម្មានំ ផុសនាទិសលក្ខណេ អារម្មណករណវសេន បវត្តំ យំ ញាណំ ហេតុផលជាននហេតុជាននសង្ខាតា ធម្មបដិសម្ភិទា ចេវ ហេតុផលជាននសង្ខាតា អត្ថបដិសម្ភិទា ច ហោតិ។ អយំ សលក្ខណេន សទ្ធិំ ហេតុផលជាននា បញ្ញា អភិញ្ញា នាម។

ឯវន្តិ វុត្តប្បការេន។ អភិញ្ញាញាណេន អភិជានិត្វា។ យា បរិជាននាតិអាទីសុ “ឥទំ អនវជ្ជំ កុសលំ, ឥទំ សាវជ្ជំ អកុសលំ, ឥទំ អកុសលវិបាកជនកំ សាវជ្ជំ, ឥទំ កុសលវិបាកជនកំ អនវជ្ជំ, ឥទំ សំកិលិដ្ឋំ កណ្ហំ, ឥទំ អសំកិលិដ្ឋំ សុក្កំ, ឥទំ កុសលំ អនវជ្ជាទិកំ សេវិតព្វំ, ឥទំ អកុសលំ សាវជ្ជាទិកំ ន សេវិតព្វ”ន្តិ ឯវំ អនិច្ចាទិតោ កលាបសម្មសនាទិវសេន គហិតា សម្មសិតា ឥមេ វិបស្សនាយ អារម្មណភូតា សល្លក្ខិតា ឥទំ ខន្ធាយតនាទិផលំ អានិសំសំ អនុក្កមេន តិណ្ណត្តាបេត្តិ។ តត្ថ តិណ្ណត្តវិបស្សនាយ ឧប្បាទេន្តោ ឧបចារំ ឧប្បាទេន្តិ, ឯវំ អនុក្កមេន គហិតានំ បវត្តិតានំ តេសំ ឧទយព្វយញាណាទីនំ អយំ សព្វានុលោមបដិវេធោ អត្ថោតិ បរិច្ឆិន្ទិត្វា យា បរិជាននា បញ្ញា, សា អយំ បរិជាននា បរិញ្ញា នាមាតិ យោជេត្វា, ឯវំ វុត្តប្បការាយ បរិញ្ញាបញ្ញាយ បរិជានិត្វា បហាតព្វា, ភាវេតព្វា, សច្ឆិកាតព្វា ច តយោ ធម្មា អវសិដ្ឋា ភវន្តិ។ “យេ អកុសលា, តេ បហាតព្វា”តិ យា បរិជាននា បញ្ញា បវត្តា, ឥទំ បហានំ បហានញាណំ។ “យេ កុសលា, តេ ភាវេតព្វា”តិ យា បរិជាននា បញ្ញា បវត្តា, សា ភាវនាបញ្ញា។ “យំ អសង្ខតំ, ឥទំ សច្ឆិកិរិយ”ន្តិ យា បរិជាននា បញ្ញា បវត្តា, សា សច្ឆិកិរិយាបញ្ញាតិ យោជេត្វា អដ្ឋកថាធិប្បាយេន អវិរុទ្ធោ អត្ថោ គហេតព្វោ។

អភិញ្ញាទយោ បញ្ចវិធា បញ្ញា អាចរិយេន វិភត្តា, អយម្បិ ច ញាតា, “តាហិ បរិញ្ញាហិ ជានន្តា បុគ្គលា ‘កិ’ន្តិ វុច្ចន្តិ ចោទីយន្តី”តិ វត្តព្វត្តា “យេ ឯវ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ យេ បុគ្គលា ឯវំ វុត្តប្បការេន ជានន្តិ, អយំ ជានន្តា បុគ្គលា បច្ចុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ កុសលត្តា ឆេកត្តា “អត្ថកុសលា”តិ វុច្ចន្តិ ចោទីយន្តិ, បច្ចយធម្មេសុ កុសលត្តា “ធម្មកុសលា”តិ ច ចតុន្នំ ឯកត្តាទីនំ នយានំ យុត្តតាយ កោវិទត្តា “កល្យាណតាកុសលា”តិ ច ផលសមាបត្តីសុ កោវិទត្តា “ផលតាកុសលា”តិ ច វឌ្ឍីសុ កោវិទត្តា “អាយកុសលា”តិ ច អវឌ្ឍីសុ កោវិទត្តា “អបាយកុសលា”តិ ច អច្ចាយិកេ កិច្ចេ ច ភយេ ច ឧប្បន្នេ សតិ តស្ស កិច្ចស្ស, ភយស្ស ច តិកិច្ឆនសមត្ថេ ឋានុប្បត្តិយការណេ កោវិទត្តា “ឧបាយកុសលា”តិ ច មហន្តេសុ អភិក្កមាទីសុ សតិសម្បជញ្ញាយ សម្បន្នត្តា “មហតា កោសល្លេន

នយគ្គាហតោ”តិ ន វុច្ចតិ ចោទិយតិ។ “តស្ស អសេក្ខស្ស អត្ថាទីសុ កុសលាការតោ កថំ សង្គហិតន្តោ”តិ វត្តព្វត្តា “តេនាហា”តិអាទិ វុត្តំ។ “កុសលេ សព្ពញ្ញុត”ន្តិ វុត្តត្តា សង្គហិតន្តោតិ អធិប្បាយោ។

“កុសលេ សព្ពញ្ញុត”ន្តិ បទស្ស អត្ថោ អាចរិយេន វិភត្តោ, អយម្បិ ច នានតោ, “សតោ កិច្ច បរិច្ឆេទ”តិ បទស្ស អត្ថោ កថំ អយម្បិ វិត្ថារតោ វិញ្ញាតោ”តិ វត្តព្វត្តា “សតោ កិច្ច បរិច្ឆេទ”តិអាទិ វុត្តំ។ អថ វា “សតោ កិច្ច បរិច្ឆេទ”តិ ករណោ វុត្តំ, “កត្ថ បវត្តេន សតិសហិតេន ញាណេន សម្បត្តោ សតោ កិរិយត្ថំ បរិច្ឆេទ”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “ឆឡេសុ បវត្តេន សតិសហិតញាណេន សម្បត្តោ សតោ ឆឡាយតនំ បរិច្ឆេទ”តិ និយមេត្វា ទស្សេន្តោ “សតោ កិច្ច បរិច្ឆេទ”តិអាទិមាហ។ តត្ថ តេនាតិ យោ អកិរិយាទីសុ បវត្តេន សតិសហិតញាណេន សយគ្គាហតោ សតោ អសេក្ខកិច្ច, តេន អសេក្ខកិច្ចានំ បរិនិដ្ឋិតភិក្ខុតា អញ្ញាបយោជនាភាវតោ និដ្ឋិតយុត្តវិហារត្ថំ អកិរិយត្ត...បេ... វុត្តិការតេន សតេន សតិសហិតេន សម្បជានេន ញាណេន វិហាតព្ពំ វត្តព្ពរិយាបថបរិវត្តនសង្គាតំ វិហរណំ បវត្តេតព្ពំ។

“យា សេក្ខាសេក្ខបដិបទា និទ្ទិដ្ឋា, ឆឡា សេក្ខាសេក្ខបដិបទា សន្តបតោ កតិវិធា”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា ឆឡា បដិបទាសង្គាតា ចរិយា សន្តបតោ បុគ្គលវសេន ទ្វេតិ ទស្សេតុំ “ឆឡា ទ្វេ ចរិយា”តិអាទិមាហ។ តត្ថ យា ចរិយា ការវេតព្ពកុសលាទិភេទេន ច អត្ថកោសល្លាទិភេទេន ច អកិរិយាទីសុ សតិសម្បជញ្ញភេទេន ច និទ្ទិដ្ឋា, ឆឡា ចរិយា ទ្វេតិ ករណោ អត្ថញ្ញាតា អត្ថានភវេន ភេទិតា, វិសុទ្ធានំ អរហន្តានំ ឯកា ចរិយា, វិសុជ្ឈន្តានំ សេក្ខានំ ឯកា ចរិយាតិ បុគ្គលវសេន ទ្វេតិ ទដ្ឋព្ពា។

“អសេក្ខាយេវ កស្មា ‘សតោ អកិរិយតី’តិអាទិនា វុច្ចតិ ចោទិយតិ, កល្យាណបុថុជ្ជនោបិ ‘សតោ អកិរិយតី’តិអាទិនា វុច្ចតិ ចោទិយតី”តិ វត្តព្វត្តា “កតកិច្ចានិ ហិ”តិអាទិ វុត្តំ។ អរហតោ ឆឡិន្ទ្រិយានិ កតកិច្ចានិ, ឆឡិន្ទ្រិយានំ កតកិច្ចត្តា យំ វត្តំ វុត្តិតព្ពំ, តំ សព្ពំ វត្តព្ពម្បិ ទុក្ខស្ស បរិញ្ញាភិសមយេន ទោដ្ឋព្វាតព្ពំ...បេ... និរោធស្ស សច្ឆិកិរិយាភិសមយេន ទោដ្ឋព្វាតព្ពំ ករណ។ វត្តព្ពម្បិ ឆឡំ ទោដ្ឋព្វទោដ្ឋព្វាតព្ពំ យោ អសេក្ខោ សតិវេបុល្លប្បត្តត្តា ឯកំ បរិញ្ញាភិសមយាទិនា ជានាតិ, អយំ អសេក្ខោ និប្បរិយាយេន “រាគស្ស ខយាយ, ទោសស្ស ខយាយ, មោហស្ស ខយាយ សតោ អកិរិយតិ, សតោ បដិក្កមតី”តិ វុច្ចតិ ចោទិយតិ។ សេក្ខោបិ យថាវុត្តំ ទោដ្ឋព្វទោដ្ឋព្វាតព្ពំ អត្តនោ បរិញ្ញាភិសមយាទិនា ជានាតិ, តស្មា “សតោ...បេ... មោហស្សា”តិ វុច្ចតិ ចោទិយតីតិ វេទិតព្ពា។ តេន វុត្តំ “កេ វិសុជ្ឈន្តា? សេក្ខា”តិ។

“កស្មា សេក្ខាសេក្ខានំ សតិសម្បជញ្ញេន អកិរិយតាទិការតោ, រាគាទីនញ្ច ខយការតោ សង្គហិតន្តោ”តិ វត្តព្វត្តា វុត្តំ “តេនាហ ករណោ សតោ កិច្ច បរិច្ឆេទ”តិ។ “ករណោ សត្តំ កាយកម្មំ នានាហបុព្វង្គម’ន្តិអាទិនា (ធតុ១៥) យថាបិ កេសុ ការេសុ ភាវិកិច្ចករណោ, អយថាបិ កេសុ ការេសុ យថាសា អភាវិលការតោ, សព្ពធម្មេសុ កុសលការតោ, សតិសម្បជញ្ញេន សយគ្គាហស្ស បរិច្ឆេទការតោ អាចរិយេន និទ្ទិដ្ឋា, សោ ភាវិកិច្ចការតោ កស្មា អយម្បិ សង្គហិតន្តោ”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា វុត្តំ “តេនាហ ការេសុ...បេ... បរិច្ឆេទ”តិ។ ឆឡិស្សា កាចាយបិ បុច្ឆាវិស្សជ្ជនវិចយោ បុគ្គ ឯកាទិដ្ឋាភាទិជ្ឈាទិដ្ឋាភាទិវសេន វុត្តនយានុសារេន វេទិតព្ពា។

ចិនយហារចិកន្តេ អឌ្ឌិតសុត្តំ តឹហទិត្វា បុច្ឆាចិស្សជ្ជនចិនយោ អាចរិយេន ចិកន្តា, អយេត្តំ ន ខាារតា, “កតយោ សុត្តន្តេរសុ បុច្ឆាចិស្សជ្ជនចិនយោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា អឌ្ឌិតសុត្តេ បុច្ឆាចិស្សជ្ជនចិនយនយាត្សារេន សុត្តន្តេរសុបិ បុច្ឆាចិស្សជ្ជនាតិ តឹហទិត្វា បុច្ឆាចិនយចិស្សជ្ជនចិនយា យោរេឌតព្ពាតិ ឥស្សេតុំ “ឲចំ បុច្ឆិតព្ពំ, ឲចំ ចិស្សជ្ជិតព្ព”ន្តិ ចុត្តំ អដ្ឋកធាយំ បន –

ឲត្តាចតា ន យហារធេរា ចិនយហារំ ចិកឌេន្តា អឌ្ឌិតសុត្តចរេសន បុច្ឆាចិនយំ, ចិស្សជ្ជនចិនយញ្ច ឥស្សេត្វា ព្ពុនាតិ សុត្តន្តេរសុបិ បុច្ឆាចិស្សជ្ជនចិនយាតំ នយំ ឥស្សេន្តា ឲចំ បុច្ឆិតព្ពំ, ឲចំ ចិស្សជ្ជិតព្ព’ន្តិ អាហា”តិ (នេត្តិ៍ អដ្ឋ៍ ១លិ) –

ចុត្តំ តត្ថ ឲចន្តិ អឌ្ឌិតសុត្តេ (សុ៍ និ៍ ១០៦៤ប៍ អាឥយោ; ចូឡអនិ៍ ចត្ថុកាធា ៤លិ, អឌ្ឌិតយាណចបុច្ឆានិទ្ទេស ១ អាឥយោ) ចុត្តបុច្ឆាចិនយាត្សារេន បុច្ឆាចរេសន បចត្តសុត្តំ តឹហទិត្វា បុច្ឆាចិនយោ ចិកនេឌតព្ពោ, ឲចំ អឌ្ឌិតសុត្តេ (សុ៍ និ៍ ១០៦៤ប៍ អាឥយោ; ចូឡអនិ៍ ចត្ថុកាធា ៤លិ អាឥយោ, អឌ្ឌិតយាណចបុច្ឆានិទ្ទេស ១ អាឥយោ) ចុត្តចិស្សជ្ជនចិនយាត្សារេន សុត្តន្តេរសុបិ ចិស្សជ្ជនចរេសន បចត្តសុត្តំ តឹហទិត្វា ចិស្សជ្ជនចិនយោ ចិកនេឌតព្ពោ៍

បុច្ឆាចិស្សជ្ជនចិនយា អាចរិយេន ចិកត្តា, អយេត្តំ ន ខាាតា, “កតយោ សុត្តអត្សកឹតិចិនយោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “សុត្តស្ស ន អត្សកឹតី”តិអាឌិ ចុត្តំ តត្ថ សុត្តស្សាតិ តឹហទិតសុត្តស្ស៍ អត្សកឹតីតិ សុត្តន្តេរេឌសតាសព្ពាតា អត្សកឹតិ៍ អត្ថតោ ន ព្យញ្ជនតោ ន សយានេតព្ពាតិ តស្សា អត្សកឹតិយា អត្ថតោ, ព្យញ្ជនតោ ន សំចលេ្លាតព្ពសុត្តេន សយាតា សឌិឹ កាតព្ពា, តស្មិំ ចា សំចល្លិយយាតសុត្តេ អត្សកឹតិ សុត្តត្ថតោ, ព្យញ្ជនតោ ន សយានេតព្ពា៍ “អត្ថតោ អសយានេ ភោ តាយ ឆោរសា អាបជ្ជេយ្យា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា អត្ថាបកតំ ហិ ព្យញ្ជនំ សយ្សប្យលិប៉ំ កចតី”តិ ចុត្តំ “អត្ថតោ អសយានេ ឆោរសា ចុត្តោ, អយេត្តំ ន ខាារតា, ព្យញ្ជនតោ អសយានេ បន ភោ តាយ ឆោរសា អាបជ្ជតី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “ទុត្តិកិល្លតស្ស បឥព្យញ្ជនស្ស អត្ថាបិ ទុត្តយោ កចតី”តិ ចុត្តំ តស្វា សឆោរសត្តា អត្សកឹតិយា ចា សុត្តេន អត្ថព្យញ្ជនេបតំ សព្ពាយិតព្ពំ៍

អត្សកឹតិចិនយា អាចរិយេន ចិកត្តា, អយេត្តំ ន ខាារតា, “កតយោ សុត្តស្ស ចិនយោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា សុត្តន្តា”តិអាឌិ ចុត្តំ តត្ថ សុត្តន្តាតិ តិន្ទារិតសុត្តន្តា៍ “ព្ពនំ តិន្ទារិតសុត្តំ តាយ កកចតា ចុត្តំ អាហច្ចចនំ កិំ, ឃ្ពាហុ សព្ពាយេត្តហិ ចុត្តំ អត្សនិ្ទចនំ កិ”ន្តិ បចិចិតិតព្ពំ, “ព្ពនំ តិន្ទារិតសុត្តំ តឹតត្ថំ កិំ, ឃ្ពាហុ នេយ្យត្ថំ កិ”ន្តិ បចិចិតិតព្ពំ, “ព្ពនំ តិន្ទារិតសុត្តំ សំកិលេសកាកិយំ កិំ, ឃ្ពាហុ ចាសតាកាកិយំ កិ”ន្តិ បចិចិតិតព្ពំ, “ព្ពនំ តិន្ទារិតសុត្តំ តិនេព្ពធកាកិយំ កិំ, ឃ្ពាហុ អសេក្ខកាកិយំ កិ”ន្តិ បចិចិតិតព្ពំ៍ ឲចំ បចិចិតិត្វា យឌិ អាហច្ចចនំ ករេច, ឲចំ សតិ “អាហច្ចចន”ន្តិ តិន្ទារេត្វា កហេតព្ពំ៍ យឌិ អសេក្ខសុត្តំ ករេច, ឲចំ សតិ “អសេក្ខសុត្ត”ន្តិ តិន្ទារេត្វា កហេតព្ពំ, ខាាតន្តិ អត្ថោ៍

“សុត្តំ បចិចិតិត្វា សុត្តស្ស អត្ថក្ខតាតិ សព្ពាតិ សច្ចាតិ តិន្ទារេត្វា កត្ថ បឥេស បស្សិតព្ពាតី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា បុច្ឆំ ឥរេបត្វា ព្ពុយស្មិំ បឥេស

បស្សិតព្ពានីតិ ឥទស្សេតុំ “កុហិំ ព្ពយស្ស ហុត្តស្ស ឧព្ពានិ...បេ... បរិយោសានេ”តិ ចុត្តំ។ តត្ថ ព្ពយស្ស ហុត្តស្សាតិ ឃំ ហុត្តំ ចិចិតិតុំ តិឌ្ឋារិតំ, ព្ពយស្ស ហុត្តស្ស ធតុឧច្ចចិតិយុត្តស្ស ហុត្តត្ថស្ស អកាចតោ ឧព្ពានិ ឧច្ចានិ តស្សេច ហុត្តស្ស អាឌិមជ្ឈបរិយោសានេ បស្សិតព្ពានីតិ អត្ថោ។

ឃធាចុត្តំ ហុត្តចិធឃំ តិកេយន្តោ “ទុចំ ហុត្តំ បចិចេតព្ពា”ត្តិ អាហ។ “ត ឃធាចុត្តបុច្ឆានីតំ បចិចេតព្ពាការេចា អបេត្វា ឌាតិតព្ពា ឧឌ្ឍិតព្ពា”តិ ចត្តព្ពាកាចតោ “តេតាហ...បេ... អតុកិតី”តិ ចុត្តំ។ តត្ថ តេត ឃធាចុត្តបុច្ឆានីតំ ចិចេតព្ពាការេចេត អាឃុទ្ធា យហាកច្ចារេតា “ឃំ បុច្ឆិតច្ចា...បេ... អតុកិតី”តិអាឌិកំ ឃំ ចចតំ អាហ, តេត ចចេតេត ចិចេតព្ពាការេចា តុបេត្វា ឌាតិតព្ពា ឧឌ្ឍិតព្ពាចាតិ ចុត្តំ ហោតិ។

“ឃធាចុត្តប្បការោ ច ចិចយោ ហារោ បរិបុណ្ណោ កិំ, ឌ្ឋកាហុ អញ្ញោបិ តិឌ្ឋារេតូ យោជេតព្ពោ អត្ថិ កិ”ត្តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តិឃុត្តោ ចិចយោ ហារោ”តិ ចុត្តំ។ តត្ថ បុច្ឆាចិចឃចិស្សជ្ជតចិចឃបុព្ពាបរចិចឃអតុកិតិចិចឃហុត្តចិចយា ឧទ្ទេបតោ ចិកត្តា, តេហិ អចេសេសា អស្សាកាឌិចិចយោបិ ឃធារហំ តិឌ្ឋារេតូ ឃុត្តោ ឃុជ្ជិតព្ពោតិ អធិប្បាយោ។

ព្ពតិ ចិចឃហារចិកង្គេ ឧត្តិពាលិតុទ្ធបិ រចិតា

ចិកាចតា តិដ្ឋិតា។

បល្ហិតេហិ បត អដ្ឋកធាឌីកាតុសារេត កឃ្វិត្វា ចិត្វារេតា ចិកឌិត្វា កហេតព្ពោតិ។

៣។ ឃុត្តិហារចិកង្គចិកាចតា

១៥។ យេត យេត ឃំចណ្ណតាចិសេសឧក្ខេតេត ចិចឃហារចិកង្គេត បតបញ្ចោយោ ចិចិតា, សោ ឃំចណ្ណតាចិសេសឧក្ខេតោ ចិចឃហារចិកង្គោ បរិបុណ្ណោ, “កតមោ ឃុត្តិហារចិកង្គោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ កតមោ ឃុត្តិហារោ”តិអាឌិ ចុត្តំ។ តត្ថ តត្ថាតិ តេសុ តិឌ្ឋិដ្ឋេសុ សោឡសសុ ហារេសុ កតមោ ឃំចណ្ណតាចិសេសោ ឃុត្តិហារោ ឃុត្តិហារចិកង្គោតិ បុច្ឆា។ “ឧទ្ទេសំ ហារាត”ត្តិអាឌិតិឌ្ឍេឧស្ស ព្ពកាតិ ចុច្ចយាតោ “អឃំ ឃុត្តិហារោ”តិអាឌិកោ ចិត្វារឃំចណ្ណតាចិសេសោ ឃុត្តិហារចិកង្គោ តាយាតិ ចិញ្ញោយ្យោ។ តេត ចុត្តំ “តត្ថ កតមោ ឃុត្តិហារោតិអាឌិ ឃុត្តិហារចិកង្គោ”តិ (តេត្តិ។ អដ្ឋ។ ១៥)។ អឃំ ឃុត្តិហារោ កិំ តាយ ហុត្តត្ថំ ឃុត្តាឃុត្តិចសេត យោឌឃតីតិ ឃុញ្ជិតព្ពំ ហុត្តត្ថំ បុច្ឆតិ។ ហុត្តេត្វា បត តុចិធា អតធាការេត កឃ្យូសារេតា, តធាការេត កឃ្យូសារេតា អត្ថោតិ។ តត្ថ អតធាការេត កឃ្យូសារេតាច អត្ថោ ឃាធាចតោ ឃុត្តិតិឌ្ឋារណេត យោជេតព្ពោ, ព្ពតេរា បត ក្ខតកធតយត្តេត យោជេតព្ពោ។ ឃទ្ធា បតាឃំ ឃុត្តិកេចឧតា តាយ ឃំចណ្ណតា យហាបធេសេហិ ចិតា ត ឧម្ភចតិ, តទ្ធា ឃុត្តិហារំ ចិកឌេន្តោ តស្ស ឃុត្តិហារស្ស លក្ខណំ បធមំ ឌ្ឋបឌិសិតុំ “ចត្តារោ យហាបធេសា”តិអាឌិយាហ។ តត្ថ យហាបធេសាតិ យហន្តេ ត្បូឌ្ឋកេយា អបឌិសិត្វា ចុត្តានិ ការណានិ, យហត្តានិ ចា ធម្មស្ស

អបទេសានិ បតិដ្ឋានានិ។ អបទិសីយតេតិ អបទេសោ, ពុទ្ធោ អបទេសោ ឯតស្ស ការណស្សាតិ ពុទ្ធាបទេសោ។ សេសេសុបិ ឯសេវ នយោ។ តេនេត្ថ "ពុទ្ធស្ស សម្មុខា ឯតំ សុត្តំ យថា សុត"ន្តិ វត្វា អាគតស្ស គន្ថស្ស សុត្តវិនយេហិ សំសន្ទន្តា ធម្មា, អសំសន្ទន្តា អធម្មាតិ វិនិច្ឆយការណំ មហាបទេសាតិ អធិប្បាយោ។ "ពុទ្ធស្ស សម្មុខា យថា អាគតំ, សង្ឃស្ស សម្មុខា យថា អាគតំ, សម្ពហុលត្ថេរានំ សម្មុខា យថា អាគតំ, ឯកត្ថេរស្ស សម្មុខា យថា អាគត"ន្តិ វត្វា អាគតស្ស គន្ថស្ស យានិ ព្យញ្ជនបទអត្ថបទានិ សន្តិ, តានិ បទព្យញ្ជនានិ ភគវតា ទេសិតេ សុត្តេ ឱតារយិតព្វានិ អនុប្បវេសិតានិ, វិនយេ រាគាទិវិនយេ សន្ទស្សយិតព្វានិ សំសន្ទេតព្វានិ។ ធម្មតាយំ ឧបនិក្ខិបិតព្វានិ បក្ខិបិតព្វានិ។ យទិ សុត្តេន, វិនយេន, ធម្មតាយ ច អវិរុទ្ធានិ ហោន្តិ, ឯវំ សតិ តវ អាគតបទព្យញ្ជនានិ យុត្តានីតិ វិនិច្ឆយន្តេហិ វត្វា គហេតព្វានីតិ អធិប្បាយោ។

សុត្តវិនយធម្មតាសុ ឱតារយិតព្វានិ សន្ទស្សយិតព្វានិ ឧបនិក្ខិបិតព្វានីតិ អាចរិយេន វុត្តានិ, "កត្ថ សុត្តេ, កត្ថ វិនយេ, កត្ថ ធម្មតាយ"ន្តិ វត្តព្វតោ "កតមស្មិំ សុត្តេ"តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ចតូសុ អរិយសច្ចេសូតិ ចតុន្នំ អរិយសច្ចានំ បកាសកេសុ សុត្តេសុ។ រាគោ វិនស្សតិ វូបសមតិ ឯតេន អសុភាទិនាតិ រាគវិនយំ, កិំ តំ? អសុភាទិនិមិត្តំ, តំ អស្ស អត្ថីតិ រាគវិនយោ, កោ សោ? អសុភាទិនិមិត្តទស្សនកោ សុត្តន្តវិនយោ។ ឯស នយោ ទោសវិនយាតិអាទីសុបិ។ បដិច្ចសមុប្បាទោ នាម សស្សតទិដ្ឋិឧច្ឆេទទិដ្ឋិំ វិវជ្ជេត្វា ឯកត្តនយាទីនំ ទីបកេន អវិជ្ជាទិសង្ខារាទិសភាវធម្មានំ បច្ចយបច្ចយុប្បន្នភាវទីបកោតិ វុត្តំ "កតមស្មិំ ធម្មតាយំ ឧបនិក្ខិបិតព្វានិ? បដិច្ចសមុប្បាទេ"តិ។

"សុត្តាទីសុ អវតរន្តោ សន្ទិស្សន្តោ អវិលោមេន្តោ កិំ ន ជហតី"តិ វត្តព្វតោ "ចតូសូ"តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ "ពុទ្ធាទីនំ សម្មុខា យថា អាគត"ន្តិ វត្វា អាគតគន្ថោ ចតូសុ អរិយសច្ចេសុ យទិ អវតរតិ, ឯវំ សតិ អាគតគន្ថោ អាសវេ ន ជហតិ។ រាគាទិកិលេសវិនយេ យទិ សន្ទិស្សតិ, ឯវំ សតិ អាគតគន្ថោ អាសវេ ន ជហតិ។ ធម្មតញ្ច យទិ ន វិលោមេតិ, ឯវំ សតិ អាគតគន្ថោ អាសវេ ន ជហតីតិ អត្ថោ ទដ្ឋព្វោ។

"កិមត្ថំ យុត្តិហារវិភង្គេ ចត្តារោ មហាបទេសា អាគតា"តិ វត្តព្វតោ "ចតូហិ មហាបទេសេហី"តិអាទិមាហ។ តត្ថ អាគតគន្ថេ យំ យំ អត្ថជាតំ, យំ យំ ធម្មជាតំ វា ចតូហិ មហាបទេសេហិ យុជ្ជតិ, តំ តំ អត្ថជាតំ វា តំ តំ ធម្មជាតំ វា សំវណ្ណេតព្វសុត្តេ គហេតព្វំ។ យេន យេន ការណេន ច ចតូហិ មហាបទេសេហិ យុជ្ជតិ, តំ តំ ការណំ សំវណ្ណនាវសេន សំវណ្ណេតព្វសុត្តេ គហេតព្វំ។ យថា យថា បការេន ចតូហិ មហាបទេសេហិ យុជ្ជតិ, សោ សោ បការោ សំវណ្ណនាវសេន សំវណ្ណេតព្វសុត្តេ គហេតព្វោ។ ឯវំ គហណត្ថំ ចត្តារោ មហាបទេសា អាគតាតិ អត្ថោ។

១៨។ ចតូហិ មហាបទេសេហិ យុត្តំ អវិរុទ្ធំ តំ តំ អត្ថជាតំ គហេតព្វន្តិ អាចរិយេន វុត្តំ, "កត្ថ កេន យុត្តិនិទ្ធារណំ កាតព្វ"ន្តិ វត្តព្វតោ "បញ្ហាបុច្ឆិតេនា"តិអាទិ វុត្តំ។ បញ្ហេន បញ្ហាបុច្ឆិតេន បុគ្គលេន យុត្តិនិទ្ធារណំ កាតព្វន្តិ។ តត្ថ បញ្ហន្តិ បញ្ហិតព្វំ សភាវធម្មំ។ បុច្ឆិតេនាតិ វិស្សជ្ជេតុំ សមត្ថេន បណ្ឌិតបុគ្គលេន។ បញ្ហន្តិ បុច្ឆាវសេន បវត្តបាឋេ។ បទានិ កតិ កិត្តកានិ ហោន្តីតិ បទសោ បទំ

បរិយោគាហិតព្ពា យុត្តិហារេន វិចេតព្ពា វីមំសិតព្ពា។ “កថំ វិចេតព្ពា”ន្តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “យទិ សព្ពានី”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ សព្ពានិ បទានីតិ បុច្ឆិតបទេ និរវសេសានិ បទានិ ឯកំ សមានំ អត្ថំ យទិ អភិវទន្តិ, ឯវំ សតិ អត្ថវសេន ឯកោ បញ្ហោ។ ឯស នយោ សេសេសុបិ។ តេន វុត្តំ “តទត្ថស្សេកស្ស ញាតុំ បុច្ឆិតត្តា”តិ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ១៨)។

ឯកន្តិ អត្ថវសេន ឯកវិធំ បញ្ហំ ឧបបរិក្ខមានេន បុគ្គលេន អញ្ញាតព្ពំ ទឡ្ហំ ជានិតព្ពំ។ “កោ អាជាននាការោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា អាជាននាការំ ទស្សេន្តោ “កិំ ទ្វយេ ធម្មា”តិអាទិមាហ។ តត្ថ “យេ ហិ បរិយត្តិធម្មា សំវណ្ណេតព្ពា, ទ្វយេ បរិយត្តិធម្មា នានត្ថា ហោន្តិ កិំ, នានាព្យញ្ជនា ហោន្តិ កិំ, ឧទាហុ ទ្វយេសំ បរិយត្តិធម្មានំ ឯកោ អត្ថោ ហោតិ, ព្យញ្ជនមេវ នានំ ហោតិ កិ”ន្តិ យុត្តិតោ វិចេត្វា អញ្ញាតព្ពន្តិ យោជនា។ “យថាវុត្តោ បញ្ហោ កិំ ភវេ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា យថាវុត្តំ បញ្ហាឯកទេសំ ទស្សេតុំ “យថា កិំ ភវេ”តិ បុច្ឆិត្វា “យថា សា”តិអាទិមាហ។

តស្សំ បុច្ឆាគាថាយំ – ចោរឃាតកេន មនុស្សេន ចោរោ អព្ភាហតោ វិយ កេន ធម្មេន សត្តលោកោ សទា អព្ភាហតោ, មាលុវលតាយ អត្តនោ និស្សិតរុក្ខោ បរិវារិតោ អជ្ឈោត្ថដោ វិយ កេន ធម្មេន សត្តលោកោ សទា បរិវារិតោ អជ្ឈោត្ថដោ, វិសបីតលុទ្ទកេន សល្លេន ឱតិណ្ណោ អនុបវិដ្ឋោ វិយ កេន សល្លេន សត្តលោកោ សទា ឱតិណ្ណោ អនុបវិដ្ឋោ, កិស្ស កេន ការណេន សត្តលោកោ សទា ធូបាយិតោ សន្តាបិតោតិ យោជនា។

“ឥមាយ បុច្ឆាគាថាយ កិត្តកានិ បទានី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “ឥមាយី”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ បុច្ឆិតានីតិ បុច្ឆិតព្ពានិ បទានិ ចត្តារិ ហោន្តិ។ “កិត្តកា បញ្ហា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តេ តយោ បញ្ហា”តិ វុត្តំ។

ភគវា ទេវតាយ ហិ យស្មា វិស្សជ្ជេតិ, តស្មា វិស្សជ្ជនតោ “តយោ បញ្ហា”តិ វិញ្ញាយតិ។ “កតមា វិស្សជ្ជនគាថា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា –

“មច្ចុនាព្ភាហតោ លោកោ, ជរាយ បរិវារិតោ;

តណ្ហាសល្លេន ឱតិណ្ណោ, ឥច្ឆាធូបាយិតោ សទា”តិ –

វុត្តំ។ តស្សំ វិស្សជ្ជនគាថាយំ – ចោរឃាតកេន មនុស្សេន ចោរោ អព្ភាហតោ វិយ មច្ចុនា សត្តលោកោ សទា អព្ភាហតោ, មាលុវលតាយ អត្តនោ និស្សិតរុក្ខោ បរិវារិតោ អជ្ឈោត្ថដោ វិយ ជរាយ សត្តលោកោ សទា បរិវារិតោ អជ្ឈោត្ថដោ, វិសបីតលុទ្ទកេន សល្លេន ឱតិណ្ណោ អនុបវិដ្ឋោ វិយ តណ្ហាសល្លេន សត្តលោកោ សទា ឱតិណ្ណោ អនុបវិដ្ឋោ, ឥច្ឆាយ សត្តលោកោ សទា ធូបាយិតោ សន្តាបិតោតិ យោជនា។

᪑᪐᪨ "ᨠᨲᨾᩴ ᨿᨧ᩠ᨧ, ᨠᨲᨾᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ"ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ "ᨲᨲ᩠ᨳ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩦᩈᩩ ᩅᩥᩈᩮᩈᨠᨳᩣᨿᩴ᪨ ᨴᩩᨲᩥᨿᨸᨴᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨧ ᨸᨮᨾᨸᨴᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨴᨲ᩠ᨳᩴ ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩔ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᨸᨧ᩠ᨧᨿᩔ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᩥ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩴ ᩃᨠ᩠ᨡᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᩈᩩᩴ ᨶ ᩁᩪᨸᩃᨠ᩠ᨡᨱᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ "ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣᨶᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᨸᨴᩣᨶᩥ ᨠᨳᩴ ᨽᩮᨴᩮᩣ ᨩᩣᨶᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ"ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ "ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨮᩥᨲᩔᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨮᩥᨲᩔ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨮᩥᨲᩔ ᩃᨠ᩠ᨡᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩔ ᨿᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᨿᩴ ᨸᩥᨠᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨶᩣᨾ, ᨶ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨵᨾ᩠ᨾᩣ᪨ ᨸᨴᩴ ᩅᨿᩮᩣᨲᩥ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᨸᨴᩴ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᨸᨴᩴ, ᨶ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᨸᨴᩴ᪨ ᨲᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ "ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ, ᩅᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩥ, ᨮᩥᨲᩔ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᨲᩦ"ᨲᩥ (ᩈᩴ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪒᪨᪒᪐; ᩋ᪨ ᨶᩥ᪨ ᪓᪨᪔᪗; ᨠᨳᩣ᪨ ᪒᪑᪔)᪨

ᨿᨴᩥ ᨮᩥᨲᩮᩔᩅ ᨸᨴᩴ ᩈᩥᨿᩣ, ᩑᩅᩴ ᩈᨲᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᨸᨴᩣᨶᩥ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩴ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨶ ᩈᩥᨿᩣ, ᩋᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᨲᩥ "ᩑᨲ ᨲᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ"ᨲᩥ ᩅᨧᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨿᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣᨸᩮᨲᩣ "ᨲᨲ᩠ᨳ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶ ᩅᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩦᩈᩩ ᩅᩥᩈᩮᩈᨠᨳᩣᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶ ᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨸᨴᩔ ᩅ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩴ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

"ᩑᨠᨶ ᨠᩣᩁᩮᨶ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨠᨳᩴ ᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᩅᩣ "ᨠᨾ᩠ᨾᨠᨲᩣᨸᩥ ᩉᩥ ᨷᩦᨿᨶ᩠ᨲᩦ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨵᩮᨶᩩ ᩋᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᨠᨲᩣᨸᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩉᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨷᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ "ᨠᨾ᩠ᨾᨠᨲᩣᨸᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿᩩ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᩅᩣ "ᨶ ᨧ ᩑᨲ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩦ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ ᩋᨴᩥᨭ᩠ᨮᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣᩅ ᨷᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩔ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩣᩅᩥᩁᩉᩥᨲᩔ ᨸᨴᩔ ᩈᨾ᩠ᨾᩅᩮᨲᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᩋᨬ᩠ᨬᩣ ᨸᨴᩣᨶᩦᨲᩥ ᨬᩣᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ "ᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᨠᨲᩣᨶᩴᨿᩮᩅ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᩋᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨴᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩈᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩦ"ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨠᩣᩁᩮᨲᩣ "ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨧ ᨽᩮᩅᩣᨶᩴ ᨸᨴ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ "ᨽᩮᩅᩣᨸᩥ ᨧᩥᩁᨠᩣᩃᩈᨾ᩠ᨸᩅᩮᨲᩣ ᨵᩮᨶᩩ ᨸᨲ᩠ᨲᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿᩩ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᩅᩣ "ᨶ ᨧ ᩑᨲᩮᩈᩴ ᩈᩁᩦᩁᩣᨶᩥ ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩦ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ "ᨵᨾ᩠ᨾᨸᨴᩣᨶᩥ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩮ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩑᩅ᩠ᩅᨠᨸ᩠ᨸᩅᩣ"ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ "ᩈᨠ᩠ᨠᩮᨲ ᩅᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶ ᨸᨭᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᨲᩅ, ᨸᨴᩔ ᨸᨶ ᨸᨭᩥᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᨲᩅ, ᨩᩦᩅᩥᨲᩣᨸᩥ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᨸᨴᩣᨶᩥ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᨾᩮᩅᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨ "ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᨲ ᨸᨴᩔ ᨸᨭᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩣᨲᩩ"ᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᨶᨶᩩ ᨩᩦᩅᩥᨠᩣᨸᨭᩥᨠᩣᩅᨶᩣᨿ ᩅᩈᩦᨽᩣᩅᩮ ᩈᨲᩥ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨸᨴᩔᩣᨸᩥ ᨸᨭᩥᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩣᨲᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᩮᩣᨴᨶᩴ ᨸᨶᩈᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ "ᩋᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᩁ ᨩᩦᩅᩥᨲᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨩᩦᩅᩥᨲᩅᩈᩥᨿᩣ"ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨵᨾ᩠ᨾᨸᨴᩣᨶᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩴ ᨶᩣᨶᩣᨠᩣᩁᨲᩮᩣ ᩋᩣᩅᩮᨱᩥᨠᨲᩮᩣ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ, ᩋᨸᩁᨾ᩠ᨸᩥ ᨧ ᨠᩣᩁᨱᩴ, "ᨠᨳᩴ ᨸᨶ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᨵᨾ᩠ᨾᨸᨴᩮᩉᩥ ᨶᩣᨶᩣᨠᩣᩁᨲᩣ"ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣ ᩑᨲᩮᩉᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ "ᨿᩴ ᨸᨶᩣᩉᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩣᨿᨸᩥ ᨴᩦᨥᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ ᨷᩦᨿᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ ᨴᩦᨥᩁᨲ᩠ᨲᩣ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᨵᨾ᩠ᨾᨸᨴᩮᩉᩥ ᨶᩣᨶᩣᨠᩣᩁᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

"ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᨴᩦᨥᩁᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᩈᨿᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ ᩑᨲᩮᩉᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨠᩮᩣ ᨶᩣᨿ ᨽᩮᨴᩮᩣ ᩈᩥᨿᩣ"ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣ ᨽᩮᨴᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ "ᨿᨴᩥ ᩅᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨵᨾ᩠ᨾᨸᨴᩴ ᨿᨳᩣ ᩑᨠᩮᨶ ᨴᩦᨥᩁᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᩈᨿᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᨶ ᨸᩥᨠᨲᩴ, ᩑᩅᩴ ᨴᩦᨥᩁᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᩈᨿᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᨶ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨸᩥ ᨸᩥᨠᨲᩣ᪨ ᨿᨴᩥ ᨧ ᩈᩥᨿᩣ; ᩑᩅᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩮ ᩅᨿᩮᩣᨸᨲ᩠ᨲᩣᨸᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᩮ ᨸᩣᨴᩅᩣ ᩅᩥᨠᨲᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩈᩥᨿᩩᩴ, ᨶ ᨧ ᩅᩥᨠᨲᨲᨱ᩠ᩉᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩣᨶᩣᨠᩣᩁᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨲᨲᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣᨸᩥ ᨽᩮᨴᩮᩣ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ "ᨿᨳᩣ ᨧ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔᩣ"ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨵᨾ᩠ᨾᨸᨴᩣᨶᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᨲᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᨽᩅᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ

ទុក្ខសមុទយោ ហោតិ, ឯវំ ឥទាឞរណាយបិ ទុក្ខសមុទយោ សិយា។ យស្មា ន ឥទាឞរណំ ទុក្ខសមុទយោ, តស្មា ឥទាឞរណោហិ តណ្ហាយ នានត្តំ ខេទិតព្ពំ។

ខេតហិ តាឃ អនញ្ញាខេត្ត សតិ ឯវមបិ ខោរសោ អាបន្នេយ្យាតិ ឌស្សេតុំ “ឃធា ច តណ្ហា ឍក្កចញ្ញា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ខេតហិ តាឃ អនញ្ញាខេត្ត សតិ ឃធា តណ្ហា ឍក្កចញ្ញា ហោតិ, ឯវំ ឥទាឞរណាយបិ ឍក្កចញ្ញ្ញសិយា។ ឃធា ឥទាឞរណំ ឍក្កចញ្ញ្ញន ហោតិ, ឯវំ តណ្ហាបិ ឍក្កចញ្ញា ន សិយា, តធា ច ន ហោតិ បហាតព្ពាបហាតព្ពភាវតោ, តស្មាបិ ឥទាឞរណោហិ តណ្ហាយ នានត្តំ ខេទិតព្ពំ។

“ឃទិ ឆាតិអាទិនា វុត្តាឃ យុត្តិយា ឪបបត្តិយា ឯច ឥទាឞរណោហិ តណ្ហាយ អញ្ញាត្តំ ឥខេចសិតព្ពា”ន្តិ ចត្តព្ពាត្តា អនញ្ញាហិបិ ការណោហិ ឥខេចសិតព្ពន្តិ ឌស្សេតុំ “ព្ពឍាឃ យុត្តិយា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ព្ពឍាឃ យុត្តិយាតិ ឃា យុត្តិ “ឃទិ ឆា”តិអាទិនា វុត្តាឃ ព្ពឍាឃ យុត្តិយា ឪបបត្តិយា។ អញ្ញាឍនញ្ញាហិ ការណោហិ អនញ្ញាហិ អនញ្ញាហិ ការណក្ខេតហិ ឪបបត្តីហិ ឥទាឞរណោហិ តណ្ហាយ អញ្ញាត្តំ ឥខេចសិតព្ពន្តិ អត្ថោ។ “អញ្ញាឍនញ្ញាហិ ការណោហិ ឥខេចសិតព្ពា”ន្តិ ឥស្មា វុត្តំ, តត្ យុត្តិយា, អត្ថតោ ច អញ្ញាត្តំ សត្តិស្សតីតិ ខោឌនំ ឍតសិ ឥត្វា “ឃទិ ច សត្តិស្សតី”តិអាទិមាហ។ តត្ថ យុត្តិសឍាទ្ទេហំ អត្ថតោ ច ឍរណោហិ តណ្ហាយ ច អញ្ញាត្តំ ឃទិ ច សត្តិស្សតិ, ព្យញ្ជនតោបិ អញ្ញាត្តំ ឥខេចសិតព្ពឍេឆាតិ អត្ថោ។

“ឥថំ ព្យញ្ជនតោ អញ្ញាត្តំ ឥខេចសិតព្ពា”ន្តិ ចត្តព្ពាត្តា “សខេល្លាតិ ចា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ “សខេល្លា”តិ ចា “ឆ្នបិឃត”ន្តិ ចា ទ្វីហិ ព្យញ្ជនតហិ វុច្ចយានានំ ព្ពឍេយសំ ព្ពន្ធាតណ្ហាសន្លាតានំ ឌយ្ទានំ អត្ថតោ ឯកត្តំ សឍានត្តំ យុជ្ជតិ, ន អញ្ញាត្តំ។ “សខេល្លា”តិ ចា “ឆ្នបិឃត”ន្តិ ចា ទ្វីហិ ព្យញ្ជនតហិ អវុច្ចយានានំ ឥទាឞរណានំ តណ្ហាយ ឯកត្តំ ន យុជ្ជតិ។ តឍេចត្តំ ខិចទិតុំ “ន ហី”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ព្ពន្ធាឃ ច តណ្ហាយ ច អត្ថតោ អញ្ញាត្តំ ន យុជ្ជតិ, ឯកត្តឍេច យុជ្ជតីតិ ខោឌនា។ ព្ពន្ធាឃ ច តណ្ហាយ ច ឌីរណកិច្ចនសឍ្ឍចតោ ឥទាឞរណោហិ តណ្ហាយ ឯកត្តំ សិយា, “ឥស្មា អញ្ញាត្តំ យុត្ត”ន្តិ ចត្តព្ពតោ “តណ្ហាយ អឌិប្បាខេឃ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តណ្ហាយ អឌិប្បាខេឃ អបរិឞុទ្ធឍានត តចសុ អាឃាតចត្ថុសុ ខោភោ ច ឪប្បជ្ជតិ, ឪបនាខេហា ច ឪប្បជ្ជតិ។ ឥទាឞរណសុ អបរិឞុទ្ធឍានតសុ តចសុ អាឃាតចត្ថុសុ ខោភោ ច ន ឪប្បជ្ជតិ, ឪបនាខេហា ច ន ឪប្បជ្ជតិ។ ព្ពតិ ព្ពឍាឃ យុត្តិយា ឥទាឞ ច ឍរណស្ស ច តណ្ហាយ ច អត្ថតោ អញ្ញាត្តំ យុជ្ជតិខេឃឆាតិ ឌដ្ឋព្ពំ។

ឃទិ ព្ពន្ធា តណ្ហាយ អត្ថតោ ឯកត្តំ យុត្តំ, ឯវំ សតិ ឥស្មា ភឥចតា “ឍវ្ហតាព្ភាហតោ ខលិខោ”តិអាទិកាថាយំ “តណ្ហាសខេល្លត ឆ្ពតិខេណ្ហា, ព្ពន្ធាឆ្នបិឃិតោ សឌា”តិ ទ្វិធា វុត្តាតិ ខោឌនំ បរិហរន្តោ “ឃំ បតិឌំ ភឥចតា”តិអាទិមាហ។ តត្ថ “ព្ពន្ធា”តិបិ “តណ្ហា”តិបិ ទ្វីហិ នាខេយហិ ឃំ បតិឌំ អភិលបិតំ ឃំ បតិឌំ អភិលបនំ ឥតំ, ព្ពឌំ អភិលបនំ ភឥចតា ឆាហិទានំ ព្ពន្ធិតព្ពតាសិតព្ពានំ ចត្ថុន្ន ឆ្នបិឌិអាឍយ្ទណានំ ខេភឌានំ ចខេសន “ព្ពន្ធា”តិបិ “តណ្ហា”តិបិ ទ្វីហិ នាខេយហិ អភិលបិតំ អភិលបនចខេសន ឥតន្តិ ឯកត្តំ យុត្តឍេច, ន នានត្តន្តិ អត្ថោ ឌដ្ឋព្ពោ។

“នាឍចខេសន ទ្វិធា វុត្តានំ ព្ពន្ធាតណ្ហាឌីនំ ខោន ឯកត្តំ យុត្តន្តិ សទ្ទហិតព្ពា”ន្តិ ចត្តព្ពាត្តា “សព្ពាហី”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ នានានាឍចខេសន

បគេធា សត្តា ឱច្ឆាទិកា តណ្ហា អញ្ញាណភាវលក្ខណេន ឧកលក្ខណា ហិ យស្មា យុត្តា, តស្មា តាយចេវេត កិត្តាតយោ ឧកលក្ខណេន ឧកត្តំ យុត្តន្តិ សង្គហិតព្ពត្តិ ឥទ្ធញ្ញំ “កិមិវ យុត្ត”ន្តិ បុច្ឆិតព្ពតា “យថា សត្តា”តិអាទិ វុត្តំ តត្ថ គន្ធព្ពអាទិចវេសន អតេកោ សត្តាអគ្គិ ស្ពណ្ហាលក្ខណេន ឧកលក្ខណោ យថា, ឯវំ អញ្ញាណភាវលក្ខណេន ឧកលក្ខណាតិ យោជេតា សត្តស្ស អគ្គិតោ ស្បវិជាតចវេសន អតេកាតិ តាយាតិ សទ្ទូបតោ ឥទស្សវុត្តំ “អបិធា”តិអាទិ វុត្តំ តស្សតោ បិកាសេរំ អាទេយ្យាចេវសន តណ្ហា អញ្ញាហិ អញ្ញាហិ តាវេយហិ ភកេចតា អភិលបិតា, ស្បវិជាតចវេសន អគ្គិ អញ្ញាហិ អញ្ញាហិ តាវេយហិ អភិលបិតោតិ យោជេតា កាតព្ពា

“ចិស្សដ្ឋកាធាយំ អាកាតភាវេយហិ ឯច តណ្ហា អភិលបិតា”តិ បុច្ឆិតព្ពតា អតេកោហិ តាវេយហិ អភិលបិតាតិ ឥទស្សវុត្តំ “ឧគ្គាឧគ្គតិបិ”តិអាទិ វុត្តំ តត្ថ ឧគ្គិតព្ពាតិ អត្ថាតិ ទ្វបិឌិតិ អាទេយ្យាតិ សត្តា ឧគ្គត្តិ ឧតាយាតិ ឧគ្គា តសត្តិ ឧតាយាតិ តណ្ហា សល្លតិ បចិសតិ ចិសប្បិតំ សល្លិ ចិយាតិ សល្លា, សត្តាបំ លិតិ អាខាតីតិ ចា សល្លា, សត្តាបំ លិតិ បចេត្តតីតិ ចា សល្លា ទ្វបិយតិ សត្តាវេបតិ បរិឌហតីតិ ទ្វបិយតា សរតិ អាកឌ្ឍតិ អចហរតិ សីឈវោតា សរិតា ចិយាតិ សរិតា, សរតិ សល្លតីតិ ចា សរិតា ចិសរតីតិ ចិសត្តិកា បីតិចវេសន សិតេហតីតិ សិតេហោ តាសុ តាសុ កតីសុ កិលមេធំ ស្បព្យាវេឌតីតិ កិលមេថោ សត្តា ទ្វបិឌិអាទេយ្យាតិ មញ្ញាត្តិ ឧតាយាតិ មញ្ញាតា ភចំ ធាគ្គតីតិ ធាគ្គោ អាសីយតេ បត្ថិយតេតិ អាសា អាសីយតិ បចត្ថិតីតិ ចា អាសា បិបាសីយតេតិ បិបាសា, អាទេយ្យាសំ បិបាសតីតិ ចា បិបាសា អភិតត្តិយតេតិ អភិតត្តតា, អភិតត្តតីតិ ចា អភិតត្តតា ចិត្តាវេតា អដ្ឋកថាចវេសន (ខេត្តិ អដ្ឋ ១០) ចេឌិតព្ពា

“តណ្ហាយ ឧគ្គាឌិប្បការចវេសន អាលបិតការេធា កោត សង្គហិតព្ពា”តិ ចត្តព្ពតា “យថា ន ចេចចនេ”តិអាទិ វុត្តំ ចេចចនហារចិភង្គេ “អាសា ន បីហា...បេ... ចេចចន”ន្តិ (ខេត្តិ ១សិ) យា តណ្ហា យថា យេន បការេន វុត្តា, តថា តេន បការេន វុត្តាយ តណ្ហាយ ឧគ្គាឌិប្បការចវេសន អាលបិតការេធា សង្គហិតព្ពា “ចេចចនចិភង្គេ អាចរិយេន វុត្តាបិ ភកេចតា អវុត្តា កោត សង្គហិតព្ពា”តិ ចត្តព្ពតា “យថាហ ភកេចា”តិអាទិ វុត្តំ យថា យេន បការេន ភកេចា “ទ្វេប តិស្សា”តិអាទិកំ យំ ចនយាហ, តថា តេន បការេន វុត្តេន តេន ចនេតន សង្គហិតព្ពា ចាតិ ឯចំ យុជ្ជតីតិ ឯចំ វុត្តនយេន ឧគ្គាតណ្ហានំ អត្ថតោ ឧកត្តា , ឌេវាយ ន មលោស្ស ន តណ្ហាយ ន អត្ថតោ អញ្ញាត្តា ន “តយោ បញ្ហា”តិ យំ ចនំ វុត្តំ, តំ ចនំ យុជ្ជតីតិ អត្ថោ កហេតព្ពា

១៨ “កោតស្សត្ថាហតោ លោកោតិអាទិកាធាយ តយោ បញ្ហា វុត្តា”តិ បញ្ហត្តយការេច យុត្តិ អាចរិយេន ចិភត្តា, អយេត្ថ ន ញាតា “តតោ អញ្ញាហិ បការេហិ យុត្តិ កធំ ញាតព្ពា”តិ ចត្តព្ពការេតោ អញ្ញាហិ បការេហិបិ យុត្តិកេចសតំ ឥទស្សេត្តា “សត្តា ទុក្ខូបចារោ”តិអាទិមាហ តត្ថ សត្តា ទុក្ខូបចារោ កាយតណ្ហាសង្ខារមូលកោតិ យុជ្ជតិ, សត្តា តិព្ពិទ្ធូបចារោ កាយតណ្ហាបរិក្ខារមូលកោតិ ន យុជ្ជតិ ចនតត្ថតោ បន ទុក្ខស្ស ស្បចារោ បចត្តីតិ ទុក្ខូបចារោ កាយតណ្ហាបច្ចយា បចេត្តា សង្ខារោ មូលំ ឧតស្សាតិ កាយតណ្ហាសង្ខារមូលកោ តិព្ពិទាយ ស្បចារោ បចត្តីតិ តិព្ពិទ្ធូបចារោ កាយតណ្ហាយ បរិក្ខារភូតោ ចត្តុការេយា មូលំ ឧតស្សាតិ កាយតណ្ហាបរិក្ខារមូលកោតិ តត្ថ អភតិរតិសង្ខាតា ស្បក្កណា តិព្ពិទា កាយតណ្ហាបរិក្ខារមូលិកា យុជ្ជតិ, ញាណតិព្ពិទា កាយតណ្ហាបរិក្ខារមូលិកា ន យុជ្ជតិ, តស្មា សត្តា តិព្ពិទ្ធូបចារោ កាយតណ្ហាបរិក្ខារមូលកោតិ ន បន យុជ្ជតីតិ វុត្តំ

“បញ្ញត្តិឃការេច ខេច ទុក្ខបចារតិត្ថិទ្វុបចារេះ ច ឃា ឃុត្តិ អាចរិយេត ចិកត្តា, ឋាច ឃុត្តិ ឋល្លេក្លតត្ថា កិ, ដ្ឋាហុ ត្ថយាឃ ឃុត្តិឃា អត្ថាបិ ឃុត្តិ កេចឋិតត្ថា កិ”ត្តិ ចត្តត្ថេតា តឃំ ឌេឃ្យតុំ “ត្ថយាឃា”តិអាឌិយាហ៍ ត្ថឌំ ចុត្តំ ហោតិ – បញ្ញត្តិឃការេច ខេច ទុក្ខបចារតិត្ថិទ្វុបចារេះ ច ឃា ឃុត្តិ យឃា ចិកត្តា, ត្ថយាឃ ឃុត្តិឃា អត្ថឋារេត អត្ថាយត្ថោហិ កាពរេលហិ តេឋុ តេឋុ បិឡត្ថប្បទេឋឋុ ឃុត្តិបិ កេចឋិតត្ថាតិ៍

“ត្ថឌំ តឃឌឃ្យតំ ឃំលិត្តំ, ត ឋក្កា ចិត្តារេតា កេចឋិតុ”ត្តិ ចត្តត្ថេតា តំ តឃឌឃ្យតំ ចិត្តារេតា ចិកឌិត្វា ឌេឃ្យតុំ “ឃថា ហិ កកចា”តិអាឌិ អារទ្ធំ៍ អឋុកឃ្យ ឌិក្ខនិឃកាចេតា រាក្យុប្បាទេកា ត ឃុត្តា, តឋ្ថា រាកចរិតឃ្យ ឋុក្កលឃ្យ អឋុកេឌឋតា រាកចិតឃាឃ ឃុត្តា៍ យេត្តាឃ ទោឋបដិបក្ខត្តា ទោឋចរិតឃ្យ ឋុក្កលឃ្យ យេត្តាឌេឋតា ទោឋចិតឃាឃ ឃុត្តា៍ បដិច្ចឋឃុប្បាទឃ្យ បត្ថាចិឋឃត្តា យោហចរិតឃ្យ ឋុក្កលឃ្យ បដិច្ចឋឃុប្បាទឌេឋតា យោហចិតឃាឃ ឃុត្តា៍ “រាកចរិតឃ្យាបិ យេត្តាឌិឌេឋតា ឃុឌ្ឌេឃ្យ ឋត្ថឋត្តឋាឆារលត្តា”តិ ចត្តត្ថត្តា “ឃឌិហិ កកចា”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ តិត្ថកិលេឋឃ្យ រាកចរិតឃ្យ អឆិប្បេតត្តា តាឌិឋឃ្យ ឋុក្កលឃ្យ យេត្តំ ឌេតោចិឃុត្តិ ឃឌិ ឌេឋឃ្យ, ឲចំ ឋតិ យេត្តាចេឋតបិ រាក្យុប្បជ្ជតេតា ឌេឋតា ត ឃុឌ្ឌតិ៍ ឋុលំ បដិបឌំ ចា ឃឌិ ឌេឋឃ្យ, ឲចំ ឋតិ រាកចរិតឃ្យ ទុក្ខាបដិបឌាឃុឌ្ឌតេតា ឌេឋតា ត ឃុឌ្ឌតិ៍ ចិបឃ្យតាឋុត្ថក្កុយំ បហាតំ ចា ឃឌិបិ ឌេឋឃ្យ, ឲចំ ឋតិ រាកចរិតឃ្យ អឋុកាតុបឃ្យតំ ចឌ្ឌេត្វា ចិបឃ្យតាឋុត្ថក្កុយឃ្យ បហាតឃ្យ ទុក្ករេតា ឌេឋតា ត ឃុឌ្ឌតីតិ យោឌតា៍

“កកចា រាកចរិតឃ្យា”តិអាឌិតា តិរចេឋឋចេឋត ឃុត្តិ ត ចិកត្តា, តឃឌឃ្យតយេចាតិ ឃោ តឃោ ឌឃ្យិតោ, តេត តឃេត អត្ថាបិ កេចឋិតត្ថាតិ ឌេឃ្យតុំ “ឲចំ ឃំ កិត្ថិ”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ រាកឃ្យ ឃំ កិត្ថិ អត្ថលោមប្បហាតំ, ទោឋឃ្យ ឃំ កិត្ថិ អត្ថលោមប្បហាតំ, យោហឃ្យ ឃំ កិត្ថិ អត្ថលោមប្បហាតំ ឌេឋិតំ, តំ ឋត្ថំ អត្ថលោមប្បហាតំ ឃត្តកា បិឡត្ថប្បទេឋា ឆាកាលឃ្យ ក្វុយិ, តត្តកេឋុ ចិចេឃេត ហារេត ចិចិតិត្វា ឃុត្តិហារេត យោឌេតត្ថត្តិ យោឌតា៍

“រាកាឌិប្បហាតចេឋត ឃុត្តិ កេចឋិតត្ថា”តិ ចត្តត្ថកាចេតា អត្ថោហិបិ យេត្តាឌិព្រហ្មចិហារឆលឋយាបត្តិតចាតុបុត្ថឋយាបត្តិចឃិកាចេហិ ចិកឌិត្វា ឃុត្តិកេចឋតំ ឌេឃ្យតុំ “យេត្តាចិហារិឃ្យា”តិអាឌិ អារទ្ធំ៍ តត្ថ យេត្តាចិហារិឃ្យ យេត្តាចិហារលិកិតោ ឋតោ ឃំចិឌ្ឌយាតឃ្យ ឋុក្កលឃ្យ យេត្តាឃ ព្យាបិទបដិបក្ខត្តា ព្យាបិទោ ចិត្តំ បរិឃាទាឃ ឋឃ្យតីតិ ឌេឋតា ត ឃុឌ្ឌតីតិ ច, យេត្តាចិហារិឃ្យ ឋតោ ព្យាបិទោ បហាតំ អត្ថត្ថំ កច្ឆតីតិ ឌេឋតា ឃុឌ្ឌតិ៍ ករុណាចិហារិឃ្យ ករុណាចិហារលិកិតោ ឋតោ ឃំចិឌ្ឌយាតឃ្យ ឋុក្កលឃ្យ ករុណាឃ ចិហេឋាឃ បដិបក្ខត្តា ចិហេឋា ចិត្តំ បរិឃាទាឃ ឋឃ្យតីតិ ឌេឋតា ត ឃុឌ្ឌតិ, ករុណាចិហារិឃ្យ ឋតោ ចិហេឋា បហាតំ អត្ថត្ថំ កច្ឆតីតិ ឌេឋតា ឃុឌ្ឌតិ៍ យុឌិតាចិហារិឃ្យ យុឌិតាចិហារលិកិតោ ឋតោ ឃំចិឌ្ឌយាតឃ្យ ឋុក្កលឃ្យ យុឌិតាឃ អរតិឃា បដិបក្ខត្តា អរតិ ចិត្តំ បរិឃាទាឃ ឋឃ្យតីតិ ឌេឋតា ត ឃុឌ្ឌតិ, យុឌិតាចិហារិឃ្យ ឋតោ អរតិ បហាតំ អត្ថត្ថំ កច្ឆតីតិ ឌេឋតា ឃុឌ្ឌតិ៍ ឧបេក្ខាចិហារិឃ្យ ឧបេក្ខាចិហារលិកិតោ ឋតោ ឃំចិឌ្ឌយាតឃ្យ ឋុក្កលឃ្យ ឧបេក្ខាឃ រាកឃ្យ បដិបក្ខត្តា រាកោ ចិត្តំ បរិឃាទាឃ ឋឃ្យតីតិ ឌេឋតា ត ឃុឌ្ឌតិ, ឧបេក្ខាចិហារិឃ្យ ឋតោ រាកោ បហាតំ អត្ថត្ថំ កច្ឆតីតិ ឌេឋតា ឃុឌ្ឌតិ៍

អតិយិត្តចិហារិយ្យ អតិច្ឆាតុបយ្យតាយុរេត បដិលទ្ធផលនយាបត្តិចិហារលេកិរេតា នរតោ ឋចិខ្ញយាតយ្យ បុក្កលយ្យ តិយិត្តាតុនារិ រតាត រតារេតច នក្លារតិយិត្តាតុនាររេតច តិច្ឆាឌឹនុ បហឹរេតត តិយិរត្តត ចិញ្ញាលំ បចត្តាតិតិ រេងនតា ត ឃុឌ្ឍតិ, អតិយិត្តាតុបយ្យតាឃ តិច្ឆាឌិចិបល្លាឋបដិបក្កត្តា អតិយិត្តចិហារិយ្យ នរតោ តិយិត្តំ បហាត៌ អត្ថត្តំ កច្ឆតីតិ រេងនតា ឃុឌ្ឍតិ៑ “អត្ថិ”តិ យញ្ញាតំ ពត្តបច្ចាក៌ អត្តចិកតំ “អឃំ ពត្តបច្ចារេកា អហំ អត្ថិ”តិ ត នយតុបយ្យាយិ, អឆ ច បត អនយតុបយ្យរេត នតិបិ “រេយ កិ អត្ថិ”តិ “កច៌ អត្ថិ”តិ ចិចិកិច្ឆា កច៌កឆានល្លិ ចិត្តំ បរិឃាឌាឃ ចយ្យតីតិ រេងនតា ត ឃុឌ្ឍតិ, ចិចិកិច្ឆាឃ បហារេតក្ខកាចរេតា “អឃំ ពត្តបច្ចារេកា អហំ អត្ថិ”តិ អនយតុបយ្យត្តយ្យ ចិចិកិច្ឆា កច៌កឆានល្លិ បហាត៌ អត្ថត្តំ កច្ឆតីតិ រេងនតា ឃុឌ្ឍតិ៑

“ផលនយាបត្តិចរេនរេតច ឃុត្តិ ករេចនិតត្តា កិ”ត្តិ ចត្តត្តត្តា ឍរោតនយាបត្តិចរេនតបិ ឃុត្តិ ករេចនិតត្តាតិ ឌរេយ្យតុំ “ឃឆា ចា បត បឍយំ ឍរោត”ត្តិអាឌិ អារេទ្ធំ អឆ ចា “ផលនយាបត្តិចិហារិរេយ្យច ឃុត្តិ ករេចនិតត្តា កិ”ត្តិ ចត្តត្តត្តា ឍរោតនយាបត្តិចរេនតបិ ឃុត្តិ ករេចនិតត្តាតិ ឌរេយ្យតុំ “ឃឆា ចា បត បឍយំ ឍរោត”ត្តិអាឌិ អារេទ្ធំ តត្ថ ឃឆា បឍយំ ឍរោត៌ នយាបត្តយ្យ ផលនយាបត្តិចិហារិយ្យ ឃុត្តិ ករេចនិតត្តា, ឲចំ ឍរោតនយាបត្តិចិហារិយ្យបិ ឃុត្តិ ករេចនិតត្តា៑ កច៌? បឍយំ ឍរោត៌ នយាបត្តយ្យ បឍយញ្ញាតនយក្ខិរេតា នរតោ ឋចិខ្ញយាតយ្យ បុក្កលយ្យ តឹចរលាចិក្កយុត្តរេតា កាយរាកញ្យាបិឌា ចិរេនឋាឃ ឌុតិឃញ្ញាតាឃ ឋចត្តត្តីតិ រេងនតា ត ឃុឌ្ឍតិ, កាយរាកញ្យាបិឌា ឍរោតយ្យ ហាតាឃ ឋចត្តត្តីតិ រេងនតា ឃុឌ្ឍតិ៑ ចិតក្កនហកតា នញ្ញាយតនិការា ឡបឆារឆរេយុត នហ ឌុតិឃញ្ញាតឆយុា ឍរោតយ្យ ហាតាឃ ឋចត្តត្តីតិ រេងនតា ត ឃុឌ្ឍតិ, ចិតក្កនហកតា នញ្ញាយតនិការា ចិរេនឋាឃ ឡបរិឍរោតត្តាឃ ឋចត្តត្តីតិ រេងនតា ឃុឌ្ឍតិ៑

ឌុតិឃំ ឍរោត៌ នយាបត្តយ្យ នរតោ ឋចិខ្ញយាតយ្យ បុក្កលយ្យ ចិតក្កចិឆារនហកតា ចា នញ្ញាយតនិការា ឡបឆារឆរេយុត នហ បឍយញ្ញាតឆយុា ចិរេនឋាឃ ឡបរិឍរោតត្តាឃ ឋចត្តត្តីតិ រេងនតា ត ឃុឌ្ឍតិ, ចិតក្កចិឆារនហកតា នញ្ញាយតនិការា អចិតក្កឍរោតយ្យ ហាតាឃ ឋចត្តត្តីតិ រេងនតា ឃុឌ្ឍតិ៑ ឡរេបក្លានហកតា ចា នញ្ញាយតនិការា ឡបឆារឆរេយុត នហ ចតុត្ថញ្ញាតឆយុា ឍរោតយ្យ ហាតាឃ ឋចត្តត្តីតិ រេងនតា ត ឃុឌ្ឍតិ, ឡរេបក្លានហកតា នញ្ញាយតនិការា ចិរេនឋាឃ ឡបរិឍរោតត្តាឃ ឋចត្តត្តីតិ រេងនតា ឃុឌ្ឍតិ៑ រេនរេនឝុបិ អត្តាត្សុបំ រេឃារេឌតា កាតត្តា៑ ឃឆាចុត្តនយាបត្តីនុ ចឹការេចត បរិចិតំ កល្លតាបរិចិតំ ចិត្តំ តាយ៑

ឲត្តករេយច ឃុត្តិករេចនត៌ ត កាតត្តំ, តចចិឆនុត្តរេត្តនុ ឃឆាលទ្ធឃុត្តិករេចនតយិ កាតត្តាត្តិ ឌរេយ្យតុំ “ឲច៌ នរេត្តា”តិអាឌិ ចុត្តំ៑ “នរេត្តាឋំ ហារាត៌ ឃឆាចុត្តក្ខយិរេកាចរាត៌ ចិចឃហាររេត ចិចិតិត្វា ឃុត្តិហាររេត រេឃារេឌតត្តាការេចា រេកាត នទ្ធហិតរេត្តា”តិ ចត្តត្តត្តា “រេតតាហា”តិអាឌិ ចុត្តំ៑ តត្ថ រេតាត រេឃារេឌតត្តាការេចត អាឃយុា យហាកច្ឆារេតា “នរេត្តាន”ត្តិអាឌិកំ ឃំ ចចត៌ អាហ, រេតាត ចចរេតត នទ្ធហិតរេត្តាតិ ចុត្តំ រេហាតិ៑

ត្តតិ ឃុត្តិហារចិភរេង្គ នត្តិតាលិត្សុបិ រេចិតា

ចិការចតា តិដ្ឋិតា៉

បល្លិតេហិ បត អដ្ឋកថាដីកាត្សារេត កម្ពិនេត្វា ចិត្វារេតា ចិកឌិត្វា កេហតេវ្គាតិ៉

៣៉ បគដ្ឋាតហារចិកក្តចិការចតា

១១៉ យេត យេត ឋំចណ្ណាតាចិសេសក្ខេតត យុត្តិហារចិកក្តក្ខេតត បញ្ញាចិស្សដ្ឋាតាដីតំ យុត្តាយុត្តការេចា ចិកេទ្ហា, សោ ឋំចណ្ណាតាចិសេសក្ខេតា យុត្តិហារចិកេក្ត បរិបុណ្ណា, “កតយោ បគដ្ឋាតហារចិកេក្ត”តិ បុឆ្ឋិតវ្ហាត្ហា “តត្វ កតយោ បគដ្ឋាតេតា ហារេវា”តិអាឌិ អារេឌ្ធ៉ តត្វ តត្វាតិ តេសុ តិដ្ឋិដ្ឋេសុ សោឡសសុ ទេសតាហារាដីសុ ហារេសុ កតយោ ឋំចណ្ណាតាចិសេសោ បគដ្ឋាតេតា ហារេវា បគដ្ឋាតហារចិកេក្តាតិ បុឆ្ឋតិ៉ “ឆម្មំ ទេសេសិ ជិតេតា”តិអាឌិតិទ្ទេសស្ស ព្លតាតិ យឃា ចុច្ចយាតេតា “អយំ បគដ្ឋាតេតា ហារេវា”តិអាឌិកោ ចិត្វារឋំចណ្ណាតាចិសេសោ បគដ្ឋាតហារចិកេក្តាតិ ចិដ្ឋោឃេ្យា៉ តេត ចុត្តំ – “តត្វ កតយោ បគដ្ឋាតេតា ហារេវាតិអាឌិ បគដ្ឋាតហារចិកេក្ត”តិ (តេត្តិ៉ អដ្ឋ៉ ១១)៉ “អយំ ព្លតាតិ ចុច្ចយាតេតា ចិត្វារក្ខេតា បគដ្ឋាតេតា ហារេវា បិដកត្តយេ ទេសិតេសុ ឆម្មេសុ កិំ តាយ ឆម្មំ ទេសយតិ ឋំចណ្ណាតី”តិ បុឆ្ឋំ ឌេបត្វា “ព្លជំ អាសត្តកាវលំ ព្លយស្ស អាសត្តឋលស្ស បគដ្ឋាត”ត្តិ តិឃមេត្វា ចិកឌិតុំ “អយំ បគដ្ឋាតេតា”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ តស្សេត្វា – សព្វាសុ ចិដ្ឋោឃ្យឆម្មេសុ ឃាឆាចតោ អសម្បដិចេធោ លក្ខាណំ ខុតិស្សា អចិដ្ឋាឃាតិ សព្វាឆម្មឃាឆាចអសម្បដិចេធលក្ខណា, អចិដ្ឋា, តស្សា អចិដ្ឋាឃ អសុភេ “សុភ”ត្តិអាឌិចិបល្លាសោ បគដ្ឋាតំ អាសត្តកាវលំ៉ ចិបល្លាសេ សតិ អចិដ្ឋា ចត្តតិ ឪបទ្ធបរិ ឌាឃតិ ត ហាឃតិ, តស្មា ចិបល្លាសោ អចិដ្ឋាឃ បគដ្ឋាតំ អាសត្តកាវលំ កចត្តិ៉ អចិដ្ឋាឃ ចដ្ឋមូលកត្វា តំ អាឌិ កត្វា បគដ្ឋាតំ ចិកត្តត្តិ ឌដ្ឋព្វំ៉

តណ្ហាឃបិ ចដ្ឋមូលកត្វា តទតត្តរំ តណ្ហាឃ បគដ្ឋាតំ ចិកឌិតុំ “អឡោ្សាតលក្ខណា”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ តត្វ បិឃទ្ធបំ សាតទ្ធបត្តិ បិឃសភាចំ សាតសភាចំ ចក្ខាឌិឆម្មជាតំ៉ បិឃតីឃសាតតីយេ ចក្ខាឌិកោ សតិ តណ្ហា ចត្តតិ ឪបទ្ធបរិ ឌាឃតិ, តស្មា បិឃទ្ធបំ សាតទ្ធបំ តណ្ហាឃ បគដ្ឋាតំ អាសត្តកាវលំ កចតិ៉

អឌិត្តាឌាតេ សតិ លេភោ ចត្តតិ, តស្មា អឌិត្តាឌាតំ លេភស្ស បគដ្ឋាតំ កចតិ៉ អឌិត្តាឌាតចិញ្ញាកចារំ ឪបត្តម្បិ អតាដីតចទស្សតតោ លេភស្ស អាសត្តកាវលំ កចទេ្វច៉

កោសាដីសុ អសុភេសុ បចត្តាឃបិ សុភសញ្ញាឃ តីលំឌិចណ្ណឌីឈាឌិសណ្ឋាតហសតាឌិច្យញ្ជាតក្តហលលក្ខលត្វា ចក្ខត្តិឃាដីតំ អសំចទេវា សុភសញ្ញាឃ បគដ្ឋាតំ កចតិ៉

ဒုက္ခဒုက္ခာဧိသု បចត្តាយបិ សុខសញ្ញាយ សាសចឲស្សុបកាយតលក្ខណត្តា ទ្ធបិឧិសុ អស្សាទោ សុខសញ្ញាយ បក្ខខ្លាតិ

ទ្ធបក្ខត្តាឧិសុ អតិច្ចេសុ បចត្តាយបិ តិច្ចសញ្ញាយ សង្ខតលក្ខណាតិ ឆព្វាតិ អសយតុបស្សតលក្ខណត្តា ទ្ធបក្ខត្តាឧិសុ តិច្ចក្កហណំ ចិឆ្លាណំ តិច្ចសញ្ញាយ បក្ខខ្លាតិ

អតិច្ចទុក្ខាតត្តសង្ខាតេពសុ ពត្ថាឧិសុ បចត្តាយបិ អត្តសញ្ញាយ អតិច្ចសញ្ញាទុក្ខសញ្ញាតិ អសយតុបស្សតលក្ខណត្តា អហំយមាឧិចពេសត បចតេត្វា តាយការេយា អត្តសញ្ញាយ បក្ខខ្លាតិ

ទុចំ អចិឆ្លាឧិតំ អក្សុរលបក្ខាតិ ឆព្វាតិ បក្ខខ្លាតិ ឥស្សេត្វា ព្តោតិ តបៀឧិបក្ខាតិ ចិឆ្លាឧិតំ ឆព្វាតិ បក្ខខ្លាតិ ឥស្សេពុំ "សន្តាឆព្វសបៀឧិចេធលក្ខណា"តិអាឧិ ចុត្តំ សន្តោសុ ពោឃ្សឆព្វេសុ បចត្តាយ ចិឆ្លាយ សន្តាឆព្វសបៀឧិចេធលក្ខណត្តា សន្តាំ តេឃ្សំ ចិឆ្លាយ បក្ខខ្លាតិ

សយធស្ស ចិត្តចិត្តេបសង្ខាទិតាស្ឆ្ចុបឧិសំហរណាសន្តាពចិក្ខុខ្ពលក្ខណត្តា បឧិកាកាតិមិត្តភ្វតា អសុកា សយធស្ស បក្ខខ្លាតិ អសុកាយ ហិ ពណ្ហាបឧិបក្ខត្តា, ពណ្ហាយ ច អការេច សយធោ តិច្ចតីតិ

អឧិត្តាទោតា ចេទយលិចពេសត បចត្តស្ស អពេលិកស្ស ព្តត្តាចធរបឧិសំហរណាលក្ខណត្តា អឧិត្តាទោតា ចេទយណី អពេលិកស្ស បក្ខខ្លាតិ

បិណាតិបិតា ចេទយលិចពេសត បចត្តស្ស អពោធសស្ស អញ្ញាបន្នលក្ខណត្តា បិណាតិបិតា ចេទយណី អពោធសស្ស បក្ខខ្លាតិ

សព្វាបឧិបត្តិចពេសត បចត្តស្ស អយោហស្ស ចត្តុអចិបៀឧិបត្តិលក្ខណត្តា សព្វាបឧិបត្តិ អយោហស្ស បក្ខខ្លាតិ

តិត្តិទោចពេសត បចត្តាយ អសុកសញ្ញាយ ចិតិលកចិបុន្តាកាហណលក្ខណត្តា តិត្តិទោ អសុកសញ្ញាយ បក្ខខ្លាតិ តិត្តិទោចាពេលោត ហិ អតកិទតិ បចត្តតិ, អតកិទតិយា ច អសុកសញ្ញា ឌិតាតិ

ទុក្ខចេតតាចពេសត បចត្តាយ ទុក្ខសញ្ញាយ សាសចឲស្សុបទិចាតតលក្ខណត្តា ចេតតា ទុក្ខសញ្ញាយ បក្ខខ្លាតិ

ក្ខបៀទេចយចពេសត បចត្តាយ អតិច្ចសញ្ញាយ សង្ខតលក្ខណាតិ ឆព្វាតិ សយតុបស្សតលក្ខណត្តា ក្ខបៀទេចយា អតិច្ចសញ្ញាយ បក្ខខ្លាតិ ក្ខបៀទេចយតិ្ហាសយតុបស្សិត្វា អតិច្ចសញ្ញា បចត្តាតិ

ឆយ្ទយត្តសញ្ញាចរេសត បចត្តាយ អតត្តសញ្ញាយ សញ្ញាឆយ្ទអកិតិចេសលក្ខណត្តា ឆយ្ទសញ្ញា អតត្តសញ្ញាយ បឌ្ឋាត់

កាយរាកស្ស ទូបនិបទ្ធកាយក្យណារយ្ទណត្តា បទ្ធ កាយក្យណា កាយរាកស្ស បឌ្ឋាត់

ទូបសច្ឆរេត ការេឃ អារទ្ធ បចត្តស្ស ទូបរាកស្ស ចក្ខាឌិបទ្ធិត្រ្គិយាត់ អត្ថសារេត បចត្តតេតា បទ្ធិត្រ្គិយាតិ ទូបនិតិ ទូបរាកស្ស បឌ្ឋាត់

កចតិកត្តិចរេសត បចត្តស្ស កចរាកស្ស លព្វអាឃតត់ បឌ្ឋាត់ តិដ្ឋាត្តកចាត្ថបស្សិតាតិ "ឲដិនំ អតិដ្ឋំ ទូបំ យា តិដ្ឋាត្តត្យ, ឲដិនំ ឰដ្ឋំ ទូបំ តិដ្ឋាត្តត្យ ឲដិនឹ ឥក្ខា ចេងតា យា តិដ្ឋាត្តត្យ, ឲដិនឹ ឃុណា ចេងតា តិដ្ឋាត្តត្យ"តិ ឲចយាឌិតា បការេត បចត្តា ទូបនិកិតត្ត្គតា, សា បទ្ធាត្ត ថ្គុបនិងាតក្ខត្ថាត់ បឌ្ឋាត់

កយ្ទស្សកតញ្ញាណស្ស បុឌ្ឋតិចាសាត្ថស្សតិងាណាត្ថកតត្តា បុឌ្ឋតិចាសាត្ថស្សតិងាណងស្សត់ កយ្ទស្សកតញ្ញាណស្ស បឌ្ឋាត់

ឱកប្បត់ លក្ខណំ ឃស្សា សទ្ធាឃាតិ ឱកប្បតលក្ខណា សទ្ធា អធិមុត្តិ បច្ចុបឌ្ឋាត់ ឃស្សា សទ្ធាឃាតិ អធិមុត្តិបច្ចុបឌ្ឋាតា ច សទ្ធា អតាចិល់ លក្ខណំ ឃស្ស បសាទស្សាតិ អតាចិលលក្ខណោតិ បសាទោ សម្បសីទត់ បច្ចុបឌ្ឋាត់ ឃស្ស បសាទស្សាតិ សម្បសីទតបច្ចុបឌ្ឋាតោ ច បសាទោ សោ បត បសាទោ សទ្ធាឃ ឲច អចត្ថាចិសេសោតិ ចេឌិតព្វោ អចេច្ចបសាទោ អកិបត្តិឃតលក្ខណាឃ សទ្ធាឃ បឌ្ឋាត់, ឱកប្បតលក្ខណា សទ្ធា អតាចិលលក្ខណស្ស បសាទស្ស បឌ្ឋាត់, ចតុត្ថិដំ សម្មប្បធាត់ ចីរិឃំ អារម្ភលក្ខណស្ស ចីរិឃស្ស បឌ្ឋាត់, កាឃាឌិសតិបឌ្ឋាត់ អបិលាបតលក្ខណាឃ សតិឃា បឌ្ឋាត់, ឍាតសហិតស្ស សមាធិស្ស ឲកក្គលក្ខណត្តា ចិតក្កាឌិឍាតាតិ សមាធិស្ស បឌ្ឋាត់, បញ្ញាឃ កិច្ចបដាតតអារម្មណបដាតតលក្ខណត្តា សច្ចាតិ បញ្ញាឃ បឌ្ឋាត់

"ឃេមំ អចិជ្ជាឌីត់ បឌ្ឋាតាតិ អាចរិឃេត ចិកត្តាតិ, តេ អចិជ្ជាឌឃោ កតមេសំ ធម្មាត់ បឌ្ឋាតាតី"តិ បុច្ឆិតព្វត្តា តេ អចិជ្ជាឌឃោបិ ឰមេសំ ធម្មាត់ បឌ្ឋាតាតិ ឌស្សេត្យ "អបរោ តឃោ"តិអាឌិ ចុត្តំ អចិជ្ជា អស្សាឌយតនិការលក្ខណស្ស អឃោតិសោយតនិការស្ស បឌ្ឋាត់ អចិជ្ជាឃ ហិ អាឌីតចច្ឆាឌតតេតា អឃោតិសោយតនិការោ ដាតេតាតិ សច្ចសម្មោហតលក្ខណា អចិជ្ជា បុញ្ញាបុញ្ញាតេញ្ញាកិសច្ឆរាត់ បឌ្ឋាត់, បុតត្ភចចិរោហតលក្ខណា តេក្ខុយកេចតតា សច្ឆរា ចិបាកចិញ្ញាណស្ស បឌ្ឋាត់, ឱបបច្ចឃិកសច្ឆរេតត ថ្គបបត្តិកចការេចត តិដ្ឋាត្តិលក្ខណំ បដិសត្តិចិញ្ញាណំ តាមទូបស្ស បឌ្ឋាត់, តាមកាឃទូបកាឃសយ្យាតលក្ខណំ តាមទូបំ លព្វអាឃតតស្ស បឌ្ឋាត់ សហដាតាឌិបច្ចឃកាចេតា, ចក្ខាឌីត់ លត្តិ ឰត្រ្គិយាត់ បចត្តាត់ លក្ខណំ លព្វអាឃតត់ លព្វិងស្ស ចស្សស្ស ឃតាកុម្ម បឌ្ឋាត់ តិស្សឃាឌិបច្ចឃកាចេតា, ចក្ខុបសាងទូបារម្មណំ ចក្ខុចិញ្ញាណាឌិសត្តិបាតលក្ខណោ លព្វិដោ ចស្សោ, តំ ចេងតាឃ តេត លព្វិដេត ចស្សេត សហដាតាឃ លព្វិងាឃ ចេងតាឃ ឃតាកុម្ម បឌ្ឋាត់ សហដាតាឌិបច្ចឃកាចេតា,

ឰដ្ឋាត្ថកចតអតិដ្ឋាត្ថកចនិតដ្ឋាតិដ្ឋាត្ថកចតលក្ខណា តិចិដា ចេងតា, តំ តណ្ហាឃ តាឃ តិចិដាឃ ចេងតាឃ ចសេត បចត្តាឃ តណ្ហាឃ បឌ្ឋាត់ ថ្គុបតិស្សឃាឌិបច្ចឃកាចេតា, សបរេសត្ថាតេតស្ស អជ្ឈោសាតលក្ខណា តណ្ហា, តំ ថ្គុបនិងាតស្ស តាឃ តណ្ហាឃ ចសេត បចត្តស្ស

ចត្តាឡីសស្ស រូបិជាតស្ស បច្ចយោតិ រូបនិស្សយាទិបច្ចយការណតោ។ “ឯសា ចេតនាយា”តិ ច “សា តណ្ហាយា”តិ ច “សា រូបិជាតស្សា”តិ ច បរិយេន គហិតត្តា, លិង្គវិបល្លាសនិទ្ទេសោ ចា តិ ញាយា។

ឯវំ រូបិជាតំ ឧបបច្ចយំ រូបបត្តិក្លេសតិន្នត្តំ, តំ រូបិជាតំ ទុតិយស្ស ភវស្ស បច្ចយោ។ ឯសា កម្មភវោ

នាមកាយរូបកាយសមុដ្ឋានលក្ខណោ, ឯសា កម្មភវោ ជាតិយា បច្ចយោ។ យា រូបបត្តិក្ខតា ជាតិ ពន្ធបិតុកាចលក្ខណា, តំ សា ជាតិ

ជរាយ បច្ចយោ។ យា ជិណ្ណជរា រូបធិក្លេសបរិបាកលក្ខណា, តំ សា ជិណ្ណជរា មរណស្ស បច្ចយោ។ យម្បិ យស្ស សមុតិមរណំ

ឌីជិតិន្ទ្រិយុបច្ឆេទលក្ខណំ, តម្បិ តស្ស សមុតិមរណំ សោកស្ស បច្ចយោ។ បិយស្ស មរណំ ឌិនត្តត្តស្ស ឯយក្ខេយ្យេន សោកុប្បជ្ជនតោ ឯយា

សោកោ ញាតិអាទិបិយេយុ រូប្បក្កការកោ, តំ ឯសា សោកោ បរិទេវស្ស បច្ចយោ។ ឯយា បរិទេវោ លាលប្បការកោ, តំ ឯសា

បរិទេវោ កាយិកទុក្ខស្ស បច្ចយោ។ ឃំ កាយិកំ ទុក្ខំ កាយសម្បីឡនលក្ខណំ, តំ កាយិកំ ទុក្ខំ ទោមនស្សស្ស បច្ចយោ។ ឃំ ទោមនស្សំ

ចិត្តសម្បីឡនលក្ខណំ, តំ ទោមនស្សំ ឧបាយាសស្ស បច្ចយោ។ ឯយា ឧបាយាសោ ឧដ្ឋាហនការកោ អធដ្ឋាហនការកោ, តំ ឯសា

ឧបាយាសោ ភវស្ស ឧបាយាសស្ស និស្សយមត្តាភវស្ស បច្ចយោ។

ភវស្សាតិ ទុក្ខភវំ ឥមស្សាពុំ “ឥតិ”តិអាទិ ទុក្ខំ។ តត្ថ ភវង្គានិ កិលេសោ ភវស្ស អង្គំ ការណំ កម្មវដ្ដវិបាកវដ្ដានិ ភវសន្ធានានិ

អង្គានិ អវយវានិ។ យទា បច្ចុប្បន្នអទ្ធានេ សយង្គានិ តិន្នវត្តានិ ភវន្តិ, តទា ឯសា កិលេសវដ្ដកម្មវដ្ដវិបាកវដ្ដសន្ធានោ ធម្មសមូហោ

“ភវស្សា”តិ ឲ្យត្វ ភវចាតិ ដឋ្ឋវ្វោ។ តំ ភវសន្ធានំ កិលេសវដ្ដកម្មវដ្ដវិបាកវដ្ដត្តយំ សំសារស្ស បច្ចយោ។ បុរិមំ បុរិមំ

ជាតិនិព្វត្តកិលេសាទិវដ្ដេន សំសារស្ស អវត្ថានិស្សន្ធបជ្ជនតោ, ឯយា អរិយមគ្គោ និយ្យានិកលក្ខណោ, តំ ឯសា អរិយមគ្គោ និព្វានស្ស

និន្នាភវស្ស បច្ចយោ សម្មាបហានាហេតុការណតោ។

ជាហុស្សុតោ សន្តាបិស្សាទីនំ បតិដ្ឋានត្តា តិត្វំ ឲិយាតិ តិត្វំ, ជានាតីតិ ញាំ, តិត្វំ ញាតិ តិត្វញ្ញូ, តិត្វញ្ញូនោ ភាវោ តិត្វញ្ញូតា,

សម្មាបរិទុបិវនា, សា បីតញ្ញូតាយ បច្ចយោ។ ជាហុស្សុតស្ស ហិ សម្មាបរិទុបិវនាយ ធម្មូបសញ្ហិតំ បិវេយាឌ្ឈំ ជាយតិ, បិវេយាឌេន ច

កម្មដ្ឋានទ្វាហតា ជាយតីតិ សប្បាយធម្មស្សវនេន បីតិំ ជានាតីតិ បីតញ្ញូ, បីតញ្ញូនោ ភាវោ បីតញ្ញូតា, កម្មដ្ឋានស្ស ទ្វាហតា, សា

បត្តញ្ញូតាយ បច្ចយោ។ កម្មដ្ឋានទ្វាហតាយ ហិ ភាវនាបត្តជានតតា ជាយតីតិ បត្តញ្ញូតា។ ភាវនាបត្តជានតតា អត្តញ្ញូតាយ បច្ចយោ។

ភាវនាបត្តជានតតាយ ហិ បញ្ចហិ បធានិយង្គេហិ សមន្នាគតស្ស អត្តនោ ជានតតា ជាយតីតិ អត្តញ្ញូតា បុព្វេកតបុញ្ញតាយ

បច្ចយោ។

បធានិយង្គេសុ សមន្នាគតត្តជានតតាយ ហិ បុព្វេ បុញ្ញករណំ ជាតំ, បុព្វេកតបុញ្ញតា បតិរូបទេសវាសស្ស បច្ចយោ។ បុព្វេ ហិ កតេន

បុញ្ញេន បតិរូបទេសវាសោ លទ្ធោ, បតិរូបទេសវាសោ សប្បុរិសូបនិស្សយស្សបច្ចយោ។ បតិរូបទេសវាសេន ហិ សប្បុរិសូបនិស្សយោ

លទ្ធោ, សប្បុរិសូបនិស្សយោ អត្តសម្មាបណិធានស្ស បច្ចយោ។ សប្បុរិសូបនិស្សយេន ហិ អត្តសម្មាបណិធានំ ជាតំ, អត្តសម្មាបណិធានំ

សីលានំ បច្ចយោ។ អត្តសម្មាបណិធានេន ហិ សីលានិ សម្បតិដ្ឋិតានិ, សីលានិ អវិប្បដិសារស្ស បច្ចយោ។ អត្តនិ ហិ សម្បតិដ្ឋិតំ សីលំ

បច្ចវេក្ខន្តស្ស វិប្បដិសារោ នុប្បជ្ជតិ, អវិប្បដិសារេន បាមោជ្ជំ ជាយតិ, តស្មា អវិប្បដិសារោ បាមោជ្ជស្ស បទដ្ឋានំ. បាមោជ្ជេន បីតិ ជាយតិ, តស្មា បាមោជ្ជំ បីតិយា បទដ្ឋានំ. បីតិយា បស្សទ្ធិ ជាយតិ, តស្មា បីតិ បស្សទ្ធិយា បទដ្ឋានំ. បស្សទ្ធិយា សុខំ ជាយតិ, តស្មា បស្សទ្ធិ សុខស្ស បទដ្ឋានំ. សុខេន សមាធិ ជាយតិ, តស្មា សុខំ សមាធិស្ស បទដ្ឋានំ. សមាធិនា យថាភូតញាណទស្សនំ ជាយតិ, តស្មា សមាធិ យថាភូតញាណទស្សនស្ស បទដ្ឋានំ. យថាភូតញាណទស្សនេន និព្ពិទាញាណំ ជាយតិ, តស្មា យថាភូតញាណទស្សនំ និព្ពិទាយ បទដ្ឋានំ. និព្ពិទាយ វិរាគោ ជាយតិ, តស្មា និព្ពិទា វិរាគស្ស បទដ្ឋានំ. វិរាគេន វិមុត្តិ ជាយតិ, តស្មា វិរាគោ វិមុត្តិយា បទដ្ឋានំ. វិមុត្តិយា វិមុត្តិញាណទស្សនំ ជាយតិ, តស្មា វិមុត្តិ វិមុត្តិញាណទស្សនស្ស បទដ្ឋានំ. ឯវំ យថាវុត្តនយេន យោ កោចិ ធម្មោ ឧបនិស្សយោ ហោតិ, យោ កោចិ ធម្មោ បច្ចយោ ហោតិ, សព្វោ សោ ធម្មោ អត្តនោ បច្ចយុប្បន្នស្ស ធម្មស្ស បទដ្ឋានន្តិ ទដ្ឋព្វោ.

“ឧបនិស្សយធម្មស្ស, បច្ចយធម្មស្ស ច បច្ចយុប្បន្នធម្មស្ស បទដ្ឋានភាវោ កេន សង្គហិតព្វោ”តិ វត្តព្វត្តា “ទេសនាហា”តិអាទិ វុត្តំ. តត្ថ ទេសនាតិ យស្ស កស្សចិ ឧបនិស្សយធម្មស្ស, បច្ចយធម្មស្ស ច បច្ចយុប្បន្នធម្មស្ស បទដ្ឋានភាវេន អាយស្មា មហាកច្ចានោ “ធម្មំ ទេសេតិ ជិនោ”តិអាទិកំ យំ វចនំ អាហ, តេន វចនេន តេសំ ឧបនិស្សយធម្មបច្ចយធម្មានំ បទដ្ឋានភាវោ សង្គហិតព្វោតិ. “យថាវុត្តោ បទដ្ឋានោ ហារោ បរិបុណ្ណោ កិំ, ឧទាហុ អញ្ញោ និទ្ធារេតព្វោ យោជេតព្វោ អត្ថិ កិ”ន្តិ វត្តព្វត្តា “និយុត្តោ បទដ្ឋានោ ហារោ”តិ វុត្តំ. ឥធ បាឡិយំ អវិភត្តម្បិ យថាលាភវសេន បទដ្ឋានោ ហារោ នីហរិត្វា យុត្តោ យុញ្ជិតព្វោ, វិភជិតព្វន្តិ វុត្តំ ហោតិ.

ឥតិ បទដ្ឋានហារវិភង្គេ សត្តិពលានុរូបា រចិតា

វិភាវនា និដ្ឋិតា.

បណ្ឌិតេហិ បន អដ្ឋកថាដីកានុសារេន គម្ភីរត្តា វិត្ថារតោ វិភជិត្វា គហេតព្វោតិ.

៥. លក្ខណហារវិភង្គវិភាវនា

២៣. យេន យេន សំវណ្ណនាវិសេសភូតេន បទដ្ឋានវិភង្គេន អវិជ្ជាទីនំ បទដ្ឋានានិ វិភត្តានិ, សោ សំវណ្ណនាវិសេសភូតោ បទដ្ឋានហារវិភង្គោ បរិបុណ្ណោ, “កតមោ លក្ខណហារវិភង្គោ”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “តត្ថ កតមោ លក្ខណោ ហារោ”តិអាទិ វុត្តំ. តត្ថ តត្ថ-សទ្ទស្ស អត្ថោ វុត្តោវ. កតមោ សំវណ្ណនាវិសេសោ លក្ខណោ ហារោ លក្ខណហារវិភង្គោតិ បុច្ឆតិ. “វុត្តម្ហិ ឯកធម្មេ”តិអាទិនិទ្ទេសស្ស ឥទានិ យថា វុច្ចមានោ “យេ ធម្មា”តិអាទិកោ វិត្ថារសំវណ្ណនាវិសេសោ លក្ខណោ ហារោ លក្ខណហារវិភង្គោ នាមាតិ វិញ្ញេយ្យោតិ. តេន វុត្តំ –“តត្ថ កតមោ លក្ខណោ ហារោតិអាទិ លក្ខណហារវិភង្គោ នាមា”តិ (នេត្តិ. អដ្ឋ. ២៣). អយំ ឥទានិ វុច្ចមានោ វិត្ថារភូតោ លក្ខណោ ហារោ បិដកត្តយេ ទេសិតេសុ ធម្មេសុ កិំ នាម លក្ខិតព្វំ ធម្មំ លក្ខយតីតិ បុច្ឆិត្វា បុច្ឆិតេ លក្ខណហារវិភជនេយ្យ ធម្មេ សង្ខេបេន ទស្សេតុំ “យេ ធម្មា”តិអាទិ វុត្តំ. តត្ថ យេ ធម្មាតិ យេ សមុហា ធម្មា. ឯកលក្ខណាតិ

ឋยาគលក្ខលា៍ ໂຕນ໌ ฌยฺาគត្តិ ឋยาគលក្ខលាត໌ ໂຕນ໌ ឋยฺทฌยฺาត໌, តិន្ទារເលា ເចត៌ា ຈุកឃ្ញិ ฌເยฺតិ ឋยาគលក្ខເលា ຈุកឃ្ញិ ฌເยฺ, បិញ្ញ្ហាយំ កកចតា ចុເត្ត ឋតិ ចុត្តฌยฺເតា អចឋិន្ទ ឋยាគលក្ខលា ฌยฺា ឋยាគលក្ខເលាគ ចុត្តា កចត្តិតិ អເត្ថា៍

លក្ខលាហារចិឋເយ ฌເยฺ ចិត្តារເតា ញ្ហយឃ្ញិ ฌເยฺ ចុເត្ត ញ្ហເយ ឋยាគលក្ខលា ฌยฺាបិ ចុត្តា កចត្តិតិ តិយເยត្វា ៩ເឋ្យតំ "យធា កិ កເច"តិអានិយាហ៍ តឋ្យເត្ថា – យធា ເយគ បការេគ ចុត្តា កចត្តិ, ເឋា បការេា កិ កເចតិ បុឆ្ឆតិ៍ យធា ເយគ បការេគ ចុត្តា កចត្តិ, ເឋា បការេា ឋยាគលក្ខលាតិ ការេចា កເចតិ អເត្ថា៍ កិត្តិ កកចា អាហ? "ចក្ខុ កិក្ខេច"តិអានិ៍ កកចា អាហ៍ "ចក្ខុ, កិក្ខេច, អគចន្ទិត"ត្តិអានិឋិ្យចុເត្ត "ເឋាតំ, កិក្ខេច, អគចន្ទិត"ត្តិអានិចចគឋិ ចុត្តເយច កចតិ៍

"អគចន្ទិតានិលក្ខេលាគ ឋยាគលក្ខលាត្តា ចា អឌ្ឍត្តិកាយតគការេចគ ឋยាគលក្ខលាត្តា ចាតិ អាយតគចເឋេគច ຈุកលក្ខលំ ចត្តន្ទា"ត្តិ ចត្តន្ទាត្តា ឈន្ទចេឋគបិ ຈุកលក្ខលំ ៩ເឋ្យតំ "យធា ចាហា"តិអានិ ចុត្តំ៍ "អតីເត, រាឈ, ភ្ជូເប អគេបេក្ខា ເហាតិ, អគាកតំ ភ្ជូបំ យា អកិគត្តិ , បច្ចុប្បត្តឋ្យ ភ្ជូបឋ្យ តិត្តិតាយ ចិរាកាយ តិរេាឈាយ ចាកាយ បដិតិឋ្យក្កាយ បដិបន្នា"តិ ចុເត្ត "អតីតាយ, រាឈ, ເចកគាយ អគេបេក្ខា ເហាតិ, អគាកតំ ເចកគំ យា អកិគត្តិ, បច្ចុប្បត្តាយ ເចកគាយ តិត្តិតាយ ចិរាកាយ តិរេាឈាយ ចាកាយ បដិតិឋ្យក្កាយ បដិបន្នា"តិអានិ ចុត្តំ កເច៍

"អគេបក្ខតិយលក្ខេលាគ ឋยាគលក្ខលាត្តា ចា ឈន្ទលក្ខេលាគ ឋยាគលក្ខលាត្តា ចាតិ ឈន្ទាយតគចេឋេគច ຈุកលក្ខលាฌยฺា ចត្តន្ទា"តិ ចត្តន្ទាត្តា ឋតិបដ្ឋាគចេឋគាបិ ចត្តន្ទាតិ ៩ເឋ្យតំ "យធាហា"តិអានិ ចុត្តំ៍ តត្ថ យធា ເយគ ຈุកលក្ខលាເត្តគ ច កកចា អាហ, តធា ច ເតគ ຈุកលក្ខលាເត្តគ ច អចុត្តាបិ ฌยฺា ចុត្តា កចត្តិតិ អເត្ថា៍ ເយ ចិបឋ្យកា បុក្កលិ បញ្ញាឋុ ឈន្ទេឋុ តិច្ចំ ឋុឋយារន្ទា តិច្ចំ កាយកតាឋតិ ការេចត្តិ, ເត ចិបឋ្យកា អកិច្ចំ ឋុកឋុតានិកំ, កឋិចាលិន្ទានិកយុំ ចា គ ເឋចត្តិ, កិច្ចេ អឋុការុតានិកេ, កាយានិកេ ចា ឋាតច្ចការិកោ ເហាត្តិតិ កកចា អាហាតិ ເយាជគា៍

ញ្ញាតិឋន្តឋ្យ ເចត្ត ຈุកឋ្យ ເលិເបិ៍ ញ្ញាតិ ຈุចំ "ເយឋច្ចា"តិអានិកាចាយ ເកឋានិកេ កាເយ កតាយ បចត្តាយ ឋតិយា កកចតា ឋភ្ជូເបគ ចុត្តាយ ចិន្ទយាគាយ តៈចេឋេឋា ເចកគាកតា ឋតិ ច ចិត្តកតា ឋតិ ច ฌยฺកតា ឋតិ ច ឋតិបដ្ឋាគការេចគ ຈุកលក្ខលាເត្តគ ចុត្តា កចត្តិតិ ឋន្ទេបេតា តិច្ចំ ឋុឋយារន្ទា តិច្ចំ ເចកគាកតា ឋតិ ច...ເប... តិច្ចំ ចិត្តកតា ឋតិ ច...ເប... តិច្ចំ ฌยฺកតា ឋតីតិ ចត្តន្ទាតិ៍

"ឋតិបដ្ឋាគចេឋគច ຈุកលក្ខលា ฌยฺា ចត្តន្ទា"តិ ចត្តន្ទាត្តា "តធា យំ កិច្ចិ"តិអានិ ចុត្តំ៍ តត្ថ យំ កិច្ចិ ភ្ជូបិយតគំ ចក្ខុចិញ្ញាណេគ និដ្ឋំ, យំ កិច្ចិ ឋន្ទាយតគំ ເឋាតចិញ្ញាណេគ ឋុតំ, យំ កិច្ចិ កត្ថរេចាឌ្ឍាយតគំ ឈាគចិញ្ញាណានិត្តេយគ ចិញ្ញាណេគ មុតំ, ញ្ញាតិ ຈុចំ និដ្ឋានិត្តេយ កកចតា ឋភ្ជូເបគ ចុເត្ត ឋតិ តៈចេឋេឋំ យំ កិច្ចិ ចិញ្ញាតំ ฌยฺារម្មលបរិយាបត្តំ ភ្ជូបំ កកចតា អាលម្ពិតត្ថការេចគ ຈุកលក្ខលាត្តា ចុត្តំ កចតីតិ អເត្ថា៍ អធ ចា យំ កិច្ចិ ភ្ជូបិយតគំ និដ្ឋំ កកចតា ចុត្តំ, តឋ្យិ ចុເត្ត ឋតិ តៈចេឋេឋំ ឋុតានិកឋិ ចុត្តំ ເហាតីតិ អានិអេត្ថា ចិឋុំ ចិឋុំ ເយាເជតេត្តា៍ ເតគ ចុត្តំ – "និដ្ឋំ ចា ឋុតំ ចា មុតំ ចា"តិ៍

“កាយគតាយ សតិយា វុត្តាយ តទវសេសា វេទនាគតាសតិអាទយោយេវ វត្តព្ពា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា សត្តតិំសពោធិបក្ខិយធម្មាបិ វុត្តា ភវន្តីតិ ទស្សេតុំ “យថា ចាហ ភគវា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ យថា យេន និយ្យានិកលក្ខណេន ឯកលក្ខណត្តេន ច ភគវា អាហ, តថា តេន ឯកលក្ខណត្តេន ច ភគវា អាហ, តថា តេន ឯកលក្ខណត្តេន ច វុត្តា ភវន្តីតិ អត្ថោ។ “តស្មា អភិជ្ឈាទោមនស្សេន អភិភូតត្តា ឥធ មម សាសនេ, ភិក្ខុ, ត្វំ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា ហុត្វា លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ តទង្គប្បហានេន វា វិក្ខម្ភនប្បហានេន វា វិនេយ្យ វិនយិត្វា កាយេ កេសាទិរូបកាយេ កាយានុបស្សី កេសាទិរូបកាយានុបស្សី ហុត្វា វិហរាហី”តិ ភគវតា វុត្តេ សតិ “តស្មាតិហ, ត្វំ ភិក្ខុ, វេទនាសុ វេទនានុបស្សី វិហរាហិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្សំ, តស្មាតិហ, ត្វំ ភិក្ខុ, ចិត្តេ ចិត្តានុបស្សី វិហរាហិ...បេ... ទោមនស្សំ, តស្មាតិហ, ត្វំ ភិក្ខុ, ធម្មេសុ ធម្មានុបស្សី វិហរាហិ...បេ... ទោមនស្ស”ន្តិ វុត្តំ ហោតីតិ សង្ខេបេត្វា វេទិតព្ពោ។ វិត្ថារេត្វា បន អដ្ឋកថាយំ (នេត្តិ· អដ្ឋ· ១៦) ពហុធា វុត្តោតិ អម្ហេហិ ន វិត្ថារិតោ។

“ឯកស្មិំ សតិបដ្ឋានេ វុត្តេ កស្មា ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា វុត្តា ភវេយ្យុ”ន្តិ វត្តព្ពត្តា “អាតាបីតិ វីរិយិន្ទ្រិយ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ “អាតាបី”តិ ឥមិនា បទេន កាយវេទនាចិត្តធម្មេសុ បវត្តំ វីរិយិន្ទ្រិយំ វុត្តំ។ “សម្បជានោ”តិ បទេន កាយវេទនាចិត្តធម្មេសុ បវត្តំ បញ្ញិន្ទ្រិយំ វុត្តំ។ “សតិមា”តិ បទេន កាយវេទនាចិត្តធម្មេសុ បវត្តំ សតិន្ទ្រិយំ វុត្តំ។ “វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈាទោមនស្ស”ន្តិ បទេន កាយវេទនាចិត្តធម្មេសុ បវត្តំ សមាធិន្ទ្រិយំ វុត្តំ, ន កាយេយេវ បវត្តំ។ ឯវំ បការេន កាយេ កាយានុបស្សិនោ យោគាវចរស្ស ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆន្តីតិ ចេ វទេយ្យ, ឯវំ សតិ ចតុន្នំ វីរិយបញ្ញាសតិសមាធីនំ ឥន្ទ្រិយានំ ចតុន្នំ សតិបដ្ឋានានំ សាធកភាវេន ឯកលក្ខណត្តា សមានលក្ខណត្តា បារិបូរិំ គច្ឆន្តីតិ យោជនា។ តេន វុត្តំ អដ្ឋកថាយំ – “ចតុសតិបដ្ឋានសាធនេ ឥមំ ឥន្ទ្រិយានិ សភាវេកភាវតោ សមានលក្ខណត្តា”តិ (នេត្តិ· អដ្ឋ· ១៦)។

១៣· “ឯវំ វុត្តេបិ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានាយេវ វត្តព្ពា ភវេយ្យុំ, កថំ សត្តតិំសពោធិបក្ខិយធម្មា វត្តព្ពា”តិ វត្តព្ពត្តា “ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសូ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសុ យេន យោគាវចរេន ភាវិយមានេសុ តស្ស យោគាវចរស្ស ចត្តារោ សម្មប្បធានា ភាវនាបារិបូរិំ គច្ឆន្តិ។ ឯវំ សេសេសុបិ យោជនា កាតព្ពា។ ចតុន្នំ សច្ចានំ ពុជ្ឈនំ ពោធិ, អរិយមគ្គញាណំ, ពោធិំ គច្ឆន្តីតិ ពោធង្គមា។ ពោធិស្ស អរិយមគ្គញាណស្ស បក្ខេ ភវាតិ ពោធិបក្ខិយា។

“កុសលាយេវ ធម្មា ឯកលក្ខណភាវេន នីហរិតា កិំ, ឧទាហុ អកុសលាបិ ធម្មា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “ឯវំ អកុសលាបី”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ កុសលា ធម្មា ឯកលក្ខណត្តេន និទ្ធារិតា យថា, ឯវំ អកុសលាបិ ធម្មា ឯកលក្ខណត្តេន និទ្ធារិតព្ពា ឯវាតិ អត្ថោ។ “កថំ និទ្ធារេតព្ពា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា បហានេកដ្ឋភាវេន និទ្ធារេតព្ពាតិ ទស្សេន្តោ “ឯកលក្ខណត្តា បហានំ អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តិ”តិ អាហ។ តត្ថ ឯកលក្ខណត្តាតិ បហានេកដ្ឋភាវេន សមានលក្ខណត្តា។ “កតមំ បហានំ អព្ភត្ថំ គច្ឆន្តី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “ចតូសុ សតិបដ្ឋានេសូ”តិអាទិ វុត្តំ។

តត្ថ ចតូសុ...បេ... បរិញ្ញា គច្ឆន្តីតិ កាយាគតាសតិបដ្ឋានេ យោគាវចរេន ភាវិយមានេ សតិ តេន យោគាវចរេន អសុភេ

រោយនាឌិកោ ទ្វបការេយ “ឃុក”ត្តិ ចិបល្លាសេរា បហឹយតិ, អយ្យ រេយាកាចធរយ្យ កពាឡ្រ្ជាការាហារោ បរិញ្ញាំ កច្ឆតិ, “អាហារសមុទយា ទ្វបសមុទយោ”តិ (ឋ៑ តិ៑ ១៑៥៩) ទុត្តត្តា ទ្វបការេយ លត្ថរាក៌ បឌហត្តុយ្យ តយ្យ សមុទយេ កពាឡ្រ្ជាការាហារេបិ លត្ថរាកោ បហឹយតីតិ អទេត្ថ៑ វេចគតាកតាយតិបដ្ឋានេត កាចិយយានេត សតិ ទុកេច្ច “ឃុល”ត្តិ ចិបល្លាសេរា បហឹយតិ, អយ្យ រេយាកាចធរយ្យ ផយ្យាហារោ បរិញ្ញាំ កច្ឆតិ, “ផយ្យបច្ចយា វេចគតា”តិ (យ៑ តិ៑ ១៑១១៩; ឋ៑ តិ៑ ១៑១, ១៥; យហាច៑ ១; ភ្ជា៑ ១; ចិក៑ ១១៥) ទុត្តត្តា វេចគតាយ លត្ថរាក៌ បឌហត្តុយ្យ តយ្យ បច្ចយេ ផយ្យាហារេ លត្ថរាកោ បហឹយតិ៑ ចិត្តកតាយតិបដ្ឋានេត កាចិយយានេត អតិច្ចេ “តិច្ច”ត្តិ ចិបល្លាសេរា បហឹយតិ, អយ្យ រេយាកាចធរយ្យ ចិញ្ញាណាហារោ បរិញ្ញាំ កច្ឆតិ៑ ឆម្ហុកតាយតិបដ្ឋានេត កាចិយយានេត អគត្តតិ “អត្តា”តិ ចិបល្លាសេរា បហឹយតិ, អយ្យ រេយាកាចធរយ្យ យេតាយច្ចេតតាហារោ បរិញ្ញាំ កច្ឆតីតិ ចិទុំ ចិទុំ រេយាជេត្វា ទុកោកម្ហិ បហាតព្វោ ទុទេត្ត តគចេសេរា បហាតព្វា ទុត្តា កចត្តិ បហាតព្វការេចត ទុកលក្ខលត្តាតិ អទេត្ថ៑ កេហតព្វោ៑

“អាហារា ចយ្យ បរិញ្ញាំ កច្ឆន្តី”តិ ចចេត អាហារេទុ បចត្តា កាយរាកេគាសយោហា ញុត្តិកតា ហោត្តីតិ អទេត្ថ៑ កហិតោ៑ កពាឡ្រ្ជាការាហារេញ្ជអារទ្ធ បចទេត្ត កាយរាកេ ចិឌ្ឍយានេត កពាឡ្រ្ជាការាហារយ្យ ចិឌាតគា តទេត្តច, តម្ហិ កាយរាកេ បត បហិនេត បរិឌាតគា កចតីតិ៑ សេសាហារឌាតតយ្យិ ទុសេច តយោ៑ យយ្យ រេយាកាចធរយ្យ សតិបដ្ឋាតា កាចិតា, ចិបល្លាសា បហិតា, អាហារបរិឌាតគា ភ្ជប្បត្តា, សោ រេយាកាចធរោ ភ្ជបិគាតេហិ អគុបិគាតោ កចតិ៑ ឃុកសញ្ញីទេត ហិ កាេយ កាយុបិគាត់ ចិសេសេត កចតីតិ ឃុកសញ្ញីរេតា កាេយា កាយុបិគាតយ្យ ចត្ត, កាយកតាយ សតិយា អគុសរិតព្វោ អឃុកសញ្ញីរេតា រោយនាឌិ កាយុបិគាតយ្យ ចត្ត ត ហោទេត្តច៑ ឃុលវេចគតាយ អយ្យាគចេសេត ឌិដ្ឋបិគាត់ កចតីតិ ឃុលសញ្ញីតា វេចគតា ឌិដ្ឋបិគាតយ្យ ចត្ត, វេចគតាកតាយ បត សតិយា អគុបឃ្យិតព្វា វេចគតា ឌិដ្ឋបិគាតយ្យ ចត្ត ត ហោទេត្តច៑ “ចិត្តំ តិច្ច”ត្តិ ឌិដ្ឋិកហលចេសេត តយ្យ តយ្យ អត្តទេតា ឃីលចតចេសេត បរិឃុឌ្ឋិតិ បរាយសត់ ហោតីតិ ចិត្តំ ឃីលព្វតុបិគាតយ្យ ចត្ត, ចិត្តកតាយ បត សតិយា អគុបឃ្យិតព្វំ ចិត្តំ ឃីលព្វតុបិគាតយ្យ ចត្ត ត ហោទេត្តច៑ ឆម្ហេ តាយទ្វបបរិច្ឆេទេត យចាក្ខត់ អបយ្យត្តុយ្យ ឆម្ហេទុ អត្តាកិតិចេសា ហោតីតិ ឆម្ហា អត្តចាទុបិគាតយ្យ ចត្ត, ឆម្ហុកតាយ បត សតិយា អគុបឃ្យិតព្វា ឆម្ហា អត្តចាទុបិគាតយ្យ ចត្ត ត ហោត្តិ ទុច៑ តម្ហា ចត្តុទុ សតិបដ្ឋានេតទុ កាចិយយានេតទុ ភ្ជបិគាតេហិ អគុបិគាតោ កចតីតិ ទុត្តត្តិ អឆិប្បាយោ កេហតព្វោ៑

“យេត រេយាកាចធរេត សតិបដ្ឋាតា កាចិតា, សោ រេយាកាចធរោ ភ្ជបិគាតេហិយេច អគុបិគាតោ កចតី”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា រេយាកាឌីហិបិ ចិសំយុទេត្តា កចតីតិ គេយ្យត់ “រេយាកេហិ ច ចិសំយុទេត្តា”តិអាឌិ ទុត្តំ៑ តត្ថ រេយាកេហិ ចាតិ កាមរេយាកគចរេយាកឌិដ្ឋិរេយាកអចិជ្ជារេយាកេហិ ច៑ ចិសំយុទេត្តាតិ តគក្ខប្បហាតចិក្ខម្ភប្បហាតសមុច្ឆេទប្បហាតចេសេត ចិកេតា, ចិមុទេត្តា ច កចតីតិ អទេត្ថ៑ ឃុកសញ្ញីរេតា ហិ ទ្វបការេយា កាយរាកយ្យ ចត្ត ហោតិ, កាយកតាយ បត សតិយា អគុបឃ្យិតព្វោ កាេយា កាយរាកយ្យ ចត្ត ត ហោទេត្តច៑ “ឃុខោ”តិ ចា “ឃុលហេត្វ”តិ ចា កហលឹេយា កេចា កចរាកយ្យ ចត្ត ហោតិ, វេចគតាកតាយ បត សតិយា អគុបឃ្យិតព្វោ កេចា កចរាកយ្យ ចត្ត ត ហោតិ៑ “អត្តា”តិ អកិតិចិសិតព្វំ ចិត្តំ ឌិដ្ឋិរេយាកយ្យ ចត្ត ហោតិ, ចិត្តកតាយ បត សតិយា អគុបឃ្យិតព្វំ ចិត្តំ ឌិដ្ឋិរេយាកយ្យ ចត្ត ត ហោតិ៑ ចិតិច្ឆរោកយ្យ ទុក្ខរេត្តា, ឆម្ហាត់ ឆម្ហយត្តតាយ ច ទុប្បដិចិជ្ឈត្តា អចិតិច្ឆុឌិតព្វា, ឆម្ហយត្តតាយ អប្បដិចិជ្ឈិតព្វា ឆម្ហា អចិជ្ជារេយាកយ្យ ចត្ត ហោត្តិ, ឆម្ហុកតាយ បត សតិយា អគុបឃ្យិតព្វា ឆម្ហា អចិជ្ជារេយាកយ្យ ចត្ត ត

ហោន្តិ។ តស្មា ចតុសតិបដ្ឋានានុបស្សនា “យោគេហិ ច វិសំយុត្តា”តិ វុត្តា។ អយំ នយោ អាសវេហិ ច អនាសវោ ភវតិ, ឱឃេហិ ច និត្តិណ្ណា ភវន្តីតិ ឯត្ថាបិ យោជេតព្ពោ។

គន្ថេហិ ច វិប្បយុត្តា ភវន្តីតិ ឯត្ថ បន សុភសញ្ញិនោ រូបកាយោ អភិជ្ឈាកាយគន្ថស្ស វត្ថុ, កាយគតាយ បន សតិយា អនុបស្សិតត្តា រូបកាយោ អភិជ្ឈាកាយគន្ថស្ស វត្ថុ ន ហោតិ។ ទុក្ខទុក្ខវិបរិណាមទុក្ខសង្ខារទុក្ខតា វេទនា ព្យាបាទកាយគន្ថស្ស វត្ថុ ហោន្តិ, តេន វុត្តំ – “ទុក្ខាយ វេទនាយ បដិឃានុសយោ អនុសេតី”តិ (ម. និ. ១.៤៦៥)។ វេទនាគតាយ បន សតិយា អនុបស្សិតត្តា វេទនា ព្យាបាទកាយគន្ថស្ស វត្ថុ ន ហោតិ។ “ចិត្តំ និច្ច”ន្តិ អភិនិវេសវសេន សស្សតស្ស “អត្តនោ ឋិតេន សុខី, ចុតេន សុខី”តិ បរាមសំ ហោតិ, តស្មា “និច្ច”ន្តិ គហិតំ ចិត្តំ សីលព្ពតបរាមាសកាយគន្ថស្ស វត្ថុ, ចិត្តគតាយ បន សតិយា អនុបស្សិតត្តំ ចិត្តំ សីលព្ពតបរាមាសស្ស វត្ថុ ន ហោតិ។ ធម្មានំ សប្បច្ចយនាមរូបសភាវស្ស អទស្សនតោ ភវទិដ្ឋិវិភវទិដ្ឋិ ហោតិ, តស្មា “ឥទំ សច្ច”ន្តិ អភិនិវិសិតព្ពា ធម្មា ឥទំសច្ចាភិនិវេសកាយគន្ថស្ស វត្ថុ, ធម្មគតាយ បន សតិយា អនុបស្សិតត្តា ធម្មា ឥទំសច្ចាភិនិវេសកាយគន្ថស្ស វត្ថុ ន ហោន្តិ, តស្មា ចតុសតិបដ្ឋានានុបស្សនា “គន្ថេហិ ច វិប្បយុត្តា”តិ វុត្តា។

សុភសញ្ញិនោ ច កាយោ រាគសល្លស្ស វត្ថុ, កាយគតាយ បន សតិយា អនុបស្សិតត្តា កាយោ រាគសល្លស្ស វត្ថុ ន ហោតិ។ ទុក្ខសញ្ញិតាយ វេទនាយ ទោសោ ហោតិ, តស្មា វេទនា ទោសសល្លស្ស វត្ថុ, វេទនាគតាយ បន សតិយា អនុបស្សិតត្តា វេទនា ទោសសល្លស្ស វត្ថុ ន ហោតិ។ “ចិត្តំ អត្តា”តិ គហេត្វា “អត្តា សេយ្យោ”តិអាទិនា បវត្តស្ស មានសល្លស្ស ចិត្តំ វត្ថុ, ចិត្តគតាយ បន សតិយា អនុបស្សិតត្តំ ចិត្តំ មានសល្លស្ស វត្ថុ ន ហោតិ។ ធម្មានំ សប្បច្ចយនាមរូបសភាវស្ស អជានតោ ធម្មា មោហសល្លស្ស វត្ថុ, ធម្មគតាយ បន សតិយា អនុបស្សិតត្តា ធម្មា មោហសល្លស្ស វត្ថុ ន ហោន្តិ, តស្មា ចតុសតិបដ្ឋានានុបស្សនា “សល្លេហិ ច វិសល្លា ភវតី”តិ វុត្តា។

“អាហារា ចស្ស បរិញ្ញំ គច្ឆន្តី”តិ អាទិនយេន វុត្តំ, “កិំ បន អាហារាវ អស្ស យោគាវចរស្ស បរិញ្ញំ គច្ឆន្តិ, ឧទាហុ អញ្ញេបី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ ច អស្ស យោគាវចរស្ស បរិញ្ញំ គច្ឆន្តីតិ ទស្សេតុំ “វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ ចស្ស បរិញ្ញំ គច្ឆន្តី”តិ វុត្តំ។ យេន យោគាវចរេន ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ភាវិតា, តស្ស យោគាវចរស្ស កាយវេទនាចិត្តធម្មាវ បរិញ្ញំ គច្ឆេយ្យុំ, ន វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោតិ ទេ វទេយ្យ កាយានុបស្សនាទីហិ ច កាយវេទនាចិត្តធម្មេសុ បរិញ្ញាតេសុ វិញ្ញាណាយបិ បរិញ្ញាតត្តភាវតោ។ សា ហិ វេទនាចិត្តសង្ខារេន ធម្មេសុ បរិញ្ញាតេសុ អវិនាភាវតោ បរិញ្ញាតាវាតិ។

យេន ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ភាវិតា, សោ យោគាវចរោ ឧបាទានេហិ អនុបាទានោ ច, យោគេហិ វិសំយុត្តោ ច, គន្ថេហិ វិប្បយុត្តោ ច, អាសវេហិ អនាសវោ ច, ឱឃេហិ និត្តិណ្ណោ ច, សល្លេហិ វិសល្លោ ច ភវតីតិ វុត្តោ, “កិំ បន តាវតាវ ហោតិ, ឧទាហុ អញ្ញថាបី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា អគតិម្បិ ន គច្ឆតីតិ ទស្សេន្តោ “អគតិគមនេហិ ច ន អគតិំ គច្ឆតី”តិ អាហ។ សុភសញ្ញិនោ រូបកាយេ អបេក្ខាយតោ បុគ្គលោ ឆន្ទាគតិំ គច្ឆតីតិ សុភសញ្ញិនោ រូបកាយោ វិសេសតោ ឆន្ទាគតិយា វត្ថុ ហោតិ,

កាយាតុបស្សតាយតិបដ្ឋានេតត បត អតុបស្សិតព្វោ អស្សាយបស្សាយាឌិកោ កាយោ លក្ខាកតិយា ចត្វុ ត ហោតិ, តស្មា កាយាតុបស្សតាយតិបដ្ឋាតកាចតំ កាចេតត្វា បុក្កលោ លក្ខាកតិំ ត កច្ឆតិ៍ ឃុលចេតតស្សាឥចយេត ចេតយយាតោ តតកាចេត ញ្ញាបិតំ អាកច្ឆតីតិ ឃុលចេតតា ចោយាកតិយា ចត្វុ ហោតិ, ចេតតាតុបស្សតាយតិបដ្ឋានេតត បត អតុបស្សិតព្វា ចេតតា ចោយាកតិយា ចត្វុ ត ហោតិ , តស្មា ចេតតាយតិបដ្ឋាតកាចតំ កាចេតត្វា បុក្កលោ ចោយាកតិំ ត កច្ឆតិ៍ យត្តតិឈតចយេត "តិច្ចំ, ឥុច"ត្តិ កហិតំ ចិត្តំ យោហស្ស ចត្វុ ហោតិ, ចិត្តាតុបស្សតាយតិបដ្ឋានេតត បត អតុបស្សិតព្វំ ចិត្តំ យោហស្ស ចត្វុ ត ហោតិ, តស្មា ចិត្តាតុបស្សតាយតិបដ្ឋាតកាចតំ កាចេតត្វា បុក្កលោ ចោយាកតិំ ត កច្ឆតិ៍ ចិកឌិត្វា ឆយ្ហកាចំ អឌាតត្តស្ស កយំ ឌាយតីតិ ចិកឌិត្វា អឌាតិយកាចា ឆយ្ហា កយស្ស ចត្វុ ហោត្តិ, ឆយ្ហាតុបស្សតាយតិបដ្ឋានេតត បត អតុបស្សិតព្វា ចិកឌិត្វា ឌាតិតព្វា ឆយ្ហា ទាកស្ស ចត្វុ ត ហោត្តិ, តស្មា ឆយ្ហាតុបស្សតាយតិបដ្ឋាតកាចតំ កាចេតត្វា បុក្កលោ កយាកតិំ ត កច្ឆតិ៍ ឲុចំ បហាតព្វាកាចេត ឲុកាលក្ខណេ អក្សុយលេបិ ឆយ្ហេ តឹហទិត្វា ព្ពុតាតិ តិករយតុំ "ឲុចំ អក្សុយលិបិ ឆយ្ហា ឲុកាលក្ខណត្វា បហាតំ អញ្ញត្តំ កច្ឆត្តិ"តិ បុត ទុត្តំ៍

កាចេតព្វោស្ស ឆយ្ហេស្ស ឲុកាតេយេស្ស ទុតេព្ព តតចេយយាបិ កាចេតព្វា ឆយ្ហា ឲុកាលក្ខណត្វា តឹហទិត្វា ចត្តព្វា, បហាតព្វោស្សបិ ឆយ្ហេស្ស ឲុកាតេយ ទុតេព្ព តតចេយយាបិ ឆយ្ហា បហាតព្វា ឲុកាលក្ខណត្វា តឹហទិត្វា ចត្តព្វាតិ អាចទិយេត ទុត្តា, អយេត្ថំ ច ពោតា, "អព្ពោទាបិ យតិ ចត្តព្វា សិយុំ, ពេបិ ចតឆា"តិ ចត្តព្វាកាចពោ អព្ពោតបិ បទិយាយេត លក្ខណហាទស្ស ឋ្ឋាហទណាតិ តស្សេតុំ "យត្ត ចា បតា"តិអាតិ ទុត្តំ ៍ តត្ត យត្ត យស្សំ ទ្វបេកាតេយតេយតាយំ ទ្វុបិត្ថ្រិយំ ទុប្បុតលក្ខណំ ចក្ខុត្ថ្រិយាឌិឌីចិតិត្ថ្រិយបទិយោយាតំ អដ្ឋចិតំ ព្ពត្ថ្រិយំ ទ្វបេកាតេយំ កកចតា ចេសិតំ៍ តទេព្ចេ តស្សំ ទ្វបេកាតេយតេយតាយំ ទ្វបឆាតុ ទុប្បុតលក្ខណា ចក្ខុឆាតាឌិចោដ្ឋព្ពឆាតុបទិយោយាតា តយចិតា ទ្វបឆាតុ ទុប្បុតលក្ខណេត ឲុកាលក្ខណត្វា ចេសិតា៍ យព្ពោ ទ្វបក្ខព្ធោ ច ចេសិតោ៍ ទ្វបិយតតំ ទុប្បុតលក្ខណំ ចក្ខាយតតាឌិចោដ្ឋព្ពាយតតបទិយោយាតំ តយចិតំ អាយតតំ ទុប្បុតលក្ខណេត ឲុកាលក្ខណត្វា កកចតា ចេសិតំ៍

យត្ត ចា បត យស្សំ ចេតតេកាតេយតេយតាយំ ឃុលា ចេតតា កកចតា ចេសិតា, តត្ត តស្សំ ចេតតេកាតេយតេយតាយំ ឃុលិត្ថ្រិយព្ចា ចេសិតំ, សោយតស្សិត្ថ្រិយព្ចា ចេសិតំ, ទុក្ខបយុតយោ អទិយបច្ចព្ចា ចេសិតំ ឃុលចេតតាកាចេត ឲុកាលក្ខណត្វា៍ យត្ត ចា បត យស្សំ ចេតតេកាតេយតេយតាយំ ទុក្ខា ចេតតា កកចតា ចេសិតា, តត្ត តស្សំ ចេតតេកាតេយតេយតាយំ ទុក្ខិត្ថ្រិយព្ចា ចេសិតំ ចោយតស្សិត្ថ្រិយព្ចា ចេសិតំ, ទុក្ខ អទិយបច្ចព្ចា ចេសិតំ ទុក្ខចេតតាកាចេត ឲុកាលក្ខណត្វា៍ យត្ត ចា បត យស្សំ ចេតតេកាតេយតេយតាយំ អទុក្ខយឃុលា ចេតតា កកចតា ចេសិតា, តត្ត តស្សំ ចេតតេកាតេយតេយតាយំ ឋ្ឋបេក្ខិត្ថ្រិយព្ចា ចេសិតំ, យព្ពោ បដិច្ចយយុប្បាតេតា ច ចេសិតោតិ យោឌតា កាតព្វា៍

យស្សំ តេយតាយំ អទុក្ខយឃុលា ចេតតា ចេសិតា, តស្សំ តេយតាយំ ឋ្ឋបេក្ខិត្ថ្រិយំ ចេសិតំ ហោតុ យយាតលក្ខណត្វា, "កោត បដិច្ចយយុប្បាតេតា ចេសិតោ កចេយ្យា"តិ ចត្តព្វាកាចពោ "កោត កាចណេតា"តិ បុច្ឆិត្វា កាចណំ តស្សេតុំ "អទុក្ខយឃុលាយា"តិអាតិ ទុត្តំ៍ តត្ត អទុក្ខយឃុលាយ ចេតតាយ ហិ យស្មា អចិព្ជា អតុយេតិ, តស្មា អចិព្ជា ចេសិតា ហោតិ៍ អចិព្ជាយ ច ចេសិតាយ អចិព្ជាមូលកោ យព្ពោបិ បដិច្ចយយុប្បាតេតា "អចិព្ជាបច្ចយា យង្ខាទា...បេ... ទុក្ខក្ខន្ធស្ស យយុតយោ ហោតី"តិ ចេសិតោច ហោតីតិ អតិប្បាយោ

ទដ្ឋព្ពោ។

“អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារា...បេ... សមុទយោ ហោតី”តិ អនុលោមទេសនាយ បវត្តោ យោ បដិច្ចសមុប្បាទោ ទេសិតោតិ អាចរិយេន វុត្តោ, “យទិ តថា បវត្តោ យោ ច បដិច្ចសមុប្បាទោ ទេសិតោ, ឯវំ សតិ សព្ពោ ច បដិច្ចសមុប្បាទោ ទេសិតោ”តិ ន វត្តព្ពោតិ ចោទនំ មនសិ កត្វា “សោ ច”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ យោ ច អនុលោមទេសនាយ បវត្តោ, សោ ច សរាគសទោសសមោហសំកិលេសបក្ខេន ញាតព្ពោ។ យោ ច បដិលោមទេសនាយ “អវិជ្ជាយ ត្វេវ អសេសវិរាគនិរោធា សង្ខារនិរោធោ”តិអាទិកោ បវត្តោ, សោ ច វីតរាគវីតទោសវីតមោហអរិយធម្មេហិ ញាតព្ពោ។ យោ ច អនុលោមបដិលោមទេសនាយ បវត្តោ, សោ ច តទុភយេហិ ញាតព្ពោ។ តស្មា “សព្ពោ ច បដិច្ចសមុប្បាទោ ទេសិតោ”តិ វត្តព្ពោវាតិ អធិប្បាយោ គហេតព្ពោ។

“យេ ធម្មា ឯកលក្ខណា, តេសំ ធម្មានំ ឯកស្មិំ ធម្មេ វុត្តេ អវសិដ្ឋា ធម្មា វុត្តា ភវន្តីតិអាទិនា (នេត្តិ ១៦) អាចរិយេន យា លក្ខណហារយោជនា វុត្តា, សាវ កាតព្ពា, ន អញ្ញថា កាតព្ពា”តិ បុច្ឆិតព្ពភាវតោ អញ្ញថាបិ លក្ខណហារយោជនា កាតព្ពាយេវាតិ ទស្សេតុំ “ឯវំ យេ ធម្មា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ យេ បថវីអាទយោ រូបធម្មា, យេ ផស្សាទយោ អរូបធម្មា សន្ធារណាទិកិច្ចតោ សង្ឃដ្ដនាទិកិច្ចតោ ឯកលក្ខណា, តេសំ រូបារូបធម្មានំ ឯកស្មិំ ធម្មេ វុត្តេ អវសិដ្ឋា រូបារូបធម្មា វុត្តា ភវន្តិ។ យេ បថវីអាទយោ រូបធម្មា, យេ ផស្សាទយោ អរូបធម្មា កក្ខឡាទិលក្ខណតោ ផុសនាទិលក្ខណតោ ឯកលក្ខណា, តេសំ រូបារូបធម្មានំ ឯកស្មិំ ធម្មេ វុត្តេ អវសិដ្ឋា រូបារូបធម្មា វុត្តា ភវន្តិ។ យេ ធម្មា រុប្បនសាមញ្ញតោ នមនសាមញ្ញតោ អនិច្ចាទិសាមញ្ញតោ វា ខន្ធាយតនាទិសាមញ្ញតោ វា ឯកលក្ខណា, តេសំ សង្ខតធម្មានំ ឯកស្មិំ សង្ខតធម្មេ វុត្តេ អវសិដ្ឋា ធម្មា វុត្តា ភវន្តិ។ យេ សង្ខតធម្មា ឧប្បាទតោ សង្ខតោ ចុតូបបិតតោ សមាននិរោធុប្បាទសង្ខតតោ វា ចុតូបបិតតោ ឯកលក្ខណា, តេសំ សង្ខតធម្មានំ ឯកស្មិំ សង្ខតធម្មេ វុត្តេ អវសិដ្ឋា សង្ខតធម្មា វុត្តា ភវន្តីតិ អត្ថយោជនា កាតព្ពា។

កិច្ចតោ ច លក្ខណតោ ចាតិអាទីសុ ច-សទ្ទេន សហចរណសមានហេតុតាទយោ សង្គហិតាតិ ទដ្ឋព្ពោ។ សហចរណាទីសុ ច យំ វត្តព្ពំ, តំ “នានត្តកាយនានត្តសញ្ញិនោ (ទី. និ. ៣.៣៣២, ៣៤១, ៣៥៧; អ. និ. ៧.៤៤), នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា”តិអាទីសុ សហចារិតាយ សញ្ញាសហគតា ធម្មា និទ្ធារិតាតិអាទិនា វុត្តមេវ។

“ឯកស្មិំ ធម្មេ សរូបតោ វុត្តេ ឯកលក្ខណាទិតោ អវសិដ្ឋធម្មានម្បិ វុត្តភាវោ កេន អម្ហេហិ ជានិតព្ពោ សទ្ទហិតព្ពោ”តិ វត្តព្ពភាវតោ “តេន”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តេន អវសិដ្ឋធម្មានម្បិ វុត្តភាវេន “វុត្តម្ហិ ឯកធម្មេ”តិអាទិកំ យំ វចនំ អាយស្មា មហាកច្ចានោ អាហ, តេន វចនេន តុម្ហេហិ អវសិដ្ឋានម្បិ វុត្តភាវោ ជានិតព្ពោ សទ្ទហិតព្ពោតិ វុត្តំ ហោតិ។

“ឯត្តាវតា ច លក្ខណហារោ បរិបុណ្ណោ, អញ្ញោ និយុត្តោ នត្ថី”តិ វត្តព្ពត្តា “និយុត្តោ លក្ខណោ ហារោ”តិ វុត្តំ។ តត្ថ យស្មិំ បិដកត្តយំ ឯកស្មិំ ធម្មេ វុត្តេ អវសិដ្ឋធម្មាបិ យេន លក្ខណហារេន និទ្ធារិតា, តស្មិំ បិដកត្តយំ សោ លក្ខណោ ហារោ និយុត្តោ និទ្ធារេត្វា

យោជិតោតិ អត្ថោ ទដ្ឋព្វោតិ។

ឥតិ លក្ខណហារវិភង្គេ សត្តិពលានុរូបា រចិតា

វិភាវនា និដ្ឋិតា។

បណ្ឌិតេហិ បន អដ្ឋកថាដីកានុសារេន គម្ភីរត្ថោ វិត្ថារតោ វិភជិត្វា គហេតព្វោតិ។

៤។ ចតុព្យូហហារវិភង្គវិភាវនា

១៥។ យេន យេន សំវណ្ណនាវិសេសភូតេន លក្ខណហារវិភង្គេន សុត្តត្ថេហិ សមានត្ថា វិភត្តា, សោ សំវណ្ណនាវិសេសភូតោ លក្ខណហារវិភង្គោ បរិបុណ្ណោ, “កតមោ ចតុព្យូហហារវិភង្គោ”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “តត្ថ កតមោ ចតុព្យូហោ ហារោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តត្ថាតិ តេសុ និទ្ទិដ្ឋេសុ សោឡសសុ ទេសនាហារាទីសុ។ កតមោតិ កតមោ សំវណ្ណនាវិសេសោ ចតុព្យូហោ ហារោ ចតុព្យូហហារវិភង្គោ នាមាតិ វិញ្ញេយ្យោ។ តេន វុត្តំ – “តត្ថ កតមោ ចតុព្យូហោ ហារោតិ ចតុព្យូហហារវិភង្គោ”តិ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ១៥)។ “ឥមិនា ចតុព្យូហហារេន កតមស្ស នេរុត្តាទយោ គវេសិតព្វា”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “ព្យញ្ជនេនា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ព្យញ្ជនេនាតិ ចតុព្យូហហារស្ស សុត្តស្ស វិសេសតោ ព្យញ្ជនវិចយភាវតោ “ព្យញ្ជនា”តិ វោហារិតេន ឥមិនា ចតុព្យូហហារេន សុត្តស្ស នេរុត្តញ្ច, សុត្តស្ស អធិប្បាយោ ច, សុត្តស្ស និទានញ្ច, សុត្តស្ស បុព្ពាបរសន្ធិ ច សំវណ្ណេន្តេហិ គវេសិតព្វោតិ អត្ថោ។

“ចតុព្យូហហារេន គវេសិតព្វេសុ នេរុត្តាទីសុ កតមំ សុត្តស្ស គវេសិតព្វំ នេរុត្ត”ន្តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “តត្ថ កតមំ នេរុត្ត”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តស្សត្ថោ – តត្ថ តេសុ ឥមិនា ចតុព្យូហហារេន គវេសិតព្វេសុ នេរុត្តាទីសុ កតមំ សុត្តស្ស នេរុត្តំ និព្វចនំ នាមាតិ ចេ បុច្ឆេយ្យ? សុត្តស្ស យា និរុត្តិ និទ្ធារេត្វា វុត្តា សភាវបញ្ញត្តិ គវេសិតព្វា, ឥទំ សភាវនិរុត្តិភូតំ និព្វចនំ នេរុត្តំ នាមាតិ។ “យា និរុត្តិ នេរុត្តំ នាមាតិ វុត្តា, កា បន សា និរុត្តី”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “បទសំហិតា”តិ វុត្តំ។ បទេសុ សំហិតា យុត្តា បទសំហិតា។ យថា យថា សុត្តត្ថោ វត្តព្វោ, តថា តថា យា សភាវនិរុត្តិ បវត្តា, សា បវត្តា សភាវនិរុត្តិយេវ និរុត្តិ នាមាតិ យោជនា។ “កា បន សា សភាវនិរុត្តី”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា ច “យំ ធម្មានំ នាមសោ ញាណ”ន្តិ វុត្តំ។ យំ យាយ ការណភូតាយ នាមបញ្ញត្តិយា ធម្មានំ ញេយ្យានំ នាមសោ បថវីនាមាទិកា វា ផស្សនាមាទិកា វា គន្ធនាមាទិកា វា វិវិធេន នាមេន អត្ថធម្មាទីសុ កុសលស្ស បុគ្គលស្ស ញាណំ បវត្តតិ, សា ការណភូតា នាមបញ្ញត្តិ សភាវនិរុត្តិ នាមាតិ អត្ថោ។ យន្តិ ច លិង្គវិបល្លាសោ, យាយាតិ អត្ថោ។ “លិង្គបកតិធម្មានំ នាមសោ បវត្តមានំ ញាណំ វិវរិត្វា កថេហី”តិ វត្តព្វត្តា “យទា ហី”តិអាទិ វុត្តំ។ អដ្ឋកថាយំ បន “យទា ហិ ភិក្ខូតិអាទិនា ‘ធម្មានំ នាមសោ ញាណ’ន្តិ បទស្ស អត្ថំ វិវរតី”តិ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ១៥) វុត្តំ។ តស្សត្ថោ អដ្ឋកថាយំ វិភជិត្វា វុត្តោ វាតិ ន វិចារិតោ។

໑໙. ເຕຣຸຕ຺ຕ ອາຈຣິເຍຄ ບິກຕ຺ຕໍ, ອເຍຫ຺ຫິ ຈ ຍາເຕໍ “ກຕເຍາ ສຸເຕ຺ຕ ກເຈຍິຕເຄ຺ຄາ ກກຈເຕາ ອຜິບ຺ປາເຍາ”ຕິ ປຸຊ຺ຊິຕຄ຺ຄຕ຺ຕາ “ຕຕ຺ຕ ກຕເຍາ ອຜິບ຺ປາເຍາ”ຕິອາຊິ ວຸຕ຺ຕໍ ຕສ຺ສເຕ຺ຕາ ປິກເຂ. ອປິຈ “ຜເຍ຺ຍາ ທເຈ ຣກ຺ຂຕີ”ຕິອາຊີສຸ ເຍຄ ປຸຄ຺ຄເລຄ ອຕ຺ຕາ ຣກ຺ຂິເຕຄ ຜເຍ຺ຍຄ ຣກ຺ຂິຕຄ຺ຄກາເຣຈາ ຄຸຊ຺ຊິເຕາ, ເສາ ຜເຍ຺ຍໍ ຣກ຺ຂິສ຺ສຕີຕິ ກກຈເຕາ ອຜິບ຺ປາເຍາ. ເຍາ ປຸຄ຺ຄເລາ ສຸຄ຺ຄຕິເຕາ ຍຸຊ຺ຊິຕຸກາເຍາ, ເສາ ຜເຍ຺ຍໍ ຣກ຺ຂິສ຺ສຕີຕິ ກກຈເຕາ ອຜິບ຺ປາເຍາ.

ເຈາເຣາ ຍຜາ ສຄ຺ຊິຍຸເລ ຄຫິເຕາຕິອາຊີສຸ ເຍາ ເຈາເຣາ ຍາຕກເຕາ ຍຸຊ຺ຊິຕຸກາເຍາ, ເສາ ເຈາຣກເຍ຺ຍ ກ ຄຣິສ຺ສຕີຕິ ກກຈເຕາ ອຜິບ຺ປາເຍາ. ເຍາ ປຸຄ຺ຄເລາ ອປາຍາຊິສຸຄ຺ຄເຕາ ຍຸຊ຺ຊິຕຸກາເຍາ, ເສາ ປາປກເຍ຺ຍ ກ ຄຣິສ຺ສຕີຕິ ກກຈເຕາ ອຜິບ຺ປາເຍາ.

ສຸລກາຍາຕີຕິອາຊີສຸ ເຍ ປຸຄ຺ຄລາ ສຸລໍ ຄຸຈ຺ຈຄ຺ຄິ, ເຕ ປຣຫິສຄເຕາ ບິຈຊ຺ຊິສ຺ສຄ຺ຄີຕິ ກກຈເຕາ ອຜິບ຺ປາເຍາ.

ຍິຄ຺ຄຶ ຍຜາ ເຫາຕິ ຍຫຄ຺ຄຸສາ ຈາຕິອາຊີສຸ ເຍ ປຸຄ຺ຄລາ ປຸຄປ຺ປຸຄໍ ປຈຕ຺ຕຍາຄຊາຕິຊຣາຍຣກເຕາ ຍຸຊ຺ຊິຕຸກາຍາ, ເຕ ເກາຊເຄ ຍຕ຺ຕຄ຺ຄເຄາ ກຈິສ຺ສຄ຺ຄິ, ສຄ຺ຈ຺ຸຄາ ກຈິສ຺ສຄ຺ຄິ, ສຸຄ຺ຄາຊີຈາ ກຈິສ຺ສຄ຺ຄິ, ປິຕິເຍາຄ຺ຄສໍຈຣສີລສຍຸຄ຺ຄາ ກຈິສ຺ສຄ຺ຄິ, ອຕຄ຺ຄິເຄາ ກຈິສ຺ສຄ຺ຄິ, ບິປສ຺ສກາ ກຈິສ຺ສຄ຺ຄິ, ສກາຣຈາ ສປ຺ປຕິສ຺ສາ ກຈິສ຺ສຄ຺ຄີຕິ ກກຈເຕາ ອຜິບ຺ປາເຍາ.

ອປ຺ປຍາເຄາ ອຍຕປຄຄ຺ຄິອາຊີສຸ ເຍ ປຸຄ຺ຄລາ ຍຄ຺ຄເຄາ ກາຍຄ຺ຄິ, ຄິຄ຺ຄາຄຍິຄ຺ຄິ, ເຕ ປຸຄ຺ຄລາ ຄາຄສີລກາຈຄາຄເຍ຺ຍສຸ ອປ຺ປຍຕ຺ຕາ ກຈິສ຺ສຄ຺ຄີຕິ ກກຈເຕາ ອຜິບ຺ປາເຍາ.

໑໘. ສຸເຕ຺ຕ ຄເຈຍິຕເຄ຺ຄາ ອຜິບ຺ປາເຍາ ອາຈຣິເຍຄ ບິກເຕ຺ຕາ, ອເຍຫ຺ຫິ ຈ ບິຄ຺ຄາເຣາ, “ຄຕຍໍ ສຸຕ຺ຕສ຺ສ ຄເຈຍິຕຄ຺ຄໍ ຄິຊາຄ”ຄ຺ຄິ ປຸຊ຺ຊິຕຄ຺ຄຕ຺ຕາ “ຕຕ຺ຕ ຄຕຍໍ ຄິຊາຄ”ຄ຺ຄິອາຊິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕຕ຺ຕ ຄິຊາຄຄ຺ຄິ ຜລໍ ຄີຫຣິຕ຺ວາ ເຊຕີຕິ ຄິຊາຄໍ. ຄິ ຕໍ? ຄາຣລໍ. ຜຄິເຍາຕິ ຜຄຈຄ຺ຄຄາເຣລ ຄິຍຸເຕ຺ຕາຕິ ຜຄິເຍາ. ເກາປິລເກາຕິ ກາເຈາ ຄຸສ຺ສເຣຄາເຈຄ ປິເລຕິ ຣກ຺ຂຕີຕິ ເກາປິລເກາ. ຮູປຊີຫີຕິ ປຸຕ຺ຕເກາລາຊີຫິ (ປຸ. ຕິ. ອຏ຺. ໑.໑໑). ຄຣສ຺ສາຕິ ປຸຄ຺ຄິຍຄ຺ຄສ຺ສ ຈາ ເກາປິລກສ຺ສ ຈາ ຄຣສ຺ສາຕິ ຈ ປຄ຺ຄາຄຈເຣຄ ຈາ ເຍກ຺ຂຍ຺ຍເຈເຣຄ ຈາ ກາຈາຍໍ ອາກຕເຈເຣຄ ຈາ ວຸຕ຺ຕໍ, ຄາຣິຍາປິ ຮູປຊີຫິ ຄຄ຺ຄາ ອເຕ຺ຕຈາຕິ ຄຄ຺ຄຄ຺ຄາ.

ຄຸຍິຄາ ຈຕ຺ຕຄາຕິ ຮູປຊີສຄ຺ຄາເຕຄ ຄຸຍິຄາຈ ປຸຕ຺ຕກຈາຊີຄາ ຈຕ຺ຕຄາ. ຈສຕິ ປຈຕ຺ຕຕິ ຄຄ຺ຄາ ຕຸຕ຺ຕ ປຸຕ຺ຕເກາລາຊີເຄຕິ ຈຕ຺ຕ. ຄຄ຺ຄໍ ຄີຫຣິຕ຺ວາ ເຊຕິ ປຸຕ຺ຕເກາລາຊີກຄ຺ຄິ ຄິຊາຄຄ຺ຄິ ອຕ຺ຕໍ ຄເຫຕ຺ວາ ຜຄິເຍາ “ຮູປຊີຫິ ຄຣສ຺ສ ຄຄ຺ຄາ”ຕິ ອາຫ. ກກຈາ ປຄ “ຈສຕິ ປຈຕ຺ຕຕິ ເສາຈຄາ ຕຸຕ຺ຕ ປຸຕ຺ຕເກາລາຊີເຄຫິ ຈຕ຺ຕ, ເສາຈຄໍ ຄີຫຣິຕ຺ວາ ເຊຕິ ປຸຕ຺ຕເກາລາຊີກຄ຺ຄິ ຄິຊາຄ”ຄ຺ຄິ ອຕ຺ຕໍ ຄເຫຕ຺ວາ “ຮູປຊີຫິ ຄຣສ຺ສ ເສາຈຄາ”ຕິ ອາຫ. ປຣິຄ຺ຄຫີຍເຕຕິ ປຣິຄ຺ຄຫໍ. ຄິ ຕໍ? ປຸຕ຺ຕເກາລາຊີກໍ, ຕໍ ປຣິຄ຺ຄຫໍ “ຮູປຊີ”ຕິ ອາຫ, ຄ ຄິເລສ຺ສປຊີກາຍລຄ຺ຄປຊີຄ຺ຄິ.

ຮູປຊີສ຺ສຕິ ລຄ຺ຄສຄ຺ຄາເຕສຸ ກາເຍສຸ. ກາຍໍ “ຮູປຊີ”ຕິ ອາຫ, ຄ ປຸຕ຺ຕກຈາຊີກໍ, ຄ ປຣິຄ຺ຄຫໍ.

ចាហិរេសុចត្តុសុតិ យលិក្ហុល្លបុត្តកោរាឌីសុ ចត្តុសុ។

កាយសុលក្ខិ កាយតឹយេសុ អស្សាឌសុលចរេសត បចត្តា តល្យា។ ចាហិរចត្តុកាយ តល្យាយាតិ កាយតឹយេសុ ចាហិរចត្តុសុ អស្សាឌសុលចរេសត បចត្តាយ តល្យាយ។

អជ្ឈត្តិកចត្តុកាយាតិ ទូបកាយសជ្ជាតេ អជ្ឈត្តិកចត្តុយិ អកិតត្ថតចរេសត បចត្តាយ។

បុត អជ្ឈត្តិកចត្តុកាយាតិ បញ្ញាក្ខន្ធសជ្ជាតេ អជ្ឈត្តិកចត្តុយិ ឃិរេតហចរេសត បចត្តាយ។

កេចសិតត្ថំ តិឌាតំ ចិកត្តំ, អរេយត្តំ ច ឌាតំ, “កតរេយា កេចសិតរេត្ថា បុត្ថាបរេសត្ថិ”តិ បុច្ឆិតត្ថត្តា តត្ថ កតរេយា បុត្ថាបរេសត្ថិ”តិអាឌិ ចុត្តំ។ តត្ថ តត្ថាតិ តេតសុ តេទុត្តាឌិប្បាយតិឌាតបុត្ថាបរេសត្ថិសុ។ យថាតិ រេយត អត្ថកោរាឌិតា សការេចត “កាយត្ថា…រេប… យាតរេ”ត្តិ ឃំ កាយតល្យាកកចា អាហ, អឃំ កាយតល្យា តឆា រេតត អត្ថកោរាឌិតា សការេចត “កាយត្ថា…រេប… យាតរេ”ត្តិ កាឆា ចុត្តាតិ រេយាឌតា។

កាឆារេត្ថា បត – ការេយតីតិ ការេយា, កាយតល្យា, ការេយត អត្ថស្ស អឌាតតតាយ ឆេយ្យស្ស, អបស្សតតាយ ច អត្ថាតិ កាយត្ថា។ កាយតល្យាសជ្ជាតេតត ឌារេលត អត្ថឆេយ្យាតំ អឌាតតាបស្សរេតត សញ្ញត្តា បលិក្ហុតាតិ ឌាលសញ្ញត្តា។ តល្យាសជ្ជាតេតត ឈេរេតត តេតរំរេយច អត្ថឆេយ្យាតំ អឌាតតាបស្សរេតត ឈាឌិតា ឋិហិតាតិ តល្យាឈេតឈាឌិតា។ អត្ថឆេយ្យេសុ បយត្តសជ្ជាតេតត បយារេឌត ឝាត្ថរេតត ឝាត្ថា ឝាត្ថិតត្ថា បុក្កលិ ឌរាយរេល៉ា អរេត្តិត្តិ, ក្យុតិតាយុរេល បចត្តា យត្ថា យរេល៉ា អរេត្តិត្តិ ឰច ច, ឈីរបរេកា ចរេត្ថា យាតរេ អរេត្តិតិ ឰច ច, តឆា ឌរាយរេល៉ា អរេត្តិត្តីតិ កេហតរេត្ថា។

“កាយត្ថា…រេប… យាតរេ’ត្តិ យាឃ រេឌសតាយ, កាឆាយ ចា កាយតល្យា ចុត្តា, សា រេឌសតា, កាឆា ចា កតរេយត រេឌសតាក្ខរេតត អបរេរេត ឃុឌ្ឍតី”តិ បុច្ឆិតត្ថត្តា តឆា បុច្ឆិត្ថា ឰយាយ រេឌសតាយ, កាឆាយ ចា ឃុឌ្ឍតីតិ ឌរេស្សតុំ “សា កតរេយតា”តិអាឌិ ចុត្តំ។ តត្ថ សាតិ “កាយត្ថា…រេប… អរេត្តិត្តី”តិ រេឌសតា, កាឆា ចា។ បុត្ថាបរេរេតាតិ តរេតា រេឌសតារេតា បុរេត្ថត រេឌសតាចចរេតត, កាឆាចចរេតត ចា អបរេរេត រេឌសតាចចរេតត, កាឆាចចរេតត ចា។ ឃុឌ្ឍតិ ឃុឌ្ឍតំ ឲតិ សរេយតីតិ បុច្ឆតិ។

យថាតិ រេយត អត្ថករេលាឌិតា។ “ររេត្តា…រេប… តរេ”ត្តិ ឃំ កាឆាចចតំ កកចា អាហ, រេតត កាឆាចចរេតត តឆា អត្ថករេលាឌិតា ឃុឌ្ឍតីតិ រេយាឌតា។ កាឆារេត្ថា បត – ររេត្តា រេឌ្ឍារេត្តា បុក្កលិ អត្ថំ អត្តហិតបរេយាឌតំ បរហិតបរេយាឌតំ ត ឌាតាតិ។ ររេត្តា រេឌ្ឍារេត្តា ឆេយ្យំ យថាចុត្តស្ស អត្ថស្ស រេហតុំ បញ្ញាចក្ខុតា ត បស្សតិ។ រារេកា ឃំ តរេ យឌា សហរេត, តឌា តស្ស តរេស្ស អត្ថំ អត្ថកាតេ តយំ អញ្ញាល៉ា រេហាតីតិ កេហតរេត្ថា។

ទ្វតីតិ ឯវំ។ អន្ធតាយ អន្ធករណតាយ សញ្ឆន្នតាយ សញ្ឆន្នករណតាយ។ សាយេវ តណ្ហាតិ “កាមន្ធា...បេ... មាតរ”ន្តិ គាថាវចនេន យា កាមតណ្ហា វុត្តា, សាយេវ កាមតណ្ហា អភិលបិតាតិ “រត្តោ...បេ... នរ”ន្តិ អបរេន គាថាវចនេន ភគវតា វោហារិតា វោហរណេន ឋាបិតា, អភិលបិតស្ស អត្ថស្ស សមានតា បុព្ពទេសនា អបរទេសនាយ យុជ្ជតីតិ វុត្តំ ហោតិ។

“ទ្វីសុ គាថាសុ កតមេហិ បទេហិ សាយេវ តណ្ហា អភិលបិតា”តិ បុច្ឆិតត្តា ទ្វយេហិ អភិលបិតាតិ និយមេត្វា ទស្សេតុំ “យញ្ចាហា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ បឋមគាថាយំ “កាមន្ធា...បេ... ឆាទិតា”តិ យញ្ច បទំ អាហ, ទុតិយគាថាយំ “រត្តោ...បេ... ន បស្សតី”តិ យញ្ច បទំ អាហ។ បរិយុដ្ឋានេហិ បរិយុដ្ឋានទីបកេហិ ទ្វយេហិ “កាមន្ធា...បេ... បស្សតី”តិ បទេហិ សាយេវ បឋមគាថាយ វុត្តា កាមតណ្ហា ច ភគវតា អភិលបិតា។

“យំ អន្ធការំ វុត្តំ, កតមំ តំ? យា តណ្ហា បោនោភវិកា វុត្តា, កតមា សា”តិ បុច្ឆិតត្តា “យំ អន្ធការ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ អន្ធការំ យំ អញ្ញាណំ វុត្តំ, អយំ ទុក្ខសមុទយោ ភវេ។ យា ច តណ្ហា បោនោភវិកា វុត្តា, អយញ្ច ទុក្ខសមុទយោ ភវេតិ យោជនា។

“កាមា”តិ យញ្ច បទំ ភគវា អាហ, តេន បទេន ទ្វយេ កិលេសកាមា វុត្តា។ “ជាលសញ្ឆន្នា”តិ យញ្ច បទំ ភគវា អាហ, តេន បទេន តេសំយេវ កិលេសកាមានំ បយោគេន សមុទាចារេន បរិយុដ្ឋានំ ភគវា ទស្សេតិ។ តស្មាតិ យស្មា យស្មិំ សន្តានេ តណ្ហា ឧប្បន្នា, តំ សន្តានំ សំសារតោ និស្សរិតុំ អទត្វា រូបារម្មណាទីហិ បលោភយមានា ហុត្វា ចិត្តំ កិលេសេហិ បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ, តស្មា តណ្ហាយ ចិត្តំ បរិយាទាយ សន្តានេ តិដ្ឋមានត្តា។ កិលេសវសេនាតិ វីតិក្កមកិលេសវសេន។ បរិយុដ្ឋានវសេនាតិ វីតិក្កមំ អប្បត្វា ឧប្បជ្ជមានវសេន។ យេតិ វុត្តប្បការតណ្ហាសហិតបុគ្គលសទិសា។ តេតិ តេ តណ្ហាឆទនឆាទិតា ច ឧទិសកា ច បុគ្គលា។ ជរាមរណំ អន្វេន្តីតិ ជរាមរណំ អតិក្កមិតុំ ន សក្កុណន្តិ។ អយន្តិ ជរាមរណានុប្បវត្តិ “ជរាមរណមន្វេន្តី”តិ ឋបិតា វចនេន ភគវតា ទស្សិតាតិ យោជនា។

“កាមន្ធា”តិអាទិគាថាយ ចេវ “រត្តោ”តិអាទិគាថាយ ច បុព្ពាបរសន្ធិ អាចរិយេន វិភត្តោ, អត្ថោ ច ញាតោ, “កិំ ‘យស្ស បបញ្ចា ឋិតី ច’តិអាទិគាថាសុ បុព្ពាបរសន្ធិ អត្ថោ វិញ្ញាតព្វោ”តិ បុច្ឆិតត្តា “យស្ស បបញ្ចា”តិអាទិ វុត្តំ។ តស្សា គាថាយ – យស្ស មុនិនោ បបញ្ចា តណ្ហាទិដ្ឋី ច នត្ថិ, តណ្ហាទិដ្ឋីហិ អភិសង្ខតា សង្ខារា ច នត្ថិ, ឋិតី អនុសយា តណ្ហា ច នត្ថិ, សន្តានសទិសំ តណ្ហាបរិយុដ្ឋានំ នត្ថិ, បលិឃសទិសោ មោហោ ច នត្ថិ, សោ មុនិ បបញ្ចាទិកំ សព្ពំ វីតិវត្តោ អតិក្កន្តោតិ វុច្ចតិ។ និត្តណ្ហានិយាតំ និទិដ្ឋិំ និសន្តានំ និបលិឃំ លោកេ ចរន្តំ តំ មុនិំ សទេវកោ លោកោ តណ្ហាសហិតោ លោកោ ន វិជានាតីតិ អត្ថោ។

គាថាយំ បបញ្ចាទយោ ភគវតា វុត្តា, “កតមេ តេ”តិ បុច្ឆិតត្តា “បបញ្ចា នាមា”តិអាទិ វុត្តំ។ អត្តនោ អាធារបុគ្គលំ សំសារេ ចិរំ បបញ្ចេន្តីតិ តណ្ហាទិដ្ឋិយោ ច, តាហិ តណ្ហាទិដ្ឋីហិ សហជាតវសេន វា ឧបត្ថម្ភកវសេន វា អភិសង្ខតា សង្ខារា ច បបញ្ចា នាម។ សន្តានេ អប្បហីនដ្ឋេន អនុសយា តណ្ហា សត្តានំ តិដ្ឋនហេតុត្តា ឋិតី នាម។ បវត្តមានាយ តណ្ហាយ យំ បរិយុដ្ឋានញ្ច

លត្តិសតណ្ហាយ ខាលិតិយា យាតិ ចិឆទិតាតិ ឆ ចុត្តាតិ, ច្ឆទំ សទ្ធា អត្តនោ អាឆាទំ បុក្កលំ ខាគ្គគេដ្ឋេត សក្ខាតសខិសត្តា សក្ខាតំ តាយ៎ ខេយាទេហា អត្តនោ អាឆារស្ស បុក្កលស្ស តិទ្ធាតតការប្បទេចសតស្ស បជិសេឆកត្តា បលិឈសខិសត្តា បលិឈោ តាយ៎ “ឃស្ស បបច្ចាឝឈោ តត្តិ, សោ កាំ ឌឹតិចទេត្តា”តិ បុត្ថិតទ្ធាតត្តា “ខេយ ចា”តិអាឌិ ចុត្តំ៎ ខេយ ចុត្តប្បការា បបច្ចា សដ្ឋារា, យា ឆ ចុត្តប្បការា ឩតិ, ឃំ ចុត្តប្បការំ សក្ខាតច្ចា, ឃំ ចុត្តប្បការំ បលិឈច្ចា តត្តិតិ ចុត្តា, សទ្ធា ៧តំ បបច្ចាឌិកំ ឈោ យុតិ សយតិក្កទេត្តា, អឃំ យុតិ “តិត្តលេហា”តិ ចុច្ចតីតិ ឝដ្ឋេទ្ធា៎

១៦០៎ “ឃស្ស បបច្ចាតិអាឌិកាឆាឃំ ខេយ បបច្ចាឝឈោ ចុត្តា, ខេតស្ ពណ្ហាយាតឌិដ្ឋិទេហត្តកា សដ្ឋារា កឝា កពិចិឆំ ឋលំ ឝេត្តិ, ពំសដ្ឋារសយ្បយុត្តា ពណ្ហា កឝា កពិចិឆំ ឋលំ ឝេតី”តិ បុត្ថិតទ្ធាតត្តា “តត្ត បរិឃុដ្ឋាតសដ្ឋារា”តិអាឌិ ចុត្តំ៎ តត្ត តត្ថាតិ ខេតស្ បបច្ចាសដ្ឋារាឌីសុ៎ បរិឃុដ្ឋាតសដ្ឋារាតិ ឌឹតិក្កយចទេសត បចត្តា បរិឃុដ្ឋាតា អក្សលសដ្ឋារា ខេចតតា៎ ឌិដ្ឋឆយ្ខេចឝតិយាឌីតិ ឌិខេដ្ឋ បស្សិតទ្ធោ ឆខេយ្ខ អត្តកាខេច ខេចឝតិឃំ ឋលំ ឝេតីតិ ឌិដ្ឋឆយ្ខេចឝតិយា, ឌិខេដ្ឋ ឆខេយ្ខ ឋលំ ខេចខេឝតីតិ ចា ឌិដ្ឋឆយ្ខេចឝតិយា៎ កា សា? អបក្សស្សតិយាឌីសុ អតិក្សស្សតាឌិចទេសត បចត្តា បឆយឌចតខេចតតា៎ ដ្ឋបបខេឌ្ឋ ឋលំ ខេចខេឝតីតិ ដ្ឋបបឌ្ឋខេចឝតិយា, សត្តយឌចតខេចតតា៎ អបរាបរិយាខេយ អត្តកាខេច ឋលំ ខេចខេឝតីតិ អបរាបរិយាយខេចឝតិយា, យខេដ្ឋបចត្តា បច្ចា ឌចតខេចតតា៎ ពិឋលឝាតចទេសត ពិចិឆា សដ្ឋារា៎ ៧ចំ ច្ចយាយ ពិចិឆាយ សដ្ឋារខេចតតាយ សយ្បយុត្តា ពិចិឆា ពណ្ហា ពិចិឆំ ឋលំ ឌិខេដ្ឋ ចា ឆខេយ្ខ អត្តកាខេច , ដ្ឋបបខេឌ្ឋ ចា អតត្តរកខេច, អបខេរ ចា បរិយាខេយ កខេច ឝេតិ តិទ្ធាខេត្តតីតិ ៧ចំ ឋលតិទ្ធាត្តកសដ្ឋារំ ចា ពំសយ្បយុត្តំ ពណ្ហាចា កកចា អាហ៎

“យាយ ខេឝសតាយ, កាឆាយ ចា ឋលតិទ្ធាត្តកំ សដ្ឋារំ អាហ, សា ខេឝសតា, កាឆា ចា កពខេយត ខេឝសតាក្សខេពត ចា អបខេរត យុឌ្ឋតី”តិ បុត្ថិតទ្ធាតត្តា “ឃំ ខេលិកបកពំ កយ្ខំ កខេរាតី”តិអាឌិ ចុត្តំ៎ យា “ឃស្ស…ខេប… ខេលិខេកា”តិ ខេឝសតា ឆ យា “ឃំ ខេលិកបកពំ កយ្ខំ…ខេប… អបខេរ ចា បរិយាខេយ”តិ ខេឝសតា ឆ ចុត្តា, កកចខេតា ច្ឆទំ ខេឝសតាឌ្វឃំ អទ្ធាយទ្ធា បុទ្ធាបខេរត បុទ្ធា អបខេរត អបរំ បុខេទ្ធាត យុឌ្ឋតិ យុឌ្ឋតំ ៧តិ សខេយតិ, យឆា កខេក្កាឝកំ ឃយុខេតាឝខេកត, ឃយុខេតាឝកយ្បិ កខេក្កាឝខេកត សំសក្ខតិ សខេយតិ៎ “ឃស្ស…ខេប… ខេលិខេកា”តិ ខេឝសតា “ឃំ ខេលិកបកពំ…ខេប… បរិយាខេយ”តិ ខេឝសតាយ សំសក្ខតិ សខេយតិ, “ឃំ ខេលិកបកពំ…ខេប… បរិយាខេយ”តិ ខេឝសតាបិ “ឃស្ស…ខេប… ខេលិខេកា”តិ ខេឝសតាយ សំសក្ខតិ សខេយតីតិ អខេត្ថ កខេហតខេទ្ធា៎ “កឆំ យុឌ្ឋតី”តិ បុត្ថិតទ្ធាតត្តា “តត្ត បរិឃុដ្ឋាត”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ, ឌិដ្ឋឆយ្ខេចឝតិយាឌិឋលត្តយតិទ្ធាត្តកខេដ្ឋេត យុឌ្ឋតីតិ ចុត្តំ ខេហាតិ៎

ឃំ ឃំ សុត្តំ កកចតា ខេឝសិតំ បុទ្ធាបខេរត យុឌ្ឋតិ, ពំ ពំ សុត្តយ្បិ តឹហរិត្វា បុទ្ធាបរសំសក្ខតំ ឝខេស្សតុំ “យឆាហា”តិអាឌិ ចុត្តំ៎ សំសក្ខតាកាខេរា ចុត្តតយាត្សរខេត កខេហតខេទ្ធា៎ តត្ថាតិ ខេតស្ បរិឃុដ្ឋាតសដ្ឋារពណ្ហាចិឆទិខេតស្៎ បរិឃុដ្ឋាតត្តិ ទ្វបិខេយ្ខលាឌីតិ អខេយាតិខេសាយតសិកាខេរត អារខេទ្ឋ សត្តសក្ខាខេត បចត្តំ ពណ្ហាឆរិពំ៎ បជិសដ្ឋាតខាខេលតាតិ អសុកាតិច្ចាឌិឝស្សតខាខេលត ពឝក្កប្បហាតចទេសត បហាតទ្ធំ៎ សដ្ឋារាតិ ឝស្សតបហាតទ្ធា សដ្ឋារា៎ ឝស្សតខាខេលតាតិ ឝស្សតសដ្ឋាពបឆយយក្កខាលាខាខេលត បហាតទ្ធា៎ លត្តិស ពណ្ហាចិឆទិតាតីតិ ឝស្សខេតត បហាតទ្ធពណ្ហាចិឆទិខេតហិ អចខេសសាតិ លត្តិស ពណ្ហាចិឆទិតាតិ៎ តិក្កតា ពណ្ហា ឃស្ស ខេសា តិត្តលេហា, តិត្តលាហស្ស ការខេចា តិត្តលាហតា, កា សា? ទិសាបិឌិខេសសា តិទ្ធាតឆាតុ៎

បបញ្ចាសដ្ឋានាកិតត្ថតព្វយំ ឃតិបិ អត្ថតោ ឲក់ សយាត់, ឥឝសតាឃ បត បឝក្លនាឌីហិ ចិរសរសា អត្ថីតិ ឥរស្សាតុំ "អបិចា"តិអាឌិ ចុត្តំ៉

"ឥឃាយំ បុព្ពាបរសត្តិ អាចរិឥឃត ចិករត្វា, ឥសាយំ ពតិចិឥឆា"តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា "ឥសា ចាយំ បុព្ពាបរោ សត្តី"តិអាឌិ ចុត្តំ៉ អដ្ឋកចាយំ បត ចុត្តំ – "ត ពេចលំ សុត្តត្តនំសត្ថតរយច បុព្ពាបរសត្តិ, អឆ ពោ អញ្ញោបិ អត្ថីតិ ឥរស្សាតុំ 'ឥសា ចាឃ'ត្តិអាឌិ ចុត្ត"ត្តិ (ឥតត្តិ៉ អដ្ឋ៉ ១៥ប៍)៉ តត្ថ អត្ថសត្តីតិ កិរិឃាការកាឌិចរសត អត្ថស្ស អត្ថេត សត្តិ៉ បឝសត្តីតិ តាយបឝាឌិកស្ស តាយបឝាឌិកត្តឥត សត្តិ៉ ឥឝសតាសត្តីតិ ចុត្តប្បការស្ស ឥឝសតត្តរស្ស ចុត្តប្បការឥត ឥឝសតត្តឥត សត្តិ៉ តិរឌ្ឋសសត្តីតិ តិរឌ្ឋសត្តរស្ស តិរឌ្ឋសត្តឥត សត្តិ៉

សត្តិ ច តាយ អត្ថាឝឃា យុត្តិតា អញ្ញោ សកាចឆយោ តាយ តត្ថិ, អត្ថាឌីតញ្ច លអត្ថបឝាឌីសុ អចរោឆតតោ "អត្ថសត្តិ លប្បឝាតី"តិអាឌិ ចុត្តំ៉

អត្ថសត្តិញ្ញូតសត្ថឃា អាចរិឥឃត ចិកត្វា, អឥយត្ថំ ច ពាតា, "កតយា ឥឝសតាសត្តី"តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា "ឥឝសតាសត្តិ ត ច បឆចិ"ត្តិអាឌិ ចុត្តំ៉ តត្ថ ត ច បឆចិ តិស្សាយ ឈាឃតិ ឈាឃី ឈាឃតិ ចាតិ ឲត្ថ ឈាឃី ឈាតសយត្តិ បុក្កលោ បឆចិ តិស្សាយ អាលម្ពិត្វា ត ច ឈាឃតិ, សព្ពសង្ខារតិស្សដំ បត តិព្ពាត់ តិស្សាយ អាលម្ពិត្វា ផលសយាបត្តិ ឈាឃតិ សយាបជ្ជតិ ឲចាតិ អត្ថោ ឌដ្ឋព្ពោ៉ ត ច អាបត្តិអាឌីសុបិ ឲស តឃា ឃោឥជតព្វោ៉ ផលសយាបត្តិសយត្តិ បុក្កលោ ហិ បឆចីអាឝឃា យុត្តិត្វា តិព្ពាតរយច អារព្ភ ផលសយាបត្តិ សយាបជ្ជតីតិ៉ ឲត្ថ ច បឆចីអាឌីហិ យហាភូតេហិ កាយកចឡុបកចា កហិតា ឡុបបដិឝត្ធចុត្តិតាឃ៉ អាកាសាតញ្ចាឃតតាឌីហិបិ អឡុបកចា កហិតោ, កចត្តយំ ចឌ្ឍត្វា ច ឈាឃតីតិ អធិប្បាយោ៉ ឃតិ បឆចីអាឝឃា តិស្សាយ ត ឈាឃី ឈាឃតិ ច, ឲចំ សតិ ព្ពាឆឥលាកសង្ខាតំ សត្តសត្តាត់ ចា បរឥលាកសង្ខាតំ សត្តសត្តាត់ ចា អតិត្ថ្រិយសត្តាត់ ចា តិស្សាយ ឈាឃី ឈាឃតីតិ អាសង្កតិយត្វា តំ បរិហរត្តោ "ត ច ព្ពាយំ ឥលាក"ត្តិអាឌិយាហ៉ តត្ថ ព្ពាយំ ឥលាកត្តិ ព្ពាឆឥលាកសង្ខាតោ ឌិឌ្ឋោ អត្តភាចោ សត្តសត្តាឥតា ចុត្តោ, តស្មិំ តិស្សាយ ត ឈាឃតិ ឈាឃី ឈាឃតិ ច៉ បរឥលាកត្តិ ព្ពាឆឥលាកតោ អញ្ញោ កចត្តរសង្ខាតោ សត្តសត្តាឥតា ចុត្តោ, តស្មិំ តិស្សាយ ត ច ឈាឃតិ ឈាឃី ឈាឃតិ ច៉

ឃបិចំ ក្ហកឃត្តិអាឌីសុ ព្ពាឆំ ក្ហកយំ ព្ពាឆឥលាកបរឥលាកក្ខយំ អត្តឥត ចឌ្ឍត្វា យំ ឡុបិឃតត់ ឌិដ្ឋំ, តំ ឡុបិឃតតយ្យិ៉ យំ សឌ្ឋាឃតត់ សុតំ, តំ សឌ្ឋាឃតតយ្យិ៉ យំ កត្ថាឃតតរសាឃតតឆោដ្ឋព្ពាឃតត់ មុតំ, តំ កត្ថាឃតតរសាឃតតឆោដ្ឋព្ពាឃតតយ្យិ៉ យំ អារបិឆាតុ អាកាសឆាតុ លក្ខលាឡុបំ ឌូឌាសង្ខាតំ ឆម្ពាឃតតតកឥឝសឡុបំ ចិញ្ញាតំ, តំ អារបិឆាតាឌីកំ ឆម្ពាឃតតតកឥឝសឡុបយ្យិ៉ យំ ចត្ថុ បរិឥឃសិតំ ចា អបរិឥឃសិតំ ចា សត្តិពេ បត្តំ, តំ ចត្ថុយ្យិ៉ យំ ចត្ថុ បត្តំ ចា អប្បត្តំ ចា បរិឥឃសិតំ បរិឥឃសតារហំ ឃុត្តរំ, តំ ចត្ថុយ្យិ៉ យំ ចត្ថុ ចិតក្កិតំ ចិតក្កតចរសត អាលម្ពិតព្ពំ, តំ ចត្ថុយ្យិ៉ យំ ចត្ថុ ចិចារិតំ អតុយជ្ជតចរសត អាលម្ពិតព្ពំ, តំ ចត្ថុយ្យិ៉ យំ ចត្ថុ យតសា ចិតត្តឥតច អតុចិត្តិតំ អតុចិត្តតចរសត អាលម្ពិតព្ពំ, តំ ចត្ថុយ្យិ តិស្សាយ ត ឈាឃតិ ឈាឃី ឈាឃតិ ចាតិ ឥឃាឌតា កាតព្ពា៉

ឲត្ថ ឌិដ្ឋានិកំ ពាហិន្ទ្រារូបរេមច ករេហតត្ថំ អតិត្រ្កិយពាន្ទ្ររូបស្ស អធិរេប្បតត្តា។ រេតភាហ អដ្ឋកថាចរិរេយា – “តត្រកយចិតិយុរេត្តា អតិត្រ្កិយពាន្ទ្រោ រូបរេត្តាតោ”តិ (នេត្តិ៍ អដ្ឋ៍ ៦ប៍)។ “ឃខិ ឥសាឃឹ បុក្កលោ ឃថាចុត្ត បថមិអាឥយោ តិប្បាឃ ត ឥសាឃតិ ឥសាឃឹ ឥសាឃតិ ច, ឲថំ នតិ អយំ ឥសាឃឹ បុក្កលោ ខ្ពង់ តាយ តិប្បាឃ ឥសាឃតីតិ លោកេ រោកតធិ ជាឃតិ កំ, ភ្លាហុ ត ជាឃតី”តិ បុច្ឆិតត្តត្តា ត ជាឃតីតិ ឥស្សេតុំ “អយំ នងេចកេ លោកេ”តិអាខិយាហ។ តត្ថ ឋលនយាបត្តិឥសានេតត ឥសាឃត្តោ អយំ ចឹណាសចបុក្កលោ នងេចកេ លោកេ...បេ... នងេចយតុស្សាឃ បខាឃ ឃត្ថ កត្ថចិបិ អតិស្សិតេត ចិត្តេត ឥសាឃតីតិ នងេចកេ លោកេ...បេ... នងេចយតុស្សាឃ បខាឃ រោកតធិ ត ជាឃតីតិ អរេត្ថា ករេហតត្តោ។ តេត ចុត្តំ –

“តរេយា តេ បុរិសាជញ្ញា, តរេយា តេ បុរិសុត្តម;

ឃស្ស តេ តាកំខាតាយ, កំ ត្វំ តិស្សាឃ ឥសាឃសី”តិ។ (ឥ៍ តិ៍ ៦៍លិង៍; នេត្តិ៍ ១០៣);

“រោកតធិ អចិញ្ញាឃកាតថា រោកត សុត្តេត ចិការេចតត្តោ”តិ បុច្ឆិតត្តត្តា ខ្ពុយិតា កោធិកសុត្តេត (ឥ៍ តិ៍ ១៍១៩៤) ចិការេចតត្តោតិ ឥស្សេតុំ “ឃថា យាតេរា បិបិយា”តិអាខិ ចុត្តំ។ អដ្ឋកថាយំ បត “ខ្ពុងាតិ ចឹណាសចចិត្តស្ស កត្ថចិបិ អតិស្សិតកាចំ កោធិកសុត្តេត (ឥ៍ តិ៍ ១៍១៩៤) ចក្កលិសុត្តេត (ឥ៍ តិ៍ ៦៍ប៍លិ) ច ចិការេចតុំ ‘ឃថា យាតេរា’តិអាខិ ចុត្ត”ត្តិ (នេត្តិ៍ អដ្ឋ៍ ៦ប៍) ចុត្តំ។ តត្ថ ឌាតាខិបុញ្ញាការេក, បុរេញ្ញា ថា យាតេរតិ តិថាតេរតីតិ យាតេរា, អត្តហិតបរហិតេ យាតេរតីតិ ថា យាតេរា។ បិបចិត្តប្បាឥចត្តតាឃ បិបិយា។ បុត្តត្តកាតេច កោឆស្ស ឈាតកត្តា “កោធិកោ”តិ លទ្ធតាមស្ស បរិតិព្ពាឃត្តស្ស កុលបុត្តស្ស បរិតិព្ពាតតោ ឋ្គង្គំ បជិនត្ថាខិ ចិញ្ញាណំ នយតេ្វនត្តោ ត ខាតាតិ ត បស្សតិ។ “បរចិត្តខាតតកោ យាតេរា កត្ថា ត ខាតាតី”តិ ចត្តត្តត្តា “នេរា ហិ”តិអាខិ ចុត្តំ។ នេរា កោធិកោ ហិ ឃត្ថា បបត្ថាតីតោ, តត្ថា តណ្ហាបហាតេត ឌិដ្ឋិតិស្សយោបិ អស្ស កោធិកស្ស ឃត្ថា តត្ថិ, តត្ថា ច ត ខាតាតីតិ។

“កោធិកសុត្តេតច ចិការេចតត្តោ”តិ បុច្ឆិតត្តត្តា “ឃថា ថា”តិអាខិ ចុត្តំ។ “កោធិកសុត្តចក្កលិសុត្តេហិ អតុបាខិរេសនាឃ តិព្ពាតធាតុយា អតិស្សិតកាតថា ចិកាចិតោ, ឲថំ នតិ ទ៌សាបាខិរេសនតិព្ពាតធាតុយា អតិស្សិតកាតថា រោកត ចិញ្ញាឃតីតិ អរេត្ថា ករេចយ្យា”តិ ចត្តត្តត្តា តងាបិ ត ចិញ្ញាឃតិយេចាតិ ឥស្សេតុំ “នងេចរោកត លោកេតា”តិអាខិ ចុត្តំ។ តត្ថ ទ៌សាបាខិរេសនាឃ តិព្ពាតធាតុយា ឋលនយាបត្តិឥសានេតត ឥសាឃយាតា ខ្ពុរេយ ចឹណាសថា កត្ថចិ អតិស្សិតចិត្តា ឥសាឃត្តីតិ នងេចរោកត លោកេត ត ជាឃត្តិ នយាតេរាកត...បេ... នងេចយតុស្សាឃ ត ជាឃត្តីតិ យោខតា កាតត្តោ។ អតិស្សិតចិត្តា ត ជាឃត្តីតិ ឲត្ថ ហិ ត-ការេរា ច “ឥសាឃយាតា”តិ បងេ ត នម្ពន្ធិតត្តោ “ត ឥសាឃយាតា”តិ អត្ថស្ស នម្ភចតោ។ “ត ជាឃត្តី”តិ បត នម្ពន្ធិតត្តោ រេហដ្ឋា អដ្ឋកថាយំ ឲច “លោកេ រោកតធិបិ ត ជាឃតី”តិ ចុត្តត្តា។ អយំ ឥេសតាសត្ថីតិ កោធិកសុត្តចក្កលិសុត្តាតំ អញ្ញាយត្ថា អត្ថចរេសត ឃំសត្ថតា តិទ្ធារិតា ចិឃ “ត ច បឆចិ តិស្សាឃា”តិអាខិឥេសតាឃ ច “ត ច ខ្ពុយំ លោកេ”ត្តិអាខិឥេសតាឃ ច ឃាឃ ឥេសតាឃ អត្ថចរេសត ឃំសត្ថតា តិទ្ធារិតា, តាឃ ឥេសតាឃ ឃត្ថ កត្ថចិ ឃំ កិញ្ចិ តិស្សាឃ ឥសាឃឹ ត ឥសាឃតិ, តិព្ពាតំ តិស្សាឃ ឥសាឃឹ ឥសាឃតីតិ អត្ថចរេសត តិទ្ធារិតា, អយំ ឃំសត្ថតា ឥេសតាសត្ថិ តាយាតិ អរេត្ថា ករេហតត្តោ។

เทสนายนฺติ อาจริเยน วิภตฺตา, อมฺเหหิ จ ญาตา, “กตมา นิทฺเทสวนฺตี”ติ ปุจฺฉิตพฺพตฺตา “ตตฺถ กตมา นิทฺเทสวนฺตีติ นิสฺสิตจิตฺตา”ติอาทิ วุตฺตํ. ตตฺถ ตตฺถาติ เตสุ จตูสุ อตฺถวนฺติพฺยญฺชนวนฺติเทสนาวนฺตินิทฺเทสวนฺตีสุ ยา วนฺติ “นิทฺเทสวนฺตี”ติ อุทฺทิฏฺฐา, สา นิทฺเทสโต กตมาติ ปุจฺฉตีติ อตฺโถ. นิสฺสิตจิตฺตาติ ตณฺหาทิฏฺฐิสหชาตวเสน จ อุปนิสฺสยวเสน จ นิสฺสิตํ จิตฺตํ เยสํ ปุถุชฺชนานนฺติ นิสฺสิตจิตฺตา, ปุถุชฺชนา ปุคฺคลา นิทฺทิสิตพฺพา ตาย เทสนาย ปุคฺคลาธิฏฺฐานตฺตา. ยทิ เทสนา ธมฺมาธิฏฺฐานา, เอวํ สติ นิสฺสิตํ จิตฺตํ เอตฺถ สุตฺตปฺปเทเสสุ เทสิตนฺติ นิสฺสิตจิตฺตา นิสฺสิตจิตฺตชานนตฺถาย เทสิตา สุตฺตปฺปเทสา. อนิสฺสิตํ จิตฺตํ เยสํ อริยปุคฺคลานนฺติ อนิสฺสิตจิตฺตา, อริยปุคฺคลา นิทฺทิสิตพฺพา ตาย เทสนาย ปุคฺคลาธิฏฺฐานตฺตา. ธมฺมาธิฏฺฐานาย ปน อนิสฺสิตํ จิตฺตํ ยตฺถ สุตฺตปฺปเทเสสุ เทสิตนฺติ อนิสฺสิตจิตฺตา, อนิสฺสิตจิตฺตชานนตฺถาย เทสิตา สุตฺตปฺปเทสา.

“นิสฺสิตจิตฺตา เกน นิทฺเทเสน นิทฺทิสิตพฺพา, อนิสฺสิตจิตฺตา เกน นิทฺเทเสน นิทฺทิสิตพฺพา”ติ ปุจฺฉิตพฺพตฺตา “นิสฺสิตจิตฺตา อกุสลปกฺเขน นิทฺทิสิตพฺพา”ติอาทิ วุตฺตํ. อกุสลปกฺเขน นิทฺเทเสน นิทฺทิสิตพฺพา. กุสลปกฺเขนาติอาทีสุปิ เอส นโย โยเชตพฺโพ. อกุสลปกฺขสามญฺญากุสลปกฺขสามญฺเญหิ ทสฺเสตฺวา อกุสลวิเสสกุสลวิเสเสหิ ทสฺเสตุํ “นิสฺสิตจิตฺตา สํกิเลสนา”ติอาทิ วุตฺตํ. อยํ นิทฺเทสวนฺตีติ อกุสลปกฺขาทิกสฺส ปุริมนิทฺเทสสฺส สํกิเลสาทิเกน ปจฺฉิเมน นิทฺเทเสน นิสฺสิตจิตฺตวเสน อยํ สํสทฺทา จ นิทฺเทสวนฺติ ตาย. กุสลปกฺขาทิกสฺส ปุริมสฺส นิทฺเทสสฺส โวทานาทิเกน ปจฺฉิเมน นิทฺเทเสน อนิสฺสิตจิตฺตวเสน อยํ สํสทฺทา จ นิทฺเทสวนฺติ ตายาติ วิภชิตฺวา เวทิตพฺพา.

“จตุพฺยูหหารสฺส เนรุตฺตมธิปฺปายนิทานปุพฺพาปรสนฺธิปฺปเภเทน เจว อตฺถพฺยญฺชนวนฺตินิทฺเทสวนฺติเทสนาวนฺติปฺปเภเทน จ วิภชิตพฺพากาโร เกน อมฺเหหิ ชานิตพฺโพ สทฺทหิตพฺโพ”ติ วตฺตพฺพภาวโต “เตนาหา”ติอาทิ วุตฺตํ. ตตฺถ เตน ตถา วิภชิตพฺพากาเรน อายสฺมา มหากจฺจาโน “เนรุตฺตมธิปฺปาโย”ติอาทิกํ (เนตฺติ. ๓ หารสงฺเขป) ยํ วจนํ อาห, เตน วจเนน ตุมฺเหหิ จตุพฺยูหหารสฺส ตถา วิภชิตพฺพากาโร ชานิตพฺโพ สทฺทหิตพฺโพติ วุตฺตํ โหติ.

“เอตฺตาวตา จ จตุพฺยูหหาโร ปริปุณฺโณ, อญฺโญ นิยุตฺโต นตฺถี”ติ วตฺตพฺพตฺตา “นิยุตฺโต จตุพฺยูโห หาโร”ติ วุตฺตํ. ตตฺถ ยสฺมึ ยสฺมึ ปิฏกตฺตยํ โย โย จตุพฺยูโห, โส โส จตุพฺยูหหาโร จ ยถาลาภวเสน โยชิโต, ตสฺมึ ตสฺมึ ปิฏกตฺตยํ โส โส จตุพฺยูโห จตุพฺยูหหาโร ตถา นิทฺธาเรตฺวา ยุตฺโต โยชิโตติ อตฺโถ ทฏฺฐพฺโพ.

อิติ จตุพฺยูหหารวิภงฺเค สตฺติพลานุรูปา รจิตา

วิภาวนา นิฏฺฐิตา.

បណ្ឌិតេហិ បន អដ្ឋកថាដីកានុសារេន ឧទ្ធរិត្វា វិត្ថារតោ វិភជិត្វា គហេតព្វាតិ.

៧. អាវដ្ដហារវិភង្គវិភាវនា

១៨. យេន យេន សំវណ្ណនាវិសេសភូតេន ចតុព្យូហហារវិភង្គេន នេរុត្តាទយោ វិភត្តា, សោ…បេ… ចតុព្យូហហារវិភង្គោ បរិបុណ្ណោ, “កតមោ អាវដ្ដោ ហារវិភង្គោ”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា តត្ថ កតមោ អាវដ្ដោ ហារោ”តិអាទិ វុត្តំ. តត្ថ តត្ថាតិ តេសុ និទ្ទិដ្ឋេសុ សោឡសសុ ទេសនាហារាទីសុ កតមោ សំវណ្ណនាវិសេសោ អាវដ្ដោ ហារោ អាវដ្ដហារវិភង្គោ នាមាតិ បុច្ឆតិ. “ឯកម្ហិ បទដ្ឋានេ”តិអាទិនិទ្ទេសស្ស ឥទានិ យថា វុច្ចមានោ “អារព្ភថា”តិអាទិកោ វិត្ថារសំវណ្ណនាវិសេសោ អាវដ្ដហារវិភង្គោ នាមាតិ គហិតោ. “តត្ថ ទេសនាយំ ឯកម្ហិ បទដ្ឋានេ ទេសនារុឡ្ហេ សេសកំ បទដ្ឋានំ បរិយេសតិ, បរិយេសិត្វា កថំ បដិបក្ខេ អាវដ្ដេតី”តិ វត្តព្វត្តា –

“អារព្ភថ និក្កមថ, យុញ្ជថ ពុទ្ធសាសនេ;

ធុនាថ មច្ចុនោ សេនំ, នឡាគារំវ កុញ្ជរោ”តិ –

គាថា វុត្តា. ឯត្ថ គាថាយំ ឯកម្ហិ បទដ្ឋានេ ទេសនារុឡ្ហេ សេសកំ បទដ្ឋានំ បរិយេសតីតិ វុត្តំ ហោតិ. គាថត្ថោ បន អដ្ឋកថាយំ (នេត្តិ. អដ្ឋ. ១៨) វុត្តោ.

“អារព្ភថា’តិអាទិគាថាយំ កតរស្មិំ បទដ្ឋានេ ទេសនារុឡ្ហេ កតមំ សេសកំ បទដ្ឋានំ បរិយេសតី”តិ វត្តព្វត្តា “អារព្ភថ និក្កមថាតិ វីរិយស្ស បទដ្ឋាន”ន្តិអាទិ វុត្តំ. តត្ថ “វីរិយស្ស បទដ្ឋាន”ន្តិ សាមញ្ញេន វុត្តម្បិ អារព្ភធាតុសង្ខាតំ វីរិយំ និក្កមធាតុសង្ខាតស្ស វីរិយស្ស បទដ្ឋានំ, និក្កមធាតុសង្ខាតំ វីរិយំ បរក្កមធាតុសង្ខាតស្ស វីរិយស្ស បទដ្ឋានំ, បរក្កមធាតុសង្ខាតំ វីរិយំ សមថភាវនាសហិតស្ស វីរិយស្ស បទដ្ឋានន្តិអាទិនា បរិយេសិតព្វន្តិ គហេតព្វំ. “យុញ្ជថា”តិ ឥមិនា វុត្តំ សមថភាវនាសហិតំ វីរិយំ “ពុទ្ធសាសនេ”តិ ឥមិនា វុត្តស្ស មហគ្គតសមាធិស្ស បទដ្ឋានំ, ទេសនារុឡ្ហំ ឯតាទិកំ សេសកម្បិ បទដ្ឋានំ បរិយេសិតព្វំ. “ធុនាថ មច្ចុនោ សេន”ន្តិ បទេន គហិតំ វិបស្សនាសហិតំ វីរិយំ កិលេសធុននេ សមត្ថាយ បញ្ញាយ បទដ្ឋានំ, ទេសនារុឡ្ហំ សមាធិអាទិកំ សេសកម្បិ បទដ្ឋានំ បរិយេសិតព្វំ.

“យទិ ‘អារព្ភថា’តិអាទិកំ វុត្តំ វីរិយំ សាមញ្ញភូតំ វីរិយសមាធិបញ្ញានមេវ បទដ្ឋានំ សិយា, ឯវំ សតិ កថំ វដ្ដំ ឆិន្ទិត្វា វិវដ្ដំ បាបេស្សតី”តិ វត្តព្វត្តា បុន “អារព្ភថ និក្កមថាតិ វីរិយិន្ទ្រិយស្ស បទដ្ឋាន”ន្តិអាទិ វុត្តំ. អាធិបច្ចកិច្ចតាយ យុត្តស្សាបិ វីរិយាទិកស្ស បទដ្ឋានត្តា អារព្ភត្តា យោគាវចរបុគ្គលំ វដ្ដំ ឆិន្ទិត្វា វិវដ្ដំ បាបេតីតិ វុត្តំ ហោតិ. “អារព្ភថា”តិអាទិកា បន យស្មា

វីរិយារម្ភវត្ថុអាទិទេសនា ហោតិ, តស្មា អារម្ភវត្ថុអាទីនិយេវ និទ្ទិដ្ឋានិ បក្ខន្ទន្តិ ចោទេតិ យនបិ កត្វា អាហ “ឱយាតិ បក្ខន្ទនាតិ ទេសនា”តិ។ “អារព្ភា”តិអាទិកា យថាវុត្តបក្ខន្ទនាតិ ទេសនា ហោតិ, ន វីរិយារម្ភវត្ថុអាទីនិ, តស្មា បក្ខន្ទនំយេវ និទ្ទិដ្ឋន្តិ ទដ្ឋព្វំ។

ឯវំ “អារព្ភា”តិអាទិទេសនាយ បក្ខន្ទនវសេន អត្ថំ វិភជិត្វា, អយម្បិ ច ចោទនា, “កថំ តស្សាយេវ ទេសនាយ បដិបក្ខវសេន អត្ថោ វិភជិតព្វោ”តិ ចោទេត្វា “អយុត្តត្ថានំ ចា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ យោគេ ភាវនាយំ អយុត្តត្ថានំ សត្តានំ អបរិបក្កាការានំ យោគេ យោគហេតុ ចារយតាភាវិយវសេន អាយតិំ ឧប្បត្តិយា “អារព្ភា”តិអាទិទេសនា អារទ្ធា។ យុត្តត្ថានំ បរិបក្កាការានំ សត្តានំ អារព្ភ អារព្ភហេតុ និទ្ទេសេ ទស្សេត្វា បរិឧប្បត្តិយា “អារព្ភា”តិអាទិទេសនា អារទ្ធា។

តត្ថ តេសុ យុត្តាយុត្តេសុ បរិបក្កាបរិបក្កាការេសុ យេ អបរិបក្កាការា សត្តា ន យុត្តា, តេ អបរិបក្កាការា សត្តា បយោគមូលកា ហុត្វា យោគេ ភាវនាយំ យេន បយោគេន ន យុត្តា, សោ បយោគោ តណ្ហាមូលកោ បយោគោ, អវិជ្ជាមូលកោ បយោគោតិ ទុវិធោ ហោតិ។ តត្ថ តស្មិំ ទុវិធេ បយោគេ អញ្ញាណេន ភិក្ខុនោ អវិជ្ជាមូលកោ សត្តោ យេន បយោគេន និយ្យាតិ “ឱយេ ឧប្បាទេតុមិច្ឆា បក្ខន្ទន្តា និយ្យាតិ នាមា”តិ និទ្ទិដ្ឋាតិ, អយំ អញ្ញាណហេតុកោ បយោគោ អវិជ្ជាមូលកោ បយោគោ នាម។ យោ បយោគោ តណ្ហាមូលកោ, សោ បយោគោ ទុវិធោ អនុប្បន្នានំ កុសលានំ ឧប្បាទនាយ បរិយេសន្តោ តណ្ហាយ សត្តោ យំ បយោគំ អាបជ្ជតិ, អយំ បយោគោ ច, ឧប្បន្នានំ កុសលានំ ឋិតត្ថាយ រក្ខន្តោ តណ្ហាយ សត្តោ អារក្ខនិមិត្តំ យំ បយោគំ អាបជ្ជតិ, អយំ បយោគោ ច, ឋិតំ កុសលំ បរិវុឌ្ឍេន្តោ តណ្ហាយ សត្តោ បរិវុឌ្ឍិនិមិត្តំ យំ បយោគំ អាបជ្ជតិ, អយំ បយោគោ ចាតិ ទុវិធោ ហោតិ។ ឥតិ ឯវំ អយំ បយោគោ ចតុព្ពិធោ អវិជ្ជាបក្ខន្ទនោ ឯកវិធោ បយោគោ, តណ្ហាបក្ខន្ទនោ ទុវិធោ បយោគោតិ ចតុព្ពិធោ ហោតិ។ តត្ថ តាសុ អវិជ្ជាតណ្ហាសុ នាមកាយោ ផស្សាទិនាមសមូហោ អវិជ្ជាយ បក្ខន្ទតិ, រូបកាយោ បថវីអាទិរូបសមូហោ តណ្ហាយ បក្ខន្ទតិ ហោតិ។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – អារព្ភធាតុនិក្កមធាតុបរក្កមធាតុសង្ខាតស្ស វីរិយស្ស បដិបក្ខោ ចតុព្ពិធោ បយោគោ និទ្ទិដ្ឋោ, និទ្ទិដ្ឋោ ឯកវិធស្ស បយោគស្ស អវិជ្ជា បក្ខន្ទតិ, ទុវិធស្ស បយោគស្ស តណ្ហា បក្ខន្ទតិ។ អវិជ្ជាយ នាមកាយោ បក្ខន្ទតិ, តណ្ហាយ រូបកាយោ បក្ខន្ទន្តិ បដិបក្ខេ អាវជ្ជេត្វា បក្ខន្ទតិ បរិយេសិតព្វន្តិ។

“កស្មា នាមកាយោ អវិជ្ជាយ បក្ខន្ទតិ កថតិ, រូបកាយោ តណ្ហាយ បក្ខន្ទតិ កថតី”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “តំ កិស្ស ហេតុ”តិ បុច្ឆិត្វា “រូបីសុ ភវេសុ អជ្ឈោសានំ, អរូបីសុ សម្មោហោ”តិ វុត្តំ។ រូបីសុ ភវេសុ រូបសម្មោហសុ អភិរមណាទិវសេន អជ្ឈោសានំ តណ្ហាភិនិវេសោ សត្តេសុ បតិដ្ឋិតោ យស្មា ហោតិ, តស្មា រូបកាយោ តណ្ហាយ បក្ខន្ទតិ កថតិ។ អតិរេកតរំ ហិ សំសារេ វត្តិបុរិសា អញ្ញមញ្ញរូបាភិរាមា កថន្តិ។ អរូបីសុ ផស្សាទីសុ សុខុមភាវតោ សម្មោហោ សត្តេសុ បតិដ្ឋិតោ យស្មា ហោតិ, តស្មា នាមកាយោ អវិជ្ជាយ បក្ខន្ទតិ កថតីតិ យោជនា កាតព្វា។ ឥទំ វុត្តំ ហោតិ – រូបកាយនាមកាយេសុ អារម្មណករណវសេន តណ្ហាយ ច អវិជ្ជាយ ច ឧប្បជ្ជនតោ រូបកាយោ តណ្ហាយ បក្ខន្ទតិ, នាមកាយោ អវិជ្ជាយ បក្ខន្ទតិ និទ្ទិដ្ឋោ ចាតិ។

“កតមេ រូបកាយោ, កតមេ នាមកាយោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ រូបកាយោ រូបក្ខន្ធោ, នាមកាយោ ចត្តារោ អរូបិនោ ខន្ធា”តិ វុត្តំ។ តត្ថ ទេសុ រូបកាយនាមកាយេសុ រូបកាយោ រូបសមូហោ នាម រូបក្ខន្ធោ ហោតិ, នាមកាយោ នាមសមូហោ នាម ចត្តារោ អរូបិនោ ខន្ធាតិ។ ឥមេ បញ្ចក្ខន្ធា អវិជ្ជាតណ្ហានំ អារម្មណត្តា វិសោធិតព្ពា ភវេយ្យុំ, “កតមេន ឧបាទានេន វិសោធិតព្ពា ភវន្តី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា តទេវ បុច្ឆិតា ទស្សេន្តោ “ឥមេ បញ្ចក្ខន្ធា កតមេន ឧបាទានេន វិសោធិតព្ពា? តណ្ហាយ ច អវិជ្ជាយ ចា”តិ វុត្តំ។ តត្ថ ឧបាទានភូតាយ តណ្ហាយ ច ឧបាទានភូតាយ អវិជ្ជាយ ច ឥមេ បញ្ចក្ខន្ធា វិសោធិតព្ពា នាម ភវន្តីតិ យោជនា កាតព្ពា។

“កិត្តកានិ ឧបាទានានិ តណ្ហា នាម ភវន្តិ, កិត្តកានិ ឧបាទានានិ អវិជ្ជា នាម ភវន្តី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ តណ្ហា ទ្វេ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថាតិ តាសុ តណ្ហាអវិជ្ជាសុ។ កាមុបាទានញ្ច សីលព្ពតុបាទានញ្ច ទ្វេ ឧបាទានានិ តណ្ហា នាម ភវន្តិ។ តណ្ហាវសេន ហិ “មម សីលំ, មម វតំ”ន្តិ បរាមសនំ ភវតិ។ ទិដ្ឋុបាទានញ្ច អត្តវាទុបាទានញ្ច ទ្វេ ឧបាទានានិ អវិជ្ជា នាម ភវន្តិ។ អវិជ្ជាវសេន ហិ សស្សតទិដ្ឋិ ចេវ អត្តាភិនិវេសទិដ្ឋិ ច ភវន្តិ។ “ឥមេហិ ចតូហិ ឧបាទានេហិ វិសោធិតព្ពា ចតូសុ សច្ចេសុ កិត្តកំ សច្ចំ នាមា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “ឥមេហី”តិអាទិ វុត្តំ។ យេ លោកិយក្ខន្ធា វិសោធិតព្ពា ខន្ធា ភវន្តិ, ឧបាទានេន ហិ ឧបាទានានិបិ ភវន្តិ, ឥទំ វិសោធិតព្ពក្ខន្ធបញ្ចកំ ទុក្ខំ ទុក្ខសច្ចំ នាម។ យានិ ចត្តារិ ឧបាទានានិ ទុក្ខការណានិ ភវន្តិ, អយំ ឧបាទានចតុក្កោ សមុទយោ សមុទយសច្ចំ នាម ភវតិ។ បញ្ចក្ខន្ធាតិ វិសោធិតព្ពា បញ្ចក្ខន្ធា ទុក្ខចតុក្កាទេនោ ទុក្ខំ។ តេសន្តិ វិសោធិតព្ពានំ បញ្ចក្ខន្ធានំ។ ធម្មំ ទេសេតីតិ “អារម្មណា”តិអាទិកំ ធម្មំ ទេសេន្តោ សុត្តន្តរូបំ ភគវា ទេសេតិ។ នាមរូប្បញ្ញាណ បរិញ្ញា វុត្តម្បិ អត្ថវសេន ជានេយ្យំ ទស្សេតុំ បុន “ទុក្ខស្ស បរិញ្ញាយ, សមុទយស្ស បហានាយា”តិ វុត្តំ។

១០។ អារម្មណបដិបក្ខភូតបយោគវសេន បុរិមសច្ចុទ្ទយំ អាចរិយេន តិដ្ឋារិតំ, អយម្បិ ច ឈានំ, “ឥតរេសច្ចុទ្ទយំ កថំ តិដ្ឋារិតព្ពំ”ន្តិ ចត្តព្ពត្តា តំ ទ្វយម្បិ បយោគមុខេនេវ តិដ្ឋារិតព្ពន្តិ ទស្សេតុំ “តត្ថ យោ តិចិនោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តត្ថាតិ តេសុ តណ្ហាមូលកអវិជ្ជាមូលកេសុ បយោគេសុ។ តស្សាតិ តិចិនស្ស តណ្ហាមូលកស្ស បយោគស្ស។ សមថវិបស្សនាតិ អស្សាទានុភូតំ បរិញ្ញាតវេទនា។ ទុក្ខតាតិ អត្តចិត្តស្ស ទុក្ខសន្តាតា។ បដិសំហរណាតិ “តស្សា”តិ ឥមិនា វុត្តស្ស បយោគស្ស បដិបក្ខភូតេន អប្បមាទានុយោគេន សំហរណា យា ទេសនា អត្ថិ, អយំ បយោគស្ស បដិបក្ខភូតេន អប្បមាទានុយោគេន បចត្តា ទេសនសន្តាតា ភាចនា សមថោ នាមាតិ បយោគស្ស បដិបក្ខមុខេន បុន អាចរិយេន សមថោ តិដ្ឋារិតោតិ។

“សោ សមថោ កថំ កេន ឧបាយេន ភវតី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា តថា បុច្ឆិតា ឧបាយំ ទស្សេតុំ “សោ កថ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ កថន្តិ កេន ឧបាយេន។ “កាយេន្តីតិ កាយា, កាយិយន្តីតិ វា កាយា”តិ វុត្តានំ ទ្វិន្នំ កាយានំ បដិច្ចឧប្បន្នានំ អស្សាទញ្ច, “អប្បស្សាទា កាមា ពហុទុក្ខា”តិអាទិ (ម។ និ។ ១។២៣៥) ចនតោ អប្បស្សាទតីយានំ កាយានំ បដិច្ចឧប្បន្នានំ អាទីនវញ្ច។ កាយានន្តិ ច ពហុវចនំ សាមិវចនំ។ តេន វុត្តំ –“កាយេ បដិច្ចា”តិ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ១០)។ “កាយានមេតំ និស្សរណំ, យទិទំ នេក្ខម្ម”ន្តិ (ឥតិវុ។ ៧២) ចនតោ និស្សរណន្តិ ឥមំ បជហន្តានំ អធិប្បេតំ។ ចោការន្តិ ៩ត្ថ ច-ការោ អាកមោ, ឌ-ការោ លោមកភាវ។ អានិសំសន្តិ ចតុបារិសុទ្ធិសីលាទិកំ។ យថា ញាតាតិ, តថា តេន ឧបាយេន សមថោ ភវតីតិ អត្ថោ។

ᩈᨾᨳᩮᩣ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩉᩥ ᨧ ᨬᩣᨲᩮᩣ, “ᨠᨲᨾᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩴ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲᩩᩴ “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩣ ᩅᩦᨾᩴᩈᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨠᩣᨿᩣᨶᩥ ᩋᩔᩣᩈᩣᨴᨿᩮᩣ ᨿᨴᩣ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨲᨴᩣ ᩈᨾᨳᩮᩣ ᨽᩅᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, “ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨳᩮ ᨽᩅᨾᩣᨶᩮ ᩈᨲᩥ ᨠᨲᨾᩣ ᨽᩅᨲᩦ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩣ ᩅᩦᨾᩴᩈᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨳᩮ ᨽᩅᨾᩣᨶᩮ ᩈᨲᩥ ᩋᩔᩣᩈᩣᨴᩦᨶᩴ ᨿᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᩅᩦᨾᩴᩈᩣ ᩁᩪᨸᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᩅᩦᨾᩴᩈᩣ ᩁᩪᨸᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᨸᩔᨶᨲᩮᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᩋᨳ ᩅᩣ ᨲᩥᩅᩥᨵᩔ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨾᩪᩃᨠᩔ ᨸᨿᩮᩣᨣᩔ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩮᨶ ᩁᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨸᨭᩥᩈᩴᩉᩁᨱᩣ, ᩋᨿᩴ ᩈᨾᨳᩮᩣᨲᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, “ᨠᨲᨾᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩣ ᩅᩦᨾᩴᩈᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᨾᨳᩮ ᩈᨲᩥ ᨿᨳᩣᩅᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨸᨿᩮᩣᨣᩔ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣᨴᩥᨲᩮᩣ ᨿᩣ ᩅᩦᨾᩴᩈᩣ ᩁᩪᨸᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ, ᩋᨿᩴ ᩅᩦᨾᩴᩈᩣ ᩁᩪᨸᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᨶ ᨸᩔᨶᨲᩮᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᩅᩦᨾᩴᩈᩣᩅ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ, ᩁᩪᨸᨸᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩣ ᨻᩃᩅᨲᩦᨲᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩣ᪨

ᩈᨾᨳᩮᩣ ᨧᩮᩅ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣ ᨧ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩥᨲᩣ, “ᩍᨾᩮ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩥᨲᩣ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨠᩥᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᩍᨾᩮ ᨴ᩠ᩅᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᨾᨳᩮᩣ ᩈᨾᨳᨽᩣᩅᨶᩣᨸᩣᩁᩥᨸᩪᩁᩥᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩅᩥᨸᩔᨶᩣ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨽᩣᩅᨶᩣᨸᩣᩁᩥᨸᩪᩁᩥᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨ “ᩍᨾᩮᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨽᩣᩅᩥᨿᨾᩣᨶᩮᩈᩩ ᨠᨲᨾᩮ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᨸᩉᩦᨿᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᩍᨾᩮᩈᩩ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᨾᨳᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨽᩣᩅᩥᨿᨾᩣᨶᩮ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᨸᩉᩦᨿᨲᩥ, ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨿ ᨽᩣᩅᩥᨿᨾᩣᨶᩣᨿ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᨸᩉᩦᨿᨲᩦᨲᩥ ᩍᨾᩮ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨸᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨸᩉᩦᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨧᩮᩅ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨧ᪨ “ᩍᨾᩮᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨸᩉᩦᨿᨾᩣᨶᩮᩈᩩ ᨠᨲᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨸᩣᨴᩣᨶᩣᨴᨿᩮᩣᨸᩥ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᨠᩃᩅᨭ᩠ᨭᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩴ ᨴᩔᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ “ᩍᨾᩮᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨸᩉᩦᨶᩮᩈᩩ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨾᩣᩉ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᩈᨾᨳᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨸᩉᩦᨿᨾᩣᨶᩣᨿ, ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨸᩉᩦᨿᨾᩣᨶᩣᨿ ᩍᨾᩮᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩥ ᨽᩣᩅᨶᩣᩉᩥ ᨸᩉᩦᨶᩮᩈᩩ ᨠᩣᨾᩩᨸᩣᨴᩣᨶᩣᨴᩦᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩏᨸᩣᨴᩣᨶᩣᨶᩥ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᨶᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᩈᩮᨶ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨽᨦ᩠ᨣᨠ᩠ᨡᨱᩅᩈᩮᨶ᪨

ᩑᨲ᩠ᨳᩣᩉ – “ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣ ᩏᨸᩣᨴᩣᨶᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ “ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᨸᩉᩦᨿᨾᩣᨶᩣᨿ ᩏᨸᩣᨴᩣᨶᩣᨶᩥ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᨧᨶᩴ ᨿᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩩ, ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᨸᩉᩦᨿᨾᩣᨶᩣᨿ ᩏᨸᩣᨴᩣᨶᩣᨶᩥ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ? “ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣ ᩏᨸᩣᨴᩣᨶᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ”ᨲᩥ ᨸᨴᩮᨶ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᩉᩥᨲᨲᨱ᩠ᩉᩣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣ ᩏᨸᩣᨴᩣᨶᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᩉᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩉᩥᨲᩣᩅ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ, ᩑᩅᩴ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᩉᩥᨲᩣᩅ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩏᨸᩣᨴᩣᨶᩣᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᩉᩥᨲᨲᨱ᩠ᩉᩣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣ ᩏᨸᩣᨴᩣᨶᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩦᨲᩥ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩅᩥᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨽᨶᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩮᨴᩅᩈᩮᨶ ᩏᨸᩣᨴᩣᨶᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣ ᨲᨳᩮᩅ ᨽᩅᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣᨲᩥ ᩑᩈ ᨶᨿᩮᩣ ᩈᩮᩈᩮᩈᩩᨸᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᨲᩔ ᨠᩮᩅᩃᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩔ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩉᩥᨲᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩮᩣ ᨣᩉᩥᨲᩮᩣᨲᩥ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᩍᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩅᩥᩈᨽᩣᨣᩈᨽᩣᨣᨾᩩᨡᩣᨶᩥ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᨶᩅᩈᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩥᨲᩣᨶᩥ ᨧ ᨸᩩᩁᩥᨾᩣᨶᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᨧ, ᩈᨾᨳᩮᩣ ᨧ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣ ᨧ ᩍᨾᩮ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨧ ᨾᨣ᩠ᨣᩈᨧ᩠ᨧᩴ, ᩅᨭ᩠ᨭᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᩅᨭ᩠ᨭᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩥᨲᩣᨶᩥ᪨

“ᩅᩦᩁᩥᨿᨸᨭᩥᨸᨠ᩠ᨡᨽᩪᨲᩔ ᨸᨾᩣᨴᩣᨴᩥᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᩅᩈᩮᨶ ᩅᩣ ᩈᨽᩣᨣᨽᩪᨲᩔ ᨸᨾᩣᨴᩣᨴᩥᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᩅᩈᩮᨶ ᩅᩣ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᨽᩣᩅᩮᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩉᩥ ᨠᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨴᩉᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᨲᩮᨶᩣᩉᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩮᨶ ᨲᨳᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᨽᩣᩅᩮᨶ ᨽᨣᩅᩣ “ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽᨳ ᨶᩥᨠ᩠ᨠᨾᨳᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨣᩣᨳᩣᩅᨧᨶᩴ ᩋᩣᩉ, ᨲᩮᨶ “ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽᨳ ᨶᩥᨠ᩠ᨠᨾᨳᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨣᩣᨳᩣᩅᨧᨶᩮᨶ ᨲᨳᩣ ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᨽᩣᩅᩮᩣ ᨬᩪᩉᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩉᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

“អារព្ភថ និក្កមថា”តិអាទិនា វោទានបក្ខមេវ និក្ខិបិត្វា តស្សេវ វោទានបក្ខស្ស វិសភាគធម្មសភាគធម្មវសេន អាវដ្ដេត្វា ចតុសច្ចនិទ្ធារណំ កាតព្វ”ន្តិ បុច្ឆិតត្តា សំកិលេសបក្ខម្បិ និក្ខិបិត្វា តស្សេវ សំកិលេសស្ស វិសភាគធម្មសភាគធម្មវសេនបិ អាវដ្ដេត្វា ចតុសច្ចនិទ្ធារណំ ទស្សេតុំ “យថាបិ មូលេ”តិអាទិគាថាវចនមាហ។ អដ្ឋកថាយំ បន –

“ឯវំ វោទានបក្ខំ និក្ខិបិត្វា តស្ស វិសភាគធម្មវសេន, សភាគធម្មវសេន ច អាវដ្ដនំ ទស្សេត្វា ឥទានិ សំកិលេសបក្ខំ និក្ខិបិត្វា តស្ស វិសភាគធម្មវសេន, សភាគធម្មវសេន ច អាវដ្ដនំ ទស្សេតុំ ‘យថាបិ មូលេ’តិ គាថមាហា”តិ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ១០) –

វុត្តំ។ គាថាត្ថោបិ អដ្ឋកថាយំ វុត្តោ។ តថាបិ យតិបោតានំ អត្ថាយ អដ្ឋកថានុសារេន កថយិស្សាម។

សមុហោ រុក្ខោ មូលតិ បតិដ្ឋាតិ ឯតេន អវយវេន ឧបការេន ជីវតីតិ មូលំ, កឹ តំ? ឧបការេន ជីវតោ មូលសង្ខាតោ រុក្ខាវយវោ, តស្មិំ មូលេ។ នត្ថិ ឧបទ្ទវោ ផរសុឆេទាទិអន្តរាយោ អស្ស មូលស្សាតិ អនុបទ្ទវោ។ ទឡ្ហោតិ ឧបទ្ទវាការេន សការណោ ថិរោ សតិ។ ឆិន្ទីយតីតិ ឆិន្នោ, កោ សោ? ឧបរិ បតិដ្ឋិតមូលសហិតោ រុក្ខាវយវោ, ន ឆិន្នោ គហិតោ រុក្ខាវយវោ។ រូហតិ វឌ្ឍតីតិ រុក្ខោ។ សោ ច ឧបរិ បតិដ្ឋិតមូលសហិតោ រុក្ខាវយវោ រុក្ខោតិ វុត្តោ យថា “សមុទ្ទោ ទិដ្ឋោ”តិ។ បុនរេវ រូហតីតិ បុន អង្កុរុប្បាទនំ សន្តាយ វុត្តំ។ តណ្ហានុសយេតិ អត្តកាមសន្តានស្ស រុក្ខស្ស មូលេ។ អនុហតេតិ អរហត្តមគ្គញាណេន អនុបច្ឆិន្នេ សតិ ឥទំ អត្តកាមសន្តានំ ទុក្ខំ ទុក្ខហេតុ បុនប្បុនំ អភិនិព្វត្តតិ និព្វត្តតីតិ ន និរុជ្ឈតិយេវាតិ គាថាត្ថោ។

“ឥធ គាថាយំ យោ តណ្ហានុសយោ អនុហតការេន រុក្ខស្ស និព្វត្តកស្ស មូលន្តិ វុត្តោ, អយំ តណ្ហានុសយោ កតមស្សា តណ្ហាយ អនុសយោ”តិ បុច្ឆតិ, “តណ្ហាយ កាមតណ្ហាទិវសេន ពហុវិធត្តា ភវតណ្ហាយ អនុសយោ”តិ វិស្សជ្ជេតិ ភវស្សាទតណ្ហាការេន យោ អនុសយោ ឯតស្ស ភវតណ្ហាសង្ខាតស្ស ធម្មស្ស បច្ចយោ ហោតិ, អយំ អនុសយោ អប្បហីនានុសយោ ហោតិ។ “អនុសយោ ពហុវិធោ, កស្មា អប្បហីនានុសយោតិ សង្គហិតព្វោ”តិ វត្តព្វត្តា “អប្បហីនបច្ចយា ហិ ភវតណ្ហា”តិ វុត្តំ។ អប្បហីនាយ ភវតណ្ហាយ បច្ចយត្តា អប្បហីនានុសយោ សង្គហិតព្វោ។ អប្បហីនាយ ហិ ភវេសុ អាទីនវស្ស អទស្សនេន ភវស្សាទតណ្ហា ភវតីតិ។ ឥធ ច កិលេសាតិអាទីសុបិ ហេដ្ឋា វុត្តនយានុសារេន ចត្តារិ សច្ចានិ និទ្ធារេត្វា វិសភាគសភាគធម្មាវដ្ដនំ វិញ្ញាតព្វំ, សមថវិបស្សនា បន យុគនទ្ធវសេន គហេតព្វា។

“សព្វបាបស្សា”តិអាទិកស្ស អនុសន្ធេត្វា អដ្ឋកថាយំ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ១០) វុត្តំ។ សព្វបាបស្សាតិ កម្មបថប្បត្តាបត្តស្ស និរវសេសស្ស អកុសលស្ស។ អករណន្តិ សបរសន្តានេសុ អនុប្បាទនំ។ កុសលស្សាតិ កម្មបថប្បត្តាបត្តស្ស តេភូមកកុសលស្ស ចេវ លោកុត្តរកុសលស្ស ច។ ឧបសម្បទាតិ សន្តានេ ឧប្បាទនវសេន សម្បទា។ សស្ស អត្តនោ ចិត្តន្តិ សចិត្តំ, សចិត្តស្ស បរិយោទាបនំ វោទានំ អរហត្តផលុប្បត្តិយាតិ សចិត្តបរិយោទាបនំ។ អរហត្តមគ្គុប្បាទោ បន “កុសលស្ស ឧបសម្បទា”តិ បទេន គហិតោ។ ឯវំ

អកោរលានិត្តឃឌឹបត់ ញុទ្ធាត់ ឃឡុាឃឡួទ្ធាត់ ឃាឃត់ ឱូចាឌោតិ កាឆាទេត្វា៎

កាឆាឃំ ឃស្ស បិបស្ស អកោរលំ ចុត្តំ, តំ បិបំ ក្ឌុទិតកឡុបឆចឃេត ចិកឌិតុំ “ឃព្ពបិបំ ភាឃា”តិអាឌិ ចុត្តា៎ ឌោឃឃឡុ្ឋាភត្តិ

ឃេក្យូចឃេត ចុត្តំ, ឡោកឃឡុ្ឋាភឃ្បិ កចតិ៎ ឡោកឃឡុ្ឋាភត្តិបិ ឃេក្យូចឃេត ចុត្តំ, ឌោឃឃឡុ្ឋាភឃ្បិ កចតិ៎ ឃេាហឃឡុ្ឋាភឃ្បិ

តឆេច ចុត្តា៎ ឡោកឃឡុ្ឋាភឌោឃឃឡុ្ឋាភឃ្បិ ឃឡុ្កចតីតិ ឌឌ្ឋា៎ ឃព្ពបិឡេបិ ក្ឌុទិតកឡុបឆប្យកេឌេភ ចិកទេត្វា, “ឲត្តទោកេភច

ចិកឌិតទេព្វា, ក្ខាហុ អទេព្វាភ ចិកឌិតទេព្វា”តិ បុច្ឆិតព្វាត្តា អទេព្វាភ អកុឃលឡុលអកតិកឃភកេឌេភបិ ចិកឌិតុំ “ឃា អកិព្បា”តិអាឌិ ចុត្តា៎

អឌ្ឋកឆាឃំ បភ “ឲចំ ក្ឌុទិតអកុឃលកឡុបឆកឡុចិកោរោភ ‘ឃព្ពបិប’ត្តិ ឲត្វ ចុត្តបិបំ ចិកឌិត្វា ព្ចោតិឃ្ស អកុឃលឡុលចឃេត

អកតិកឃភចិកាកឃ្បិ ឌេឃ្សុំ ‘អកុឃលឡុល’ត្តិអាឌិ ចុត្ត”ត្តិ (ទេត្តិ៎ អឌ្ឋ៎ ១០) អត្ថុឃន្ត្សទេត្វា ចុទេត្តា៎ ឃេាហចឃេត ឃកាចំ អឌាភត្តឃ្ស

កឃឃឡុ្កចទោ ឃំ កឃា ច ឃេាហា ច អកតិ កច្ឆតិ, ព្ចឌំ ឃេាហឃឡុ្ឋាភត្តិ ចុត្តា៎

ឃព្ពបិឡេបិ អាចទិឃេភ ចិកទេត្វា, អទេឃត្វិ ច ឌាោទោ, “កតឃំ ឃព្ពបិបឃ្ស អកោរល”ត្តិ បុច្ឆិតព្វាត្តា តត្វ ឡោកា អឃុកាឃា”តិអាឌិ ចុត្តា៎

អឌ្ឋកឆាឃំ បភ –

“ឲត្តាចតា ‘ឃព្ពបិបឃ្ស អកោរល’ត្តិ ឲត្វ បិបំ ឌេឃ្សុត្វា ព្ចោតិ តឃ្ស អកោរលំ ឌេឃ្សទេត្វា ‘ឡោកា…ឃេប… បព្វាឃា’តិ តីហិ

កុឃលឡុលេហិ តិល្លំ អកុឃលឡុលាគំ បហាភចឃេត ឃព្ពបិបឃ្ស អកោរលំ អត្ថុប្បាឌភឃាហា”តិ (ទេត្តិ៎ អឌ្ឋ៎ ១០) –

ចុត្តា៎ ឃុកាឌិឃុត្តចឃេត បចទេត្វា ឡោកា អឃុកាឃ អឃុកកាចភាឃ តឆាបចទេត្វភ អឡោកេភ តឌុ្កចិក្លឃ្កភប្យហាគេភ បហឹឃតិ,

ឃទេត្តឃុ កុញ្ចភក្សុឃ្សភចឃេត បចទេត្វា ឌោឃោ ឃេត្តាឃ ឃេត្តាកាចភាឃ តឆាបចទេត្វភ អឌោឃេភ ច តឌុ្កចិក្លឃ្កភប្យហាគេភ

បហឹឃតិ, ឃទេត្តឃុ ឆេច ឃព្ពោទេឃុ ច ឃុឃ្យភចឃេត បចទេត្វា ឃេាទោហា បព្វាឃ ចិចាចោលបព្វាឃ ច កាចភាឃក្កបព្វាឃ ច

តឌុ្កចិក្លឃ្កភឃឃុច្ឆឌប្យហាគេភ បហឹឃតិ៎

“ឃឌិ តីហិ កុឃលឡុលេហេច អកុឃលឡុលាតិ បហឹឃត្តិ, ឲចំ ឃតិ ក្ខេបក្លាកោលាឃុឌិតា ភិទេត្វកា កទេឃ្យូ”ត្តិ ចត្តព្វាត្តា “តឆា ឡោកា

ក្ខេបក្លាឃា”តិអាឌិ ចុត្តា៎ ក្ខេបក្លាឃាតិ “ឃទេព្វា ឃត្តា កឡុឃ្សុកា”តិអាឌិភា កាចិតាឃ ក្ខេបក្លាឃ៎ ឃុឌិតា អទោតិ ច្ឆបឃេឃត្វា អទោតិឃា

ឡុលក្ខុំ ឃេាហឃ្បិ បឌហតីតិ ឃភឃិ កត្វា “ឃេាទោហា ឃុឌិតាឃ បហាគំ អត្ថុំ កច្ឆតី”តិ ចុត្តា៎ “អកុឃលឡុលាគំ កុឃលឡុលាឌីហិ បហាតព្វត្តំ

ទោភ អទេឃត្វិ ឃង្ខិតព្វា”ត្តិ ចត្តព្វាត្តា “ទោភាហា”តិអាឌិ ចុត្តា៎ ទោភ តឆា បហាតព្វទេត្វភ កកចា “ឃព្ពបិបឃ្ស អកោរល”ត្តិ ចចត់ អាហ,

ទោភ “ឃព្ពបិបឃ្ស អកោរល”ត្តិ ចចទេភ តឆា បហាតព្វត្តំ ញុទេឃត្វិ ឃង្ខិតព្វាត្តិ ចុត្តំ ទោហាតិ៎

១៨៎ “ឲត្តាចតា ច ឃព្ពបិឡេបិ ចិកទេត្វា, តឃ្ស អកោរលញ្ចា ចិកត្តំ ឃិឃា, ឲចំ ឃតិ អឌ្ឋឃិច្ឆត្តាត់ អកោរលំ អតិចាទិតំ ឃិឃា”តិ ចត្តព្វាត្តា

“ឃព្ពបិបំ ភាឃ អឌ្ឋ ឃិច្ឆត្តាតី”តិអាឌិ ចុត្តា៎ ឃិច្ឆាឃតីតិ អតិច្ឆាឌីឃុ “តិច្ឆ”ត្តិ អត្ថុឃ្សុោលចិត្តភាឌិចឃេត បចត្តអកុឃលប្យចត្តិ៎

សត្តបិបស្ស អកោសលំ ពាហុសា អាចរិយេន ចិកត្ថំ, អចេយ្យំ ច ចិត្តាតំ, “កេធំ ក្យុសលស្ស សយ្យុសា ចិកខិតត្តា ចិត្តាតត្តា”តិ ចត្តត្តត្តា ក្យុសលស្ស សយ្យុគំ ចិកខិត្វា ឌស្សេន្តោ “អដ្ឋសុ យិន្នេត្តសុ បហីនេសូ”តិអាឌិយាហៈ អដ្ឋ សយ្ឋត្តាតីតិ សយ្ឋាឌិដ្ឋិ សយ្ឋាសង្កប្បោ សយ្ឋាចាចា សយ្ឋាកយ្ឋន្តោ សយ្ឋាអាឌីវេចា សយ្ឋាចាយាមោ សយ្ឋាសតិ សយ្ឋាសយាធីតិ អដ្ឋសយ្ឋត្តាតិ ចិសកាកបរិចត្តតឌយ្ឋចរេសត សយ្យុដ្ឋត្តិៈ អតីតស្សាតិ អតីតេតត សយ្ឋាសយ្ឋេន្ធត ឌេសិតស្សៈ ចិបស្សិនោ ហិ កកចតោ អយំ បិតិយោក្លុឌ្ដេសកាឆាៈ ធិរេត្ត បរិយោសាបិតោតិ ធិត្តបដិពន្ធា បព្ចាក្លន្តាបិ បរិយោសាបិតា កចត្តិៈ “ធិត្តបរិយោសាបិតេន បព្ចាត្ត លត្ថាត់ បរិយោសាបិតការចោ កេធំ អចេយ្យំ សដ្ឋហិតត្តោ”តិ ចត្តត្តត្តា “ឲចតី”តិអាឌិ ចុត្តំៈ ឲចំ ចុត្តប្យុការេន កកចា យំ “ចេតោចិសុទ្ធត្តំ កិក្លុច តឆាកេត (ពាហុចរិយំ ចុស្សតី”តិ ចចត់ អាហ, តេន “ចេតោ...បេ... ចុស្សតី”តិ ចចតេន តុចេយ្យំ សដ្ឋហិតត្តោតិ ចុត្តំ ហោតិៈ “បរិយោសាបតា កតិចិធា កចត្តិ”តិ ចត្តត្តត្តា “ទុចិធា ហី”តិអាឌិ ចុត្តំៈ សយឆចិបស្សតាយ តិចលោប្យហាតព្ចា អរិយយក្កកាចតាយ អត្យុសយសយ្សួរេតា ធាតិ បរិយោសាបតស្ស ទុចិធត្តា បព្ចាក្លន្តា បរិយោសាបិតា កចត្តីតិ អត្ថោៈ បហីតតិចលាត្យុសយា ហិ បុក្កលា បរាគតីយចណ្ណា ហោន្តិៈ

“បរិយោសាបតស្ស កិត្តិកា ក្មុយិយោ”តិ បុច្ឆិតត្តត្តា “ឆេ្ល បរិយោសាបតក្មុយិយោ”តិអាឌិ ចុត្តំៈ “‘សត្តបិបស្ស អកោសល’ត្តិអាឌិកាឆាយ ឌេសិតេសុ ឌយ្ឋេសុ កតយំ ទុក្លសច្ចំ, កតយំ សយុទយសច្ចំ , កតយំ យក្កសច្ចំ, កតយំ តិរោធសច្ច”ត្តិ បុច្ឆិតត្តត្តា “តត្ថ យំ បដិចេធតា”តិអាឌិ ចុត្តំៈ តត្ថាតិ កាឆាយ ឌេសិតេសុ ឌយ្ឋេសុ យំ លត្ថបព្ចាកំ បដិចេធេត បរិត្តាកិសយេយេន បរិយោសារេបតិ, ត្លធំ លត្ថបព្ចាកំ ទុក្លំ ទុក្លសច្ចំ កចេៈ យតោ តណ្ហាសំកិលេសតោ លត្ថបព្ចាកំ បរិយោសារេបតិ, អយំ តណ្ហាសំកិលេសោ សយុទយោ សយុទយសច្ចំៈ យេន អរិយយក្កេន្តន បរិយោសារេបតិ, អយំ អរិយយក្កោ យក្កសច្ចំៈ យំ អសង្ខតធាតុំ អធិកេតត បុក្កលេត បរិយោសាបិតំ, អយំ អសង្ខតធាតុឌយ្ឋោ តិរោធោ តិរោធសច្ចំ កចេៈ ត្លយាតិ ចត្តារិ សច្ចាតិ កាឆាយ ឌេសិតឌយ្ឋាត់ សកាកចិសកាកឌយ្ឋាចដ្ឋតចរេសត តិទ្ធារិតាតិៈ “តេតាហា”តិអាឌិកស្ស អត្ថោ ហេដ្ឋា ចុត្តតយេន ចេឌិតត្តោៈ

“សត្តបិបស្ស អកោសល”ត្តិអាឌិកាឆាយ ឌេសិតាត់ ឌយ្ឋាត់ សកាកចិសកាកឌយ្ឋាចដ្ឋតចរេសត ចត្តារិ សច្ចាតិ អាចរិយេន តិទ្ធារិតាតិ, អចេយ្យំ ច ចិត្តាតាតិៈ

“‘ឌយ្ឋោ ហចេ រក្លតិ ឌយ្ឋចារិំ, លត្តំ យហត្តំ យឆ ចស្សកាលេ;

ឲសាតិសំសោ ឌយ្ឋេ សុចិណ្ណេ, ត ទុក្កតិំ កច្ឆតិ ឌយ្ឋចារី’តិ –

កាឆាយ ឌេសិតាត់ ឌយ្ឋាត់ ចិសកាកសកាកឌយ្ឋាត់ អាចដ្ឋតចរេសត កេធំ ចត្តារិ សច្ចាតិ តិទ្ធារិតាតី”តិ ចត្តត្តត្តា “ឌយ្ឋោ ហចេ”តិអាឌិយាហៈ តាយ កាឆាយ ឌេសិតេ ឌយ្ឋេ ចិកខិត្វា ឌស្សេន្តោ “ឌយ្ឋោ តាយា”តិអាឌិយាហៈ តត្ថ ឌយ្ឋោ តាយាតិ បុត្តាឌយ្ឋោ តាយៈ ត្លត្រិយសំចរោតិ យតន្ទដ្ឋិត្រិយសំចរសីលាឌិកោ សត្តោ សំចរោៈ តេត ចុត្តំ –“ត្លត្រិយសំចរសីលេត ចេត្ថ សត្តាបិ សីលំ កហិតត្តិ

ទដ្ឋព្ពា”ន្តិ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ១១)។ ចត្តារោ អបាយា ទុក្កដកម្មការីនំ គតិភូតត្តា ទុគ្គតិ។ សគ្គា សុខូបបត្តិយោ បន ទុក្ខទុក្ខសង្ខារទុក្ខវិបរិណាមទុក្ខសមង្គីនំ គតិភូតត្តា ទុគ្គតិ នាម។

“តស្មិំ ទុវិធេ ធម្មេ ព្រហ្មចរិយធម្មោ កត្ថ ឋិតោ, កថំ សុចិណ្ណោ, កុតោ រក្ខតី”តិ បុច្ឆិតត្តា “តត្ថ យា និវរសីលេ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថាតិ តស្មិំ ទុវិធេ ធម្មេ។ និវរសីលេ ឋិតា យា អលង្ការិតា ហោតិ, អយំ អលង្កាវសេន កាតព្ពា និវរសីលេ ឋិតោ សុដ្ឋុ អាចិណ្ណបរិចិណ្ណោ បុញ្ញធម្មោ ចតូហិ អបាយេហិ អត្តនោ អាធារំ អត្តានំ រក្ខន្តំ បុគ្គលំ ឧក្កត្តិកការេន រក្ខតិ, អនេកត្តិកការេន បន រក្ខិតមេត្តា បុញ្ញធម្មោបិ រក្ខតីតិ អត្ថោ គហេតព្ពោ។ អបាយេហីតិ ច បធានវសេន វុត្តំ, ទោការិអត្ថរាយតោបិ រក្ខតិ។ ទោការិអត្ថរាយោ ចា អយតោ អបគតត្តា អបាយទុក្ខោកធោតិ ទដ្ឋព្ពោ។

“តថា រក្ខតីតិ កេន អមេហិ សង្គហិតត្តោ”តិ វត្តព្ពត្តា “ឧភេ គតិ”តិអាទិ វុត្តំ។ ឧភេ វុត្តប្បការេន លក្ខណបការេនស្សន្តំ គតិ “ទ្វេយា, ភិក្ខវេ, សីលវតោ គតិយោ ទេវា ច មនុស្សា ចា”តិ ឥទំ វចនំ អាហ, តេន “ទ្វេយា...បេ... មនុស្សា ចា”តិ វចនេន ញូសេក្ខិ សង្គហិតត្ថោតិ វុត្តំ ហោតិ។ “និវរសីលេ ឋិតស្ស អលង្កាតព្ពស្ស សុចិណ្ណស្ស បុញ្ញធម្មស្ស អបាយេហិ រក្ខណោ ឧក្កត្តិកការេវា កេន សុវត្តន ជីវិតព្ពោ”តិ វត្តព្ពត្តា “ឧវញ្ញា នាញអង្គាម”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ឧវញ្ញាតិ ព្ពមិនា ព្ពធានិ វុញ្ញាមេន បការេនបិ វុត្តប្បការោ អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ នាញអង្គាមន្តិ នាញអង្គនាមកេ និកាយេ និសិន្នោ អសិតាង្គកាមស្ស បុត្តោ គាមណិ គាមជេដ្ឋកោ ភគវន្តំ ឧបំ វុញ្ញាមំ “ព្រាហ្មណា, ភន្តេ”តិអាទិវចនំ អវោច។

ព្រាហ្មណាតិ ធាវិកោ ព្រាហ្មណា។ ភន្តេតិ ភគវន្តំ គាមណិ អាលបតិ។ បច្ឆាភូមកាតិ បច្ឆិមទិសាយ និសិន្នកា។ ឧយ្យាបេន្តីតិ មនុស្សលោកតោ ឧទ្ធំ ទេវលោកំ យាបេន្តិ បាបេន្តិ។

ព្ពធស្សាតិ ព្ពធលោកេ អស្ស ភវេយ្យ។ បុរិសោ បាណាតិបាតី...បេ... មិច្ឆាទិដ្ឋិកោ អស្ស ភវេយ្យាតិ យោជនា។ សេសំ បាឡិយំ វុត្តោ វេទ វុត្តានុសារេន ច ញាតព្ពំ។

១១។ “ចិសភាគធម្មសភាគធម្មាវដ្ដនវសេន វតុន្នំ សង្ខាតំ និទ្ទារិតការេវា កេន អមេហិ សង្គហិតត្តោ”តិ វត្តព្ពត្តា “តេនាហ មហាកច្ចានោ ឧកមិញ្ញសដ្ឋានេ”តិ វុត្តំ។

“ឯត្តាវតា ច អាវដ្ដោ ហារោ បរិបុណ្ណោ, អញ្ញោ និយុត្តោ តត្ថី”តិ វត្តព្ពត្តា “និយុត្តោ អាវដ្ដោ ហារោ”តិ វុត្តំ។ យស្មិំ យស្មិំ បិញ្ញត្តយំ យោ យោ អាវដ្ដោ ហារោ យថាលាភវសេន យោជិតោ, តស្មិំ តស្មិំ បិញ្ញត្តយំ សោ សោ អាវដ្ដោ ហារោ តត្ថ និទ្ទារេត្វា យុត្តោ យោជិតោតិ អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។

ច្ពតិ អាចង្ងហារចិកង្កេ សត្តិពាលិត្យុ្សបិ រចិតា

ចិកាចតា តិដ្ឋិតា៑

បល្ឋិតេហិ បត អដ្ឋពឆាឌីពាត្យសារេតេច ពយ្ហិរេត្ឋា ចិត្ថារេតា ចិកឌិត្ថា ពេហតេន្តាតិ៑

ប័៑ ចិកត្តិហារចិកង្កចិកាចតា

១៦៑ រេឃត រេឃត សំចល្លាចិសេសក្មេតត អាចង្ងហារចិកង្កេត អាចង្ងេតន្តា បដ្ឋាតាឌេឃា ចិកត្តា, រេសា សំចល្លាចិសេសក្មេតា អាចង្ងហារចិកង្កេ បរិបុល្លា, “តត្ថ ពតេយា ចិកត្តិហារចិកង្កេ”តិ បុន្ឋិតន្តាតត្តា “តត្ថ ពតេយា ចិកត្តិហារេទ”តិអាឌិ ចុត្តំ៑ តត្ថ តត្ថាតិ េតេសុ តិដ្ឋិដ្ឋេសុ សោឡអសសុ ឌេសតាហារាឌីសុ ពតេយា សំចល្លាចិសេសោ ចិកត្តិហារេទ ចិកត្តិហារចិកង្កេ តាយាតិ បុច្ឆតិ៑ “ឆយ្យន្តា បដ្ឋាតំ ក្មយិន្តា”តិអាឌិតិន្ទេសស្ស ច្ពតាតិ យឃា ចុច្ចយាតោ “រេច្ច សុត្តាតី”តិអាឌិពោ ចិត្ថារក្មេតា សំចល្លាចិសេសោ ចិកត្តិហារេទ ចិកត្តិហារចិកង្កេ តាយាតិ អតេត្ថា ពេហតេន្តា៑

“រេឃសុ សុរេត្តសុ ចុត្តា ឆយ្យបដ្ឋាតក្មយិរេឃា ច្ពយិតា ចិកត្តិហារេទត ចិកត្តា, តាតិ សុត្តាតិ ពិត្តកាតី”តិ បុន្ឋិតន្តាតត្តា តាតិ សុត្តាតិ បឌយំ ឌេស្សេតុំ “រេច្ច សុត្តាតិ ចាសតាកាពិយន្តា តិេន្តាឆកាពិយន្តា”តិ ចុត្តំ៑ តត្ថ ចាសតាកាពិយត្តិ បុន្តាកាចតា ចាសតា តាយ, ចាសតាយ កាេពា េពាដ្ឋារេសា ចាសតាកាេពា, ចាសតាកាេព ចាចពកាេចត តិឃុត្តំ សុត្តត្តិ ចាសតាកាពិយំ, ពតយំ តំ? ឃស្មិំ សុេត្ត តីលិ បុន្តាពិរិយចត្ថុតិ កពចតា េឌសិតាតិ, តំ សុត្តំ ចាសតាកាពិយំ៑ តិេន្តាឆកាពិយត្តិ េលាកុត្តរាឌីតំ តិព្វិន្ទាតំ បឌាលតំ តិេន្តារេឆា, តិេន្តាឆស្ស កាេពា េពាដ្ឋារេសា តិេន្តាឆកាេពា, តិេន្តាឆកាេព ចាចពកាេចត តិឃុត្តំ សុត្តត្តិ តិេន្តាឆកាពិយំ, ពតយំ តំ? ឃស្មិំ សុេត្ត េសក្ខាេសក្ខឆយ្យា កពចតា េឌសិតា, តំ សុត្តំ តិេន្តាឆកាពិយំ៑

“េតសំ សុត្តាតំ បដិក្កាហកា បុក្កលិ ឃាហិ បដិបដាហិ សយ្យន្តិត្តិ, តា បដិបដា ពិត្តិកា”តិ បុន្ឋិតន្តាតត្តា “រេច្ច បដិបដា”តិអាឌិ ចុត្តំ៑ ឌាតសីលកាចតាយឃបុន្តាកាេព កចា បដិបដាតិ បុន្តាកាពិឃា៑ ឋលកាេព កចា បដិបដាតិ ឋលកាពិឃា៑ “េឃសុ សីេលសុ ឋិតា បដិក្កាហកា បដិបន្តិត្តិ, តាតិ សីលិតិ ពិត្តកាតី”តិ បុន្ឋិតន្តាតត្តា “រេច្ច សីលិតី”តិអាឌិ ចុត្តំ៑ សំចរតិ ឲេតត សំចេរតាតិ សំចេទ, េសា សំចេទ បិតិេយាក្ខសំចេទ, សតិសំចេទ, ឌាាណសំចេទ, ខត្តិសំចេទ, ចីរិយសំចេទាតិ បញ្ចចិេឆា៑ សេន្តាបិ បិបសំចរណេតា សំចេទ, េលាកិយេលាកុត្តរសយ្យត្តិដ្ឋាតត្តា សីលំ តាយ៑ បឌហតិ ឲេតត បហាតេន្តាតិ បហាតំ, បឌហតំ ចា បហាតំ, តញ្ចា បហាតំ តង្កប្យហាតំ, ចិក្ខម្ភតប្យហាតំ, សមុេច្ឆឌប្យហាតំ, បដិបស្សទ្ធិប្យហាតំ, តិស្សរណប្យហាតត្តិ បញ្ចចិធំ៑ តត្ថ តិស្សរណប្យហាតំ ចេន្តត្វា េចត្ថន្តិធំ បហាតំ ចុត្តតេឃត សីលំ តាយ៑

“តេសុ សុត្តាទីសុ ភគវា កតមំ សុត្តំ កតមាយ បដិបទាយ ទេសយតិ, កតរស្មិំ សីលេ ឋិតោ បុគ្គលោ កតមេន សីលេន ព្រហ្មចារី ភវតី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា តថា វិភជិត្វា ទស្សេតុំ “តត្ថ ភគវា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តេសុ វាសនាភាគិយាទីសុ សុត្តេសុ វាសនាភាគិយំ សុត្តំ តត្ថ តាសុ បុញ្ញភាគិយាទិបដិបទាសុ បុញ្ញភាគិយាយ បដិបទាយ ភគវា យស្ស បុគ្គលស្ស ទេសយតិ, សោ វាសនាភាគិយសុត្តបដិគ្គាហកោ បុគ្គលោ តត្ថ និច្ចសីលាទីសុ និច្ចសីលេ ឋិតោ ហុត្វា តេន និច្ចសីលសង្ខាតេន ព្រហ្មចរិយេន សេដ្ឋចរិយេន ព្រហ្មចារី សេដ្ឋាចារប្វរកោ ភវតិ។ តត្ថ តេសុ វាសនាភាគិយាទីសុ សុត្តេសុ និព្ពេធភាគិយំ សុត្តំ តត្ថ តាសុ បុញ្ញភាគិយាទិបដិបទាសុ ផលភាគិយាយ បដិបទាយ យស្ស បុគ្គលស្ស ភគវា ទេសយតិ, សោ និព្ពេធភាគិយសុត្តបដិគ្គាហកោ បុគ្គលោ តត្ថ និច្ចសីលាទីសុ បហានសីលេ សមុច្ឆេទប្បស្សទ្ធិប្បហានវសេន ឋិតោ ហុត្វា តេន បហានសីលសង្ខាតេន វិសេសភូតេន មគ្គសង្ខាតេន ព្រហ្មចរិយេន ព្រហ្មចារី ភវតីតិ យោជនា កាតព្វា។

“វាសនាភាគិយសុត្តាទីសុ កតមំ វាសនាភាគិយំ សុត្ត”ន្តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ កតម”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តត្ថាតិ តេសុ វាសនាភាគិយសុត្តាទីសុ។ ទានកថាតិ សប្បុរិសទានទានផលអសប្បុរិសទានទានផលកថា។ សីលកថាតិ បញ្ចសីលាទិសីលផលកថា។ សគ្គកថាតិ សគ្គសម្បត្តិសុខកថា ចេវ សគ្គេ និព្ពត្តាបកបុញ្ញកថា ច។ អាទីនវោតិ អាទីនវទស្សកោ សុត្តន្តោ។ អានិសំសោតិ អានិសំសទស្សកោ សុត្តន្តោ។ វាសនាភាគិយំ សុត្តំ នាមាតិ យោជនា។

“តត្ថ កតម”ន្តិអាទីសុ អនុសន្ធេត្វា វុត្តនយោវ។ យា ទេសនា ចតុសច្ចប្បកាសនា, សា ទេសនា និព្ពេធភាគិយំ សុត្តំ នាមាតិ យោជនា។ ឯវញ្ច សតិ វាសនាភាគិយសុត្តស្សបិ និព្ពេធភាគិយសុត្តភាវោ អាបជ្ជេយ្យ ចតុសច្ចប្បកាសនភាវតោតិ ចោទនំ មនសិ កត្វា “វាសនាភាគិយេ សុត្តេ”តិអាទិ វុត្តំ។ វាសនាភាគិយេ សុត្តេ បជាននា វុដ្ឋានគាមិនិវិបស្សនា អរិយមគ្គបទដ្ឋានភូតា បញ្ញា នត្ថិ, មគ្គោ អរិយមគ្គោ នត្ថិ, ផលំ អរិយផលំ នត្ថិ។ និព្ពេធភាគិយេ សុត្តេ បន បជាននាទយោ អត្ថិ, វាសនាភាគិយេ សុត្តេ នត្ថិ។ “បជាននា”តិអាទិនា ចតុសច្ចប្បកាសនា ទានកថាទិកា និព្ពេធភាគិយេ សុត្តេ អនុត្តានកតា, ឥតរាយេវ វាសនាភាគិយសុត្តន្តិ នាមាតិ ទស្សេតិ។ យេសុ សុត្តេសុ វុត្តា ផលូបទដ្ឋានភូមិយោ វិភត្វា, តានិ សុត្តានិ ទ្វេយេវ ន ហោន្តិ, កស្មា “ទ្វេយេវ សុត្តានិ និទ្ធារិតានី”តិ ចេ វទេយ្យ? អសង្ករតោ សុត្តេ វុត្តានំ ផលូបទដ្ឋានភូមីនំ វិភជិតព្ពានំ សុវិញ្ញេយ្យត្តា។ “យទិ ឯវំ សំកិលេសភាគិយអសេក្ខភាគិយសុត្តានិបិ និទ្ធារិតានិ អសង្ករត្តា”តិ ចេ វទេយ្យ? នោ និទ្ធារិតានិ, វាសនាភាគិយសុត្តេ និទ្ធារិតេ សំកិលេសភាគិយសុត្តម្បិ និទ្ធារិតំ, សំកិលេសផលតោ និស្សដផលានំយេវ វាសនាភាគិយផលត្តា និព្ពេធភាគិយសុត្តេ ច និទ្ធារិតេ អសេក្ខភាគិយសុត្តម្បិ និទ្ធារិតំ អនញ្ញត្តា។

“យេសុ សុត្តេសុ វុត្តា ផលូបទដ្ឋានភូមិយោ វិភត្តិហារេន វិភត្វា, តានិ សុត្តានិ កតមេន ផលេន យោជយិតព្ពានី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “ឥមានិ ចត្តារិ សុត្តានី”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ឥមានិ ចត្តារិ សុត្តានីតិ យថានិទ្ធារិតានិ វាសនាភាគិយនិព្ពេធភាគិយសុត្តានិ ចេវ តំនិទ្ធារណេន និទ្ធារិតានិ សំកិលេសភាគិយអសេក្ខភាគិយសុត្តានិ ចាតិ ចត្តារិ សុត្តានិ ឥមេសំយេវ ចតុន្នំ សុត្តានំ ទេសនាយ នយេន នីតេន ផលេន សព្ពតោ សព្ពភាគេន និច្ចសីលប្បហានសីលេន ព្រហ្មចរិយេន យោជយិតព្ពានិ។ យោជេន្តេន ច សព្ពតោ សព្ពភាគេន ច បទាទិវិចយេន ហារេន និច្ចសីលាទិកំ ផលំ វិចិនិត្វា យុត្តិហារេន យុត្តំ ផលំ គវេសិត្វា “ឥទំ ផលំ ឥមស្ស បុគ្គលស្ស ផលំ, ឥទំ

ផលំ ពលស្ស យុត្តស្ស ផល”ន្តិ យុត្តានិ ចិរុំ ចិរុំ ផលេន ឃោះឃិតព្ភានីតិ អត្ថោ ករេហតព្ភា៑

“កិត្តកេន ផលេន ព្រាហ្ម៌ចរិយេន ឃោះឌតព្ភានី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “ឃាចតិកា ពាកលស្ស ក្មុមី”តិ ចុត្តំ៑ កកចតា ឌេសិតេន ចាបតាកាកិយយុត្តេន និគ្គា ឃាចតិកា បុព្ភាកាកិយា បដិបពាឌឃោ ចិកឌតពាកលស្ស ក្មុមិ អារព្ភុលា កចិតុបទេហត្តិ, តាចតិកាហិ ក្មុមីហិ ចាបតាកាកិយយុត្តំ ឃោះឃិតព្ភា៑ គិត្តេឆកាកិយយុត្តេន និគ្គា ឃាចតិកា ផលកាកិយា បដិបពាឌឃោ ចិកឌតពាកលស្ស ក្មុមិ អារព្ភុលា កចិតុបទេហត្តិ, តាចតិកាហិ ក្មុមីហិ គិត្តេឆកាកិយយុត្តំ ឃោះឌតព្ភា៑ ពូតទេ្ឋឃព្ស៊ី យុត្តំ ឃធាបដ្ឋុំ ឃោះឌតព្ភា៑ ទុតេន ពាកលស្ស ក្មុមីតំ យុត្តត្ថានំ ពាហុចិឆត្តំ ឌស្សេតិ៑

១៣៑ ចាបតាកាកិយយុត្តានីសុ ចុត្តា ឆព្ភា ចាបតាកាកិយគិត្តេឆកាកិយកាទេចហិ អាចទិយេន ចិកត្តា, អយេត្ថិ ច ពាតា, “កធំ សំកិលេបកាកិយអបេក្លាកាកិយកាទេចហិ អសាឆាទលាសាឆាទលកាទេចហិ ចិកឌិតព្ភា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ កតមេ ឆព្ភា សាឆាទលា”តិអាឌិ អារទ្ធំ៑ អដ្ឋកធាយ បត –

“ទុចំ ចាបតាកាកិយគិត្តេឆកាកិយកាទេចហិ ឆព្ភុ ទុកឌេបេន ចិកឌិត្វា ព្ដឆាតិ ទេតសំ កិលេបកាកិយអបេក្លកាកិយកាទេចហិ សាឆាទលាសាឆាទលកាទេចហិ ចិកឌិតុំ ‘តត្ថ កតមេ ឆព្ភា សាឆាទលា’តិអាឌិ អារទ្ធ”ន្តិ (នេត្តិ៑ អដ្ឋ៑ ១៣) –

ចុត្តំ៑ តត្ថ តត្ថាតិ ឃេ ឆព្ភា យុទេត្ត ចុត្តា ចិកត្តិហាទេន ចិកឌិតព្ភា, ទេតសុ ឆព្ភុសុ កតមេ ឆព្ភា សាឆាទលាតិ បុច្ឆតិ, ទេ្ឋ ឆព្ភា សាឆាទលាតិ ចិស្សេជ្ជតិ៑ ទេ ទេ្ឋ ឆព្ភុ សទ្ធបទេតា ឌស្សេតុំ “គាយសាឆាទលា, ចត្តសាឆាទលា ចា”តិ ចុត្តំ៑ តត្ថ គាយសាឆាទលាតិ គាទេយន គាយបព្ភត្តិឃា សាឆាទលា សយាគា, “កុសលី”តិ គាទេយន ទុកចីសតិ ចិត្តុប្បាឆា សយាគា, “អកុសលី”ត្យាឌិគាទេយន ទ្វាឆស ចិត្តុប្បាឆា សយាគា, កុសលាឌិគាយបព្ភត្តិចចទេគន ចចតីឃា អត្ថោ កុសលាឌិគាយសាឆាទលាតិ ចុត្តា៑ ទេតន ឌីកាយំ –

“គាយំ គាយបព្ភត្តិ, តំយុទេពទេគច សត្តទេតា តឆត្ថាចកយោ៑ សទេត្តន ច សាយព្ភាទ្ធបទេគច តធាទ្ធបស្ស អត្ថស្ស កហលំ, ត ចិទេសទ្ធបេគ៑ តស្មា សត្តចចតីឃា អត្ថោ សាឆាទលទ្ធបគាយាឃត្តកហលីឃតាឃ គាយសាឆាទលា ចុត្តា”តិ –

ចុត្តំ៑ ចត្តសាឆាទលាតិ បតិដ្ឋាគក្មទេតន ចត្តគា សាឆាទលា៑ ឃស្មិំ បតិដ្ឋាគក្មទេ សត្តាទេគ ចា ចិត្តុប្បាឆាឌិយិព្រចា ឃេ ឆព្ភា បចត្តន្តិ, ទេ ឆព្ភា ទេតគ សត្តាទេគគ ចា ចត្តគា ទេតគ ចិត្តុប្បាឆាឌិគា ចា សាឆាទលា សយាគាតិ អទេត្ថា៑ ទុកសត្តាទេគ បតិតត្តា ឞុសគាឌិសកាចទេតា គិត្តាបិ ចត្តសាឆាទលា សយាគចត្តកាឃេច កចត្តីតិ ចិកត្តិហាទេន ចិកឌិត្វាតិ ចុត្តំ ទេហាតិ៑

“កំ គាយសាឆាទលចត្តសាឆាទលាឃេច ចិកឌិតព្ភា, អព្ភា ចិកឌិតព្ភំ គត្តី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “ឃំ ចា បគា”តិអាឌិ ចុត្តំ៑ គាយសាឆាទលចត្តសាឆាទលេហិ អព្ភា ឃំ ចា បគ កិច្ចសាឆាទលបច្ចឃសាឆាទលបដិបក្ខាឌិសាឆាទលព្ស៊ី ឆព្ភុឌាតំ ទុចំឌាតិឃំ

សាធារណជាតិយំ, តម្បិ សន្តំ វិចយហារេន វិចិនិត្វា យុត្តិហារេន គវេសិត្វា យុត្តំ សាធារណំ វិភត្តិហារេន វិភជិតព្វន្តិ អធិប្បាយោ។ “តេសុ នាមសាធារណាទីសុ កតមេ នាមសាធារណា, កតមេ វត្ថុសាធារណា”តិ បុច្ឆិតត្តា “មិច្ឆត្តនិយតានំ សត្តាន”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ មាតុឃាតកាទីនំ ឆន្នំ មិច្ឆត្តនិយតបុគ្គលានំ សត្តានញ្ច ទុគ្គតិអហេតុកសុគតិអហេតុកទុហេតុកតិហេតុកានំ ចតុន្នំ បុថុជ្ជនានំ អនិយតបុគ្គលានំ សត្តានញ្ច សន្តានេ បវត្តា ទស្សនបហាតព្វា កិលេសា ទស្សនបហាតព្វនាមសាធារណា សមានា ភវន្តិ សក្កាយទិដ្ឋិវិចិកិច្ឆាសីលព្វតបរាមាសវសេន ភិន្នសភាវានម្បិ ទស្សនបហាតព្វនាមនាតិវត្តនតោ។ វុត្តប្បការានំ និយតានិយតសត្តានំ ទស្សនបហាតព្វានំ កិលេសានំ បតិដ្ឋានវត្ថុភាវតោ វត្ថុសាធារណា ច សមានវត្ថុកាតិ អត្ថោ។ បុថុជ្ជនស្ស ទុគ្គតិអហេតុកាទិភេទសត្តស្ស, សោតាបន្នស្ស ច សន្តានេ បវត្តា កាមរាគព្យាបាទា កិលេសា កាមរាគព្យាបាទនាមសាធារណា សមានា ភវន្តិ សកទាគាមិមគ្គបហាតព្វអនាគាមិមគ្គបហាតព្វវសេន ភិន្នសភាវានម្បិ កាមរាគព្យាបាទនាមនាតិវត្តនតោ។ វុត្តប្បការស្ស បុថុជ្ជនស្ស, សោតាបន្នស្ស ច កាមរាគព្យាបាទានំ បតិដ្ឋានវត្ថុភាវតោ វត្ថុសាធារណា សមានវត្ថុកាតិ អត្ថោ ច គហេតព្វោ។ បុថុជ្ជនស្ស, អនាគាមិស្ស ច សន្តានេ បវត្តា ឧទ្ធម្ភាគិយា សំយោជនា ឧទ្ធម្ភាគិយនាមសាធារណា សមានា ភវន្តិ រូបរាគាទិវសេន ភិន្នសភាវានម្បិ ឧទ្ធម្ភាគិយនាមនាតិវត្តនតោ។ បុថុជ្ជនស្ស, អនាគាមិស្ស ច ឧទ្ធម្ភាគិយានំ បតិដ្ឋានវត្ថុភាវតោ វត្ថុសាធារណា សមានវត្ថុកាតិ អត្ថោ ច គហេតព្វោ។ តេន វុត្តំ ដីកាយំ – “ទស្សនបហាតព្វានញ្ហិ មិច្ឆត្តនិយតសត្តា បវត្តិដ្ឋានំ, ឯវំ អនិយតាបី”តិ វុត្តំ។ សង្ខេបតោ បន សំកិលេសបក្ខេ បហានេកដ្ឋា កិលេសា នាមសាធារណា ហោន្តិ, សហជេកដ្ឋា កិលេសា វត្ថុសាធារណាតិ ទដ្ឋព្វា។

សំកិលេសបក្ខេ សាធារណា អាចរិយេន វិភត្តា, អបេក្ខិ ច ជាតា, “កថំ វោទានបក្ខេ សាធារណា វិភត្តា”តិ បុច្ឆិតត្តា “យំ កិញ្ចិ អរិយសាវកោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ “យំ កិញ្ចី”តិ សាមញ្ញវចនេន វុត្តា បឋមជ្ឈានសមាបត្តិអាទិកា លោកិយា សមាបត្តិយោ ច គហិតា។ អរិយសាវកោតិ អរិយស្ស ភគវតោ សាវកោ អរិយសាវកោតិ វត្តព្វោ, ឈានលាភី ច ផលដ្ឋោ ច បុគ្គលោ, ន មគ្គដ្ឋោ។ មគ្គដ្ឋោ ហិ លោកិយំ យំ កិញ្ចិ សមាបត្តិំ ន សមាបជ្ជតិ។ សព្វា សា លោកិយសមាបត្តិ រូបាវចរា អរូបាវចរា ទិព្វវិហារោ ព្រហ្មវិហារោ បឋមជ្ឈានសមាបត្តីតិ ឯវមាទីហិ បរិយាយេហិ សាធារណា តំសមង្គីហិ វីតរាគាវីតរាគេហិ សាធារណា លោកិយសមាបត្តិនាមនាតិវត្តនតោ ច វីតរាគាវីតរាគេហិ សមាបជ្ជិតព្វតោ ច។ “អរិយសាវកោ ច លោកិយំ សមាបត្តិំ សមាបជ្ជន្តោ ឦទិសោ ឦទិសោ សមាបជ្ជតិ, ឯវំ សតិ កថំ វីតរាគេហិ សាធារណាតិ សង្គហិតព្វា”តិ វត្តព្វត្តា “សាធារណា ហិ ធម្មា”តិអាទិ វុត្តំ។ អដ្ឋកថាយំ បន – “កថំ តេ ឦទិសោ គហិតា, អថ ឦទិសោ គហេតព្វា, កថំ សាធារណាតិ អនុយោគំ មនសិ កត្វា តំ វិសោធេន្តោ អាហ – ‘សាធារណា ហិ ធម្មា ឯវំ អញ្ញមញ្ញ’ន្តិអាទី”តិ វុត្តំ។

តត្ថ ឯវំ វីតរាគាវីតរាគេហិ ឦទិសោ ឦទិសោ សមាបជ្ជិតព្វា ធម្មា បរេ បរេ បច្ឆា បច្ឆា បវត្តិយមានំ ធម្មជាតំ សកំ សកំ បុព្វេ បុព្វេ ជាតំ “លោកិយសមាបត្តី”តិ នាមំ និយតវិសយំ អញ្ញមញ្ញំ ហុត្វា ហិ យស្មា នាតិវត្តន្តិ, តស្មា សាធារណាតិ សង្គហិតព្វា គហេតព្វាតិ អត្ថោ។ “បរេ បរេ សមាបជ្ជន្តោ កថំ នាតិវត្តតី”តិ វត្តព្វត្តា នាតិវត្តនំ បាកដំ កាតុំ “សោបី”តិអាទិ វុត្តំ។ សោ អរិយសាវកោ វា អវីតរាគោ វា បុព្វេហិ លោកិយសមាបត្តិធម្មេហិ សមន្នាគតោ, សោ អរិយសាវកោ វា អវីតរាគោ វា បរេ បរេ សមាបជ្ជន្តោបិ តំ

ธมฺมํ โลกิยํ สมาปตฺติธมฺมํ นาติวตฺตติ, อญฺญา อุปกตฺถา นาติกฺกมตีติ อตฺโถ ฯ เยหิ โลกิยสมาปตฺติธมฺเมหิ สมนฺนาคโต, ทฺวเย โลกิยสมาปตฺติ ธมฺมา สาธารณาจาติ ทฏฺฐพฺพา ฯ

“วาสนาภาคิยาทีสุ สุตฺเตสุ วุตฺตา เย ธมฺมา ฐปิตา วิภตฺติหาเรน วิภตฺตา, เยสุ ธมฺเมสุ กตเม ธมฺมา อสาธารณา”ติ ปุจฺฉิตตฺตา “ตตฺถ กตเม ธมฺมา อสาธารณา”ติอาทิ วุตฺตํ ฯ ตตฺถ เตสุ วิภชิตพฺเพสุ ธมฺเมสุ กตเม ธมฺมา อสาธารณาติ ปุจฺฉติ, ปุจฺฉิตฺวา ยาว เทสนํ อุปาทาย อสาธารณา ธมฺมา กเวสิตพฺพา, “เสกฺขาเสกฺขา”ติ จ กเวสิตพฺพา, “ภพฺพาภพฺพา”ติ จ กเวสิตพฺพา ฯ อถ จ ยาว “เสกฺขาเสกฺขา ภพฺพาภพฺพา”ติ เทสนา วุตฺตา, ตาว เทสนํ อุปาทาย อสาธารณา กเวสิตพฺพา ฯ กถํ กเวสิตพฺพา? อริเยสุ เสกฺขาเสกฺขธมฺมวเสน “เสกฺขา”ติ นามํ อเสกฺเขน อสาธารณํ, “อเสกฺขา”ติ นามํ เสกฺเขน อสาธารณนฺติ จ, อนริเยสุ “ภพฺพา”ติ นามํ อภพฺเพน อสาธารณํ, “อภพฺพา”ติ นามํ ภพฺเพน อสาธารณนฺติ จ กเวสิตพฺพา ฯ กามราคพฺยาปาทา สํโยชนา อปฺปหีนตฺตา อนุสยภาเวน อุปฺปชฺชนารหตฺตา อฏฺฐมกสฺส โสตาปตฺติมคฺคฏฺฐสฺส จ โสตาปนฺนสฺส ผลฏฺฐสฺส จ สาธารณา ภวนฺติ, ธมฺมตา ธมฺมสภาโว อสาธารโณ ฯ อิทํ วุตฺตํ โหติ – “อฏฺฐมกสฺส โสตาปตฺติมคฺคฏฺฐตา โสตาปนฺนสฺส อสาธารณา, โสตาปนฺนสฺส โสตาปนฺนผลฏฺฐตา จ อฏฺฐมกสฺส โสตาปตฺติมคฺคฏฺฐสฺส อสาธารณา ฯ อฏฺฐมกสฺส จ ปหียมานกิเลสตา โสตาปนฺนสฺส อสาธารณา, โสตาปนฺนสฺส ปหีนกิเลสตา จ อฏฺฐมกสฺส อสาธารณา”ติ ฯ

อุทฺธมฺภาคิยา สํโยชนา อปฺปหีนตฺตา อนุสยภาเวน อุปฺปชฺชนารหตฺตา อฏฺฐมกสฺส มคฺคภาเวน อฏฺฐมกสทิสสฺส อนาคามิมคฺคฏฺฐสฺส จ อนาคามิสฺส ผลฏฺฐสฺส จ สาธารณา, ธมฺมตา ธมฺมสภาโว อสาธารโณ ฯ อิทํ วุตฺตํ โหติ – “อฏฺฐมกสฺส อนาคามิมคฺคฏฺฐตา อนาคามิสฺส ผลฏฺฐสฺส อสาธารณา, อนาคามิสฺส อนาคามิผลฏฺฐตา จ อฏฺฐมกสฺส อสาธารณา ฯ อฏฺฐมกสฺส จ ปหียมานกิเลสตา อนาคามิสฺส อสาธารณา, อนาคามิสฺส ผลฏฺฐสฺส ปหีนกิเลสตา จ อฏฺฐมกสฺส อสาธารณา”ติ ฯ “มคฺคฏฺฐตา ผลฏฺฐตาย อสาธารณา, ผลฏฺฐตา จ มคฺคฏฺฐตาย อสาธารณา”ติปิ วตฺตุํ วฏฺฏติ ฯ สพฺเพสํ สตฺตนฺนํ เสกฺขานํ ปุคฺคลานํ นามํ “เสกฺขา”ติ นามํ สาธารณํ ฯ ธมฺมตา อสาธารณาติ จตุนฺนํ มคฺคฏฺฐานํ ตํตํมคฺคฏฺฐตา อญฺญมญฺญํ มคฺคฏฺฐานํ อสาธารณา ฯ เหฏฺฐิมผลตฺตยฏฺฐานญฺจ ตํตํผลฏฺฐตา จ อญฺญมญฺญํ ผลฏฺฐานํ อสาธารณา, จตุนฺนํ มคฺคฏฺฐานญฺจ อสาธารณาติ อตฺโถ ฯ “เสกฺขานํ ตํตํมคฺคฏฺฐตา ตํตํผลฏฺฐตาย อสาธารณา, ตํตํผลฏฺฐตา จ ตํตํมคฺคฏฺฐตาย อสาธารณา”ติ วตฺตุมฺปิ วฏฺฏติ ฯ สพฺเพสํ ปฏิปนฺนกานนฺติ ผลตฺถาย ปฏิปชฺชนฺตีติ ปฏิปนฺนกา, เตสํ มคฺคสมงฺคีนํ จตุนฺนํ ปุคฺคลานํ นามํ “ปฏิปนฺนกา”ติ นามํ สาธารณํ, ธมฺมตา ตํตํมคฺคฏฺฐตา อสาธารณา ฯ สพฺเพสํ เสกฺขานํ สตฺตนฺนํ ปุคฺคลานํ เสกฺขานํ สีลํ สาธารณํ, ธมฺมตา ตํตํมคฺคผลฏฺฐตา อสาธารณาติ ฯ วาสนาภาคิยสํกิเลสภาคิยสุตฺเตสุ วุตฺตา ทสฺสเนนปหาตพฺพาทโย เจว นิพฺเพธภาคิยอเสกฺขภาคิยสุตฺเตสุ วุตฺตา เสกฺขาทโย จ ธมฺมา สาธารณาสาธารณเภเทน วิภตฺติหาเรน วิภชิตพฺพาติ อธิปฺปาโย เวทิตพฺโพ ฯ

“อฏฺฐมกสฺสา”ติอาทินา อริเยสุ ปุคฺคเลสุ อสาธารณา อาจริเยน วิภตฺตา, อเมฺมตฺถิ จ โนตา, “กถํ อนริเยสุ อสาธารณา วิภตฺตา”ติ ปุจฺฉิตตฺตา อริเยสุ วุตฺตนยานุสาเรน อนริเยสุปิ วิภชิตฺวา กเวสิตพฺพาติ ทสฺเสตุํ “ทุจํ วิเมสานุปสฺสิตา”ติอาทิ วุตฺตํ

។ អដ្ឋកថាយំ បន – “ឯត្ថ ‘អដ្ឋមកស្សា’តិអាទិនា អរិយបុគ្គលស្ស អសាធារណធម្មំ ទស្សេត្វា ឥតរស្ស នយទស្សនត្ថំ ‘ឯត្ថ វិសេសានុបស្សិតា’តិអាទិ វុត្ត”ន្តិ វុត្តំ។ ឯត្ថ អរិយស្ស វុត្តនយានុសារេន ភព្ពាភព្ពស្ស អនរិយស្ស វិសេសានុបស្សិតា អសាធារណតោ វិសេសំ អសាធារណំ អនុបស្សិតា កេវលេន បណ្ឌិតេន ភព្ពាភព្ពស្សាបិ ហីនុក្កដ្ឋមជ្ឈិមំ ឧបាទាយ វេទិតព្ពា។ កថំ? មាតុឃាតាទិវសេន បវត្តានិ បដិឃសម្បយុត្តទិដ្ឋិសម្បយុត្តសត្តមជវនចិត្តុប្បាទានិ មិច្ឆត្តនិយតានិ តំសមង្គីនំ វា តថាបវត្តា បឋមជវនចិត្តុប្បាទាទយោ អនិយតា ធម្មា បដិឃសម្បយុត្តាទិការេន សាធារណា, មិច្ឆត្តនិយតា ធម្មា ឯកចិត្តុប្បាទគតា អសាធារណា។ យថា ហិ ចិត្តំ “ចិត្តសំសដ្ឋ”ន្តិ ន វត្តព្ពំ, ឯវំ មិច្ឆត្តនិយតាបិ “មិច្ឆត្តនិយតសាធារណា”តិ ន វត្តព្ពា។ មិច្ឆត្តនិយតេសុបិ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិកានិ ទិដ្ឋិសម្បយុត្តសត្តមជវនចិត្តុប្បាទសមង្គីនំ អនិយតា ទិដ្ឋិសម្បយុត្តបឋមជវនចិត្តុប្បាទាទយោ ធម្មា ទិដ្ឋិសម្បយុត្តាទិការេន សាធារណា, និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ឯកចិត្តុប្បាទសមង្គិកាវេតា អសាធារណា។ តេនាហ អដ្ឋកថាចរិយោ –

“មិច្ឆត្តនិយតានំ អនិយតា ធម្មា សាធារណា, មិច្ឆត្តនិយតា ធម្មា អសាធារណា។ មិច្ឆត្តនិយតេសុបិ និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិកានំ អនិយតា ធម្មា សាធារណា, និយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ អសាធារណាតិ ឥមិនា នយេន វិសេសានុបស្សិតា វេទិតព្ពា”តិ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ១៣)។

តត្ថ “ឥមិនា នយេនា”តិ ឥមិនា មិច្ឆត្តនិយតានំ ឧប្បជ្ជិតុំ ភព្ពា អនិយតា ធម្មា សាធារណា, ឧប្បជ្ជិតុំ អភព្ពា អនិយតា ធម្មា អសាធារណាតិ គហិតា។ តេន វុត្តំ “ភព្ពាភព្ពា”តិ។ តថា ហីនស្ស ហីនោ ហីនការេន សាធារណោ, មជ្ឈិមុក្កដ្ឋា អសាធារណា។ មជ្ឈិមស្ស មជ្ឈិមោ សាធារណោ, ហីនុក្កដ្ឋា អសាធារណា។ ឧក្កដ្ឋស្ស ឧក្កដ្ឋោ ឧក្កដ្ឋការេន សាធារណោ, ហីនមជ្ឈិមា អសាធារណាតិបិ វេទិតព្ពា។ តេនាហ – “ហីនុក្កដ្ឋមជ្ឈិមំ ឧបាទាយ វេទិតព្ព”ន្តិ។

“តត្ថ កតមេ ធម្មា សាធារណា”តិអាទិនា នានាវិធេន វិភត្តិហារនយេន ធម្មា វិភជិត្វា ទស្សិតា, អញ្ញេបិ ច ញាតា, “កថំ សតិបដ្ឋានានិ វិភត្តិហារនយេន វិភជិត្វា ទស្សិតានី”តិ បុច្ឆិតព្ពកាវេតា ធម្មវិភជនត្ថំ សតិបដ្ឋានានិ វិភជិត្វា ទស្សេន្តោ “ទស្សនភូមី”តិអាទិមាហ។ តត្ថ ទស្សនភូមីតិ ទស្សនំ ភវតិ ឯត្ថ បឋមមគ្គេតិ ទស្សនភូមិ, សោតាបត្តិមគ្គោ។ និយាមាវក្កន្តិយាតិ និយមនំ និយាមោ, កោ សោ? សម្មត្តនិយាមោ, អវក្កន្តំ អវក្កន្តិ, សោតាបត្តិផលំ, និយាមស្ស អវក្កន្តិ និយាមាវក្កន្តិ, តាយ។ ទស្សនភូមិនាមកោ សោតាបត្តិមគ្គោ និយាមាវក្កន្តិនាមកស្ស សោតាបត្តិផលស្ស បត្តិយា បទដ្ឋានំ។ បឋមមគ្គសមង្គី បុគ្គលោ ហិ និយាមំ ឱក្កមន្តោ នាម, ផលសមង្គី បន និយាមំ ឱក្កន្តោ នាម ហោតិ, តស្មា និយាមាវក្កន្តិសទ្ទេន បឋមផលុប្បត្តិ គហិតា។ ភាវនាភូមីតិ ឧបរិមគ្គត្តយំ។ ឧត្តរិកានន្តិ តស្ស តស្ស មគ្គស្ស ឧបរិបវត្តានំ តិណ្ណំ ផលានំ បត្តិយា បទដ្ឋានន្តិ បទត្ថោ យោជេតព្ពោ។

ទុក្ខា បដិបទា ទន្ធាភិញ្ញា មន្ទបញ្ញស្ស ឧប្បជ្ជនតោ សមថំ អាវហន្តី ហុត្វា សមថស្ស បទដ្ឋានំ ហោតិ, សុខា បដិបទា ខិប្បាភិញ្ញា ញាណាធិកស្ស ឧប្បជ្ជនតោ វិបស្សនាវហន្តី ហុត្វា វិបស្សនាយ បទដ្ឋានំ, អវសេសា ទ្វេ បដិបទាបិ នាតិបញ្ញស្ស ឧប្បជ្ជនតោ សមថស្ស បទដ្ឋានន្តិ គហេតព្ពា។ តេន អដ្ឋកថាយំ វុត្តំ – “ឥតរា បន តិស្សោបិ បដិបទា សមថំ អាវហន្តី”តិអាទិ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ១៣)។ ទានមយំ បុញ្ញកិរិយវត្ថុ សយមេវ ឯកន្តេន ធម្មស្សវនស្ស បទដ្ឋានំ ន ហោតិ, វត្ថុយាចនបញ្ហាបុច្ឆនាទយោបិ បទដ្ឋានំ ហោន្តិ, តស្មា តេហិ

ការណេហិ សាធារណំ ហុត្វា បរតោឃោសស្ស បទដ្ឋានំ ហោតិ, បរតោឃោសោ ច ធម្មស្សវនបញ្ហាវិស្សជ្ជនាទិវសេន បវត្តោ។ ទាតព្ពវត្ថុបរិច្ចជនវន្ទនយាចនការណេសុ ហិ យេភុយ្យេន ធម្មំ ទេសេន្តិ, បញ្ហាបុច្ឆនាទិការណេសុ ច វិស្សជ្ជេន្តិ, បដិបុច្ឆាសាកច្ឆាទីនិ ចា ករោន្តិ។ សីលមយំ បុញ្ញកិរិយវត្ថុ បាមោជ្ជបីតិបស្សទ្ធិសុខសមាធីហិ បទដ្ឋានភាវេន សាធារណំ ហុត្វា ចិន្តាមយិយា បញ្ញាយ បទដ្ឋានំ ហោតិ។ សីលវន្តស្ស ហិ សីលំ បច្ចវេក្ខន្តស្ស បាមោជ្ជាទយោ ហោន្តិ, សមាហិតោ ច ធម្មចិន្តនេ សមត្ថោ ហោតិ។

ភាវនាមយំ បុញ្ញកិរិយវត្ថូតិ បុរិមា បុរិមា សមថភាវនា ចេវ វិបស្សនាភាវនា ច បុញ្ញកិរិយវត្ថុទានសីលាទីហិ ការណេហិ សាធារណំ ហុត្វា ភាវនាមយិយា បញ្ញាយ បច្ឆិមាយ បច្ឆិមាយ សមថភាវនាយ ចេវ វិបស្សនាភាវនាយ ច បទដ្ឋានំ។ តេន វុត្តំ អដ្ឋកថាយំ – “សាធារណន្តិ ន ពីជំ វិយ អង្កុរស្ស, ឧតុភូមិអាទយោ វិយ និយាមាវក្កន្តិអាទីនំ អាវេណិកំ, អថ ខោ សាធារណំ តទញ្ញការណេហិបី”តិ។ “ទានមយសីលមយភាវនាមយបុញ្ញកិរិយវត្ថូនិ បរតោឃោសចិន្តាមយភាវនាមយបញ្ញានំ បទដ្ឋានភាវោ អាចរិយេន វិភេត្វា, ឯវំ សតិ តេសំ ទានមយាទីនំ យថាក្កមំ បរិយត្តិពាហុសច្ចកម្មដ្ឋានានុយោគយុត្តសមាធីនំ បទដ្ឋានភាវោ ន ករេយ្យា”តិ វត្តព្ពត្តា តទាបត្តំ បទដ្ឋានភាវម្បិ ទស្សេតុំ “ទានមយំ បុញ្ញកិរិយវត្ថុ បរតោ ច ឃោសស្ស សុតមយិយា ច បញ្ញាយា”តិអាទិ វុត្តំ។ អដ្ឋកថាយំ បន –

“ឥទានិ យស្មា ទានំ, សីលំ, លោកិយភាវនា ច ន កេវលំ យថាវុត្តបរតោឃោសាទីនំយេវ, អថ ខោ យថាក្កមំ បរិយត្តិពាហុសច្ចកម្មដ្ឋានានុយោគយុត្តសមាធីនម្បិ បច្ចយា ហោន្តិ, តស្មា តម្បិ តេសំ ទស្សេតុំ បុន ‘ទានមយ’ន្តិអាទិនា ទេសនំ វឌ្ឍេសី”តិ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ៩៣) –

វុត្តំ។ តត្ថ ទានមយបុញ្ញកិរិយវត្ថុតោ បរតោឃោសស្ស សាធារណបទដ្ឋានភាវោ ហេដ្ឋា វុត្តនយេន ញាតព្ពោ។ ទានំ បន ទត្វា ទេសនំ សុត្វា សុតានុសារេន ចិន្តេត្វា ចិន្តេន្តស្ស បច្ចយតាយ សុតមយិយា បញ្ញាយ វន្ទនយាចនាទីហិ សាធារណំ ហុត្វា បទដ្ឋានំ ហោតិ។ សីលមយបុញ្ញកិរិយវត្ថុតោបិ ចិន្តាមយិយា បញ្ញាយ សាធារណបទដ្ឋានភាវោ វុត្តនយេវ។ បរិសុទ្ធសីលំ បន និស្សាយ “ឈានំ និព្ពត្តេស្សាមិ, មគ្គផលំ និព្ពត្តេស្សាមី”តិអាទិនា បច្ចវេក្ខន្តស្ស បច្ចយភូតស្ស យោនិសោមនសិការស្ស បាមោជ្ជាទីហិ សាធារណំ ហុត្វា បទដ្ឋានំ ហោតិ។ ភាវនាមយបុញ្ញកិរិយវត្ថុតោ ភាវនាមយិយា បញ្ញាយ សាធារណបទដ្ឋានភាវោបិ វុត្តនយេវ។ សមថភាវនាសង្ខាតំ បន ឈានំ បាទកំ កត្វា វា បរិបាកំ វិបស្សនាភាវំ យេវ វា និស្សាយ បច្ចយតាយ សមាធិដ្ឋិយា បរិសុទ្ធសីលាទីហិ សាធារណំ ហុត្វា បទដ្ឋានំ ហោតិ។

ទានមយបុញ្ញកិរិយវត្ថុអាទីនំ បរតោឃោសាទីនំ បទដ្ឋានភាវោ បុនប្បុនំ អាចរិយេន វិភេត្វា, អយម្បិ ច ញាតោ, “បតិរូបទេសវាសាទយោបិ ឥមេសំ ធម្មានំ បទដ្ឋានានី”តិ យថា វិភជិតព្ពា, អយម្បិ ច វិញ្ញាតព្ពា, តថា វិភជិត្វា ទស្សេតា”តិ វត្តព្ពត្តា តេបិ វិភជិត្វា ទស្សេតុំ “បតិរូបទេសវាសោ”តិអាទិមាហ។ អដ្ឋកថាយំ បន “តថា បតិរូបទេសវាសាទយោ កាយវិវេកចិត្តវិវេកាទីនំ ការណំ ហោន្តីតិ ឥទំ តេសំ ទស្សេតុំ ‘បតិរូបទេសវាសោ’តិអាទិមាហា”តិ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ៩៣) វុត្តំ។

បតិទ្ទុបទេសំ តិឃ្យាយ ចរត្តឃ្យ កាយចិទេចកចិត្តចិទេចកចដ្ឋតទោតា, នយាតិចដ្ឋតទោតា ច បតិទ្ទុបទេរចារេរា កាយចិត្តចិទេចកឃ្យ ច ក្ខុបចារនយាតិអប្បគាយនយាតិឃ្យ ច ឃឹលឹខឹហិ រោធារលំ ហុត្វា បគ្គ្ខាតិ៍ នប្បុទិទ្ធុបតិឃ្យយោតិ នប្បុទិនរត្តាទេត បចទេត្វា បឃិទុបិរទោតា អាលម្ពិតទេត្តា បរោទោ, តទោតា ចា ក្ខុបតិឃ្យយំ លកិត្វា បឃិទុបិរត្តាតិ នត្តាទេត បចទេត្វា បុត្តបរោទោ ឃចាចិនោ នប្បុទិទ្ធុបតិឃ្យយោ បឃិទុបិរត្តឃ្យ នត្ថានយប្បត្តឃ្យ ទោតត្តយេ ចាំណ្ហុ អទេចទ្ធុប្បរាគាតិ ទោតត្តឃក្ខលាឌឹហិ រោធារលំ ហុត្វា បគ្គ្ខាតិ, នយឆឃ្យ លកតតិមិត្តគាយកំ នប្បុទិនំ បឃិទុបិរឹត្វា ទោតត ឌិត្តតយេ ធត្វា បចទេត្តតត្តឃ្យ នយឆឃ្យ នប្បុទិទ្ធុបតិឃ្យយោ ឃឹលបិយោខ្ខបឹតាឌឹហិ រោធារលំ ហុត្វា បគ្គ្ខាតិ៍ អត្តនយ្យាបលិហិតឃ្យ បិបខិក្ខ្ខាឌិតំ នប្បុចទោតា អត្តនយ្យាបលិធាតិ ឌាតិចឃាតិបច្ចទេចក្ខលោត រោធារលំ ហុត្វា ហិទិយា ច បគ្គ្ខាតិ, អត្តនយ្យាបលិហិតឃ្យ តិត្តិគាឌិតំ នប្បុចទោតា ឃឹលឹខឹហិ រោធារលំ ហុត្វា ចិបឃ្យគាយ ច បគ្គ្ខាតិ៍

តគ្គ្ខាតិចទេនត អក្យនលបទិច្ចទេកា តិត្តិគាទោកាលាឌឹហិ រោធារលំ ហុត្វា ក្យនលឌឹមំរោយ បខឹនក្លាត្យបឃ្យគាយ បគ្គាយ ច អទិយបក្កនយាតិត្រ្កឃ្យ ច បគ្គ្ខាតិ៍ ឆប្ឆ្យាក្លាតតា ក្យាក្លាតឆប្បុឃ្យចតាត្យរោទេត បចត្តក្យនលប្យុលកា លោកិយលោកុត្តទេនយ្យត្តិ ក្យនលប្យុលទេរាបតា តាយ, តាយ ច តធាចិឆក្យនលប្យុលកាយ ចលនយាបត្តិយា ច បគ្គ្ខាតិ៍ នឈ្ឃ្យប្បខឹបត្តា នឈ្ឃ្យត្តាយ នឈ្ឃ្យ ក្ខុបគ្គ្ខាកាតិ ឃុគ្គកាចាយ នប្បតិឃ្យចាយ ចឆតនប្បខឹឆ្នតកាចាយ បគ្គ្ខាតិ៍ នត្តនប្បគា នត្តទិ ទេចច ឆប្បាឌឹឃុ ច ក្យលអឌាតតតាយ អប្បរត្តាតច្ចា បរោគាយ បរត្តាតច្ចា អប្បយត្តកបរោគាតច្ចា កិទេយ្យាកាចាយ ចដ្ឋតាយ បគ្គ្ខាតិ៍ អប្បខឹហតបិតិទេយាក្លតា នឈ្ឃ្យទេត្យ ចា បទិនយទេត្យចា ក្យុបគ្គ្ខតិ ក្យប្បុតាតិ ក្យឃ្យីលិតំ បុក្កលិតំ តិក្កហាយ, ទេបនលិតំ បិតិទេយាក្លសំចទាតិឃឹលនយ្យត្តាតិ បុក្កលិតំ ចាឃុចិហារាយ ច បគ្គ្ខាតិ ទេហាតិ៍ ទេហាទេត្តា បត ឃចាត្យទ្ធុទេបហិ អទេត្តាហិ ការទេលាហិ រោធារលំ ហុត្វា ទេហាតិតិ ទេចឌិតទេត្តា៍

"ចារតាកាកិឃឃុត្តាឌឹឃុ ក្យត្តឆប្បក្សបិបគ្គ្ខាតាតិ ចិកត្តិហារទេត ចិកខិតត្តកាទេចា អទេយត្តិ ទោក ឌាតិតទេត្តា នប្តហិតទេត្តា"តិ បុច្ឆិតត្តតា "ទោតាហា"តិអាឌិ ក្យត្តិ៍ តឃ្យទេត្វា ក្យត្តតយាត្យរោទេត ទេចឌិតទេត្តា៍

"ឧត្តាចតា ច ចិកត្តិហារោ បទិបុណ្ណោ, អទេត្តា តិឃុទេត្តា តត្តិ"តិ ចត្តត្តតា "តិឃុទេត្តា ចិកត្តិហារោ"តិ ក្យត្តិ៍ ឃត្តិ ឃត្តិ ឃុទេត្ត ទេយ ទេយ ឆប្បាឌទេយា ក្យត្តា, តត្តិ តត្តិ ឃុទេត្ត ក្យទេត្តឃុ ទោឃុ ទោឃុ ឆប្បាឌឹឃុ ឃធាលិកចទេនត ទេយា ទេយា ចិកត្តិហារោ ទេយាខឹទោតា, ទេរា ទេរា ចិកត្តិហារោ តិឌ្ឋារទេត្វា ឃុទេត្តា ទេយាខឹទោតាតិ អទេត្វា គគ្គ្ខទេត្តា៍

ឌ្ឋតិ ចិកត្តិហារចិកគ្គ្ខ នត្តិធាលិត្យទ្ធុបិ ទេឌិតា

ចិកាចតា តិដ្ឋិតា៍

បល្លិទេតហិ បត អគ្គ្ខកចាឌឹកាត្យរោទេទេតច កម្ពិទេត្វា ចិត្តាទោតា ចិកខិត្វា កទេហតទេត្តាតិ៍

໙. ປຣິວຕ຺ຕນຫາຣວິຠງ຺ຄວິຠາວນາ

໑໓໕. ເຍນ ເຍນ ສໍວຓ຺ຓາວິເສສຠູເຕນ ວິຠຕ຺ຕິຫາຣວິຠເງ຺ຄນ ສຸເຕ຺ຕ ວຸຕ຺ຕາ ຘມ຺ມາທເຍາ ວິຠຕ຺ຕາ, ເສາ ສໍວຓ຺ຓາວິເສສຠູເຕາ ວິຠເງ຺ຄາ ປຣິປຸເຓ຺ຓາ, “ກຕເມາ ປຣິວຕ຺ຕນຫາຣວິຠເງ຺ຄາ”ຕິ ປຸຈ຺ຉິຕພ຺ພຕ຺ຕາ “ຕຕ຺ຖ ກຕເມາ ປຣິວຕ຺ຕເນາ ຫາເຣາ”ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕຕ຺ຖ ຕຕ຺ຖາຕິ ເຕສຸ ນິທ຺ທິເຏ຺ຐສຸ ເສາຬສສຸ ເທສນາຫາຣາທີສຸ ກຕເມາ ສໍວຓ຺ຓນາວິເສເສາ ປຣິວຕ຺ຕເນາ ຫາເຣາ ປຣິວຕ຺ຕນຫາຣວິຠເງ຺ຄາ ນາມາຕິ ປຸຈ຺ຉຕິ. “ກຸສລາກຸສເລ ຘເມ຺ມ”ຕິອາທິນິທ຺ເທສສ຺ສ ຍທາຕໍ ມຍາ ວຸຈ຺ຈມາເນາ “ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິສ຺ສ ປຸຣິສປຸຄ຺ຄລສ຺ສາ”ຕິອາທິເກາ ວິຕ຺ຖາຣສໍວຓ຺ຓນາວິເສເສາ ປຣິວຕ຺ຕເນາ ຫາເຣາ ປຣິວຕ຺ຕນຫາຣວິຠເງ຺ຄາ ນາມາຕິ ອຕ຺ເຖາ ຄເຫຕພ຺ເພາ.

“ສໍວຓ຺ຓິຍມາເນ ສຸເຕ຺ຕ ນິທ຺ທິເຏ຺ຐສ຺ສ ກຕມສ຺ສ ຠາວິຕພ຺ພສ຺ສ ກຸສລສ຺ສ ກຕເມາ ປຏິປເກ຺ຂາ, ກຖໍ ປຣິວເຕ຺ຕຕພ຺ເພາ”ຕິ ປຸຈ຺ຉິຕພ຺ພຕ຺ຕາ ຍມສ຺ສ ຠາວິຕພ຺ພສ຺ສ ກຸສລສ຺ສ ອຍໍ ປຏິປເກ຺ຂາ, ເອວໍ ປຫາຕພ຺ພຠາວວເສນ ປຣິວເຕ຺ຕຕພ຺ເພາຕິ ທສ຺ເສຕ຺ວາ “ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິສ຺ສ ປຸຣິສປຸຄ຺ຄລສ຺ສາ”ຕິອາທິມາຫ. ອຏ຺ຐກຖາຍໍ ປນ –

“ຕຕ຺ຖ ຍສ຺ມາ ສໍວຓ຺ຓິຍມາເນ ສຸເຕ຺ຕ ຍຖານິທ຺ທິເຏ຺ຐ ກຸສລາກຸສລຘມ຺ເມ ປຏິປກ຺ຂເຕາ ອກຸສລກຸສລຘເມ຺ມ ປຫາຕພ຺ພຠາວາທິວເສນ ນິທ຺ທາເຣຫິ ປຏິປກ຺ຂເຕາ ປຣິວຕ຺ຕນໍ, ຕສ຺ມາ ‘ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິສ຺ສ ປຸຣິສປຸຄ຺ຄລສ຺ສ ມິຈ຺ຉາທິຏ຺ຐິ ນິຊ຺ຊິຓ຺ຓາ ຠວຕີ’ຕິອາທິ ອາຫາ”ຕິ (ເນຕ຺ຕິ. ອຏ຺ຐ. ໑໓໕) –

ວຸຕ຺ຕໍ. ປຫາຍກສ຺ສ ຫິ ຘມ຺ມສ຺ສ ປຫາຕພ຺ພຠາວວເສນ ນິທ຺ທາເຣຫິ, ປຫາຕພ຺ພສ຺ສ ຈ ຘມ຺ມສ຺ສ ປຫາຍກຠາວວເສນ ນິທ຺ທາເຣຫິ ປຏິປກ຺ຂເຕາ ປຣິວຕ຺ຕນໍ ນາມ ເຫາຕິ. ຕຕ຺ຖ ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິສ຺ສາຕິ ສມ຺ມາ ສຸນ຺ທຣາ ປສຕ຺ຖາ ທິຏ຺ຐິ ຍສ຺ສ ປຸຄ຺ຄລສ຺ສາຕິ ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິ. ປຸຄ຺ຄລປທຏ຺ຐານາ ຫິ ອຍໍ ເທສນາ. ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ “ປຸຣິສປຸຄ຺ຄລສ຺ສາ”ຕິ. ສາ ປນ ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິ ກມ຺ມສ຺ສກຕາສມ຺ມາທິຏ຺ຐິອາທິເຠເທນ ຈ ອນິຈ຺ຈາທິວິປສ຺ສນາເຠເທນ ຈ ມຄ຺ຄສມ຺ມາທສ຺ສນເຠເທນ ຈ ປວຕ຺ຕາ ນິຣວເສສາວ ຄຫິຕາ. “ຍາຍ ຠາວິຕາຍ ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິຍາ ປຫາຕພ຺ພາ ມິຈ຺ຉາທິຏ຺ຐິ ນິຊ຺ຊິຓ຺ຓາ ຠວຕິ, ຍທິ ເກວລໍ ມິຈ຺ຉາທິຏ຺ຐິເຍວ ນິຊ຺ຊິຓ຺ຓາ ຠວຕິ, ເອວໍ ສຕິ ຕທວເສສາ ອກຸສລາ ຘມ຺ມາ ອຉິນ຺ນາ

ຠເວຍ຺ຍຸ”ນ຺ຕິ ວຕ຺ຕພ຺ພຕ຺ຕາ “ເຍ ຈສ຺ສ ມິຈ຺ຉາທິຏ຺ຐິປຈ຺ຈຍາ”ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ມິຈ຺ຉາທິຏ຺ຐິປຈ຺ຈຍາ ອເນເກ ປາປກາ ອກຸສລາເຍວ ຘມ຺ມາ ຈ ອຸປ຺ປເຊ຺ຊຍ຺ຍຸໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນາຣຫາ ຠເວຍ຺ຍຸໍ, ເຕ ຈ ອກຸສລາ ຘມ຺ມາ ອສ຺ສ ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິສມຕ຺ຕສ຺ສ ປຸຣິສປຸຄ຺ຄລສ຺ສ ນິຊ຺ຊິຓ຺ຓາ ປຫາຕພ຺ພາຣຫາ ອນຸປ຺ປຊ຺ຊນກຣນາ ເຫານ຺ຕິ. ເຕນາຫ ຠຄວາ – “ອຸປາທານນິເຣາຘາ ຠວນິເຣາເຘາ”ຕິ (ອຸທາ. ໑; ມຫາວ. ໑).

“ຍທິ ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິສ຺ສ ປຸຣິສປຸຄ຺ຄລສ຺ສ ມິຈ຺ຉາທິຏ຺ຐິ, ຕປ຺ປຈ຺ຈຍາ ອກຸສລຘມ຺ມາເຍວ ນິຊ຺ຊິຓ຺ຓາ ຠວນ຺ຕິ, ເອວໍ ສຕິ ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິປຈ຺ຈຍາ ກຸສລາ ຘມ຺ມາ ນ ສມ຺ຠເວຍ຺ຍຸ”ນ຺ຕິ ວຕ຺ຕພ຺ພຕ຺ຕາ “ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິປຈ຺ຈຍາ ຈາ”ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ອສ຺ສ ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິສມຕ຺ຕສ຺ສ ປຸຣິສປຸຄ຺ຄລສ຺ສ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນາຣຫາ ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິປຈ຺ຈຍາ ອເນເກ ກຸສລາ ສມຖວິປສ຺ສນາ ວາ ເພາຘິປກ຺ຂິຍາ ວາ ຘມ຺ມາ ສມ຺ຠວນ຺ຕິ, ອຸປ຺ປນ຺ນາ ຈ ເຕ ຘມ຺ມາ ອສ຺ສ ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິສມຕ຺ຕສ຺ສ ປຸຣິສປຸຄ຺ຄລສ຺ສ

សត្ថាតេ បុគប្បុំ បចត្តតចសេត កាចតាបរិបូរិ ពន្ឋិ៍

សម្មាទិដ្ឋិយា បដិបក្ខាតំ យិច្ឆាទិដ្ឋិយា, តប្បច្ចយាតំ អកុសលាតំ ឆម្មាតំ បរិចត្តតការចោ អាចទិយេត ចិកត្ថេា, អយេត្ថិ ច ចាតោ, “សម្មាសង្កប្បស្ស ឆម្មស្ស បដិបក្ខោ ឆម្មោ ពឆំ បរិចត្តតត្ថោ”តិ ចត្តត្ថាតា “សម្មាសង្កប្បស្ស បុរិសបុក្កលស្សា”តិអាទិ ចុត្តំ៍ យោឌតត្វ អាឥយោ ចុត្តតយាត្សាតេត ចេឌិតត្ថោ៍ សម្មា ស្សត្ថា បសត្វ ចាចា យស្ស បុក្កលស្សាតិ សម្មាចាចោ, តស្ស សម្មាចាចស្ស៍ “បុរិសបុក្កលស្សា”តិអាឌិតំ អត្វោបិ ចុត្តតយេត ចេឌិតត្ថោ៍ អយំ បត ចិសេសត្វោសម្មា អចិបរឹតតោ ចិយុត្តិតាកាលឥស្សតំ យស្ស បុក្កលស្សាតិ សម្មាចិយុត្តិតាកាលឥស្សតោ, តស្ស សម្មាចិយុត្តិតាកាលឥស្សតស្ស បច្ចេក្ខលតាកាលឥស្សតសម្បត្តស្ស បុរិសបុក្កលស្ស “អចិយុត្តាច សមាតា ចិយុត្តា យយ”ត្តិ យិច្ឆាកិតិចេសចសេត បចត្តំ យិច្ឆាចិយុត្តិតាកាលឥស្សតំ តិឌ្ឋិណ្ហំ ចិពតំ កចតិ៍ “យេ ចស្សា”តិអាឌិតំ អត្តសត្ត្យាឌិកោ ចុត្តតយាត្សាតេត ចេឌិតត្ថោ៍

១៩៍ “សម្មាទិដ្ឋិស្សាតិអាឌិតា សម្មាទិដ្ឋិអាឌិតំ កុសលាតំ បដិបក្ខា យិច្ឆាទិដ្ឋាឌិកាយេច អកុសលា បហាតត្ថាការចេត បរិចត្តតត្ថោ”តិ បុច្ឆិតត្ថាតា បិណាតិបិតាចេទយហិអាឌិតំ កុសលាតំ បដិបក្ខា បិណាតិបិតាឌិកាបិ អកុសលា បហាតត្ថាការចេត បរិចត្តតត្ថោតិ ឥស្សេតុំ “យស្ស ចា បិណាតិបិតា បដិចិរតស្សា”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ អដ្ឋកថាយំ បត “ឧចិ សម្មាទិដ្ឋិអាឌិយុលេត យិច្ឆាទិដ្ឋិអាឌិ ឥស្សេត្វា បុត បិណាតិបិតអឌិត្តាឌាតកាយេសុយិច្ឆាចារាឌិតោ ចេទយហិយាឌិហិ បិណាតិបិតាឌិតំ បរិចត្តតំ ឥស្សេតុំ ‘យស្សា’តិអាឌិ អារទ្ធ”ត្តិ (តេត្តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៩) ចុត្តំ៍ តឥក្កាឌិចសេតបហឹតោ ហោតិ៍ កាលចាឌិស្សាតិ ចឌិតត្ថាកាលេ ចឌិតត្ថំ ចឥតិ ឃឹលេតាតិ កាលចាឌិ, តស្ស៍

“យចាចុត្តប្បការេតេច បរិចត្តតត្ថោ”តិ បុច្ឆិតត្ថាតា អត្ថោត បការេតបិ បរិចត្តតត្ថោតិ ឥស្សេតុំ “យេ ច តោ កេចិ”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ អដ្ឋកថាយំ បត “យេ ច តោ កេចិតិអាឌិតា សម្មាទិដ្ឋិអាឌិយុលេតេច យិច្ឆាទិដ្ឋិអាឌិហិ ឧច បរិចត្តតំ បការត្តេត ឥស្សេតិ”តិ (តេត្តិ៍ អដ្ឋ៍ ១៩) ចុត្តំ៍ តត្វ កេចិ យិច្ឆាទិដ្ឋិកយិច្ឆាសង្កប្បាឌិកាយេច បុក្កលា បសេសំ អរិយាតំ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ យក្កំ កតហត្តិ៍ សត្ថិដ្ឋិកា សត្ថិតេដ្ឋ តិយុត្តា, សហឆម្មិកា សហ ឆម្មេត ការណេត យេ ចត្តត្តិ សហឆម្មិកា៍ ការណ ក្រហិតត្ថាការេ យុត្តា ៍ ចាឌា ច អត្ចាឌា ច ចាឌាត្ចាឌា, តេ កចត្ថោ សម្មាទិដ្ឋិញ្ច ឆម្មំ កតហត្តិ៍ តេត កតហណោត៍ បុជ្ជា បូជិតត្ថា ច ត កចត្តិ, បិសំសា បសំសិតត្ថា ច ត កចត្តិ៍ ឧចត្តិអាឌិសុ សម្មាសង្កប្បំ ចា សម្មាចាចាឌិកំ ចា ចិសុំ ចិសុំ សម្មាសង្កប្បញ្ច តេ កចត្ថោ ឆម្មំ កតហត្តិ៍ តេត ហិ យេ យិច្ឆាសង្កប្បិកា, តេ កចត្ថោ ត បុជ្ជា ច បិសំសា ច...បេ... សម្មាចិយុត្តិញ្ច តេ កចត្ថោ ឆម្មំ កតហត្តិ៍ តេត ហិ យេ យិច្ឆាទិដ្ឋិចាឌិកា, តេ កចត្ថោ ត បុជ្ជា ច បិសំសា ច៍ សម្មាចិយុត្តិតាកាលឥស្សតញ្ច តេ កចត្ថោ ឆម្មំ កតហត្តិ៍ តេត ហិ យេ យិច្ឆាចិយុត្តិកា, តេ កចត្ថោ ត បុជ្ជា ច បិសំសា ច៍ សម្មាចិយុត្តិតាកាលឥស្សតញ្ច តេ កចត្ថោ ឆម្មំ កតហត្តិ៍ តេត ហិ យេ យិច្ឆាចិយុត្តិតាកាលឥស្សតិកា, តេ កចត្ថោ ត បុជ្ជា ច បិសំសា ចាតិ យោឌតា កាតត្ថោ៍ “យិច្ឆាចិយុត្តិតាកាលឥស្សតា”តិបិ បិឋោ អត្ថិ៍

“អរិយយក្កសម្មាទិដ្ឋាឌិតំ កតហចសេតេច យិច្ឆាទិដ្ឋាឥយោ ច បរិចត្តតត្ថោ, តាចសេសាតំ បសំសាចសេតា”តិ ចត្តត្ថាតា កាយាឌិតំ បសំសាចសេតបិ កាយាតំ បដិបក្ខា ចេទយហិយាឥយោបិ បរិចត្តតត្ថោតិ ឥស្សេតុំ “យេ ច តោ កេចិ ឧចយាហំសុ”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ តត្វ

ភុញ្ជិតត្តា កាមា, បរិភុញ្ជិតត្តា កាមា, អាសេវិតត្តា កាមា, និសេវិតត្តា កាមាតិ ឯត្ថ កាមីយន្តីតិ កាមាតិ កម្មសាធនេន វត្ថុកាមា គហិតា, នាតិបណីតា កាមា ភុញ្ជិតត្តា, អតិបណីតា កាមា បរិ សមន្តតោ ភុញ្ជិតត្តា, អតិបណីតតរា កាមា អា ភុសោ សេវិតត្តា, និយតា សេវិតត្តា ភាវយិតត្តា កាមា, ពហុលីកតត្តា កាមាតិ ឯត្ថ បន កាមេន្តីតិ កាមាតិ កត្តុសាធនេន កិលេសកាមា គហិតា, បុនប្បុនំ ឧប្បាទនេន ភាវយិតត្តា វឌ្ឍាបេតត្តា បវត្តិតត្តា កិលេសកាមា, ពហុំ បុនប្បុនំ ឧប្បាទនេន កតត្តា វឌ្ឍាបេតត្តា កិលេសកាមាតិ យេ វ កាមវសិកា បុថុជ្ជនា កេចិ ឯវមាហំសុ តេសំ កាមវសិកានំ បុថុជ្ជនានំ កេសញ្ចិ តាទិសេហិ កាមេហិ វេរមណី កុសលចេតនា បដិបក្ខវសេន អធម្មា អសេវិតព្វា នាម អាបជ្ជេយ្យាតិ អធិប្បាយោ គហេតព្វោ។

អត្ថទ្វយវសេន បរិវត្តំ ទស្សេតុំ "យេ ច បន កេចិ"តិអាទិ វុត្តំ។ អត្តកិលមថានុយោគា ធម្មាតិ និយ្យានិកាតិ យេ ច បន បញ្ចាតបាទិបដិបត្តិកា តិត្ថិយា ឯវមាហំសុ, តេសំ បញ្ចាតបាទិបដិបត្តិកានំ និយ្យានិកា ធម្មា យញ្ញយាបដិបទាសង្ខាតា វិបស្សនាសហិតា អរិយមគ្គា អធម្មា អនិយ្យានិកា អភាវេតព្វា នាម អាបជ្ជេយ្យាតិ។ សុខល្លវសេនបិ បរិវត្តំ ទស្សេតុំ "យេ ច ខោ"តិអាទិ វុត្តំ។ "បាបំ និជ្ជរាបេស្សាមា"តិ អត្តហិំសនាទិវសេន បដិបត្តិកានំ បវត្តា សរីរតាបនតោ ខុល្លា ធម្មា និយ្យានិកាតិ។

យេ វ តថាបដិបត្តិកា កេចិ ឯវមាហំសុ, តេសំ តថាបដិបត្តិកានំ អនជ្ជបញ្ញបរិភោគវសេន បវត្តា សរីរខុល្លបសមា សុខោ ធម្មោ អធម្មោ អភាវេតព្វោ អាបជ្ជេយ្យាតិ។

អត្ថទ្វយាទិវសេន បរិវត្តំ អាចរិយេន និទ្ទិដ្ឋំ, អយម្បិ ច នាថំ, "កថំ អសុភសញ្ញាទិវសេន បរិវេត្តតព្វោ"តិ បុច្ឆិតព្វត្តា ឯវំ អសុភសញ្ញាទិវសេន សុភសញ្ញាទិកា បរិវេត្តតព្វាតិ ទស្សេតុំ "យថា ច បន"តិអាទិ វុត្តំ។ អដ្ឋកថាយំ បន "ឥដ្ឋានិ អសុភសញ្ញាទិមុខេន សុភសញ្ញាទិបរិវត្តំ ទស្សេតុំ 'យថា ច បន'តិអាទិ វុត្ត"ន្តិ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ១៩) វុត្តំ។ សព្ពសង្ខារេសូតិ តេភូមកសង្ខារេសុ។ អាទីនវិបស្សកស្ស ហិ តេភូមកា ធម្មា កិលេសានុវិទ្ធតាយ អសុភតោ ឧបដ្ឋហន្តិ។

"យទិ សង្ខារតោ ឥដ្ឋានិ ឥដ្ឋេ បដិបក្ខាតិ អបរិវត្តេតព្វា សិយុំ, ឯវំ សតិ និរោធសមា ច បដិបក្ខា ន សក្កា បរិវត្តេតុំ, កថំ សក្កា បរិវត្តេតុ"ន្តិ វត្តព្វត្តា បរិវត្តលក្ខណំ ទស្សេន្តោ "យំ យំ វា បន"តិអាទិមាហ។ តត្ថ កុសលំ វា អកុសលំ វា យំ យំ ធម្មំ បរិវត្តេតុការោ អាចរិយោ និទ្ទិសេ រោចយតិ ឥច្ឆិយា ឧបគច្ឆតិ, កុសលស្ស វា អកុសលស្ស វា តស្ស តស្ស រុចិកស្ស ឧបគតស្ស ធម្មស្ស យោ បដិបក្ខោ, សោ បដិបក្ខធម្មោ អសទ្ធម្មោ អស្ស ធម្មស្ស អនិដ្ឋតោ បច្ចត្ថិកតោ អញ្ញាបទេន្តោ បរិញ្ញាតោ។ ឥដ្ឋំ វា អនិដ្ឋំ វា យំ យំ ធម្មំ បរិវត្តេតុការោ អាចរិយោ និទ្ទិសេ រោចយតិ ឥច្ឆិយា ឧបគច្ឆតិ, ឥដ្ឋស្ស វា អនិដ្ឋស្ស វា តស្ស តស្ស រុចិកស្ស ធម្មស្ស យោ បដិបក្ខោ, សោ បដិបក្ខធម្មោ អស្ស ធម្មស្ស អនិដ្ឋតោ បច្ចត្ថិកធម្មតោ អញ្ញាបទេន្តោ បរិញ្ញាតោ ភវតីតិ បរិវត្តេតុការេន ឥដ្ឋិតព្វធម្មានុរូបបដិបក្ខវសេន បរិវត្តំ កាតព្វន្តិ បរិវត្តនេ បដិបក្ខលក្ខណំ វុត្តំ។ តេន អដ្ឋកថាយំ វុត្តំ – "បដិបក្ខស្ស លក្ខណំ និទ្ទិសតី"តិ។

“ឯកំ វុត្តប្បការំ បរិវត្តនំ អមេម្ហិ កថំ សង្គហិតព្ព”ន្តិ វត្តព្ពត្តា “តេនាហា”តិអាទិ វុត្តំ។

“ឯត្តាវតា បរិវត្តោ ហារោ បរិបុណ្ណោ, អញ្ញោ និយុត្តោ នត្ថី”តិ វត្តព្ពត្តា “និយុត្តោ បរិវត្តនោ ហារោ”តិ វុត្តំ។ យស្មិំ សុត្តេ កុសលាកុសលេ និទ្ទិដ្ឋេ បដិបក្ខវសេន នីហរិត្វា យថាសម្ភវំ យោ យោ បរិវត្តនោ ហារោ និយុត្តោ, តស្មិំ សុត្តេ និទ្ទិដ្ឋេ បដិបក្ខវសេន នីហរិត្វា សោ សោ បរិវត្តនោ ហារោ និយុត្តោ និទ្ធារេត្វា យុត្តោ យោជិតោតិ អត្ថោ គហេតព្ពោតិ។

ឥតិ បរិវត្តនហារវិភង្គេ សត្តិពលានុរូបា រចិតា

វិភាវនា និដ្ឋិតា។

បណ្ឌិតេហិ បន អដ្ឋកថាដីកានុសារេន គម្ភីរេត្វា វិត្ថារេតា វិភជិត្វា គហេតព្ពោតិ។

១០. វេវចនហារវិភង្គវិភាវនា

៦៧. យេន យេន សំវណ្ណនាវិសេសភូតេន បរិវត្តនហារវិភង្គេន បរិវត្តេតព្ពា សុត្តត្ថា វិភត្តា, សោ សំវណ្ណនាវិសេសភូតោ បរិវត្តនហារវិភង្គោ បរិបុណ្ណោ, “កតមោ វេវចនហារវិភង្គោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ កតមោ វេវចនោ ហារោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តត្ថាតិ តេសុ និទ្ទិដ្ឋេសុ សោឡសសុ ទេសនាហារាទីសុ កតមោ សំវណ្ណនាវិសេសោ វេវចនោ ហារោ វេវចនហារវិភង្គោ នាមាតិ បុច្ឆតិ។ “វេវចនានិ ពហូនី”តិអាទិនិទ្ទេសស្ស ឥទានិ យថា វុច្ចមានោ “ឯកំ ភគវា ធម្ម”ន្តិអាទិកោ វិត្ថារនិទ្ទេសោ វេវចនោ ហារោ វេវចនហារវិភង្គោ នាមាតិ អត្ថោ គហេតព្ពោ។ “យានិ វេវចនានិ និទ្ទិដ្ឋានិ, កតមានិ តានិ វេវចនានី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “យថា ឯក”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ ឯកំ វិញ្ញាតព្ពំ ធម្មំ សភាវធម្មំ បញ្ញាបេតព្ពំ វា ធម្មំ អញ្ញាមញ្ញេហិ យថា យេហិ បការេហិ វេវចនេហិ ច ភគវា និទ្ទិសតិ, តថាបការានិ វេវចនានិ វិញ្ញាតព្ពានីតិ អត្ថោ។ “តានិ វេវចនានិ កិន្តិ ភគវា អាហា”តិ វត្តព្ពត្តា “យថាហ ភគវា”តិអាទិ វុត្តំ។ យថា យំយំបការានិ វេវចនានិ –

“អាសា ច បិហា ច អភិនន្ទនា ច, អនេកធាតូសុ សរា បតិដ្ឋិតា;

អញ្ញាណមូលប្បភវា បជប្បិតា, សព្ពា មយា ព្យន្តិកតា សមូលិកា”តិ –

ភគវា អាហ, តំតំបការានិ វេវចនានិ វិញ្ញាតព្ពានីតិ អត្ថោ។

ឯកស្សេវ ធម្មស្ស អនេកេហិ បរិយាយសទ្ទេហិ វេវចនេហិ និទ្ទិសនេ ផលំ អដ្ឋកថាយំ (នេត្តិ៍ អដ្ឋ៍ ៦៧) ពហុធា វុត្តំ, តស្មា អមេត្ថំ ន ទស្សិតំ។ “កតមា អាសា, កតមា បិហា”តិ បុដ្ឋត្តា “អាសា នាម វុច្ចតី”តិអាទិ វុត្តំ។ យា ភវិស្សស្ស អត្ថស្ស អាសីសនា អវស្សំ អាគមិស្សតីតិ យា អាសា អស្ស អាសីសន្តស្ស បុគ្គលស្ស ឧប្បជ្ជតិ, តស្ស អាសីសនា “អាសា នាមា”តិ វុច្ចតិ។ វត្តមានស្ស យា បត្ថនា អស្ស បត្ថយន្តស្ស ឧប្បជ្ជតិ, សេយ្យថិទំ វា អញ្ញា ទិស្វា “ឯទិសោ អហំ ភវេយ្យ”ន្តិ យា បិហា អស្ស បិហយន្តស្ស ឧប្បជ្ជតិ, សា បត្ថនា “បិហា នាមា”តិ វុច្ចតិ។ អនាគតត្ថំ អារព្ភ បវត្តា តណ្ហា “អាសា”តិ វុច្ចតិ, អនាគតបច្ចុប្បន្នត្ថំ អារព្ភ បវត្តា តណ្ហា “បិហា”តិ វុច្ចតិ, តទាបិ តណ្ហាការេន ឯកត្តា ឯកោ ធម្មោវ អត្ថស្ស ឥច្ឆិតស្ស និប្ផត្តិ អត្ថនិប្ផត្តិ, បដិបិលេតិ ឯតាយ តណ្ហាយាតិ បដិបិលនា, អត្ថនិប្ផត្តិយា បដិបិលនាតិ អត្ថនិប្ផត្តិបដិបិលនា។ យា តណ្ហា អស្ស បិលយន្តស្ស បុគ្គលស្ស ឧប្បជ្ជតិ, សា តណ្ហា “អភិនន្ទនា”តិ វុច្ចតិ។

“យា អត្ថនិប្ផត្តិ តណ្ហាយ បដិបិលេតព្ពា, កតមា សា អត្ថនិប្ផត្តី”តិ បុដ្ឋត្តា តំ អត្ថនិប្ផត្តិំ សត្តតោ ច សង្ខារតោ ច វិភជិត្វា ទស្សេន្តោ “បិយំ វា ញាតិំ, បិយំ វា ធម្ម”ន្តិអាទិមាហ។ តត្ថ “ញាតី”ន្តិ ឥមិនា មិត្តាមច្ចាទយោបិ គហិតា។ ធម្មំ បន បិយរូបារម្មណាទិកំ លទ្ធិធម្មំ យាយ តណ្ហាយ និស្សិតកា អភិនន្ទតិ, សា តណ្ហា “អភិនន្ទនា នាមា”តិ វុច្ចតិ។ បដិកូលំ ញាតិំ វា ធម្មំ វា វិបល្លាសវសេន អប្បដិកូលំ ញាតិំ វា ធម្មំ វា សភាវវសេន អប្បដិកូលតោ យាយ តណ្ហាយ និស្សិតកា អភិនន្ទតិ, សា តណ្ហា វា “អភិនន្ទនា នាមា”តិ វុច្ចតីតិ យោជេត្វា អត្ថោ គហេតព្ពោ។

“យាសុ អនេកាសុ ធាតូសុ វុត្តប្បការា តណ្ហា ‘សរា’តិ កថេតា វុត្តា, កតមា តា ធាតុយោ”តិ បុដ្ឋត្តា តា ធាតុយោ សរូបតោ ទស្សេតុំ “ចក្ខុធាតុ”តិអាទិ វុត្តំ។

“តាសុ ធាតូសុ កតមាយ ធាតុយា កតមា សរា បតិដ្ឋិតា បវត្តា”តិ បុដ្ឋត្តា ឥមាយ ធាតុយា អយំ សរា បតិដ្ឋិតា បវត្តាតិ និយមេត្វា ទស្សេតុំ “សរាតិ កេចិ រូបាធិមុត្តា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ កេចីតិ សរាសង្ខាតាយ រូបតណ្ហាយ និស្សិតា បុគ្គលា។ រូបាធិមុត្តាតិ រូបធាតុសង្ខាតេ អារម្មណេ អធិមុត្តា អជ្ឈោសិតា។ ឥមិនា បទេន រូបតណ្ហាសង្ខាតា សរា រូបធាតុយា បតិដ្ឋិតា បវត្តាតិ គហិតា, “កេចិ សទ្ទាធិមុត្តា”តិអាទីហិបិ សទ្ទតណ្ហាសង្ខាតាទយោ សរា សទ្ទធាតុយាទីសុ បតិដ្ឋិតា បវត្តា សរាច គហិតា។ កេចិ ធម្មាធិមុត្តាតិ ឯត្ថ ធម្មគ្គហណេន ចក្ខុធាតុសោតធាតុឃានធាតុជិវ្ហាធាតុកាយធាតុសត្តវិញ្ញាណធាតុធម្មធាតុយោ គហិតា, តស្មា អដ្ឋារស ធាតុយោ បតិដ្ឋានភាវេន គហិតាបិ លព្ភនាវ គហិតាតិ ទដ្ឋព្ពំ។ “រូបាធិមុត្តាទីសុ កិត្តកានិ បទានិ តណ្ហាបក្ខោ តណ្ហាយ វេវចនា”តិ បុដ្ឋត្តា ឯតាទិសានិ ឯត្តកានិ បទានិ តណ្ហាបក្ខោ តណ្ហាវេវចនានីតិ និយមេត្វា ទស្សេតុំ “តត្ថ យានិ ឆ គេហសិតានី”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថាតិ តេសុ ឆសុ រូបាទីសុ។ ឆ គេហសិតានីតិ ទោមនស្សានីតិ ឆសុ រូបាទីសុ បវត្តំ តណ្ហាបេមំ និស្សាយ បវត្តានិ ឆ ទោមនស្សានិ។ ឯស នយោ សេសេសុបិ។ “ឆ ឧបេក្ខា គេហសិតាបិ កថិតា វុត្តា, កស្មា ន គហិតា”តិ វត្តព្ពត្តា “យា ឆ ឧបេក្ខា គេហសិតា, អយំ ទិដ្ឋុបេក្ខា”តិ វុត្តំ, ទិដ្ឋុបេក្ខត្តា ន គហិតាតិ អត្ថោ។

៦៥។ “កថំ វុត្តប្បការា តណ្ហា ឯវ កថិតា”តិ វត្តព្ពត្តា “សាយេវ បច្ចយាការេនា”តិអាទិ វុត្តំ។ សា វុត្តប្បការា ឯវ តណ្ហា បច្ចយាការេន បវត្តតោ អាសាទិបរិយាយេន វុត្តា, រូបាទិអារម្មណធម្មេសុ នន្ទនតោ “ធម្មនន្ទី”តិ បរិយាយេន វុត្តា, រូបាទិអារម្មណធម្មេសុ គិលិត្វា បរិនិដ្ឋបេតិ វិយ អជ្ឈោសាយ តិដ្ឋនតោ “ធម្មជ្ឈោសាន”ន្តិ បរិយាយេន វុត្តា, តស្មា តណ្ហាយ វេវចនានិ ហោន្តិ។

តណ្ហាយ វេវចនានិ អាចរិយេន និទ្ទិដ្ឋានិ, អម្ហេហិ ច ញាតានិ, “កតមានិ ចិត្តស្ស វេវចនានី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “ចិត្តំ មនោ”តិអាទិ វុត្តំ។ “អារម្មណំ ចិន្តេតីតិ ចិត្តំ។ មនតិ ជានាតីតិ មនោ។ វិជានាតីតិ វិញ្ញាណ”ន្តិអាទិនា អត្ថោ បករណេសុ (ធ។ ស។ អដ្ឋ។ ៣) វុត្តោវ, តស្មា អម្ហេហិ ន វិត្ថារិតោ។ វេវចនានិយេវ ឥមានិ ឥមស្ស វេវចនានីតិ ឯត្តកានិយេវ កថយិស្សាម។ “បញ្ញិន្ទ្រិយំ បញ្ញាពល”ន្តិអាទីនិ បញ្ញាវេវចនានិ។

“អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ”តិអាទីនិ ពុទ្ធស្ស វេវចនានិ។ “តានិ កត្ថ ទេសិតានី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “យថា ច ពុទ្ធានុស្សតិយំ វុត្ត”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ ពុទ្ធានុស្សតិទេសនាយំ យថា ច យំយំបការំ វេវចនំ ភគវតា “ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ...បេ... ភគវតោ”តិ វុត្តំ, ឯវំបការំ វេវចនំ ពុទ្ធានុស្សតិយា វេវចនំ ពុទ្ធស្ស វេវចនន្តិ ទដ្ឋព្ពំ។ “យថា ច ធម្មានុស្សតិយំ វុត្ត”ន្តិអាទីសុបិ ឯវមេវ យោជនា កាតព្ពា។

“តេនាហា”តិអាទ្យានុសន្ធិអត្ថោ ចេវ “និយុត្តោ វេវចនោ ហារោ”តិអានុសន្ធិអត្ថោ ច វុត្តនយានុសារេន វេទិតព្ពោ។

ឥតិ វេវចនហារវិភង្គ សត្តិពលានុរូបា រចិតា

វិភាវនា និដ្ឋិតា។

បណ្ឌិតេហិ បន អដ្ឋកថាដីកានុសារេន គម្ភីរត្ថោ វិត្ថារតោ វិភជិត្វា គហេតព្ពោតិ។

១១។ បញ្ញត្តិហារវិភង្គវិភាវនា

៦៦។ យេន យេន សំវណ្ណនាវិសេសភូតេន វិភង្គេន វេវចនានិ វិភត្តានិ, សោ សំវណ្ណនាវិសេសភូតោ វិភង្គោ បរិបុណ្ណោ, “កតមោ បញ្ញត្តិហារវិភង្គោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ កតមោ បញ្ញត្តិហារោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តត្ថាតិ តេសុ និទ្ទិដ្ឋេសុ សោឡសសុ ទេសនាហារាទីសុ កតមោ សំវណ្ណនាវិសេសោ បញ្ញត្តិហារោ បញ្ញត្តិហារវិភង្គោ នាមាតិ បុច្ឆតិ។ “ឯកំ ភគវា ធម្មំ បញ្ញត្តីហិ វិវិធាហិ ទេសេតី”តិអាទិនិទ្ទេសស្ស ឥទានិ យថា វុត្តប្បការោ “យា បកតិកថាយ ទេសនា”តិអាទិនា វិត្ថារសំវណ្ណនាវិសេសោ បញ្ញត្តិហារោ បញ្ញត្តិហារវិភង្គោ នាមាតិ គហេតព្ពោ។

“ឃាហិ ចិចិឆាហិ បញ្ញត្តីហិ ឲុក់ ឆម៉ុ ភកចា ឆេឆេវេតិ, កតយា តា ចិចិឆា បញ្ញត្តិឃោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “ឃា បកតិកឆាឃា”តិអាឌិ ទុត្តំ៉ តត្ត បកតិកឆាឃាតិ អឃ្យាគាឌិបគត្តចិវេឃំ អភិដ្ឋារទ្ធា អត្តឃការចេត បចត្តាឃ កឆាឃ ឃាឆុក់ យតឃិការឆយុកឆាឃ ឃា ឆេឃតា ឃឆាឌិប្បេតយត្តុំ ចេតេឃ្យឃត្តាតេ តិក្លិបតិ បតិដ្ឋបេតិ បការេត ខាវេបតិ, តឃ្មា តិកេក្លបបញ្ញត្តិ, តាឃ បញ្ញត្តិឃា ឆម៉ុ ឆេឆេវេតីតិ អត្ថោ៉ “ឃា បញ្ញត្តិ ‘បកតិកឆាឃ ឆេឃតា’តិ ទុត្តា, កតយា ឃា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា តឆា បុច្ឆិត្តា ចិត្តារេតា ឌេឃ្យុតុំ “កា ច បកតិកឆាឃ ឆេឃតា”តិអាឌិ ទុត្តំ៉ អដ្ឋកឆាឃំ បត –“ព្ទតិ ‘បកតិកឆាឃ ឆេឃតា’តិ ឃេព្លេបេត ទុត្តយត្តុំ ចិត្តារេត ចិភខិតុំ ‘កា ច បកតិកឆាឃ ឆេឃតា’តិ បុច្ឆិត្វា ‘ចត្តារិ ឃច្ចានិ’តិអាឌិយាហា”តិ (តេត្តិ៉ អដ្ឋ៉ ១៥) ទុត្តំ៉ តត្ត ឆេឃតាឆេវេតព្ពស្ស ភេឌការេចបិ អភេឌោបចារេត “ឆេឃតា ចត្តារិ ឃច្ចានិ”តិ ទុត្តំ, ចតុត្តំ ឃច្ចានំ បញ្ញត្តិ ឆេឃតា តាយាតិ អត្ថោ៉

“កធំ តំ ឃច្ចបញ្ញត្តិ ភកចា អាហា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “ឃឆា ភកចា អាហា”តិ ទុត្តំ៉ ឃឆា ឃេឃត បការេត ភកចា ឃំ ឃំ បញ្ញត្តិ អាហ, តឆា តេត បការេត ឃា បញ្ញត្តិ ខាតិតព្ពា៉ “ព្ទគំ ទុក្ខ”ត្តិ ឃំ បញ្ញត្តិ ភកចា អាហ, អឃំ “ព្ទគំ ទុក្ខ”ត្តិ បញ្ញត្តិ បច្ចាត្តំ ពេត្តាត់ តិកេក្លបបញ្ញត្តិ, ពេត្តំ ឆាតុត់ តិកេក្លបបញ្ញត្តិ, អដ្ឋារឃត្តំ ឆាតុត់ តិកេក្លបបញ្ញត្តិ, ទ្វាឌឃត្តំ អាឃតតាត់ តិកេក្លបបញ្ញត្តិ, ឌឃត្តំ ព្ទត្រ្ទិឃាត់ តិកេក្លបបញ្ញត្តីតិ ឃោឌតា កាតព្ពា៉ ពេត្តឆាតុអាឃតតិត្រ្ទិឃាតិ ច លេវិកិឃាតេច៉ បីឆ្យអតឃព្លតឃត្តាបចិបរិណាមត្តតាឃាឃព្លោត ឲុកត្តំ ឧបតេត្វា “ព្ទគំ ទុក្ខ”ត្តិ ទុត្តា៉ ឌឃត្តំ ព្ទត្រ្ទិឃាតត្តិ ចក្ខុឃោតឈាតខិច្ចាការេឃត្តិបុរិឃខីចិតយតចេឌតិត្រ្ទិឃាត់ ឌឃត្តំ៉ អតុកចតលក្លណោត ឲុកលក្លណត្តា ចេឌតិត្រ្ទិឃំ ឲុកត្តិ កហិតំ, ឃទ្ធិត្រ្ទិឃាឌីតិ បត យក្កបរិឃាបត្តា ត កហិតាតិ៉

កតាឡ្ហ្រាការេតិ ផាគ្នបចារេត ចោទហិតេ ព្ទខាឃព្លាតេ អាហារេ, រាគោ អរិឃមគ្កេត អប្បហាតព្ពត្តា អតុឃយចេឃេត, អាឃាចេឃេត ចា បត្តូតាចេឃេត ចា អត្ថិ តត្ថិ៉ អត្ថិ តណ្ហាតិ ឲត្វាបិ ឲុឃេច តឃោ៉ បតិដ្ឋិតំ ចិទុឡ្ហត្តិ បដិឃទ្ធិអាកដ្ឋតឃយត្តាតាបត្តិឃា បតិដ្ឋិតត្តា បតិដ្ឋិតព្លោច ចិទុឡ្ហព្ភាតិ កហេតព្ពំ៉ ឃព្លារាតត្តិ បុគព្ភចតិព្ពត្តកាឃ្យ កចឃ្យ អភិតិព្ពត្តិហេតុកាត់ ឃព្លារាត់៉ ខាតិខរាឃរណត្តិ អភិតិព្ពត្តតលក្លណា ខាតិ, ត ឧប្បាទោច, បរិបិកលក្លណា ខរា, ត ឋិតិឃោច, ភេឌតលក្លណំ យរណំ, ត កដ្គឃេច៉ តេត ទុត្តំ “ឃេឃាកំ ឃខេរ ឋឺឃាបិឃាឃ”ត្តិ៉

“ផេឃ្យ ចេ, ភិក្ខុច, អាហារេ...បេ... មតោឃព្ចេតតាឃ ចេ, ភិក្ខុច, អាហារេ...បេ... ចិញ្ញាណេ ចេ, ភិក្ខុច, អាហារេ អត្ថិ រាគោ...បេ... ចតាឃី”តិ អឃំ បញ្ញត្តិ ទុក្ខឃ្យ ច ឃមុឌឃឃ្យ ច បភចឃ្យ បញ្ញាបតេតា បភចបញ្ញត្តិ តាម៉

ចដ្ឋចេឃេត បញ្ញត្តិកេឌោ អាចរិឃេត ចិភត្តា, អបេម្ហិ ច ខាវេតា, “កធំ ចិចដ្ឋចេឃេត បញ្ញត្តិកេឌោ ចិភត្តា”តិ ចត្តព្ពត្តា “កតាឡ្ហ្រាការេ ចេ, ភិក្ខុច, អាហារេ តត្ថិ រាគោ”តិអាឌិ ទុត្តំ៉ “កតាឡ្ហ្រាការេ...បេ... អតុបិឃាឃត្តិ ចតាឃី”តិ អឃំ បញ្ញត្តិ ទុក្ខឃ្យ បរិញ្ញាឃ ច បញ្ញាបតេតា បរិញ្ញាបញ្ញត្តិ តាម, ឃមុឌឃឃ្យ បហាតឃ្យ ច បញ្ញាបតេតា បហាតបញ្ញត្តិ តាម, មគ្គឃ្យ ភាចតាឃ ច បញ្ញាបតេតា ភាចតាបញ្ញត្តិ តាម, តិរោធឃ្យ ឃច្ឆិកិរិឃាឃ ច បញ្ញាបតេតា ឃច្ឆិកិរិឃាបញ្ញត្តិ តាម៉

᪓᪐᪨ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩅᩈᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨽᩮᨴᩮᩣ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩋᨾ᩠ᩉᩮᩉᩥ ᨧ ᨬᩣᨲᩮᩣ, “ᨠᨳᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨽᩮᨴᩮᩣ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ “ᩈᨾᩣᨵᩥᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨽᩣᩅᩮᨳᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ “ᩈᨾᩣᨵᩥᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨽᩣᩅᩮᨳ…ᨸᩮ… ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᨸᨩᩣᨶᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᨽᩣᩅᨶᩣᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᩈᨾᩩᨴᨿᩔ ᨸᩉᩣᨶᩔ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᨸᩉᩣᨶᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩔ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨

ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨽᩮᨴᩮᩣ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩋᨾ᩠ᩉᩮᩉᩥ ᨧ ᨬᩣᨲᩮᩣ, “ᨠᨳᩴ ᩏᨸᩤᨴᩤᨶᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩅᩈᩮᨶ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨽᩮᨴᩮᩣ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ “ᩁᩪᨸᩴ, ᩁᩣᨵ, ᩅᩥᨠᩥᩁᨳᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ “ᩁᩪᨸᩴ, ᩁᩣᨵ, ᩅᩥᨠᩥᩁᨳ…ᨸᩮ… ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩔ ᩁᩮᩣᨵᩔ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩔ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᩋᩔᩣᨴᩔ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨿ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨴᩣᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᩈᨾᩩᨴᨿᩔ ᨸᩉᩣᨶᩔ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᨸᩉᩣᨶᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᨽᩣᩅᨶᩣᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩔ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨

“ᩁᩪᨸᩅᩮᨴᨶᩣᩈᨬ᩠ᨬᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᩅᩥᨠᩥᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨴ᩠ᨵᩴᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨠᩦᩊᨶᩥᨿᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨲᨱ᩠ᩉᨠ᩠ᨡᨿᩣᨿ ᨸᨭᩥᨸᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩥᩴ ᨸᨩᩣᨶᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᩈᩮᩣ ‘ᩍᨴᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᨸᨩᩣᨶᩣᨲᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ “ᩈᩮᩣ ‘ᩍᨴᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᨸᨩᩣᨶᩣᨲᩦᨲᩥ…ᨸᩮ… ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨣᩤᨾᩥᨶᩥᨸᨭᩥᨸᨴᩣᨲᩥ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᨸᨩᩣᨶᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᩔ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᨸᨭᩥᩅᩮᨵᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᨴᩔᨶᨽᩪᨾᩥᨿᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩔ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᨽᩣᩅᨶᩣᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨹᩃᩔ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨ “ᩈᩮᩣ ‘ᩍᨾᩮ ᩋᩣᩈᩅᩣ’ᨲᩥ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᨸᨩᩣᨶᩣᨲᩥ…ᨸᩮ… ‘ᩋᩣᩈᩅᩣ ᩋᩈᩮᩈᩴ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩦ’ᨲᩥ ᨿᨳᩣᨽᩪᨲᩴ ᨸᨩᩣᨶᩣᨲᩦ”ᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨡᨿᩮᨬᩣᨱᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩔ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨬᩣᨱᩔ ᩒᨠᩣᩈᩔ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᩒᨠᩣᩈᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᨽᩣᩅᨶᩣᨿ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᨽᩣᩅᨶᩣᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᩈᨾᩩᨴᨿᩔ ᨸᩉᩣᨶᩔ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᨸᩉᩣᨶᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᩅᩦᩁᩥᨿᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩔ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨽᩔ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨽᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᩋᩣᩈᩣᨭᩥᨠᩣᨶᩴ ᩋᩣᩉᨭᨶᩣᨿ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᩋᩣᩉᨭᨶᩣᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᨽᩣᩅᨶᩣᨽᩪᨾᩥᨿᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᩔ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩮᨸᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ, ᨸᩣᨸᨠᩣᨶᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩋᨽᩥᨶᩥᨥᩣᨲᩔ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨶᨲᩮᩣ ᩋᨽᩥᨶᩥᨥᩣᨲᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥ ᨶᩣᨾ᪨

᪓᪑᪨ ᩅᨭ᩠ᨭᩅᩈᩮᨶ ᩅᩤ ᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᩅᩈᩮᨶ ᩅᩤ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩅᩈᩮᨶ ᩅᩤ ᩏᨸᩤᨴᩤᨶᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩅᩈᩮᨶ ᩅᩤ ᨸᨩᩣᨶᨶᩅᩈᩮᨶ ᩅᩤ ᩈᨧ᩠ᨧᩮᩈᩩ ᨶᩣᨶᩣᩅᩥᨵᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨽᩮᨴᩮᩣ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩋᨾ᩠ᩉᩮᩉᩥ ᨧ ᨬᩣᨲᩮᩣ, “ᨠᨳᩴ ᨲᩮᨸᩁᩥᩅᨭ᩠ᨭᩅᩈᩮᨶ ᩈᨧ᩠ᨧᩮᩈᩩ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨽᩮᨴᩮᩣ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩮᨸᩁᩥᩅᨭ᩠ᨭᩅᩈᩮᨶ ᩈᨧ᩠ᨧᩮᩈᩩ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᨽᩮᨴᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᩍᨴᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩮ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵᩴ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᩴ ᨸᨶ – “ᩑᩅᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᩅᩥᩅᨭ᩠ᨭᨾᩩᨡᩮᨶ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩮᩣᨸᩤᨴᩤᨶᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᨾᩩᨡᩮᨶ ᨧ ᩈᨧ᩠ᨧᩮᩈᩩ ᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩥᩅᩥᨽᩣᨣᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩍᨴᩣᨶᩥ ᨲᩮᨸᩁᩥᩅᨭ᩠ᨭᩅᩈᩮᨶ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ ‘ᩍᨴᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩮ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ’ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩋᩣᩁᨴ᩠ᨵ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮ᪨ ᪓᪑) ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨸᩁᩥᨩᩣᨶᨶᨲᩮᩣ ᨸᨭ᩠ᨮᩣᨿ᪨ ᩋᨶᨶᩩᩔᩩᨲᩮᩈᩪᨲᩥ ᨸᩁᩥᨩᩣᨶᨶᩅᩈᩮᨶ ᩋᨶᨶᩩᩔᩩᨲᩮᩈᩩ ᨧᨲᩪᩈᩩ ᩈᨧ᩠ᨧᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ᪨ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨮᨾᩴ ᨶᩥᨴᩔᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨧᨠ᩠ᨡᩩ ᨶᩣᨾ᪨ ᨿᨳᩣᩈᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨸᩁᩥᨩᩣᨶᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᨸᩁᩥᨩᩣᨶᨶᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᨬᩣᨱᩴ ᨶᩣᨾ᪨

យថាសភាវតោ កិច្ចបរិជាននាទីនំ បដិវិជ្ឈិត្វា បជាននដ្ឋេន បញ្ញា នាម។ តថា វិទិតករណដ្ឋេន វិជ្ជា នាម។ អាលោកោភាសករណដ្ឋេន អាលោកោ នាម។ ឥទំ ចក្ខាទិកំ សព្វំ បញ្ញាវេវចនមេវ។ “ឥទំ ទុក្ខន្តិ មេ ភិក្ខវេ...បេ... ឧទបាទី”តិ អយំ បញ្ញត្តិ សច្ចានំ ទេសនាយ បញ្ញាបនតោ ទេសនាបញ្ញត្តិ នាម, សុតមយិយា បញ្ញាយ និក្ខេបស្ស ច បញ្ញាបនតោ និក្ខេបបញ្ញត្តិ នាម, អនញ្ញាតញ្ញស្សាមីតិន្ទ្រិយស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ច បញ្ញាបនតោ សច្ឆិកិរិយាបញ្ញត្តិ នាម, ធម្មចក្កស្ស បវត្តនាយ ច បញ្ញាបនតោ បវត្តនាបញ្ញត្តិ នាម។

“តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខំ បរិញ្ញេយ្យំ...បេ... ឧទបាទី”តិ អយំ បញ្ញត្តិ មគ្គស្ស ភាវនាយ បញ្ញាបនតោ ភាវនាបញ្ញត្តិ នាម, ចិន្តាមយិយា បញ្ញាយ និក្ខេបស្ស ច បញ្ញាបនតោ និក្ខេបបញ្ញត្តិ នាម, អញ្ញិន្ទ្រិយស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ច បញ្ញាបនតោ សច្ឆិកិរិយាបញ្ញត្តិ នាម។

“តំ ខោ បនិទំ ទុក្ខំ បរិញ្ញាតំ...បេ... ឧទបាទី”តិ អយំ បញ្ញត្តិ មគ្គស្ស ភាវនាយ បញ្ញាបនតោ ភាវនាបញ្ញត្តិ នាម, ភាវនាមយិយា បញ្ញាយ និក្ខេបស្ស ច បញ្ញាបនតោ និក្ខេបបញ្ញត្តិ នាម, អញ្ញាតាវិនោ ឥន្ទ្រិយស្ស សច្ឆិកិរិយាយ ច បញ្ញាបនតោ សច្ឆិកិរិយាបញ្ញត្តិ នាម, ធម្មចក្កស្ស បវត្តនាយ ច បញ្ញាបនតោ បវត្តនាបញ្ញត្តិ នាម។

ឯតបរិច្ឆេទេន សច្ចេសុ នានាវិធោ បញ្ញត្តិភេទោ អាចរិយេន វិភត្តោ, អយម្បិ ច ហារតោ, “កថំ កុសលាកុសលាទិវសេន ទេសិតធម្មស្ស បញ្ញត្តិភេទោ វិភត្តោ”តិ វុត្តត្តា “តុលមតុលញ្ច សម្ភវ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ អថ វា ធម្មចក្កសុត្តេ បញ្ញត្តិភេទោ អាចរិយេន វិភត្តោ, អយម្បិ ច ហារតោ, “តុលមតុលញ្ចាតិអាទិគាថាយ កថំ បញ្ញត្តិភេទោ វិភត្តោ”តិ វុត្តត្តា “តុលមតុលញ្ចា”តិអាទិ វុត្តំ។ តុលីយតិ បរិច្ឆិន្ទីយតីតិ តុលំ, កាមាវចរកម្មំ, នត្ថិ តុលំ សទិសំ អញ្ញំ លោកិយកម្មំ អស្ស មហគ្គតកម្មស្សាតិ អតុលំ, រូបារូបាវចរកម្មំ។ បុនព្ភវំ សម្ភវតិ ឯតេន សង្ខារោតិ សម្ភវោ, តំ សម្ភវំ។ បុនព្ភវំ សង្ខរោតីតិ ភវសង្ខារោ។ អជ្ឈត្ត វិបស្សនាវសេន រតោតិ អជ្ឈត្តរតោ។ សមថវសេន សមាធិយតីតិ សមាហិតោ។ អត្តនិ សម្ភវតីតិ អត្តសម្ភវោ, តំ អត្តសម្ភវំ។ មុនិ សម្ពុទ្ធោ សម្ភវំ ភវសង្ខារំ តុលញ្ច អតុលញ្ច អវស្សជិ, អជ្ឈត្តរតោ សមាហិតោ កវចំ អភិន្ទិ ឥវ, ឯវំ អត្តសម្ភវំ អភិន្ទិ បទាលយីតិ យោជនា កាតព្វា។ អថ វា មុនិ សម្ពុទ្ធោ “បញ្ចក្ខន្ធា អនិច្ចា ទុក្ខា អនត្តា វិបរិណាមធម្មា, និព្វានំ បន និច្ចំ សុខំ អសង្ខតំ អវិបរិណាមធម្ម”ន្តិ តុលំ តុលយន្តោ អតុលំ និព្វានំ ទិស្វា សម្ភវំ ភវសង្ខារំ អរិយមគ្គេន អវស្សជិ។ កថំ អវស្សជិ? យោ ហិ មុនិ វិបស្សនាវសេន អជ្ឈត្តរតោ ច ហុត្វា, សមថវសេន ឧបចារប្បនាសុ សមាហិតោ ច ហុត្វា កវចំ អភិន្ទិ ឥវ, ឯវំ អត្តសម្ភវំ អត្តនិ សញ្ជាតំ កិលេសំ អភិន្ទិ បទាលយិ, កិលេសាភាវេន កម្មម្បិ ជហីតិ ការេត្វា គហេតព្វា។

“តុលមតុលញ្ច សម្ភវ”ន្តិ បញ្ញត្តិ សព្វធម្មានំ អភិញ្ញាយ បញ្ញាបនតោ អភិញ្ញាបញ្ញត្តិ នាម, ធម្មបដិសម្ភិទាយ និក្ខេបស្ស ច បញ្ញាបនតោ និក្ខេបបញ្ញត្តិ នាម, “ភវសង្ខារមវស្សជិ មុនី”តិ បញ្ញត្តិ សមុទយស្ស បរិច្ចាគស្ស ច បញ្ញាបនតោ បរិច្ចាគបញ្ញត្តិ នាម, ទុក្ខស្ស បរិញ្ញាយ ច បញ្ញាបនតោ បរិញ្ញាបញ្ញត្តិ នាម, “អជ្ឈត្តរតោ សមាហិតោ”តិ បញ្ញត្តិ កាយគតាយ សតិយា ភាវនាយ ច បញ្ញាបនតោ ភាវនាបញ្ញត្តិ នាម, ចិត្តេកគ្គតាយ ឋិតិយា ច បញ្ញាបនតោ ឋិតិបញ្ញត្តិ នាម, “អភិន្ទិ កវចមិវត្តសម្ភវ”ន្តិ បញ្ញត្តិ

ចិត្តស្ស អភិតិត្តិកាយ ច បញ្ញាបតតោ អភិតិត្តិកាបញ្ញាត្តិ តាម, សញ្ញាញ្ញាតាយ ឧប្បាទាតស្ស ច បញ្ញាបតតោ ឧប្បាទាតបញ្ញាត្តិ តាម, អចិន្ថាល្ហកេសាតំ បកាលតាយ ច បញ្ញាបតតោ បកាលបញ្ញាត្តិ តាម, “ឃថាចុត្តា បញ្ញាត្តិប្បភេទា ពេត សង្គហិតត្តា”តិ ចត្តត្តាតា “តោតាហា”តិអាទិ ចុត្តំ៕ តថាចុត្តស្ស បញ្ញាត្តិប្បភេទស្ស សម្ភចតោ ភកចា ឃំ “តុលយតុល”ត្តិអាទិកាឆយាហ, តថាសម្ភចតោ ឃថាចុត្តាយ កាថាយ ឃថាចុត្តា បញ្ញាត្តិប្បភេទា សង្គហិតត្តាតិ៕

“តុលយតុលត្ថា”តិអាទិកាថាយំ បញ្ញាត្តិប្បភេទា អាចរិយេត ចិកត្តា, អយេញ្ហិ ច តាកោតា៕

‘ឃោ ទុក្ខយទ្ធក្ខិ ឃតោតាតិកាតំ, កាយេស្ល សោ ឌត្វ ពចំ តយេឃ្ស;

កាយា ហិ លោកេ សន្ថាតិ តាត្វា, តោសំ សតីយា ចិតឃាយ សិត្លេ’តិ៕ –

កាថាយំ បត ពចំ បញ្ញាត្តិភេទា ចិកត្តា”តិ ចត្តត្តាតា “ឃោ ទុក្ខយទ្ធក្ខិ”តិអាទិ ចុត្តំ៕ ឃោ អារទ្ធចិបស្សកោ ឌត្វ ឃតោតាតិកាតំ សត្តំ តោក្ខយកំ ហេតុផលំ ទុក្ខំ អទ្ធក្ខិ, សោ អារទ្ធចិបស្សកោ ឌត្វ កាយេស្ល ពចំ តយេឃ្ស តយេតុំ តារហតិ៕ កាយា លោកេ “សន្ថា”តិ ហិ ឃស្មា បស្សិតត្តា, តស្មា តយេតុំ តារហតិ, ត្តតិ ៧តំ ទុក្ខកាចំ ទុក្ខហេតុកាចំ តាត្វា តោសំ កាយាតំ ចិតឃាយ ធុបសយាយ សតិយា កាឃកតាសតិសយុត្ថា តីហិ សិក្ខាតិ សិក្ខេ សិក្ខេឃ្យាតិ កាចាត្វា សង្ខេបត ចិញ្ញាតត្ថា៕ អដ្ឋកថាយំ (តេត្តិ៕ អដ្ឋ៕ ៣១) បត ចិត្វាតេត សំចណ្ណិតោ៕

“ឃោ ទុក្ខ”ត្តិ បញ្ញាត្តិ ទុក្ខស្ស ចេចចតស្ស ច បរិញ្ញាយ ច បញ្ញាបតតោ ចេចចតបញ្ញាត្តិ, បរិញ្ញាបញ្ញាត្តិ ច ហោតិ៕ “ឃតោតាតិកាត”ត្តិ បញ្ញាត្តិ សមុទយស្ស បភចស្ស ច បហាតស្ស ច បញ្ញាបតតោ បភចបញ្ញាត្តិ ចេច បហាតបញ្ញាត្តិ ច ហោតិ៕ “អទ្ធក្ខិ”តិ បញ្ញាត្តិ តាលាចក្ខុស្ស ចេចចតស្ស ច បដិចេធស្ស ច បញ្ញាបតតោ ចេចចតបញ្ញាត្តិ ចេច បដិចេធបញ្ញាត្តិ ច ហោតិ៕ “កាយេស្ល សោ ឌត្វ ពចំ តយេឃ្យា”តិ បញ្ញាត្តិ កាយតល្លាយ ចេចចតស្ស ច អភិតិចិសស្ស ច បញ្ញាបតតោ ចេចចតបញ្ញាត្តិ ចេច អភិតិចេសបញ្ញាត្តិ ច ហោតិ៕ “កាយា ហិ លោកេ សន្ថាតិ តាត្វា”តិ បញ្ញាត្តិ កាយាតំ បច្ចត្តិកតោ ទស្សតស្ស ច បញ្ញាបតតោ ទស្សតបញ្ញាត្តិ តាម៕ កាយា ហិ អតត្ថចាភតោ បច្ចត្តិកសទិសា៕

“កិទិសា ហុត្វា អតត្ថជតកា”តិ បុច្ឆិតត្តាតា “កាយា ហិ”តិអាទិ ចុត្តំ៕ កាយា រាគក្គិអាទីហិ អតត្ថាទឃ្យាតតោ អង្គារកាសូបមា ច, បុតិកាចាបជ្ជតតោ បំសបេសូបមា ច, ពាហិ អតេញ្ញាត ទឃ្យាតតោ បិចកពប្បា ឌលិតក្តិក្ខត្ថូបមា ច, បតិដ្ឋាតាកាចតោ បបិតូបមា ច, ចិសសទិសេហិ ទោសាទីហិ បរហិសតតោ ឧរកោបមា ច៕ “តោសំ សតីយា”តិ បញ្ញាត្តិ បហាតាយ អបចយស្ស ច បញ្ញាបតតោ អបចយបញ្ញាត្តិ តាម, កាឃកតាយ សតិយា តិក្ខេបស្ស ច បញ្ញាបតតោ តិក្ខេបបញ្ញាត្តិ តាម, យក្ខស្ស កាចតាយ ច បញ្ញាបតតោ កាចតាបញ្ញាត្តិ តាម៕ “ចិតឃាយ សិក្ខេ”តិ បញ្ញាត្តិរាគចិតយស្ស ទោសចិតយស្ស មោហចិតយស្ស បដិចេធស្ស ច បញ្ញាបតតោ

បជិេចឆបញ្ញត្តិ ភាយ៍ “ឌត្ថុ”តិ បញ្ញត្តិ េយាកិស្ស េចចឆភស្ស ឆ បញ្ញាបភេតា េចចឆភបញ្ញត្តិ ភាយ៍

“ឌត្ថុតិ សាយញ្ញសត្តចាឆេកា សេទ្ធា កទ្ធា េយាកិចាឆេកាតិ ចិញ្ញាតេព្វា”តិ ចត្តព្វាត្តា “យទា ហី”តិអាទិ ចុត្តំ៍ េយាកី យទា យស្មិំ កាេល កាយា សេក្កាតិ បឌាភាតិ, តទា តស្មិំ កាេល េសា េយាកី កាយាតំ អភុប្បាទាយ ក្សេល ធេម្ម កាយកតាសតិអាទីហិ ឧប្បាទយតិ, េសា ក្សេល ធេម្ម ឧប្បាទេភត្តា េយាកី អភុប្បន្នាតំ ក្សលាតំ ធម្មាតំ ឧប្បាទាយ ចាយមតិ ក្សលចិរិយំ កេរាតិ, តស្មា េយាកីចាឆេកា ឌត្ថុសេទ្ធាតិ ចិញ្ញាតេព្វា៍ “ឌត្ថុ”តិ អយំ បញ្ញត្តិ អប្បត្តស្ស ក្សលស្ស សាភធម្មាទិកស្ស បត្តិយា ចាយាមស្ស ឆ បញ្ញាបភេតា ចាយាមបញ្ញត្តិ ភាម, ឆូេរម្មិកាយ អសត្ថុទ្ធិយា តិេក្ខបស្ស ឆ បញ្ញាបភេតា តិេក្ខបបញ្ញត្តិ ភាម៍ “េសា អភុប្បន្នាតំ ក្សលាតំ ធម្មាតំ ឧប្បាទាយ ចាយមតី”តិ អយំ បញ្ញត្តិ ចាយាមបញ្ញត្តិ, “េតច្ចេសា ឧប្បន្នាតំ ក្សលាតំ ធម្មាតំ ឋិតិយា ចាយមតីតិ បញ្ញត្តិ កតយា បញ្ញត្តី”តិ បុច្ឆិតព្វាត្តា “តត្ថ េសា ឧប្បន្នាត”ន្តិអាទិ ចុត្តំ៍ តត្ថ តស្មិំ “អភុប្បន្នាត”ន្តិអាទិម្ហិ“េសា ឧប្បន្នាតំ ក្សលាតំ ធម្មាតំ ឋិតិយា ចាយមតី”តិ អយំ បញ្ញត្តិ ការចាតាយ អប្បមាទស្ស ឆ បញ្ញាបភេតា អប្បមាទបញ្ញត្តិ ភាម, ចិរិយិន្ទ្រិយស្ស តិេក្ខបស្ស ឆ បញ្ញាបភេតា តិេក្ខបបញ្ញត្តិ ភាម, ក្សលាតំ ធម្មាតំ អារក្ខស្ស ឆ បញ្ញាបភេតា អារក្ខបញ្ញត្តិ ភាម, អធិចិត្តសិក្ខាយ ឋិតិយា ឆ បញ្ញាបភេតា ឋិតិបញ្ញត្តិ ភាម៍ “េកត យទាចុត្តប្បការេរា បញ្ញត្តិប្បេភេទា សេទ្ធហិតេព្វា”តិ ចត្តព្វាត្តា “េតភាហា”តិអាទិ ចុត្តំ

“េយា ឧក្ខមក្ខិ យេតាភិជាត”ន្តិអាទិកាថាយ បញ្ញត្តិប្បេភេទា អាចរិេយត ចិភេត្តា, អេមេហ ឆ ជាេតា៍

“េយាហសប្ពន្ធេភា េលាេកា, កព្ពរូេបាឆ ទិស្សតិ;

ឧបធិពន្ធេភា ពាេលា, តយសា បរិចារិេតា;

អស្សិរី ចិយ ឍាយតិ, បស្សេតា ភត្ថិ កិញ្ចភន្តិ៍ –

កាថាយំ បភ កថំ បញ្ញត្តិប្បេភេទា ចិភេត្តា”តិ ចត្តព្វាត្តា “េយាហសប្ពន្ធេភា”តិអាទិ ចុត្តំ៍ តត្ថ េយាហសប្ពន្ធេភាតិ េយាហេហតុេកហិ សំេយាឌេភហិ សប្ពន្ធ៍ េលាេកាតិ អប្បហីភសំេយាឌេភា សត្តេលាេកា៍ កព្ពរូេបាឆទិស្សតីតិ អភេព្វាបិ អត្តា កព្ពរូេបាឆ កព្ពជាតិេកា ចិយ ពាលាតំ អចិបស្សកាតំ ទិស្សតិ៍ ឧបធិពន្ធេភាតិ កិេលសូបធីហិ ពន្ធិតេព្វា៍ យុ-បច្ចេយា ហិ កម្មេត្ត ចិហិេតា៍ ឧបធីសុ ចា កិេលសាតំ ពន្ធតំ យស្ស ពាលស្សាតិ ឧបធិពន្ធេភា៍ ទេត្ត អចន្ធិេយា លិតិ កណ្ហាតីតិ ពាេលា៍ តយសា សេម្មាេហត បរិចារិេតា បជិច្ឆាទិេតា បណ្ឌិតាតំ ចិបស្សកាតំ អស្សិរី ចិយ សិរិចិរហិេតា ចិយ ឍាយតិ ឧបដ្ឋាតិ៍ បស្សេតា បញ្ញាចក្ខុភា បស្សន្តស្ស បណ្ឌិតស្ស កិញ្ចាតំ ភត្ថីតិ សេន្ធបេត្តា ឧដ្ឋេព្វា៍

“េយាហសប្ពន្ធេភា េលាេកា”តិ បញ្ញត្តិ េយាហសិេសត កហិតាតំ ចិបល្លាសាតំ េទសភាយ បញ្ញាបភេតា េទសភាបញ្ញត្តិ ភាម៍ “កព្ពរូេបាឆ

ឌិស្សតី”តិ បញ្ញត្តិ លោកស្ស ចិបរីតស្ស ចិបរីតាការេន រូបដ្ឋហត្តស្ស បញ្ញាបតតោ ចិបរីតបញ្ញត្តិ តាយៈ “រូបឌិពាត្ត‌តោ ជាំលោ”តិ បញ្ញត្តិ បិបកាត៌ ពុទ្ធាចចរាត៌ បកចស្ស បញ្ញាបតតោ បកចបញ្ញត្តិ តាយៈ “រូបឌិពាត្ត‌តោ ជាំលោ”តិ បញ្ញត្តិ បរិឃដ្ឋាតាត៌ អក្យលោត៌ ឆយ្វាត៌ ពាត្តតកិច្ចស្ស បញ្ញាបតតោ កិច្ចបញ្ញត្តិ តាយៈ “រូបឌិពាត្ត‌តោ ជាំលោ”តិ បញ្ញត្តិ កិលេសាត៌ ពាត្តតពាលយ្ហតពាលោត៌ បញ្ញាបតតោ ពាលបញ្ញត្តិ តាយៈ “រូបឌិពាត្ត‌តោ ជាំលោ”តិ បញ្ញត្តិ សញ្ញារាត៌ ចិរុហតាឃ បញ្ញាបតតោ ចិរុហតាបញ្ញត្តិ តាយៈ “ពយសា បរិចារិតោ”តិ បញ្ញត្តិ អចិជ្ជត្តការស្ស ឆេសតាឃ បញ្ញាបតតោ ឆេសតាបញ្ញត្តិ តាយ, អចិជ្ជត្តការស្ស ចេចចតស្ស ច បញ្ញាបតតោ ចេចចតបញ្ញត្តិ តាយៈ “អស្សិរិ ចិឃ ពាឃតី”តិ បញ្ញត្តិ ឌិត្តាចក្កុស្ស ឥស្សតកិរិឃាឃ បញ្ញាបតតោ ឥស្សតបញ្ញត្តិ តាយៈ “អស្សិរិ ចិឃ ពាឃតី”តិ បញ្ញត្តិ បញ្ញាចក្កុស្ស តិរោក្លបស្ស បញ្ញាបតតោ តិរោក្លបបញ្ញត្តិ តាយៈ “បស្សតោ តត្ថិ កិច្ចាត”ត្តិ បញ្ញត្តិ សត្តាត៌ អរិឃាត៌ បដិចេឆស្ស បញ្ញាបតតោ បដិចេឆបញ្ញត្តិ តាយៈ

“កាពយំ កិច្ចាត”ត្តិ បុច្ឆិតព្ហត្តា “រាគោ កិច្ចាត”ត្តិអាឌិ ចុត្តំៈ “ឃថាចុត្តោ បញ្ញត្តិប្បភេទោ កចំ អចេត្យ សង្គហិតត្តោ”តិ ចត្តព្ហត្តា “តេតាហា”តិអាឌិ ចុត្តំៈ ឃថាចុត្តស្ស បញ្ញត្តិប្បភេទស្ស សម្ពុចតោ ភកចា ឃំ “ឃេហសម្ពត្តោ”តិអាឌិយាហ, ពចាសម្ពុចតោ ពាឃ កាចាឃ ឃថាចុត្តោ បញ្ញត្តិប្បភេទោ កាចាត្យសារេន សង្គហិតត្តោៈ

“ឃេហសម្ពត្ត‌តោ លោកោ”តិអាឌិកាចាឃ បញ្ញត្តិប្បភេទោ អាចរិឃេត ចិភត្តោ, អចេត្យ ច ជាតោ, “អត្ថិ, កិក្លេច, អឌាត”ត្តិអាឌិបាឆស្ស បញ្ញត្តិប្បភេទោ កចំ ចិភត្តោ”តិ បុច្ឆិតព្ហត្តា “អត្ថិ កិក្លេច”តិអាឌិបាឡិព្ហយាហៈ “សា បត បាឡិត្ត កិយត្ថំ ភកចតា ចុត្តា”តិ ចេ បុច្ឆេយ្យ? បរយត្ថតោ អចិជ្ជយាតត្តា តិព្ហាត៌ តត្ថិ, ពស្មា “អត្ថិ តិព្ហាត”ត្តិ ចចត៌ សសចិសាណចចត៌ ចិឃ អតត្ថំ, ចោហារេយត្តយេពត្តិ ចកត្តាត៌ ឃិច្ឆាចាឌំ ភខ្ជិតុំ ភកចតា ចុត្តាតិ ឌដ្ឋព្ហាៈ

ព្យតាឌិបិ អឌាតត្តា អក្យតត្តា អឌាតំ អក្យតំៈ បច្ចឃេហិ អកតត្តា អកតំៈ សង្ខតាភាចតោ អសង្ខតំ តិព្ហាត៌ អត្ថិៈ ឲុតំ អឌាតាឌិកំ តិព្ហាត៌ តោ ចេ អភចិស្ស, ឲុចំ សតិ តិស្សរណំ ត បញ្ញាឃេច, តិព្ហាតស្ស ច អរិឃយក្គផលោត៌ អារម្មណត្តា, យក្គផលោតញ្ច កិលេសាត៌ សម្មុច្ឆិត្តតោ បដិប្បស្សម្ភតោ, សម្មុច្ឆិត្តតេត ច ពិចិឆស្ស ចដ្ឋស្ស អបចដ្ឋតោ អឌាតាឌិកំ តិព្ហាត៌ អត្ថិឃេចាតិ ឌដ្ឋព្ហំៈ

“អត្ថិ, កិក្លេច, អឌាតំ...បេ... អសង្ខត”ត្តិ អឃំ បញ្ញត្តិ តិព្ហាតស្ស ឆេសតាបញ្ញត្តិ ច តិព្ហាតស្ស ចេចចតបញ្ញត្តិ ច ហោតិៈ “តឃិឆ ឌាតស្ស...បេ... បញ្ញាឃេចា”តិ អឃំ បញ្ញត្តិ សង្ខតស្ស ចេចចតបញ្ញត្តិ ច សង្ខតស្ស រូបតឃតបញ្ញត្តិ ច ហោតិៈ “ឃស្មា ច...បេ... អសង្ខត”ត្តិ អឃំ បញ្ញត្តិ តិព្ហាតស្ស ចេចចតបញ្ញត្តិ ច តិព្ហាតស្ស ឌោតតាបញ្ញត្តិ ច ហោតិៈ “ឃស្មា ឌាតស្ស...បេ... បញ្ញាឃតី”តិ អឃំ បញ្ញត្តិ តិព្ហាតស្ស ចេចចតបញ្ញត្តិ ច យក្គស្ស សំសារតោ តិយ្យាតិកបញ្ញត្តិ ច តិស្សរណបញ្ញត្តិ ច ហោតីតិ បញ្ញត្តិចិសេសោ បណ្ឌិតេហិ តិទ្ធារេត្វា គហេតព្ហោៈ

“ឃថាចុត្តោ តិព្ហាតស្ស បញ្ញត្តិប្បភេទោ កេត សង្គហិតត្តោ”តិ ចត្តព្ហត្តា “តេតាហ ភកចា”តិអាឌិ ចុត្តំៈ “តេតាហ

អាឃប្វា”តិអាទ្យាត្សុសង្គ្យាឌិអនេត្វា េចច “តិឃុនេត្វា បញ្ញាត្តិហារេរា”តិ អត្សុសង្គ្យាឌិអនេត្វា ច ចុត្តតឃាត្សុសារេត េចឌិតនេត្ថា៑

ឋាតិ បញ្ញាត្តិហារចិកេដ្ក សត្តិឥលិត្សុទ្វបិ រេធិតា

ចិកាចភា តិដ្ឋិតា៑

បល្លិនេតហិ បត អដ្ឋកឆាឌីកាត្សុសារេត កឃ្មិរនេត្វា ចិត្វារេតា ចិកឌិត្វា កេហតនេត្ថាតិ៑

១៧៑ ឌ្ឋតរេណហារចិកដ្កចិកាចភា

៣៧៑ េឃត េឃត សិចណ្ហតាចិេសសក្ខុេតត បញ្ញាត្តិហារចិកេដ្កត បញ្ញាត្តិេឃា ចិកត្តា, េសា សិចណ្ហតាចិេសសក្ខុេតា ចិកេដ្កា បរិបុណ្ណា, “កតេយា ឌ្ឋតរេណា ហារចិកេដ្កា”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “តត្ថ កតេយា ឌ្ឋតរេណា ហារេរា”តិអាឌិ ចុត្តំ៑ តត្ថ តត្វាតិ េតសុ តិដ្ឋិេដ្ឋសុ េសាឡអសសុ េឝសតាហារាឌីសុ កតេយា សិចណ្ហតាចិេសេសា ឌ្ឋតរេណា ហារេរា ឌ្ឋតរណហារចិកេដ្កា តាយាតិ បុច្ឆតិ៑ “េឃា ច បដិច្ចប្បាេឝា”តិអាឌិតិេទ្ទសស្ស ឋ្ឋឝាតិ យឃា ចុច្ចយាេតា “ខ្ឋធ្វ អេឆា សព្វាឌិ ចិប្បយុេត្តា”តិអាឌិេកា ចិត្វារសិចណ្ហតាចិេសេសា ឌ្ឋតរេណា ហារេរា ឌ្ឋតរណហារចិកេដ្កា តាយាតិ កេហតនេត្ថា៑

តត្វ បិេឌ “កតេយ បដិច្ចសយុប្បាេឝេឃា តិទ្ទារេត្វា កតេយហិ តិទ្ទារិេតហិ ឝេយូហិ ឌ្ឋតរតី”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា ឋ្ឋយស្មិ បិេឌ ឋ្ឋេយ បដិច្ចសយុប្បាេឝេឃា តិទ្ទារេត្វា ឋ្ឋេយហិ តិទ្ទារិេតហិ ឝេយូហិ ឌ្ឋតរតីតិ ឝេស្សេត្ស “ខ្ឋធ្វ អេឆា សព្វាឌិ ចិប្បយុេត្តា”តិអាឌិ ចុត្តំ៑ តត្វ ខ្ឋត្តិ កាយឆាត្សុេតា ខ្ឋធ្វ ខ្ឋបរិកាេក បចត្តាឃ ទ្វបឆាត្សុអទ្វបឆាត្សុឃា៑ អេឆាតិ ទ្វបឆាត្សុេតា េហដ្ឋាកាេក បចត្តាឃ កាយឆាត្សុឃា៑ សព្វាឌីតិ សព្វស្មិ កាយទ្វបអទ្វបឆាត្សុយ្បិចិប្បយុេត្តាតិ បដិសត្តិចេសត អប្បចត្តតេតា ចិប្បយុេត្តា អេសេក្លា៑ អយំ េសេក្លា ឝស្សតេយេក្កត សក្កាឃឌិដ្ឋិឃា សយ្ឃត្តត្តា “អហំ អសូមិ”តិ អតាត្សុបឃ្មិ ចិហេរតិ៑ ឲចំ េសក្លាឃ ចិយុត្តិឃា េចច អេសេក្លាឃ ចិយុត្តិឃា ច េសេក្លា េចច អេសេក្លា ច អតិណ្ហបុត្តំ ឌ្ឋឈំ អបុតឝ្ឋចាឃ ចិយុេត្តា ខ្ឋតារីតិ កាឆារេត្វា កេហតនេត្ថា៑

តស្មិ កាឆាបិេឌ “កតេយ តិទ្ទារេត្វា កតេយហិ ឌ្ឋតរតី”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “ខ្ឋណ្ឌិ ទ្វបឆាត្សុ”តិអាឌិ ចុត្តំ៑ ខ្ឋណ្ឌិ យត្សុស្សេលិកេតា ខ្ឋធ្វ ចាត្សុយហារាឌិកាេឝេឃាបិ កហិតាតិ អត្វសឃ្មុចេតា តំ តិចេត្តត្សុ “ទ្វបឆាត្សុ អទ្វបឆាត្សុ”តិ ចុត្តំ៑ អេឆាតិ យត្សុស្សកចេតា អេឆា ចត្តារេរា អបិឃក្ខុយិេឃា ច កហិតាតិ អត្វសឃ្មុចេតា តំ តិចេត្តត្សុ “កាយឆាត្សុ”តិ ចុត្តំ៑ សព្វាឌីតិ ចត្សុក្ខុយិេកតិ អត្វសឃ្មុចេតា “េតឆាត្សុេក”តិ ចុត្តំ៑ អយំ អេសេក្លា ចិយុត្តីតិ ចិយុត្តស្ស អេសេក្លស្ស ឃា ចិរាកតា អត្ថិ, អឃម្បិ ចិរាកតា អេសេក្លថលចិយុត្តិ៑ “ខ្ឋធ្វ អេឆា សព្វាឌិ ចិប្បយុេត្តា”តិ បិេឌ ចុត្តប្បការា អយំ អេសេក្លា ចិយុត្តិ តិទ្ទារិតាតិ អេត្វា៑ តិទ្ទារិតាឃ អេសេក្លាឃ ចិយុត្តិឃា ឃាតិ សដ្ឋាឌិបដ្ឋិត្រ្តិឃាតិ តិទ្ទារិតាតិ, តាតិេឃច អេសេក្លាតិ បដ្ឋិត្រ្តិឃាតិ កចត្តិ៑ អយំ ចុត្តប្បការា ឌ្ឋតរណា ឋ្ឋត្រ្តិេឃហិ ចិយុត្តិឃា ឌ្ឋតរណា តាយ បេចសតា តាយ៑

ᨲᩣᨶᩥᨿᩮᩅ ᩋᩈᩮᨠ᩠ᨡᩣᨶᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᩏᨸᨠᩣᩁᨠᨲ᩠ᨲᩣ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨸᨵᩣᨶᨲ᩠ᨲᩣ ᩅᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣ ᨲᨶ᩠ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩉᩮᨲᩩᨲᩮᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨿ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ...ᨸᩮ... ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩔ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩣ ᩒᨲᩁᨱᩣ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩉᩥ ᩒᨲᩁᨱᩣ ᨶᩣᨾ᪨

ᨲᩣᨶᩥᨿᩮᩅ ᩋᩈᩮᨠ᩠ᨡᩣᨶᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᨲᩦᩉᩥ ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩉᩥ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩥᨲᩣᨶᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᩅᩦᩁᩥᨿᩮᩉᩥ ᩈᩦᩃᩈᨾ᩠ᨽᩅᨲᩮᩣ, ᩈᨲᩥᨿᩣ ᨧ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨶᩩᩅᨲ᩠ᨲᨠᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᩈᩮᩈᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

“ᩏᨴ᩠ᨵᩴ ᩋᨵᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨵᩥ ᩅᩥᨷ᩠ᨸᨾᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᨸᨴᩮ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩒᨲᩁᨱᩣ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩣ, ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨧ ᨣᩤᨳᩣ, “ᩋᨿᩴ ᩋᩉᩈ᩠ᨾᩦᨲᩥ ᩋᨶᩣᨶᩩᨸᩔᩦ”ᨲᩥ ᨸᨴᩮ “ᨠᨲᨾᩮ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨲᨾᩮᩉᩥ ᩒᨲᩁᨱᩮᩉᩥ ᩒᨲᩁᨲᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᩋᨿᩴ ᩋᩉᩈ᩠ᨾᩦᨲᩥ ᩋᨶᩣᨶᩩᨸᩔᩦᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨿᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨿᩮᩣ ᩋᨿᩴ ᩈᩮᨠ᩠ᨡᩮᩣ “ᩋᩉᨾᩈ᩠ᨾᩦ”ᨲᩥ ᨶᩣᨶᩩᨸᩔᩦ, ᨲᩔ ᩈᩮᨠ᩠ᨡᩔ ᩈᨠ᩠ᨠᩣᨿᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨿᩣ ᨿᩮᩣ ᩈᨾᩩᨣ᩠ᨥᩣᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨿᩣ ᩈᨾᩩᨣ᩠ᨥᩣᨲᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣ ᩈᨾᩩᨣ᩠ᨥᩣᨲᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᩈᩮᨠ᩠ᨡᩣ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩔᩣ ᩈᩮᨠ᩠ᨡᩣᨿ ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨿᩣᨶᩥ ᩈᨴ᩠ᨵᩣᨴᩥᨸᨬ᩠ᨧᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥ, ᨲᩣᨶᩥᨿᩮᩅ ᩈᩮᨠ᩠ᨡᩣᨶᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩥᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩣᨶᩥ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩣ ᩒᨲᩁᨱᩣ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᩮᩉᩥ ᩒᨲᩁᨱᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᩈᩮᩈᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

᪑᪖᪨ “ᩏᨴ᩠ᨵᩴ ᩋᨵᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨣᩤᨳᩣᨿᩴ ᩒᨲᩁᨱᩣ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩣ, ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨧ ᨣᩤᨳᩣ, “ᨶᩥᩔᩥᨲᩔ ᨧᩃᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨸᨴᩮ “ᨠᨲᨾᩮ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᨲᨾᩮᩉᩥ ᩒᨲᩁᨱᩮᩉᩥ ᩒᨲᩁᨲᩦ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᨶᩥᩔᩥᨲᩔ ᨧᩃᩥᨲᩴ, ᩋᨶᩥᩔᩥᨲᩔ ᨧᩃᩥᨲᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨶᩥᩔᩥᨲᩔ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ ᨧᩃᩥᨲᩴ ᨧᩃᨶᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᩋᨶᩥᩔᩥᨲᩔ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ ᨧᩃᩥᨲᩴ ᨧᩃᨶᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨧᩃᩥᨲᩮ ᨧᩃᨶᩮ ᩋᩈᨲᩥ ᨸᩔᨴ᩠ᨵᩥ ᨽᩅᨲᩥ, ᨸᩔᨴ᩠ᨵᩥᨿᩣ ᩈᨲᩥ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᨿ ᨶᨲᩥ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨶᨲᩥᨿᩣ ᩋᩈᨲᩥ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᨿ ᩋᩣᨣᨲᩥᨣᨲᩥ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᩣᨣᨲᩥᨣᨲᩥᨿᩣ ᩋᩈᨲᩥ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣᨿ ᨧᩩᨲᩪᨸᨸᩣᨲᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨧᩩᨲᩪᨸᨸᩣᨲᩮ ᩋᩈᨲᩥ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩮ ᨶᩮᩅ ᩍᨵ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩋᨩ᩠ᨫᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᨿᨲᨶᩮᩈᩩ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨶᩮᩅ ᨸᩔᨲᩥ, ᩉᩩᩁᩴ ᩅᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨻᩣᩉᩥᩁᩣᨿᨲᨶᩮᩈᩩ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨶ ᨸᩔᨲᩥ, ᩏᨽᨿᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩮᨶ ᩅᩮᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨹᩔᩣᨴᩥᩈᨾᩩᨴᩣᨿᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨶ ᨸᩔᨲᩥ, ᩑᩈᩮᩅ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ “ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩅᩈᩣᨶᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

ᨶᩥᩔᩥᨲᩔᨧᩃᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ “ᨶᩥᩔᨿᩮᩣ ᨠᨲᩥᩅᩥᨵᩮᩣ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᨶᩥᩔᩥᨲᩔ ᨧᩃᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨶᩥᩔᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩮᩈᩩ ᨴᩩᩅᩥᨵᩮᩈᩩ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨶᩥᩔᨿᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨶᩥᩔᨿᩮᩈᩩ ᨿᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣ ᩁᨲ᩠ᨲᩔ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ, ᩋᨿᩴ ᨧᩮᨲᨶᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨶᩥᩔᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᨿᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣ ᨾᩪᩊ᩠ᩉᩔ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᩋᨿᩴ ᨧᩮᨲᨶᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨶᩥᩔᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᩈᩣ ᨴᩩᩅᩥᨵᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣ ᨸᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨸᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ...ᨸᩮ... ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ᪨ ᩋᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᨠᩣᩁᩣ ᩒᨲᩁᨱᩣ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩉᩥ ᩒᨲᩁᨱᩣ ᨶᩣᨾ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨶᩥᩔᨿᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨶᩥᩔᨿᩮ ᨿᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣ ᩁᨲ᩠ᨲᩔ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ, ᩋᨿᩴ ᩈᩩᨡᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣ᪨ ᨿᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩪᩊ᩠ᩉᩔ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ, ᩋᨿᩴ ᩋᨴᩩᨠ᩠ᨡᨾᩈᩩᨡᩣ ᩅᩮᨴᨶᩣ᪨ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ ᩈᩮᩈᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩣᨶᩩᩈᩣᩁᩮᨶ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

៣៣។ “និស្សិតស្ស ចលិត”ន្តិអាទិបាទេ ឱតរណា អាចរិយេន វិភត្តា, អយម្បិ ច ញាតា។

“យេ កេចិ សោកា បរិទេវិតា វា…បេ…

បិយំ ន កយិរាថ កុហិញ្ចិ លោកេ”តិ –

គាថាបាទេ “កតមេ និទ្ធារេត្វា កតមេហិ ឱតរតី”តិ បុច្ឆិត្វា “យេ កេចិ សោកា”តិអាទិ វុត្តំ។ យេ កេចិ សោកា វា យា កាចិ បរិទេវិតា វា អនេករូបា យា កាចិ ទុក្ខា វា លោកស្មិំ សំវិជ្ជន្តិ។ ឯតេ សោកាទយោ បិយំ បដិច្ច បភវន្តិ, បិយេ អសន្តេ ឯតេ សោកាទយោ ន ភវន្តិ។ តស្មា បិយេ អសន្តេ សោកាទីនំ អភាវតោ យេសំ វីតសោកានំ កុហិញ្ចិ លោកេបិ នត្ថិ, តេ វីតសោកា សុខិនោ ភវន្តិ។ តស្មា វីតសោកានំ សុខភាវំ ញត្វា អសោកំ វិរជំ បត្ថយានោ សប្បុរិសោ កុហិញ្ចិ លោកេ បិយំ ន កយិរាថាតិ គាថាយត្ថោ។

“យេ កេចិ សោកា បរិទេវិតា វា, ទុក្ខា ច លោកស្មិមនេករូបា បិយំ បដិច្ច បភវន្តិ ឯតេ”តិ ឯត្ថ បទេ យា វេទនា និទ្ធារិតា, អយំ ទុក្ខា វេទនា។ សេសា ទុក្ខនយានុសារេន វេទិតព្ពា។

“យេ កេចិ សោកា”តិអាទិគាថាបាទេ ឱតរណា អាចរិយេន វិភត្តា, អយម្បិ ច ញាតា, “កាមំ កាមយមានស្សា”តិអាទិគាថាបាទេ “កតមេ និទ្ធារេត្វា កតមេហិ ឱតរតី”តិ បុច្ឆិត្វា “កាមំ កាមយមានស្សា”តិអាទិ វុត្តំ។ តស្សា គាថាយ អត្ថោ ហេដ្ឋា វុត្តោវ។

តត្ថាតិ តស្មិំ “បីតិមនោ ហោតី”តិ បទេ យា បីតិមនតា វុត្តា និទ្ធារិតា, អយំ បីតិមនតា អនុនយោ ហោតិ។ “សល្លវិទ្ធោវ រុប្បតី”តិ បទេ យំ រុប្បនំ អាហ, តំ រុប្បនំ បដិឃំ ហោតិ, អនុនយោ ច បដិឃញ្ច និទ្ធារិតាតិ អត្ថោ។

“អនុនយេ ច បដិឃេ ច និទ្ធារិតេ កតមោ ធម្មោ និទ្ធារិតោ”តិ បុច្ឆិត្វា “អនុនយោ បដិឃញ្ច បន តណ្ហាបក្ខោ”តិ វុត្តំ។ តណ្ហាបក្ខោតិ តណ្ហាបក្ខត្តា តណ្ហា និទ្ធារិតា។ “អនុនយោ តណ្ហាបក្ខោ ហោតុ, បដិឃំ បន តណ្ហាបក្ខំ ន សិយា”តិ ចេ វទេយ្យ? បដិឃស្ស អត្តសិនេហវសេន បវត្តនតោ បដិឃម្បិ តណ្ហាបក្ខំ ហោតិ។ “តណ្ហាយ និទ្ធារិតាយ កតមា និទ្ធារិតា”តិ បុច្ឆិត្វា “តណ្ហាយ ច បនា”តិអាទិ វុត្តំ។ នវន្នំ រូបីយតនានំ តណ្ហាយ បទដ្ឋានត្តា នវ រូបីនិ អាយតនានិ និទ្ធារិតានិ។ អយំ វុត្តប្បការា ឱតរណា អាយតនេហិ ឱតរណា នាម។ សុត្តេ អាគតា បដិច្ចសមុប្បាទង្គយោ តេន វិញ្ញាណាទិវិសេសេន នយេន និទ្ធារិតា, សុត្តត្តយេន ច និទ្ធារិតា, តេន…បេ… នយេន និទ្ធារិតេសុ បដិច្ចសមុប្បាទង្គេសុ យោ វិញ្ញាណាទិវិសេសោ តទង្គចាគវសេន ច តទង្គប្បហានវសេន ច ឱតរតិ បវិសតិ សមោសរតិ, សោ វិញ្ញាណាទិវិសេសោ ឱតរណោ ហារោ នាមាតិ អធិប្បាយោ ទដ្ឋព្ពោ។

សេសេសុបិ វុត្តនយានុសារេន ឱតរណា គហេតព្វា។ “តេនាហ អាយស្មា”តិអាទ្យានុសន្ធិអត្ថោ ចេវ “និយុត្តោ ឱតរណោ ហារោ”តិ អនុសន្ធិអត្ថោ ច វុត្តនយានុសារេន វេទិតព្វោ។

ឥតិ ឱតរណហារវិភង្គេ សត្តិពលានុរូបា រចិតា

វិភាវនា និដ្ឋិតា។

បណ្ឌិតេហិ បន អដ្ឋកថាដីកានុសារេន គម្ភីរត្ថោ វិត្ថារតោ វិភជិត្វា គហេតព្វាតិ។

១៣. សោធនហារវិភង្គវិភាវនា

៨៨. យេន យេន សំវណ្ណនាវិសេសភូតេន ឱតរណហារវិភង្គេន ឱតរេតព្វា សុត្តត្ថា វិភត្តា, សោ សំវណ្ណនាវិសេសភូតោ វិភង្គោ បរិបុណ្ណោ, “កតមោ សោធនហារវិភង្គោ”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “តត្ថ កតមោ សោធនោ ហារោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តត្ថាតិ តេសុ និទ្ទិដ្ឋេសុ សោឡសសុ ទេសនាហារាទីសុ កតមោ សំវណ្ណនាវិសេសោ សោធនោ ហារោ សោធនហារវិភង្គោ នាមាតិ បុច្ឆតិ។ “វិស្សជ្ជិតម្ហិ បញ្ហេ”តិអាទិនិទ្ទេសស្ស ឥទានិ មយា វុច្ចមានោ “យថា អាយស្មា អជិតោ”តិអាទិកោ វិត្ថារសំវណ្ណនាវិសេសោ សោធនហារវិភង្គោ នាមាតិ គហេតព្វោ។ “កថំ តត្ថ បញ្ហេសោធនោ ហារោ វិញ្ញាតព្វោ”តិ វត្តព្វត្តា “យថា អាយស្មា”តិអាទិ វុត្តំ។ យថា យេន បការេន អាយស្មា អជិតោ បារាយនេ ភគវន្តំ បញ្ហំ បុច្ឆតិ, តថា តេន បការេន វិស្សជ្ជិតម្ហិ បញ្ហេ អយំ សោធនោ ហារោ វិញ្ញាតព្វោតិ។ “និយមេត្វា វិភជេហី”តិ វត្តព្វត្តា និយមេត្វា វិភជិតុំ “កេនស្សូ”តិអាទិ វុត្តំ។ គាថាត្ថោ វុត្តោវ។

“កេនស្សុ និវុតោ លោកោ, កេនស្សុ នប្បកាសតិ;

កិស្សាភិលេបនំ ព្រូសិ, កិំសុ តស្ស មហព្ភយ”ន្តិ –

បុច្ឆាវសេន បវត្តគាថាយញ –

“អវិជ្ជាយ និវុតោ លោកោ, (អជិតាតិ ភគវា,)

វិវិច្ឆា បមាទា នប្បកាសតិ;

ឧប្យាក៏េលបត់ (ទ្វាបិ, ទុក្ខយស្ស យហក្ខឃ”ន្តិ៍ –

ចិប្យជ្ជូតចេសេត បចត្តកាថាឃព្ជាតិ ព្វាយាប្ល ក្ខឹប្ល កាថាប្ល “កោតប្ស្ប តិចុតោ លោកោ”តិ ព្វឹតា បទេត បញ្ញាបុឆ្នឹតេ “អចិជ្ជាឃ តិចុតោ លោកោ”តិ ព្វឹតា បទេត ភកចា “កោតប្ស្ប តិចុតោ លោកោ”តិ បងំ តទេត្វ អញ្ញាណាប្ឋឃាទីយលិតំ អបតឃតេត សោធេតិ៍ តទេត្វ ហិ ចិប្យជ្ជិតេ អញ្ញាណាប្ឋឃាទីតំ អភាចតោ អតេត្វា សោធិតោ តាយ, អតេត្វ ច សោធិតេ បទេបិ សោធិតំសោឃច៍ តេនាហ អដ្ឋកថាយំ – “តទេត្វប្ស ចិប្យជ្ជតតោ”តិ (នេត្តិ៍ អដ្ឋ៍ ៣៥), ដីកាឃព្ជា “តន្តិបឃអញ្ញាណាប្ឋឃាទីយលិបតឃតេត សោធេតី”តិ ចុត្តិ៍ តោ ច អារម្ភត្តិ បុច្ឆិតំ អារកិតន្តំ បន្តកាថាបងំ, កាថាត្វំ ចា, ញាតំ ព្វច្ឆិតប្ស បន្តប្ស អត្វប្ស ចិប្យជ្ជតចេសេត អបរិយេឃាបិតត្តា ភកចា “អចិជ្ជាឃ តិចុតោ លោកោ”តិ ឧត្តកោតេច បទេត សោធេតិ៍ សេសេប្លបិ ឧស តយោ៍

“កិប្ល តប្ស យហព្ភឃ”ន្តិ ព្វឹតា បទេត បញ្ញាបុឆ្នឹតេ “ទុក្ខយស្ស យហព្ភឃ”ន្តិ បទេត ភកចតា អារម្ភោ ញាតំ ព្វច្ឆិតោ អតេត្វា សុទ្ធោ សោធិតោ ហោតិ៍ សេសកាថាប្លបិ ឧសេច តយោ៍

ឃត្វ បញ្ញាឧចំ តិរចសេសចិប្យជ្ជតចេសេត អារម្ភោ សុទ្ធោ សោធិតោ ភចតិ, សោ បញ្ញា ចិប្យជ្ជិតោ សោធិតោ ភចតិ៍ ឃត្វ បញ្ញាឧចំ តិរចសេសចិប្យជ្ជតចេសេត អារម្ភោ ឃាច អសុទ្ធោ អសោធិតោ ភចតិ, តាច សោ បញ្ញា ចិប្យជ្ជិតោ សោធិតោ ត ភចតីតិ ឃោជតា៍ “តេតាហា”តិអាទិន្យានុសន្ធិយោត្វា ចេច “តិឃុត្តា សោឆតា ហារោ”តិ អនុសន្ធិយោត្វា ច ចុត្តតឃានុសារេត ចេទិតព្វា៍

ឥតិ សោធនហារចិភង្គ សត្តិពលិត្វុប្បិ វចិតា

ចិភាចតា តិដ្ឋិតា៍

បណ្ឌិតេហិ បត អដ្ឋកថាដីកានុសារេត កម្មិរេត្វា ចិត្វារតោ ចិភចិត្វា កហេតព្វាតិ៍

១៣៍ អធិដ្ឋានហារចិភង្គចិភាចតា

៣៩៍ ឃេត ឃេត ឋិចណ្ណតាចិសេសភូតេត ចិភង្គេត បញ្ញាទេយ្យា សោធិតា, សោ ឋិចណ្ណតាចិសេសភូតោ បរិបុណ្ណោ, “កតមោ អធិដ្ឋានហារចិភង្គោ”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “តត្វ កតមោ អធិដ្ឋានោ ហារោ”តិអាទិ ចុត្តិ៍ តត្វ តត្វាតិ តេសុ តិទ្ទិដ្ឋេសុ សោឡសសុ ទេសតាហារាទីសុ កតមោ ឋិចណ្ណតាចិសេសោ បដិតិទ្ទេសតោ អធិដ្ឋានោ ហារោ អធិដ្ឋានហារចិភង្គោ តាមាតិ បុច្ឆតិ៍ “ឧកត្តតាឃ ធម្មា, ឃេបិ ច ចេមត្តតាឃ តិទ្ទិដ្ឋា”តិអាទិតិទ្ទេសស្ស ពុទ្ធាតិ យថា ចុច្ចមានោ “ឃេ តត្វ តិទ្ទិដ្ឋា, តថា តេ ធារយិតព្វា”តិអាទិកោ

ចិត្តារំចណ្ណតាចិនេសនេសា អធិដ្ឋានហារចិកន្តា ភាយាតិ កេហតន្តា៉

“េឃ ឆម្មា ស្ុេត្តស្ុ ឲកត្តតាឃ ច េចយត្តតាឃ ច គិឌ្ឌិដ្ឋា, េត ឆម្មា កិំ បភ តេឆច ឆារឃិតន្តា , ឋ្ងាហុ អន្តាឆាបិ ចិកប្បឃិតន្តា”តិ

ប្ុឆ្ឆិតន្តត្តា “េឃ តត្វា”តិអាឌិ ច្ុត្តំ៉ តត្វ េតស្ុ ស្ុត្តេត្តស្ុ េឃ ទ្ុក្ខសច្ចាងេឃា ឆម្មា ឲកត្តតាឃ ច េចយត្តតាឃ ច គិឌ្ឌិដ្ឋា, េត ទ្ុក្ខសច្ចាងេឃា ឆម្មា តឆា ឲកត្តតាឃ ច េចយត្តតាឃ ច ឆារឃិតន្តា ឋ្ុបលក្ខិតន្តា, ភ អន្តាឆា ចិកប្បឃិតន្តា៉

“ឃាយន្តាកប្បភាឃ េចាហារការេចភ អភចដ្ឋានេតា កតយា ឲកត្តតា, កតយា េចយត្តតា”តិ ប្ុឆ្ឆិតន្តត្តា “ទ្ុក្ខន្តិ ឲកត្តតា”តិអាឌិ ច្ុត្តំ៉ ទ្ុក្ខន្តិ ឌាតិអាឌិចិេសឃយភេបក្ខិត្វា ឃា ទ្ុក្ខឃាយន្តាតា ច្ុត្តា, ឃា អយំ ទ្ុក្ខឃាយន្តាតា ទ្ុក្ខស្ស ឲកត្តតា ភាយ៉ “តត្វ កតមំ ទ្ុក្ខ”ន្តិ ប្ុឆ្ឆិតា “ឌាតិ ទ្ុក្ខា, ឌរា ទ្ុក្ខា...េប៉៉៉ ចិន្តាណំ ទ្ុក្ខ”ន្តិ ឌាតិអាឌិចិេសឃយេបក្ខិត្វា ឃា ទ្ុក្ខចិេសឃតា ច្ុត្តា, ឃា អយំ ទ្ុក្ខចិេសឃតា ទ្ុក្ខស្ស េចយត្តតា ភាយ៉ តត្វាតិ េឃ ទ្ុក្ខាងេឃា ឆម្មា ស្ុេត្ត ច្ុត្តា, តត្វ េតស្ុ ទ្ុក្ខាឌីស្ុ អេត្ថស្ុ៉

ទ្ុក្ខសម្ុងេឃាតិ “តណ្ហា េបាេភាភចិកា”តិ ចិេសឃយភេបក្ខិត្វា ឃា សម្ុងយឃាយន្តាតា ច្ុត្តា, ឃា អយំ សម្ុងយឃាយន្តាតា សម្ុងយស្ស ឲកត្តតា ភាយ៉ “តត្វ កតេយា សម្ុងេឃា”តិ ប្ុឆ្ឆិត្វា “ឃាយំ តណ្ហា...េប... ចិភចតណ្ហា”តិ ចិេសឃំ អេបក្ខិត្វា ឃា សម្ុងយចិេសឃតា ច្ុត្តា, ឃា អយំ សម្ុងយចិេសឃតា សម្ុងយស្ស េចយត្តតា ភាយ៉

ទ្ុក្ខគិេរាេធាតិ “តស្សាេឃច តណ្ហាឃ អេសឃចិរាកគិេរាេធា”តិ ចិេសឃយភេបក្ខិត្វា ឃា គិេរាធឃាយន្តាតា ច្ុត្តា, ឃា អយំ គិេរាធឃាយន្តាតា គិេរាធស្ស ឲកត្តតា ភាយ៉ “តត្វ កតេយា ទ្ុក្ខគិេរាេធា”តិ ប្ុឆ្ឆិត្វា “េឃា តស្សាេឃច តណ្ហាឃ អេសឃចិរាកគិេរាេធា ចាេកា បដិគិស្សេក្កា ម្ុត្តិ អភាលេឃា”តិ ចិេសឃយេបក្ខិត្វា ឃា គិេរាធចិេសឃតា ច្ុត្តា, ឃា អយំ គិេរាធចិេសឃតា គិេរាធស្ស េចយត្តតា ភាយ៉

ទ្ុក្ខគិេរាធកាមិគិ បដិបងាតិ? បដិបងាតិ សម្មាឌិដ្ឋិអាឌិចិេសឃយភេបក្ខិត្វា ឃា គិេរាធកាមិគិបដិបងាឃាយន្តាតា ច្ុត្តា, ឃា អយំ គិេរាធកាមិគិបដិបងាឃាយន្តាតា មគ្គស្ស ឲកត្តតា ភាយ៉ “តត្វ កតមា ទ្ុក្ខគិេរាធកាមិគិ បដិបងា”តិ ប្ុឆ្ឆិត្វា “អឃេមច អរិេឃា... េប... សម្មាសមាធី”តិ សម្មាឌិដ្ឋិអាឌិចិេសឃយេបក្ខិត្វា ឃា ចិេសឃទ្ុក្ខគិេរាធកាមិគិបដិបងតា ច្ុត្តា, ឃា អយំ ចិេសឃទ្ុក្ខគិេរាធកាមិគិបដិបងតា មគ្គស្ស េចយត្តតា ភាយ៉

មេគ្គាតិ គិរឃកាមិមគ្គាឌិចិេសឃយភេបក្ខិត្វា ឃា ឃាយន្តាមគ្គតា ច្ុត្តា, ឃា អយំ ឃាយន្តាមគ្គតា មគ្គស្ស ឲកត្តតា ភាយ៉ “តត្វ កតេយា មេគ្គា”តិ ប្ុឆ្ឆិត្វា “គិរឃកាមី មេគ្គា...េប... គិព្វាភកាមី មេគ្គា”តិ គិរឃកាមិមគ្គាឌិចិេសឃំ អេបក្ខិត្វា ឃា ចិេសឃមគ្គតា ច្ុត្តា, ឃា អយំ ចិេសឃមគ្គតា មគ្គស្ស េចយត្តតា ភាយ៉

និរោធោតិ បដិសង្ខានិរោធាទិវិសេសំ អនបេក្ខិត្វា យា សាមញ្ញនិរោធតា ហុត្វា, សា អយំ សាមញ្ញនិរោធតា និរោធស្ស ឯកត្តតា នាម៍ “តត្ថ កតមោ និរោធោ”តិ បុច្ឆិត្វា “បដិសង្ខានិរោធោ...បេ... សព្ពកិលេសនិរោធោ”តិ បដិសង្ខានិរោធាទិវិសេសំ អបេក្ខិត្វា យា វិសេសនិរោធតា ហុត្វា, សា អយំ វិសេសនិរោធតា និរោធស្ស វេមត្តតា នាម៍

រូបន្តិ ចាតុមហាភូតិកាទិវិសេសមនបេក្ខិត្វា យា សាមញ្ញរូបតា ហុត្វា, សា អយំ សាមញ្ញរូបតា រូបស្ស ឯកត្តតា នាម៍ “តត្ថ កតមំ រូប”ន្តិ បុច្ឆិត្វា “ចាតុមហាភូតិកំ...បេ... ចាយោធាតុយា វិត្តំ វិរាដតី”តិ ចាតុមហាភូតិកាទិវិសេសមបេក្ខិត្វា យា វិសេសរូបតា ហុត្វា, សា អយំ វិសេសរូបតា រូបស្ស វេមត្តតា នាម៍

អប័៍អវិជ្ជាតិ ទុក្ខេអញ្ញាណាទិវិសេសមនបេក្ខិត្វា យា អវិជ្ជាសាមញ្ញតា ហុត្វា, សា អយំ អវិជ្ជាសាមញ្ញតា អវិជ្ជាយ ឯកត្តតា នាម៍ “តត្ថ កតមា អវិជ្ជា”តិ បុច្ឆិត្វា “ទុក្ខេ អញ្ញាណំ, ទុក្ខសមុទយេ អញ្ញាណំ...បេ... អវិជ្ជាលង្គី មោហោ អកុសលមូល”ន្តិ ទុក្ខេអញ្ញាណាទិវិសេសមបេក្ខិត្វា យា អវិជ្ជាវិសេសតា ហុត្វា, សា អយំ អវិជ្ជាវិសេសតា អវិជ្ជាយ វេមត្តតា នាម៍

វិជ្ជាតិ ទុក្ខេញាណាទិវិសេសមនបេក្ខិត្វា យា វិជ្ជាសាមញ្ញតា ហុត្វា, សា អយំ វិជ្ជាសាមញ្ញតា វិជ្ជាយ ឯកត្តតា នាម៍ “តត្ថ កតមា វិជ្ជា”តិ បុច្ឆិត្វា “ទុក្ខេ ញាណំ, ទុក្ខសមុទយេ ញាណំ...បេ... ធម្មវិចយសម្មាទិដ្ឋិ មគ្គង្គំ មគ្គបរិយាបន្ន”ន្តិ ទុក្ខេញាណាទិវិសេសមបេក្ខិត្វា យា វិជ្ជាវិសេសតា ហុត្វា, សា អយំ វិជ្ជាវិសេសតា វិជ្ជាយ វេមត្តតា នាម៍

សមាបត្តីតិ សញ្ញាសមាបត្យាទិវិសេសំ អនបេក្ខិត្វា យា សាមញ្ញសមាបត្តិតា ហុត្វា, សា សាមញ្ញសមាបត្តិតា សមាបត្តិយា ឯកត្តតា នាម៍ “តត្ថ កតមា សមាបត្តី”តិ បុច្ឆិត្វា “សញ្ញាសមាបត្តិ អសញ្ញាសមាបត្តិ...បេ... និរោធសមាបត្តី”តិ សញ្ញាសមាបត្យាទិវិសេសំ អបេក្ខិត្វា យា វិសេសសមាបត្តិតា ហុត្វា, សា អយំ វិសេសសមាបត្តិតា សមាបត្តិយា វេមត្តតា នាម៍

ឈាយីតិ សេក្ខឈាយីអាទិវិសេសំ អនបេក្ខិត្វា យា ឈាយីសាមញ្ញតា ហុត្វា, សា អយំ ឈាយីសាមញ្ញតា ឈាយិនោ ឯកត្តតា នាម៍ “តត្ថ កតមោ ឈាយី”តិ បុច្ឆិត្វា “អត្ថិ សេក្ខោ ឈាយី, អត្ថិ អសេក្ខោ ឈាយី...បេ... បញ្ញុត្តរោ ឈាយី”តិ សេក្ខឈាយីអសេក្ខឈាយីអាទិវិសេសមបេក្ខិត្វា យា ឈាយីវិសេសតា ហុត្វា, សា អយំ ឈាយីវិសេសតា ឈាយិនោ វេមត្តតា នាម៍

សមាធីតិ សរណសមាធ្យាទិវិសេសមនបេក្ខិត្វា យា សមាធិសាមញ្ញតា ហុត្វា, សា អយំ សមាធិសាមញ្ញតា សមាធិនោ ឯកត្តតា នាម៍ “តត្ថ កតមោ សមាធី”តិ បុច្ឆិត្វា “សរណោ សមាធិ, អរណោ សមាធិ...បេ... មិច្ឆាសមាធិ, សម្មាសមាធី”តិ សរណសមាធ្យាទិវិសេសមបេក្ខិត្វា យា សមាធិវិសេសតា ហុត្វា, សា អយំ សមាធិវិសេសតា សមាធិនោ វេមត្តតា នាម៍

បដិបទាតិ អាគាឡ្ហបដិបទាទិវិសេសមនបេក្ខិត្វា យា បដិបទាសាមញ្ញតា ហុត្វា, អយំ បដិបទាសាមញ្ញតា បដិបទាយ ឯកត្តតា

នាម។ “តត្ថ កតមា បដិបទា”តិ បុច្ឆិត្វា “អាគាឡ្ហបដិបទា, និជ្ឈាមបដិបទា...បេ... សុខា បដិបទា ខិប្បាភិញ្ញា”តិ អាគាឡ្ហបដិបទាទិវិសេសមបេក្ខិត្វា យា បដិបទាវិសេសតា វុត្តា, សា អយំ បដិបទាវិសេសតា បដិបទាយ វេមត្តតា នាម។

កាយោតិ នាមកាយាទិវិសេសមនបេក្ខិត្វា យា កាយសាមញ្ញតា វុត្តា, សា អយំ កាយសាមញ្ញតា កាយស្ស ឯកត្តតា នាម។ “តត្ថ កតមោ កាយោ”តិ បុច្ឆិត្វា “នាមកាយោ រូបកាយោ...បេ... អយំ នាមកាយោ”តិ នាមកាយាទិវិសេសមបេក្ខិត្វា យា កាយវិសេសតា វុត្តា, សា អយំ កាយវិសេសតា កាយស្ស វេមត្តតា នាមាតិ យោជនា កាតព្ពា។ បទត្ថាទិកោ វិសេសោ អដ្ឋកថាយំ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ៣៨) វិត្ថារតោ វុត្តោ។

វុត្តប្បការស្ស ទុក្ខសមុទយាទិកស្ស ធម្មស្ស ឯកត្តតាទិលក្ខណំ និគមនវសេន ទស្សេតុំ “ឯវំ យោ ធម្មោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ឯវន្តិ ឥមិនា មយា វុត្តេន “ទុក្ខន្តិ ឯកត្តតា។ តត្ថ កតមំ ទុក្ខំ? ជាតិ ទុក្ខា, ជរា ទុក្ខា”តិអាទិវចនេន។ យោ ធម្មោតិ យោ កោចិ ជាតិជរាព្យាធ្យាទិវិសេសធម្មោ។ យស្ស ធម្មស្សាតិ តតោ ជាតិអាទិវិសេសធម្មតោ អញ្ញស្ស ជរាទិវិសេសធម្មស្ស។ សមានភាវោតិ ជាតិអាទិវិសេសធម្មេន ជរាទិវិសេសធម្មស្ស ទុក្ខភាវេន សមានភាវោ។ តស្ស ធម្មស្សាតិ ជរាទិវិសេសធម្មស្ស។ ឯកត្តតាយាតិ ទុក្ខសមុទយតាទិសមានតាយ ទុក្ខសមុទយាទិភាវានំ ឯកីភាវេន។ ឯកីភវតីតិ ជាតិអាទិវិសេសភេទេន អនេកោបិ “ទុក្ខសមុទយោ”តិអាទិនា ឯកសទ្ទាភិធេយ្យតាយ ឯកីភវតិ។ យេន យេន ច បន វិលក្ខណោ, តេន តេន វេមត្តំ គច្ឆតិ។ យស្ស ជាតិអាទិធម្មស្ស យេន យេន អភិនិព្ពត្តនបរិបាចនាទិនាការេន យោ ជាតិអាទិធម្មោ ជរាទិធម្មេន វិលក្ខណោ វិសទិសោ ហោតិ, តស្ស ជាតិអាទិធម្មស្ស តេន តេន អភិនិព្ពត្តនបរិបាចនាទិនាការេន សោ ជាតិអាទិធម្មោ ជរាទិធម្មេន វេមត្តំ វិសទិសត្តំ គច្ឆតិ, ទុក្ខសមុទយាទិភាវេន សមានោបិ ជាតិអាទិធម្មោ ជរាទិធម្មស្ស វិសិដ្ឋតំ គច្ឆតីតិ អត្ថោ ទដ្ឋព្វោ។

ទុក្ខសមុទយាទិធម្មស្ស ឯកត្តវេមត្តតា អាចរិយេន វិភត្តា, អម្ហេហិ ច ញាតា, “តាយ ឯកត្តវេមត្តតាយ កត្ថ បុច្ឆិតេ សតិ អធិដ្ឋានំ វីមំសិតព្ព”ន្តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា សុត្តាទិកេ បុច្ឆិតេ សតិ វីមំសិតព្ពន្តិ ទស្សេតុំ “ឯវំ សុត្តេ ចា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ឯវំ ឥមិនា វុត្តប្បការេន សុត្តេ ច បុច្ឆិតេ, វេយ្យាករណេ ច បុច្ឆិតេ, គាថាយំ ច បុច្ឆិតាយំ សតិ អធិដ្ឋានំ វីមំសិតព្ពំ។ “កិំ វីមំសិតព្ព”ន្តិ បុច្ឆេយ្យ “ឯកត្តតាយ បុច្ឆតិ កិំ, ឧទាហុ វេមត្តតាយ បុច្ឆតិ កិំ”ន្តិ វីមំសិតព្ពន្តិ យោជនា។ អដ្ឋកថាយំ បន – “ឥទានិ តាវ ឯកត្តវេមត្តតាវិសយេ និយោជេត្វា ទស្សេតុំ ‘សុត្តេ ច វេយ្យាករណេ ច’តិអាទិ វុត្ត”ន្តិ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ៣៩) វុត្តំ។ “កតំ បុច្ឆិតំ, កតំ វិស្សជ្ជិតព្ព”ន្តិ វត្តព្ពត្តា “យទិ ឯកត្តតាយា”តិអាទិ វុត្តំ។ “តេនាហា”តិអាទ្យានុសន្ធ្យាទិកោ ច “និយុត្តោ អធិដ្ឋានោ ហារោ”តិ ឥមស្ស អនុសន្ធ្យាទិកោ ច វុត្តនយានុសារេន វេទិតព្ពោ។

ឥតិ អធិដ្ឋានហារវិភង្គ សត្តិពលានុរូបា រចិតា

វិភាវនា និដ្ឋិតា។

បណ្ឌិតេហិ បន អដ្ឋកថាដីកានុសារេន ឧគ្គហេត្វា វិត្ថារេត្វា វិភជិត្វា កថេតព្ពាតិ។

១៣. បរិក្ខារហារវិភង្គវិភាវនា

៣៨. យេន យេន សំវណ្ណនាវិសេសភូតេន វិភង្គេន ទុក្ខសច្ចាទីនំ ឯកត្តតាទយោ វិភត្តា, សោ សំវណ្ណនាវិសេសភូតោ បរិបុណ្ណោ, “កតមោ បរិក្ខារហារវិភង្គោ នាមា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ កតមោ បរិក្ខារោ ហារោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តត្ថាតិ តេសុ និទ្ទិដ្ឋេសុ សោឡសសុ ទេសនាហារាទីសុ កតមោ សំវណ្ណនាវិសេសោ បរិក្ខារោ ហារោ បរិក្ខារហារវិភង្គោ នាមាតិ បុច្ឆតិ។ “យេ ធម្មា យំ ធម្មំ ជនយន្តី”តិអាទិនិទ្ទេសស្ស [illegible] យថា វុច្ចមានោ “យោ ធម្មោ យំ ធម្មំ ជនយតិ, តស្ស សោ បរិក្ខារោ”តិអាទិកោ បរិក្ខារត្ថស្ស ហេតុនោ ចេវ បច្ចយស្ស ច វិត្ថារសំវណ្ណនាវិសេសោ បរិក្ខារវិភង្គោ នាម។

“កតមោ សំវណ្ណនាវិសេសោ បរិក្ខារោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “យោ ធម្មោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ យោ ហេតុបច្ចយប្បការោ ធម្មោ យំ ផលភូតំ ធម្មំ ជនយតិ ជនេតិ, តស្ស ផលធម្មស្ស សោ ហេតុបច្ចយប្បការោ ធម្មោ បរិក្ខារោ នាម។ “កិំលក្ខណោ បរិក្ខារោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា តថា បុច្ឆិត្វា លក្ខណវិសេសំ ទស្សេតុំ “កិំលក្ខណោ”តិអាទិ វុត្តំ។ អដ្ឋកថាយំ បន – “តត្ថ ‘យោ ធម្មោ យំ ធម្មំ ជនយតិ, តស្ស សោ បរិក្ខារោ’តិ សង្ខេបតោ បរិក្ខារលក្ខណំ វត្វា តំ វិភាគេន ទស្សេតុំ ‘កិំលក្ខណោ’តិអាទិ វុត្ត”ន្តិ (នេត្តិ॰ អដ្ឋ॰ ៣៨) វុត្តំ។ “កិត្តកា ធម្មា ជនយន្តី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “ទ្វេ ធម្មា ជនយន្តិ ហេតុ ច បច្ចយោ ចា”តិ វុត្តំ។ “ហេតុបិ ការណំ, បច្ចយោបិ ការណំ, តស្មា ការណាយេវ កេន លក្ខណេន ទ្វិធា វុត្តា”តិ វត្តព្ពត្តា “តត្ថ កិំលក្ខណោ”តិអាទិ វុត្តំ។ ជនិតព្ពផលតោ អញ្ញេហិ ផលេហិ អសាធារណលក្ខណោ ហេតុ, សព្ពផលេហិ សាធារណលក្ខណោ បច្ចយោ, ឥមិនា វិសេសលក្ខណេន ទ្វិធា វុត្តាតិ អត្ថោ។ “សាធារណាសាធារណវិសេសោ កីទិសោ ភវេ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “យថា កិំ ភវេ”តិ បុច្ឆិត្វា “យថា អង្កុរស្សា”តិអាទិ វុត្តំ។ យថា យោ សាធារណាសាធារណវិសេសោ អត្ថិ, តថា សោ សាធារណាសាធារណវិសេសោ កិំ វិយ ភវេតិ អត្ថោ។ អង្កុរស្ស និព្ពត្តិយា ពីជំ អសាធារណំ យថា, តថា ហេតុ ផលស្ស និព្ពត្តិយា អសាធារណោ ភវេ។ បថវី ច អាបោ ច អង្កុរស្ស និព្ពត្តិយា សាធារណា ភវន្តិ យថា, តថា បច្ចយោ ផលស្ស និព្ពត្តិយា សាធារណោ ភវេ។ សព្ពផលស្ស បច្ចយត្តា អង្កុរស្ស ពីជំ អសាធារណំ ជនកំ ហេតុ។ “កថំ បថវី, អាបោ ច សាធារណា ជនកាតិ សទ្ទហិតព្ពា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “អង្កុរស្ស ហី”តិអាទិ វុត្តំ។ សមំ សមានំ ផលំ ភវាបេតីតិ សភាវោ, កោ សោ? ពីជំ ហេតុយេវ។ “កិំ ហេតុបច្ចយានំ វិសេសោ ពីជង្កុរោបមាយេវ ទស្សេតព្ពោ, ឧទាហុ អញ្ញោបមាយបិ ទស្សេតព្ពោ”តិ វត្តព្ពត្តា អញ្ញាយ ឧបមាយបិ វិសេសំ ទស្សេតុំ “យថា វា បន”តិអាទិ វុត្តំ។ ឥមាយ ឧបមាយបិ ហេតុបច្ចយានំ វិសេសោ វិជានិតព្ពោតិ អធិប្បាយោ។

ពីជង្កុរាទីសុ ពាហិរេសុ បរិក្ខារភូតានំ ហេតុបច្ចយានំ វិសេសោ អាចរិយេន វិភត្តោ, អយេត្ថិ ច ទារេតា, “កថំ អជ្ឈត្តិកេសុ វិភត្តោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “អវិជ្ជាសំសារោ”តិអាទិ វុត្តំ។ អថ វា “ពាហិរេសុ បរិក្ខារភូតា ហេតុបច្ចយា យុត្តា ហោន្តុ, កថំ អជ្ឈត្តិកេសុ យុត្តា”តិ វត្តព្ពត្តា “អវិជ្ជាសំសារោ”តិអាទិ វុត្តំ។ អដ្ឋកថាយំ បន – “ឯវំ ពាហិរំ ហេតុបច្ចយវិភាគំ ទស្សេត្វា ឥទានិ

អជ្ឈត្តិកំ ទស្សេតុំ ‘អយញ្ហិសំសារោ’តិអាទិ វុត្ត”ន្តិ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ៣៨) វុត្តំ។ ហេតុបច្ចយេហិ សហ សំសារោ ភវតីតិ សហេតុបច្ចយោ។ អយំ សំសារោ ហិ យស្មា សហេតុបច្ចយោ ហុត្វា និព្ពត្តោ, តស្មា អជ្ឈត្តិកោបិ បរិក្ខារភូតោ ហេតុបច្ចយោ យុត្តោយេវាតិ ទដ្ឋព្ពោតិ អធិប្បាយោ។

សោ ឋយស្ស សំសារស្ស សហេតុបច្ចយត្តំ យទិ ភវតា វុត្តំ, ឯវំ សតិ អយេត្តំ សង្គហិតត្តំ, “កថំ សង្គហិតត្ត”ន្តិ វត្តព្ពត្តា “ឯវញ្ចា”តិអាទិ វុត្តំ។ ឯវន្តិ ឋយិកា អវិជ្ជាទិកា ហេតុបច្ចយេន សព្ពោ បដិច្ចសមុប្បាទោ សំសារោតិ និទ្ទិដ្ឋោតិ ភវតា សំសារស្ស សហេតុបច្ចយត្តំ វុត្តំ, តស្មា សង្គហិតត្តំ។ អវិជ្ជាទយោ សង្ខារាទីនំ បច្ចយា ហោតុ, “កតមោ អវិជ្ជាយ ហេតូ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “ឋតិ អវិជ្ជា អវិជ្ជាយ ហេតូ”តិ វុត្តំ។ “កតមោ អវិជ្ជាយ បច្ចយោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “អយោនិសោ មនសិការោ បច្ចយោ”តិ វុត្តំ។ “កតមា អវិជ្ជា កតមាយ អវិជ្ជាយ ហេតូ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “បុរិមិកា អវិជ្ជា បច្ឆិមិកាយ អវិជ្ជាយ ហេតូ”តិ វុត្តំ។ “កតមា បុរិមិកា អវិជ្ជា កតមា បច្ឆិមិកា អវិជ្ជា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថា”តិអាទិ វុត្តំ។ “អវិជ្ជាបរិយុដ្ឋានស្ស ហេតុភូតោ បុរិមោ អវិជ្ជានុសយោ សមនន្តរោវ កិំ, ឧទាហុ បរម្បរហេតុបិ ហោតី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “ពីជង្កុរោ វិយា”តិអាទិ វុត្តំ។ ពីជង្កុរោតិ ពីជានិ អង្កុរោតិ ពីជង្កុរា, ពីជានិ សមនន្តរហេតុតាយ អង្កុរា និព្ពត្តន្តិ វិយ។ យត្ថ រុក្ខាទិកេ យំ ផលំ និព្ពត្តតិ, តស្មិំ រុក្ខាទិកេ និព្ពត្តស្ស អស្ស ផលស្ស ឋិតំ ពីជំ បន បរម្បរហេតុតាយ ហេតុភូតំ ភវតិ។

“ពីជំ បន ឯកមេវ ហោតិ, កថំ ទ្វិធា វត្តព្ព”ន្តិ វត្តព្ពត្តា “ទុវិធោ ហី”តិអាទិ វុត្តំ, សមនន្តរកាលបរម្បរកាលភេទេន ហេតុបិ ទុវិធោ ហោតិយេវាតិ អត្ថោ។ ពីជភូតោ ហេតុ ទុវិធោ យថា, ឯវំ អវិជ្ជាយ ហេតុភូតោ អវិជ្ជានុសយោបិ សមនន្តរហេតុ ច បរម្បរហេតុ ចាតិ កាលភេទេន ទុវិធោ ភវតិ, សមនន្តរោ អវិជ្ជានុសយោ សមនន្តរស្ស អវិជ្ជាបរិយុដ្ឋានស្ស សមនន្តរហេតុ ហោតិ។ បុរិមតរោ អវិជ្ជានុសយោ បច្ឆិមតរស្ស អវិជ្ជាបរិយុដ្ឋានស្ស បរម្បរហេតុ ហោតិ។ ឋតិ ពីជភូតោ អសាធារណោ ហេតុ, បថវីអាបាទិកោ សាធារណោ បច្ចយោតិ វិសេសោ បាកដោ យថា, ឯវំ អវិជ្ជានុសយោ អសាធារណោ ហេតុ, អយោនិសោមនសិការោ សាធារណោ បច្ចយោតិ វិសេសោ ទដ្ឋព្ពោ។

“ឯត្តកេនេវ ហេតុបច្ចយានំ វិសេសោ វត្តព្ពោ”តិ វត្តព្ពត្តា “យថា វា បន ថាលកញ្ចា”តិអាទិ វុត្តំ។ អដ្ឋកថាយំ បន – “យថា វា បនាតិអាទិនាបិ ហេតុបច្ចយវិភាគយេវ ទស្សេតី”តិ វុត្តំ។ តត្ថ ពីជស្ស បច្ចយភូតំ ថាលកញ្ច វដ្ដិ ច តេលញ្ច ពីជស្ស សភាវហេតុ សមានហេតុ ន ហោតីតិ យោជនា។ “ពីជស្ស បច្ចយភូតម្បិ ថាលកាទិកំ សភាវហេតុ ន ហោតីតិ កស្មា សង្គហិតត្ត”ន្តិ វត្តព្ពត្តា “ន ហិ សក្កា”តិអាទិ វុត្តំ។ ពីជស្ស បច្ចយភូតំ អនគ្គិកំ អគ្គិរហិតំ ថាលកញ្ច វដ្ដិញ្ច តេលញ្ច ទីបេតុំ ជាលេតុំ ហិ យស្មា ន សក្កា, តស្មា បុរិមោ ពីជេបិ បច្ឆិមស្ស ពីជស្ស សភាវហេតុ ហោតិ វិយ, ឯវំ ថាលកាទិកំ សភាវហេតុ ន ហោតិ។ ឋតិ ឯវំបការោ សភាវោ សមានោ ពីជេបិ ហេតុ ហោតិ យថា, បរភាវោ អសមានោ ថាលកាទិកោ បច្ចយោ ហោតិ យថា ច, តថា អជ្ឈត្តិកោ សភាវោ ហេតុ ហោតិ, ពាហិរោ អសមានោ បច្ចយោ ហោតិ។ ជនកោ អវិជ្ជានុសយោ អវិជ្ជាបរិយុដ្ឋានស្ស ហេតុ ហោតិ, បរិគ្គាហកោ ឧបត្ថម្ភកោ បច្ចយោ ហោតិ។ អញ្ញេហិ ផលេហិ អសាធារណោ ហេតុ ហោតិ, សព្ពេហិ ផលេហិ សាធារណោ បច្ចយោ ហោតីតិ យោជេត្វា ពីជោបមាយបិ

ហេតុបច្ចយាតិ បាកដោ វិសេសោ ជនេន្តោតិ អធិប្បាយោ។

ហេតុបច្ចយប្បភេទំ ការណំ បរិក្ខារោតិ អាចរិយេន វុត្តំ, តស្ស ការណស្ស ការណភាវោ ច ផលាបេក្ខោ ហោតិ, តស្មា "យោ ការណភាវោ យេនាការេន ហោតិ, កតមោ សោ ការណភាវោ, កតមោ សោ អាការោ"តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា ច "យំ ផលំ យេន វិសេសេន ហោតិ, កតមំ តំ ផលំ, កតមោ សោ វិសេសោ"តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា ច "ការណផលានំ យោ សម្ពន្ធោ ហោតិ, កតមោ សោ សម្ពន្ធោ"តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា ច តំ សព្ពំ វិភាវេតុំ "អវុបច្ឆេទត្ថោ"តិអាទិ វុត្តំ។ អយមត្ថសង្ខេបតោ ច អដ្ឋកថាយំ "[illegible] យស្មា ការណំ 'បរិក្ខារោ'តិ វុត្តំ, ការណភាវោ ច ផលាបេក្ខោ, តស្មា ការណស្ស យោ ការណភាវោ យថា ច សោ ហោតិ, យញ្ច ផលំ, យោ ច តស្ស វិសេសោ, យោ ច ការណផលានំ សម្ពន្ធោ, តំ សព្ពំ វិភាវេតុំ 'អវុបច្ឆេទត្ថោ'តិអាទិ វុត្ត"ន្តិ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ៣៥) ទីបិតា វុត្តាតិ ទដ្ឋព្ពា។

តត្ថ អវុបច្ឆិន្នស្ស ហេតុបច្ចយសង្ខាតស្ស ការណស្ស យោ អនុបច្ឆេទត្ថោ អត្ថិ, សោ អនុបច្ឆេទត្ថោ សន្តតិអត្ថោ ហោតិ ផលេន សម្ពន្ធត្តា, យថា ការណំ អត្តនោ ផលស្ស ជនកំ ឧបត្ថម្ភកំ ហុត្វា តិដ្ឋតិ, សោ អនុបច្ឆេទោ ឯវ នាម ហោតីតិ។ យថា ផលំ អញ្ញស្ស ការណំ ហុត្វា តិដ្ឋតិ, តស្មិំ អនុបច្ឆេទេ តស្ស ច សន្តតិអត្ថោ ហោតិ។ យំ បន ផលំ អញ្ញស្ស ផលស្ស ការណំ អហុត្វា តិដ្ឋតិ, តំ ឧបច្ឆិន្នំ ហោតិ, យថា តំ អរហតោ ចុតិចិត្តន្តិ។ ការណតោ និព្ពត្តស្ស ផលស្ស យោ និព្ពត្តិអត្ថោ អត្ថិ, សោ និព្ពត្តិអត្ថោ ផលត្ថោ ហោតិ។ បដិសន្ធិក្ខន្ធាតិ យោ បដិសន្ធិអត្ថោ បដិសន្ទហនត្ថោ អត្ថិ, សោ បដិសន្ធិអត្ថោ បុនព្ភវត្ថោ បុនព្ភវនត្ថោ ហោតិ។ កិលេសាតិ យោ បលិពោធត្ថោ សន្តានេ ឧប្បជ្ជនត្ថោ អត្ថិ, សោ បលិពោធត្ថោ បរិយុដ្ឋានត្ថោ ហោតិ។ កិលេសាតិ មគ្គេន យោ អសមុគ្ឃាតត្ថោ អត្ថិ, សោ អសមុគ្ឃាតត្ថោ អនុសយត្ថោ ហោតិ។ អវិជ្ជាយ ចតុន្នំ សច្ចានំ យោ អសម្បដិវេធត្ថោ អត្ថិ, សោ អសម្បដិវេធត្ថោ អវិជ្ជត្ថោ ហោតិ។ អរហត្តមគ្គេន យោ អបរិញ្ញាតត្ថោ អត្ថិ, សោ អបរិញ្ញាតត្ថោ វិញ្ញាណស្ស បដិសន្ធិវិញ្ញាណស្ស ពីជត្ថោ ហោតិ។

ឯត្តាវតា ការណភាវោ ច ការណាការោ ច ផលញ្ច ផលវិសេសោ ច អាចរិយេន វិភត្តោ, អយម្បិ ច ញាតោ, "កតមោ បរម្បរហេតុបច្ចយត្ថោ, កតមោ ច សម្ពន្ធត្ថោ"តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា "យត្ថ អវុបច្ឆេទោ"តិអាទិ វុត្តំ។ យត្ថ យស្មិំ រូបារូបបវត្តិយំ អវុបច្ឆិន្នស្ស ហេតុបច្ចយប្បភេទស្ស ការណស្ស យោ អវុបច្ឆេទោ អត្ថិ, សោ អវុបច្ឆេទោ តត្ថ តស្មិំ រូបារូបបវត្តិយំ សន្តតិ ហោតិ។ យត្ថ យស្មិំ រូបារូបបវត្តិយំ យា សន្តតិ អត្ថិ, សា សន្តតិ តត្ថ រូបារូបបវត្តិយំ និព្ពត្តិ ហោតីតិអាទិនា យោជេត្វា បរម្បរហេតុអាទិកោ វិញ្ញាតព្ពោ។

សីលក្ខន្ធោតិ បរិសុទ្ធសីលក្ខន្ធោ។ សមាធិក្ខន្ធស្សាតិ មហគ្គតក្ខន្ធស្ស, សមាធិបធានតោ ហិ មហគ្គតធម្មោ។ បញ្ញាក្ខន្ធោតិ មគ្គផលបញ្ញាបធានក្ខន្ធោ។ សោ ហិ វិមុត្តិញាណទស្សនសង្ខាតស្ស បច្ចវេក្ខណញាណក្ខន្ធស្ស បច្ចយោ ហោតិ។ តិត្ថញ្ញុតាទីនំ អត្ថោ បទដ្ឋានហារវិភង្គវណ្ណនាយំ វុត្តោវ។

សង្ខារោ ហេតូតិ អាចរិយេន វុត្តោ, “កតមោ សោ សង្ខារោ ហេតូ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “យថា វា បន ចក្ខុញ្ច បដិច្ចា”តិអាទិ វុត្តំ។ ចក្ខុវិញ្ញាណញ្ហិ ចក្ខុញ្ច ចក្ខុន្ទ្រិយញ្ច បដិច្ច និស្សយំ កត្វា រូបេ បដិច្ច អារម្មណំ កត្វា ឧប្បជ្ជតិ។ តត្ថ ចក្ខាទីសុ ចក្ខុន្ទ្រិយំ អាធិបតេយ្យបច្ចយតាយ ឥន្ទ្រិយបច្ចយតាយ ចក្ខុវិញ្ញាណស្ស បច្ចយោ, រូបារម្មណំ បុរេជាតារម្មណបច្ចយតាយ បច្ចយោ, អាលោកោ សន្និស្សយតាយ ឧបនិស្សយតាយ បច្ចយោ ហោតិ។ សោ បច្ចយោ ហោន្តោ ផលេន ចក្ខុវិញ្ញាណេន អសមានត្តា សង្ខារោ ហេតុ ន ហោតិ, បច្ចយោ ច ហោតិ យថា មនសិការោ។ កិរិយមនោធាតុ បន ផលេន ចក្ខុវិញ្ញាណេន វិញ្ញាណភាវេន សមានត្តា សង្ខារោ ហេតុ ហោតិ យថា, ឯវំ សទ្ទោ នាមកាយភាវេន សមានត្តា វិញ្ញាណស្ស បច្ចយា ហោន្តោ សង្ខារោ ហេតុ ហោន្តិ។ វិញ្ញាណំ នាមរូបេន ឯកសន្តតិវសេន សមានត្តា នាមរូបស្ស បច្ចយោ ហោន្តំ សង្ខារោ ហេតុ ហោតិ។ ឥមិនា នយេន “នាមរូបំ សឡាយតនស្សា”តិអាទីសុបិ អត្ថោ វេទិតព្ពោ។ ឯវំ វុត្តប្បការោ ហេតុ, បច្ចយោ ជនកោ, ឧបត្ថម្ភកោ ច យោ កោចិ ឧបនិស្សយោ ពលវបច្ចយោ ហោតិ, សព្ពោ សោ ហេតុបច្ចយោ ជនកោបត្ថម្ភកោ ជនិតព្ពុបត្ថម្ភិយស្ស ផលស្ស បរិក្ខារភាវតោ អភិសង្ខារភាវតោ និយ្យាយភាវតោ បរិក្ខារោ នាម។

“វុត្តប្បការោ ហេតុបច្ចយោ បរិក្ខារោ នាមាតិ កេន អម្ហេហិ សទ្ទហិតព្ពោ”តិ វត្តព្ពត្តា “តេនាហា”តិអាទិ វុត្តំ។ តេន ការណេន សន្តស្ស ហេតុបច្ចយស្ស បរិក្ខារភាវេន អាយស្មា មហាកច្ចានោ “យេ ធម្មា យំ ធម្មំ ជនយន្តី”តិ យំ វចនំ អាហ, តេន វចនេន សទ្ទហិតព្ពោ, “យេ ធម្មា យំ ធម្មំ ជនយន្តី”តិ វចនំ និស្សាយ តុម្ហេហិ សល្លក្ខិតព្ពោតិ អធិប្បាយោ។

“ឯត្តកោវ បរិក្ខារោ ហារោ យុញ្ជិតព្ពោ”តិ វត្តព្ពត្តា “និយុត្តោ បរិក្ខារោ ហារោ”តិ វុត្តំ, យោ យោ បរិក្ខារោ ហារោ យុញ្ជិតព្ពោ, សោ សោ បរិក្ខារោ ហារោ នីហរិត្វា យុត្តោ យុញ្ជិតព្ពោតិ។

ឥតិ បរិក្ខារហារវិភង្គេ សត្តិពលានុរូបា រចិតា

វិភាវនា និដ្ឋិតា។

បណ្ឌិតេហិ បន អដ្ឋកថាដីកានុសារេន គហេត្វា វិត្ថារតោ វិភជិត្វា គហេតព្ពាតិ។

១៩. សមារោបនហារវិភង្គវិភាវនា

៥០. យេន យេន សំវណ្ណនាវិសេសភូតេន បរិក្ខារហារវិភង្គេន សុត្តត្ថានំ ហេតុបច្ចយា វិភត្តា, សោ...បេ... វិភង្គោ បរិបុណ្ណោ, “កតមោ សមារោបនហារវិភង្គោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ កតមោ សមារោបនោ ហារោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តេសុ និទ្ទិដ្ឋេសុ សោឡសសុ ទេសនាហារាទីសុ កតមោ សំវណ្ណនាវិសេសោ សមារោបនោ ហារោ សមារោបនហារវិភង្គោ នាមាតិ បុច្ឆតិ។ “យេ ធម្មា

ឃំឞុលិ”តិអាទិតិទ្ទេសស្ស ឱ្ខតាតិ ឫឃា ចុច្ចុយាគោ “ឲកស្មិ បដ្ឋានេ ឃត្តកាតិ បដ្ឋាភាតិ ឱ្ហតទត្តិ”តិអាទិកោកា ចិត្តាទសំចណ្ណតាចិសេរសា សយាទោបភហាទចិភទ្ទា ភាយ៓

“កិត្តកេ បដ្ឋានេ ស្ុទត្ត ចុទត្ត កិត្តកាតិ បដ្ឋាភាតិ សយាទោបឃិតន្តាតី”តិ បុន្ធិតន្តត្តា “ឲកស្មិ បដ្ឋានេ”តិអាទិ ចុត្តំ៓ ឲកស្មិ បដ្ឋានេ ស្ុទត្ត ចុទត្ត សតិ អចុត្តាតិ ឃត្តកាតិ បដ្ឋាភាតិ ឱ្ហតទត្តិ សទេយាសទត្តិ, សន្តាតិ តាតិ អចុត្តាតិ បដ្ឋាភាតិ ស្ុទត្ត ចុត្តាតិ ចិឃ តិន្ទ្ទាទលចសេភ អាទេភត្តា ទេសភាឃ អាទោបឃិតន្តាតិ៓ “កាតិ ចិឃ សយាទោបឃិតន្តាតី”តិ ចត្តន្តត្តា “ឃឆា អាចទ្ទេ”តិអាទិ ចុត្តំ៓ អាចទ្ទេ ហាទេ ឲកស្មិ បដ្ឋានេ ស្ុទត្ត ចុទត្ត សតិ ស្ុទត្ត អចុត្តាតិ ឌហុកាតិ បដ្ឋាភាតិ ឱ្ហតទត្តិ, តាតិ ឌហុកាតិ បដ្ឋាភាតិ បរិទេឃសិតន្តាតិ ឃឆា, ឲចំ សយាទោបទេ ហាទេបិ ឌហុកាតិ បដ្ឋាភាតិ ទេសភាឃ សយាទោបឃិតន្តាតីតិ អទេត្តា៓

“ទេកចលំ បភ បដ្ឋាភចសេភច សយាទោបភា កាតន្តា កិំ, ទ្ទេហុ អន្តាចសេភាបិ សយាទោបភា កាតន្តា កិ”ត្តិ ចត្តន្តត្តា អន្តាចសេភាបិ សយាទោបភា កាតន្តា; តស្មា សយាទោបភា ចតុត្តីឆា កាតន្តាតិ ទស្សេត្តា “តត្ត សយាទោបភា ចតុត្តីឆា”តិអាទិយាហ៓ តត្ត តត្តាតិ តាសុ សយាទោបឃិតន្តសយាទោបភាសុ បដ្ឋាភំ បដ្ឋាភសយាទោបភា, ទេចចតំ ទេចចចភសយាទោបភា, ភាចភា ភាចភាសយាទោបភា, បហាភំ បហាភសយាទោបភា, ឱ្ខតិ ឱ្ខយិភា បទេភទេភ សយាទោបភា ចតុត្តីឆា កាតន្តា៓

“តាសុ ចតុត្តីឆាសុ សយាទោបភាសុ កតយា បដ្ឋាភសយាទោបភា”តិ បុន្ធិតន្តត្តា តឆា បុន្ធិត្វា បដ្ឋាភសយាទោបភំ ទស្សេតុំ “តត្តកតយា”តិអាទិ ចុត្តំ៓ ស្ុទត្ត ចុទត្តភ បដ្ឋានេភភ ស្ុទត្ត អចុត្តាភំ បដ្ឋាភាភំ សយាទោបភា កតយាតិ បុន្ធតិ៓

សន្តបិបស្ស អកុសលស្ស ឃំ អកទលំ អកទលទេហតុ សាសតំ អត្តិ, ឲតំ សាសតំ ឌុទ្ទាភំ សាសតំ ឱ្ហចាទេកា ទេហាតិ, អឆ ចា អកទលំ អកទលត្តាឃ ឃំ សាសតំ អត្តិ, ឲតំ ឌុទ្ទាភំ សាសតំ ឱ្ហចាទេកា ទេហាតិ, ភ ឃស្ស កស្សចិ សាសតត្តិ អទេត្តា៓ អកទលត្តិ ហិ សយុទាភទេត្ត បចត្តំ បច្ចត្តចចតំ ឃឆា “កិស្ស អត្តាឃ កិយត្ត”ត្តិ៓ កុសលស្ស សយុទា សយុទាឃ ឃំ សាសតំ អត្តិ, ឲតំ ឌុទ្ទាភំ សាសតំ៓ សចិត្តបរិទេឃាទាបភំ សចិត្តបរិទេឃាទាបភត្តំ ឃំ សាសតំ អត្តិ, ឲតំ ឌុទ្ទាភំ សាសតំ ទេហាតិ៓

ឱ្ខតិ ឲចំបកាទេភ ចុត្តស្ស តស្ស សាសតស្ស កិំ បដ្ឋាភត្តិ ចិសេសស្ស ចិសេសបដ្ឋាភំ បុភ បុន្ធតិ៓ ឱ្ខទំ ស្ុចទិតត្តឃំ សាសតស្ស ឱ្ហចាទស្ស បដ្ឋាភំ ស្ុចទិតត្តទេឃភ ទេហតុភា សាសតត្តាតិ ទដ្ឋន្តំ ឃឆា “អទេត្តភ ចសតី”តិអាទិ៓ “ស្ុចទិតត្តទេឃ បដ្ឋានេ ចុទត្ត កតឃំ បដ្ឋាភំ សយាទោបឃិតន្ត”ត្តិ បុន្ធិតន្តត្តា “តត្ត ឃំ កាឃិកន្ទ្ទា”តិអាទិ ចុត្តំ៓ ឱ្ខទំ លត្តត្តឃំ សាសតស្ស បដ្ឋាភំ សយាទោបឃិតន្តំ, “លត្តត្តទេឃ បដ្ឋានេ សយាទោបឃិទេត កតឃំ សយាទោបឃិតន្ត”ត្តិ បុន្ធិតន្តត្តា “តត្ត ឞីលក្ខទេត្តា ចា”តិអាទិ ចុត្តំ៓ ឱ្ខទំ សឃឆចិបស្សភាទ្ទឃំ សាសតស្ស បដ្ឋាភំ សយាទោបឃិតន្តំ៓ “សឃឆចិបស្សភាទ្ទទេឃ បដ្ឋានេ សយាទោបឃិទេត កតឃំ បដ្ឋាភំ សយាទោបឃិតន្ត”ត្តិ បុន្ធិតន្តត្តា “តត្ត សឃឆស្ស ឋល”ត្តិអាទិ ចុត្តំ៓ ឱ្ខទំ ឋលទ្ទឃំ សាសតស្ស បដ្ឋាភំ សយាទោបឃិតន្តំ៓

ឞាឞតស្ស បេដ្ឋាតាតិ នយាទោរាបឃិតឡ្ហាតិតិ អាចរិយេត តិដ្ឋទេត្វា ចិកត្វាតិ, អយេញ្ច ច ខាតាតិ, “ឡុតាតិ កាតយស្ស កាតយំ បេដ្ឋាតំ នយាទោរាបឃិតឡ្ហា”តិ បុច្ឆិតត្ថត្វា “ចតំ ចតតឆស្សា”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ ឡុតំ កាយក្យលបត្ថាកំ ចតំ តល្យាក្ខតស្ស ចតតឆស្ស បេដ្ឋាតំ តល្យាចត្ចុកាចទោតា, “ឡុត្តិ”តិ ចា “បុរិទោ”តិ ចា តិឃិត្តក្កាហឞន្លាតំ ឡុតំ ចតំ “អទេហា ចក្ខុ, អទេហា ែសាតំ, អទេហា ឈាតំ, អទេហា ឌិច្យា, អទេហា កាទេយា”តិ ទេតឃំ ទេតឃំ អក្កុបត្ថក្កាតំ អត្យញ្ញូតក្កាហឞន្លាតស្ស ចតតឆស្ស បេដ្ឋាតំ នយាទោរាបឃិតឡ្ហា៉ អបរិឡ្ហាតំ ត្វាឌឞាយតតឞន្លាតំ ឡុតំ ចតំ ឃំទេយាឌតឞន្លាតស្ស ចតតឆស្ស បេដ្ឋាតំ នយាទោរាបឃិតឡ្ហំ, អាយតតំ បដិច្ច ឃំទេយាឌត្យប្បន្នូតទោតា អត្យឞឃឞន្លាតំ ឡុតំ ចតំ បរិយ្យដ្ឋាតឞន្លាតស្ស ចតតឆស្ស បេដ្ឋាតំ នយាទោរាបឃិតឡ្ហា៉ “បត្ថាកាយក្យលាឌិតំ ចតកាទេចា ច តល្យាឌិតំ ចតឆកាទេចា ច ទោកត អយេញ្ច នដ្ឋហិតទេឡ្ហា”តិ ចត្តត្តាត្វា “ទេតតាហ កាចា”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ ទេតត បត្ថាកាយក្យលាឌិតំ ចតកាទេចត ច តល្យាឌិតំ ចតឆកាទេចត ច កាចា “ទេលត្វា ចតត្ថា ចតឆត្ថា”តិ ឃំ ចចតំ អាហ, ទេតត កាចទោតា ចចទេតត ចចតាត្យឞាទេត នដ្ឋហិតទេឡ្ហាតិ៉ អយត្តិ អឃំ “ឲកន្តិ បេដ្ឋាទេត”តិអាឌិឃំចណ្ណតា៉ បេដ្ឋាទេតតាតិ ឲទោកទោត បេដ្ឋាទេតត៉ នយាទោរាបតាតិ តឌ្ឍាបេដ្ឋាតាតំ នយាទោរាបតា ៉ នយាទោរាបត្តិ នយាទោរាបឃិតឡ្ហាតិ ឲតាយ ឃំចណ្ណតាយាតិ នយាទោរាបតាតិ ចិក្កទេហាតិ៉ (១)

៊ី១៉ បេដ្ឋាទេតត នយាទោរាបតា អាចរិយេត តិដ្ឋិដ្ឋា, អយេញ្ច ច ខាតាតា, “កាតយា ទេចចទេតត នយាទោរាបតា”តិ បុច្ឆិតត្ថត្វា “តត្ថ កាតយា ទេចចទេតតា”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ តត្វាតិ តាឞុ ចត្យឞុ បេដ្ឋាតនយាទោរាបតាឌិឞុ នយាទោរាបតាឞុ ទេចចទេតត ឲទោកទោត ទោាតឌ្ឍាទេចចតាតំ នយាទោរាបតា កាតយាតិ បុច្ឆតិ៉ “ទោកចិទោកា”តិ ច “ទេចទោតាចិយុត្តិ”តិ ច “ទេឞក្កូបល”ត្តិ ច ឡុតំ ចចតត្ថឃំ អតាកាយិបលត្ថត្វា អតាកាយិបលស្ស ទេចចតំ៉ “អចិឌ្ឍាចិទោកា”តិ ច “បញ្ញាចិយុត្តិ”តិ ច “អទេឞក្កូបល”ត្តិ ច ឡុតំ ចចតត្ថឃំ អទេហត្ថបលត្ថត្វា អទេហត្ថបលស្ស ទេចចតំ៉ ឡុយិតា តទេយត ទេឞទេឞឞុ ទេយាឌតា កាតឡ្ហា៉ (១)

ទេចចទេតត នយាទោរាបតា អាចរិយេត តិដ្ឋិដ្ឋា, អយេញ្ច ច ខាតាតា, “កាតយា កាចតាយ នយាទោរាបតា”តិ បុច្ឆិតត្ថត្វា “តត្ថ កាតយា កាចតាយា”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ តត្វាតិ តាឞុ ចត្យឞុ បេដ្ឋាតនយាទោរាបតាឌិឞុ កាតយាយ ទេឞិតាយ កាចតាយ កាតទេយឞាតំ អទេឞិតាតំ កាចតាទោរាបតា កាតយាតិ បុច្ឆតិ៉ យថា ទេយត បកាទេត ឃំ កាចតំ កាចា “តឞ្វាតិហ, ត្វំ កិក្ខុ, កាទេយ កាយាត្យឞ្សី ចិហទេតិ, អាតាបី នយ្យជាទេតា ឞតិយា ចិទេតយ្យ ទេលាទេក អកិជ្ឈាទោយតស្ស”ត្តិ (ឞ៉ តិ៉ ៊ី៉ ១៩៥, ១លិ១, ១៥៊ី, ៣១៊ី) អាហ, តថា ទេតត បកាទេត តាយ កាចតាយ តឌ្ឍាកាចតាបិ នយាទោរាបឃិតឡ្ហាតិ អត្ថោ៉

“តឞ្វាតិហា”តិអាឌិបទេឞុ “កិំ កាចតំ កាចា អាហា”តិ បុច្ឆិតត្ថត្វា “អាតាបី”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ “អាតាបី”តិ ចចទេតត ឌិរិយិត្រិយំ កាចា អាហ៉ “នយ្យជាទេតា”តិ ចចទេតត បញ្ញិត្រិយំ កាចា អាហ៉ “ឞតិយា”តិ ចចទេតត ឞតិត្រិយំ អាហ៉ “ចិទេតយ្យ ទេលាទេក អកិជ្ឈាទោយតស្ស”ត្តិ ចចទេតត នយាធិត្រិយំ អាហ៉ “ឲចំ ចុទេត្ត កាតយា កាចតា នយាទោរាបឃិតឡ្ហា”តិ បុច្ឆិតត្ថត្វា “ឲចំ កាទេយ កាយាត្យឞ្សិទេតា ចិហទេតា ចត្តាទោ ឞតិបដ្ឋាតា កាចតាបរិបូរិ កច្ឆត្តិ”តិ ចុត្តំ៉ ឲចំ ចុត្តាយ ឌិរិយិត្រិយាឌិកាចតាយ ចត្តាទោ ឞតិបដ្ឋាតា នយាទោរាបឃិតឡ្ហាតិ អត្ថោ៉ ទោកត កាទេលាត កាចតាបរិបូរិ កច្ឆត្តិតិ បុច្ឆតិ៉ ចត្យត្ត ឡុត្រិយាតំ ឡុត្រិយកាទេចត, កាទេចតត្ថកាទេចត ចា ឲកលក្ខណត្តា កាចតាបរិបូរិ កច្ឆត្តិតិ ចិយ្យទេញ្ញតិ៉ “ទេតឞុ នយាទោរាបិទេតឞុ កាតទេយ នយាទោរាបឃិតឡ្ហា”តិ បុច្ឆិតត្ថត្វា “ចត្យឞុ”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ ចត្យឞុ

សតិបដ្ឋាតេសុ កាចិយយាតេសុ នយារោបឃិតន្លោសុ ចត្តារោ នយុប្បធាតា កាចតាបរិប្ទុរិ៍ កច្ឆត្ថិតិ នយារោបឃិតន្លាតិ អត្វោ៍ សេសេសុបិ ឧចយេច នយារោបឃិតន្លា៍

កាចតាឃ នយារោបតា អាចទិ៍យេត ចិកត្តា, អយេត្ថិ៍ ច ឌាគាតា, “កតយា បហារេត នយារោបតា”តិ បុច្ឆិតត្ថាត្តា “តត្វ កតយា”តិអាទិ ចុត្តំ៍ តត្វាតិ តាសុ ចត្វាសុ បឌ្ឌាតនយារោបតាឌីសុ កតយេត ឌេសិតេត បហារេត កតយេនំ អឌេសិតាតំ បហាតាតំ កតយា នយារោបតាតិ បុច្ឆតិ៍ “កាឃេ កាឃាតុបស្សី ចិហរត្តោ អសុភេ ‘សុភ’ត្តិ ចិបល្លាសំ បជហតី”តិ ឌេសិតេត “សុភ”ត្តិ ចិបល្លាសប្បហារេត កពាឡ៊ត្រាកាការាហារបរិញ្ញាឃ បរិតត្ថកិលេសកាយុបិឌោតប្បហាតាឌេឃាបិ នយារោបឃិតន្លា៍

“ចេឌតាសុ ចេឌតាតុបស្សី ចិហរត្តោ ទុក្ខេ ‘សុខ’ត្តិ ចិបល្លាសំ បជហតី”តិ ឌេសិតេត “សុខ”ត្តិ ចិបល្លាសប្បហារេត ផស្សាហារបរិញ្ញាឃ បរិតត្ថកិលេសកចុបិឌោតប្បហាតាឌេឃាបិ នយារោបឃិតន្លា៍

“ចិត្តេ ចិត្តាតុបស្សី ចិហរត្តោ អតិច្ចេ ‘តិច្ច’ត្តិ ចិបល្លាសំ បជហតី”តិ ឌេសិតេត “តិច្ច”ត្តិ ចិបល្លាសប្បហារេត ចិញ្ញាណាហារបរិញ្ញាឃ បរិតត្ថកិលេសឌិដ្ឋុបិឌោតប្បហាតាឌេឃាបិ នយារោបឃិតន្លា៍

“ឆម្មេសុឆម្មាតុបស្សី ចិហរត្តោ អតត្តតិ ‘អត្តា’តិ ចិបល្លាសំ បជហតី”តិ ឌេសិតេត “អត្តា”តិ ចិបល្លាសប្បហារេត យតោសញ្ចេតតាហារបរិញ្ញាឃ? យតោសញ្ចេតតាហារបរិញ្ញាឃ បរិតត្ថកិលេសអត្តចាទុបិឌោតប្បហាតាឌេឃាបិ នយារោបឃិតន្លាតិ អឌិប្បាយោ៍ (៣)

បហាតហារោ បត លក្ខណហារចិកក្ខចណ្ណតាឃំ ចុត្តោឃចាតិ ន្តឆ ត ចគាយ៍

“សុត្តេ ឌេសិតេត ឧកេកេត បឌ្ឌាតាឌិកេត អឌេសិតាតំ បឌ្ឌាតាឌីតំ នយារោបតការចោ កេត អយេត្ថិ៍ ចិឌាតិតត្ថោ នដ្ឋហិតត្ថោ”តិ ចត្តត្ថាត្តា “តេតាហ អាឃស្មា”តិអាឌិយាហ៍ តេត តឆា នយារោបតការចេត អាឃស្មា យហាកច្ចាតោ –

“ឃេ ឆម្មា ឃំយូលា, ឃេ ចេកត្វា បកាសិតា យុតិតា;

តេ នយារោបឃិតន្លា, ឧស នយារោបតោ ហារោ”តិ –

ឃំ ចចតំ អាហ, តេត ចចតេត ចចតាត្សារេត តឆា នយារោបតការចោ ត្យុយេត្ថិ៍ ចិឌាតិតត្ថោ នដ្ឋហិតត្ថោតិ ចុត្តំ ហោតិ៍

“កិំ បន ឯត្តាវតា សមារោបនោ ហារោ បរិបុណ្ណោ, អញ្ញោ និយុត្តោ នត្ថី”តិ វត្តព្ពត្តា “និយុត្តោ សមារោបនោ ហារោ”តិ វុត្តំ។ សុត្តេ ទេសិតេន នយេន បទដ្ឋានាទិភេទេន អទេសិតានិ បទដ្ឋានានិ សមារោបយិតព្ពានិ សន្តិ, តេន តេន បទដ្ឋានាទិភេទេន អទេសិតានំ បទដ្ឋានានំ សមារោបនោ ហារោ និយុត្តោ និទ្ធារេត្វា យុញ្ជិតព្ពោតិ អត្ថោ ទដ្ឋព្ពោ។

ឥតិ សមារោបនហារវិភង្គេ សត្តិពលានុរូបា រចិតា

វិភាវនា និដ្ឋិតា។

បណ្ឌិតេហិ បន អដ្ឋកថាដីកានុសារេន គម្ភីរត្ថោ វិត្ថារតោ វិភជិត្វា គហេតព្ពោ។

ឥមេ យថាវុត្តា សោឡស សំវណ្ណនាវិសេសា សំវណ្ណេតព្ពេសុ អញ្ញាណសំសយានំ ហរណតោ អបនយនតោ ហារា នាមាតិ។

និដ្ឋិតា ហារវិភង្គវារវិភាវនា។

១។ ទេសនាហារសម្បាតវិភាវនា

៥៧។ យេន យេន សំវណ្ណនាវិសេសភូតេន ទេសនាហារវិភង្គាទិហារវិភង្គេន អស្សាទាទយោ នានាសុត្តតោ វិភត្តា, សោ សំវណ្ណនាវិសេសភូតោ ទេសនាហារវិភង្គាទិហារវិភង្គោ បរិបុណ្ណោ។

“សោឡស ហារា បឋមំ, ទិសលោចនតោ ទិសា វិលោកេត្វា;

សង្ខិបិយ អង្កុសេន ហិ, នយេហិ តីហិ និទ្ទិសេ សុត្ត”ន្តិ។ (នេត្តិ។ ៤ នយសង្ខេប) –

គាថា និទ្ទេសវារេ អាចរិយេន វុត្តា, តស្សា គាថាយ និទ្ទេសោ ហារវិភង្គវារស្ស អាទិម្ហិ វិភត្តោ, “កុហិញ្ចិ វិភត្តោ, ហារសម្បាតេ វា វិភត្តោ កិំ, ឧទាហុ នយសមុដ្ឋានហារេ វា វិភត្តោ កិ”ន្តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “ហារសម្បាតេ វិភត្តោ”តិ វុច្ចេយ្យំ ទដ្ឋព្ពោតិ វិញ្ញាបនត្ថំ “សោឡស ហារា បឋម”ន្តិអាទិ វុត្តំ។

អថ វា សុបរិកម្មកតភូមិសទិសេសុ សំវណ្ណេតព្ពេសុ នានាសុត្តប្បទេសេសុ នានាវណ្ណសុគន្ធបុប្ផសទិសេ សោឡស ហារេ សំវណ្ណនាការេន យោជេត្វា សោឡស ហារា អាចរិយេន វិភត្តា, តថា សុសិក្ខិតសិប្បាចរិយសុវិចារិតឧញ្ញនាករណសទិសេសុ

សំចណ្ណេតព្វេសុ តាតាសុត្តប្បទេសេសុ តាតាចិធទំនិខាលចិចិធយលិទតភសធិយ សោឡសអស ហារេ សំចណ្ណតាការេចត យោជេត្វាច សោឡសអស ហារា ចិកត្វា, យហាបធចិ បរិចេត្តត្វា បប្បដកោដស្ស លាភាបត់ អតិក្កន្តំ ចិយ, តាតាចិធេសុ សំចណ្ណេតព្វេសុ សុត្តប្បទេសេសុ បរយេត្វាខាយ សោឡសអសហិ ហារេហិ អតិក្កន្តលាភាបតសធិយំ ចិជ្ជាបត់ គន្ធារត្តេត ច យោជតិកយស្កាល្ហំ បឹតុទុត្វា សុយសុរសស្ស បិយាបត់ អតិក្កន្តំ ចិយ តាតាចិធេសុ សំចណ្ណេតព្វេសុ សុត្តប្បទេសេសុ បរយត្វយសុរសស្ស សោឡសអសហិ ហារេហិ អតិក្កន្តំ បិយាបតសធិយំ ចិជ្ជាបត់ គន្ធារត្តេត ច អាចរិយេត អនេតកេសុ សំចណ្ណេតព្វសុត្តប្បទេសេសុ សោឡសអស ហារេ សំចណ្ណតាការេចត យោជេត្វា សោឡសអស ហារា ចិកត្វា, អយេត្តំ ច ចាពាតា, "តាតាចិធសុត្តប្បទេសេសុ ពេ សំចណ្ណតាការេចត យោជេត្វា សោឡសអស ហារា ចិកត្វា កិំ , ស្តាហុ ទុកស្មិំយិ សំចណ្ណេតព្វសុត្តប្បទេសេ សំចណ្ណតាការេចត យោជេត្វា សោឡសអស ហារា ចិកត្វា កិំ"ត្តិ ចត្តព្វត្តា ទុកស្មិំយិ សំចណ្ណេតព្វសុត្តប្បទេសេ សំចណ្ណតាការេចត យោជេត្វា សោឡសអស ហារា ចិកត្វាយេចាតិ ពធា ចិកដេត្វា "សោឡសអស ហារា បឋម"ត្តិអាឌិកំ ហារសយ្យាតចារំ អាហ។

តត្ថ ហារសយ្យាតចារំ កេចគ្យការយេត អាចរិយេត "ពត្វ ពពេយា ចេសតាហារសយ្យារេពា"ពិអាឌិចចត់ ចត្តព្វំ, អធ កស្មា "សោឡសអស ហារា បឋម"ត្តិអាឌិ ចត្តព្វត្តិ ចេ? តិទ្ទេស ចុត្តំ "សោឡសអស ហារា បឋម"ត្តិអាឌិកំ កាធំ ហារចិកដ្ឋចារេរា តប្បយោជេតិ ចិប្បកិណ្ណចិសយត្វា ច តយចិចារស្ស ច អត្ថរិពត្វា។ ហារសយ្យាតចារេរា បត ពំ កាធំ បយោជេតិ អចិកិណ្ណចិសយត្វា។ ពស្មា ពំ កាធំ បច្ចាយសិត្វា ហារសយ្យាតចារេ ពស្សា កាធាយ តិទ្ទេសោ ចដ្ឋេត្វាពិ ចិជ្ជាបតត្វំ "សោឡសអស ហារា បឋម"ត្តិអាឌិ ចត្តព្វំយេចាពិ។ អដ្ឋកធាយំ បត –

ទុចំ សុបរិកយុកពាយ ក្ខុយិយា តាតាចណ្ណាតិ យុត្តសុបប្បាតិ បកិរេត្វា ចិយ, សុសិក្ខិតសិប្បាចរិយចិចារិពេសុ សុរត្តសុចណ្ណាលង្ការេសុ តាតាចិធទំនិខាលសយុជ្ជលិតិ ចិចិធាតិ យលិទតាតិ ពត្ថេត្វា ចិយ, យហាបធចិ បរិចេត្តត្វា បប្បដកោដំ លាភាបេត្វា ចិយ , យោជតិកយស្កាល្ហំ បឹតុទុត្វា សុយសុរសំ បិយេត្វា ចិយ ច អាយស្មា យហាកច្ចាតោ តាតាសុត្តប្បទេសេ ស្តាហរេត្វា សោឡសអស ហារេ ចិកឌិត្វា ព្វាតិ ពេ ទុកស្មិំយេច សុត្តេ យោជេត្វា ធស្សេត្វា ហារសយ្យាតចារំ អារកំ អារកេត្វា ច យាយំ តិទ្ទេសចារេ –

"សោឡសអស ហារា បឋមំ, ឌិសាលោចតតោ ឌិសា ចិលោកេត្វា;

សង្ខិបិយ អង្កុសេត ហិ, តយេហិ ពីហិ តិទ្ទិសេ សុត្ត"ត្តិ។ –

កាធា ចុត្តា។ យស្មា ពំ ហារចិកដ្ឋចារេរា តប្បយោជេតិ ចិប្បកិណ្ណចិសយត្វា, តយចិចារស្ស ច អត្ថរិពត្វា។ អនេតកេហិ សុត្តប្បទេសេហិ ហារាតំ ចិភាកធស្សតេយច ហិ ហារចិកដ្ឋចារេរា។ ហារសយ្យាតចារេរា បត ពំ បយោជេតិ ទុកស្មិំយេច សុត្តប្បទេសេ សោឡសអស ហារេ យោជេត្វាច ពធតត្ថំ តយសយុដ្ឋាតស្ស កធិពត្វា។ ពស្មា "សោឡសអស ហារា បឋម"ត្តិ កាធំ បច្ចាយសិត្វា "ពស្សា តិទ្ទេសោ ក្វហិំ ចដ្ឋេត្វា? ហារសយ្យារេពពិ អាហា"ពិ –

វុត្តំ។ គាថារេត្វា និទ្ទេសវិភាវនាយំ វុត្តាវ។ “សោឡស…បេ… សុត្ត”ន្តិ យា គាថា និទ្ទេសេ អាចរិយេន វុត្តា, តស្សា គាថាយ និទ្ទេសោ កុហិំ ទដ្ឋព្វោ, ហារវិភង្គស្ស អាទិម្ហិ អាចរិយេន ន វិភត្តោ, ហារសម្បាតេ វា បច្ចាមសិត្វា វិភត្តោតិ ទដ្ឋព្វោ កិំ, ឧទាហុ នយសមុដ្ឋានេ វា បច្ចាមសិត្វា វិភត្តោតិ ទដ្ឋព្វោ កិន្តិ បុច្ឆតិ។ ហារសម្បាតេ បច្ចាមសិត្វា វិភត្តោតិ ទដ្ឋព្វោតិ វិស្សជ្ជនំ។

ហារសម្បាតេ តស្សា គាថាយ និទ្ទេសោ ទដ្ឋព្វោតិ អាចរិយេន វុត្តោ, សោ ហារសម្បាតោ ទេសនាហារសម្បាតភេទេន សោឡសវិធោ, “តត្ថ កតមោ ហារសម្បាតោ ទេសនាហារសម្បាតោ”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា ឥមស្មិំ សុត្តេ សំវណ្ណេតព្វេ សំវណ្ណនាការេន យថា វិភជិយមានោ ហារសម្បាតភូតោ សំវណ្ណនាវិសេសោ ទេសនាហារសម្បាតោ នាមាតិ តថា វិភជិតុំ “តត្ថ កតមោ ទេសនាហារសម្បាតោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថាតិ តស្មិំ សោឡសវិធេ ទេសនាហារសម្បាតាទិកេ ហារសម្បាតេ។ កតមោ ហារសម្បាតភូតោ សំវណ្ណនាវិសេសោ ទេសនាហារសម្បាតោ នាមាតិ បុច្ឆតិ។

“អរក្ខិតេន ចិត្តេន, មិច្ឆាទិដ្ឋិហតេន ច;

ថិនមិទ្ធាភិភូតេន, វសំ មារស្ស គច្ឆតី”តិ –

សុត្តេ “អរក្ខិតេន ចិត្តេនាតិ កិំ ទេសយតី”តិ បុច្ឆិត្វា “បមាទំ ទេសយតី”តិអាទិសំវណ្ណនាវិសេសោ ទេសនាហារសម្បាតោ នាមាតិ វុត្តំ ហោតិ។ គាថារេត្វា អដ្ឋកថាយំ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ៣៩) វិភត្តំ។ យោជេត្វា បន អរក្ខិតេន ចិត្តេន អរក្ខិតចិត្តសមង្គី បុគ្គលោ មារស្ស វសំ គច្ឆតិ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិហតេន វិបល្លាសេន វិបល្លាសសមង្គី បុគ្គលោ មារស្ស វសំ គច្ឆតិ។ ថិនមិទ្ធាភិភូតេន សសង្ខារិកចិត្តេន កុសីតចិត្តេន តំចិត្តសមង្គី បុគ្គលោ មារស្ស កិលេសមារស្ស វសំ គច្ឆតីតិ។

“អរក្ខិតេន ចិត្តេនា”តិ បទេន ទេសិតំ តំ បមាទសង្ខាតំ កស្ស បទ”ន្តិ វត្តព្វត្តា “តំ មច្ចុនោ បទ”ន្តិ វុត្តំ។ “អរក្ខិតេន ចិត្តេនា”តិ ឥមិនា សុត្តប្បទេសេន ទេសិតោ អត្ថោ អាចរិយេន វិភត្តោ, អយម្បិ ច ញាតោ, “មិច្ឆាទិដ្ឋិហតេន ចាតិ សុត្តប្បទេសេន ទេសិតោ អត្ថោ កថំ វិភត្តោ”តិ វត្តព្វត្តា “មិច្ឆាទិដ្ឋិហតេន ចា”តិអាទិ វុត្តំ។ យេន វិបល្លាសេន យថា អនិច្ចេ “និច្ច”ន្តិ បស្សតិ, តថា បវត្តោ សោ វិបល្លាសោ “មិច្ឆាទិដ្ឋិហតំ នាមា”តិ វុច្ចតិ។ “សោ បន វិបល្លាសោ កិំលក្ខណោ”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា តថា បុច្ឆិត្វា “វិបរីតគ្គាហលក្ខណោ វិបល្លាសោ”តិ វុត្តំ។

វិបរីតគ្គាហលក្ខណោតិ អសុភាទីនំយេវ សុភាទិវិបរីតគ្គាហលក្ខណោ វិបល្លាសោ “វិបល្លាសយតី”តិ ការិតត្ថសម្ភវតោ កិំ វិបល្លាសោ វិបរីតគ្គាហលក្ខណោ? សោ វិបល្លាសោ សញ្ញំ វិបល្លាសយតិ, ចិត្តម្បិ វិបល្លាសយតិ, ទិដ្ឋិម្បិ វិបល្លាសយតិ។ ឥតិ តយោ ធម្មេ វិបល្លាសយតីតិ វិបល្លាសេតព្វានំ តិវិធត្តា វិបល្លាសាបិ តិវិធា ហោន្តិ។ តេសុ សញ្ញាវិបល្លាសោ មុទុកោ ទុព្ពលោ

សុភាទិវសេន ឧបដ្ឋិតាការគ្គហណមត្តត្តា, ចិត្តវិបល្លាសោ សញ្ញាវិបល្លាសតោ ពលវា សុភាទិវសេន ឧបដ្ឋហន្តានំ រូបក្ខន្ធាទីនំ សុភាទិវសេន សន្និដ្ឋានំ កត្វា គហណតោ។ ទិដ្ឋិវិបល្លាសោ សញ្ញាវិបល្លាសចិត្តវិបល្លាសេហិ ពលវតរោ, យំ យំ អារម្មណំ សុភាទិអាការេន ឧបដ្ឋាតិ។ តំ តំ អារម្មណំ សស្សតាទិវសេន អភិនិវិសិត្វា គហណតោ។ តស្មា សញ្ញាវិបល្លាសោ បឋមំ វុត្តោ, តទនន្តរំ ចិត្តវិបល្លាសោ, តទនន្តរំ ទិដ្ឋិវិបល្លាសោ វុត្តោ។ វិត្ថារតោ បន ឯកេកស្ស សុភសុខអត្តនិច្ចគ្គហណវសេន ចតុព្ពិធត្តា ទ្វាទសវិធា ហោន្តិ។

វិបល្លាសា អាចរិយេន វិភត្តា, អយម្បិ ច ទាតាតា, "កតមេ វិបល្លាសបវត្តិដ្ឋានវិសយា"តិ បុច្ឆិត្វា ទ្វយានិ អត្តភាវវត្ថូនិ វិបល្លាសបវត្តិដ្ឋានវិសយានីតិ ទស្សេតុំ "សោ កុហិំ វិបល្លាសយតិ ចតូសុ អត្តភាវវត្ថូសូ"តិ វុត្តំ។ ចតូសុ រូបកាយវេទនាចិត្តធម្មសង្ខាតេសុ អត្តភាវវត្ថូសុ សោ សត្តោ វិបល្លាសោ សញ្ញាចិត្តទិដ្ឋិយោ វិបល្លាសយតិ។ "កថំ សមនុបស្សន្តស្ស វិបល្លាសយតី"តិ បុច្ឆិត្វា "រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតី"តិអាទិ វុត្តំ។ យោ បុគ្គលោ រូបំ វា អត្តតោ សមនុបស្សតិ, រូបវន្តំ អត្តានំ វា អត្តតោ សមនុបស្សតិ , អត្តនិ រូបំ វា អត្តតោ សមនុបស្សតិ។ រូបស្មិំ អត្តានំ វា អត្តតោ សមនុបស្សតិ, ឯវំ តស្ស សមនុបស្សន្តស្ស បុគ្គលស្ស វិបល្លាសោ រូបកាយេ សញ្ញាចិត្តទិដ្ឋិយោ វិបល្លាសយតិ។ ឯសេវ នយោ វេទនាទីសុបិ។

"តេសុ រូបកាយាទីសុ កតមំ កតមស្ស វិបល្លាសស្ស វត្ថូ"តិ បុច្ឆិត្វា ឯវំ បវត្តមានស្ស វិបល្លាសស្ស ទ្វិន្នំ ទ្វយស្ស វត្ថូតិ វិភជិតុំ "តត្ថ រូប"ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថាតិ តេសុ រូបាទីសុ ចតូសុ បឋមំ វិបល្លាសវត្ថុ រូបំ "អសុភេ សុភ"ន្តិ ឯវំ បវត្តមានស្ស វិបល្លាសស្ស វត្ថុ ហោតីតិ វិភជិត្វា គហេតព្ពំ។ ឯស នយោ សេសេសុបិ។ ឯវំ "អសុភេ សុភ"ន្តិអាទិប្បការេន វិបល្លាសា ចតុព្ពិធា ភវន្តិ។

ទ្វិន្នំ ទ្វយស្ស វត្ថូតិ អាចរិយេន វិភជិត្វា ទស្សិតា, អយម្បិ ច ទាតាតា, "តេសំ វិបល្លាសានំ កតមេ មូលការណធម្មា"តិ បុច្ឆិត្វា "ទ្វេ ធម្មា"តិអាទិ វុត្តំ។ ចិត្តស្ស សំកិលេសា, តណ្ហា ច អវិជ្ជា ច – ឥមេ ទ្វេ ធម្មា វិបល្លាសានំ មូលការណភូតា ភវន្តិ។

"ឥមេ ទ្វេ ធម្មា ឯកតោ វិបល្លាសានំ មូលការណំ កិំ ហោន្តិ, ឧទាហុ វិសុំ វិសុ"ន្តិ បុច្ឆិត្វា វិសុំ វិសុំ វិភជិតុំ "តណ្ហានិវុត"ន្តិអាទិ វុត្តំ។ អវិជ្ជារហិតា តណ្ហា នាម នត្ថិ, កស្មា "តណ្ហាអវិជ្ជានិវុត"ន្តិ ន វុត្តន្តិ? ន, តណ្ហាយ សាតិសយបច្ចយត្តា។ សាតិសយាយ ហិ តណ្ហាយ អសុភេបិ "សុភ"ន្តិ, ទុក្ខេបិ "សុខ"ន្តិ សមនុបស្សន្តិ។ "តណ្ហា ច អវិជ្ជា ចា"តិ វុត្តត្តា "អវិជ្ជានិវុត"ន្តិ វត្តព្ពំ, កស្មា "ទិដ្ឋិនិវុត"ន្តិ វុត្តន្តិ? អវិជ្ជាយ ទិដ្ឋិ ភវតីតិ ទិដ្ឋិសីសេន អវិជ្ជំ គហេត្វា "ទិដ្ឋិនិវុត"ន្តិ វុត្តំ, អវិជ្ជានិវុតន្តិ អត្ថោ គហេតព្ពោ។ "អវិជ្ជានិវុត"ន្តិ វុត្តេ បន ទិដ្ឋិរហិតា អវិជ្ជាបិ គហិតា សិយា, ទិដ្ឋិសហិតាយ ហិ អវិជ្ជាយ អនិច្ចេបិ "និច្ច"ន្តិ, អនត្តនិយេបិ "អត្តា"តិ សមនុបស្សន្តិ។

"កថំ តណ្ហាមូលកោ វិបល្លាសោ បវត្តោ, កថំ ទិដ្ឋិសហិតាវិជ្ជាមូលកោ វិបល្លាសោ បវត្តោ"តិ វត្តព្ពត្តា "តត្ថ យោ ទិដ្ឋិវិបល្លាសោ"តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថាតិ តេសុ តណ្ហាមូលកទិដ្ឋិសហិតាវិជ្ជាមូលកេសុ ទិដ្ឋិវិបល្លាសោតិ ទិដ្ឋិសហិតាវិជ្ជាមូលកវិបល្លាសោ "អតីតំ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតី"តិ អភូតតោបិ ភូតតោ វិយ វុត្តោ។ តណ្ហាវិបល្លាសោតិ ទិដ្ឋិសហិតតណ្ហាមូលកោ វិបល្លាសោ

អតាកតាំនុបិ ឌិដ្ឋិកិតត្តតចនេត អកិតត្តតីតិ៍ ឲចំ អតីតនយតុបប្បន្នអតាកតាកិតត្តតកេឌេត បចត្តិចិនេនេសា ឌដ្ឋេន្តោ៍ “ចិត្តស្ស សំកិលេសា តណ្ហាអចិជ្ជាយេច ខេ្ចុ ឆយ្យា ត ហោត្តិ, អឆ ទោ ឌស កិលេសាបិ, កស្មា ខេ្ចុយេច ចុត្តា”តិ ចត្តញ្ញាតា “ខេ្ចុ ឆយ្យា ចិត្តស្ស សំបក្កិលេសា”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ តណ្ហា ច អចិជ្ជា ច – ឰទេយ ខេ្ចុយេច ឆយ្យា បរេយសាចជ្ជស្ស ចិបល្លាសស្ស មូលការណត្តា៍ តាហិ តណ្ហាអចិជ្ជាហិ ចិសុដ្ឋេត្ត ចិត្តំ សនេ្តាហិ កិលេសេហិ ចិសុដ្ឋាតិ, តស្មា ច ចិសេសនេតា ចិត្តស្ស សំបក្កិលេសា ហោត្តីតិ ខេ្ចុ ឆយ្យា ចុត្តា៍ ត ហិ តាសុ តណ្ហាអចិជ្ជាសុ អទហត្តយេក្កត បហីតាសុ កោចិ សំកិលេសោ អប្បហីនោ តាម តត្ថីតិ៍

“ចុត្តប្បការា តណ្ហាអចិជ្ជា ចុត្តប្បការាតំ ចិបល្លាសាតំយេច មូលការណំ ហោត្តិ កិំ, ឧទាហុ សកលស្ស ចដ្ឋស្សាបិ មូលការណំ ហោត្តិ កិំ”ត្តិ ចត្តញ្ញាតា ចុត្តប្បការា តណ្ហាអចិជ្ជា ចុត្តប្បការាតំ មូលការណំ ហោត្តិ យថា, ឲចំ សកលស្ស ចដ្ឋស្សាបិ មូលការណំ ហោត្តីតិ ឌស្សេតុំ “តេស”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ៍ តត្ថ យេសំ បុក្កលិតំ ចិត្តំ អទក្លិតំ, មិច្ឆាឌិដ្ឋិហតញ្ចា ហោតិ, តេសំ បុក្កលិតំ៍ យេសំ អចិជ្ជានីចរណាតំ តណ្ហាសំយោជនាតំ បុព្វកោដិ ត បញ្ញាយតិ, តេហិ អចិជ្ជានីចរណេហិ តណ្ហាសំយោជនេហិ សំសារេ សត្ថាចត្តាតំ សំសទត្តាតំ បុក្កលិតំ សកិំ តិរយំ មារចសកមេតត សត្ថាចតំ សំសរណំ ហោតិ, សកិំ តិរច្ឆានយោតិំ សត្ថាចតំ សំសរណំ ហោតិ, សកិំ បេត្តិចិសយំ សត្ថាចតំ សំសរណំ ហោតិ, សកិំ អសុរកាយំ សត្ថាចតំ សំសរណំ ហោតិ, សកិំ ឌេចេ សត្ថាចតំ សំសរណំ ហោតិ, សកិំ មតុស្សេ សត្ថាចតំ សំសរណំ ហោតីតិ អត្ថោ៍

“មិច្ឆាឌិដ្ឋិហតេត ចា”តិ សុត្តប្បឌេសេត ឌេសិតោ អត្ថោ អាចរិយេត ចិភតោ, អយេមិ្ប ច ញាតោ, “ឆិតមិទ្ធាភិភូតោតាតិ សុត្តប្បឌេសេត ឌេសិតោ អត្ថោ កថំ ចិភតោ”តិ ចត្តញ្ញាតា “ឆិតមិទ្ធាភិភូតោតា”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ ចិត្តស្ស ចិញ្ញាណក្ខន្ធស្ស យា អកល្លតា អកម្មតិយតា អត្ថិ, ឰទំ អកល្លត្តំ អកម្មតិយត្តំ ឆិតំ តាម៍ យំ កាយស្ស លីតត្តំ ចេឌតាឌិក្ខន្ធត្តយលីតត្តំ អត្ថិ, ឰទំ កាយស្ស លីតត្តំ មិទ្ធំ តាមាតិ ឆិតមិទ្ធសទ្ទបទេច ចុត្តំ៍ តេហិ ឆិតមិទ្ធេហិ ចិត្តស្ស អភិភូតកាចាឌិកោ បត សុចិញ្ញោយ្យត្តា ត ចុត្តោ, អចុត្តោបិ យេសំ បុក្កលិតំ ចិត្តំ ឆិតមិទ្ធេហិ អភិភូតំ, តេសំ បុក្កលិតំ តេត ចិត្តេត ចិត្តសីសេត សំយោជនេត សំសារេ មារចសកមេតត សត្ថាចតំ សំសរណំ បរិយោសាតសការោចា ចិត្តារេទ្ធា កហេតព្វោ៍

“ចសំ មារស្ស កច្ឆតីតិ សុត្តប្បឌេសេត ឌេសិតោ អត្ថោ កថំ ចិភតោ”តិ ចត្តញ្ញាតា “ចសំ មារស្ស កច្ឆតី”តិ ចុត្តំ៍ តត្ថ កិលេសមារស្សាតិ កិលេសោ ឌាតាឌិបុព្វេញ្ញា មារេតិ តិចារេតីតិ អត្ថេត មារោតិ កិលេសមារោ៍ ឰមិតា កិលេសមារំ តិស្សាយ បចត្តត្តា អភិសង្ខារមារខត្ធមារមច្ចុមារា ច កហិតា, ច-សទ្ទេត ចា កហិតាតិ ចេឌិតព្វោ៍ សត្តមារស្សាតិ ឌេចបុត្តមារស្ស៍ អឆ ចា “ឌេចបុត្តមារស្សា”តិ អចត្ថោ “សត្តមារស្សា”តិ ចុត្តត្តា យោ យោ រាគទោសាឌិកោ ឌាតាឌិតិ ចា ឰស្សរិយកោកាឌិតិ ចា មារេតិ, សោ សោ រាគទោសាឌិកោបិ កហិតោ, តស្មា យស្ស កស្សចិ សត្តមារស្សាតិ អត្ថោ៍ ចសត្តិ ឰច្ឆំ លោកំ អធិប្បាយំ ឧចិ អាកច្ឆ អាណំ អាណត្តិំ៍ កច្ឆតីតិ ស្របកច្ឆតិ ស្រេបតិ អតុចត្តតិ អតុកច្ឆតិ តាតិក្កមតីតិ អត្ថោ៍ “កស្មា ចសំ កច្ឆតី”តិ ចត្តញ្ញាតា “សោ ហី”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ យោ សត្តោ អទក្លិតចិត្តេត ច មិច្ឆាឌិដ្ឋិហតចិត្តេត ច ឆិតមិទ្ធាភិភូតចិត្តេត ច សមត្តាកតោ ហោតិ, សោ សត្តោ អចិជ្ជានីចរណាឌីហិ តិចុតោ ហុត្វា សំសារាភិមុខោ ហិ យស្មា ហោតិ, ត ចិសង្ខារាភិមុខោ, តស្មា មារស្ស ចសំ កច្ឆតីតិ អត្ថោ៍

“អទក្ខិទោតាតិអាទិការស្ស ឃស្ស ស្ងុត្តស្ស អទេត្ថា ចិកទេត្វា, ទោត ‘អទក្ខិទោតា’តិអាទិទោក ស្ងទេត្ត កិត្តកាតិ សច្ឆាតិ ទេសិតាតី”តិចត្តព្ពត្តា “ព្ភយាតិ កកចតា”តិអាទិ ចុត្តំ។ “អទក្ខិទោតា”តិអាទិស្ងទេត្ត កកចតា ព្ភយាតិ ទេច្ឆ សច្ឆាតិ ទេសិតាតិ ចុក្ខំ, សយុគទោឃា ចាតិ។ កចំ ទេសិតាតិ? អភិធម្មតិស្សិតាឃ កធាឃ ទេច សុត្តន្តតិស្សិតាឃ កធាឃ ច ទេសិតាតិ។ តាសុ កធាសុ អភិធម្មតិស្សិតាឃ កធាឃ ទេសិទោ សតិ “អទក្ខិទោត ចិទេត្តតា”តិ ព្ភយិតា បទេត អទក្ខិតំ ទេត្តយ្បិ ចិត្តំ, អទក្ខិតំ ទុដ្ឋយ្បិ ចិត្តំ, អទក្ខិតំ ម្ទុឡ្ហយ្បិ ចិត្តំ កកចតា ទេសិតំ ខាបិតំ។ តត្ថ ទេត្តចិត្តំ ទលាិកសហកាតចិត្តុប្បាទេចទេសត អដ្ឋចិធំ, ទុដ្ឋចិត្តំ បដិឃសម្បយុត្តចិត្តុប្បាទេចទេសត ទ្ចិព្ភិធំ, ម្ទុឡ្ហចិត្តំ ទេមាម្ទុហចិត្តុប្បាទេចទេសត ទ្ចិព្ភិធន្តិ ទេចទិតព្ពំ។ ព្ភទេយសព្យាចិត្តុប្បាទាតំ ចទេសត ឃា ចក្ខុត្រ្គិឃាទិតំ អក្វុត្តិ អតាទក្ខា ព្បុប្បត្តា, តាឃ អក្វុត្តិឃា អតាទក្ខាឃ ចិត្តំ អទក្ខិតំ ទេហាតិ ចល្យបចាទេទតាតិ។

“មិច្ឆាទិដ្ឋិហទេតតា”តិ ព្ភយិតា បទេត មិច្ឆាទិដ្ឋិសំសដ្ឋំ ចិត្តំ ទេសិតំ, តំ ទិដ្ឋិសម្បយុត្តចិត្តុប្បាទេចទេសត ចតុព្ភិធន្តិ ទេចទិតព្ពំ។ តត្យា មិច្ឆាទិដ្ឋិឃា សំសដ្ឋការទេចត មិច្ឆាទិដ្ឋិចសាត្យុកតត្តា មិច្ឆាទិដ្ឋិហតំ តាយាតិ។ “មិតមិច្ឆាភិក្ខុទោតា”តិ ព្ភយិតា បទេត មិតមិច្ឆេត សំសដ្ឋំ ចិត្តំ ទេសិតំ, តំ សសង្ខារិកចិត្តុប្បាទេចទេសត បញ្ចិធន្តិ ទេចទិតព្ពំ។ តត្យាមិតមិច្ឆេត សំសដ្ឋការទេចត មិតមិច្ឆចសាត្យុកតត្តា មិតមិច្ឆាភិក្ខុតំ តាយាតិ ឲុចំ ទេឃ ខ្វាគសាកុសលា ចិត្តុប្បាទកាទេឡ “កតទេម ធម្មា អកុសលា? យស្មិំ សមទេឃ អកុសលំ ចិត្តំ ព្បុប្បត្តំ ទេហាតី”តិអាទិតា (ធ។ ស។ ១៩៥) ចិត្ថារទេតា ចត្តព្ពា, ទេត ខ្វាគសាកុសលចិត្តុប្បាទា តីហិ បទេហិ កកចតា ទេសិតាតិ ទេចទិតព្ពា។ “យាទស្សា”តិ បទេត បញ្ចា យាទា កហិតា។ ទេតសុ កិទេលសយាទេទា “ចត្តាទេទា អាសចា, ចត្តាទេទា ឱឃា, ចត្តាទេទា ទេឃាកា, ចត្តាទេទា កត្ថា, ចត្តាទិ ព្បាទាតាតិ, អដ្ឋ តិចទណា, ធស កិទេលសា”តិ (ធ។ ស។ ១០០១ អាទេយា) ទេសិទោតា។ អភិសង្ខារយាទេទា បត “កុសលា ទេចតតា (ចិក។ ១១៩) អកុសលា ទេចតតា (ចិក។ ១១៩) កុសលំ កម្មំ អកុសលំ កម្ម”ន្តិអាទិតា ទេសិទោតា។ ពន្ធយាទេទា បត “អត្តការទេចា បញ្ចក្ខន្ធា”តិអាទិតា ទេសិទោតា។ មច្ចុយាទេទា បត “ចុតិ ចចតតា”តិអាទិតា (ចិក។ ១៨១) ទេសិទោតា។ ឲុចំ តាទេចត្ថ អភិធម្មតិស្សិតាឃ កធាឃ ទេសិទោតា អទេត្ថា ទុដ្ឋព្ពា។

ស្ងុត្តន្តតិស្សិតាឃ បត កធាឃ ទេសិទោ សតិ “ចក្ខុនា ទូបំ ទិស្វា តិមិត្តក្កាហី ទេហាតិ អត្ថព្យព្ជាតក្កាហី, ឃត្វាធិករណទេមតំ ចក្ខុទ្ត្រិឃំ អសំចុតំ ចិហទេន្តំ អភិជ្ឈាទោមតស្សា បាបកា អកុសលា ធម្មា អត្វាស្សទេចយ្យុំ, តស្ស សំចទាឃ ត បដិបជ្ជតិ, ត ទក្ខតិ ចក្ខុទ្ត្រិឃំ, ចក្ខុទ្ត្រិទេឃ ត សំចទំ អាបជ្ជតិ…ទេប… ទេសាតិទ្ត្រិទេឃ ត សំចទំ អាបជ្ជតិ… ឃាតិទ្ត្រិទេឃ ត សំចទំ អាបជ្ជតិ… ជិចិ្ហទ្ត្រិទេឃ ត សំចទំ អាបជ្ជតិ… កាឃិទ្ត្រិទេឃ ត សំចទំ អាបជ្ជតិ… មតិទ្ត្រិទេឃ ត សំចទំ អាបជ្ជតី”តិ (ម។ តិ។ ១។៦៣៥) ឲុចំ ព្ងុក្កលាធិដ្ឋាទេតត ឃំ ឈគ្វាទិកចិត្តំ ចុត្តំ, តំ ឈគ្វាទិកចិត្តំ “អទក្ខិទោត ចិទេត្តតា”តិ ព្ភយិតា បទេត ទេសិតំ។ ឃា មិច្ឆាទិដ្ឋិទេឃា ព្ងុព្ពន្តកប្បតចទេសត ចា អបទន្តកប្បតចទេសត ចា ព្ងុព្ពន្តាបទន្តកប្បតចទេសត ចា មិច្ឆា អភិតិចិសន្តស្ស អទេឃាតិទេសា ព្បុឡុជ្ជន្តស្ស “សស្សទេតា ទេលាទេកា”តិ ចា “អសស្សទេតា ទេលាទេកា”តិ ចា “ត ទេហាតិ តធាកទេតា បទំ មទណា”តិ ចា ព្បុប្បត្តា, តាហិ ទិដ្ឋីហិ ចា, ឃា ច ទិដ្ឋិទេឃា “ព្ភយា ចត្តាទេទា សស្សតចាទា…ទេប… បទមទិដ្ឋធម្មតិព្ពាតចាទា”តិ (ព្រហ្មជាលស្ងុត្តាទីសុ (ទី។ តិ។ ១។៦០ អាទេយា) ចុត្តា, តាហិ ទិដ្ឋីហិ ចា សម្បយុត្តំ ឃំ ចិត្តំ “មិច្ឆាទិដ្ឋិហទេតត ចា”តិ ព្ភយិតា បទេត ទេសិតំ។

“ថិនំ នាម ចិត្តស្ស អកម្មញ្ញតា, មិទ្ធំ នាម វេទនាទិក្ខន្ធត្តយស្ស អកម្មញ្ញតា”តិ ច “ថិនំ អនុស្សាហសំសីទនំ, មិទ្ធំ ឧស្សាហសត្តិវិឃាតោ”តិ ច យានិ ថិនមិទ្ធានិ វុត្តានិ, តេហិ ថិនមិទ្ធេហិ យំ ចិត្តំ អភិភូតំ អជ្ឈោត្ថដំ, តំ ចិត្តំ “ថិនមិទ្ធាភិភូតេនា”តិ ឥមិនា បទេន ទេសិតំ។

“វសោ នាម ឥច្ឆា លោភោ អធិប្បាយោ រុចិ អាកង្ខា អាណា អាណត្តី”តិ យោ វសោ វុត្តោ, សោ វសោ “វស”ន្តិ ឥមិនា បទេន ទេសិតោ។ “បញ្ច មារា – ខន្ធមារោ អភិសង្ខារមារោ មច្ចុមារោ ទេវបុត្តមារោ កិលេសមារោ”តិ យោ មារោ វុត្តោ, សោ មារោ “មារស្សា”តិ ឥមិនា ទេសិតោ។ “គច្ឆតិ, ឧបគច្ឆតិ, ឧបេតិ, អនុវត្តតិ, អនុគច្ឆតិ, នាតិក្កមតី”តិ យោ បុគ្គលោ វុត្តោ, សោ បុគ្គលោ “គច្ឆតី”តិ ឥមិនា ទេសិតោតិ។ ឯវំ ទេសិតេសុ ធម្មេសុ អកុសលំ សមុទយសច្ចំ, “វសំ មារស្ស គច្ឆតី”តិ ឥមិនា បទេន យេ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធេ ឧបាទាយ បញ្ញត្តោ បុគ្គលោ វុត្តោ, តេ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធា ទុក្ខសច្ចន្តិ ទ្វេ សច្ចានិ ទេសិតានិ។ “កិមត្ថាយ ទ្វេ សច្ចានិ ទេសិតានី”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “តេសំ ភគវា”តិអាទិ វុត្តំ។ តេសំ ទ្វិន្នំ សច្ចានំ បរិញ្ញាយ ច បហានាយ ច “អរក្ខិតេនា”តិអាទិ ធម្មំ ភគវា ទេសេតិ, តានិ ទ្វេ សច្ចានិ “អរក្ខិតេនា”តិអាទិកេន ញាបេតីតិ អត្ថោ។

“តេសុ ទ្វីសុ សច្ចេសុ កស្ស សច្ចស្ស បរិញ្ញាយ, កស្ស សច្ចស្ស បហានាយ ទេសេតី”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “ទុក្ខស្ស បរិញ្ញាយ, សមុទយស្ស បហានាយា”តិ វុត្តំ។ “បរិញ្ញាបហានេហិ កតមានិ សច្ចានិ ទេសិតានី”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “យេន ច”តិអាទិ វុត្តំ។ យេន អរហត្តមគ្គេន បរិជានាតិ, យេន អរហត្តមគ្គេន បជហតិ ច, អយំ អរហត្តមគ្គោ មគ្គសច្ចំ នាម។ យំ និព្ពានធម្មំ អារព្ភ តណ្ហាយ, អវិជ្ជាយ ច បហានំ ជាតំ, អយំ និព្ពានធម្មោ និរោធោ និរោធសច្ចំ នាមាតិ។ ឯវំ ចត្តារិ សច្ចានិ ភគវតា ទេសិតានិ។

“ចតុន្នំ សច្ចានំ ទេសិតាការោ កេន វិញ្ញាតព្វោ”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “តេនាហា”តិអាទិ វុត្តំ។ តេសុ ចតូសុ សច្ចេសុ សមុទយសច្ចេន អស្សាទោ គហិតោ, ទុក្ខសច្ចេន អាទីនវោ គហិតោ, មគ្គសច្ចនិរោធសច្ចេហិ និស្សរណំ គហិតំ, សមុទយប្បហានវសេន សន្តាគតិបជហតំ ជាតំ, សន្តាគតិបជហតំ ផលន្តិ គហិតំ។ យេន រក្ខិតចិត្តតាទិកេន សន្តាគតិបជហតំ ជាតំ, សោ រក្ខិតចិត្តតាទិកោ ឧបាយោតិ គហិតោ, អរក្ខិតចិត្តតាទិកស្ស បដិសេធនមុខេន រក្ខិតចិត្តតាទិកស្ស និយោជនំ ភគវតោ អាណត្តីតិ គហិតន្តិ ទេសនាហារេន នានាសុត្តេសុ ទស្សិតា អស្សាទាទយោ “អរក្ខិតេនា”តិអាទិកេ ឯកស្មិំ សុត្តេ និហរិត្វា ទស្សិតា។

“អស្សាទាទីនិ និហរិត្វា ទស្សិតាការោ កេន វិញ្ញាតព្វោ សង្គហិតព្វោ”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “តេនាហា”តិអាទិ វុត្តំ។ ឯវញ្ច យេន វិចយហារវិសេសេន នានាសុត្តេសុ អស្សាទាទយោ និហរិត្វា ទស្សិតា, សោ វិចយហារវិសេសោ ទេសនាហារវិភង្គោ នាម។ យេន វិចយហារវិសេសេន ឯកស្មិំ សុត្តេ អស្សាទាទយោ និហរិត្វា ទស្សិតា, សោ វិចយហារវិសេសោ ទេសនាហារសម្បាតោ នាមាតិ វិសេសោ ទដ្ឋព្វោ។

“ឯត្តកេន ទេសនាហារសម្បាតោ បរិបុណ្ណោ”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “និយុត្តោ ទេសនាហារសម្បាតោ”តិ វុត្តំ។ ឯកេកស្មិំ សុត្តេ

អស្សាទាទយោ យេន យេន សំវណ្ណនាវិសេសភូតេន ទេសនាហារសម្បាតេន នីហរិត្វា យថារហំ ទស្សិតា, សោ សោ សំវណ្ណនាវិសេសភូតោ ទេសនាហារសម្បាតោ និយុត្តោ យថារហំ និទ្ធារេត្វា យុញ្ជិតព្ពោតិ អត្ថោ គហិតោ។

ឥតិ ទេសនាហារសម្បាតេ សត្តិពលានុរូបា រចិតា

វិភាវនា និដ្ឋិតា។

បណ្ឌិតេហិ បន…បេ… គហេតព្ពោតិ។

២. វិចយហារសម្បាតវិភាវនា

២២. យេន ទេសនាហារសម្បាតេន អស្សាទាទយោ អាចរិយេន វិភត្តា, អនេកត្ថិ ច ញាតា, សោ ទេសនាហារសម្បាតោ បរិបុណ្ណោ, “កតមោ វិចយហារសម្បាតោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ កតមោ វិចយោ ហារសម្បាតោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថាតិ តេសុ ទេសនាហារសម្បាតាទីសុ សោឡសសុ ហារសម្បាតេសុ កតមោ សំវណ្ណនាវិសេសោ វិចយហារសម្បាតោ នាមាតិ បុច្ឆតិ។ ឯតេសុ ធម្មេសុ អយំ ធម្មោ យេន សំវណ្ណនាវិសេសេន វិចយិតព្ពោ, សោ សំវណ្ណនាវិសេសោ វិចយហារសម្បាតោ នាមាតិ វិសជ្ជេន្តោ វិភជិតុំ “តត្ថ តណ្ហា”តិអាទិ វុត្តំ។ អដ្ឋកថាយំ បន –

“ឯវំ ទេសនាហារសម្បាតំ ទស្សេត្វា ឥទានិ វិចយហារសម្បាតំ ទស្សេន្តោ យស្មា ទេសនាហារបទត្ថវិចយោ វិចយហារោ, តស្មា ទេសនាហារេ វិបល្លាសហេតុភាវេន និទ្ធារិតាយ តណ្ហាយ កុសលាទិវិភាគបវិចយមុខេន វិចយហារសម្បាតំ ទស្សេតុំ ‘តត្ថ តណ្ហា ទុវិធា’តិអាទិ អារទ្ធ”ន្តិ (នេត្តិ. អដ្ឋ. ២២) –

វុត្តំ។ តត្ថ តត្ថាតិ តស្មិំ “អរក្ខិតេន ចិត្តេនា”តិអាទិសុត្តេ ទេសនាហារសម្បាតេន សំវណ្ណិតេ អកុសលធម្មេ “តណ្ហា”តិ និទ្ធារិតា សព្ពតណ្ហា។ កុសលាបីតិ ចតុភូមកេ កុសលេ ឧទ្ទិស្ស បវត្តា តណ្ហាបិ។ អកុសលាបីតិ អកុសលធម្មេ ឧទ្ទិស្ស បវត្តា តណ្ហាបីតិ ទុវិធា ហោតីតិ វិចយិតព្ពា។ តេន វុត្តំ ដីកាយំ – “កុសលធម្មារម្មណាតិ កុសលធម្មេ ឧទ្ទិស្ស បវត្តមត្តំ សន្ធាយ វុត្តំ, ន តេសំ អារម្មណបច្ចយតំ, ឥធ ‘កុសលា ធម្មា’តិ លោកុត្តរធម្មានម្បិ អធិប្បេតត្តា”តិ។

“កុសលា តណ្ហា កិំការិណី, អកុសលា តណ្ហា កិំការិណី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “អកុសលា សំសារគាមិនី”តិអាទិ វុត្តំ។ អថ វា “កតមោ កុសលាកុសលតណ្ហានំ វិសេសោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “អកុសលា សំសារគាមិនី”តិអាទិ វុត្តំ។ “តណ្ហា នាម សំសារគាមិនី ហោតុ, កថំ អបចយគាមិនី”តិ ចោទនត្តា “បហានតណ្ហា”តិ វុត្តំ, បហានស្ស ហេតុភូតា តណ្ហា បហានតណ្ហាតិ អត្ថោ, បហាតព្ពតណ្ហានុការោ យំ

ᨷᩉᩣᨶᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨲᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᨷᩉᩣᨶᩮᨶ ᩋᨷᨧᨿᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨

“ᨠᩥᩴ ᨷᨶ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿᩮᩅ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩣᨲᩥ ᨴᩮᩈᩥᨲᩣ, ᩏᨴᩣᩉᩩ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣᨷᩥ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩮᩣᨲᩥ ᨴᩮᩈᩥᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᨾᩣᨶᩮᩣᨷᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ “ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨾᩣᨶᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᩮᩣ, ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨾᩣᨶᩮᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᩮᩣ”ᨲᩥ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᨿᩴ ᨾᩣᨶᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᨾᩣᨶᩴ ᨷᨩᩉᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᨾᩣᨶᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᩮᩣ᪨ ᨿᩮᩣ ᨷᨶ ᨾᩣᨶᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨿᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᨾᩣᨶᩮᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩴ ᨾᩣᨶᩴ...ᨷᩮ... ᨠᩩᩈᩃᩮᩣᨲᩥ ᨿᩴ ᨾᩣᨶᩴ ᨶᩥᩔᩣᨿ ᩏᨷᨶᩥᩔᩣᨿ ᨷᩉᩣᨶᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩴ, ᨲᩮᨶ ᨷᩉᩣᨶᩮᨶ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩮ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨶᩣᩁᩉᩴ ᨾᩣᨶᩴ ᨷᨩᩉᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᩏᨷᨶᩥᩔᨿᨷᨧ᩠ᨧᨿᨽᩪᨲᩮᩣ ᨾᩣᨶᩮᩣ ᨹᩃᩪᨷᨧᩣᩁᩮᨶ ᨠᩩᩈᩃᩮᩣ᪨ ᨿᩮᩣ ᨷᨶ...ᨷᩮ... ᩋᨠᩩᩈᩃᩮᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣ ᨷᨶ ᨾᩣᨶᩮᩣ ᨷᩁᩉᩥᩴᩈᨶᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨧ ᨷᩁᩔ ᨧ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᨿᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᨾᩣᨶᩮᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᩮᩣᨲᩥ ᩅᩥᨧᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

“ᩈᩴᩈᩣᩁᩣᨷᨧᨿᨣᩣᨾᩥᨶᩦᩈᩩ ᨲᩣᩈᩩ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩩ ᨠᨲᨾᩣ ᩋᨷᨧᨿᨣᩣᨾᩥᨶᩦ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣ”ᨲᩥ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᨠᩩᩈᩃᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣᨿ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᩈᩁᩪᨷᩴ ᨴᩔᩮᨲᩩᩴ “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩴ ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩈᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩣᩈᩩ ᩈᩴᩈᩣᩁᩣᨷᨧᨿᨣᩣᨾᩥᨶᩦᩈᩩ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩩ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩣᩈᩩ᪨ ᩋᨿᩴ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨻᨶ᩠ᨵᩮᩣ᪨ “ᩋᩁᩥᨿᩣ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨿᨲᨶᩴ ᨿᩴ ᩋᩁᩥᨿᨹᩃᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩏᨷᩈᨾ᩠ᨷᨩ᩠ᨩ ᩅᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩴ ᩋᩣᨿᨲᨶᩴ ᩋᩁᩥᨿᨹᩃᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩴ ᩋᩉᩴ ᨠᩩᨴᩣᩔᩩ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿ ᩅᩥᩉᩁᩥᩔ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨲ᩠ᨳᨿᨶ᩠ᨲᩔ ᨲᩔ ᨠᩩᩃᨷᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᩁᩥᨿᨹᩃᩮ ᨷᩥᩉᩣ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨷᩥᩉᩣᨷᨧ᩠ᨧᨿᩣ ᨿᩴ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩴ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩍᨴᩴ ᨴᩮᩣᨾᨶᩔᩴ “ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩈᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ᪨ ᩋᨿᩴ ᩋᩁᩥᨿᨹᩃᩮ ᨷᩥᩉᩣᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩣ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩋᩁᩥᨿᨹᩃᩈᨦ᩠ᨡᩣᨲᩔ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥᨿᩣ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩅᩥᨧᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨

“ᨠᨳᩴ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᩁᩣᨣᩅᩥᩁᩣᨣᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨿᩣ ᩁᩣᨣᩅᩥᩁᩣᨣᩣ ᨧᩮᨲᩮᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨲᩴ ᨧᩮᨲᩮᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩣ, ᨿᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩅᩥᩁᩣᨣᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᨴᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩣ ᨲᩴ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨠᩩᩈᩃᩣ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩣᨲᩥ ᩅᩥᨧᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᨲᩣᨿ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩅᩈᩮᨶ ᨠᨳᩥᨲᩣ –

“ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣ;

ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨷᩩᩁᩮᨠ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ, ᨬᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿᩴ;

ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩣᨽᩥᨽᩪ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᨿᩮᩣ ᨩᩉᩮ”ᨲᩥ᪨ (ᩏᨴᩣ᪨ ᪓᪒; ᨶᩮᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᪑᪑, ᪔᪕, ᪙᪙) –

ᨣᩣᨳᩣᨿᩴ “ᩈᨻ᩠ᨻᩣ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᨿᩮᩣ ᨩᩉᩮ”ᨲᩥ ᨷᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, “ᨲᩔᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨿᩮᩣ ᨷᩁᩥᩅᩣᩁᩮᩣ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᨷᩁᩥᩅᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᨲᩔᩣ ᨠᩮᩣ ᨷᩁᩥᩅᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩔᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨠᩮᩣ ᨷᩁᩥᩅᩣᩁᩮᩣᨲᩥ ᨧᩮ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩮᨿ᩠ᨿ “ᩋᨭ᩠ᨮ ᨾᨣ᩠ᨣᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ – ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨷ᩠ᨷᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨧᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨠᨾ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩋᩣᨩᩦᩅᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩅᩣᨿᩣᨾᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨲᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾᩣᨵᩦ”ᨲᩥ ᨷᩁᩥᩅᩣᩁᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ “ᩈᩮᩣ ᨷᩁᩥᩅᩣᩁᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᨳ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ”ᨲᩥ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᩈᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᨳ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩈᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨷᩁᩥᩅᩣᩁᩮᩣ ᨠᨲ᩠ᨳ ᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨮᩣᨶᩮ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨

ຈຕຸເຕ຺ຖ ຌາເນ ປາຣມິຕາຍ ອຸກ຺ກໍສຄຕາຍ ຈຕຸຕ຺ຖຌ຺ຌານພາວຕາຍ ໂສ ປຏິໂຍໂຄ ທຏ຺ຐໂພ຺ພ

“ຈຕຸເຕ຺ຖ ຌາເນ ປາຣມິຕາຍາ”ຕິ ວຸຕ຺ຕມຕ຺ຖໍ ວິວຣິຕຸໍ “ຈຕຸເຕ຺ຖ ຫິ ຌາເນ”ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ໂຍ ໂສ ຈຕຸຕ຺ຖຌ຺ຌານລາພີ ປຸຄ຺ຄໂລ ຈຕຸເຕ຺ຖ ຌາເນ ປຣິສຸທ຺ທໍ ປຣິໂຍທາຕໍ ອນງ຺ຄຓໍ ວິຄຕູປກ຺ກິເລສໍ ມຸທຸ ກມ຺ມນິຍໍ ຐິຕໍ ອາເນຎ຺ຊປ຺ປຕ຺ຕໍ, ອິຕິ ອຏ຺ຐງ຺ຄສມນ຺ນາຄຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ພາວຍຕິ, ໂສ ຈຕຸຕ຺ຖຌ຺ຌານລາພີ ປຸຄ຺ຄໂລ ຕຕ຺ຖ ຈຕຸເຕ຺ຖ ຌາເນ ອຏ຺ຐວິທໍ ວິຊ຺ຊາຈຣຓໍ ອທິຄຈ຺ຉຕິ. ກຕມໍ ອຏ຺ຐວິທໍ? ຉ ອພິຎ຺ຎາ, ທ຺ເວ ຈ ວິເສເສ ຈາ ອທິຄຈ຺ຉຕີຕິ ໂຍຊນາ. ອິທ຺ທິວິທາທໂຍ ປຎ຺ຈ, ໂລກິຍາພິຎ຺ຎາ ເຈວ ອຣຫຕ຺ຕມຄ຺ຄປຎ຺ຎາ ຈາຕິ ຉ ອພິຎ຺ຎາ. ມໂນມຍິທ຺ທິ ເຈວ ວິປສ຺ສນາຎາຓຎ຺ຈາຕິ ທ຺ເວ ຈ ວິເສສາ ໂຫນ຺ຕິ.

“ຕໍ ຈຕຸຕ຺ຖຌ຺ຌານຈິຕ຺ຕໍ ເອວໍ ປຣິສຸທ຺ທໍ...ເປ... ເອວໍ ອາເນຎ຺ຊປ຺ປຕ຺ຕນ຺”ຕິ ປຸຈ຺ຉິຕພ຺ພຕ຺ຕາ “ຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ຍທາ ປຣິສຸທ຺ທນ຺”ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ຍທາ ອຸເປກ຺ຂາສຕິປາຣິສຸທ຺ທິພາເວນ ປຣິສຸທ຺ທໍ, ຕທາ ອຸເປກ຺ຂາສຕິປາຣິສຸທ຺ທິພາເວນ ປຣິໂຍທາຕໍ ໂຫຕິ. ສຸຂາທີນໍ ປຈ຺ຈຍຆາເຕນ ຍທາ ວີຕຣາຄາທິອງ຺ຄຓພາເວນ ອນງ຺ຄຓໍ, ຕທາ ວີຕຣາຄາທິອງ຺ຄຓພາເວນ ວິຄຕູປກ຺ກິເລສໍ. ຍທາ ສຸພາວິຕພາເວນ ມຸທຸ, ຕທາ ສຸພາວິຕພາເວນ ກມ຺ມນິຍໍ. ຍທາ ປຣິສຸທ຺ທາທີສຸ ຐິຕພາເວນ ຐິຕໍ, ຕທາ ປຣິສຸທ຺ທາທີສຸ ຐິຕພາເວນ ອາເນຎ຺ຊປ຺ປຕ຺ຕໍ ໂຫຕີຕິ ວິໂຍຊນາ ຍຸຕ຺ຕາ. ອຏ຺ຐກຖາຍໍ (ເນຕ຺ຕິ. ອຏ຺ຐ. ໓໖) ຍຸຄຬອໂຕ ອາຄຕຕ຺ຕາ. ສທ຺ທາວີຣິຍສຕິສມາທິປຎ຺ຎາກາເຣຫິ ປຣິຄ຺ຄຫິຕກາຣເຓນ ອາເນຎ຺ຊປ຺ປຕ຺ຕໍ. ສທ຺ທາຍ ຫິ ປຣິຄ຺ຄຫິຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ປຏິປເກ຺ຂ ອສ຺ສທ຺ທິເຍ ນ ອິຎ຺ຊຕິ ນ ຈລຕິ, ວີຣິເຍນ ປຣິຄ຺ຄຫິຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ປຏິປເກ຺ຂ ໂກສຊ຺ເຊ ນ ອິຎ຺ຊຕິ, ສຕິຍາ ປຣິຄ຺ຄຫິຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ປຏິປເກ຺ຂ ປມາເທ ນ ອິຎ຺ຊຕິ, ສມາທິນາ ປຣິຄ຺ຄຫິຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ປຏິປເກ຺ຂ ອຸທ຺ທເຈ຺ຈ ນ ອິຎ຺ຊຕິ, ປຎ຺ຎາຍ ປຣິຄ຺ຄຫິຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ປຏິປກ຺ຂາຍ ອວິຊ຺ຊາຍ ນ ອິຎ຺ຊຕິ, ໂອພາສຄຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ກິເລສນ຺ຘກາເຣ ນ ອິຎ຺ຊຕິ. ອິຕິ ອິເມຫິ ຉຫິ ທເມ຺ມຫິ ປຣິຄ຺ຄຫິຕໍ ຈຕຸຕ຺ຖຌ຺ຌານຈິຕ຺ຕໍ ອາເນຎ຺ຊປ຺ປຕ຺ຕໍ ໂຫຕິ. ເອວໍ ອຏ຺ຐງ຺ຄສມນ຺ນາຄຕໍ ຈຕຸຕ຺ຖຌ຺ຌານຈິຕ຺ຕໍ ຉນ຺ນໍ ອພິຎ຺ຎານໍ ປາທກພາວໍ ມໂນມຍິທ຺ທິວິປສ຺ສນາຎາຓານໍ ອທິຄມູປາໂຍ ໂຫຕິ, ຕສ຺ມາ ໂສ ປຎ຺ຎາວິມຸຕ຺ຕິປຣິໂຍ ຈຕຸຕ຺ຖຌ຺ຌາເນ ອຏ຺ຐງ຺ຄໂຍ ຈາຕິ ສເງ຺ຂປໂຕ ວິຕ຺ຖາຣໂຕ ປນ ອຏ຺ຐກຖາຍໍ (ເນຕ຺ຕິ. ອຏ຺ຐ. ໓໖) “ຕຕ຺ຖ ອຸເປກ຺ຂາສຕິປາຣິສຸທ຺ທິພາເວນາ”ຕິອາທິນາ ຈ “ອປໂຣ ນໂຍ”ຕິອາທິນາ ຈ ວຸຕ຺ຕນເຍນາຕິ ອເຍໍ ນ ວຸຕ຺ໂຕ.

“ເຍສໍ ຣາຄາທິອງ຺ຄຓານໍ ອພາເວນ ອນງ຺ຄຓໍ, ເຍສໍ ອພິຌ຺ຌາທິອຸປກ຺ກິເລສານໍ ອພາເວນ ວິຄຕູປກ຺ກິເລສໍ, ຍາຍ ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ຐິຕິຍາ ອພາເວນ ຐິຕໍ, ອິຎ຺ຊນາຍ ອພາເວນ ອາເນຎ຺ຊປ຺ປຕ຺ຕໍ, ເຕ ຣາຄາທິອງ຺ຄຓາເທໂຍ ກຕມາຍ ປຎ຺ຎາ”ຕິ ປຸຈ຺ຉິຕພ຺ພຕ຺ຕາ “ຕຕ຺ຖ ອງ຺ຄຓາ”ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຕຕ຺ຖາຕິ ເຕສຸ ຣາຄາທິອງ຺ຄຓາທີສຸ ອງ຺ຄຓາ ຈ ຣາຄາທິອງ຺ຄຓາ ຈ ອຸປກ຺ກິເລສາ ອພິຌ຺ຌາທິອຸປກ຺ກິເລສາ ຈ ສນ຺ຕິ, ເຕສຸ ຍໍ ຣາຄາທິອງ຺ຄຓອພິຌ຺ຌາທິອຸປກ຺ກິເລສທ຺ວຍໍ ຕຸລ຺ຍປເກ຺ຂ ຣາຄາທິອງ຺ຄຓານໍ ຕຸລ຺ຍສພາວຕ຺ຕາ, ອພິຌ຺ຌາທິອຸປກ຺ກິເລສານໍ ຕຸລ຺ຍາຍ ອນຸໂລມິກຕ຺ຕາ ຍາ ອິຎ຺ຊນາ ຈລນາ ຍາ ຈ ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ອຏ຺ຐິຕິ ອນວຏ຺ຐານໍ ອຕ຺ຖິ, ອຍໍ ອິຎ຺ຊນາ ອຏ຺ຐິຕິ ອິຎ຺ຊນາຍ ຈ ອຏ຺ຐິຕິຍາ ຈ ວິທ຺ຘໍສິຕເສວນພາເວນາຕິ ປຏິໂຍໂຄ ກາຕໂພ຺ພ.

“ກິໍ ປນ ຈຕຸຕ຺ຖຌ຺ຌານຈິຕ຺ຕໍ ອຏ຺ຐງ຺ຄສມນ຺ນາຄຕຕ຺ຕາເຍວ ຉນ຺ນໍ ອພິຎ຺ຎາພາວາຕພ຺ພານໍ ມໂນມຍິທ຺ທິວິປສ຺ສນາພາວາຕພ຺ພານໍ ອທິຄມູປາໂຍ ໂຫຕີ”ຕິ ປຸຈ຺ຉິຕພ຺ພຕ຺ຕາ “ຈຕ຺ຕາຣິ ອິທ຺ທິປາທານີ”ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. “ຕສ຺ສ ຈຕຸຕ຺ຖຌ຺ຌານລາພິໂນ, ຉນ຺ທິທ຺ທິຍໍ ວີຣິຍສ຺ສິທ຺ທິຍໍ ຈິຕ຺ຕິທ຺ທິຍໍ ວີມໍສິທ຺ທິຍໍ ອິຕິ

ចត្តារិន្ទ្រិយានិ ចតុត្ថជ្ឈានេ និរុជ្ឈន្តិ, តស្ស ចតុត្ថជ្ឈានលាភិនោ ឧបេក្ខិន្ទ្រិយំ អវសិដ្ឋំ ភវតិ, តស្មាបិ ចតុត្ថជ្ឈានចិត្តំ វុត្តប្បការានំ អដ្ឋន្នំ ធាកាលានំ អធិកប្បនាយោ ហោតិ, សោ ច អធិកប្បនាយការោ ចិណ្ណវសីការស្សេវ ភវេយ្យ, កថំ ចតុត្ថជ្ឈានមត្តលាភិនោ ចិណ្ណវសីការោ សិយា”តិ វត្តព្វត្តា សោ ចតុត្ថជ្ឈានលាភី ចតុត្ថជ្ឈានេយេវ ឋត្វា អរូបសមាបត្តិយោបិ ឯវំ កត្វា និព្ពត្តេត្វា ភាវេតិ, តស្មា ចិណ្ណវសីការោ ហោតីតិ ទស្សេតុំ “សោ ឧបរិមំ សមាបត្តិ”ន្តិអាទិ វុត្តំ. តស្សត្ថោ អដ្ឋកថាយំ (នេត្តិ. អដ្ឋ. ៣១) វិត្ថារតោ វុត្តោ, តស្មា យោជនាមត្តំ ករិស្សាម.

សោ រូបាវចរចតុត្ថជ្ឈានលាភី យោគាវចរោ រូបាវចរចតុត្ថជ្ឈានសមាបត្តិតោ ឧបរិមំ អាកាសានញ្ចាយតនសមាបត្តិំ សន្តតោ សន្តតរតោ មនសិ ករោតិ. យថាវុត្តំ ឧបរិមំ សមាបត្តិំ សន្តតោ មនសិ ករោតោ តស្ស ចតុត្ថជ្ឈានលាភិនោ យោគាវចរស្ស ចតុត្ថជ្ឈានេ សញ្ញា សញ្ញាបនាតា សមាបត្តិ ឧប្បាទិកា វិយ ហុត្វា សណ្ឋហតិ, បដិឃសញ្ញា ច ឧប្បណ្ណា អភិមុខី ហុត្វា សណ្ឋហតិ, សោ យថាវុត្តេន វិធិនា មនសិ ករោន្តោ យោគាវចរោ សព្វសោ និរោធេសតោ រូបសញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិឃសញ្ញានំ អត្ថង្គមា នានត្តសញ្ញានំ អមនសិការា “អនន្តោ អាកាសោ”តិ មនសិ កត្វា បវត្តយតោ អាកាសានញ្ចាយតនសមាបត្តិំ សម្បជ្ជិត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ. រូបសញ្ញា រូបាវចរសញ្ញា បញ្ចវិធអភិញ្ញាភិនីហារោ ហោតិ. នានត្តសញ្ញា នានារម្មណេសុ ចោការោ អញ្ញមញ្ញំ បវត្តតិ. ឯវំ រូបាវចរជ្ឈានេ អាគិតសញ្ញី ហុត្វា តា រូបសញ្ញានានត្តសញ្ញាយោ អារម្មណេ សមតិក្កមតិ, អស្ស យោគាវចរស្ស បដិឃសញ្ញា ច អត្ថង្គមំ គច្ឆតិ. ឯវំ ឋបិតា វុត្តនយេន សមតិក្កមេន សមាហិតស្ស, សត្តធុត្តិតា អរូបាវចរសមាធិនា សមាហិតស្ស យោគាវចរស្ស ឧក្ការោ រូបាវចរជ្ឈានតោ ការោ អន្តរធាយតិ. រូបានំ កសិណរូបានំ វសាភវក្ខុតា ទស្សនត្ថា អន្តរធាយតីតិ យោជនា.

“យេន សមាធិនា សមាហិតស្ស, សមាហិតស្ស ឧក្ការោ ច រូបានំ ទស្សនត្ថា អន្តរធាយតិ, សោ សមាធិ កិត្តកេហិ អង្គេហិ សមន្នាគតោ, កថំ បច្ចវេក្ខិតព្វោ”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “សោ សមាធី”តិអាទិ វុត្តំ. សោ សមាធីតិ យេន រូបារូបាវចរសមាធិនា សមាហិតោ, សោ ទុវិធោបិ សមាធិ អនភិជ្ឈាព្យាបាទវិរិយារម្ភេហិ តីហិ ឧបការង្គេហិ ច បស្សទ្ធិសតីហិ ទ្វីហិ បរិក្ខារង្គេហិ ច អវិក្ខិត្តេន ឯកេន សភាវង្គេន ច ឥមេហិ ឆហិ អង្គេហិ សមន្នាគតោតិ បច្ចវេក្ខិតព្វោ បុនប្បុនំ ចិន្តេតព្វោ សល្លក្ខេតព្វោ. “កថំ កត្ថ បច្ចវេក្ខិតព្វោ”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “អនភិជ្ឈាសហគតំ មេ មានសំ សព្វលោកេ”តិអាទិ វុត្តំ. “តេសុ ឆសុ អង្គេសុ កិត្តកោ សមថោ, កិត្តកា វិបស្សនា”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា ឯត្តកោ សមថោ, ឯត្តកា វិបស្សនាតិ វិភជិតុំ “តត្ថ យញ្ច”តិអាទិ វុត្តំ.

៣៣. “បញ្ញាវិមុត្តី”តិ វុត្តស្ស អរហត្តផលស្ស សមាធិស្ស សមថវិបស្សនាសន្តតា បុព្វភាគបដិបទា សមាធិមុខេន អាចរិយេន វិភត្តា, “តាយ បដិបទាយ លភិតព្វោ អរហត្តផលសមាធិ កិត្តកេន វេទិតព្វោ”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “សោ សមាធិ បញ្ចវិធេន វេទិតព្វោ”តិ វុត្តំ. យោ អរហត្តផលសមាធិ សមថវិបស្សនាបដិបទាយ លភិតព្វោ, សោ អរហត្តផលសមាធិ បញ្ចវិធេន ញាណទស្សនេន វេទិតព្វោ.

“កថំ បញ្ចវិធញាណទស្សនំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ភវតី”តិ វត្តព្វត្តា “អយំ សមាធី”តិអាទិ វុត្តំ. អយំ អរហត្តផលសមាធិ អប្បិតប្បិតក្ខណេ ផលសមាបត្តិសុខត្តា បច្ចុប្បន្នសុខោ ហោតិ, ឥតិ បច្ចវេក្ខណស្ស អស្ស អរហតោ បច្ចត្តំយេវ ញាណទស្សនំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ភវតិ. អយំ

អរហត្តផលញាណំ អាយតិំ សមាបជ្ជិតព្ពស្ស អរហត្តផលញាណស្ស ឧបនិស្សយបច្ចយត្តា អាយតិំ សុខវិបាកា ហោតិ, ឥតិ បច្ចវេក្ខន្តស្ស...បេ... ភវតិ។ អយំ អរហត្តផលញាណំ កិលេសអរីហិ អារកត្តា អរិយោ, កាមាមិសវដ្ដាមិសលោកាមិសានំ អភាវតោ និរាមិសោ ច ហោតិ, ឥតិ បច្ចវេក្ខន្តស្ស...បេ... ភវតិ។ អយំ អរហត្តផលញាណំ អកាបុរិសេហិ សម្មាសម្ពុទ្ធបច្ចេកពុទ្ធសាវកពុទ្ធេហិ សេវិតព្ពត្តា អកាបុរិសសេវិតោ ហោតិ, ឥតិ បច្ចវេក្ខន្តស្ស...បេ... ភវតិ។ អយំ អរហត្តផលញាណំ អច្ចន្តកិលេសទរថសន្តត្តា សន្តោ ចេវ និច្ចម្បិ សមាបន្នស្ស អតិត្តិករណតោ បណីតោ ច បដិប្បស្សទ្ធកិលេសេន អរហតា បុគ្គលេន លទ្ធត្តា បដិប្បស្សទ្ធិលទ្ធោ ច អរហត្តមគ្គញាណសង្ខាតេន ឯកោទិភាវេន អធិគតត្តា ឯកោទិភាវាធិគតោ ច សសង្ខារេន សប្បយោគេន អធិគតត្តា, នីវរណាទិបច្ចនីកធម្មេ និគ្គយ្ហអនធិគតត្តា, អញ្ញេ កិលេសេ វារេត្វា អនធិគតត្តា, អរហត្តមគ្គផលភាវេនេវ បវត្តត្តា ន សសង្ខារនិគ្គយ្ហវារិតគតោ ហោតិ, ឥតិ បច្ចវេក្ខន្តស្ស អស្ស អរហតោ បច្ចត្តមេវ ញាណទស្សនំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ភវតីតិ បញ្ចវិធេន ញាណទស្សនេន សោ អរហត្តផលសមាធិ វិចយិត្វា វេទិតព្ពោតិ។

“បច្ចុប្បន្នសុខាទីសុ សមាធីសុ កិត្តកោ សមថោ, កិត្តកា វិបស្សនា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ យោ ច សមាធិ បច្ចុប្បន្នសុខោ”តិអាទិ វុត្តំ។ សមថោ, វិបស្សនាតិ ច អរហត្តផលសមថវិបស្សនាវ អធិប្បេតា, ន បុព្ពភាគសមថវិបស្សនាតិ។ អរហត្តផលសមាធិ បញ្ចវិធេន វេទិតព្ពោតិ អាចរិយេន វុត្តោ, “តស្ស អរហត្តផលសមាធិស្ស បុព្ពភាគបដិបទាយំ វុត្តោ សមាធិ កិត្តកេន វេទិតព្ពោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “សោ សមាធិ បញ្ចវិធេន វេទិតព្ពោ”តិ វុត្តំ។ យោ រូបាវចរចតុត្ថជ្ឈានសមាធិ បុព្ពភាគបដិបទាយំ វុត្តោ, សោ រូបាវចរចតុត្ថជ្ឈានសមាធិ បញ្ចវិធេន បការេន វេទិតព្ពោ។ “កតមោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “បីតិផរណតា”តិអាទិ វុត្តំ។ បឋមទុតិយជ្ឈានេសុ បញ្ញា បីតិផរណតា ហោតិ។ បឋមទុតិយតតិយជ្ឈានេសុ បញ្ញា សុខផរណតា ហោតិ។ ចតុត្ថជ្ឈានេ ចេតោបរិយបញ្ញា ចេតោផរណតា ហោតិ។ ទិព្ពចក្ខុបញ្ញា អាលោកផរណតា ហោតិ។ តេសំ បច្ចវេក្ខិត្វា បវត្តមានបញ្ញា បច្ចវេក្ខណានិមិត្តំ ហោតិ។ ឥតិ បញ្ចវិធេន បញ្ញាបការេន វិចយិត្វា វេទិតព្ពោតិ។ “តេសុ បញ្ចវិធេសុ បការេសុ កិត្តកោ សមថោ, កិត្តកា វិបស្សនា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ យោ ច បីតិផរណោ”តិអាទិ វុត្តំ។

ឯវំ សព្ពយោគាវចរេន សមាធិ អាចរិយេន ឋបេត្វា, អត្តនោ ច ញាតោ, “កថំ អារម្មណវសេន ឋបេត្វា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “ទស កសិណាយតនានី”តិអាទិ វុត្តំ។ ឥមេហិ ទសហិ អារម្មណេហិ កសិណេហិបិ សមាធិ វិធិត្វា វេទិតព្ពោតិ។ “តេសុ ទសសុ កិត្តកោ សមថោ, កិត្តកា វិបស្សនា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ យញ្ចា”តិអាទិ វុត្តំ។ កសិណន្តិ ច កសិណមណ្ឌលម្បិ បរិកម្មម្បិ បដិភាគនិមិត្តម្បិ តស្មិំ បដិភាគនិមិត្តេ ឧប្បន្នជ្ឈានម្បិ វុច្ចតិ, ឥធ បន សម្បយុត្តជ្ឈានមេវ អធិប្បេតំ។

“កិំ បន វុត្តប្បការោ សមាធិយេវ សមថវិបស្សនាយ យោជេតព្ពោ, ឧទាហុ អញ្ញោបិ យោជេតព្ពោ”តិ វត្តព្ពត្តា សតិបដ្ឋានាទិបុព្ពភាគបដិបទាភេទេន អនេកភេទភិន្នោ និរាមិសោ អរិយមគ្គោបិ វិចយិត្វា យោជេតព្ពោតិ ទស្សេតុំ “ឧចំ នេត្វា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ឧចន្តិ យថា វុត្តនយេន វុត្តនយានុសារេន នេត្វា និរាមិសោ សតិបដ្ឋានាទិបុព្ពភាគបដិបទាភេទេន អនេកភេទភិន្នោ អរិយោ មគ្គោ យោជេតព្ពោ។ កថំ? យេន យេន អនិច្ចាទិអាការេន បច្ចុប្បន្នសុខតាទិអាការេន សមាធិ យថា

ចុទេត្តា, ទេតត ទេតត អតកិន្ទ្យាជិអាកាទេត បច្ចុប្បត្តប្បុលតាជិអាកាទេត ទេឃា ទេឃា អទិឃយទេក្កា នយទេឆត ទេឃាទេដត្ញ នយុ្គចតិ, ទេឋា ទេឋា អទិឃយទេក្កា នយទេឆត ចិចឃិត្វា ទេឃាឌឃិតទេត្ថា៎ ទេឃា ទេឃា អទិឃយទេក្កា ចិបស្សតាឃ ទេឃាទេដត្ញ នយុ្គចតិ, ទេឋា ទេឋា អទិឃយទេក្កា ចិបស្សតាឃ ទេឃាឌឃិត្វា ទេឃាឌឃិតទេត្ថាតិ អទេត្វា កទេហតទេត្ថា៎

“ទេឃហិ នយឆាឆិដ្ឋាទេតហិ ចិបស្សតាឆទេយ្ទហិ ទេឃាឌឃិតទេត្ថា, ទេព នយឆាឆិដ្ឋាតា ចិបស្សតាឆយ្ទា កពទេយហិ ឆទេយ្ទហិ នដ្កហិតា”តិ បុដ្ឋិតត្ថត្តា “ទេព តឹហិ ឆទេយ្ទហិ នដ្កហិតា អតិច្ចតាឃ ទុក្ខតាឃ អតត្តតាឃា”តិ ចុត្តំ, ទេព នយឆាឆិដ្ឋាតា ចិបស្សតាឆយ្ទា “អតិច្ចតាឃ បញ្ញាឃ ទុក្ខតាឃ បញ្ញាឃ អតត្តតាឃ បញ្ញាឃា”តិ តឹហិ អនុបស្សតាឆទេយ្ទហិ នដ្កហិតា កហ្សាតិ អទេត្វា៎ អតិច្ចតាជិតា នហចទលទេតា អនុបស្សតាបញ្ញាបិ “អតិច្ចតា ទុក្ខតា អតត្តតា”តិ ចុច្ចតិ៎

“ទេឃា ទេឃាគឹ បុក្កទេលា នយឆាឆិដ្ឋាតំ ចិបស្សតំ កាចឃយាទេតា ទេហាតិ, ទេឋា ទេឃាគឹ បុក្កទេលា កិំ កាចឃតឹ”តិ បុដ្ឋិតត្ថត្តា “ទេឋា នយឆចិបស្សតំ កាចឃយាទេតា”តិអាជិ ចុត្តំ៎

នយឆចិបស្សតាជឹតិ កាចឃយាទេតា បុក្កទេលា ទាកចទិទេតា ទេគាឋចទិទេតា ទេយាហចទិទេតាតិ តិចិទេឆា, “តត្វ កពទេយា បុក្កទេលា កពទេយត កពទេយត ចិទេយាក្ខុប្បុទេលត តិឃ្យាតិ, កពយាឃំ កពយាឃំ និក្ខទេត្តា, កពយំ កពយំ បឌហទេត្តា, កពយំ កពយំ អនុបកច្ឆទេត្តា, កពយំ កពយំ បទិឌាតទេត្តា, កពយំ កពយំ បចាទេហទេត្តា, កពយំ កពយំ តិត្តទេត្តា, កពយំ កពយំ ចទេយទេត្តា, កពយំ កពយំ តិដ្ឋាទេបទេត្តា, កពយំ កពយំ ង្គប្បាទេដទេត្តា, កពយំ កពយំ ចិឌទេដទេត្តា តិឃ្យាតឹ”តិ បុដ្ឋិតត្ថត្តា “ទាកចទិទេតា បុក្កទេលា”តិអាជិ ចុត្តំ៎ អដ្ឋកឆាឃំ បត “ត្ថាតិ ទេឃនំ បុក្កលិតំ ឃត្វ និក្ខត្តាតំ ចិទេឋឋទេតា តិឃ្យាតយុលាតិ, ទេឃឋញ្ចា កិទេលឋាតំ បឌិបក្ខក្ខុតាតិ តឹលិ ចិទេយាក្ខុប្បុលាតិ, ទេពហិ ឋដ្ឋិ តាតិ ឆទេស្សតុំ ‘ទាកចទិទេតា’តិអាជិ ចុត្ត”ត្តិ ចុត្តំ៎ តស្សទេត្វាបិ អដ្ឋកឆាឃំ (ទេតត្តិ៎ អដ្ឋ៎ ៣៣) ចុទេត្តាទេឃច៎

“កប្ចា តឹលិ ចិទេយាក្ខុប្បុលាតិ កាចឃទេត្តា តទេឃា លទេត្ត កាចឃតឹ”តិ ចត្តត្តត្តា “តត្វ ឋុញ្ញាតចិទេយាក្ខុប្បុល”ត្តិអាជិ ចុត្តំ៎ តត្វាតិ ទេតឋុ តឹឋុ ចិទេយាក្ខុប្បុទេលឋុ៎ ឋុញ្ញាតចិទេយាក្ខុប្បុលំ បញ្ញាក្ខុទេត្ត អតត្តានុបស្សតាឃ បញ្ញាបឆាតត្តា៎ អតិមិត្តចិទេយាក្ខុប្បុលំ នយាឆិក្ខុទេត្ត អតិច្ចានុបស្សតាឃ នយាឆិបឆាតត្តា៎ អប្បាលិហិតចិទេយាក្ខុប្បុលំ ឃឹលក្ខុទេត្ត ទុក្ខានុបស្សតាឃ ឃឹលបឆាតត្តា៎ ត្ថតិ តឹហិ ចិទេយាក្ខុប្បុទេលហិ តិណ្ណំ លត្តាតំ នដ្កហិតត្តា តឹលិ ចិទេយាក្ខុប្បុលាតិ កាចឃទេត្តា ទេឋា ទេឃាគឹ បុក្កទេលា តទេឃា លទេត្ត កាចឃតិទេឃចាតិ បញ្ញាបឆាតាជិការទេចា អដ្ឋកឆាឃំ (ទេតត្តិ៎ អដ្ឋ៎ ៣៣) ចុទេត្តា៎ តទេឃា លទេត្ត កាចឃទេត្តា អទិឃំ អដ្ឋង្គិកំ យក្កំ កាចឃតិ៎ “កប្ចា កាចឃតឹ”តិ ចត្តត្តត្តា កាទណំ ឆទេស្សតុំ “តត្វ ឃា”តិអាជិ ចុត្តំ៎

តិណ្ណំ លត្តាតំ អទិឃអដ្ឋង្គិកយក្កការទេចា ចិកទេត្តា, អទេយត្វាតិ ច ឌាតិទេតា, “កថំ នយឆចិបស្សតាការទេចា ឌាតិតទេត្ថា”តិ ចត្តត្តត្តា តិណ្ណំ លត្តាតំ នយឆចិបស្សតាកាចំ ឆទេស្សតុំ “តត្វ ឃឹលក្ខុទេត្ត ចា”តិអាជិ ចុត្តំ៎ “ទេឃា ទេឃាគឹ បុក្កទេលា នយឆចិបស្សតំ ការទេចតិ, តស្ស ទេឃាគិទេតា បុក្កលស្ស កចដ្កាតិ កពយំ កាចតំ កច្ឆតិ”តិ បុដ្ឋិតត្ថត្តា “ទេឃា នយឆចិបស្សតំ ការទេចតិ, តស្សា”តិអាជិ ចុត្តំ៎ កាទេឃា ច ចិត្តញ្ចា ទេច្ច

ភង្គានិ ឧបបត្តិភវស្ស អង្គានិ ភាវនំ វឌ្ឍនំ គច្ឆន្តិ។ សីលញ្ច សមាធិ ច ទ្វេ បទានិ ទ្វេ បិទា ភវនិរោធគាមិនី បដិបទា ភាវនំ វឌ្ឍនំ គច្ឆន្តិ។

“កថំ គច្ឆន្តី”តិ វត្តព្ពត្តា “សោ ហោតិ ភិក្ខុ”តិអាទិ វុត្តំ។ ភាវិតកាយោតិ ភាវិតោ កាយោ កាយអភិសមាចារិកោ, កាយសំវរោ វា យេន ភិក្ខុនាតិ ភាវិតកាយោ។ សេសេសុបិ ឯស នយោ។ កាយេ កាយអភិសមាចារិកេ, កាយសំវរេ វា ភាវិយមានេ សតិ សម្មាកម្មន្តោ, សម្មាវាយាមោ ច ទ្វេ ធម្មា ភាវនំ គច្ឆន្តិ កាយសមាចារសីលត្តា។ សីលេ វាចាសំវរអាជីវសំវរវសេន បវត្តេ សីលេ ភាវិយមានេ សតិ សម្មាវាចា ច សម្មាអាជីវោ ច ទ្វេ ធម្មា ភាវនំ គច្ឆន្តិ វាចាជីវសំវរសីលត្តា។ ចិត្តេ ចិត្តសំវរវសេន បវត្តេ ចិត្តេ ភាវិយមានេ សតិ សម្មាសតិ ច សម្មាសមាធិ ច ទ្វេ ធម្មា ភាវនំ គច្ឆន្តិ ចិត្តសំវរសីលត្តា។ បញ្ញាយ ភាវិយមានាយ សតិ សម្មាទិដ្ឋិ ច សម្មាសង្កប្បោ ច ទ្វេ ធម្មា ភាវនំ គច្ឆន្តិ សមានត្តា, ឧបការកត្តា ច។ សម្មាសង្កប្បេន ហិ បុនប្បុនំ សង្កប្បន្តស្ស បញ្ញា វឌ្ឍតីតិ។

“សម្មាកម្មន្តោ ច សម្មាវាយាមោ ច ទ្វេ ធម្មា កាយវសេនេវ វិភត្តា វិចេតព្ពា កិំ, ឧទាហុ ចិត្តវសេន វិភត្តា វិចេតព្ពា កិ”ន្តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ យោ ច សម្មាកម្មន្តោ”តិអាទិ វុត្តំ។ កាយសុចរិតចេតនាក្ខតោ យោ ច សម្មាកម្មន្តោ, តំសហិតោ យោ ច សម្មាវាយាមោ សិយា កាយិកោ, វិរតិក្ខតោ យោ ច សម្មាកម្មន្តោ, តំសហិតោ យោ ច សម្មាវាយាមោ សិយា ចេតសិកោ, តត្ថ តេសុ កាយិកចេតសិកក្ខតេសុ សម្មាកម្មន្តសម្មាវាយាមេសុ យោ សម្មាកម្មន្តសម្មាវាយាមោ កាយសង្គហោ, សោ សម្មាកម្មន្តសម្មាវាយាមោ កាយេ កាយអភិសមាចារិកេ, កាយសំវរេ វា ភាវិតេ សតិ ភាវនំ គច្ឆតិ។ យោ សម្មាកម្មន្តសម្មាវាយាមោ ចិត្តសង្គហោ, សោ សម្មាកម្មន្តសម្មាវាយាមោ ចិត្តេ ចិត្តសំវរេ ភាវិតេ សតិ ភាវនំ គច្ឆតីតិ យោជនា។

“សមថវិបស្សនំ ភាវយន្តោ សោ យោគី បុគ្គលោ កិត្តកំ អធិគមំ គច្ឆតី”តិ វិចយិតព្ពត្តា “សោ សមថវិបស្សនំ ភាវយន្តោ”តិអាទិ វុត្តំ។ បញ្ញាវិធំ អរិយមគ្គាធិគមំ ទស្សេតុំ “ខិប្បាធិគមោ វា”តិអាទិ វុត្តំ។ តស្សេវ អដ្ឋកថាយំ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ៣៣) វិភត្តោ។ “កោត គតយោ អធិគមោ ហោតី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ សមថោ”តិអាទិ វុត្តំ។

៣៩។ “អរក្ខិតេន ចិត្តេន”តិអាទិវុត្តេ វេនេយ្យានំ អរហត្តផលវិមុត្តិមុខេន អាចរិយេន វិចយិតោ វិភត្តោ, អយម្បិ ច ឥតោ, “វេទកស្ស ទសពលសមន្នាគតស្ស ទស ពលានិ កថំ វិចយិតព្ពានី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ យោ វេទយតិ, សោ ទសពលសមន្នាគតោ”តិអាទិ វុត្តំ។ អដ្ឋកថាយំ បន –

“ឥតិ មហាថេរោ ‘តស្មា រក្ខិតចិត្តស្សា’តិ គាថាយ វសេន អរហត្តផលវិមុត្តិមុខេន វិចយហារសម្បាតំ និទ្ទិសន្តោ, ទេសនាកុសលតាយ អនេកេហិ សុត្តប្បទេសេហិ តស្សា បុព្ពភាគបដិបទាយ ភាវនាវិសេសានំ ភាវនានិសំសានញ្ច វិភជនវសេន នានប្បការតោ វិចយហារំ ទស្សេត្វា, ឥទានិ ទសន្នំ តថាគតពលានម្បិ វសេន តំ ទស្សេតុំ ‘តត្ថ យោ វេទយតី’តិអាទិមាហា”តិ –

វុត្តំ។ តត្ថ តត្ថាតិ តេសុ សមថវិបស្សនំ ការមន្តេសុ សាមិតព្ពសាមេកសុ។ ទសពលសមន្នាគតោ យោ ទេសកោ សត្ថា “អវក្លិទេតក វិទេត្តភា”តិអាទិនយំ ទេសេតិ, ញាណាទេន សាធកេ ន វិសំវាទយតិ, តស្ស ទេសកស្ស សត្ថុនោ ទស ពលានិ វិភជិតព្ពានីតិ យោជនា។

“កិន្តិ ទេសេតី”តិ បុច្ឆិតត្តា “សោ ពិជិង”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តេសុ ទសសុ តថាគតពលេសុ ឋានាឋានញាណំ បឋមំ តថាគតពលំ នាម, “តំ ពលំ កថំ វិភជិតព្ព”ន្តិ បុច្ឆិតត្តា “សោ តថា ឋានេ ឋានតោ”តិអាទិ វុត្តំ។ អត្ថោ អដ្ឋកថាយំ (អភិធម្ម អដ្ឋ៖ ៤៩) វុត្តោ, បរិញ្ញាភូតបិ បរិភេទ៖ “ឋានំ ឋានំ ន វិជ្ជតី”តិ ញាណំ អដ្ឋានញាណំ នាម, “ឋានំ ឋានំ វិជ្ជតី”តិ ញាណំ ឋានញាណំ នាមាតិ ឋានាឋានានំ ញាណំ បឋមំ តថាគតពលំ វិភជិតព្ពន្តិ អធិប្បាយោ វេទិតព្ពោ។ (១)

៨៨៖ ឋានាឋានញាណំ បឋមំ តថាគតពលំ អាចរិយេន វិភជិតំ វិភត្តំ អម្ហេហិ ច ញាតំ, “កថំ សព្វត្ថគាមិនិបដិបទាញាណំ ទុតិយំ តថាគតពលំ វិភជិតព្ព”ន្តិ បុច្ឆិតត្តា “ព្ពតិ ឋានាឋានតា”តិ វុត្តំ។ “អយំ បដិបទា ព្ពមស្មិ ករេច គាមិនី, អយំ បដិបទា ព្ពមស្មិ ករេច គាមិនី”តិ សព្វត្ថ គាមិនិយា បដិបទាយ ញាណំ សព្វត្ថគាមិនិបដិបទាញាណំ នាមាតិ សព្វត្ថគាមិនិបដិបទាញាណំ ទុតិយំ តថាគតពលំ វិភជិតព្ពន្តិ អធិប្បាយោ។ (១)

៨៩៖ សព្វត្ថគាមិនិបដិបទាញាណំ ទុតិយំ តថាគតពលំ អាចរិយេន វិភជិតំ, អម្ហេហិ ច ញាតំ, “កថំ អនេកធាតុនានាធាតុញាណំ តតិយំ តថាគតពលំ វិភជិតព្ព”ន្តិ បុច្ឆិតត្តា “ព្ពតិ សព្វត្ថគាមិនី បដិបទា”តិអាទិ វុត្តំ។ “អយំ ធាតុ ច អយំ ធាតុ ច អនេកធាតុ នាម, អយំ ធាតុ ច អយំ ធាតុ ច នានាធាតុ នាមា”តិ អនេកធាតុនានាធាតូនំ ញាណំ អនេកធាតុនានាធាតុញាណំ នាមាតិ អនេកធាតុនានាធាតុញាណំ តតិយំ តថាគតពលំ វិភជិតព្ពន្តិ។ (១)

៩០៖ អនេកធាតុនានាធាតុញាណំ តតិយំ តថាគតពលំ អាចរិយេន វិភជិតំ វិភត្តំ, អម្ហេហិ ច ញាតំ, “កថំ សត្តានំ នានាធិមុត្តិកតាញាណំ ចតុត្ថំ តថាគតពលំ វិភជិតព្ព”ន្តិ បុច្ឆិតត្តា “ព្ពតិ អនេកធាតុនានាធាតុកស្ស លោកស្សា”តិអាទិ វុត្តំ។ “ព្ពមេ សត្តា ហីនំ អធិមុត្តា, ព្ពមេ សត្តា ហីនំ អធិមុត្តា”តិ សត្តានំ អធិមុត្តីនំ ញាណំ សត្តានំ នានាធិមុត្តិកតាញាណំ នាមាតិ សត្តានំ នានាធិមុត្តិកតាញាណំ ចតុត្ថំ តថាគតពលំ វិភជិតព្ពន្តិ។ (៣)

សត្តានំ នានាធិមុត្តិកតាញាណំ ចតុត្ថំ តថាគតពលំ អាចរិយេន វិភត្តំ, អម្ហេហិ ច ញាតំ, “កថំ វិបាកវេមត្តតាញាណំ បញ្ចមំ តថាគតពលំ វិភជិតព្ព”ន្តិ បុច្ឆិតត្តា “ព្ពតិ តេ មធាធិមុត្តា ច”តិអាទិ វុត្តំ។ “ហីនំ អធិមុត្តានំ សត្តានំ ព្ពនំ កម្មំ កណ្ហំ ព្ពមស្ស កណ្ហកម្មស្ស អយំ វិបាកោ, ព្ពនំ កម្មំ សុក្កំ, ព្ពមស្ស សុក្កកម្មស្ស អយំ វិបាកោ”តិ ហីនាទីហិ វិបាកានំ នានត្តញាណំ វិបាកវេមត្តតាញាណំ នាមាតិ វិបាកវេមត្តតាញាណំ បញ្ចមំ តថាគតពលំ វិភជិតព្ពន្តិ។

៩១៖ វិបាកវេមត្តតាញាណំ បញ្ចមំ តថាគតពលំ អាចរិយេន វិភជិតំ, អម្ហេហិ ច ញាតំ, “កថំ សោតានំ

និកិលេសចេតោគតច្ឆន្ទាគតោពោហំ ឃេដ្ឋិ តថាគតតាលំ ចិទយិតន្តា”ត្តិ ប្ញាតព្វា “ឃ្លតិ តថា សយាឌិត្តាត”ត្តិអាឌិ ច្ចត្តិ៍ “ឲចិ សយាឌិត្តាត់ ពយ្ញាត់ ឃោសាតាត់ ចិទេយាកូ្លាត់ សយាឌឹត់ សយាបត្តិត់ អយំ និកិលេសោ, ឃ្លឌ់ ចេតោគាត់, ឃ្លឌ់ ច្ឆន្ទាត់, ឲចិ និកិលិស្សតិ, ឲចិ ចេតោគាយតិ, ឲចិ ច្ឆន្ទហតិ”តិ ឃោសាតាត់ និកិលេសចេតោគតច្ឆន្ទាតាត់ អតាចទលោពោហំ ឃោសាតាត់ និកិលេសចេតោគតច្ឆន្ទាគតោពោហំ តាយាតិ ឃោសាតាត់ និកិលេសចេតោគតច្ឆន្ទាគតោពោហំ ឃេដ្ឋិ តថាគតតាលំ ចិទយិតន្តាត្តិ៍ (៣)

៩៧៍ ឃោសាតាត់ និកិលេសពោហំ ឃេដ្ឋិ តថាគតតាលំ អាចទិរេយត ចិទយិតំ, “ពតិ ឃ្លន្ទ្រិយបរោបរិយត្តទេយត្តតាពោហំ សត្តយំ តថាគតតាលំ ចិទយិតន្តា”ត្តិ ប្ញាតព្វា “ឃ្លតិ តស្សច សយាឌិស្សា”តិអាឌិ ច្ចត្តិ៍ “ឲចិ អាឌិបតេយ្យដ្ឋេត ឃ្លន្ទ្រិយាតិ, ឲចិ អកយ្យិយដ្ឋេត ពាលិតិ”តិ ឌាគតេត សហ “អយំ យុឌិន្ទ្រិយោ, អយំ យឌ្ឌិន្ទ្រិយោ, អយំ តិក្លិន្ទ្រិយោ”តិ បទសត្តាត់ បទបុក្កលិត់ ឃ្លន្ទ្រិយពាលិត់ អយុក្យុឌ្ឍាឌិយត្តតាឌាគតោពោហំអយុក្យុឌ្ឍាឌិយត្តតាឌាគតោពោហំ ឃ្លន្ទ្រិយបរោបរិយត្តទេយត្តតាពោហំ តាយាតិ ឃ្លន្ទ្រិយបរោបរិយត្តទេយត្តតាពោហំ សត្តយំ តថាគតតាលំ ចិទយិតន្តាត្តិ៍ (៤)

៩៣៍ ឃ្លន្ទ្រិយបរោបរិយត្តពោហំ សត្តយំ តថាគតតាលំ អាចទិរេយត ចិទយិតំ, “ពតិ បុទេ្តាតិចាសាតុស្សតិពោហំ អដ្ឋយំ តថាគតតាលំ ចិទយិតន្តំ, ពតិ ឌិន្តាចក្ខុពោហំ តចយំ តថាគតតាលំ ចិទយិតន្តា”ត្តិ ប្ញាតព្វា “ឃ្លតិ តត្ថ ឃំ អតេកចិហិត”ត្តិអាឌិ ច្ចត្តិ៍ “ឲកំ ឌាតិ”ត្តិអាឌិតា ឌាតិចទេសត ចា “ឲចិតាទេយា”តិអាឌិតា តាយពោត្តចណ្ហាហាទសុលត្យុក្ខបឌិសំចេឌតាយ បរិយត្តចទេសត ចា សាពាទស្ស ឌិសាទដ្ឋសស្ស អតេកចិហិតបុទេ្តាតិចាសស្ស ចំចំកចស្ស អសេសតោ ឌាគតោពោហំ បុទេ្តាតិចាសាតុស្សតិពោហំ តាយាតិ បុទេ្តាតិចាសាតុស្សតិពោហំ អដ្ឋយំ តថាគតតាលំ ចិទយិតន្តាត្តិ៍ (៥)

ចទយាទិតាបបដ្ឋយាតហឹតបហឹតសុចណ្ហុក្ខាណ្ហុកោតក្យុក្កតឃថាគយូបកាត់ សត្តាត់ អសេសតោ ក្យុបបិតាត់ ឌាគតោពោហំ ឌិន្តាចក្ខុពោហំ តាយាតិ ឌិន្តាចក្ខុពោហំ តចយំ តថាគតតាលំ ចិទយិតន្តាត្តិ៍ (ប័-៨)

បុទេ្តាតិចាសាឌិអដ្ឋយតចយំ តថាគតតាលំ អាចទិរេយត ចិទយិតំ ចិកត្តំ, “ពតិ សន្តាសចក្ខយពោហំ ឌសយំ តថាគតតាលំ ចិទយិតន្តា”ត្តិ ប្ញាតព្វា “ឃ្លតិ តត្ថ ឃ”ត្តិអាឌិ ច្ចត្តិ៍ ទៅឌិយូលេ និកិលេសយាទតិហត់ ពោហំ ក្ខប្បត្តិ, ឃ្លឌ់ កិលេសយាទតិហត់ ពោហំ សន្តាសចក្ខយពោហំ តាយាតិ សន្តាសចក្ខយពោហំ ឌសយំ តថាគតតាលំ ចិទយិតន្តាត្តិ អយំ សេដ្ឋបទេ្ថ៍ ចិត្ថាទតោ បត បិទ្យត្តតោ ច អដ្ឋពថាទតោ ច យតិបេបិតាតយ្យិ បិពេដ្ឋិ កទេយ្យាតិ យឌ្ឋិត្វា ត ឌស្សិតោ៍(១០)

“ឲត្តពោច ចិទយហាទសយ្យទតា បរិបុណ្ណា”តិ ចត្តន្តាតា “តិយុទេ្តា ចិទយោ ហាទសយ្យទតា”តិ ច្ចត្តិ៍ ទេយ ទេយ ស្វត្តប្យដេសត្ថ៍ ច្ចត្តា, តេ តេ ស្វត្តប្យដេសត្វ៍ ទេយត ទេយត និចណ្ហាតាចិទេសសក្ខតោត ចិទយហាទសយ្យទតោ ចិទយិតន្តា, ទេសា ទេសា និចណ្ហាតាចិទេសសក្ខតោ ចិទយហាទសយ្យទតោ តិយុទេ្តា យថាទហំ គឹហទិត្វ៍ យុទ្ឋិតទេ្តាតិ អទេ្ថ៍ កទេហតទេ្តាតិ៍

ឥតិ វិចយហារសម្បាតេ សត្តិពលានុរូបា រចិតា

វិភាវនា និដ្ឋិតា.

បណ្ឌិតេហិ បន…បេ… គហេតព្ពាតិ.

៧. យុត្តិហារសម្បាតវិភាវនា

៥៧. យេន យេន វិចយហារសម្បាតេន សុត្តប្បទេសត្ថា អាចរិយេន វិចយិតព្ពា, អយម្បិ ច គាថា, សោ វិចយហារសម្បាតោ បរិបុណ្ណោ, "កតមោ យុត្តិហារសម្បាតោ"តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា "តត្ថ កតមោ យុត្តិហារសម្បាតោ"តិអាទិ វុត្តំ. អដ្ឋកថាយំ បន – "ឯវំ នានានយេហិ វិចយហារសម្បាតំ វិត្ថារេត្វា ឥទានិ យុត្តិហារសម្បាតាទីនិ ទស្សេតុំ 'តត្ថ កតមោ យុត្តិហារសម្បាតោ'តិអាទិ អារទ្ធ"ន្តិ (នេត្តិ. អដ្ឋ. ៥៧) វុត្តំ. តត្ថាតិ តេសុ ទេសនាហារសម្បាតាទីសុ សោឡសសុ ហារសម្បាតេសុ កតមោ សំវណ្ណនាវិសេសោ យុត្តិហារសម្បាតោ នាមាតិ បុច្ឆតិ, បុច្ឆិត្វា យស្មិំ សុត្តប្បទេសេ វុត្តានំ អត្ថានំ យុត្តិភាវោ វិចារេតព្ពោ, តំ សុត្តប្បទេសំ នីហរិតុំ –

"តស្មា រក្ខិតចិត្តស្ស, សម្មាសង្កប្បគោចរោ;

សម្មាទិដ្ឋិបុរេក្ខារោ, ញត្វាន ឧទយព្ពយំ;

ថិនមិទ្ធាភិភូ ភិក្ខុ, សព្ពា ទុគ្គតិយោ ជហេ"តិ. (ឧទា. ៣២; នេត្តិ. ៣១, ៤៤) –

វុត្តំ. តស្សំ គាថាយំ តស្មា អរក្ខិតចិត្តស្ស មារវសានុគតត្តា សតិសំវរវីរិយសំវរាទិវសេន ភិក្ខុ រក្ខិតចិត្តោ អស្ស ភវេយ្យ, តស្មា កាមវិតក្កាទិមិច្ឆាសង្កប្បគោចរស្ស មារវសានុគតត្តា នេក្ខម្មសង្កប្បាទិវសេន ភិក្ខុ សម្មាសង្កប្បគោចរោ អស្ស ភវេយ្យ, តស្មា មិច្ឆាទិដ្ឋិហតចិត្តស្ស មារវសានុគតត្តា យោនិសោមនសិការេន ភិក្ខុ ឧទយព្ពយំ ញត្វាន សម្មាទិដ្ឋិបុរេក្ខារោ អស្ស ភវេយ្យ, តស្មា ថិនមិទ្ធេន ហតចិត្តស្ស មារវសានុគតត្តា វីរិយវសេន ភិក្ខុ ថិនមិទ្ធាភិភូ អស្ស ភវេយ្យ, តាទិសោ ភិក្ខុ សព្ពា ទុគ្គតិយោ ជហេ ជហិស្សតីតិ អត្ថោ វេទិតព្ពោ.

"តស្សំ គាថាយំ កថំ យុត្តិភាវោ វិចារេតព្ពោ"តិ វត្តព្ពត្តា "តស្មា រក្ខិតចិត្តស្សា"តិអាទិ វុត្តំ. រក្ខិតចិត្តស្ស សម្មាសង្កប្បគោចរោ ភវិស្សតីតិ អត្ថោ យុជ្ជតិ ឯវ, នោ ន យុជ្ជតិ. មិច្ឆាសង្កប្បានម្បិ ជហិតត្តា សម្មាទិដ្ឋិបុរេក្ខារោ ហុត្វា វិហរន្តោ ឧទយព្ពយំ បដិវិជ្ឈិស្សតីតិ អត្ថោ យុជ្ជតិ សម្មាទិដ្ឋិបុរេក្ខារស្ស ឧទយព្ពយានុបស្សនាសម្ភវតោ. ឧទយព្ពយំ បដិវិជ្ឈន្តោ សព្ពា ទុគ្គតិយោ

ជហិស្សតីតិ អត្ថោ។ យុជ្ជតិ ឧទយព្ពយានុបស្សនានុក្កមេន អរិយមគ្គសម្ភវតោ។ សព្ពា ទុគ្គតិយោ ជហេត្តា សព្ពាតិ ទុគ្គតិវិនិបាតភយានិ សមតិក្កមិស្សតីតិ អត្ថោ។ យុជ្ជតិ សព្ពាសំ ទុគ្គតិវិនិបាតភយានំ អនុប្បជ្ជនតោ។

"ឯត្តកោវ យុត្តិហារសម្បាតោ បរិបុណ្ណោ"តិ វត្តព្ពត្តា "និយុត្តោ យុត្តិហារសម្បាតោ"តិ វុត្តំ។ យេន យេន សំវណ្ណនាវិសេសភូតេន យុត្តិហារសម្បាតេន សុត្តប្បទេសត្ថានំ យុត្តិភាវោ វិចារេតព្ពោ, សោ សោ សំវណ្ណនាវិសេសភូតោ យុត្តិហារសម្បាតោ និយុត្តោ យថារហំ និទ្ធារេត្វា យុញ្ជិតព្ពោតិ អត្ថោ គហេតព្ពោតិ។

ឥតិ យុត្តិហារសម្បាតេ សត្តិពលានុរូបា រចិតា

វិភាវនា និដ្ឋិតា។

បណ្ឌិតេហិ បន...បេ... គហេតព្ពោតិ។

៣. បទដ្ឋានហារសម្បាតវិភាវនា

៩៩. យេន យេន យុត្តិហារសម្បាតេន សុត្តប្បទេសត្ថានំ យុត្តិភាវោ អាចរិយេន វិភាវិតោ, អយម្បិ ច ញាតោ, សោ យុត្តិហារសម្បាតោ បរិបុណ្ណោ, "កតមោ បទដ្ឋានហារសម្បាតោ"តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា "តត្ថ កតមោ បទដ្ឋានោ ហារសម្បាតោ"តិ បុច្ឆតិ។

បុច្ឆិត្វា យស្មិំ សុត្តប្បទេសេ វុត្តានិ បទដ្ឋានានិ នីហរិតានិ, តំ សុត្តប្បទេសំ នីហរិតុំ "តស្មា រក្ខិតចិត្តស្ស, សម្មាសង្កប្បគោចរោតិ គាថា"តិ វុត្តំ។ គាថារេត្វា វុត្តោវ "កតមេ គាថាត្វា កតមេសំ ធម្មានំ បទដ្ឋានានី"តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា "តស្មា រក្ខិតចិត្តស្សា"តិអាទិ វុត្តំ។ "តស្មា រក្ខិតចិត្តស្សា"តិ សុត្តប្បទេសស្ស អត្ថភូតា ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារតា តិណ្ណំ សុចរិតានំ បទដ្ឋានំ នាម សុចរិតបារិបូរិយា អាសន្នការណត្តា។ "សម្មាសង្កប្បគោចរោ"តិ សុត្តប្បទេសស្ស អត្ថភូតា នេក្ខម្មសង្កប្បាទយោ សម្មាសង្កប្បា សមថស្ស បទដ្ឋានំ នាម កាមច្ឆន្ទអាទិនីវរណវិក្ខម្ភនស្ស អាសន្នការណត្តា។ "សម្មាទិដ្ឋិបុរេក្ខារោ"តិ សុត្តប្បទេសស្ស អត្ថភូតា កម្មស្សកតាសម្មាទិដ្ឋិ ច សប្បច្ចយនាមរូបទស្សនសម្មាទិដ្ឋិ ច វិបស្សនាយ បទដ្ឋានំ នាម អនិច្ចានុបស្សនាទីនំ វិសេសការណត្តា។ "ញាត្វាន ឧទយព្ពយ"ន្តិ សុត្តប្បទេសស្ស អត្ថភូតា ឧទយព្ពយានុបស្សនាបញ្ញា ទស្សនភូមិយា បទដ្ឋានំ នាម បឋមមគ្គាធិគមស្ស អាសន្នការណត្តា។ "ថិនមិទ្ធាភិភូ"តិ សុត្តប្បទេសស្ស អត្ថភូតំ ថិនមិទ្ធាភិភវនំ វីរិយស្ស បទដ្ឋានំ នាម អាសន្នការណត្តា។ "សព្ពា ទុគ្គតិយោ ជហេ"តិ សុត្តប្បទេសស្ស អត្ថភូតា បហាតព្ពជហនភាវនាយ អរិយមគ្គភាវនាយ បទដ្ឋានំ នាម បហាតព្ពប្បហានេន អរិយមគ្គភាវនាបារិបូរិសម្ភវតោ។

"ឯត្តកោវ បទដ្ឋានហារសម្បាតោ បរិបុណ្ណោ"តិ វត្តព្ពត្តា "និយុត្តោ បទដ្ឋានោ ហារសម្បាតោ"តិ វុត្តំ។ យេន យេន

សំវណ្ណនាវិសេសសង្ខាតេន បទដ្ឋានហារសម្បាតសង្ខាតេន សុត្តប្បទេសត្ថានិ បទដ្ឋានានិ នីហរិតានិ, សោ សោ សំវណ្ណនាវិសេសសង្ខាតោ បទដ្ឋានហារសម្បាតោ និយុត្តោ យថារហំ និទ្ធារេត្វា យុញ្ជិតព្វោតិ អត្ថោ គហេតព្វោតិ។

ឥតិ បទដ្ឋានហារសម្បាតេ សត្តិពលានុរូបា រចិតា

វិភាវនា និដ្ឋិតា។

បណ្ឌិតេហិ បន...បេ... គហេតព្វោតិ។

៥។ លក្ខណហារសម្បាតវិភាវនា

៩៥។ យេន យេន បទដ្ឋានហារសម្បាតេន សុត្តប្បទេសត្ថានិ បទដ្ឋានានិ អាចរិយេន និទ្ធារិតានិ, អម្ហេហិ ច ញាតានិ, សោ បទដ្ឋានហារសម្បាតោ បរិបុណ្ណោ, "កតមោ លក្ខណហារសម្បាតោ"តិ បុច្ឆិតព្វត្តា "តត្ថ កតមោ លក្ខណោ ហារសម្បាតោ"តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តេសុ ទេសនាហារសម្បាតាទីសុ សោឡសសុ ហារសម្បាតេសុ កតមោ សំវណ្ណនាវិសេសោ លក្ខណហារសម្បាតោ នាមាតិ បុច្ឆតិ។

"កតមេហិ សុត្តេហិ សមានលក្ខណា កតមេ ធម្មា វុត្តា"តិ បុច្ឆិតព្វត្តា "តស្មា"តិអាទិ វុត្តំ។ "តស្មា រក្ខិតចិត្តស្ស, សម្មាសង្កប្បគោចរោ"តិ សុត្តប្បទេសេន វុត្តំ ឥទំ រក្ខិតំ សតិន្ទ្រិយំ គហិតំ, សតិន្ទ្រិយេ គហិតេ សទ្ធាទិបញ្ចិន្ទ្រិយានិ គហិតានិ ភវន្តិ ឥន្ទ្រិយត្តេន សមានលក្ខណត្តា។ "សម្មាទិដ្ឋិបុរេក្ខារោ"តិ សុត្តប្បទេសេន វុត្តា សម្មាទិដ្ឋិ គហិតា, សម្មាទិដ្ឋិយា គហិតាយ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ គហិតោ ភវតិ។ តំ កិស្ស ហេតូតិ ការណំ បុច្ឆតិ។ បុច្ឆិត្វា ការណមាហ "សម្មាទិដ្ឋិតោ ហី"តិអាទិនា។ សម្មាទិដ្ឋិហេតុតោ សម្មាសង្កប្បោ ហិ យស្មា បភវតិ, តស្មា, សម្មាសង្កប្បតោ សម្មាវាចា ហិ យស្មា បភវតិ, តស្មា, សម្មាវាចាតោ សម្មាកម្មន្តោ ហិ យស្មា បភវតិ, តស្មា, សម្មាកម្មន្តតោ សម្មាអាជីវោ ហិ យស្មា បភវតិ, តស្មា, សម្មាអាជីវតោ សម្មាវាយាមោ ហិ យស្មា បភវតិ, តស្មា, សម្មាវាយាមតោ សម្មាសតិហិ យស្មា បភវតិ, តស្មា, សម្មាសតិតោ សម្មាសមាធិ ហិ យស្មា បភវតិ, តស្មា, សម្មាសមាធិតោ សម្មាវិមុត្តិ ហិ យស្មា បភវតិ, តស្មា, សម្មាវិមុត្តិតោ សម្មាវិមុត្តិញាណទស្សនំ ហិ យស្មា បភវតិ, តស្មា, អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ គហិតោ ភវតីតិ។

"ឯត្តកោវ លក្ខណហារសម្បាតោ បរិបុណ្ណោ"តិ វត្តព្វត្តា "និយុត្តោ លក្ខណោ ហារសម្បាតោ"តិ វុត្តំ។ យេន យេន សំវណ្ណនាវិសេសេន លក្ខណហារសម្បាតេន សុត្តប្បទេសត្ថា សមានលក្ខណេន គហិតា ភវន្តិ, សោ សោ សំវណ្ណនាវិសេសោ លក្ខណហារសម្បាតោ និយុត្តោ យថារហំ និទ្ធារេត្វា យុញ្ជិតព្វោតិ អត្ថោ គហេតព្វោតិ។

ឥតិ លក្ខណហារសម្បាតេ សត្តិពលានុរូបា រចិតា

វិភាវនា និដ្ឋិតា។

បណ្ឌិតេហិ បក...បេ... គហេតព្វាតិ។

៩។ ចតុព្យូហហារសម្បាតវិភាវនា

៩៥។ យេន យេន លក្ខណហារសម្បាតេន សុត្តប្បទេសត្ថា សមានលក្ខណេន គហិតា, សោ លក្ខណហារសម្បាតោ បរិបុណ្ណោ, “កតមោ ចតុព្យូហហារសម្បាតោ”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “តត្ថ កតមោ ចតុព្យូហោ ហារសម្បាតោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តេសុ ទេសនាហារសម្បាតាទីសុ សោឡសសុ ហារសម្បាតេសុ កតមោ និចណ្ណតាទិសេសោ ចតុព្យូហហារសម្បាតោ នាមាតិ បុច្ឆតិ។

“កតមស្មិំ សុត្តេ កតមេ និរុត្យាធិប្បាយនិទានបុព្វាបរានុសន្ធយោ និទ្ធារិតា”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “តស្មា”តិអាទិ វុត្តំ។ “តស្មា រក្ខិតចិត្តស្សា”តិ សុត្តប្បទេសេ “រក្ខិយតេ រក្ខិត”ន្តិ និរុត្តិ “បរិបាលិយតី”តិ ឥមិនា បរិយាយេន ទស្សេតិ, ឥតិសទ្ទស្ស អាទ្យត្ថត្តា “ចិន្តេតីតិ ចិត្តំ, អត្តនោ សន្តានំ ចិនោតីតិ ចិត្តំ, បច្ចយេហិ ចិតន្តិ ចិត្តំ, ចិត្តវិចិត្តដ្ឋេន ចិត្តំ, ចិត្តករណដ្ឋេន ចិត្តំ, រក្ខិតំ ចិត្តំ យស្សាតិ រក្ខិតចិត្តោ។ សម្មា សង្កប្បេតីតិ សម្មាសង្កប្បោ, គាវោ ចរន្តិ ឯត្ថាតិ គោចរោ, គោចរោ វិយាតិ គោចរោ, សម្មាសង្កប្បោ គោចរោ អស្សាតិ សម្មាសង្កប្បគោចរោ។ សម្មា បស្សតីតិ សម្មាទិដ្ឋិ, សម្មាទិដ្ឋិ បុរេក្ខារោ អស្សាតិ សម្មាទិដ្ឋិបុរេក្ខារោ។ ជានាតីតិ ញត្វាន។ ឧទយោ ច វយោ ច ឧទយព្វយំ។ ថិនញ្ច មិទ្ធញ្ច ថិនមិទ្ធំ, អភិភវតីតិ អភិភូ, ថិនមិទ្ធំ អភិភូតិ ថិនមិទ្ធាភិភូ។ ភិក្ខតីតិ ភិក្ខូ”តិ និរុត្តិបិ និទ្ទិដ្ឋា។ តេនាហ – “ឥតិ-សទ្ទោ អាទ្យត្ថោ”តិ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ៩៥)។ ឯសា វុត្តប្បការា បញ្ញត្តិ និរុត្តិ នាមាតិ និទ្ទិដ្ឋា។

ឥធ សុត្តប្បទេសេ ភគវតោ កោ អធិប្បាយោតិ ចេ បុច្ឆេយ្យ, យេ សប្បុរិសា សព្វាហិ ទុគ្គតីហិ បរិមុច្ចិតុកាមា ភវិស្សន្តិ, តេ សប្បុរិសា ធម្មចារិនោ រក្ខិតចិត្តា ភវិស្សន្តីតិ អយំ អធិប្បាយោ។ ឯត្ថ “តស្មា រក្ខិតចិត្តស្សា”តិអាទិសុត្តប្បទេសេ ភគវតោ អធិប្បាយោតិ និទ្ទិដ្ឋោ។

“កតមំ និទាន”ន្តិ ចេ បុច្ឆេយ្យ, កោកាលិកោ សារិបុត្តមោគ្គល្លានេសុ ថេរេសុ ចិត្តំ អរក្ខិត្វា បទោសយិត្វា មហាបទុមនិរយេ យស្មា ឧបបន្នោ, យស្មា ភគវា ច សតិអារក្ខេន សមន្នាគតោ សព្វា ទុគ្គតិយោ ជហតិ, តស្មា ច សព្វា ទុគ្គតិយោ ជហិតុកាមោ ភិក្ខុ សប្បុរិសោ រក្ខិតចិត្តោ អស្ស ភវេយ្យាតិ និទានំ និទ្ទិដ្ឋំ។

“កតមោ បុព្វាបរសន្ធី”តិ ចេ បុច្ឆេយ្យ, សុត្តម្ហិ ឯតិយា ចិត្តំ រក្ខិតព្វ”ន្តិ យំ វចនំ វុត្តំ, តេន បុព្វវចនេន អយំ “តស្មា រក្ខិតចិត្តស្ស...

បេ... សព្វា ទុគ្គតិយោ ជហេ”តិ សុត្តប្បទេសោ អនុសន្ធិ សំសន្ទតិ សមេតីតិ បុព្វាបរានុសន្ធិ និទ្ធារិតព្វោតិ។

“ឯត្តកោច ចតុព្យូហហារសម្បាតោ បរិបុណ្ណោ”តិ វត្តព្វត្តា “និយុត្តោ ចតុព្យូហោ ហារសម្បាតោ”តិ វុត្តំ។ យេន យេន សំវណ្ណនាវិសេសសង្ខេតេន ចតុព្យូហហារសម្បាតេន និរុត្យាធិប្បាយនិទានបុព្វាបរានុសន្ធិ និទ្ធារិតព្វោ, សោ សោ សំវណ្ណនាវិសេសសង្ខេតោ ចតុព្យូហហារសម្បាតោ និយុត្តោ យថារហំ និទ្ធារេត្វា យុញ្ជិតព្វោតិ អត្ថោ គហេតព្វោតិ។

ឥតិ ចតុព្យូហហារសម្បាតេ សត្តិពលានុរូបា រចិតា

វិភាវនា និដ្ឋិតា។

បណ្ឌិតេហិ បន...បេ... គហេតព្វោតិ។

៧. អាវដ្ដហារសម្បាតវិភាវនា

៩៥. យេន យេន ចតុព្យូហហារសម្បាតេន និរុត្យាធិប្បាយនិទានបុព្វាបរានុសន្ធយោ វិភត្តា, សោ ចតុព្យូហហារសម្បាតោ បរិបុណ្ណោ, “កតមោ អាវដ្ដហារសម្បាតោ”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “តត្ថ កតមោ អាវដ្ដោ ហារសម្បាតោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ កតមោ សំវណ្ណនាវិសេសោ អាវដ្ដហារសម្បាតោ ញាយតីតិ បុច្ឆតិ។

“កតមេ សុត្តត្ថា កថំ អាវដ្ដេតព្វា”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “តស្មា”តិអាទិ វុត្តំ។ នេក្ខម្មសង្កប្បសង្ខាតសម្មាសង្កប្បពហុលោ កាមវិតក្កាទិវសេន, អវិហិំសាសង្កប្បសង្ខាតសម្មាសង្កប្បពហុលោ មេត្តាទិវសេន អធិគតាយ ចិត្តេកគ្គតាយ ចិត្តំ ឋបេត្វា សំកិលេសតោ រក្ខិតចិត្តោ នាម ហោតិ, “តស្មា រក្ខិតចិត្តស្ស, សម្មាសង្កប្បគោចរោ”តិ ឥមិនា រក្ខិតចិត្តេន វុត្តេ សតិ យា ឯកគ្គតា អាវដ្ដេតព្វា, សា អយំ ឯកគ្គតា សមថោ។ “សម្មាទិដ្ឋិបុរេក្ខារោ”តិ ឥមិនា សម្មាទិដ្ឋិបុរេក្ខារេ វុត្តេ សតិ យា បញ្ញា អាវដ្ដេតព្វា, សា អយំ បញ្ញា វិបស្សនា។ “ញាត្វាន ឧទយព្វយ”ន្តិ ឥមិនា ឧទយព្វយញាណសមន្នាគតេន វុត្តេ សតិ យា ទុក្ខបរិជាននា អាវដ្ដេតព្វា, សា អយំ ទុក្ខបរិជាននា ទុក្ខបរិញ្ញា។ “ថិនមិទ្ធាភិភូ ភិក្ខូ”តិ ឥមិនា បុគ្គលាធិដ្ឋានេន យំ ថិនមិទ្ធាភិភវនំ វុត្តំ, ឥទំ ថិនមិទ្ធាភិភវនំ សមុទយប្បហានំ។ “សព្វា ទុគ្គតិយោ ជហេ”តិ ឥមិនា យោ សព្វទុគ្គតិជហនសង្ខាតោ អនុប្បាទោ វុត្តោ, សោ អយំ អនុប្បាទោ និរោធោ។ ឥតិ ទុក្ខបរិញ្ញាយ បរិញ្ញាតព្វំ ទុក្ខសច្ចំ អាវដ្ដេតព្វំ, សមុទយប្បហានេន បហាតព្វំ សមុទយសច្ចំ អាវដ្ដេតព្វំ, និរោធេន និរោធសច្ចំ អាវដ្ដេតព្វំ, សមថវិបស្សនាហិ មគ្គសច្ចំ អាវដ្ដេតព្វន្តិ ឥមានិ ចត្តារិ សច្ចានិ អាវដ្ដេតព្វានីតិ។

“ឯត្តកោច អាវដ្ដោ ហារសម្បាតោ បរិបុណ្ណោ”តិ វត្តព្វត្តា “និយុត្តោ អាវដ្ដោ ហារសម្បាតោ”តិ វុត្តំ។ យេន យេន

ᨶᩥᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨴᩥᩈᩮᩈᩈᨠ᩠ᨡᩮᨲᨶ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨸᩤᨲᩮᨶ ᩈᨾᨳᩣᨵᩮᨾᩣ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ , ᩈᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᨶᩥᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨴᩥᩈᩮᩈᩈᨠ᩠ᨡᩮᨲᩮᩣ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨸᩤᨲᩮᩣ ᨶᩥᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᨳᩣᩁᩉᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨵᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨿᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ᪨

ᩍᨲᩥ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨸᩤᨲᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩥᨻᩃᩣᨶᩩᩁᩪᨸᩣ ᩁᨧᩥᨲᩣ

ᩅᩥᨽᩣᩅᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩉᩥ ᨸᨶ...ᨸᩮ... ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ᪨

᪔᪨ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨸᩤᨲᩅᩥᨽᩣᩅᨶᩣ

᪔᪐᪨ ᨿᩮᨶ ᨿᩮᨶ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨸᩤᨲᩮᨶ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᩈᩮᩣ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨸᩤᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩮᩣ, “ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨸᩤᨲᩮᩣ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨸᩤᨲᩮᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨶᩥᩅᨱ᩠ᨱᨶᩣᨴᩥᩈᩮᩈᩮᩣ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩥᩉᩣᩁᩈᨾ᩠ᨸᩤᨲᩮᩣ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨

“ᨠᨲᨾᩮ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨠᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨿᩣ “ᨲᩈ᩠ᨾᩣ...ᨸᩮ... ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ”ᨲᩥ ᨣᩣᨳᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ, ᨲᩥᩔᩴ ᨣᩣᨳᩣᨿᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᩈᨲᩥᩈᩴᩅᩁᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᩋᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

ᨠᩥᩴ? “ᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ”ᨲᩥ ᨸᨴᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩈᨲᩥᩈᩴᩅᩁᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ “ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨴ᩠ᩅᩤᩁᩈᩴᩅᩁᩮᩣ...ᨸᩮ... ᨾᨶᩮᩣᨴ᩠ᩅᩤᩁᩈᩴᩅᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᨨᨻ᩠ᨻᩥᨵᩮᨶ ᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ “ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᨣᩮᩣᨧᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᨸᨴᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ “ᨶᩮᨠ᩠ᨡᨾ᩠ᨾᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩮᩣ ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨸᩤᨴ-ᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩮᩣ ᩋᩅᩥᩉᩥᩴᩈᩣᩈᨦ᩠ᨠᨸ᩠ᨸᩮᩣ”ᨲᩥ ᨲᩥᩅᩥᨵᩮᨶ ᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ “ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨸᩩᩁᩮᨠ᩠ᨡᩣᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᨸᨴᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨠᩩᩈᩃᨸᨬ᩠ᨬᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᨩᩤᨲᩥ “ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮ ᨬᩣᨱᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾᩩᨴᨿᩮ ᨬᩣᨱᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮ ᨬᩣᨱᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨣᩤᨾᩥᨶᩥᨸᨭᩥᨸᨴᩤᨿ ᨬᩣᨱᩴ, ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩮ ᨬᩣᨱᩴ, ᩋᨸᩁᨶ᩠ᨲᩮ ᨬᩣᨱᩴ, ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩣᨸᩁᨶ᩠ᨲᩮ ᨬᩣᨱᩴ, ᩍᨴᨸ᩠ᨸᨧ᩠ᨧᨿᨲᩤᨸᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᨬᩣᨱᩴ”ᨶ᩠ᨲᩥ (ᨵ᪨ ᩈ᪨ ᪑᪐᪙᪑) ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩥᨵᩮᨶ ᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ “ᨬᨲ᩠ᩅᩤᨶ ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨴᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩴ ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿᨬᩣᨱᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨩᩤᨲᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᩈᩅᩥᨵᩮᨶ ᩏᨴᨿᨻ᩠ᨻᨿᨬᩣᨱᩮᨶ ᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ “ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩣᨽᩥᨽᩪ”ᨲᩥ ᨸᨴᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩣᨽᩥᨽᩅᨶᩴ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨩᩤᨲᩴ “ᩈᩮᩣᨲᩣᨸᨲ᩠ᨲᩥᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩮᨶ ᩈᨠᨴᩣᨣᩤᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩮᨶ ᩋᨶᩣᨣᩤᨾᩥᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩮᨶ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨣ᩠ᨣᨬᩣᨱᩮᨶ”ᨲᩥ ᨧᨲᩩᨻ᩠ᨻᩥᨵᩮᨶ ᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩈᨲᩥᩈᩴᩅᩁᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᨸᨠ᩠ᨡᩮᩣ “ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩮᩣ ᩈᨲᩥᩈᩴᩅᩁᩮᩣ, ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩮᩣ ᩈᨲᩥᩈᩴᩅᩁᩮᩣ”ᨲᩥ ᨴ᩠ᩅᩥᨵᩮᨶ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩮᩣ ᩈᨲᩥᩈᩴᩅᩁᩮᩣ

កាមាវចរោ ចាតិ ឯកវិធេន វិភជិតព្វោ។ លោកុត្តរោ សតិសំវរោ “ទស្សនក្ខមិ, ភាវនាក្ខមី”តិ ទ្វិធេន វិភជិតព្វោ។ កាមាវចរោ សតិសំវរោ “កាយានុបស្សនាសតិសំវរោ វេទនានុបស្សនាសតិសំវរោ ចិត្តានុបស្សនាសតិសំវរោ ធម្មានុបស្សនាសតិសំវរោ”តិ ចតុព្វិធេន វិភជិតព្វោ។ លោកុត្តរោ សតិសំវរោបិ តថា ចតុព្វិធេន វិភជិតព្វោ។ សម្មាសង្កប្បសម្មាទិដ្ឋិយោបិ លោកិយលោកុត្តរភេទេន ទ្វិធាទិភេទេន វិភជិតព្វា។ បទដ្ឋានេនបិ បទដ្ឋានហារសម្បាតេ វុត្តនយេន វិភជិតព្វា។

អកុសលបក្ខេ “អរក្ខិតេន ចិត្តេនា”តិ បទេន វុត្តោ អសំវរោ “ចក្ខុអសំវរោ ...បេ... កាយអសំវរោ, ចោបនកាយអសំវរោ, វាចាអសំវរោ, មនោអសំវរោ”តិ អដ្ឋវិធេន វិភជិតព្វោ។ “មិច្ឆាទិដ្ឋិហតេនា”តិ បទេន គហិតោ មិច្ឆាសង្កប្បោ “កាមវិតក្កោ ព្យាបាទវិតក្កោ វិហិំសាវិតក្កោ”តិ តិវិធេន វិភជិតព្វោ។ “មិច្ឆាទិដ្ឋី”តិ បទេន វុត្តា មិច្ឆាទិដ្ឋិ “ទុក្ខេ អញ្ញាណំ...បេ... ឥទប្បច្ចយតាបដិច្ចសមុប្បន្នេសុ ធម្មេសុ អញ្ញាណ”ន្តិ អដ្ឋវិធេន វិភជិតព្វា, ទ្វាសដ្ឋិទិដ្ឋិវិធេនបិ វិភជិតព្វា។ ថិនមិទ្ធំ បច្ចាវិធេន សសង្ខារិកវិធេន វិភជិតព្វំ។

“ឯត្តកោវ វិភត្តិហារសម្បាតោ បរិបុណ្ណោ”តិ វត្តព្វត្តា “និយុត្តោ វិភត្តិហារសម្បាតោ”តិ វុត្តំ។ យេន យេន សំវណ្ណនាវិសេសេន វិភត្តិហារសម្បាតេន សុត្តប្បទេសត្ថោ វិភត្តោ, សោ សោ សំវណ្ណនាវិសេសោ វិភត្តិហារសម្បាតោ និយុត្តោតិ យថារហំ និទ្ធារេត្វា យុញ្ជិតព្វោតិ អត្ថោ គហេតព្វោតិ។

ឥតិ វិភត្តិហារសម្បាតេ សត្តិពលានុរូបា រចិតា

វិភាវនា និដ្ឋិតា។

បណ្ឌិតេហិ បន...បេ... គហេតព្វោតិ។

៥. បរិវត្តនហារសម្បាតវិភាវនា

៩៧. យេន យេន វិភត្តិហារសម្បាតេន សុត្តប្បទេសត្ថោ វិភត្តោ, សោ វិភត្តិហារសម្បាតោ បរិបុណ្ណោ, “កតមោ បរិវត្តនហារសម្បាតោ”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “តត្ថ កតមោ បរិវត្តនោ ហារសម្បាតោ”តិអាទិ វុត្តំ។

“កតមេ សុត្តប្បទេសត្ថា កថំ បរិវត្តេតព្វា”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “តស្មា”តិអាទិ វុត្តំ។ យា “តស្មា...បេ... គោចរោ”តិ គាថា វុត្តា, តាយ គាថាយ យា សមថវិបស្សនា និទ្ទិដ្ឋា, តាយ សមថវិបស្សនាយ ភាវិតាយ អកុសលានំ និរោធោ ផលំ បយោជនំ ហោតិ, បរិញ្ញាតំ ទុក្ខំ ហោតិ, សមុទយោ បហីនោ ហោតិ, មគ្គោ ភាវិតោ ហោតីតិ បរិវត្តេតព្វោ។ បដិបក្ខេ បន សមថវិបស្សនាយ អភាវិតាយ

អកុសលិត អតិទេវាននា, អបរិន្នាតំ ទុក្ខំ, សមុទយោ អប្បហីនោ, មគ្គោ អភាចិតោ ទោវាតីតិ បរិចត្តិតន្តោ៍

“ទុត្តកោច បរិចត្តកហារសម្បាតោ បរិបុណ្ណោ”តិ ចត្តន្តតា “តិយុត្តោ បរិចត្តកោ ហារសម្បាតោ”តិ ទុត្តំ៍ ទោយត ទោយត និចណ្ណុតាចិសេសក្ខុតោត បរិចត្តកហារសម្បាតោត ស្វុត្តប្បទេសត្វា បរិចតេ្តតន្តោ, សោ សោ និចណ្ណុតាចិសេសក្ខុតោ បរិចត្តកហារសម្បាតោ តិយុត្តោ យធារទំ តឹហរិត្វា យុន្ជិតន្តោតិ អទត្វា កទេហតន្តោតិ៍

ឞតិ បរិចត្តកហារសម្បាតេ សត្តិពលិត្ថុបិ ទចិតា

ចិកាចនា តិដ្ឋិតា៍

បណ្ហិតេហិ បត...បេ... កទេហតន្តោតិ៍

១០៍ ទេចចនហារសម្បាតចិកាចនា

លិ៧៍ ទោយត ទោយត បរិចត្តកហារសម្បាតោត ស្វុត្តប្បទេសត្វា បរិចតេ្តតន្តោ, សោ បរិចត្តកោ ហារសម្បាតោតិ បរិបុណ្ណោ, “កតមោ ទេចចនោ ហារសម្បាតោ”តិ បុច្ឆិតន្តតា “តត្វ កតមោ ទេចចនោ ហារសម្បាតោ”តិអាទិ ទុត្តំ៍

“កតមេសំ ស្វុត្តប្បទេសត្វានំ, ស្វុត្តបទានំ ចា កតមានិ ទេចចនានី”តិ បុច្ឆិតន្តតា “តស្មា”តិអាទិ ទុត្តំ៍ យា “តស្មា...បេ... កោចទេរា”តិ កាធា ទុត្តា, តាយ កាធាយ “រក្ខិតចិត្តស្សា”តិ បទេន ទុត្តស្ស ចិត្តស្ស, “រក្ខិតចិត្តស្សា”តិ ទុត្វ ចិត្តស្ស បទស្ស ចា “ចិត្តំ...បេ... ចិញ្ញាណំតត្ត”ន្តិ ឃំ ចនត់ ទុត្តំ, ឮនំ ចនត់ ទេចចនត់, “យានសំ ហទយ”ន្តិអាទិចនតយ្បិ (ធ៍ ស៍ ១លិ, ៩១) ចិត្តស្ស ទេចចនត់៍ “សម្មាសង្កប្បកោចទេរា”តិ ទុត្វ សម្មាសង្កប្បស្ស “នេក្ខម្មសង្កប្បោ អព្យាបាទសង្កប្បោ អចិហិំសាសង្កប្បោ”តិ ឃំ ចនត់ ទុត្តំ, ឮនំ ចនត់ ទេចចនត់, “តក្កោ ចិតក្កោ”តិអាទិ (ធ៍ ស៍ លិ) ចនតយ្បិ សម្មាសង្កប្បស្ស ទេចចនត់៍ “សម្មាទិដ្ឋិបុរេក្ខាទេរា”តិ ទុត្វ សម្មាទិដ្ឋិបទស្ស “សម្មាទិដ្ឋិ នាម បញ្ញា បញ្ញាបត្វំ បញ្ញាពលក្កោ បញ្ញារតន់ បញ្ញាបទោតោ បញ្ញាបាសាទោ”តិ ឃំ ចនត់ ទុត្តំ, ឮនំ ចនត់ ទេចចនត់, “បញ្ញា បជានតា ចិចេយោ”តិអាទិ (ធ៍ ស៍ ១៩) ចនតយ្បិ សម្មាទិដ្ឋិបទស្ស ទេចចនត់៍ “ចិត់ ចិយតា ចិយិតត្តំ ចិត្តស្ស, ចិត្តស្ស អកល្លតា អកម្មញ្ញតា ឆ្នាទោហា បរិយោនាទោហា អន្តោសង្កោចោ”តិ (ធ៍ ស៍ ១១៩១-១១៩៣) ឃំ ចនត់ ទុត្តំ, ឮនំ ចនត់ ចិតស្ស ទេចចនត់៍ “កាយស្ស អកល្លតា អកម្មញ្ញតា កាយាលសិយំ សោប្បំ ស្វុបតា ស្វុប្បិតត្ត”ន្តិ (ធ៍ ស៍ ១១៩៣) ឃំ ចនត់ ទុត្តំ, ឮនំ ចនត់ មិទ្ធស្ស ទេចចនត់៍ “កិល្លោកោ កិល្ល”តិអាទិកំ (បារា៍ ៣៥; ចិក៍ ៥១០) ឃំ ចនត់ ទុត្តំ, ឮនំ ចនត់ កិល្លបទស្ស ទេចចនត់៍ “ទុគ្គតិ អបាយោ ចិតិបាតោ ចដ្ឋទុក្ខំ និសាទេរា”តិអាទិកំ ឃំ ចនត់ ទុត្តំ, ឮនំ ចនត់ ទុគ្គតិបទស្ស ទេចចនត់៍ ឮតិ ទេចចនានិ តឹហរិតានិ៍

“ឯត្តកេន វេវចនហារសម្បាតោ បរិបុណ្ណោ”តិ វត្តព្ពត្តា “និយុត្តោ វេវចនោ ហារសម្បាតោ”តិ វុត្តំ។ យេន យេន សំវណ្ណនាវិសេសភូតេន វេវចនហារសម្បាតេន វេវចនានិ នីហរិតានិ, សោ សោ សំវណ្ណនាវិសេសភូតោ វេវចនហារសម្បាតោ និយុត្តោ យថាសម្ភវំ នីហរិត្វា យុញ្ជិតព្វោតិ អត្ថោ គហិតោតិ។

ឥតិ វេវចនហារសម្បាតេ សត្តិពលានុរូបា រចិតា

វិភាវនា និដ្ឋិតា។

បណ្ឌិតេហិ បន...បេ... គហេតព្វោតិ។

១១. បញ្ញត្តិហារសម្បាតវិភាវនា

៦៩. យេន យេន វេវចនហារសម្បាតេន វេវចនានិ និទ្ធារិតានិ, សោ វេវចនហារសម្បាតោ បរិបុណ្ណោ, “កតមោ បញ្ញត្តិហារសម្បាតោ”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “តត្ថ កតមោ បញ្ញត្តិហារសម្បាតោ”តិអាទិ វុត្តំ។

“កតមា សុត្តប្បទេសភូតា បញ្ញត្តិ កតមេសំ ធម្មានំ បញ្ញត្តី”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “តស្មា”តិអាទិ វុត្តំ។ “តស្មា រក្ខិតចិត្តស្សា”តិ បញ្ញត្តិ សតិយា បទដ្ឋានស្ស រក្ខិតព្វស្ស ចិត្តស្ស បញ្ញាបនតោ សតិយា បទដ្ឋានបញ្ញត្តិ នាម។ សតិយា ហិ រក្ខិតព្វំ ចិត្តំ សតិយា បទដ្ឋានំ អធិដ្ឋានំ នាម។ តេនាហ អដ្ឋកថាយំ – “អធិដ្ឋហិត្វា រក្ខន្តិយា សតិយា រក្ខិយមានំ ចិត្តំ តស្សា អធិដ្ឋានំ វិយ ហោតី”តិ។ “សម្មាសង្កប្បគោចរោ”តិ បញ្ញត្តិ សមថស្ស ភាវនាយ បញ្ញាបនតោ សមថស្ស ភាវនាបញ្ញត្តិ នាម។ “សម្មាទិដ្ឋិបុរេក្ខារោ, ញត្វាន ឧទយព្វយ”ន្តិ បញ្ញត្តិ ទស្សនភូមិយា និក្ខេបស្ស បញ្ញាបនតោ និក្ខេបបញ្ញត្តិ នាម។ “ថិនមិទ្ធាភិភូ ភិក្ខូ”តិ សមុទយស្ស អនវសេសប្បហានស្ស បញ្ញាបនតោ អនវសេសប្បហានបញ្ញត្តិ នាម។ “សព្វា ទុគ្គតិយោ ជហេ”តិ បញ្ញត្តិ មគ្គស្ស អរិយមគ្គស្ស ភាវនាយ បញ្ញាបនតោ ភាវនាបញ្ញត្តិ នាម។

“ឯត្តកេន បញ្ញត្តិហារសម្បាតោ បរិបុណ្ណោ”តិ វត្តព្ពត្តា “និយុត្តោ បញ្ញត្តិហារសម្បាតោ”តិ វុត្តំ។ យេន យេន សំវណ្ណនាវិសេសភូតេន បញ្ញត្តិហារសម្បាតេន បញ្ញត្តិប្បភេទា និទ្ធារិតា, សោ សោ សំវណ្ណនាវិសេសភូតោ បញ្ញត្តិហារសម្បាតោ និយុត្តោ យថារហំ និទ្ធារេត្វា យុញ្ជិតព្វោតិ អត្ថោ គហេតព្វោតិ។

ឥតិ បញ្ញត្តិហារសម្បាតេ សត្តិពលានុរូបា រចិតា

វិភាវនា និដ្ឋិតា។

ປຓ຺ຑິເຕຫິ ປນ...ເປ... ກເຖຕພ຺ພາຕິ.

໑໗. ລກ຺ຂຓຫາຣສມ຺ປາຕວິພາວນາ

໕໑. ເຍນ ເຍນ ປຍ຺ຍຕ຺ຕິຫາຣສມ຺ປາເຕນ ປຍ຺ຍຕ຺ຕິປ຺ປເພທາ ນິທ຺ທາຣິຕາ, ໂສ ປຍ຺ຍຕ຺ຕິຫາຣສມ຺ປາໂຕ ປຣິປຸຓ຺ໂຓ, "ກຕໂມ ລກ຺ຂໂຓ ຫາຣສມ຺ປາໂຕ"ຕິ ປຸຈ຺ຉິຕ຺ວາ "ຕຕ຺ຖ ກຕໂມ ລກ຺ຂໂຓ ຫາຣສມ຺ປາໂຕ"ຕິອາທິມາຫ.

"ຕຕ຺ຖ ຕິສ຺ສໍ ຄາຖາຍໍ ກຕມານິ ອິນ຺ທ຺ຣິຍານິ ນິທ຺ທາເຣຕ຺ວາ ກຕເມຫິ ນິທ຺ທາຣິເຕຫິ ສເມຫິ ລກ຺ຂເຓຫີ"ຕິ ປຸຈ຺ຉິຕ຺ວາ "ຕສ຺ມາ"ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຍາ "ຕສ຺ມາ ຣກ຺ຂິຕຈິຕ຺ຕສ຺ສາ"ຕິອາທິກາ ຄາຖາ ວຸຕ຺ຕາ, ຕິສ຺ສໍ ຄາຖາຍໍ "ຕສ຺ມາ...ເປ... ປຸເຣກ຺ຂາໂຣ"ຕິ ສຸຕ຺ຕປ຺ປເທເສ ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິ ກຖິຕາ, ສມ຺ມາທິຏ຺ຐິຍາ ກຖິຕາຍ ປຍ຺ຈິນ຺ທ຺ຣິຍານິ ສທ຺ທາທິປຍ຺ຈິນ຺ທ຺ຣິຍານິ ກຖິຕານິ ພວນ຺ຕິ.

ຕານິເຍວ ສທ຺ທາທິປຍ຺ຈິນ຺ທ຺ຣິຍານິ ວິຊ຺ຊາຍ ອຸປກາຣຕ຺ຕາ ຈ ປທ຺ຏ຺ຐານຕ຺ຕາ ຈ ວິຊ຺ຊາ ພວນ຺ຕິ, ວິຊ຺ຊຸປ຺ປາທາ ຕາທິສາຍ ວິຊ຺ຊາຍ ອຸປ຺ປາທາ ອຸປ຺ປາທເຫຕຸໂຕ ອວິຊ຺ຊານິໂຣໂທ ສມ຺ພວຕິ, ອວິຊ຺ຊານິໂຣທາ ສງ຺ຂາຣນິໂຣໂທ ສມ຺ພວຕິ...ເປ... ຊາຕິນິໂຣທາ ຊຣາມຣຓນິໂຣໂທ ສມ຺ພວຕີຕິ. ອຍໍ ລກ຺ຂໂຓ ປຏິຈ຺ຈສມຸປ຺ປາເທນ ປຍ຺ຈິນ຺ທ຺ຣິຍານໍ ລກ຺ຂໂຓ ນາມ.

ຕານິເຍວ ປຍ຺ຈິນ຺ທ຺ຣິຍານິ ສີລກ຺ຂນ຺ເທນ ສມາທິກ຺ຂນ຺ເທນ ປຍ຺ຍາກ຺ຂນ຺ເທນ ຕີຫິ ຂນ຺ເທຫິ ສງ຺ຄຫິຕານິ ພວນ຺ຕິ ສທ຺ທາວີຣິເຍຫິ ສີລສມ຺ພວໂຕ, ສຕິຍາ ຈ ປຍ຺ຍານຸວຕ຺ຕກຕ຺ຕາ. ອຍໍ ລກ຺ຂໂຓ ຂນ຺ເທຫິ ປຍ຺ຈິນ຺ທ຺ຣິຍານໍ ລກ຺ຂໂຓ ນາມ.

ຕານິເຍວ ປຍ຺ຈິນ຺ທ຺ຣິຍານິ ສງ຺ຂາຣປຣິຍາປນ຺ນານິ ພວນ຺ຕິ. ເຍ ສງ຺ຂາຣາ ອນາສວາ ພວນ຺ຕິ, ພວງ຺ຄາ ພວເຫຕຸ ໂນ ພວນ຺ຕິ, ເຕ ອນາສວາ ສງ຺ຂາຣາ ທມ຺ມທາຕຸສງ຺ຄຫິຕາ ພວນ຺ຕິ ທມ຺ມທາຕຸຍາ ອນ຺ໂຕຄທຕ຺ຕາ. ອຍໍ ລກ຺ຂໂຓ ທາຕູຫິ ປຍ຺ຈິນ຺ທ຺ຣິຍານໍ ລກ຺ຂໂຓ ນາມ.

ສາ ອນາສວາ ທມ຺ມທາຕຸ ທມ຺ມາຍຕນປຣິຍາປນ຺ນາ ພວຕິ, ຍໍ ອາຍຕນໍ ອນາສວໍ ພວຕິ, ພວງ຺ຄໍ ພວເຫຕຸ ໂນ ພວຕິ. ອຍໍ ລກ຺ຂໂຓ ອາຍຕເນຫິ ທມ຺ມທາຕຸຍາ ລກ຺ຂໂຓ ນາມ.

"ວຸຕ຺ໂຕ ໂຂ ລກ຺ຂໂຓ ຫາຣສມ຺ປາໂຕ ປຣິປຸຓ຺ໂຓ"ຕິ ວຕ຺ວາ "ນິຍຸຕ຺ໂຕ ລກ຺ຂໂຓ ຫາຣສມ຺ປາໂຕ"ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ເຍນ ເຍນ ສໍວຓ຺ຓນາວິເສສສງ຺ເຂເຕນ ລກ຺ຂຓຫາຣສມ຺ປາເຕນ ສຸຕ຺ຕປ຺ປເທສຕ຺ໂຖ ລກ຺ຂິຕພ຺ພາ, ໂສ ໂສ ສໍວຓ຺ຓນາວິເສສສງ຺ໂຂ ລກ຺ຂໂຓ ຫາຣສມ຺ປາໂຕ ນິຍຸຕ຺ໂຕ ຍຖາຣຫໍ ນິທ຺ທາເຣຕ຺ວາ ຍຸຍ຺ຊິຕພ຺ພາຕິ ອຕ຺ໂຖ ກເຖຕພ຺ພາຕິ.

ញ្ញតិ ញ្ញតរណហារនយ្យាតេ នត្តិពលិត្រូបិ រធិតា

ចិកាចតា តិដ្ឋិតា៍

បល្លិតេហិ បត...បេ... គតេហតេឡាតិ៍

ញ្ញតោ បដ្ឋាយ "តត្ថ គតយោ"តិអាឌិអត្រុបត្ត្យេត្វា ច បរិយោយាតេ "តិឃុត្តោ"តិអាឌិអត្រុបត្ត្យេត្វា ច ចុត្តតយាត្រុនាតេរតេច ចិញ្ញោតេឡោ៍ គត្វធិ គត្វធិ បិតេធ អបិគេដំរោយច យធាពល៌ គធឃិស្សាយ៍

១៧៍ នេរាឆតហារនយ្យាតចិកាចតា

៤៥៍ យត្វាតិ យស្មិំ បតេញ្ញា អារេប្ផា អតេត្វា ហ្នុតេន្ត្ថា បរិបុតេណ្ណា, តេរា បតេញ្ញា តិរេចតេរនតេតា ចិស្សជ្ជិតេតា កចតិ៍ យត្វ បតេញ្ញាបត អារេប្ផា អតេត្វា ត ហ្នុតេន្ត្ថា អបរិបុតេណ្ណា គេគាធិ ចិស្សតេជ្ជតេឡោ អចនិតេដ្ឋា, តេរា បតេញ្ញា តាច ចិស្សជ្ជិតេតា ត កចតិ៍

១៨៍ បរិក្ខារហារនយ្យាតចិកាចតា

៤៤៍ "តន្ថា រក្លិតចិត្តន្ស្សា"តិ បតេឆត តេយា នតិរំចតេរា ចុតេត្តា, អយំ នតិរំចតេរា នយឆ្ស្ស បរិក្ខារតេរា៍ "នយ្ខានក្ខប្បតេគាចតេរា"តិ បតេឆត តេយា នយ្ខានក្ខតេប្បា ចុតេត្តា, តេរា នយ្ខានក្ខតេប្បា ចិបស្សតាយ បរិក្ខារតេរាតិ ចិកខិត្វា តេយាតេឌតេឡោ៍

១៩៍ នយាតេរាបតហារនយ្យាតចិកាចតា

៤៦៍ "តន្ខារក្លិតចិត្តន្ស្សា"តិ បតេឆត យំ រក្លិតចិត្តំ ចុត្តំ, តំ រក្លិតចិត្តំ តិណ្ណំ ហ្នុចរិតាតំ គយ្ខាតំ បដ្ឋាតំ៍ នយ្ខាឌិដ្ឋិយា កាចិតាយ អរិតេយា អដ្ឋក្ថិតេកា យតេក្កា កាចិតេតា កចតិ ឲគេតា កាចិតឡត្តា, បដ្ឋាតគារណត្តា ច៍ តេតត ចុត្តំ – "នយ្ខាឌិដ្ឋិតេតា ហិ"តិអាឌិ៍ យស្ស អរហតេតា នយាឌិចិយុត្តិ កចតិ, អយំ អរហា អត្រុបិឌិតេនតេរា បុក្កតេលិ, អយំ នយាឌិចិយុត្តិ អត្រុបិឌិតេនរា តិឡោតឆាត្យ៍

"តេឆរតាហារនយ្យាតាឌិតេកា ហារនយ្យាតេតា តេយត តេរាត្យអនប្បតេកឆកាតេចត ហ្នុត្តប្បតេឆនតេត្វ តិន្ត្ថាតេទ្វា យុន្ជិតេតា, តេរាត្យអនប្បតេកឆកាតេចា តេគត អតេយត្តិ នដ្ឋហិតេឡោ"តិ ចត្តឡត្តា "តេតតាហា"តិអាឌិ ចុត្តំ៍ តេតត តេរាត្យអនប្បតេកឆកាតេចត អាយន្ខា យហាគដ្ឋាតេតា "តេរាត្យអន...បេ... ហ្នុត្ត"ត្តិ យំ ចចតំ អាហ, តេតត ចចតេតត តេរាត្យអនប្បតេកឆកាតេចា ត្យតេយត្តិ នដ្ឋហិតេឡោ៍

“ឯត្តកោច ហារសម្បាតោ បរិបុណ្ណោ”តិ ចត្តត្ថត្តា “និយុត្តោ ហារសម្បាតោ”តិ វុត្តំ។ តេន តេន វិចណ្ណតាចិតេសសក្ខេតត

ចេសតាហារសម្បាតេតត វុត្តប្បចេសត្វា និទ្ធារិតា, តេសា តេសា វិចណ្ណតាចិតេសសក្ខេតា ចេសតាហារសម្បាតាទិហារសម្បាតោ និយុត្តោ

យថារហំ និទ្ធារេត្វា យុញ្ជិតព្វោតិ អត្ថោ ពេហតព្វោ, អដ្ឋកថាយញ្ច (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ សិ៦, សិ៩) តថា និទ្ធារេត្វា យុញ្ជិតោតិ។

ពាតិ ចេសតាហារសម្បាតាទិហារសម្បាតោ សត្តិពាលិភាវិប៊ី

រចិតា ចិការតា និដ្ឋិតា។

បណ្ឌិតេហិ បត អដ្ឋកថាដីកាភាសាតេត ពន្ធិត្វា ចិត្តារេតា ចិកខិត្វា ពេហតព្វោតិ។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

“កតមំ នន្ទិយាវដ្ដនយសមុដ្ឋាន”ន្តិ បុច្ឆិត្វា បឋមំ នន្ទិយាវដ្ដនយសមុដ្ឋានំ ទស្សេតុំ “បុព្ពា កោដិ ន បញ្ញាយតី”តិអាទិ វុត្តំ។ នន្ទិយាវដ្ដនយសមុដ្ឋានភូតាយ អវិជ្ជាយ ច តណ្ហាយ ច បុព្ពា កោដិ “អសុកស្ស ពុទ្ធស្ស ភគវតោ ឧប្បជ្ជនកាលេ ឧប្បន្នា, អសុកស្ស ចក្កវត្តិនោ ឧប្បជ្ជនកាលេ ឧប្បន្នា”តិ ន បញ្ញាយតិ កោដិយា អភាវតោតិ យោជនា។ “អវិជ្ជាតណ្ហាសុ កតមា នីវរណំ, កតមា សំយោជន”ន្តិ បុច្ឆិត្វា “តត្ថ អវិជ្ជា នីវរណំ តណ្ហា សំយោជន”ន្តិ វុត្តំ។ តត្ថាតិ តាសុ អវិជ្ជាតណ្ហាសុ។ អាទីនវបដិច្ឆាទិកត្តា អវិជ្ជា នីវរណំ។ ភវេសុ សំយោជនតោ តណ្ហា សំយោជនំ។ “អវិជ្ជានីវរណា សត្តា កិំ វិចរន្តិ, កិំ វុច្ចន្តិ, តណ្ហាសំយោជនា សត្តា កិំ វិចរន្តិ កិំ វុច្ចន្តី”តិ បុច្ឆិត្វា “អវិជ្ជានីវរណា សត្តា”តិអាទិ វុត្តំ។ អវិជ្ជានីវរណមេតេសមត្ថីតិ អវិជ្ជានីវរណា។ អវិជ្ជាយ សំយុត្តា វិយ បវត្តា អវិជ្ជាយ អភិភវិតសត្តស្ស សំយុត្តា វិយ បវត្តា សត្តា អវិជ្ជាបក្ខេន វិបល្លាសេន ទិដ្ឋាទិអភិនិវេសវត្ថុភូតេ រូបាទិអារម្មណេ វិចរន្តិ វិវិធា ចរន្តិ បវត្តន្តិ, តេ ទិដ្ឋាទិអភិនិវេសវន្តា វិចរន្តា សត្តា “ទិដ្ឋិចរិតា”តិ វុច្ចន្តិ។ តណ្ហាសំយោជនមេតេសមត្ថីតិ តណ្ហាសំយោជនា។ តណ្ហាយ សំយុត្តា វិយ បវត្តា, តណ្ហាយ វា អារម្មណភូតេ វត្ថុកាមេ សំយុត្តា វិយ បវត្តា សត្តា តណ្ហាបក្ខេន អដ្ឋសតតណ្ហាវិចរិតេន អារម្មណភូតេ វត្ថុស្មិំ វិចរន្តិ បវត្តន្តីតិ អត្ថោ។

“ទិដ្ឋិចរិតា សត្តា កំ បដិបត្តិំ អនុយុត្តា វិហរន្តិ, តណ្ហាចរិតា សត្តា កំ បដិបត្តិំ អនុយុត្តា វិហរន្តី”តិ បុច្ឆិត្វា “ទិដ្ឋិចរិតា”តិអាទិ វុត្តំ។ ទិដ្ឋិចរិតា សត្តា ឥតោ សាសនតោ ពហិទ្ធា បព្ពជិតា ហោន្តាបិ “សុខេន អធិគន្តព្ពំ សុខំ នត្ថិ, ទុក្ខេន អធិគន្តព្ពំ សុខំ បន អត្ថី”តិ មតិំ ករោន្តា អត្តកិលមថានុយោគំ បញ្ចាតបាទិបដិបត្តិំ អនុយុត្តា វិហរន្តិ។ តណ្ហាចរិតា សត្តា ឥតោ សាសនតោ ពហិទ្ធា បព្ពជិតា ហោន្តាបិ “កាមេ បដិសេវន្តា លោកំ វឌ្ឍាបេន្តា ពហុំ បុញ្ញំ វឌ្ឍាបេន្តី”តិ មតិំ ករោន្តា កាមេសុ កាមសុខល្លិកានុយោគំ បដិបត្តិំ អនុយុត្តា វិហរន្តិ។

“កស្មា ទិដ្ឋិចរិតា តថាវិធំ បដិបត្តិំ អនុយុត្តា វិហរន្តិ, កស្មា តណ្ហាចរិតា តថាវិធំ បដិបត្តិំ អនុយុត្តា វិហរន្តី”តិ បុច្ឆិត្វា “តត្ថ កិំ ការណ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថាតិ តត្ថ តេសុ ទិដ្ឋិចរិតតណ្ហាចរិតេសុ។ យំ យស្មា ការណា វិហរន្តិ, តំ ការណំ កិន្តិ បុច្ឆតិ។ ឥតោ សាសនតោ ពហិទ្ធា យេសំ បុគ្គលានំ សច្ចវវត្ថានំ នត្ថិ, ចតុសច្ចប្បកាសកា ទេសនា ច អត្ថិ, សមថវិបស្សនាភាវនាសល្លី វា ឧបសមសុខប្បត្តិ វា ទេសនា អត្ថិ, តេ បុគ្គលា ឧបសមសុខស្ស អនធិគន្តា វិបរីតចេតា ហុត្វា ឯវំ អាហំសុ “សុខេន អធិគន្តព្ពំ សុខំ នត្ថិ , ទុក្ខេន អធិគន្តព្ពំ សុខំ នាម អត្ថី”តិ។ តេ ឯវំសញ្ញី ឯវំទិដ្ឋី ទុក្ខេន សុខំ បត្ថយមានា ហុត្វា អត្តកិលមថានុយោគមនុយុត្តា វិហរន្តិ។ ឥតោ សាសនតោ ពហិទ្ធា យេសំ បុគ្គលានំ សច្ចវវត្ថានំ នត្ថិ, ចតុសច្ចប្បកាសកា ទេសនា ច អត្ថិ, សមថវិបស្សនាភាវនាសល្លី វា ឧបសមសុខប្បត្តិ វា ទេសនា អត្ថិ, តេ បុគ្គលា ឧបសមសុខស្ស អនធិគន្តា វិបរីតចេតា ហុត្វា ឯវមាហំសុ “យោ កាមេ បដិសេវតិ, សោ លោកំ វឌ្ឍយតិ, យោ លោកំ វឌ្ឍយតិ, សោ ពហុំ បុញ្ញំ បសវតី”តិ។ តេ ឯវំសញ្ញី ឯវំទិដ្ឋី កាមេសុ សុខសញ្ញី ហុត្វា កាមសុខល្លិកានុយោគំ អនុយុត្តា ច វិហរន្តីតិ យោជនា កាតព្ពា។

“តថា វិហរន្តា កិំ វឌ្ឍយន្តី”តិ បុច្ឆិត្វា “តេ តទភិញ្ញា សន្តា កដសិំ វឌ្ឍយន្តី”តិ វុត្តំ។ “តថា វឌ្ឍយន្តា រោគាទិតំ កេសង្ខំ សមថវិបស្សនំ វឌ្ឍយន្តិ កិ”ន្តិ បុច្ឆិត្វា “តេ រោគាភិភូតា កណ្ឌុបដិបីឡិតា សល្លានុវិទ្ធា និរយតិរច្ឆានយោនិបេតាសុរេសុ

ឧប្បជ្ជតិយុជ្ជាតិ ករោត្ថា ឧណ្ហតិណ្ហតំ បច្ចុបេក្ខត្តា រោគគណ្ឌសល្លភេសជ្ជំ ភវតី”តិ វុត្តំ· អត្ថោ បន អដ្ឋកថាយំ (នេត្តិ· អដ្ឋ· ៤៨) វុត្តោ· “កតមេ សំកិលេសវោទានតា, កតមេ រោគាទយោ, កតមំ ភេសជ្ជ”ន្តិ បុដ្ឋត្តា “តត្ថ អត្តកិលមថានុយោគោ”តិអាទិ វុត្តំ· តត្ថាតិ តេសុ សំកិលេសវោទានរោគភេសជ្ជាទីសុ· អត្តកិលមថានុយោគោ ច កាមសុខល្លិកានុយោគោ ច សំកិលេសោ ហោតិ, សមថវិបស្សនា វោទានំ ហោតិ, អត្តកិលមថានុយោគោ ច រោគោ ហោតិ, សមថវិបស្សនា រោគនិគ្ឃាតកភេសជ្ជំ...បេ··· សមថវិបស្សនា សល្លុទ្ធរណភេសជ្ជំ ហោតិ·

“កតមោ កតមំ សច្ច”ន្តិ បុដ្ឋត្តា “តត្ថ សំកិលេសោ ទុក្ខ”ន្តិអាទិ វុត្តំ· តត្ថាតិ តេសុ សំកិលេសាទីសុ សំកិលេសោ ឧបាទានវសេន ទុក្ខំ ទុក្ខសច្ចំ ហោតិ· តទភិសង្គោតិ តស្មិំ សំកិលេសេ អភិសង្គោ វិយ បវត្តោ លោកិយធម្មោ តិវិធវសេន ទុក្ខសច្ចំ ហោតិ· អថ វា តស្មិំ ទុក្ខេ អភិសង្គោ វិយ បវត្តា តណ្ហា ទុក្ខសមុទយោ សមុទយសច្ចំ ហោតិ· តណ្ហានិរោធោ ទុក្ខនិរោធោ និរោធសច្ចំ ហោតិ· សមថវិបស្សនា ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា មគ្គសច្ចំ ហោតិ· ឥមានិ ចត្តារិ សច្ចានិ និទ្ធារេត្វា យោជេតព្ពានិ· “តេសុ ចតូសុ សច្ចេសុ កតមំ បរិញ្ញេយ្យំ, កតមោ បហាតព្ពោ, កតមោ ភាវេតព្ពោ, កតមោ សច្ឆិកាតព្ពោ”តិ បុដ្ឋត្តា “ទុក្ខំ បរិញ្ញេយ្យ”ន្តិអាទិ វុត្តំ·

៥០· ទិដ្ឋិចរិតតណ្ហាចរិតានំ អត្តកិលមថានុយោគាទិវសេន ចត្តារិ សច្ចានិ និទ្ធារិតានិ, “កថំ ទិដ្ឋិចរិតតណ្ហាចរិតានំ សក្កាយទិដ្ឋិយំ បវត្តិភេទវសេន ចត្តារិ សច្ចានិ និទ្ធារិតានី”តិ បុដ្ឋត្តា “តត្ថ ទិដ្ឋិចរិតា”តិអាទិ វុត្តំ· អថ វា “ទិដ្ឋិចរិតតណ្ហាចរិតានំ សក្កាយទិដ្ឋិយំ កតមោ បវត្តិភេទោ”តិ បុដ្ឋត្តា ទ្វីសុ សក្កាយទិដ្ឋិយំ អយំ បវត្តិភេទោតិ វិភជិត្វា ទស្សេតុំ “តត្ថ ទិដ្ឋិចរិតា”តិអាទិ វុត្តំ· តេន វុត្តំ – “ទ្វិន្នន្តិ ទិដ្ឋិចរិតតណ្ហាចរិតានំ សក្កាយទិដ្ឋិយំ បវត្តិភេទំ ទស្សេតុំ ‘ទិដ្ឋិចរិតា’តិអាទិ វុត្ត”ន្តិ· តត្ថាតិ តេសុ ទិដ្ឋិចរិតតណ្ហាចរិតេសុ· ទិដ្ឋិចរិតា បុគ្គលា រូបំ “អត្តា”តិ អត្តតោ ឧបគច្ឆន្តិ...បេ... វិញ្ញាណំ “អត្តា”តិ អត្តតោ ឧបគច្ឆន្តិ ទិដ្ឋិចរិតានំ អត្តាភិនិវេសស្ស ពលវភាវតោ, តណ្ហាចរិតា បន រូបំ វា “អត្តា”តិ រូបវន្តំ អត្តានំ ឧបគច្ឆន្តិ អត្តនិ វា រូបំ, រូបស្មិំ វា “អត្តា”តិ អត្តានំ ឧបគច្ឆន្តិ...បេ... វិញ្ញាណស្មិំ វា “អត្តា”តិ អត្តានំ ឧបគច្ឆន្តិ តណ្ហាចរិតានំ អត្តនិយាភិនិវេសស្ស ពលវភាវតោ· បញ្ចសុ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ ឯកេកំ និស្សាយ ចតុព្ពិធត្តា វីសតិវត្ថុកា អយំ មិច្ឆាទិដ្ឋិ “សក្កាយទិដ្ឋី”តិ វុច្ចតិ· ឯវំ ទិដ្ឋិចរិតតណ្ហាចរិតានំ សក្កាយទិដ្ឋិយំ បវត្តិភេទោ វិញ្ញាតព្ពោតិ អត្ថោ·

“សក្កាយទិដ្ឋិយា កតមោ បដិបក្ខោ”តិ បុដ្ឋត្តា “តស្សា បដិបក្ខោ”តិអាទិ វុត្តំ· តស្សា សក្កាយទិដ្ឋិយា បដិហតវសេន លោកុត្តរា សម្មាទិដ្ឋិ បដិបក្ខោ, តស្សា សម្មាទិដ្ឋិយា អន្វាយិកា អនុលោមការេន បវត្តកា ធម្មា ច សក្កាយទិដ្ឋិយា បដិហតវសេន បដិបក្ខា ភវន្តិ· “កតមេ ធម្មា អន្វាយិកា”តិ បុដ្ឋត្តា “សម្មាសង្កប្បោ”តិអាទិ វុត្តំ· សម្មាសង្កប្បោ...បេ... សម្មាសមាធិ ឥមេ ធម្មា អន្វាយិកា ហោន្តិ· អយំ សម្មាទិដ្ឋិអាទិកោ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ តស្សា សក្កាយទិដ្ឋិយា បដិបក្ខោ ហោតិ បហាយកត្វា· “តេ សម្មាទិដ្ឋិយាទយោ ធម្មា ខន្ធតោ កិត្តកា ហោន្តី”តិ បុដ្ឋត្តា “តេ តយោ ខន្ធា”តិអាទិ វុត្តំ· “កតមេ ខន្ធា សមថោ, កតមេ ខន្ធា វិបស្សនា”តិ បុដ្ឋត្តា “សីលក្ខន្ធោ សមាធិក្ខន្ធោ ច សមថោ, បញ្ញាក្ខន្ធោ វិបស្សនា”តិ វុត្តំ· “សក្កាយាទីសុ កតមោ កតមំ សច្ចំ, កតមោ កតមំ សច្ច”ន្តិ បុដ្ឋត្តា “តត្ថ សក្កាយោ”តិអាទិ វុត្តំ·

“ទិដ្ឋិចរិតតណ្ហាចរិតានំ សក្កាយទិដ្ឋិតប្បដិបក្ខភាវេន ចត្តារិ សច្ចានិ និទ្ទិដ្ឋានីតិ, កថំ អត្តត្តនិយទិដ្ឋិប្បដិបទា និទ្ទិដ្ឋា”តិ វត្តព្ពត្តា “តត្ថ យេ រូបំ អត្តតោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថាតិ តេសុ ទិដ្ឋិចរិតតណ្ហាចរិតេសុ។ យេ ទិដ្ឋិចរិតា បុគ្គលា រូបំ “អត្តា”តិ អត្តតោ ឧបគច្ឆន្តិ...បេ... វិញ្ញាណំ “អត្តា”តិ អត្តតោ ឧបគច្ឆន្តិ។ ឥមេ ទិដ្ឋិចរិតា បុគ្គលា “រូបិមយោ ច អត្តា, រូបិនោ តស្ស អនិច្ចត្តា, អត្តស្សាបិ អនិច្ចត្តា អត្តា ឧច្ឆិជ្ជតិ, អត្តា វិនស្សតិ, អត្តា បរំ មរណា ន ហោតី”តិ អភិនិវេសតោ “ឧច្ឆេទវាទិនោ”តិ វុច្ចន្តិ។ យេ តណ្ហាចរិតា បុគ្គលា រូបំ វា “អត្តា”តិ រូបវន្តំ អត្តានំ ឧបគច្ឆន្តិ...បេ... វិញ្ញាណំ វា “អត្តា”តិ វិញ្ញាណវន្តំ អត្តានំ ឧបគច្ឆន្តិ។ អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ, វិញ្ញាណស្មិំ វា អត្តានំ ឧបគច្ឆន្តិ។ ឥមេ តណ្ហាចរិតា បុគ្គលា “រូបាទីហិ អត្តា អញ្ញោ អញ្ញត្តា អត្តា និច្ចោ សស្សតោ”តិ អភិនិវេសតោ “សស្សតវាទិនោ”តិ វុច្ចន្តិ។

តត្ថ តេសុ ឧច្ឆេទវាទីសស្សតវាទីបុគ្គលេសុ បវត្តា ឧច្ឆេទវាទសស្សតវាទា ឧភោ អន្តា អត្តត្តនិយបដិបទា ហោន្តិ។ អយំ អត្តត្តនិយបដិបទា សំសារបវត្តស្ស ហេតុភាវតោ សំសារបវត្តិ ហោតិ, តស្ស អត្តត្តនិយស្ស បដិបក្ខស្ស បជហនភាវេន មជ្ឈិមប្បដិបទាសង្ខាតោ ច អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ បដិបក្ខោ ហោតិ បហាយកត្តា។ អយំ មគ្គោ សំសារនិវត្តស្ស ហេតុភាវតោ សំសារនិវត្តិ ហោតិ។ តត្ថ សំសារបវត្តិសំសារនិវត្តីសុ បវត្តិ សំសារបវត្តិ ទុក្ខំ ទុក្ខសច្ចំ, តទភិសមេក្កា តស្មិំ ទុក្ខេ អភិសមេក្កា តណ្ហា សមុទយោ សមុទយសច្ចំ, តណ្ហានិរោធោ ទុក្ខនិរោធោ និរោធសច្ចំ, អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា មគ្គសច្ចំ, ឥតិ ឥមានិ ចត្តារិ សច្ចានិ និទ្ទិដ្ឋានិ។ “ទុក្ខំ បរិញ្ញេយ្យ”ន្តិអាទិបិ វុត្តនយេន អត្ថោ។

“ឧច្ឆេទសស្សតស្ស កិត្តកោ បភេទោ, មគ្គស្ស កិត្តកោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ ឧច្ឆេទសស្សត”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ ឧច្ឆេទសស្សតអភិនិវេសេសុ ឧច្ឆេទសស្សតទស្សនំ សមាសតោ សង្ខេបតោ វីសតិវត្ថុកា សក្កាយទិដ្ឋិ។ ឧច្ឆេទោ បញ្ចុបាទានក្ខន្ធេ និស្សាយ បវត្តត្តា បញ្ចវិធោ, សស្សតស្ស ឯកេកស្មិំ តីសុ ឧប្បជ្ជនតោ បន្នរសវិធន្តិ វីសតិវិធំ ហោតិ។ វិត្ថារតោ ទ្វាសដ្ឋិ ទិដ្ឋិគតានិ។ កតមានិ? ចត្តារោ សស្សតវាទា, ចត្តារោ ឯកច្ចសស្សតវាទា, ចត្តារោ អន្តានន្តវាទា, ចត្តារោ អមរាវិក្ខេបវាទា, ទ្វេ អធិច្ចសមុប្បន្នវាទា, សោឡស សញ្ញីវាទា, អដ្ឋ អសញ្ញីវាទា, អដ្ឋ នេវសញ្ញីនាសញ្ញីវាទា, សត្ត ឧច្ឆេទវាទា, បញ្ច ទិដ្ឋធម្មនិព្ពានវាទាតិ ទ្វាសដ្ឋិ ទិដ្ឋិគតានិ វេទិតព្ពានិ។ វិត្ថារតោ បន (ព្រហ្មជាលសុត្តេ (ទី. និ. ១.៣០ អាទយោ) អាគតានិ។ តេសំ ឧច្ឆេទសស្សតានំ តេចត្តាលីសំ ពោធិបក្ខិយធម្មា បដិបក្ខោ មគ្គោ។ កតមេ តេចត្តាលីសំ? “អនិច្ចសញ្ញា ទុក្ខសញ្ញា អនត្តសញ្ញា”តិ តិស្សោ សញ្ញា ច “បហានសញ្ញា វិរាគសញ្ញា និរោធសញ្ញា”តិ តិស្សោ សញ្ញា ចាតិ ឆ សញ្ញា ច “ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា, ចត្តារោ សម្មប្បធានា, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា, បញ្ចិន្ទ្រិយានិ, បញ្ច ពលានិ, សត្ត ពោជ្ឈង្គា, អដ្ឋ មគ្គង្គានី”តិ តេចត្តាលីសំ ពោធិបក្ខិយធម្មា វិបស្សនាវសេន បដិបក្ខោ មគ្គោ នាម។

“សមថេន កតមោ បដិបក្ខោ”តិ វត្តព្ពត្តា “អដ្ឋ វិមោក្ខា”តិអាទិ វុត្តំ។ អដ្ឋ វិមោក្ខា បាកដា។ ទស កសិណាយតនានិ សមថេន បដិបក្ខោ មគ្គោ នាម។ “កតមំ ញាណំ កតមស្ស ធម្មស្ស បដិបក្ខ”ន្តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “ទ្វាសដ្ឋិ ទិដ្ឋិគតានី”តិអាទិ វុត្តំ។ ទិដ្ឋិចរិតេ បវត្តានិ ទិដ្ឋិគតានិ, មោហោ។ តណ្ហាចរិតេ បវត្តានិ ទិដ្ឋិគតានិ, ជាលំ។ អនាទិវសេន បវត្តោ មោហោ។ អភិជ្ឈាវសេន បវត្តំ ជាលំ។ អដ្ឋ

សយាបត្តិឃោ សយាបជ្ជិត្វា តេជេត្វា ពិក្ខុ ចិបស្សតាកាលញ្ហា អរិយមគ្គកាលញ្ហាកាលចនិំ ភាយ ទៅនិបក្ខិយធម្មានំ

ជាកាលបដ្ឋានត្វា· យោហេ ច ខាលញ្ហ យោហខាលំ· បគាលតីតិ បគាលតំ, ពត្តុទិ ឃុបច្ចយោ, យោហខាលស្ស បគាលតត្តិ

យោហខាលបគាលតំ· បគាលតញ្ញាត្ថចិឆំ ចិក្ខម្ភតបគាលតំ សមុច្ឆេទបគាលតត្តិ· បុគ្គការេក សមឆចិបស្សតាចសេត ចិក្ខម្ភតបគាលតំ,

មគ្គក្ខលោ សមុច្ឆេទបគាលតំ ឲុច ជដ្ឋត្តំ· តត្វាតិ តស្មិំ យោហខាលេ អចិជ្ជា យោហេហា, កចតណ្យា ខាលំ· អត្តនោ អាឈាទំ បុក្កលំ ទុក្ខានីសុ

អដ្ឋសុ ជានេតសុ យោហេតីតិ យោហោ· បឆយំ ខាលំ ខដំ លិឃិត្វា ខដំចសេត លិតិ បចត្តតីតិ ខាលំ, អត្តតិ ខាតំ មន្ធសក្យលានិកំ លិតិ

គណ្យាតិ, លិរេបតិ គណ្យាបេតីតិ ចា ខាលំ, ខាលំ ចិឃាតិ ខាលំ· តេត ចុត្តំ – “អតីតានិកេតតិន្តេស្ស ទ្ធបិនីសុ, សកអត្តកាចានីសុ ច

ឈំសិទ្ធាតចសេត បចត្តតតោ ខាលំ កចតណ្យា”តិ (នេត្តិ· អដ្ឋ· ប័០)· “អចិជ្ជាតណ្យាហិ អត្តកិលយឆាតុយោកានីតំ កិលេសបក្ខាតំ តិន្ទារលំ

ពតំ ពឆំ ពេត សន្តិហិតត្ថា”ត្តិ ចត្តព្ភត្តា “តេត ចុច្ចតិ ‘បុត្ថា កោះដិ ត បញ្ញាយតិ អចិជ្ជាយ ច កចតណ្យាយ ចា’តិ” ចុត្តំ·

ប័០· “ឱ្ហតោ សាសតោ ឆាហិន្ទា ឌិដ្ឋិចរិតតណ្យាចរិតានំ បដិបគាតយោ តិន្ទារិតា, សាសេត ឌិដ្ឋិចរិតតណ្យាចរិតានំ បដិបគាតយោ

ពឆំ តិន្ទារិតត្ថា”តិ ចត្តព្ភត្តា “ឈំកិលេសបក្ខា សុត្តត្វា អាចទិយេត តស្សិតា, ចោគាតបក្ខសុត្តត្វា ពឆំ តស្សិតត្ថា”តិ ចត្តព្ភត្តា ចា “តត្វ

ឌិដ្ឋិចរិតោ អស្មិំ សាសេត”តិអាឌិ ចុត្តំ· តត្វាតិ តេសុ ឌិដ្ឋិចរិតតណ្យាចរិតេសុ· ឌិដ្ឋិចរិតោ បុក្កលោ អស្មិំ សាសេត បព្ភជិតោ ហុត្វា

ចត្សុ បច្ចយេសុ សល្លេខានុសត្តតចុត្តិ កចតិ· ពស្មា? ឃស្មា សល្លេខេ តិព្ភការេចា, តស្មា សល្លេខេ តិព្ភការេចត្វា· តណ្យាចរិតោ

បុក្កលោ អស្មិំ សាសេត បព្ភជិតោ ហុត្វា សិក្ខានុសត្តតចុត្តិ កចតិ · ពស្មា? ឃស្មា សិក្ខាយ តិព្ភការេចា, តស្មា សិក្ខាយ តិព្ភការេចត្វា·

ឌិដ្ឋិចរិតោ បុក្កលោ សមុត្តតិឃាមំ ឱក្កមេត្វា ហុត្វា ធម្មានុសារី បុក្កលោ កចតិ· ពស្មា? ឌិដ្ឋិឃា ឌិដ្ឋិចិសយេ បញ្ញាសឌិសបចត្តតតោ·

តណ្យាចរិតោ បុក្កលោ សមុត្តតិឃាមំ ឱក្កមេត្វា ហុត្វា សទ្ធានុសារី កចតិ· ពស្មា? តណ្យាចសេត មិច្ឆាធិមោក្ខត្តា· ឌិដ្ឋិចរិតោ បុក្កលោ

សុខាយ បដិបគាយ, ឥន្ទាភិញ្ញាយ ច តិឃ្យាតិ, សុខាយ បដិបគាយ, ខិប្បាភិញ្ញាយ ច តិឃ្យាតិ សុខេត កិលេសេហិ ចិក្ខម្ភិតំ សមត្តត្វា·

តណ្យាចរិតោ បុក្កលោ ទុក្ខាយ បដិបគាយ, ឥន្ទាភិញ្ញាយ ច តិឃ្យាតិ, ទុក្ខាយ បដិបគាយ, ខិប្បាភិញ្ញាយ ច តិឃ្យាតិ ទុក្ខេត

កិលេសេហិ ចិក្ខម្ភិតំ សមត្តត្វា·

“តឆា ពស្មា តិឃ្យាតី”តិ បុច្ឆិតព្ភត្តា “តត្វ កិំ ការលំ ឃ”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ· ឃំ យេត ការលេត តិឃ្យាតិ, តំ ការលំ កិត្តិ បុច្ឆតិ· តស្ស

តណ្យាចរិតស្ស កាយា សុខេត អបរិច្ចត្តា ហិ ឃស្មា កចត្តិ, តស្មា កាយានំ សុខេត អបរិច្ចត្តត្វា តឆា តិឃ្យាតិ· សោ តណ្យាចរិតោ កាមេហិ

ចត្ថុកាមកិលេសកាមេហិ ចិចេចិឃមាតោ ទុក្ខេត បដិតិស្សតិ, ឥន្ធញ្ហ ធម្មំ ចត្សច្ចធម្មំ អាខាតាតិ· យោ បត អយំ បុក្កលោ

ឌិដ្ឋិចរិតោ ហោតិ, សោ អយំ ឌិដ្ឋិចរិតោ បុក្កលោ អានិតោ អានិមិត្យយច កាមេហិ កិលេសកាមចត្ថុកាមេហិ អតត្ថិកោ កចតិ· សោ

ឌិដ្ឋិចរិតោ តតោ តេហិ កាមេហិ ចិចេចិឃមាតោ ខិប្បញ្ហ សុខេត បដិតិស្សតិ, ខិប្បញ្ហ ធម្មំ អាខាតាតិ·

“តណ្យាចរិតោ ទុក្ខាយ បដិបគាយ ឥន្ទាភិញ្ញាយ តិឃ្យាតិ, ឌិដ្ឋិចរិតោ សុខាយ បដិបគាយ ខិប្បាភិញ្ញាយ តិឃ្យាតីតិ ឲុពេកាយ

បដិបគាយ កចិតត្ថា”ត្តិ ចត្តព្ភត្តា “ទុក្ខាបិ បដិបគា ទុចិធា ឥន្ទាភិញ្ញា ច ខិប្បាភិញ្ញា ច, សុខាបិ បដិបគា ទុចិធា ឥន្ទាភិញ្ញា ច

ខិប្បាភិញ្ញា ចា”តិ ចុត្តំ· “ឲុចំ សតិ ឲុពោច ទ្វីហិ ទ្វីហិ បដិបគាហិ តិឃ្យាតីតិ អាបជ្ជតី”តិ ចត្តព្ភត្តា “សត្តាបិ”តិអាឌិ ចុត្តំ· តណ្យាចរិតា

សត្តាបិ ទុវិធា មុទិន្ទ្រិយាបិ តិក្ខិន្ទ្រិយាបិ, ទិដ្ឋិចរិតា សត្តាបិ ទុវិធា មុទិន្ទ្រិយាបិ តិក្ខិន្ទ្រិយាបីតិ យោជនា កាតព្វា។ យេ តណ្ហាចរិតទិដ្ឋិចរិតា មុទិន្ទ្រិយា ភវន្តិ, តេ តណ្ហាចរិតទិដ្ឋិចរិតា ទន្ធញ្ញា បដិនិយ្យន្តិ, ទន្ធញ្ញា ធម្មំ អាជានន្តិ។ យេ តណ្ហាចរិតទិដ្ឋិចរិតា តិក្ខិន្ទ្រិយា ភវន្តិ, តេ តណ្ហាចរិតទិដ្ឋិចរិតា ខិប្បញ្ញា បដិនិយ្យន្តិ, ខិប្បញ្ញា ធម្មំ អាជានន្តិ, តស្មា ឯកេកស្ស ច ឯកេកា បដិបទា យុត្តា ចាតិ។ “ឥមាហិ បដិបទាហិ និយ្យន្តិយេវ, ន និយ្យិំសុ និយ្យិស្សន្តីតិ អាបជ្ជេយ្យ វត្តមានវិភត្តិយា និទ្ទិដ្ឋត្តា”តិ វុត្តត្តា “ឥមា ចតស្សោ”តិអាទិ វុត្តំ។ អតីតេបិ ឥមាហិ ចតូហិ បដិបទាហិ និយ្យិំសុ, បច្ចុប្បន្នេបិ និយ្យន្តិ, អនាគតេបិ និយ្យិស្សន្តីតិ អត្ថោ គហេតព្វោ យថា “បព្វតា និដ្ឋី”តិ។

ឯវន្តិ ឯវំ វុត្តប្បការេន អរិយបុគ្គលា ចតុក្កមគ្គំ បដិបទំ បញ្ញាបេន្តិ។ “កិមត្ថំ បញ្ញាបេន្តី”តិ វុត្តត្តា “អពុធជនសេវិតាយា”តិអាទិ វុត្តំ។ អយំ វុច្ចតិ នន្ទិយាវដ្ដស្ស នយស្ស ភូមីតិ តណ្ហាអវិជ្ជានំ វសេន សំកិលេសបក្ខេ ទ្វេទិសា ចតុសច្ចយោជនាបិ សមថវិបស្សនានំ វសេន វោទានបក្ខេ ទ្វេទិសា ចតុសច្ចយោជនាបិ ទស្សិតា។ អយំ ចតុព្វិធា ចតុសច្ចយោជនា នន្ទិយាវដ្ដស្ស នយស្ស សមុដ្ឋានំ ភូមិ សមុដ្ឋានភាវតោតិ។ “តថាវិធាយ ចតុសច្ចយោជនាយ នន្ទិយាវដ្ដស្ស នយស្ស សមុដ្ឋានភូមិភាវោ កេន សទ្ទហិតព្វោ”តិ វុត្តត្តា “តេនាហា”តិអាទិ វុត្តំ។

៦៧។ “នន្ទិយាវដ្ដស្ស នយស្ស សមុដ្ឋានភូតា ភូមិ ទស្សិតា, តស្ស នន្ទិយាវដ្ដស្ស នយស្ស កត្ថ កតមា ទិសា កិត្តកេន ឧបបរិក្ខិតព្វា”តិ វុត្តត្តា “វេយ្យាករណេសុ ហី”តិអាទិ វុត្តំ។ ហិ-សទ្ទោ បក្ខន្តរត្ថោ។ យេ ទិសាភូតា អាហារាទយោ ធម្មា វេយ្យាករណេសុ “កុសលាកុសលា”តិ វុត្តា, តេ ទិសាភូតា អាហារាទយោ ធម្មា ទុវិធេន “ឥមេ អកុសលា ធម្មា សំកិលេសធម្មា, ឥមេ កុសលា វោទានធម្មា”តិ ទុវិធេន ឧបបរិក្ខិតព្វា អាលោចិតព្វា។ “កតមេន ទុវិធេនា”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “លោកវដ្ដានុសារី ច លោកវិវដ្ដានុសារី ចា”តិ វុត្តំ។ “កតមំ វដ្ដំ, កតមំ វិវដ្ដ”ន្តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “វដ្ដំ នាម សំសារោ, វិវដ្ដំ និព្វាន”ន្តិ វុត្តំ។ “សំសារស្ស កតមោ ហេតូ”តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “កម្មកិលេសា ហេតុ សំសារស្សា”តិ វុត្តំ។ “កតមំ កម្មំ នាម, ចេតនាយេវ កម្មំ នាម កិំ, ឧទាហុ ចេតសិកញ្ញ ផលទានសមត្ថាសមត្ថម្បិ កម្មំ កិ”ន្តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “តត្ថ កម្ម”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថាតិ តេសុ កម្មកិលេសេសុ។ “តំ កម្មំ កថំ កេន បការេន ឧប្បន្ន”ន្តិ ចេ វទេយ្យ, យថា យេន ឧបាយេន តំ កម្មំ ផលទានសមត្ថំ ហោតិ, តស្មិំ ឧបាយេ តំ កម្មំ ឧប្បន្នំ។ “តេ កិលេសា កតមេហិ ធម្មេហិ និទ្ទិសិតព្វា”តិ ចេ បុច្ឆេយ្យ, សព្វេបិ កិលេសា ចតូហិ វិបល្លាសេហិ និទ្ទិសិតព្វា។ “តេ កិលេសា កត្ថ ឧប្បន្នា”តិ ចេ បុច្ឆេយ្យ, ទសវត្ថុកេ កិលេសបុញ្ជេ តេ កិលេសា ឧប្បន្នា។

“កតមានិ ទស វត្ថូនី”តិ ចេ បុច្ឆេយ្យ, ចត្តារោ អាហារា, ចត្តារោ វិបល្លាសា, ចត្តារិ ឧបាទានានិ, ចត្តារោ យោគា, ចត្តារោ គន្ថា, ចត្តារោ អាសវា, ចត្តារោ ឱឃា, ចត្តារោ សល្លា, ចតស្សោ វិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ, ចត្តារិ អគតិគមនានីតិ ទស វត្ថូនីតិ វេទិតព្វានិ ចតុក្កកិច្ចវសេន ឯកត្តា។ ឯត្ថ ច កិលេសានំ បច្ចយា វត្ថុការេយាបិ កិលេសេយាបិ កិលេសវត្ថុ ហោតិ បុរិមានំ បុរិមានំ កិលេសានំ បច្ឆិមានំ បច្ឆិមានំ កិលេសានំ បច្ចយភាវតោ។

“កតមោ កតមោ កតមស្ស កតមស្ស វត្ថូ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “បឋមេ អាហារេ”តិអាទិ វុត្តំ។ អាលម្ពិតព្ពេ បឋមេ កពឡីង្ការាហារេ បឋមោ “រូបំ សុភ”ន្តិ វិបល្លាសោ អារម្មណករណវសេន បវត្តតិ។ អាលម្ពិតព្ពេ ទុតិយេ ផស្សាហារេ ទុតិយោ “ផស្សបច្ចយា វេទនា សុខា”តិ វិបល្លាសោ បវត្តតិ។ អាលម្ពិតព្ពេ តតិយេ ចិត្តាហារេ តតិយោ “ចិត្តំ និច្ច”ន្តិ វិបល្លាសោ បវត្តតិ, អាលម្ពិតព្ពេ ចតុត្ថេ មនោសញ្ចេតនាហារេ “ធម្មោ អត្តា”តិ វិបល្លាសោ អារម្មណករណវសេន បវត្តតិ។ អាលម្ពិតព្ពេ បឋមេ “រូបំ សុភ”ន្តិ វិបល្លាសោ បឋមំ កាយុបាទានំ អារម្មណករណវសេន បវត្តតិ។ សេសេសុបិ យថារហំ នយានុសារេន យោជេត្វា អត្ថោ វេទិតព្ពោ។

៥៦។ “តេសុ អាហារាទីសុ កតមោ កតមស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសោ”តិ វត្តព្ពត្តា “តត្ថ យោ ចា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថាតិ តេសុ អាហារាទីសុ, តណ្ហាចរិតទិដ្ឋិចរិតេសុ ចា។ តណ្ហាចរិតស្ស រូបវេទនាសុ តិព្ពច្ឆន្ទរាគស្ស ឧប្បជ្ជនតោ យោ ច កពឡីង្ការោ អាហារោ, យោ ច ផស្សាហារោ បវត្តតិ, ឥមេ កពឡីង្ការាហារផស្សាហារា តណ្ហាចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា ភវន្តិ។ ទិដ្ឋិចរិតស្ស ធម្មចិត្តេសុ អត្តត្តនិយាភិនិវេសស្ស ឧប្បជ្ជនតោ យោ ច មនោសញ្ចេតនាហារោ, យោ ច វិញ្ញាណាហារោ បវត្តតិ, ឥមេ មនោសញ្ចេតនាហារវិញ្ញាណាហារា ទិដ្ឋិចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា ភវន្តិ។ “តត្ថ យោ ច អសុភេ សុភ”ន្តិអាទីសុបិ វុត្តនយានុសារេន អត្ថោ គហេតព្ពោតិ។ បុរិមានំ ទ្វិន្នំ ទ្វិន្នំ តណ្ហាបធានត្តា ចេវ តណ្ហាសភាវត្តា ច, បច្ឆិមានំ ទ្វិន្នំ ទ្វិន្នំ ទិដ្ឋិបធានត្តា ចេវ ទិដ្ឋិសភាវត្តា ចាតិ។

៥៧។ “កតមស្មិំ បឋមាទិកេ អាហារេ កតមោ បឋមាទិកោ វិបល្លាសោ បវត្តតី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ កពឡីង្ការេ អាហារេ”តិអាទិនា នាមវសេន និយមេត្វា បុព្វេ វុត្តត្ថមេវ ទស្សេតិ។ “កតមស្មិំ វិបល្លាសេ ឋិតោ កតមំ ឧបាទិយតី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “បឋមេ វិបល្លាសេ ឋិតោ”តិអាទិ វុត្តំ។ បឋមេ វិបល្លាសេ ឋិតោ បុគ្គលោ កាយេ យេន ឧបាទានេន ឧបាទិយតិ, ឥទំ ឧបាទានំ “កាយុបាទានំ កាយោ”តិ វុច្ចតិ។ សេសេសុ ឥមិនា នយេន យោជនា កាតព្ពា។

“យេន កាយុបាទានេន កាយេហិ បុគ្គលោ សំយុជ្ជតិ, អយំ កាយុបាទានធម្មោ ‘កាយយោគោ’តិ វុច្ចតី”តិអាទិនា យោជនា កាតព្ពា។ សេសានំ យោជនត្ថាទយោ បាឡិតោ, អដ្ឋកថាតោ ច បាកដា។

៥៨។ “អាហារាទីសុ កតមេ កតមា ទិសា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ ឥមា ចតស្សោ ទិសា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តេសុ អាហារចតុក្កាទីសុ ទសសុ ចតុក្កេសុ បឋមោ បឋមោ កពឡីង្ការាហារាទិកោ បឋមា ទិសា, ទុតិយោ ទុតិយោ ផស្សាហារាទិកោ ទុតិយា ទិសា, តតិយោ តតិយោ វិញ្ញាណាហារាទិកោ តតិយា ទិសា, ចតុត្ថោ ចតុត្ថោ មនោសញ្ចេតនាហារាទិកោ ចតុត្ថា ទិសាតិ វេទិតព្ពា។

“តាសុ ចតូសុ ទិសាសុ តេសុ កពឡីង្ការាហារាទីសុ ធម្មេសុ កតមេ ធម្មា កតមស្ស ឧបក្កិលេសា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា ឥមេ អាហារាទយោ ធម្មា ឥមស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសាតិ វិភត្តាតិ ទស្សេតុំ “តត្ថ យោ ច កពឡីង្ការោ អាហារោ…បេ… ឥមេ ទិដ្ឋិចរិតស្ស ឧទត្តស្ស ឧបក្កិលេសា”តិ វុត្តំ។ អដ្ឋកថាយំ បន – “កពឡីង្ការាហារោ អាហារោតិអាទិ អាហារាទីសុ យេ យស្ស បុគ្គលស្ស ឧបក្កិលេសា, តំ

ចិកឌិត្វា ឥនេស្សាតុំ អារទ្ធ”ន្តិ (នេត្តិ៑ អដ្ឋ៑ ប័រ) វុត្តំ៑ ឥសន្នំ សុត្តានន្តិ ឯកទេសភូតានំ ឥសន្នំ សុត្តានំ៑ អត្ថោតិ សភាវធម្មោ៑ សទ្ទត្ថោ ហិ អសម្ភវតោតិ៑ “ឧគ្ឃដិតញ្ញុនយេន តាន”ន្តិ ឯតេន ច សទ្ទត្ថស្ស តានត្តំ ឥនេស្សេតិ៑

“កពឡីការាហារាទីសុ កតមេ អាហារាទយោ កតមេន ចិនេយាភិប្បាយេន បវិដ្ឋា បហានំ គច្ឆន្តី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ យេ ច កពឡីការោ”តិអាទិ វុត្តំ៑

ព្ពាតីតិ ឯវំ វុត្តប្បការា៑ សន្តោតិ សន្តា អាហារាទយោ ធម្មា លោកពដ្ឋានុសារិនោ ភវន្តិ៑ តេតិ តេ សន្តា អាហារាទយោ ធម្មា៑ លោកាតិ លោកតោ ពដ្ឋតោ៑ តីហិ ចិនេយាភិប្បាយេហិ អត្ថិទ្ធានុបស្សនាទីហិ តិឃ្យន្តិ៑

ប័ទ៑ និកិលេសបទេក្ល ទិសាភូតា អាហារចតុក្កាទយោ ទស ចតុក្កា ធម្មា អាចរិយេន តិដ្ឋរេត្វា ឥស្សិតា, អយេហិ ច ញាតា, “ទោទាតបទេក្ល កតមេ ទិសាភូតា ធម្មា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា ទោទាតបទេក្ល ទិសាភូតេ ធម្មេ ឥនេស្សេតុំ “ចតស្សោ បដិបទា”តិអាទិ វុត្តំ៑ ចត្តារោ ចិហារាតិ ទិព្ពចិហារោ ព្រហ្មចិហារោ អរិយចិហារោ អានេញ្ជចិហារោតិ ចត្តារោ ចិហារា៑ តេសុ រូបាចចរសមាបត្តិយោ ទិព្ពចិហារា, ចតស្សោ អប្បមញ្ញាយោ ព្រហ្មចិហារា, ចតស្សោ ផលសមាបត្តិយោ អរិយចិហារា, ចតស្សោ អរូបសមាបត្តិយោ អានេញ្ជចិហារាចត្តារោ អដ្ឋរិយា អក្ខាតា ធម្មាតិ យានបហានំ អាលយសមុគ្ឃាតោ អចិជ្ជាបហានំ កច្ចបសមោតិ ចត្តារោ អដ្ឋរិយអក្ខាតធម្មា៑ ចត្តារិ អធិដ្ឋានានីតិ សច្ចាធិដ្ឋានំ ចាគាធិដ្ឋានំ បញ្ញាធិដ្ឋានំ ឧបសមាធិដ្ឋានន្តិ ចត្តារិ អធិដ្ឋានានិ៑ ចតស្សោ សមាធិភាវនាតិ ឆន្ទសមាធិភាវនា ចិរិយសមាធិភាវនា ចិត្តសមាធិភាវនា ចីមំសាសមាធិភាវនាតិ ចតស្សោ សមាធិភាវនា៑ ចត្តារោសុខភាគិយាតិ ព្ភន្ទ្រិយសំវរោ តបោ ពោជ្ឈង្គា សព្វុបធិបដិនិស្សគ្គោតិ ចត្តារោ សុខភាគិយា៑ អចសេសា បាកដា៑

“ចតូសុ ចតូសុ បដិបទាទីសុ កតមា បដិបទាទិកា បឋមា សតិបដ្ឋានាទិកា ភវតី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “បឋមា បដិបទា បឋមំ សតិបដ្ឋាន”ន្តិអាទិ វុត្តំ៑ “បដិបទាទយោ បញ្ញាបដ្ឋានាទិកា, សតិបដ្ឋានាទយោ បន សតិបដ្ឋានាទិកា, តស្មា ‘បឋមា បដិបទា បឋមំ សតិបដ្ឋាន’ន្តិអាទិយោជនា កាតព្ពា”តិ វត្តព្ពត្តា “បឋមា បដិបទា ភាវិតា ពហុលីកតា បឋមំ សតិបដ្ឋានំ បូរេតី”តិអាទិ វុត្តំ, បូរកបូរេតព្ពភាវេន តថា យោជនា កាតព្ពាតិ អធិប្បាយោ៑ អថ វា “ភាវិតា ពហុលីកតា កតមេ បដិបទាទយោ កតមេ សតិបដ្ឋានាទិកេ បូរេន្តី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “បឋមា បដិបទា ភាវិតា ពហុលីកតា បឋមំ សតិបដ្ឋានំ បូរេតី”តិអាទិ វុត្តំ៑

ប័លិ៑ “តេសុ ទសសុ បដិបទាចតុក្កាទីសុ កតមេ ធម្មា កតមា ទិសា, កតមេ ធម្មា កតមា ទិសា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ ព្ពយា ចតស្សោ ទិសា បឋមា បដិបទា, បឋមោ សតិបដ្ឋានោ”តិអាទិ វុត្តំ៑ តត្ថាតិ តេសុ ទសសុ បដិបទាចតុក្កាទីសុ៑ ព្ពយា យថា វុច្ចមានា បឋមា បដិបទាទយោ ទិសា ចតស្សោ ទិសា ភវន្តិ៑

“តេសុ ចតូសុ ទិសាភូតេសុ បដិបទាចតុក្កាទីសុ កតមោ ទិសាភូតោ អយំ កតមស្ស បុគ្គលស្ស ភេសជ្ជ”ន្តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ បឋមា

ປຏິປທາ...ເປ... ທິຏ຺ຐິຈຣິຕສ຺ສ ມຸທິຕ຺ຕສ຺ສ ເວເນຍ຺ຍ”ນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ.

“ເຕສຸ ຈຕູສຸ ປຏິປທາວິຈຕຸເກ຺ກສຸ ຆເຍ຺ຍສຸ ກຕເມ ກຕເມ ກຕມໍ ກຕມໍ ນິເຍາເຊຕພ຺ພ”ນ຺ຕິ ປຸຈ຺ຉິຕພ຺ພຕ຺ຕາ “ຕຕ຺ຖ ທຸກ຺ຂາ ຈ ປຏິປທາ”ຕິອາທິ ວຸຕ຺ຕໍ. ອເຕ຺ຖາ ປນ ຏີກາຍໍ ວິຠາເວຕ຺ວາ ວຸເຕ຺ຕາ ປາກເຏາ. ສໍກິເລສປເກ຺ຂ ນິຍ຺ຍາຕາ ອາຫາຣຈຕຸກ຺ກາທເຍາ ທສ ຈຕຸກ຺ກາ ສຍຕິກ຺ກາຍິຕ຺ຕຸປຫາຕ຺ຕຸກາເຣນ ນິທ຺ຘາຣິຕາ, ເວາທານປເກ຺ຂ ປນ ນິຍ຺ຍາຕາ ປຏິປທາຈຕຸກ຺ກາທເຍາ ທສ ຈຕຸກ຺ກາ ສຍຕິກ຺ກາຍປຫາຍກກາເຣນ ນິທ຺ຘາຣິຕາ.

“ເຕສໍ ອາຫາຣຈຕຸກ຺ກາທີນໍ ທສນ຺ນໍ ຈຕຸກ຺ການໍ ສຍຕິກ຺ກາຍປຫານສມ຺ພນ຺ຖໍ ຍໍ ວິກ຺ກີຬິຕໍ, ເຕສໍ ປຏິປທາຈຕຸກ຺ກາທີນໍ ທສນ຺ນໍ ຈຕຸກ຺ການໍ ກາຍທານສມ຺ພນ຺ຖໍ ຍໍ ວິກ຺ກີຬິຕໍ, ສຄ຺ຄິກິຣິຍາສມ຺ພນ຺ຖໍ ຍໍ ວິກ຺ກີຬິຕໍ ອຕ຺ຖິ, ຕໍ ຕິວິຘໍ ວິກ຺ກີຬິຕໍ ກເຕຍນໍ ປຸຄ຺ຄລານໍ ວິກ຺ກີຬິຕໍ ກໂຕ”ຕິ ປຸຈ຺ຉິຕພ຺ພຕ຺ຕາ “ເຕສໍ ວິກ຺ກີຬິຕ”ນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ອຍ ຈ “ຍໂຖຕ຺ຕປ຺ປກາເຣຫິ ນິເຍາຄ຺ຄຸເຍຫິ ເຍ ພຸທ຺ຘປ຺ເຈກພຸທ຺ຘສາວກາ ວິສຸຕ຺ເຕສຸ, ເຕສຸ ພຸທ຺ຘເສ຺ສວ ວິກ຺ກີຬິຕໍ ກໂຕ ກິໍ, ປ຺ເຈກພຸທ຺ຘເສ຺ສວ ວິກ຺ກີຬິຕໍ ກໂຕ ກິໍ, ສາວກເສ຺ສວ ວິກ຺ກີຬິຕໍ ກໂຕ ກິໍ, ອຸທາຫຸ ສເພ຺ພສໍ ພຸທ຺ຘປ຺ເຈກພຸທ຺ຘສາວການໍ ວິກ຺ກີຬິຕໍ ກໂຕ ກິ”ນ຺ຕິ ວິຈາຣຓາຍ ສມ຺ພເຍາ “ເຕສໍ ວິກ຺ກີຬິຕ”ນ຺ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຍໂຖຕ຺ຕປ຺ປກາເຣຫິ ນິເຍາຄ຺ຄຸເຍຫິ ເຍ ພຸທ຺ຘປ຺ເຈກພຸທ຺ຘສາວກາ ສຸຕ຺ເຕສຸ, ເຕສໍ ພຸທ຺ຘປ຺ເຈກພຸທ຺ຘສາວການໍ ວິກ຺ກີຬິຕໍ ຍໍ ອາຫາຣຈຕຸກ຺ກາທີນໍ ທສນ຺ນໍ ຈຕຸກ຺ການໍ ສປຣສນ຺ຕາເນ ສຍຕິກ຺ກາຍປຫານໍ ຍາ ປຏິປທາຈຕຸກ຺ກາທີນໍ ທສນ຺ນໍ ຈຕຸກ຺ການໍ ສປຣສນ຺ຕາເນ ກາຍທານຍ຺ຍາຄຕາ, ສຄ຺ຄິກິຣິຍາຍ຺ຍາຄຕາ ຈ ອຕ຺ຖິ, ຕໍ ສພ຺ພໍ ວິກ຺ກີຬິຕໍ ນາມ ກໂຕຕິ ອເຕ຺ຖາ.

“ສເພ຺ພສໍ ອາຫາຣຈຕຸກ຺ກາທີນໍ ທສນ຺ນໍ ຈຕຸກ຺ການໍ ສເພ຺ພ ປຏິປທາຈຕຸກ຺ກາທເຍາ ທສ ຈຕຸກ຺ກາ ປຏິປກ຺ຂາ ໂຫນ຺ຕິ ກິໍ, ອຸທາຫຸ ຍຖາກ຺ກມໍ ຈຕຸກ຺ການໍ ຈຕຸກ຺ກາ ປຏິປກ຺ຂາ ໂຫນ຺ຕິ ກິ”ນ຺ຕິ ວິຈາຣຓາຍ ສມ຺ພເຍາ ຍຖາກ຺ກມໍ ຈຕຸກ຺ການໍ ຈຕຸກ຺ກາ ປຏິປກ຺ຂາ ໂຫນ຺ຕິ ປຫາຕພ຺ພປຫາຍກກາເຣນາຕິ ທເສ຺ສເນ຺ຕາ “ຈຕ຺ຕາໂຣ ອາຫາຣາ ເຕສໍ ປຏິປເກ຺ຂາ ຈຕເສ຺ສາ ປຏິປທາ”ຕິອາທິມາຫ. ອຏ຺ຐກຖາຍໍ ປນ – “ພຸທາຕິ ອາຫາຣາທີນໍ ປຏິປທາທີຫິ ເຍວ ສຍຕິກ຺ກຍຕໍ, ຕໍ ເຕສໍ ປຏິປກ຺ຂກາທິ ທເສ຺ສເນ຺ຕາ ‘ຈຕ຺ຕາໂຣ ອາຫາຣາ ເຕສໍ ປຏິປເກ຺ຂາ ຈຕເສ຺ສາ ປຏິປທາ’ຕິອາທິມາຫາ”ຕິ (ເນຕ຺ຕິ ອຏ຺ຐ. ປັລີ) ວຸຕ຺ຕໍ. ຕຕ຺ຖ ສໍກິເລສປເກ຺ຂ ຈຕ຺ຕາໂຣ ເຍ ອາຫາຣາ ນິທ຺ຘາຣິຕາ, ເຕສໍ ຈຕຸນ຺ນໍ ອາຫາຣານໍ ເວາທານປເກ຺ຂ ຍາ ຈຕເສ຺ສາ ປຏິປທາ ນິທ຺ຘາຣິຕາ, ຕາ ຈຕເສ຺ສາ ປຏິປທາ ປຏິປເກ຺ຂາ ອາຫາຣານໍ ປຫາຕພ຺ພຕ຺ຕາ, ປຏິປທານໍ ປນ ປຫາຍກຕ຺ຕາ. ສຕິປິ ອາຫາຣານໍ ອປ຺ປຫາຕພ຺ພກາເຣ ວິປລ຺ລາສາທຍຸຕ຺ຕາ ອາຫາຣປຏິພທ຺ຘຈ຺ຉນ຺ທຣາຄປ຺ປຫານວເສນ ປຫາຕພ຺ພກາເຣາ ວຸຕ຺ໂຕຕິ ໂຍຊນາ ກາຕພ຺ພາ.

ສີຫາຕິ ສີຫສທິສາ ພຸທ຺ຘາ ຈ ສີຫສທິສາ ປ຺ເຈກພຸທ຺ຘາ ຈ ສີຫສທິສາ ສາວກາ ຈາຕິ ສີຫສທິສາ ວິສຸໍ ວິສຸໍ ໂຍເຊຕພ຺ພາ. ສາວກາ ປນ ອຫຕຣາຄໂທສໂມຫາປິ ສນ຺ຕິ, ເຕປິ “ສີຫາ”ຕິ ຄເຫ຺ຕພ຺ພາຕິ ຕໍ ນິວາເຣຕຸໍ “ຫຕຣາຄໂທສໂມຫາ”ຕິ ວຸຕ຺ຕໍ. ຫນິຕພ຺ພາຕິ ຫຕາ, ຣາໂຄ ຈ ໂທໂສ ຈ ໂມໂຫ ຈ ຣາຄໂທສໂມຫາ, ຫຕາ ຣາຄໂທສໂມຫາ ເຍຕິ ສາວເກຫີຕິ ຫຕຣາຄໂທສໂມຫາ, ສາວກາຕິ ໂຍເຊຕພ຺ພາ ສາວການໍເຍວ ຍຸຕ຺ຕິວິຈາຣສມ຺ພເຍາຕິ. ເຕສໍ ສີຫານໍ ພຸທ຺ຘານໍ, ເຕສໍ ສີຫານໍ ປ຺ເຈກພຸທ຺ຘານໍ, ເຕສໍ ສີຫານໍ ສາວການໍ ກາຍທາ ເວາທານປເກ຺ຂ ກາວິຕພ຺ພານໍ ເວໄນຍປກ຺ຂຍຸຍານໍ ກາຍທາ ຈທ຺ຘາ ຈ, ສຄ຺ຄິກິຣິຍາ ເວາທານປເກ຺ຂເຍວ ສຄ຺ຄິກາຕພ຺ພານໍ

ផលតិដ្ឋាភាវំ សន្ធិកិរិយា ច, ញត្តិកិរិយា សំកិលេសបក្ខេ បហាតដ្ឋានំ បហានសន្តតា ញត្តិកិរិយា ច វិក្កីឡិតំ នាម ហោតិ។

ឥន្ទ្រិយាធិដ្ឋានន្តិ សទ្ធិន្ទ្រិយាទីនំ ឥន្ទ្រិយានំ អធិដ្ឋានំ បវត្តនំ ការណា, សន្ធិកិរិយា ច។ វិបរិយាសាធិដ្ឋានន្តិ វិបល្លាសានំ អធិដ្ឋានំ បហានវសេន អប្បវត្តនំ, អនុប្បាទនញ្ច សង្ខេបតោ វិក្កីឡិតំ នាមាតិ គហិតំ។ ឥន្ទ្រិយានិ សទ្ធិន្ទ្រិយាទីនិ សទ្ធម្មគោចរោ សទ្ធម្មស្ស វោទានបក្ខស្ស គោចរោ បវត្តនហេតូតិ អធិប្បាយោតិ។ វិបរិយាសា វិបល្លាសា កិលេសគោចរោ សំកិលេសបក្ខស្ស គោចរោ បវត្តិហេតូតិ អធិប្បាយោ។

“ចត្តារោ អាហារាតិអាទិនា សំកិលេសបក្ខេ អាហារចតុក្កាទីនំ ទសន្នំ ចតុក្កានំ តណ្ហាចរិតាទីនំ ចតុន្នំ បុគ្គលានំ ឧបក្កិលេសវិភាគនយេន យា និទ្ធារណា អាចរិយេន កតា, ‘ចតស្សោ បដិបទា’តិអាទិនា ច វោទានបក្ខេ បដិបទាចតុក្កាទីនំ ទសន្នំ ចតុក្កានំ តណ្ហាចរិតាទីនំ ចតុន្នំ បុគ្គលានំ វោទានវិភាគនយេន យា និទ្ធារណា អាចរិយេន កតា, សា អយំ និទ្ធារណា កតមស្ស នយស្ស សមុដ្ឋានំ ភូមីតិ វុច្ចតី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “អយំ វុច្ចតិ សីហវិក្កីឡិតស្ស នយស្ស ភូមី”តិ វុត្តំ។ តត្ថ អយន្តិ យា អយំ វុត្តនយេន ទ្វិប្បការា និទ្ធារណា កតា, សា អយំ ទ្វិប្បការា និទ្ធារណា សីហវិក្កីឡិតស្ស នយស្ស ភូមិ បវត្តិដ្ឋានំ សមុដ្ឋានន្តិ នយសមុដ្ឋានកោសល្លេហិ បុគ្គលេហិ វុច្ចតីតិ យោជនា កាតព្ពាតិ។

“ទ្វិប្បការាយ និទ្ធារិតាយ នយស្ស ភូមិភាវោ កស្មា វិញ្ញាយតី”តិ វត្តព្ពត្តា “តេនាហា”តិអាទិ វុត្តំ។ តេន ទ្វិប្បការាយ និទ្ធារណាយ នយភូមិភាវេន “យោ នេតិ…បេ… កុសលេហិ ចា”តិ ឥមំ វចនំ អាចរិយោ អាហ, តេន វចនេន វិញ្ញាយតីតិ។

សីហវិក្កីឡិតនយភូមិ អាចរិយេន វិភាវិតា, អនេកត្ថា ច ទស្សិតា, “កតមា តិបុក្ខលនយភូមី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា តិបុក្ខលនយភូមិំ វិភាវេតុកាមោ “តត្ថ យេ ទុក្ខាយ បដិបទាយា”តិអាទិមាហ។ ឯវំ សតិ “អយំ សំកិលេសោ, ឥទំ អកុសលមូលន្តី”តិអាទិវចនេហេវ អាចរិយេន វត្តព្ពំ, កស្មា បន “តត្ថ យេ ទុក្ខាយ បដិបទាយា”តិអាទិវចនំ វត្តព្ពន្តិ? សច្ចំ, តិបុក្ខលនយភូមិវិភាវនា បន ឧគ្ឃដិតញ្ញូអាទិបុគ្គលត្តយវសេន បវត្តា, តស្មា ឧគ្ឃដិតញ្ញូអាទិបុគ្គលត្តយំ វិភាវេតុំ “តត្ថ យេ ទុក្ខាយ បដិបទាយា”តិអាទិវចនំ វុត្តំ។ ឯវមបិ “តត្ថ យោ សុខាយ បដិបទាយ ខិប្បាភិញ្ញាយ និយ្យាតិ, អយំ ឧគ្ឃដិតញ្ញូ”តិអាទិវចនេហេវ វត្តព្ពំ , កស្មា បន “តត្ថ យេ ទុក្ខាយ បដិបទាយា”តិអាទិវចនំ វត្តព្ពន្តិ? សច្ចំ, ឧគ្ឃដិតញ្ញូអាទិបុគ្គលត្តយំ បន សីហវិក្កីឡិតនយតោ តិបុក្ខលនយស្ស និក្ខន្តតោ និគ្គមនតោ សីហវិក្កីឡិតនយភូមិវិភាវនាយំ បដិបទាវិភាគតោ វិភាវិតបុគ្គលចតុក្កតោ និទ្ធារិតំ, សីហវិក្កីឡិតនយភូមិវិភាវនាយំ បដិបទាវិភាគតោ វិភាវិតំ បុគ្គលចតុក្កំ បឋមំ វិភាវេតុំ “តត្ថ យេ ទុក្ខាយ បដិបទាយា”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថាតិ យោ បដិបទាចតុក្កោ សីហវិក្កីឡិតនយភូមិវិភាវនាយំ និទ្ធារិតោ, តស្មិំ បដិបទាចតុក្កេ។ យេតិ យេ តណ្ហាចរិតា ទិដ្ឋិចរិតបុគ្គលា យថាក្កមំ ទុក្ខាយ បដិបទាយ ទន្ធាភិញ្ញាយ ច ទុក្ខាយ បដិបទាយ ខិប្បាភិញ្ញាយ ច និយ្យន្តិ, ឥតិ និយ្យាតា ទ្វេ បុគ្គលា ច និទ្ធារិតា។ “តេសំ ចតុន្នំ បុគ្គលានំ កតមោ សំកិលេសោ”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តេសំ ចតុន្នំ បុគ្គលានំ អយំ សំកិលេសោ”តិ វិស្សជ្ជេតុំ “តេសំ ចតុន្នំ បុគ្គលានំ អយំ សំកិលេសោ”តិអាទិ វុត្តំ។ ចត្តារោ អាហារា និទ្ធារិតា…បេ… ចត្តារិ អគតិគមនានិ និទ្ធារិតានិ, ឥតិ អយំ

ជេសចិនេសា អាហារចតុក្កាទិចតុក្កា តេសំ ចតុន្នំ បុក្កលិតំ និក្កិលេសតា ហោតិ។ តេសំ ចតុន្នំ បុក្កលិតំ និក្កិលេសតា អាចទិវេយត តិទ្ធាទិតេតា, “កាតមំ ធេចាតាត”ត្តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តេសំ ចតុន្នំ បុក្កលិតំ ឰាធំ ធេចាតាត”ត្តិអាជិ ចុត្តំ។ ធតេយ្យា បដិបតា តិទ្ធាទិតេតា, ធតេយ្យា អប្បយាលា តិទ្ធាទិតេតា, ឰាតិ ឰាធំ ជេសចិឆំ បដិបតាចតុក្កាទិចតុក្កុតំ ឆយុខាតំ តេសំ ចតុន្នំ បុក្កលិតំ ធេចាតាតំ ហោតិ។

ប័ប័។ “តេសុ ចតុសុ បុក្កលេសុ កាតមេយា បុក្កលិ ស្ឈុដិតញ្ញា, កាតមេយា បុក្កលិ ចិបញ្ចិតញ្ញា, កាតមេយា បុក្កលិ តេតេយ្យា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ តេយ”តិអាជិ ចុត្តំ។ “បុព្ពេបិ ‘តត្ថ តេយ’តិអាជិតា ធត្តារោ បុក្កលិ តិទ្ធាទិតេតា, កស្មា បត បុត “តត្ថ តេយ’តិអាជិតា ធត្តារោ បុក្កលិ តិទ្ធាទិតេតា”តិ តេ ចតេយ្យ? បុព្ពេ និក្កិលេសធេចាតាតំ សាមិកាតេចត តិទ្ធាទិតេតា, បច្ឆា បត ស្ឈុដិតញ្ញាអាជិតំ អចយចាតំ សមុហកាតេចត តិទ្ធាទិតេតាតិ ចិសេសតេត្ថា កេហតព្ពោ។ តត្ថ តេយ...តេប... ឰាតេយ តេ្ថ បុក្កលិតិ ឲត្ថ តេយាឌតេត្ថ តេហ្ពា ចុត្តសជិតេសាច។ តត្ថាតិ តេសុ ចតុសុ បុក្កលេសុ។ តេយាតិ ស្ដតេត្ថា ជិដ្ឋិចទិតេតា។ អយត្តិ អយំ តិយតេតា ស្ដតេត្ថា ជិដ្ឋិចទិតេតា។ បុត តេយាតិ ស្ដតេត្ថាច តលព្ភាចទិតេតា ច យតេត្ថា ជិដ្ឋិចទិតេតា ច។ សាឆារលាយាតិ ចុក្កាយ បដិបតាយ លិប្បាកិញ្ញាយ ច សុលាយ បដិបតាយ តត្ថាកិញ្ញាយ ច។

“ស្ឈុដិតញ្ញាអាជតេយា តតេយា បុក្កលិ អាចទិវេយត តិទ្ធាទិតេតា, តេសុ តីសុ បុក្កលេសុ កាតមេយ្យ កាតមេយ្យ កាតមំ កាតមំ តកចា ស្ដបជិសតី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ តកចា”តិអាជិ ចុត្តំ។ អធ ចា “បដិបតាតេកតេត បុក្កលតេកតោ អាចទិវេយត ចិកាចិតេតា, កធំ តេសតាតេកតេត បុក្កលតេកតោ ចិកាចិតេតា”តិ ធត្តព្ពត្តា តេសតាតេកតេតបិ បុក្កលតេកធំ ចិកាតេចតុំ “តត្ថ តកចា”តិអាជិ ចុត្តំ។ តត្ថាតិ តេសុ តីសុ ស្ឈុដិតញ្ញាអាជីសុ បុក្កលេសុ។ “សមធតេសតាចិបឃ្សតាតេសតាតេកតេតច បុក្កលតេកតោ ចិកាចិតេតា”តិ ធត្តព្ពត្តា យុក្ខសយុតេសតាតិក្លសយុតេសតាតេកតេតបិ បុក្កលតេកធំ ចិកាតេចតុំ “តត្ថ តកចា”តិអាជិ ចុត្តំ។ សេសេសុបិ ឲចេយច អត្យុសត្វេត្ថា ធត្តព្ពោ។

ចិសុំ ចិសុំ បដិបតាតេកតេត ធត្តារោ ហុត្វា ចិសុំ ច សម្បិណ្ឌិតា ច បដិបតាតេកតេត តេច តេសតាតេកតេត ច តតេយា ហោត្តីតិ ចិកាតេចតុំ “តត្ថ តេយ”តិអាជិ បុត ចត្វា “ឰាតិ តេលា ធត្តារិ ហុត្វា តីណិ កចត្តី”តិ ចុត្តំ។ តត្ថ ធត្តារិ តីណីតិ លិង្គចិបល្លាសតិទ្ធេសោ, “ធត្តារោ តតេយា”តិ បត បកតិលិង្គតិទ្ធេសោ កាតព្ពោច។

“តេសំ តិណ្ណំ បុក្កលិតំ កាតមេយា និក្កិលេសតា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តេសំ តិណ្ណំ បុក្កលិតំ អយំ និក្កិលេសតា”តិអាជិ ចុត្តំ។ តត្ថ អយំ និក្កិលេសតាតិ “តីណិ អក្សុសលមូលិតិ...តេប... សីលចិបត្តិ ជិដ្ឋិចិបត្តិ អាចារចិបត្តី”តិ តិទ្ធាទិតេតាតំ អក្សុសលិតំ ឆយុខាតំ ឰាតិ អយំ សមុហោ និក្កិលេសតា ហោតិ។ “តេសំ តិណ្ណំ បុក្កលិតំ និក្កិលេសតា អាចទិវេយត តិទ្ធាទិតេតា, កធំ ធេចាតាតំ តិទ្ធាទិតព្ពា”ត្តិ ធត្តព្ពត្តា “តេសំ តិណ្ណំ បុក្កលិតំ ឰាធំ ធេចាតាត”ត្តិអាជិ ចុត្តំ។ តត្ថ ឰាធំ ធេចាតាតត្តិ “តីណិ ក្សុសលមូលិតិ...តេប... តីណិ ចិតេយាក្លយុលាតិ សុញ្ញាតំ អតិមិត្តំ អប្បណិហិត”ត្តិ តិទ្ធាទិតាតំ ក្សុសលឆយុខាតំ សមុហក្ខតំ ឰាតិ ឰាធំ ឆយុខាតំ ធេចាតាតំ ហោតិ។

“ចុត្តប្បកាតេត ធត្តារោ ហុត្វា តតេយា បុក្កលិ កចត្តីតិ អាចទិវេយត ចិកាចិតា, តតេយា ហុត្វា កិត្តកា បុក្កលិ កចត្តី”តិ ធត្តព្ពកាចតេតា “ឰាតិ តេលា ធត្តារិ ហុត្វា តីណិ កចត្តិ, តីណិ ហុត្វា តេ្ថ កចត្តិ តលព្ភាចទិតេតា ច ជិដ្ឋិចទិតេតា ចា”តិអាជិ ចុត្តំ។ ឰាតីតិ តេហ្ពា ចុត្តប្បកាតេត

ចត្តារិ ចត្តារោ ហុត្វា តីណិ តយោ ភវន្តិ។ តីណិ តយោ ហុត្វា តណ្ហាចរិតោ ច ទិដ្ឋិចរិតោ ចាតិ ទ្វេ បុគ្គលា ភវន្តិ។

“តេសំ ទ្វិន្នំ បុគ្គលានំ កតមោ សំកិលេសោ”តិ វត្តព្ពភាវតោ “តេសំ ទ្វិន្នំ បុគ្គលានំ អយំ សំកិលេសោ”តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ អយំ សំកិលេសោតិ “តណ្ហា ច អវិជ្ជា ច…បេ… សស្សតទិដ្ឋិ ច ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ ចា”តិ និទ្ធារិតានំ អកុសលមូលានំ ឥតិ អយំ សមូហោ សំកិលេសោ ហោតិ។

“តេសំ ទ្វិន្នំ បុគ្គលានំ សំកិលេសោ អាចរិយេន និទ្ធារិតោ, កថំ វោទាន”ន្តិ វត្តព្ពភាវតោ “តេសំ ទ្វិន្នំ បុគ្គលានំ ឥទំ វោទាន”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ ឥទំ វោទានន្តិ “សមថោ ច វិបស្សនា ច…បេ… សឧបាទិសេសា ច និព្ពានធាតុ, អនុបាទិសេសា ច និព្ពានធាតូ”តិ និទ្ធារិតានំ កុសលមូលានំ សមូហភូតំ ឥតិ ឥទំ សមុទិតំ វោទានំ ហោតិ។

“តីណិ អកុសលមូលានី”តិអាទិនា សំកិលេសបក្ខេ អកុសលមូលវិភាគេហិ ទ្វិន្នំ ទ្វាទសន្នំ វិភាគំ, តិណ្ណំ ឧគ្ឃដិតញ្ញូអាទិបុគ្គលានំ សំកិលេសវិភាវនាយុត្តេន យា និទ្ធារណា កតា, “តីណិ កុសលមូលានី”តិអាទិនា វោទានបក្ខេ កុសលមូលវិភាគេហិ ទ្វិន្នំ ទ្វាទសន្នំ វិភាគំ, តិណ្ណំ ឧគ្ឃដិតញ្ញូអាទិបុគ្គលានំ វោទានវិភាវនាយុត្តេន យា និទ្ធារណា កតា, អយំ វុត្តប្បការនិទ្ធារណា តិបុក្ខលស្ស ច នយស្ស, អង្កុសស្ស ច នយស្ស ភូមិ សមុដ្ឋានំ បវត្តិហេតុ នាយាតិ យោជេត្វា “តណ្ហា ច អវិជ្ជា ចា”តិអាទិនា សំកិលេសបក្ខេ តណ្ហាអវិជ្ជាទុកាទីនំ បន្នរសន្នំ ទុកានំ, ទ្វិន្នំ តណ្ហាចរិតទិដ្ឋិចរិតានំ បុគ្គលានំ វោទានវិភាវនាយុត្តេន យា និទ្ធារណា កតា, “សមថោ ច វិបស្សនា ចា”តិអាទិនា វោទានបក្ខេ សមថវិបស្សនាទុកាទីនំ ឯកូនវីសតិទុកានំ, ទ្វិន្នំ តណ្ហាចរិតទិដ្ឋិចរិតានំ បុគ្គលានំ វោទានវិភាវនាយុត្តេន យា និទ្ធារណា កតា, អយំ វុត្តប្បការា នន្ទិយាវដ្ដស្ស នយស្ស ភូមីតិបិ នីហរិត្វា យោជេតព្វា។ បុគ្គលាធិដ្ឋានេន ហិ នន្ទិយាវដ្ដនយតោ សីហវិក្កីឡិតនយស្ស សម្ភវោ, សីហវិក្កីឡិតនយតោ ច តិបុក្ខលនយស្ស សម្ភវោ ហោតិ។ ធម្មាធិដ្ឋានេន បន សីហវិក្កីឡិតនយតោ តិបុក្ខលនយស្ស សម្ភវោ, តិបុក្ខលនយតោ ច នន្ទិយាវដ្ដនយស្ស សម្ភវោ ហោតិ។ តេនាហ អដ្ឋកថាយំ “អនេន ‘តណ្ហា ច អវិជ្ជា ចា’តិអាទិនា សមថស្ស នយស្ស ភូមិ ទស្សិតា។ តេនេវ ហិ ‘ចត្តារិ ហុត្វា តីណិ ភវន្តិ, តីណិ ហុត្វា ទ្វេ ភវន្តី’តិ វុត្ត”ន្តិ (នេត្តិ អដ្ឋ. ៥៥)។

“កស្មា បន អយំ វុត្តប្បការាយ និទ្ធារណាយ តិបុក្ខលស្ស ច នយស្ស, អង្កុសស្ស ច នយស្ស ភូមិភាវោ វិញ្ញាយតី”តិ វត្តព្ពភាវតោ “តេនាហា”តិអាទិ វុត្តំ។ តេន យថាវុត្តស្ស និទ្ធារណាយ ភូមិភាវេន អាចរិយោ “យោ អកុសលេ…បេ… និយ្យានិកេនាតិ ចា”តិ យំ វចនំ អាហ, តេន វចនេន វុត្តប្បការាយ និទ្ធារណាយ តិបុក្ខល…បេ… នយស្ស ភូមិភាវោ វិញ្ញាយតីតិ អត្ថោ។

“ឯត្តាវតា នយសមុដ្ឋានំ បរិបុណ្ណំ ហោតិ, អញ្ញំ នត្ថី”តិ វត្តព្ពត្តា “និយុត្តំ នយសមុដ្ឋាន”ន្តិ វុត្តំ។ យេន យេន នយសមុដ្ឋានេន សំកិលេសបក្ខេ វា អកុសលា ធម្មា និទ្ធារិតា, វោទានបក្ខេ វា កុសលា ធម្មា និទ្ធារិតា, តំ តំ នយសមុដ្ឋានំ និយុត្តំ យថារហំ និទ្ធារេត្វា យុញ្ជិតព្វន្តិ អត្ថោ គហេតព្វោ។

នយក្កមេន បន សង្ខេបតោ ទស្សយិស្សាមិ – ទ្វេ បុគ្គលា, តយោ បុគ្គលា, ចត្តារោ បុគ្គលាតិ បុគ្គលា តិកោដ្ឋាសា ភវន្តិ, ចតុទិសា, ឆទិសា, អដ្ឋទិសាតិ ទិសាបិ តិកោដ្ឋាសា ភវន្តិ។ តត្ថ ទ្វេ បុគ្គលាតិ តណ្ហាចរិតោ បុគ្គលោ, ទិដ្ឋិចរិតោ បុគ្គលោតិ ទ្វេ បុគ្គលា ភវន្តិ។ តយោ បុគ្គលាតិ ឧគ្ឃដិតញ្ញូបុគ្គលោ, វិបញ្ចិតញ្ញូបុគ្គលោ, នេយ្យបុគ្គលោតិ តយោ បុគ្គលា ភវន្តិ។ ចត្តារោ បុគ្គលាតិ ទុក្ខាបដិបទាទន្ធាភិញ្ញាទិភេទេន ភិន្នា មុទិន្ទ្រិយោ តណ្ហាចរិតោ បុគ្គលោ, មុទិន្ទ្រិយោ ទិដ្ឋិចរិតោ បុគ្គលោ, តិក្ខិន្ទ្រិយោ តណ្ហាចរិតោ បុគ្គលោ, តិក្ខិន្ទ្រិយោ ទិដ្ឋិចរិតោ បុគ្គលោតិ ចត្តារោ បុគ្គលា ភវន្តិ។ ចតុទិសាតិ សំកិលេសបក្ខេ ទ្វេ ទ្វេ ទិសា, វោទានបក្ខេ ទ្វេ ទ្វេ ទិសាតិ ចតុទិសា ភវន្តិ។ ឆទិសាតិ សំកិលេសបក្ខេ តិស្សោ តិស្សោ ទិសា, វោទានបក្ខេ តិស្សោ តិស្សោ ទិសាតិ ឆទិសា ភវន្តិ។ អដ្ឋទិសាតិ សំកិលេសបក្ខេ ចតស្សោ ចតស្សោ ទិសា, វោទានបក្ខេ ចតស្សោ ចតស្សោ ទិសាតិ អដ្ឋទិសា ភវន្តិ។ តេសុ ទ្វេ ទ្វេ តណ្ហាចរិតទិដ្ឋិចរិតេ បុគ្គលេ, ចតុទិសា ច និស្សាយ នន្ទិយាវដ្ដនយសមុដ្ឋានំ ភវតិ។ តយោ ឧគ្ឃដិតញ្ញូវិបញ្ចិតញ្ញូនេយ្យបុគ្គលេ ច ឆទិសា ច និស្សាយ តិបុក្ខលនយសមុដ្ឋានំ ភវតិ។ ទុក្ខាបដិបទាទន្ធាភិញ្ញាទិភេទេន ភិន្នេ ចត្តារោ មុទិន្ទ្រិយតណ្ហាចរិតតិក្ខិន្ទ្រិយតណ្ហាចរិតមុទិន្ទ្រិយទិដ្ឋិចរិតតិក្ខិន្ទ្រិយទិដ្ឋិចរិតេ បុគ្គលេ ច អដ្ឋទិសា ច និស្សាយ សីហវិក្កីឡិតនយសមុដ្ឋានំ ភវតិ ។ ឯកេកស្មិំ នយសមុដ្ឋានេ វិភជិតេ ទិសាលោចនអង្កុសនយសមុដ្ឋានានិបិ វិភជិតានិ ភវន្តិ។

“កថំ នន្ទិយាវដ្ដនយសមុដ្ឋានំ ភវតី”តិ ចេ វទេយ្យ? “តណ្ហា ច អវិជ្ជា ច អហិរិកញ្ច អនោត្តប្បញ្ច អស្សតិ ច អសម្បជញ្ញញ្ច អយោនិសោមនសិការោ ច កោសជ្ជញ្ច ទោវចស្សញ្ច អហំការោ ច មមំការោ ច អស្សទ្ធា ច បមាទោ ច អសទ្ធម្មស្សវនញ្ច អសំវរោ ច អភិជ្ឈា ច ព្យាបាទោ ច នីវរណញ្ច សំយោជនញ្ច កោធោ ច ឧបនាហោ ច មក្ខោ ច បឡាសោ ច ឥស្សា ច មច្ឆរិយញ្ច មាយា ច សាឋេយ្យញ្ច សស្សតទិដ្ឋិ ច ឧច្ឆេទទិដ្ឋិ ចា”តិ (នេត្តិ· ៦៦) ទុកទុកវសេន ទេសិតោ អយំ ទិសាភូតោ អកុសលធម្មសមូហោ ទ្វិន្នំ តណ្ហាចរិតទិដ្ឋិចរិតានំ បុគ្គលានំ សំកិលេសោ ហោតីតិ សំកិលេសបក្ខេ សំកិលេសសាមញ្ញភាវេន យោជេត្វា “ឥមេសុ បន្នរសសុ ទុកទុកវសេន ទេសិតេសុ ទិសាភូតេសុ អកុសលធម្មេសុ កតមោ អកុសលធម្មោ កតមស្ស បុគ្គលស្ស ទិសា”តិ មនសាវ ទិសាធម្មភាវេន ឱលោកេត្វា “អយំ អយំ បឋមោ បឋមោ អកុសលធម្មោ តណ្ហាចរិតស្ស បុគ្គលស្ស សំកិលេសបក្ខេ បឋមា ទិសា នាម, អយំ អយំ ទុតិយោ ទុតិយោ អកុសលធម្មោ ទិដ្ឋិចរិតស្ស បុគ្គលស្ស សំកិលេសបក្ខេ ទុតិយា ទិសា នាមា”តិ វិសុំ វិសុំ យោជេត្វា សមុទយសច្ចទុក្ខសច្ចានិ យថារហំ នីហរិត្វា វិភជិតព្ពធម្មភាវោ ច យេន សំវណ្ណនាវិសេសេន ទស្សិតោ, សោ សំវណ្ណនាវិសេសោ ច នន្ទិយាវដ្ដនយសមុដ្ឋានំ ភវតិ, តស្ស ឱលោកនា ច យេន សំវណ្ណនាវិសេសេន ទស្សិតា, សោ សំវណ្ណនាវិសេសោ ច ទិសាលោចននយសមុដ្ឋានំ ភវតិ, តថា ឱលោកេត្វា ទិសាវិសេសភូតស្ស ធម្មវិសេសស្ស បុគ្គលានំ នយនញ្ច យេន សំវណ្ណនាវិសេសេន នយតិ, សោ សំវណ្ណនាវិសេសោ ច អង្កុសនយសមុដ្ឋានំ ភវតិ។

“សមថោ ច វិបស្សនា ច, ហិរី ច ឱត្តប្បញ្ច, សតិ ច សម្បជញ្ញញ្ច, យោនិសោមនសិការោ ច វីរិយារម្ភោ ច, សោវចស្សញ្ច ធម្មេ ញាណញ្ច អត្ថេ ញាណញ្ច, ខយេ ញាណញ្ច អនុប្បាទេ ញាណញ្ច, សទ្ធា ច អប្បមាទោ ច, សទ្ធម្មស្សវនញ្ច សំវរោ ច, អនភិជ្ឈា ច អព្យាបាទោ ច, រាគវិរាគា ច ចេតោវិមុត្តិ, អវិជ្ជាវិរាគា ច បញ្ញាវិមុត្តិ, អភិសមយោ ច អប្បិច្ឆតា ច, សន្តុដ្ឋិ ច អក្កោធោ ច,

អត្ថុបការេហា ច អយេក្លា ច, អបត្យអាវេសា ច ឰស្សាបហាតត្ថា យត្ថទិឃប្យហាតត្ថា ចិន្ជា ច, ចិយុត្តិ ច សន្តាតារយូលោ ច ចិយោវេក្លា, អសន្តាតារយូលោ ច ចិយោវេក្លា, ទីសាបិឌឹយេសា ច តិន្ថាគតាត្យ, អត្ថុបិឌឹយេសា ច តិន្ថាគតាត្យ”តិ (តេត្តិ៑ ប៉ប៉) តិកក្យកចសេត ងេសិតំ ឰឆំ ឌឹសាក្សតំ ក្យសលសម្ឋហឆយូខាតំ ក្ខិត្ត តណ្យាចទិតឌិដ្ឋិចទិតាតំ បុក្កលិតំ ចោឝាតំ ហោតីតិ ចោឝាតបន្លេ ចោឝាតសាយន្ថាការចេត ឃោដេត្វា “ឰយេសុ ខក្យតចីសតិយា ក្យកក្យកចសេត ចា ងេសិតេសុ ឌឹសាក្សតេសុ ឆយូសុ កតយោ កតយោ ក្យសលឆយូ កតយស្ស កតយស្ស បុក្កលស្ស ឌឹសា”តិ យតសាច ឌឹសាឆយូការចេត ឱ្ហលិកេត្វា “អយំ បធយោ បធយោ ក្យសលឆយូ តណ្យាចទិតស្ស បុក្កលស្ស ចោឝាតបន្លេ បធយា ឌឹសា តាយ, អយំ ក្យតិយោ ក្យតិយោ ក្យសលឆយូ ឌិដ្ឋិចទិតស្ស បុក្កលស្ស ចោឝាតបន្លេ ក្យតិយា ឌឹសា តាយា”តិ ចិសុំ ចិសុំ ឃោដេត្វា យក្កសក្ខតិទោឆសក្ខាតិ ឃចារេហំ តឹហទិត្វា ចិកខិតន្ថឆយូការចោ ច យេត សិចណ្ណាតាចិសេសេត ងស្សិតោ, សោ សិចណ្ណាតាចិសេសោ ច តត្តិយាចដ្ឋតឃសយ្ឋាតំ កចតិ, តស្ស ឱ្ហលិកតា ច យេត សិចណ្ណាតាចិសេសេត ងស្សិតា, សោ សិចណ្ណាតាចិសេសោ ច ឌឹសាលេចតតឃសយ្ឋាតំ កចតិ, តថា ឱ្ហលិកេត្វា ឌឹសាចិសេសក្សតស្ស ឆយូចិសេសស្ស បុក្កលិតំ តឃតត្វា យេត សិចណ្ណាតាចិសេសេត តឃតិ, សោ សិចណ្ណាតាចិសេសោ ច អក្កុសតឃសយ្ឋាតំ កចតិ៑

“កធំ តិបុក្កលតឃសយ្ឋាតំ កចតិ”តិ ចេ បុច្ឆេយ្យ, “តីណិ អក្យសលម្យលិតិ – លោកោ អក្យសលម្យលំ, ទោសោ អក្យសលម្យលំ, មោហោ អក្យសលម្យលំ៑ តីណិ ក្យច្ចទិតាតិ – កាយក្យច្ចទិតំ , ចចីក្យច្ចទិតំ, យតោក្យច្ចទិតំ៑ តយោ អក្យសលចិតក្កា – កាយចិតក្កា, ព្យាបិឌចិតក្កា, ចិហិំសាចិតក្កា៑ តិស្សោ អក្យសលសន្ថា – កាយសន្ថា, ព្យាបិឌសន្ថា, ចិហិំសាសន្ថា៑ តិស្សោ ចិបទីតសន្ថា – តិច្ចសន្ថា, ស្យខសន្ថា, អត្តសន្ថា៑ តិស្សោ ចេឌតា – ស្យខា ចេឌតា, ក្យក្ខា ចេឌតា, អក្យក្ខមស្យខា ចេឌតា៑ តិស្សោ ក្យក្ខតា – ក្យក្ខក្យក្ខតា, សន្ថារក្យក្ខតា, ចិបទិណាមក្យក្ខតា៑ តយោ អក្តិ – ទាកក្តិ, ទោសក្តិ, មោហក្តិ៑ តយោ សល្លា – ទាកសល្លោ, ទោសសល្លោ, មោហសល្លោ៑ តិស្សោ ឌដា – ទាកឌដា, ទោសឌដា, មោហឌដា៑ តិស្សោ អក្យសល្យបបទិក្ខា – អក្យសលំ កាយកយ្ចំ, អក្យសលំ ចចីកយ្ចំ, អក្យសលំ យតោកយ្ចំ៑ តិស្សោ ចិបត្តិយោ – សីលចិបត្តិ, ឌិដ្ឋិចិបត្តិ, អាចារចិបត្តី”តិ (តេត្តិ៑ ប៉ប៉) តិកចសេត ងេសិតោ អយំ ឌឹសាក្សតោ អក្យសលឆយូសមូហោ តិណ្ណំ ស្សឈិតត្ថាចិបត្តិតត្ថាតេឃ្យបុក្កលិតំ សំកិលេសោ ហោតីតិ សំកិលេសបន្លេ សំកិលេសសាយន្ថាការចេត ឃោដេត្វា “ឰយេសុ ត្វាឆសសុ តិកតិកចសេត ងេសិតេសុ ឌឹសាក្សតេសុ អក្យសលឆយូសុ កតយោ កតយោ អក្យសលោ ឆយូ កតយស្ស កតយស្ស បុក្កលស្ស ឌឹសា”តិ យតសាច ឌឹសាឆយូការចេត ឱ្ហលិកេត្វា “អយំ អយំ បធយោ បធយោ អក្យសលឆយូ ស្សឈិតត្ថាបុក្កលស្ស សំកិលេសបន្លេ បធយា ឌឹសា តាយ៑ អយំ អយំ ក្យតិយោ ក្យតិយោ អក្យសលឆយូ ចិបត្តិតត្ថាបុក្កលស្ស សំកិលេសបន្លេ ក្យតិយា ឌឹសា តាយ៑ អយំ អយំ តតិយោ តតិយោ អក្យសលឆយូ តេឃ្យស្ស បុក្កលស្ស សំកិលេសបន្លេ តតិយា ឌឹសា តាយា”តិ ចិសុំ ចិសុំ ឃោដេត្វា សយុឝយសក្ខក្យក្ខសក្ខាតិ ឃចារេហំ តឹហទិត្វា ចិកខិតន្ថឆយូសការចោ ច យេត សិចណ្ណាតាចិសេសេត ងស្សិតោ៑ សោ សិចណ្ណាតាចិសេសោ ច តិបុក្កលតឃសយ្ឋាតំ កចតិ៑ តស្ស ឱ្ហលិកតា ច យេត សិចណ្ណាតាចិសេសេត ងស្សិតា, សោ សិចណ្ណាតាចិសេសោ ច ឌឹសាលេចតតឃសយ្ឋាតំ កចតិ តថា ឱ្ហលិកេត្វា ឌឹសាចិសេសក្សតស្ស ឆយូចិសេសស្ស បុក្កលិតំ តឃតត្វា យេត សិចណ្ណាតាចិសេសេត តឃតិ, សោ សិចណ្ណាតាចិសេសោ អក្កុសតឃសយ្ឋាតំ កចតិ៑

“តីណិ ក្យសលម្យលិតិ – អលោកោ ក្យសលម្យលំ, អទោសោ ក្យសលម្យលំ, អមោហោ ក្យសលម្យលំ៑ តីណិ ស្យចទិតាតិ – កាយស្យចទិតំ,

ចឹសុចរិតំ, មនោសុចរិតំ៉ តយោ កុសលចិតក្កា – នេក្ខម្មចិតក្កោ, អព្យាបាទចិតក្កោ, អចិហិំសាចិតក្កោ៉ តយោ សយាឌ៑ – សចិតក្កា សចិចារោ សយាឌិ, អចិតក្កោ ចិចារមត្តោ សយាឌិ, អចិតក្កោ អចិចារោ សយាឌិ៉ តិស្សោ កុសលសញ្ញា – នេក្ខម្មសញ្ញា, អព្យាបាទសញ្ញា, អចិហិំសាសញ្ញា៉ តិស្សោ អចិបរីតសញ្ញា – អនិច្ចសញ្ញា, ទុក្ខសញ្ញា, អនត្តសញ្ញា៉ តិស្សោ កុសលុបបត្តិយោ – កុសលំ

កាយកម្មំ, កុសលំ ចចីកម្មំ, កុសលំ មនោកម្មំ៉ តីណិ សោចេយ្យានិ – កាយសោចេយ្យំ, ចចីសោចេយ្យំ, មនោសោចេយ្យំ៉ តិស្សោ សម្បត្តិយោ – សីលសម្បត្តិ, សយាឌិសម្បត្តិ, បញ្ញាសម្បត្តិ ៉ តិស្សោ សិក្ខា – អធិសីលសិក្ខា, អធិចិត្តសិក្ខា , អធិបញ្ញាសិក្ខា៉ តយោ ខន្ធា – សីលក្ខន្ធោ, សយាឌិក្ខន្ធោ, បញ្ញាក្ខន្ធោ៉ តីណិ ចិមោក្ខមុខានិ – សុញ្ញតំ, អនិមិត្តំ, អប្បណិហិត”ន្តិ (នេត្តិ៉ ៥៥) ឥកតិកចមេន ទេសិតំ ឰឆំ ឌិសាកូតំ កុសលសម្ភារម្មាខាតំ តិណ្ណំ ឝ្ឃដិតញ្ញូចិបញ្ចិតញ្ញូនេយ្យបុគ្គលានំ ចេទាគានំ ទោាតីតិ ចេទាគាតបក្ខេ

ចេទាគាតសាមញ្ញាការេន យោជេត្វា “ឰមេសុ ឌ្វីសុ ដ្ឋានេសុ ឥកតិកចមេន ទេសិតេសុ ឌិសាកូតេសុ កុសលធម្មេសុ កតមោ កតមោ កុសលធម្មោ កតមស្ស កតមស្ស បុគ្គលស្ស ឌិសា”តិ មនសាច ឌិសាធម្មការេន ឱលោកេត្វា “អយំ អយំ បឋមោ បឋមោ កុសលធម្មោ ឝ្ឃដិតញ្ញូបុគ្គលស្ស ចេទាគាតបក្ខេ បឋមា ឌិសា នាម៉ អយំ អយំ ទុតិយោ ទុតិយោ កុសលោ ធម្មោ ចិបញ្ចិតញ្ញូបុគ្គលស្ស ចេទាគាតបក្ខេ ទុតិយា ឌិសា នាម៉ អយំ អយំ តតិយោ តតិយោ កុសលធម្មោ នេយ្យបុគ្គលស្ស ចេទាគាតបក្ខេ តតិយា ឌិសា នាមា”តិ ចិសុំ ចិសុំ

ឌិសាការេន យោជេត្វា មក្កសច្ចនិមោធសច្ចានិ យថារហំ នីហរិត្វា ចិកឌិតព្ពធម្មការេចា ច មេត សំចណ្ណាតាចិមេមេត ឥស្សិតោ៉ មោ សំចណ្ណាតាចិមេមោ ច តិបុក្ខលតយសមុដ្ឋានំ កចតិ៉ តស្ស ឱលោកេតា ច មេត សំចណ្ណាតាចិមេមេត ឥស្សិតា, មោ សំចណ្ណាតាចិមេមោ ច ឌិសាលោចតតយសមុដ្ឋានំ កចតិ៉ តថា ឱលោកេត្វា ឌិសាចិមេសកូតស្ស ធម្មស្ស បុគ្គលានំ តយតញ្ចា មេត សំចណ្ណាតាចិមេមេត តយតិ, មោ សំចណ្ណាតាចិមេមោ ច អដ្ឋសតយសមុដ្ឋានំ កចតិ៉

“កតំ សីហចិក្កីឡិតនយសមុដ្ឋាន”ន្តិ ចេ បុច្ឆេយ្យ, “ចត្តារោ អាហារា, ចត្តារោ ចិបល្លាសា, ចត្តារិ ឞ្លុបាទានានិ, ចត្តារោ យោកា, ចត្តារោ កន្ថា, ចត្តារោ អាសចា, ចត្តារោ ឱឃា, ចត្តារោ សល្លា, ចតស្សោ ចិញ្ញាណដ្ឋិតិយោ, ចត្តារិ អកតិកមនានី”តិ (នេត្តិ៉ ៥៥) ចតុក្កចតុក្កចមេន ទេសិតោ អយំ ឌិសាកូតោ ចតុន្នំ ចតុន្នំ អកុសលធម្មោ “ទុក្ខាយ បដិបទាយ ធន្ធាភិញ្ញាយ តិយ្យាកស្ស មុទិន្ទ្រិយស្ស តណ្ហាចរិតស្ស ច ទុក្ខាយ បដិបទាយ ខិប្បាភិញ្ញាយ តិយ្យាកស្ស តិក្ខិន្ទ្រិយស្ស តណ្ហាចរិតស្ស ច សុខាយ បដិបទាយ ធន្ធាភិញ្ញាយ តិយ្យាកស្ស មុទិន្ទ្រិយស្ស ទិដ្ឋិចរិតស្ស ច សុខាយ បដិបទាយ ខិប្បាភិញ្ញាយ តិយ្យាកស្ស តិក្ខិន្ទ្រិយស្ស ទិដ្ឋិចរិតស្ស ចា”តិ ចតុន្នំ បុគ្គលានំ សំកិលេសោតិ សំកិលេសបក្ខេ សំកិលេសសាមញ្ញាការេន យោជេត្វា “ឰមេសុ ចតុក្កចតុក្កចមេន ទេសិតេសុ ឥមេសុ ចតុន្នេសុ ធម្មេសុ កតមោ កតមោ អកុសលធម្មោ កតមស្ស កតមស្ស បុគ្គលស្ស ឌិសា”តិ មនសាច សំកិលេសបក្ខេ ឌិសាធម្មការេន ឱលោកេត្វា “អយំ អយំ បឋមោ បឋមោ អកុសលធម្មោ ទុក្ខាយ បដិបទាយ ធន្ធាភិញ្ញាយ តិយ្យាកស្ស មុទិន្ទ្រិយស្ស តណ្ហាចរិតស្ស បុគ្គលស្ស បឋមា ឌិសា នាម៉ អយំ អយំ ទុតិយោ ទុតិយោ អកុសលធម្មោ ទុក្ខាយ បដិបទាយ ខិប្បាភិញ្ញាយ តិយ្យាកស្ស តិក្ខិន្ទ្រិយស្ស តណ្ហាចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ទុតិយា ឌិសា នាម៉ អយំ អយំ តតិយោ តតិយោ អកុសលធម្មោ សុខាយ បដិបទាយ ធន្ធាភិញ្ញាយ តិយ្យាកស្ស មុទិន្ទ្រិយស្ស ទិដ្ឋិចរិតស្ស បុគ្គលស្ស តតិយា ឌិសា នាម៉ អយំ អយំ ចតុត្ថោ ចតុត្ថោ អកុសលធម្មោ សុខាយ បដិបទាយ ខិប្បាភិញ្ញាយ តិយ្យាកស្ស តិក្ខិន្ទ្រិយស្ស ទិដ្ឋិចរិតស្ស បុគ្គលស្ស ចតុត្ថា ឌិសា នាមា”តិ ចិសុំ ចិសុំ ឌិសាការេន យោជេត្វា, សមុទយសច្ចទុក្ខសច្ចានិ យថារហំ នីហរិត្វា, ចិកឌិតព្ពធម្មការេចា ច មេត សំចណ្ណាតាចិមេមេត ឥស្សិតោ៉ មោ សំចណ្ណាតាចិមេមោ ច

ສີຫວິກ຺ກີຬິຕນຍສມຸຏ຺ຐານໍ ກຖິຕໍ ຕສ຺ສ ວິເລາກິຕາ ຈ ເຍນ ນນ຺ທິຍາວຕ຺ຕນເຍນ ເທສິຕາ, ເສາ ນນ຺ທິຍາວຕ຺ຕນເຍາ ຈ ທິສາເລາຈນນຍສມຸຏ຺ຐານໍ ກຖິຕໍ ຕຖາ ວິເລາເກຕ຺ວາ ທິສາວິເລາກນສ຺ສ ອງ຺ກຸສສ຺ສ ປຸຄ຺ຄລິກໍ ນຍຕ຺ຕາ ເຍນ ນນ຺ທິຍາວຕ຺ຕນເຍນ ນຍຕິ, ເສາ ນນ຺ທິຍາວຕ຺ຕນເຍາ ຈ ອງ຺ກຸສນຍສມຸຏ຺ຐານໍ ກຖິຕໍ

“ຈຕເສ຺ສາ ປຏິປທາ, ຈຕ຺ຕາເຣາ ສຕິປຏ຺ຐານາ, ຈຕ຺ຕາຣິ ຌານານິ, ຈຕ຺ຕາເຣາ ວິຫາຣາ, ຈຕ຺ຕາເຣາ ສມ຺ມປ຺ປທານາ, ຈຕ຺ຕາເຣາ ອຉ຺ຉຣິຍາ ອພ຺ຠຸຕາ ທມ຺ມາ, ຈຕ຺ຕາຣິ ອທິຏ຺ຐານານິ, ຈຕເສ຺ສາ ສມາທິຠາວນາ, ຈຕ຺ຕາເຣາ ສຸຂພາຄິຍາ ທມ຺ມາ, ຈຕເສ຺ສາ ອປ຺ປມາຓາ”ຕິ (ເນຕ຺ຕິ ໕໙) ຈຕຸກ຺ກຈຕຸກ຺ກເຍາເຄ ເອເກກໍ ທ຺ວຍໍ ກຸສລມູລາທີນິ “ທຸກ຺ຂາຍ ປຏິປທາຍ ທນ຺ຘາຠິຎ຺ຎາຍ ນິຍ຺ຍານສ຺ສ ມຸທິນ຺ທ຺ຣິຍສ຺ສ ຕຓ຺ຫາຈຣິຕສ຺ສ ຈ ທຸກ຺ຂາຍ ປຏິປທາຍ ຂິປ຺ປາຠິຎ຺ຎາຍ ນິຍ຺ຍານສ຺ສ ຕິກ຺ຂິນ຺ທ຺ຣິຍສ຺ສ ຕຓ຺ຫາຈຣິຕສ຺ສ ຈ ສຸຂາຍ ປຏິປທາຍ ທນ຺ຘາຠິຎ຺ຎາຍ ນິຍ຺ຍານສ຺ສ ມຸທິນ຺ທ຺ຣິຍສ຺ສ ທິຏ຺ຐິຈຣິຕສ຺ສ ຈ ສຸຂາຍ ປຏິປທາຍ ຂິປ຺ປາຠິຎ຺ຎາຍ ນິຍ຺ຍານສ຺ສ ຕິກ຺ຂິນ຺ທ຺ຣິຍສ຺ສ ທິຏ຺ຐິຈຣິຕສ຺ສ ຈາ”ຕິ ຈຕຸນ຺ນໍ ປຸຄ຺ຄລານໍ ເທສນາຍ ເທສນາປເກ຺ຂ ເທສນານຍວຓ຺ຓນາເຍ ເຍາເຊຕ຺ວາ “ເອເຕສຸ ຈຕຸກ຺ກຈຕຸກ຺ເກສຸ ເອເກເກາ ທ຺ເວ ທ຺ເວ ຈຕຸເກ຺ກສຸ ກຸສລທມ຺ເມສຸ ປຖເມາ ປຖເມາ ກຸສລທມ຺ເມາ ປຖມສ຺ສ ປຖມສ຺ສ ປຸຄ຺ຄລສ຺ສ ທິສາ”ຕິ ເອວໍ ທິສາເລາຈນເຍາເຊຕ຺ວາ, “ອຫໍ ອຫໍ ປຖເມາ ປຖເມາ ກຸສລທມ຺ເມາ ທຸກ຺ຂາຍ ປຏິປທາຍ ທນ຺ຘາຠິຎ຺ຎາຍ ນິຍ຺ຍານສ຺ສ ມຸທິນ຺ທ຺ຣິຍສ຺ສ ຕຓ຺ຫາຈຣິຕສ຺ສ ປຸຄ຺ຄລສ຺ສ ປຖມາ ທິສາ ນາມ ອຫໍ ອຫໍ ທຸຕິເຍາ ທຸຕິເຍາ ກຸສລທມ຺ເມາ ທຸກ຺ຂາຍ ປຏິປທາຍ ຂິປ຺ປາຠິຎ຺ຎາຍ ນິຍ຺ຍານສ຺ສ ຕິກ຺ຂິນ຺ທ຺ຣິຍສ຺ສ ຕຓ຺ຫາຈຣິຕສ຺ສ ປຸຄ຺ຄລສ຺ສ ທຸຕິຍາ ທິສາ ນາມ ອຫໍ ອຫໍ ຕຕິເຍາ ຕຕິເຍາ ກຸສລທມ຺ເມາ ສຸຂາຍ ປຏິປທາຍ ທນ຺ຘາຠິຎ຺ຎາຍ ນິຍ຺ຍານສ຺ສ ມຸທິນ຺ທ຺ຣິຍສ຺ສ ທິຏ຺ຐິຈຣິຕສ຺ສ ປຸຄ຺ຄລສ຺ສ ຕຕິຍາ ທິສາ ນາມ ອຫໍ ອຫໍ ຈຕຸເຕ຺ຖາ ຈຕຸເຕ຺ຖາ ກຸສລທມ຺ເມາ ສຸຂາຍ ປຏິປທາຍ ຂິປ຺ປາຠິຎ຺ຎາຍ ນິຍ຺ຍານສ຺ສ ຕິກ຺ຂິນ຺ທ຺ຣິຍສ຺ສ ທິຏ຺ຐິຈຣິຕສ຺ສ ປຸຄ຺ຄລສ຺ສ ຈຕຸຕ຺ຖາ ທິສາ ນາມາ”ຕິ ວິສຸໍ ວິສຸໍ ທິສາກາເຍນ ເຍາເຊຕ຺ວາ, ຍຖາຣຫໍ ສຸຕ຺ເຕາຄທ຺ທາເຣ ຂມຫໍ ສີຫວິກ຺ກີຬິຕ຺ວາ, ວິຖາເຣຕ຺ວາ ສຸທ຺ທມ຺ມປ຺ປເກາສ຺ສາ ຈ ເຍນ ນນ຺ທິຍາວຕ຺ຕນເຍນ ເທສິຕາ, ເສາ ນນ຺ທິຍາວຕ຺ຕນເຍາ ຈ ສີຫວິກ຺ກີຬິຕນຍສມຸຏ຺ຐານໍ ກຖິຕໍ ຕສ຺ສ ວິເລາກິຕາ ຈ ເຍນ ນນ຺ທິຍາວຕ຺ຕນເຍນ ເທສິຕາ, ເສາ ນນ຺ທິຍາວຕ຺ຕນເຍາ ຈ ທິສາເລາຈນນຍສມຸຏ຺ຐານໍ ກຖິຕໍ ຕຖາ ວິເລາເກຕ຺ວາ ທິສາວິເລາກສ຺ສ ອງ຺ກຸສສ຺ສ ປຸຄ຺ຄລິກໍ ນຍຕ຺ຕາ ເຍນ ນນ຺ທິຍາວຕ຺ຕນເຍນ ນຍຕິ, ເສາ ນນ຺ທິຍາວຕ຺ຕນເຍາ ຈ ອງ຺ກຸສນຍສມຸຏ຺ຐານໍ ກຖິຕັນ຺ຕິ ນຍສມຸເຏ຺ຐ ສມ຺ພເວາ ນຍສມຸຏ຺ຐານໍ ກຖິຕັນ຺ຕິ ວິຎ຺ຎາຕພ຺ພໍ

ສູຕິ ນຍສມຸຏ຺ຐາເນ ສຕ຺ຕມາສຸຕ຺ຕນີ ເຣຈິຕາ

ວິກາຈນາ ນິຏ຺ຐິຕາ

ປຣິເຄຕິ ປຕ ອຏ຺ຓອາທິກາຕ຺ວາເຣນ ຄມ຺ພີເຣາ ວິເຏ຺ຕາເຣຕາ ວິກຊິຕ຺ວາ ຄເຫຕເພ຺ພາຕິ

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

សារតបដ្ឋានចិកាចតា

ប័ស៍ “តត្ថ ពតយំ តឃរយដ្ឋាត”ត្តិអាឌិតា អាចទិរឃត របំ្ហចា តឃរយដ្ឋាតំ ឲបិតំ, អរេយត្ថិ ច ទាាតំ,

“រសាត្យអរហារបត្ចាតឃអដ្ឋារនម្ទុលបរេក្ស អដ្ឋារន ម្ទុលបតា ពត្ថំ ចិកត្តា, ក្យហិ អរេយត្ថិ ដដ្ឋាត្តា”តិ ចត្តត្តាកាចរេតា “តត្ថ អដ្ឋារន ម្ទុលបតា ក្យហិ ដដ្ឋាត្តា”តិអាឌិ ច្យត្តិ៍ តត្វាតិ រេតក្យ រសាត្យអរហារបត្ចាតឃអដ្ឋារនម្ទុលបរេក្ស អដ្ឋារន ម្ទុលបតា រពត បរេត អាចទិរឃត ចិកត្តា, ក្យហិ អរេយត្ថិ ចិត្តារេតា ដដ្ឋាត្តាតិ ប្យច្ឆតិ៍ អដ្ឋារន ម្ទុលបតា សារតបដ្ឋារេត យឃា ចិកត្តា, ត្យរេយត្ថិ ច ចិត្តារេតា សារតបដ្ឋារេត ដដ្ឋាត្តាតិ ចិវ្យុរេឌ្ឋតិ៍ ចិកត្តារឃច ហិ អដ្ឋារន ម្ទុលបតា ដដ្ឋាត្តា កចត្តិ៍ អដ្ឋពចាយំ (រេតត្តិ៍ អដ្ឋ៍ ប័ស៍) បត –

“ឲចំ របំ្ហចា តឃរយដ្ឋាតំ ចិកខិត្វា ត្ពតាតិ សារតបដ្ឋាតំ ចិកដរេត្តា ឃស្វា រដ្ឋហចារាឌិស្ម ម្ទុលបរេតរេហច បដ្ឋាតំ រដ្ឋរេហត្វា រទ្យបរេតា ត ដរ្យិតំ, តស្វា ឃចា ម្ទុលបរេតហិ បដ្ឋាតំ តិដ្ឋារេតត្តាំ, ឲចំ បដ្ឋារេតាបិ ម្ទុលបតាតិ តិដ្ឋារេតត្តាតិតិ ដវ្យុតត្ថិ ‘អដ្ឋារន ម្ទុលបតា ក្យហិ ដដ្ឋាត្តា? សារតបដ្ឋារេត’តិ អាហា”តិ –

ច្យត្តិ៍ សារតបដ្ឋារេត អដ្ឋារន ម្ទុលបតា ដដ្ឋាត្តាតិ អាចទិរឃត ច្យត្តា, “ពតយំ តំ សារតបដ្ឋាត”ត្តិ ប្យច្ឆិតត្តត្តា “តត្ថ ពតយំ សារតបដ្ឋាត”ត្តិអាឌិ ច្យត្តិ៍ តត្វាតិ រេតក្យ អដ្ឋារនម្ទុលបតសារតបដ្ឋារេតក្យ ពតយំ តំ សារតបដ្ឋាតត្តិ ត្ពតាតិ យឃា តិដ្ឋារិឃាតំ កពចតា រេតរិតំ រំពិរេលរកាពិឃាឌិក្យត្តិ សារតបដ្ឋាតំ តាយាតិ ចិវ្យុរេឌ្ឋតិ៍ សារតត្តិ បទិឃត្តិសារតំ៍ បដ្ឋាតត្តិ តវ្យុ បទិឃត្តិសារតវ្យុ រំពិរេលរកាពិឃតាឌិហិ បការរេហិ ដាតំ បចត្តតំ បដ្ឋាតំ, តំឌិបតក្យត្តិ បត ត្ពឆ បដ្ឋាតំ តាយ៍ រេតត ច្យត្តិ – “រំពិរេលរកាពិឃំ

ក្យត្តិ”ត្តិអាឌិ៍ អឆ ចា សារតត្តិ អឌិរិលអឌិចិត្តអឌិបត្តារិក្លត្តឃំ សារតំ តាយ, តំ រិក្លត្តឃំ បតិដ្ឋហតិ ឲរេតត រំពិរេលសាឌិតាតិ បដ្ឋាតំ, រិក្លត្តឃវ្យុ សារតវ្យុ បដ្ឋាតត្តិ សារតបដ្ឋាតំ៍ តតាឆារក្យតំ ក្យត្តយ្បិ ដាត្យុបចាររេតា សារតបដ្ឋាតំ តាយ៍ តំ សារតបដ្ឋាតក្យត្តិ រទ្យបរេតា ដរេវ្យុតំ –

“រំពិរេលរកាពិឃំ ក្យត្តិ, ចារតាកាពិឃំ ក្យត្តិ, តិរេត្តឆកាពិឃំ ក្យត្តិ, អរេរក្លកាពិឃំ ក្យត្តិ, រំពិរេលរកាពិឃត្ថា ចារតាកាពិឃត្ថា ក្យត្តិ, រំពិរេលរកាពិឃត្ថា តិរេត្តឆកាពិឃត្ថា ក្យត្តិ, រំពិរេលរកាពិឃត្ថា អរេរក្លកាពិឃត្ថា ក្យត្តិ, រំពិរេលរកាពិឃត្ថា តិរេត្តឆកាពិឃត្ថា អរេរក្លកាពិឃត្ថា ក្យត្តិ, រំពិរេលរកាពិឃត្ថា ចារតាកាពិឃត្ថា តិរេត្តឆកាពិឃត្ថា ក្យត្តិ, ចារតាកាពិឃត្ថា តិរេត្តឆកាពិឃត្ថា ក្យត្តិ, តហ្យារំពិរេលរកាពិឃំ ក្យត្តិ, ឌិដ្ឋិរំពិរេលរកាពិឃំ ក្យត្តិ, ទុច្ចិតរំពិរេលរកាពិឃំ ក្យត្តិ, តហ្យារេចាតាតកាពិឃំ ក្យត្តិ, ឌិដ្ឋិរេចាតាតកាពិឃំ ក្យត្តិ, ទុច្ចិតរេចាតាតកាពិឃំ ក្យត្ត”ត្តិ –

ច្យត្តិ៍ “រេតក្យ ក្យរេត្តក្យ រេឃ រំពិរេលសាដរេឃា កពចតា ច្យត្តា, រេតក្យ រំពិរេលសាឌិក្យ រំពិរេលរេសា ពិត្តរេពា”តិ ប្យច្ឆិតត្តត្តា “តត្ថ រំពិរេលរេសា តិចិរេឆា តហ្យារំពិរេលរេសា ឌិដ្ឋិរំពិរេលរេសា ទុច្ចិតរំពិរេលរេសា”តិ ច្យត្តិ៍ តត្វាតិ រេតក្យ ក្យត្តរេត្តក្យ រំពិរេលសាឌិក្យ ដរេយ្យក្យ៍ “តិចិរេឆ តស្វិ

សំកិលេសេ តណ្ហាសំកិលេសោ កតរេន ក្សេលេន ចិប្បយុត្តោ”តិ បុច្ឆិតត្តា “តត្ថ តណ្ហាសំកិលេសោ សេចេឆត ចិប្បយុត្តោ”តិ ចុត្តំ តត្ថាតិ តស្មិំ តិចិធេ តណ្ហាសំកិលេសាទិកេ “សោ សេចេឆា លេត្ថស្ស កតរេយា លេត្ថា”តិ បុច្ឆិតត្តា “សោ សេចេឆា សេយាធិក្លេត្ថា”តិ ចុត្តំ “ឌិដ្ឋិសំកិលេសោ កេកត ចិប្បយុត្តោ”តិ បុច្ឆិតត្តា “ឌិដ្ឋិសំកិលេសោ ចិបស្សតាយ ចិប្បយុត្តោ”តិ ចុត្តំ “សា ចិបស្សតា កតរេយា លេត្ថា”តិ ចត្តត្តា “សា ចិបស្សតា បញ្ញាក្លេត្ថា”តិ ចុត្តំ “ទុច្ចរិតសំកិលេសោ កេកត ចិប្បយុត្តោ”តិ ចត្តត្តា “ទុច្ចរិតសំកិលេសោ សុចរិតេន ចិប្បយុត្តោ”តិ ចុត្តំ “តំ សុចរិតំ កតរេយា លេត្ថា”តិ ចត្តត្តា “តំ សុចរិតំ សីលក្លេត្ថា”តិ ចុត្តំ “តស្មិំ សីលេ ឋិតស្ស បុគ្គលស្ស កិំ កចតី”តិ ចត្តត្តា “តស្ស សីលេ បតិដ្ឋិតស្សា”តិអាទិ ចុត្តំ សីលេ សុចរិតសង្ខាតេ សីលក្លេត្ថេ បតិដ្ឋិតស្ស តស្ស សីលចត្តស្ស បុគ្គលស្ស កេចស្ស កាយកចស្សបិទ្សបកេចស្ស អាសត្តិ កចបត្តតា យទិ ស្ថប្បដ្ឋតិ, ឲចំសាយត្តិ ឲចំ អស្ស អយត្តិ បេទេឆ្លេទោ ឲចំ សតិ អស្ស សីលេ បតិដ្ឋិតស្ស អយំ អាសត្តិ កចបត្តតា សេចេឆចិបស្សតាកាចតាយយបុញ្ញាកិរិយចត្ថុ ច កចតិ, ច-សទ្ទេន ទានមយសីលមយបុញ្ញាកិរិយចត្ថុ ច កចតីតិ អត្ថោ សង្គហិតោ តត្រាតិ តេសុ កាយកចស្សបិទ្សបកេចស្ស ស្ថបបត្តិយា សំចត្តតីតិ។

“សំកិលេសាទេយោ យេហិ សុត្តេហិ ទស្សិតា, តានិ សុត្តានិ កិត្តកានី”តិ ចត្តត្តា “ទ្វយានិ ចត្តារិ សុត្តានី”តិអាទិ ចុត្តំ អសាធារណានិ សំកិលេសកាកិយសុត្តចាសតាកាកិយសុត្តនិព្វេធកាកិយសុត្តអសេក្ខកាកិយសុត្តានិ ចត្តារិ សុត្តានិ កចត្តិ, សាធារណានិ សំកិលេសកាកិយចាសតាកាកិយសុត្ត, សំកិលេសកាកិយនិព្វេធកាកិយសុត្ត, សំកិលេសកាកិយអសេក្ខកាកិយសុត្ត, ចាសតាកាកិយនិព្វេធកាកិយសុត្តានិ កតានិ មិស្សិតានិ ចត្តារិ កចត្តិ ទ្វតិ អដ្ឋ សុត្តានិ កចត្តិ តានិយេច ចុត្តប្បការានិ អដ្ឋ សុត្តានិ កចត្តិ សាធារណានិ ចាសតាកាកិយអសេក្ខកាកិយសុត្តនិព្វេធកាកិយអសេក្ខកាកិយសុត្ត-សំកិលេសកាកិយចាសតាកាកិយនិព្វេធកាកិយសុត្តសំកិលេស- កាកិយចាសតាកាកិយអសេក្ខកាកិយសុត្ត-សំកិលេសកាកិយនិព្វេធកាកិយអសេក្ខកាកិយសុត្ត- ចាសតាកាកិយនិព្វេធកាកិយអសេក្ខកាកិយសុត្ត-សំកិលេសកាកិយចាសតាកាកិយនិព្វេធកាកិយអសេក្ខកាកិយសុត្ត- តេចសំកិលេសកាកិយតចាសតា-កាកិយតនិព្វេធកាកិយតអសេក្ខកាកិយសុត្តានិ កតានិ មិស្សិតានិ អដ្ឋ សុត្តានិ កចត្តីតិ សោឡសអស សុត្តានិ កចត្តិ តេសុ សោឡសអសសុត្តេសុ ចត្តារិ ឲកកានិ សុត្តានិ ច ចត្តារិ ទុកានិ សុត្តានិ ច ឆ្ល តិកានិ ច បិឡទ្វយំ អាកតានិ, ឆ្ល ទុកានិ សុត្តានិ ច ឆ្ល តិកានិ ច ឆ្ល ចតុក្កានិ សុត្តានិ ច អដ្ឋកចាយំ (នេត្តិ៍ អដ្ឋ៍ ប៥) អាកតានិ៍

“យទិ បដ្ឋានតេយេត ចុត្តប្បការានិ សោឡសអស សុត្តានិយេច ចិកត្តានិ, ឲចំ សតិ សុត្តកេឃ្យាទិតចចិធំ សកលំ បរិយត្តិសាសនំ បដ្ឋានតេយេត អចិកត្តំ កចេយ្យា”តិ ចត្តត្តា “ទ្វេយហិ សោឡសអសហិ សុត្តេហី”តិអាទិ ចុត្តំ បដ្ឋានតេយេត ចិកត្តេហិ សោឡសអសហិ ទ្វេយហិ សុត្តេហិ តចចិធំ សកលំ បរិយត្តិសុត្តំ បដ្ឋានតេយេត ចិកត្តំយេច ហុត្វា កិត្តំ កចតិ៍ សំកិលេសកាកិយាទិបេភេទាយ កាថាយ កាថា អត្ថមិតិតព្វា, សំកិលេសកាកិយាទិបេភេទេត ចេយ្យាករណេត ចេយ្យាករណំ អត្ថមិតិតព្វំ សំកិលេសកាកិយាទិបេភេទេត សុត្តេត សុត្តំ អត្ថមិតិតព្វំ កចតិយេចាតិ៍

៥០៍ “តេសុ សោឡសអសសុ សំកិលេសកាកិយាទីសុ សុត្តេសុ កតមំ សំកិលេសកាកិយំ សុត្ត”ន្តិ បុច្ឆិតត្តា “តត្ថ កតមំ សំកិលេសកាកិយំ

សុត្ត”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថាតិ តេសុ សោឡសសុ សំកិលេសភាគិយាទីសុ សុត្តេសុ កតមំ សុត្តំ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ នាមាតិ បុច្ឆតិ។

“កាមន្ធា ជាលសញ្ឆន្នា, តណ្ហាឆទនឆាទិតា;

បមត្តពន្ធុនាពទ្ធា, មច្ឆាវ កុមិនាមុខេ;

ជរាមរណមន្វេន្តិ, វច្ឆោ ខីរបកោវ មាតរ”ន្តិ –

ឥទំ សុត្តំ សំកិលេសភាគេ វាចកញាបកភាវេន បវត្តនតោ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ នាម។ យេ សត្តា កាមន្ធា កាមេន អន្ធា ជាលសញ្ឆន្នា តណ្ហាឆទនេន ឆាទិតា, បមត្តពន្ធុនាយ ពទ្ធា ពន្ធិតព្ពា, តេ សត្តេ ជរាមរណំ អន្វេតិ, យថា កិំ កុមិនាមុខេ យេ មច្ឆា គហិតា, តេ មច្ឆេ ជរាមរណំ អន្វេតិ ឯវ, ឯវំ តេ សត្តេ ជរាមរណំ អន្វេតិ។ ខីរបកោ វច្ឆោ មាតរំ អន្វេតិ ឯវ, ឯវំ តេ សត្តេ ជរាមរណំ អន្វេតីតិ យោជនា កាតព្ពា។ អថ វា ខីរបកោ វច្ឆោ មាតរំ អន្វេតិ ឯវ, កុមិនាមុខេ គហិតា មច្ឆា ជរាមរណំ អន្វេន្តិ ឯវ ច, ឯវំ យេ សត្តា កាមន្ធា បមត្តពន្ធុនាយ ពន្ធិតព្ពា, តេ សត្តា ជរាមរណំ អន្វេន្តីតិ យោជនា។

“ឥទំ សុត្តមេវា”តិ វត្តព្ពត្តា –

“ចត្តារិមានិ, ភិក្ខវេ, អគតិគមនានិ។ កតមានិ ចត្តារិ? ឆន្ទាគតិំ គច្ឆតិ, ទោសាគតិំ គច្ឆតិ, មោហាគតិំ គច្ឆតិ, ភយាគតិំ គច្ឆតិ, ឥមានិ ខោ, ភិក្ខវេ, ចត្តារិ អគតិគមនានិ។ ឥទមវោច ភគវា, ឥទំ វត្វាន សុគតោ, អថាបរំ ឯតទវោច សត្ថា –

“ឆន្ទា ទោសា ភយា មោហា, យោ ធម្មំ អតិវត្តតិ;

និហីយតិ តស្ស យសោ, កាឡបក្ខេវ ចន្ទិមា”តិ –

ឥទំ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តន្តិ –

វុត្តំ។ ឆន្ទា ឆន្ទហេតុនា ទោសា ទោសហេតុនា ភយា ភយហេតុនា មោហា មោហហេតុនា យោ រាជាទិកោ យោ វិនយធរាទិកោ វា ធម្មំ សប្បុរិសធម្មំ អតិវត្តតិ អតិក្កមិត្វា វត្តតិ, តស្ស រាជាទិនោ វា តស្ស វិនយធរាទិនោ វា យសោ កិត្តិ ច បរិវារោ ច ភោគោ ច និហីយតិ។ ចន្ទិមា កាឡបក្ខេ បភាយ និហីយតិ ឯវ, ឯវំ និហីយតីតិ យោជនា។

“ᩑᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᨿᩮᩅᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᨾᨶᩮᩣᨷᩩᨻ᩠ᨻᨦ᩠ᨣᨾᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ...ᨷᩮ... ᨧᨠ᩠ᨠᩴᩅ ᩅᩉᨲᩮᩣ ᨷᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨷᩣᨠᨭᩮᩣ᪨ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᨳᩣᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨

“ᨾᩥᨴ᩠ᨵᩦ ᨿᨴᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨾᩉᨣ᩠ᨥᩈᩮᩣ ᨧ, ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩣᨿᩥᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᩈᩣᨿᩦ;

ᨾᩉᩣᩅᩁᩣᩉᩮᩣᩅ ᨶᩥᩅᩣᨷᨷᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ, ᨷᩩᨶᨷ᩠ᨷᩩᨶᩴ ᨣᨻ᩠ᨽᨾᩩᨷᩮᨲᩥ ᨾᨶ᩠ᨴᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ –

ᩍᨴᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩮ ᩅᩥᩈᨿᩮ ᩅᩣᨧᨠᨬᩣᨷᨠᨽᩣᩅᩮᨶ ᨷᩅᨲ᩠ᨲᨶᨲᩮᩣ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨲᩣᨿ᪨ ᨶᩥᩅᩣᨷᨷᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨾᩉᩣᩅᩁᩣᩉᩮᩣ ᨣᩣᨾᩈᩪᨠᩁᩮᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩣᨿᩥᨲᩣ ᩈᩩᨷᨶᩈᩦᩃᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᩈᩣᨿᩦ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩑᩅ, ᩑᩅᩴ ᨿᩮᩣ ᨾᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨿᨴᩣ ᨾᩉᨣ᩠ᨥᩈᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨾᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩥᨴ᩠ᨵᩦ ᨳᩥᨶᨾᩥᨴ᩠ᨵᩣᨽᩥᨽᩪᨲᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩣᨿᩥᨲᩣ ᨾᩩᨡᩩᨷᩔᩈᨿᨶᩮ ᨾᩩᨡᩩᩉᨲ᩠ᩅᩮᩉᩥ ᨷᩁᩣᨿᩈᩥᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᩈᩣᨿᩦ ᨷᩩᨶᨷ᩠ᨷᩩᨶᩴ ᨣᨻ᩠ᨽᩴ ᩏᨷᩮᨲᩦᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨

“ᩋᨿᩈᩣᩅ ᨾᩃᩴ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ, ᨲᨲᩩᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨲᨾᩮᩅ ᨡᩣᨴᨲᩥ;

ᩑᩅᩴ ᩋᨲᩥᨵᩮᩣᨶᨧᩣᩁᩥᨶᩴ, ᩈᩣᨶᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩥ ᨶᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ –

ᩍᨴᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨲᩣᨿ᪨ ᩋᨿᩈᩣ ᩋᨿᨲᩮᩣ ᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᨩᩣᨲᨾᩃᩴ ᨲᨲᩩᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨲᨲᩮᩣ ᩋᨿᨲᩮᩣ ᩏᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨾᩮᩅ ᩋᨿᩴ ᨡᩣᨴᨲᩥ ᩑᩅ, ᩑᩅᩴ ᩋᨲᩥᨵᩮᩣᨶᨧᩣᩁᩥᨶᩴ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨵᩮᩣᨶᨧᩣᩁᩥᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩴ ᩈᩣᨶᩥ ᩈᨿᩴ ᨠᨲᩣᨶᩥ ᩋᨠᩩᩈᩃᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩥ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᨶᨿᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨

“ᨧᩮᩣᩁᩮᩣ ᨿᨳᩣ ᩈᨶ᩠ᨵᩥᨾᩩᨡᩮ ᨣᩉᩦᨲᩮᩣ, ᩈᨠᨾ᩠ᨾᩩᨶᩣ ᩉᨬ᩠ᨬᨲᩥ ᨻᨩ᩠ᨫᨲᩮ ᨧ;

ᩑᩅᩴ ᩋᨿᩴ ᨷᩮᨧ᩠ᨧ ᨷᨩᩣ ᨷᩁᨲ᩠ᨳ, ᩈᨠᨾ᩠ᨾᩩᨶᩣ ᩉᨬ᩠ᨬᨲᩥ ᨻᨩ᩠ᨫᨲᩮ ᨧᩣ”ᨲᩥ᪨ –

ᩍᨴᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨲᩣᨿ᪨ ᩈᨶ᩠ᨵᩥᨾᩩᨡᩮ ᩁᩣᨩᨷᩩᩁᩥᩈᩣᨴᩦᩉᩥ ᨣᩉᩦᨲᩮᩣ ᨧᩮᩣᩁᩮᩣ ᩈᨠᨾ᩠ᨾᩩᨶᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨠᨲᩮᨶ ᨧᩮᩣᩁᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᩉᨬ᩠ᨬᨲᩥ ᨧ ᨻᨩ᩠ᨫᨲᩮ ᨧ ᨿᨳᩣ, ᩑᩅᩴ ᩋᨿᩴ ᨷᩣᨷᨠᩣᩁᩦ ᨷᨩᩣ ᨷᩁᨲ᩠ᨳ ᨷᩁᩃᩮᩣᨠᩮ ᨷᩮᨧ᩠ᨧ ᩈᨠᨾ᩠ᨾᩩᨶᩣ ᩈᨿᩴ ᨠᨲᩮᨶ ᩋᨠᩩᩈᩃᨠᨾ᩠ᨾᩩᨶᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣᨴᩦᩉᩥ ᩉᨬ᩠ᨬᨲᩥ ᨧ ᩋᨶ᩠ᨴᩩᨻᨶ᩠ᨵᨶᩣᨴᩦᩉᩥ ᨻᨩ᩠ᨫᨲᩮ ᨧᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨

“ᩈᩩᨡᨠᩣᨾᩣᨶᩥ ᨽᩪᨲᩣᨶᩥ, ᨿᩮᩣ ᨴᨱ᩠ᨯᩮᨶ ᩅᩥᩉᩥᩴᩈᨲᩥ;

ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩈᩩᨡᨾᩮᩈᩣᨶᩮᩣ, ᨷᩮᨧ᩠ᨧ ᩈᩮᩣ ᨶ ᩃᨽᨲᩮ ᩈᩩᨡ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ –

ឥទំ សុត្តម្បិ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ នាម។ អត្តនោ សុខំ ឯសន្តោ ឯសមានោ យោ សត្តោ អញ្ញានិ សុខកាមានិ ភូតានិ ទណ្ឌេន វិហឹសតិ, សោ ហឹសកោ សត្តោ បរលោកេ បេច្ច សុខំ ន លភតីតិ យោជនា។

“គវំ ចេ តរមានានំ, ជិម្ហំ គច្ឆតិ បុង្គវោ;

សព្វា តា ជិម្ហំ គច្ឆន្តិ, នេត្តេ ជិម្ហំ គតេ សតិ។

“ឯវមេវ មនុស្សេសុ, យោ ហោតិ សេដ្ឋសម្មតោ;

សោ ចេ អធម្មំ ចរតិ, បគេវ ឥតរា បជា;

សព្វំ រដ្ឋំ ទុក្ខំ សេតិ, រាជា ចេ ហោតិ អធម្មិកោ”តិ –

ឥទំ សុត្តម្បិ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ នាម។ នទឹ តរមានានំ គវំ បុង្គវោ ជិម្ហំ ចេ គច្ឆតិ, ឯវំ នេត្តេ ជិម្ហំ គតេ សតិ សព្វា តា គាវិយោ ជិម្ហំ គច្ឆន្តិ យថា, ឯវមេវ មនុស្សេសុ យោ រាជា សេដ្ឋសម្មតោ, សោ រាជា អធម្មំ ចរតិ, ឯវំ រញ្ញា អធម្មំ ចរន្តេ សតិ ឥតរា បជា បគេវ បឋមមេវ អធម្មំ ចរតិ។ រាជា អធម្មិកោ ចេ ហោតិ, ឯវំ រញ្ញា អធម្មិកេ សតិ សព្វំ រដ្ឋំ ទុក្ខំ សេតីតិ យោជនា។

“សុកិច្ចរូបា វតិមេ មនុស្សា, ករោន្តិ បាបំ ឧបធីសុ រត្តា;

គច្ឆន្តិ តេ ពហុជនសន្និវាសំ, និរយំ អវីចិំ កដុកំ ភយានក”ន្តិ –

ឥទំ សុត្តម្បិ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ នាម។ ឥមេ មនុស្សា ឧបធីសុ កាមគុណូបធីសុ រត្តា រាគាភិភូតា ហុត្វា បាបំ អកុសលកម្មំ ករោន្តិ, ឥមេ បាបកម្មការា មនុស្សា សុកិច្ចរូបាបិ វត សុដ្ឋុ កិច្ចាបន្នរូបាបិ វត ភវន្តិ, តេ បាបកម្មការា មនុស្សា កដុកំ ភយានកំ ពហុជនសន្និវាសំ និរយំ អវីចិំ គច្ឆន្តីតិ យោជនា។

“ផលំ វេ កទលិំ ហន្តិ, ផលំ វេឡុំ ផលំ នឡំ;

សក្ការោ កាបុរិសំ ហន្តិ, គព្ភោ អស្សតរិំ យថា”តិ –

ឰគំ វុត្តម្បិ នំកិលេសកាកិយំ វុត្តំ គាយៈ ចលំ ពងលិឃា ចលំ ពងលិ ខេច ឲ្យពខេត្តត ហត្ថិ ឃឆា, ចលំ ខេចឡ្កំ ខេច ឲ្យពខេត្តត ហត្ថិ ឃឆា, ចលំ គឡអំ ខេច ឲ្យពខេត្តត ហត្ថិ ឃឆា, ពត្កខា អស្សតរិ៍ យាតរំ ខេច ឲ្យពខេត្តត ហត្ថិ ឃឆា, ឲ្យចំ សក្កាខេរា កាបុរិសំ ខេច ឲ្យពខេត្តត ហត្ថីតិ ខេឃាឌគាៈ

“ខេកាឆយក្លកុ កិក្លុ, លិកសក្កាខេការខេចា;

វុខេលខេត្ត បុតិតីឌ៉េច, សង្ឈខេមុ គ ចិរុហតី”តិៈ –

ឰគំ វុត្តម្បិ នំកិលេសកាកិយំ វុត្តំ គាយៈ វុខេលខេត្ត វុត្តខេរ ខេលខេត្តបិ លិត្តំ បុតិតីឌ៉េ គ រុហតិ ឰច, ឲ្យចំ ខេឃា កិក្លុ លិកសក្កាខេការខេចា ខេកាឆំ ពុឡ្គលក្លលំ ខេកាឆំ, យក្លំ បខេក្យលាសិលយក្លគលក្លលំ យក្លត្ថា ពរុំ ពត្វា ឆខេតិ, ខេសា ឆខេខត្តា កិក្លុ សង្ឃមិ្ឍ គ រុហតីតិ ខេឃាឌគាៈ

៥៧ៈ “ឰឆាហំ, កិក្លខេច, ឲ្យពត្ឋំ បុក្កលំ បឌ្ឌចិត្តំ ឲ្យចំ ខេចតសា ខេចខេតា បរិគ្ឋ បជាគាយិ...ខេប... ឰតិ ខេយ វុត”ត្តិ ឰគំ វុត្តម្បិ នំកិលេសកាកិយំ វុត្តំ គាយៈ កិក្លខេច ឰឆ សាសខេគ, ខេលិខេព ចា អហំ ឲ្យពត្ឋំ បុក្កលំ បឌ្ឌចិត្តំ យយ ខេចតសា តស្ស ខេចខេតា ចិត្តំ បរិគ្ឋ បរិច្ឆិគ្ឋិត្វា ឰគ្គចក្ខុតា ឲ្យចំ បជាគាយិៈ “ពចំ បជាគាយិ”តិ ខេច វុខេច្ឆយ្យ, ឃត្ថា បឌិបឆំ បឌិបខេគ្គា, ឃត្ថា យក្កំ សយារុឡខេហា អយំ បុក្កខេលិ ឃឆា ឃាឃ ក្សប្យឌិបគាឃ ខេឃគ ក្សមុខេក្កត ឰទិឃតិ បចត្តតិ, តាឃ ក្សប្យឌិបគាឃ ខេតគ ក្សមុខេក្កត ឰយមិ្សឰយម្ហិ សយខេឃ ក្សប្យឌិបឌ្ឈគពខេល អយំ ក្សប្យឌិបត្តំ បឌិបខេគ្គា ក្សមុក្កសយារុឡខេហា បុក្កខេលិ ខេច ពាលំ ពខេរយ្យ, ឲ្យចំ សតិ អាកតំ ចត្វ គិក្លិត្តំ ឃឆា, ឲ្យចំ គិខេរយ គិក្លិខេត្តាៈ តំ កិស្ស ខេហតុ? កិក្លខេច អស្ស បុក្កលស្ស ចិត្តំ បឌ្ឌំ បខេគាសិតំ ហិ ឃស្មា ខេហាតិ, តស្មា គិក្លិខេត្តាៈ ឲ្យចំ ឰឆ សាសខេគ, ខេលិខេព ចា ខេចខេតាបខេគាសខេហតុ ច បគ ឲ្យពខេច្ឆ សត្តា បុក្កខេលិ កាឃស្ស ខេភគា បរំ យខេណា អបាយំ ក្សក្កតិំ ចិគិបាតំ ក្សបបឌ្ជត្ថិតិ បជាគាយីតិៈ ឲ្យតយត្ថំ ភពចា អខេចាឆៈ តត្ថ តស្មិំ វុខេត្ត ឲ្យតំ “បឌ្ឌចិត្តំ ឌាត្វាគ...ខេប... គិខេរយំ ខេសា ក្សបបឌ្ជតី”តិ ពាឆាចចគំ ឰតិ ឲ្យចំ ច្ឆុត្ថតិៈ

សត្វា ឰឆ សាសខេគ, ខេលិខេព ចា បឌ្ឌចិត្តំ ឲ្យពត្ឋំ បុក្កលំ ឌាត្វាគ កិក្លុគំ សត្ថិខេព ឲ្យតយត្ថំ ឰ្យាពាសិៈ ឰយមិ្សឰយម្ហិ សយខេឃ អយំ បុក្កខេលិ ខេច ពាលំ ពឃិរាឆ, ឲ្យចំ សតិ បឌ្ឌចិត្តសយក្កិ ហិ គិខេឃម្ហិ ក្សបបខេឌ្ឆយ្យ, បុក្កលស្ស ចិត្តំ បឌ្យសិតំ ហិ ឃស្មា ខេហាតិ, តស្មា ក្សបបខេឌ្ឆយ្យ, ខេចខេតាបខេគាសខេហតុ សត្តា ក្សក្កតិំ ពច្ឆត្តិ អាកតំ ចត្វំ គិក្លិខេបយ្យ ឃឆា, ឲ្យចខេយចំ តឆាចិខេឆា ក្សប្យខេឌ្ឋា ខេសា បខេគាសចិខេត្តា បុក្កខេលិ កាឃស្ស ខេភគា បរំ យខេណា គិខេរយំ ក្សបបឌ្ជតីតិ អឃយ្បិ អខេត្វា ភពចតា ច្ឆុខេត្តា, ឰតិ ខេយ យឃា វុតត្តិ ខេឃាឌគាៈ

“សខេច ភាឃច ក្សក្លស្ស, សខេច ខេចា ក្សក្លយប្បិយំ;

ยាកត្ត បិបក៍ កយ៉ុ, អាចិ ចា ឃឥ ចា រេហា៓

“សេច ច បិបក៍ កយ៉ុ, កទិស្សេឆ កេរាឆ ចា;

ត ចេា ទុក្ខា បយុត្យត្តិ, ក្ខុេបច្ចុបិ បលិឃត”ត្តិ៓ –

ធ្លង់ ស្ទួយ្បិ សំកិលេសកាកិឃំ ស្ទួត្តិ តាយ៓ សប្សុទិសា ត្យេយ្ឫទុក្ខស្ស ឌាតិទុក្ខជេរាទុក្ខព្យាធិទុក្ខមេរណទុក្ខអបិឃទុក្ខ-អតីតចដ្ដមូលកទុក្ខអតាកតចដ្ដមូលកទុក្ខបច្ចុប្បន្នាហារមូលកទុក្ខាតិ អដ្ឋចិឆស្ស ទុក្ខស្ស សេច កាឃឆ, ចេា ត្យេយ្ឫ ទុក្ខ តឆា អដ្ឋចិធំ ទុក្ខ សេច អប្បិឃំ, ឲចំ សតិ អាចិ ចា ឃឥ រេហា ចា បិបក៍ កយ៉ុ យាកត្ត យា អកត្ត៓ សប្សុទិសា ត្យេយ្ឫអាចិ ចា ឃឥ រេហា ចា បិបក៍ កយ៉ុ សេច កទិស្សេឆ ចា សេច កេរាឆ ចា, ឲចំ សតិ ក្ខុេបច្ចុបិ សក្ខិច្ចាបិ បលិឃតំ បលិឃត្តាតំ ចេា ត្យេយ្យាក៍ ទុក្ខា អដ្ឋចិឆា ទុក្ខចេា បយុត្តិ យុច្ចតំ តេត្តចាតិ ឃោជតា៓

“អឆេយ្យត ឆតំ លទ្ធា, យុសាចាេឆត ធ្នុកឃំ;

យេយតិ ឆាលិ យញ្ញាត្តិ, តំ កឆំ ត្យ កចិស្សតិ៓

“អត្តរាឃា ស្ទុ កចិស្សត្តិ, សយ្កតស្ស ចិតស្សតិ;

យតា សក្កុ ត កឆ្ឆត្តិ, តត្យ ឲត្តាចតា ហតា”តិ៓ –

ធ្លង់ ស្ទួយ្បិ សំកិលេសកាកិឃំ ស្ទួត្តិ តាយ៓ េឃ ឆាលិ អឆេយ្យត ច យុសាចាេឆត ច ឆតំ សចិញ្ញាលាចិញ្ញាលំ សញ្ញុំ លកិតញ្ញុំ ឆតំ លទ្ធា ក្ខុកឃំ ឆតំ “យយ ឆត”ត្តិ យញ្ញាត្តិ, េតសំ ឆាលិតំ តំ ក្ខុកឃំ ឆតំ កឆំ េកត ត្យ បកាេរត កចិស្សតិ, អឆេយ្យត សយ្កតត្តា ចិេរដ្ឋិតិកំ ត េហាតិ៓ អត្តរាឃា រាជត្តរាឃាឆេឃា អត្តរាឃា េតសំ ឆាលិតំ កចិស្សត្តិ៓ េឃត អឆយ្យេចាហារាឌិេកត ឃំ ឆតំ សយ្កតំ, អស្ស អឆយ្យេចាហារាឌិកស្ស តំ សយ្កតំ ឆតំ ចិតស្សតិ៓ យតា យេត្តា េត ឆាលិ សក្កុ ស្ទុកតិ៍ ត កឆ្ឆត្តិ៓ ស្ទុកតិ ហិ េសាកេតហិ េកាេកហិ អេក្កាតិ “សេក្កា”តិ អធិេប្បតា៓ ឲត្តាចតា ឲត្តេកត ឌិដ្ឋឆយ្យិកសប្បរាឃិកាតំ អត្តហិតាតំ ហាឃេតត េត ឆាលិ ហតា ចិតដ្ឋា កចត្តិ តត្វតិ េឃាជតា៓

“កឆំ លលតិ អត្តាតំ, កឆំ យិេត្តហិ ឌីរតិ;

កថំ វិវដ្ឋេន ធេយ្យា, កថំ សគ្គំ ន គច្ឆតិ”។

“លោភា ហនតិ អត្តានំ, លុទ្ធោ មិត្តេហិ ជីរតិ;

លោភា វិវដ្ឋេន ធេយ្យា, លោភា សគ្គំ ន គច្ឆតី”តិ –

ឥទំ វុត្តម្បិ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ នាម។ យោជនត្ថោ បាកដោ។

“ចរន្តិ ពាលា ទុម្មេធា, អមិត្តេនេវ អត្តនា;

ករោន្តា បាបកំ កម្មំ, យំ ហោតិ កដុកប្ផលំ។

“ន តំ កម្មំ កតំ សាធុ, យំ កត្វា អនុតប្បតិ;

យស្ស អស្សុមុខោ រោទំ, វិបាកំ បដិសេវតី”តិ –

ឥទំ វុត្តម្បិ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ នាម។ ទុម្មេធា និប្បញ្ញា ពាលា អមិត្តេន បាបកំ កម្មំ កតំ ឥវ, ឯវំ អត្តនា កដុកប្ផលំ យំ កម្មំ កតំ ហោតិ, តំ បាបកំ កតំ កម្មំ ករោន្តា ចរន្តិ។ យំ កម្មំ កត្វា ករោន្តោ បច្ឆា អនុតប្បតិ, តំ កតំ កម្មំ ន សាធុ។ យស្ស កម្មស្ស វិបាកំ រោទំ រុទន្តោ អស្សុមុខោ បដិសេវតិ, តំ កតំ កម្មំ ន សាធូតិ យោជនា។

“ទុក្ករំ ទុត្តិតិក្ខញ្ច…បេ… អវីតរាគោ”តិ ឥទំ វុត្តម្បិ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ នាម។ សុត្តត្ថោ អដ្ឋកថាយំ វិត្ថារេន វុត្តោ។

“អប្បមេយ្យំ បមិនន្តោ, កោធ វិទ្វា វិកប្បយេ;

អប្បមេយ្យំ បមាយិនំ, និវុតំ តំ មញ្ញេ អកិស្សវ”ន្តិ –

ឥទំ វុត្តម្បិ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ នាម។ ឥធ សាសនេ អប្បមេយ្យំ អប្បមេយ្យគុណំ ខីណាសវំ បុគ្គលំ “អយំ ខីណាសវោ បុគ្គលោ ឯត្តកសីលោ ឯត្តកសមាធិ ឯត្តកបញ្ញោ”តិ បមិនន្តោ កោ បុថុជ្ជនោ វិកប្បយេ។ អប្បមេយ្យំ ខីណាសវបុគ្គលំ បមាយិនំ បមាយន្តំ តំ បុថុជ្ជនំ អយំ និវុតំ អវកុជ្ជបញ្ញំ អកិស្សវំ អបញ្ញន្តិ មញ្ញេ មញ្ញាមីតិ យោជនា។

“បុរិសស្ស ហិ ជាតស្ស, កុឋារី ជាយតេ មុខេ;

យាយ ឆិន្ទតិ អត្តានំ, ពាលោ ទុព្ភាសិតំ ភណំ។

“ន ហិ សត្ថំ សុនិសិតំ, វិសំ ហលាហលំ ឥវ;

ឯវំ វិរទ្ធំ បាតេតិ, វាចា ទុព្ភាសិតា យថា”តិ –

ឥទំ សុត្តម្បិ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ នាម។ ទុព្ភាសិតំ អរិយូបវាទសង្ខាតំ ផរុសវាចំ ភណំ ភណន្តោ ពាលោ ទុដ្ឋោ បុរិសោ យាយ កុឋារីសទិសិយា ទុព្ភាសិតវាចាយ អត្តានំ ឆិន្ទតិ, សា កុឋារីសទិសី ទុព្ភាសិតវាចា ជាតស្ស បុរិសស្ស មុខេ ជាយតេ ជាយតិ, សា ទុព្ភាសិតវាចា មុខេ ជាយតិ ឥវ, ឯវំ សុនិសិតំ សត្ថំ មុខេ ន ជាយតិ, យថា ហលាហលំ វិសំ មុខេ ន ជាយតិ, ទុព្ភាសិតា វាចា អបាយេសុ វិរទ្ធំ បុគ្គលំ បាតេតិ យថា, ឯវំ សុនិសិតំ សត្ថំ អបាយេសុ ន បាតេតិ, ហលាហលំ វិសំ អបាយេសុ ន បាតេតីតិ យោជនា។

៨៧។

“យោ និន្ទិយំ បសំសតិ, តំ វា និន្ទតិ យោ បសំសិយោ;

វិចិនាតិ មុខេន សោ កលិំ, កលិនា តេន សុខំ ន វិន្ទតិ។

“អប្បមត្តោ អយំ កលិ, យោ អក្ខេសុ ធនបរាជយោ;

សព្ពស្សាបិ សហាបិ អត្តនា, អយមេវ មហត្តរោ កលិ;

យោ សុគតេសុ មនំ បទោសយេ។

“សតំ សហស្សានំ និរព្ពុទានំ, ឆត្តិំសតិ បញ្ច ច អព្ពុទានិ;

យមរិយគរហី និរយំ ឧបេតិ, វាចំ មនញ្ច បណិធាយ បាបក”ន្តិ –

ឥទំ សុត្តម្បិ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ នាម។ យោ បុគ្គលោ និន្ទិយំ ទុដ្ឋំ ទុស្សីលំ បុគ្គលំ បសំសតិ, សោ បសំសកោ បុគ្គលោ មុខេន កលិំ វិចិនាតិ ឧបចិនាតិ, តេន កលិនា សុខំ ន វិន្ទតិ។ យោ សុចារី សីលវា បុគ្គលោ បសំសិយោ ហោតិ, តំ វា សុចារិំ វា សីលវន្តំ បុគ្គលំ យោ បុគ្គលោ និន្ទតិ, សោ និន្ទន្តោ បុគ្គលោ មុខេន កលិំ វិចិនាតិ ឧបចិនាតិ, តេន កលិនា សុខំ ន វិន្ទតិ។

អត្តនា សហាបិ សព្ពស្ស ធនស្ស វសេនបិ អក្ខេសុ យោ ធនបរាជយោ ភវតិ, អយំ កលិ អយំ ធនបរាជយោ អប្បមត្តោ ហោតិ។ យោ បុគ្គលោ សុគតេសុ មនំ បទោសយេ, តស្ស បុគ្គលស្ស យោ កលិ ភវតិ, អយមេវ កលិ មហន្តតរោ ហោតិ។

កស្មា? វាចញ្ច មនញ្ច បណិធាយ អរិយគរហី បុគ្គលោ យំ កាលំ បាបកំ និរយំ ឧបេតិ, សោ កាលោ “សតំ សហស្សានំ និរព្ពុទានញ្ច ឆត្តិំស និរព្ពុទានិ ច បញ្ច អព្ពុទានិ ច យស្មិំ កាលេ គណីយន្តី”តិ តេន កាលេន សមោ ហោតិ, តស្មា មហន្តតរោ ហោតីតិ យោជនា។

“យោ លោភគុណេ អនុយុត្តោ...បេ...

គច្ឆតិ សោ បបតំ ចិររត្ត”ន្តិ។ –

ឥទំ សុត្តម្បិ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ នាម។ យោ បុគ្គលោ លោភគុណេ អនុយុត្តោ អនុ បុនប្បុនំ យុត្តោ ហោតិ, សោ បុគ្គលោ អញ្ញេ បុគ្គលេ វចសា បរិភាសតិ, អស្សទ្ធោ កទរិយោ អវទញ្ញូ ពុទ្ធានំ ឱវាទញ្ញូ ន ហោតិ, មច្ឆរី បេសុណិយំ បេសុណិយស្មិំ អនុយុត្តោ ហោតិ។

មុខទុគ្គ មុខវិសម វិរូប វិគតរូប អនរិយ ភូនហុ វុទ្ធិវិនាសក បាបក ទុក្កដការិ បុរិសន្ត បុរិសលាមក កលិ អលក្ខិ អវជាតបុត្ត ត្វំ នេរយិកោ អសិ។ ឥធ ឥទានិ ពហុភាណី មា ហោហិ។

អហិតាយ រជំ អត្តនិ វា អាកិរសិ វា បក្ខិបសិ។ កិព្ពិសការី ត្វំ សន្តោ ភីរុសមេ បុគ្គលេ គរហសិ, ពហូនិ ទុច្ចរិតានិ ករោសិ ចរសិ, ចរិត្វា ច ត្វំ ចិររត្តំ វចនវិរហិតំ បបតំ នរកំ និរយំ គច្ឆសិ សោ ឧបេតាតិ យោជនា។

នានាវិធំ សំកិលេសភាគិយំ សុត្តំ អាចរិយេន និទ្ទិដ្ឋំ, អម្ហេហិ ច ញាតំ, “កតមំ វាសនាភាគិយំ សុត្ត”ន្តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ កតមំ វាសនាភាគិយំ សុត្ត”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថាតិ តេសុ សោឡសសុ សំកិលេសភាគិយាទីសុ សុត្តេសុ កតមំ សុត្តំ វាសនាភាគិយំ សុត្តំ នាមាតិ បុច្ឆតិ។ “មនោបុព្វង្គមា ធម្មា...បេ... ឆាយាវ អនបាយិនី”តិ ឥទំ វាសនាភាគេ បុញ្ញភាគេ វិសយេ វាចកភាវេន បវត្តនតោ វាសនាភាគិយំ សុត្តំ នាម។ អនេត្វា បាកដំ។

៥៩៖ “យថាភតោយា សេក្ខា កកចត្តំ ឱតឥរេចាធ...បេ... អបាបិកា កាលង្កិរិយា”តិ ឥទំ សុត្តម្បិ ចាសតាកាកេ បុញ្ញាកាកេ ចិសេយ ចាធកោបកោការេចត បចត្តតោ ចាសតាកាកិយំ សុត្តំ តាយ៍ អត្ថេា បកាសេតិ៍

“សុខកាយាតិ ក្ខតាតិ, ឃោ ឥណ្ហេត ត ហិសតិ;

អត្ថតោ សុខយេសាតោ, សេច្ច សោ លកតេ សុខ”ន្តិ៍ –

ឥទំ សុត្តម្បិ ចាសតាកាកិយំ សុត្តំ តាយ៍ អត្ថេា បកាសេតិ៍

“ក្ខត្តំ ចេ តរយាភាគំ...បេ... រាឌា ចេ ហោតិ ឆម្មិកោ”តិ ឥទំ សុត្តម្បិ ចាសតាកាកិយំ សុត្តំ តាយ៍ អត្ថេា បកាសេតិ៍

៥៩៖ “កកចា សាចត្តិយំ ចិហរតិ...បេ... ឱចំ បឌាភាតី”តិ ឥទំ សុត្តម្បិ ចាសតា...បេ... សុត្តំ តាយ៍ អត្ថេា បកាសេតិ៍

“កត្វា កកចា ឌតបឥចារិកំ ឆរតី”តិ បុច្ឆឃ្យ, សត្តហិ ការណេហិ ញាណ្ឌា កកចន្តា ឌតបឥចារិកំ ឆរន្តិ៍ កតមេហិ សត្តហិ? ឥេសត្តរកតាតំ ចេតេឃ្យាតំ ចិតឃតត្តំ, តតោ ឪតាតំ ក្ខស្សុក្កសយុប្បាឥតត្តំ, សាចកាតំ ឲកម្ពិ ឪរេត តិពន្ធចាសតិចារលតត្តំ, អត្ថតោ ច តត្ត តិពន្ធចារេស អតាសក្កឥស្សតត្តំ, សម្ពន្ធចសិតង្គាភតាឃ ឥេសាតំ ចេតិឃកាចសយ្យាឥតត្តំ, ពហូតំ សត្តាតំ ឥស្សត្តបសក្កយតាឌីហិ បុញ្ញាឈប្បសចតត្តំ, អច្ចង្គិអាឥិក្ខបឥច្ចបសយតត្តញ្ញាតិ ឥមេហិ សត្តហិ ការណេហិ ញាណ្ឌា កកចន្តា ឌតបឥចារិកំ ឆរន្តីតិ ឌតបឥឆរលការណំ ចេឌិតព្វំ៍

“ឱកបុបទ្ធំ ចឌិត្វាត, សហស្សំ កប្បកោដិយោ;

ឥេរេច ចេច យក្ខស្ស ច, សេសេត បរិតិព្វុតោ”តិ៍ –

ឥទំ សុត្តម្បិ ចាសតាកាកិយំ សុត្តំ តាយ៍ សហស្សំ កប្បកោដិយោតិ សហស្សំ អត្ថកាចតោ កោដិយោ៍

“អស្សេត្ថ ហរិតោកាសេ, សំចិន្ទុញ្ញហម្បិញ្ចិឥេប;

ឱកំ ញាណ្ឌាកតំ សញ្ញា, អលតិឃំ បតិស្សេតោ៍

“អញ្ញ ពិសំ ធនេតា កព្យា, តាកិដាតាយិ ទ្យក្កតិ;

ពិស្សា ចិន្ទា សន្ធិកតា, តស្សា សញ្ញាយ ចាសតា”តិ៍ –

ឲ្ងង់ វុត្តម្បិ ចាសតាការិយំ វុត្តំ តាយ៍ ហរិតោតាការេសតិ ហរិតឡ្ជការេស៍ អលកិហត្ថិ អហំ អលកិ៍

“បិណ្ឌាយ គោតាសលំ បុទំ...បេ... ចិបិរេកា ហោតិ អចិត្តិឃោ”តិ ឲ្ងង់ វុត្តម្បិ ចាសតាការិយំ វុត្តំ តាយ៍ អក្កបុក្កលិ អត្យកយ្យោកា តល្យាតិឈាតកោ យុតិ សព្ទន្ធោ បុទេកត្តំ បិណ្ឌាយ បិណ្ឌំ បដិក្កហិត្យុំ គោតាសលំ បុទំ បាចិសិ៍

ឃស្ស បុរិសស្ស ហទេត្ត សព្ទាបុបេយ្យហិ អលក្ខេតា ចដិ៍សេកា បុបយ្យចដិ៍សេកាច អត្ថិ, សេរា អយំ បុរិសោ រាឌេយកេក គោតាសលបុទំ បចិសត្តិ កិក្លុសឈ្ឈុរក្លូតំ ខេចយាត្យុសប្ជុចិតំ សព្ទន្ធំ អន្ទស, ទិស្វា ហទ្ធោ ចិត្តំ បសាទេសិ; បសាទេត្វា សព្ទន្ធំ រូបសង្ក្កយិ៍

រូបសង្ក្កយិត្វា សេរា អយំ បសទេត្វា ហុត្វា សុរកិ ចល្លាចត្តិ យតោរុយំ តំ ចដិ៍សកំ សព្ទន្ធស្ស សេហិ បាលិកិ រូបតាយេសិ៍

តទេតា ព្យន្ធស្ស លបតត្តុរា លបតស្ស ចឌតស្ស អត្តុរា អក្កិសិលា ចល្លា សហស្សុំសិ ឡ្ជក្កា បកា តិក្លូយិ, អគ្គា ចិន្ទ្រ តិក្លូយតិ ឲ្ងច, ៩ចំ អាតតា សហស្សុំសិ តិក្លូយិត្វា អាឌិច្ចពាត្កុតោ សិរេស តិក្លូតុំ បតក្លិលំ កិរិត្វាត បរិចទេទ្ធត្វា យុទ្ធតិ អត្តុរធាយច៍

អាតទេត្វា អច្ឆរិយំ អគ្គុតំ លេិយហំសតំ ឲ្ងង់ បាដិហារិយំ ទិស្វា ឌិចទំ ៩កំសំ កិរិត្វា ៩តំ អព្រចិ – “យហាយុតិ, សិតកយុស្ស ហោតុ កោ? តំ ហេតុំ ឡ្យាកទោហិ, ឆយុរេលិកោ កចិស្សតី”តិ៍

ឃស្ស កកចទេតា សព្ទាឆយុស្ ពាកលំ សតា បចត្តតិ, កក្លាចិតរណោ យុតិ សេរា កកចា កក្លិ ខេចយតិកំ អាតត្ថំ ខេចទំ ៩តំ អព្រចិ៍ អាតត្ថ, សេឃា សេរាបុរិសោ យយិ ចិត្តំ បសាឆយិ, សេរា បុរិសោ ចត្យុរាសិតិកព្យាតិ ទ្យក្កតិ ត កយិស្សតិ, ខេចទេចស្ ខេចសោកក្កំ ទិត្តំ ទន្ទំ បសាសិត្វា យត្យុឌេស្ ទទ្ធេ សកលទទ្ធេ យត្យុឌិទ្ធា រាជា កចិស្សតិ៍ សេរា បុរិសោ ចរិយំ បត្តាឌិត្វា, ឆយុតំ សន្ធិកត្វា ច ទ្យុតរាកោ ចដិ៍សកោ តាយ បទច្ចកព្យុទ្ធោ កចិស្សតិ៍

តធាកទេត ចា សយុរាសព្ទន្ធេ ចា បទច្ចកសព្ទន្ធេ ចា តស្ស តធាកតស្ស សាចកេក ចា ចិទេត្ត បសត្ថុមិ្យគក្លិលា អព្យកា តាយ តត្ថិ៍

ព្យន្ធា ៩ចំ ៩ត្តកាតិ អចិត្តិឃា កចត្តិ៍ ព្យន្ធឆយុ ព្យន្ធក្យលា ៩ចំ ៩ត្តកាតិ អចិត្តិឃា កចត្តិ, អចិត្តិយេ បសត្ថាតំ ចិបិរេកា បុញ្ញាចិបិរេកា

ᩑᩅᩴ ᩑᨲ᩠ᨲᨠᩮᩣᨲᩥ ᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩋᨻᩕᩅᩦᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨

᪕᪙᪨ “ᩍᨵᩣᩉᩴ , ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩴ...ᨸᩮ... ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᩍᨲᩥ ᨾᩮ ᩈᩩᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᩣᩈᨶᩣᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩍᨵ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩣᩈᨶᩮ ᩋᩉᩴ ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩴ ᩑᩅᩴ ᨾᨾ ᨧᩮᨲᩈᩣ ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩔ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ ᨧᩮᨲᩈᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᩑᩅᩴ ᨸᨩᩣᨶᩣᨾᩥ, ᨿᨳᩣ ᨿᩮᨶ ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᩋᨿᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨿᨬ᩠ᨧ ᨴᩣᨶᩣᨴᩥᨸᨭᩥᨸᨴᩴ ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᨿᨬ᩠ᨧ ᨴᩔᨶᩣᨴᩥᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᩈᨾᩣᩁᩪᩊ᩠ᩉᩮᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨸᨭᩥᨸᨴᩴ, ᨾᨣ᩠ᨣᨬ᩠ᨧ ᩍᩁᩥᨿᨲᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ, ᩍᨾᨾ᩠ᩉᩥ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᨾᨿᩮ ᩋᨿᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨧᩮ ᨠᩣᩃᩴ ᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿ, ᩑᩅᩴ ᩈᨲᩥ ᩋᩣᨽᨲᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩴ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᨲᩥ ᨿᨳᩣ, ᩑᩅᩴ ᨲᩣᨿ ᨸᨭᩥᨸᨴᩣᨿ ᨲᩮᨶ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩈᨣ᩠ᨣᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᩅᩮ᪨ ᨲᩴ ᨠᩥᩔ ᩉᩮᨲᩩ? ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩔ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩥ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᨸᩈᩣᨴᩥᨲᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᩅᩮ᪨ ᩍᨵ ᩈᩣᩈᨶᩮ, ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩅᩣ ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ ᨠᩣᨿᩔ ᨽᩮᨴᩣ ᨸᩁᩴ ᨾᩁᨱᩣ ᩈᩩᨣᨲᩥᩴ ᩈᨣ᩠ᨣᩴ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᨧᩮᨲᩮᩣᨸᩈᩣᨴᩉᩮᨲᩩ ᨡᩮᩣ ᨸᨶ ᩏᨸᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᩋᩉᩴ ᨸᨩᩣᨶᩣᨾᩦᨲᩥ ᨽᨣᩅᩣ ᩑᨲᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᩅᩮᩣᨧ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮ ᩈᨦ᩠ᨣᩉᩅᩈᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨲᩴ “ᨸᩈᨶ᩠ᨶᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨬᨲ᩠ᩅᩣᨶ...ᨸᩮ... ᩈᨣ᩠ᨣᩴ ᩈᩮᩣ ᩏᨸᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦ”ᨲᩥ ᨣᩣᨳᩣᩅᨧᨶᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩍᨲᩥ ᨾᩮ ᨾᨿᩣ ᩈᩩᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨

“ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨨᨴᨶᩴ ᨶᩣᩅᩴ...ᨸᩮ... ᩑᨲᩣᨴᩥᩈᩴ ᨠᨲᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣ ᩃᨽᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᩣᩈᨶᩣᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨾ᪨ ᨶᩣᩁᩥ ᨴᩮᩅᨵᩦᨲᩣ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨨᨴᨶᩴ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩣᩃᨦ᩠ᨠᩣᩁᩮᩉᩥ ᨨᩣᨴᩥᨲᩴ ᨶᩣᩅᩴ ᩋᩣᩁᩩᨿ᩠ᩉ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩈᩥ, ᨸᩮᩣᨠ᩠ᨡᩁᨱᩥᩴ ᨴᩮᩅᨸᩮᩣᨠ᩠ᨡᩁᨱᩥᩴ ᩒᨣᩣᩉᩈᩥ, ᨸᨴᩩᨾᩴ ᨸᩣᨱᩥᨶᩣ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩈᩥ᪨

ᨴᩮᩅᨲᩮ ᨠᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨲᩮ ᨲᩅ ᨲᩣᨴᩥᩈᩮᩣ ᩅᨱ᩠ᨱᩮᩣ ᨲᩣᨴᩥᩈᩮᩣ ᩋᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᩣ ᨲᩣᨴᩥᩈᩦ ᨩᩩᨲᩥ ᨽᩅᨲᩥ, ᨴᩮᩅᨲᩮ ᨲᩮ ᨲᩅ ᨿᩮ ᨠᩮᨧᩥ ᨽᩮᩣᨣᩣ ᨾᨶᩈᩣ ᩍᨧ᩠ᨨᩥᨲᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮ ᨽᩮᩣᨣᩣ ᨧ ᨠᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨴᩮᩅᨲᩮ ᨾᩮ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩣ ᨲ᩠ᩅᩴ ᩈᩴᩈ ᩈᩴᩈᩣᩉᩥ ᩍᨴᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨠᩥᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨧ ᨹᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨

ᨴᩮᩅᩁᩣᨩᩮᨶ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩣ ᩈᩣ ᨴᩮᩅᨵᩦᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨾᨶᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩣᨸᩩᨭ᩠ᨮᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩔ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩣᩈᩥ᪨ ᨴᩮᩅᩁᩣᨩ ᩋᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᨴᩦᨥᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᩋᩉᩴ ᨿᩈᩔᩥᨶᩮᩣ ᨠᩔᨸᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨾᨶᩮᩣᩁᨾᩴ ᨳᩪᨸᩴ ᩋᨴ᩠ᨴᩈᩴ, ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨳᩪᨸᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩈᩣᨴᩮᩈᩥᩴ᪨ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩣᩉᩴ ᩈᩮᩉᩥ ᨸᩣᨱᩦᩉᩥ ᨸᨴᩩᨾᨸᩩᨸ᩠ᨹᩮᩉᩥ ᨸᩪᨩᩮᩈᩥᩴ᪨ ᨲᩔᩮᩅ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᩍᨴᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨹᩃᩴ ᩅᩥᨸᩣᨠᩮᩣ ᨽᩅᩮ᪨ ᨠᨲᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᩉᩴ ᩑᨲᩣᨴᩥᩈᩴ ᨹᩃᩴ ᩋᩃᨽᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨠ᩠ᨠᩔ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩣᩈᩥ᪨ ᩍᨲᩥ ᨾᩮ ᩈᩩᨲᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᩉᩣᨾᩮᩣᨣ᩠ᨣᩃ᩠ᩃᩣᨶᩮᩣ ᩅᨴᨲᩦᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨

“ᨿᨳᩣᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥᨿᩮᩅ ᩅᩣᩈᨶᩣᨽᩣᨣᩥᨿᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨸᩁᩥᨸᩩᨱ᩠ᨱᩣᨶᩦ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᨴᩣᨶᨠᨳᩣ ᩈᩦᩃᨠᨳᩣ ᩈᨣ᩠ᨣᨠᨳᩣ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨳᩣ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩅᩥᨸᩣᨠᨠᨳᩣᨲᩥ ᩍᨴᩴ ᩅᩣᩈᨶᩣᨽᩣᨣᩥᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩣᨿ ᨴᩮᩈᨶᩣᨿ ᨴᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨴᩣᨶᨹᩃᨬ᩠ᨧ ᨴᩔᩥᨲᩴ, ᩈᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣ ᨴᩣᨶᨠᨳᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᨿᩣᨿ ᨴᩮᩈᨶᩣᨿ ᩈᩦᩃᨬ᩠ᨧ ᩈᩦᩃᨹᩃᨬ᩠ᨧ ᨴᩔᩥᨲᩴ, ᩈᩣ ᨴᩮᩈᨶᩣ ᩈᩦᩃᨠᨳᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᨿᩣᨿ ᨴᩮᩈᨶᩣᨿ ᩈᨣ᩠ᨣᩣ ᨧ ᩈᨣ᩠ᨣᩮᩈᩩ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣᨸᨠᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩔᩥᨲᩴ, ᩈᩣ ᩈᨣ᩠ᨣᨠᨳᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᨿᩣᨿ ᨴᩮᩈᨶᩣᨿ ᨴᩣᨶᩈᩦᩃᨽᩣᩅᨶᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᨴᩈᩅᩥᨵᩴ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩔᩥᨲᩴ, ᩈᩣ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨳᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᨿᩣᨿ ᨴᩮᩈᨶᩣᨿ ᨲᩣᨴᩥᩈᩔ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᩅᩥᩅᩥᨵᩮᩣ ᩋᨿᩴ ᩅᩥᨸᩣᨠᩮᩣ ᩍᨾᩔ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩔ ᩅᩥᨸᩣᨠᩮᩣᨲᩥ ᨶᩥᨿᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣ, ᩈᩣ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩅᩥᨸᩣᨠᨠᨳᩣ ᨶᩣᨾ᪨

ᨴᩈᨻᩃᨨᩮᨴᩣᨶᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩔᨠᩣᩃᩮᩈᩩ ᩈᩁᩦᩁᨵᩣᨲᩩᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᨠᩮᩈᩮ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᨠᩮᨲᩩ ᨳᩪᨸᩮᩈᩩ ᨿᩮ ᨶᩁᩣ ᨸᩈᨶ᩠ᨶᩣ, ᨲᩮ ᨶᩁᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨳᩪᨸᩮ

ពាទ៉ បុញ្ញា ពក្វា សក្កេសុ ក្ខប្បដ្ឋិត្វា បរយោគត្តិតិ ឈោងតា៉ ធ្លគំ សុត្តំ ចា...រប... សុត្តំ៉

ដសិ៉ ភេចបុត្តសទិ៍រចណ្ហា ភេចបុត្តសទិ៍រសឌិ៍សចណ្ហា សុកាសល្ហិតិ សោកក្កឃុត្តសណ្ហាតា សទ្ធោ ឌតា ក្ខាពេភ ប៉េស៊ុ រតរេយត្វា ធ្មុប៉ ចន្ទេច, ឈោ អឃំ ធ្មុបេរ ពស្ស បុក្កលស្ស ធ្មុបេតិ បុន្ធតិ៉

សុកេត្ត សុត្តរកេត្ត ភេចរេត តស្មិំ ធ្មុប បសត្ថា ធ្លរេយ ភេចយត្ថា ពាទ៉ បុញ្ញា ពទោត្តា ហុត្វា ឌោយរណតោ បយុច្ចរ៉ ឈោ អឃំ ធ្មុបេរ យហេសិតោ ងសពាលឆេយ្យឆាទិ៍តោ សុកតស្ស ធ្មុបេតិ រចឌិតទ្ធោតិ អាហាតិ ឈោងតា៉ ធ្លគំ សុត្តំ ចា...រប... សុត្តំ៉

ឃាហំ ឃា អហំ យហេសិតោ ធ្មុប៉ ចត្តាទិ ក្ខប្បលិតិ ច យាលត្វា អកិទោបឃិ, តេភ យឃា ពតំ តំ បុញ្ញា ក្ខឡអាទ៉ ចត អាសិ អហោសិ៉ តតោ ពប្បតោ អដ្ឋ ពប្បា តិំសំ ឆទត្តិ សត្ថុតោ ធ្មុប៉ បុំដេត្វា តត្តកាតិ ក្ខក្កតិ ភ ឌាភាយិ, ចិតិបិតំ ភ ពន្ធាយឹតិ ឈោងតា៉ ធ្លគំ សុត្តំ ចា...រប... សុត្តំ៉

អហំ ធាតិ្តសលក្ខណឆរស្ស ធាតិ្តសលក្ខណឆរភ សព្យត្ថស្ស ចិឌិតចិឌឃស្ស លោកតាធស្ស ធ្មុប៉ អបុំដេសិ, បុំដេត្វា សតសហស្សំ ពប្ប អាឃុពប្ប បយុឌិតោ អាសិ៉ យឃា ឃំ បុញ្ញា បសុតំ, តេភ បុញ្ញោភ ចិតិបិតំ អភាកត្តភ អភាកត្វា ភេចសោកក្កំ សព្យត្តិ ច ភេចរន្ធាតិ ច តាតិ អពាទិ ៉ អធ ចា ភេចសោកក្កញ្ញ យឃា ពាទិតំ, រន្ធាតិ ច យឃា ពាទិតាតិ៉

អគត្តគយពស្ស សាសភេ ឃំ ចក្ខុ បញ្ញាចក្ខុ បលិហិតំ, តធា ចិត្តំ ឃំ ចិយុត្តចិត្តំ បលិហិតំ, តំ សទ្ធា បញ្ញាចក្ខុ ចិយុត្តចិត្តំ រេយ យឃា លទ្ធិំ, អហំ ចិត្តលតាសទ្ធាតតញ្ញា ហុត្វា ចិយុត្តចិត្តា ចលចិយុត្តចិត្តសព្យត្ថា អយឹត្តិ អចោចាតិ ឈោងតា៉ ធ្លគំ សុត្តំ ចា...រប... សុត្តំ៉

ដប៉៉ចិយុត្តចិត្តេ ចលចិយុត្តចិត្តសព្យត្តេ អលិរេល បញ្ញចេតោលិលរហិតេ អភាសរេច អរលាចិហាទិយិអរលាចិហារសិ៍រេល អសង្កូយាភរេស អលក្កូយាភរេស បច្ចេកត្ថុន្ធស្មិំ សាយាពបត្តេាគភយត្តរេយច គក្ខិលំ អគាសិ៉

តស្មិំ បច្ចេកត្ថុន្ធេ ក្ខត្តប៉ំ ឆឡុំ បច្ចេកេតាឌិឆឡុំ ខ្លួកប្បឃិ “ឈោ ក្ខត្តរេយា ឆេយ្យា អត្ថិ”តិ សត្ថហិ៉ ៧ចំ អទិឃចិហាភេភ ចិហាទឹតិ បច្ចេកត្ថុន្ធេហិ រេយ យយ សក្កុរេយា ពតោ សិឃា ករេច, កុគាសុបិ ច អហំ អបេក្ខចា យា ករេចឃ្យត្តិ យាភសំ តស្មិំញ្ញា ឆេយ្យ បលិឆេសិ “ធ្លយិតា បច្ចេកត្ថុន្ធេភ លត្ថឆឡុំ អហយឹ សន្ធិពេឃ្យ”ត្តិ ចិត្តំ បលិឌហិ៉

តស្សេច បច្ចេកត្ថុន្ធេ ពតស្សេច ពយ្យស្ស ចិបាពតោ អហំ ឌឹឈាឃុពោសុ អយរេយសុ “យយ បទិក្កហោ”តិ បទិក្កហាភារេចភ អបទិក្កហោសុ ចិរេសសកាយឹសុ អហឹភកាយឹសុ កុន្មសុ ក្ខត្តរកុន្មសុ បិលិសុ សត្តេសុ សហស្សក្ខត្តំ ក្ខបបន្ធច ក្ខបបន្ធិ៉

តស្សច កាយុស្ស ចិបាកតោ ចិចិត្រយាលិករណាភរណេហិ ឃរស្សឹសុ បរិចារចរន្តសុ ទិនេសា នេចោ អហំ ចិសិដ្ឋកាយុបកតោ ហុត្វា សហស្សក្ខត្តុំ ឧបបន្នោ។

តស្សច កាយុស្ស ចិបាកតោ អហំ ចិយុត្តចិត្តោ អសីលេលិ អតាសទោ ហុត្វា ហិតាហិតាសិហិ ក្បសលិក្បសលចិតិចេត្តហិ អត្ថិយេដហនាទិកិ ឰយេហិ បន្នកព្វេន្ដហិ, ព្វេន្ដសាចក្ខហិ ចា នេ យេ សយាកោយា អាសិ។

“សីលចតោ ឃំ ឰន្និតំ, តំ សមិទ្ធក្ខុតោ”តិ ឰយំ ចចតំ តចាកោតោ ខីនោ បចក្កុំ កព្វា អចច លោ, ឃចា ឃចា នឃត នឃត បកាននត នេ យតសា ចិចិត្តិតំ, តចា តចា នេតត នេតត បកាននត សមិទ្ធិ កចតិ។ អឃំ កនចោ អត្ថិយោ កនចាតិ នឃាជតា។ ឰជំ សុត្តំ ចា...នេ... សុត្តំ។

ឲកតិសមិទ្ធិក្បេយ្យិទ្ធិខីនោ អនតជោ អតត្ថជស្សឹ “សិលី”តិ ឰតិតាយកោ ឧប្បន្នោ។ តស្សាបិ កកចតោ ទាជា កាតា សិលិនេ្ដ ច សិលី ឰតិតាយកោ ព្វេន្ដ ច តស្ស កកចតោ ឆនេ្ត ច អកិប្បរតេ្ត លេលិកចិតាឃកមិទ្ធិបរិតិព្វតោ សតិ ដេចាតិដេចស្ស តរុត្តយស្ស យកេហិនោ ចិបុលំ យហត្ថំ សយត្ថតោ កាចុតិកំ ត្វុយំ អកាសិ។

តស្មិំ ត្វុបេ ជាលិ បុជាជាលិ អកិហារឹ យតុនេ្សា ជាតិសុយតំ បក្កឃាបហនេ្ដា បុនេសិ។ អស្ស យតុស្សស្ស ឲកំ បុប្ផំ ចានេតត បហទិតំ ហុត្វា បតិតំ។ អហំ តំ បតិតំ ឲកំ បុប្ផំ កហេត្វា តស្សច បុប្ផសាមិកស្ស អតាសិ។

នសា យតុនេ្សា បុប្ផសាមិកោ អកិប្បរត្តចិត្តោ ហុត្វា យំ “ត្វយេច ឲតំ ឲកំ បុប្ផំ បុជា”តិ អតាសិ។ ឥតាសិតិ ឲត្វ ឥ-កានទោ អាកោយា។ អហំ តំ ឲកំ បុប្ផំ កហេត្វា ព្វេន្ដិ ព្វេន្ដក្បេហំ បុតប្បតំ អតុស្សរតេ្តា ឃស្មិំ កប្បេ អកិទោបឃំ, តតោ កប្បតោ អន្ត កប្បា តិរំ អតេហិ។ នេតសុ កប្បេសុ ទុក្ខតិ តាកិជាតាយិ, ចិតិបិតព្វា ត កច្ឆាយិ, ឰជំ ផលំ ត្វុបបុជាឃ ផលត្ថិ អនចាចាតិ នឃាជតា។ ឰជំ សុត្តំ ចា...នេ... សុត្តំ។

ត្រាហូនត្តស្ស ត្រាហូនត្តតាយកស្ស ទាខីនោ កបិលំ តាយ តកាទំ សុចិកត្តំ កាកតោ សុដ្ឋ ចិកត្តំ, យហាបចំ យហាបចសយត្តំ អាកិណ្ណំ, តាតាជាតិកេហិ យតុនេ្សហិ បរិបុណ្ណំ, ឰន្ធិ ឞិតព្វា អាសិ។

បព្វាលិតំ តត្វ បុរុត្តយេ អហំ ក្បុយ្យាសំ ចិក្កិណិំ, នសា អហំ ឃរស្សិតំ ឧបទិដ្ឋិ ឧបសរិមេប ធិតំ អទិដ្ឋិ តាយ សមុន្ធិ បន្នកព្វេន្ធិ អដ្ឋសិ, ជិន្នា ហនេ្ដា ចិត្តំ បសានេត្វា តរុត្តយំ អទិដ្ឋិ នេ កេហស្មិំ ឃំ ឆុចកត្តំ ចិន្នេឆ ចិន្នំ, នេតត ឆុចកនេត្តត តិយនេ្តសិ។

ឃតោ ច ឃស្មិំ កាលេ ច កត្តិកោ ឃស្សំ បត្ថរសិបុណ្ណោ, សា បុណ្ណយាសិ បត្ថរសិ ឧបដ្ឋិតា, តតោ ច តស្មិំ កាលេ ច អហំ តចំ ទុស្សយុកំ កឃ្យាអទិដ្ឋស្ស អទិដ្ឋតាយកស្ស បន្នកព្វេន្ដស្ស ឧបតាយេសិ។

ភទ្តយោ អត្យកយ្យកោ កាទ្យហិកោ តល្យាតិឈាតកោ យុតិ បច្ឆេកញុទ្ធោ បសត្ថចិត្តំ យំ ឆាត្វាត បដិក្កហិ្យា

អហំ កល្យាហំ ញុទ្ធចល្លិតំ កម្ពុំ កទិត្វាត ខេខេច ច យត្រុខេ្ស ច សត្ថាចិត្វា តខេតា ធុខេតា ឆាទាលាសិឃំ ភកខេទ អខេទ្ធ ក្យលម្ពុំ ខេសដ្ឋីស្ស ឲកបុត្តកោ ក្លប្បន្ជ្ជិំ, បរិខេណហិ ច បិឃតខេទា អាសិំ។

តខេតា ច តម្ពុំ កាខេល ចិន្ត្យាតំ បខេត្តា ហុត្វា ខេខចបុខេត្តត ខេចាឌខេតា អហំ បរិសាកា ឌ្លខ្យហិត្វាត សម្ពុទ្ធិ ភកចត្តំ ខេកាតមំ ក្លបសក្កមិំ។

ខេសា សម្ពុទ្ធោ ភកចា ខេកាតខេយា អត្យកយ្យាឃ ខេយ ឆព្វំ អខេឌខេសសិំ។ ទ្យក្ខំ ទ្យក្ខសច្ចញ្ចា ទ្យក្ខសមុប្បាទំ សមុទយសច្ចញ្ចា ទ្យក្ខស្ស អតិក្កមំ និខេទាឆសច្ចញ្ចា អរិឃំ អដ្ឋង្គិកំ ទ្យក្ខូបសមកាមិតំ មក្គំ មក្គសច្ចញ្ចា ឥតិ ចត្តារិ សច្ចាតិ ខេឌសិតាតិ, តត្យប្បាឌកំ ឆព្វំ យុតិ ភកចា ខេកាតខេយា អខេឌសឃិ។

អហំ តស្ស ភកចខេតា ខេកាតមស្ស ចចតំ សុត្វា សាសខេត ទខេតា ហុត្វា ចិហទិំ, អហំ ទត្តិត្តិចំ អតត្តិខេតា ហុត្វា សមចំ បដិចិន្តិំ

អញ្ញាតញ្ញា ខេឃ អាសចា, តាហិទ្ធា ច ខេឃ អាសចា យខេក្កត សមុច្ឆិត្តា អាសុំ, សខេព្វា ខេត អាសចា ខេយ យយ ចិន្ជ្ជិសុ, បុត ត ច ក្លប្បន្ជ្ជខេទ។

ទ្យក្ខំ “បរិឃត្តកាតំ ឃស្ស ទ្យក្ខស្សា”តិ បរិឃត្តកាតំ អាសិ, អយំ សមុស្សខេយា ឌាតិយទលាសំសាខេទា ចទិខេយា អត្តិខេយា អាសិ, ញ្ញាតិ ញ្ញាយស្ស អត្តកាចស្ស អតត្តទ៉ំ បុតត្ថខេចា យយ តត្តិតិ អខេចាចាតិ ខេឃាឌតា។ ឃំ តាតាចិឆំ ចាសតាកាកិយំ សុត្តំ ក្លភាហទលាចខេសត តិទ្ធាទិតំ, ញ្ញាចំ តាតាចិឆំ សុត្តំ ចាសតាកាខេក បុញ្ញាខេកាដ្ឋាខេស ចិសខេឃ ចាចកខេភាបកកាខេចត បចត្តតខេតា ចាសតាកាកិយំ សុត្តំ តាយ។

តាតាចិឆំ ចាសតាកាកិយំ សុត្តំ អាចទិខេឃត តិទ្ធាទិតំ, អខេយត្តំ ច ឆាតំ, “កតយំ តិខេព្វាឆកាកិយំ សុត្ត”ត្តិ បុច្ឆិតព្វាត្តា “តត្ត កតយំ តិខេព្វាឆកាកិយំ សុត្ត”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ។ តត្ត ខេតសុ ខេសាឡ្យអសសុ សំកិខេលសកាកិឃាឌិសុ សុខេត្តសុ កតយំ សុត្តំ តិខេព្វាឆកាកិយំ សុត្តំ តាយាតិ បុច្ឆតិ។

ក្លទ្ធិ ទ្រាហ្មខេលខេក អខេឆា កាយាចខេខេទ ភខេច សព្វាឌិ សខេព្វាសុ ភខេចសុ ចិប្បយុខេត្តា អខេទហា “អយំ តាយ ឆខេយ្យា អហំ អស្មិំ”តិ អតាត្យបស្សិំ, ឲចំ ចិយុខេត្តា អខេទហា អតិឈ្លាបុត្តំ ឌ្លឃំ អបុតត្ថចាឃ ក្លឌតាទិ ក្លត្តិខេឈ្លាតិ ខេឃាឌតា។ ញ្ញាចំ សុត្តំ តិខេព្វាឆកាខេក ខេសក្ខឆខេយ្យុ ចិសខេឃ ចាចកខេភាបកកាខេចត បចត្តតខេតា តិខេព្វាឆកាកិយំ សុត្តំ តាយ។

“ឲត្តកខេយចា”តិ ចត្តព្វាត្តា “សឹលចខេតា”តិអាឌិ ចុត្តំ។ អាតត្ថ, សឹលចខេតា បុក្កលស្ស “កិត្តិ ខេយ យយ អចិប្បដិសាខេទា ឌាខេឃយ្យ បចខេត្តឃ្យា”តិ ខេចតតា ត កខេលីយា ត កាតព្វា។ អាតត្ថ, សឹលចខេតា អចិប្បដិសាខេទា ឃំ ឌាខេឃយ្យ បចខេត្តយ្យ, ឲសា អចិប្បដិសារស្ស

ញាយកា បចត្តា សម្មតា កចតិ៍ អាគត្វ, អភិប្បសាទិតា បុគ្គលេន “កិត្តិ តេ យេ បិយោគ្គ ញាណេយ្យ បចេត្តយ្យា”តិ ចេតកា ន គរហិយា, អាគត្វ, អភិប្បសាទិតោ បុគ្គលស្ស បិយោគ្គ យំ ញាណេយ្យ បចេត្តយ្យ, ឲសា បិយោគ្គស្ស ញាយកា បចត្តា សម្មតា៍ សេសេសុបិ ឋានេស្ស ឃោសកាតព្វាត្វសាទេន ឃោសកាតព្វោ គហេតព្វោ៍ ឋានំ វុត្តម្បិ និទ្ទេសការិយំ វុត្តំ តាយ៍

អាតាបិនោ កិលេសានំ អាតាបេន សម្មប្បធានេន សមន្នាគតស្ស សតោ សតត្តស្ស (ចាហុលស្ស ជាហិតបិបស្ស ហិលាសចស្ស សម្មា អត្វលេយបច្ចយាការបជិចេសានកា ពោធិបក្ខិយសម្មា យកា យម្ហិ កាលេ ហេច ឲគន្តេន បិតុកចត្តិ វុប្បជ្ជត្តិ៍ អថ ចា សម្មា ចតុអរិយសច្ចសម្មា បិតុកចត្តិ បកាសយត្តិ អភិសមយចេសេន បិកជិ ហោត្តិ៍ អថ ចា បិតុកចនកាលេ អស្ស អាតាបិនោ សាយតោ (ចាហុលស្ស ហិលាសចស្ស សព្វា កង្ខា ចបយត្តិ អបគច្ឆន្តិ និរុជ្ឈន្តិ៍ កស្មា? សហេតុសម្មំ អភិញ្ញាជិគោន ហេតុតា សហ បចត្តំ សង្ខាទាជិកំ វុលេន អសម្មិស្សំ ធុក្ខក្ខន្ធសម្មំ យតោ យស្មា បជានាតិ អញ្ញាសិ បជិចិជ្ឈតិ , តតោ តស្មា ចបយត្តិ អបគច្ឆន្តិ និរុជ្ឈន្តីតិ ឃោសកា៍ ឋានំ វុត្តំ និទ្ទេសការិយំ វុត្តំ តាយ៍

ធុតិយកាឆាយំ បន បច្ចយានំ ខយំ ខយសង្ខាតំ និព្វានំ យតោ យស្មា អចេជិ អញ្ញាសិ បជិចិជ្ឈិ តតោ តស្មា សព្វាបិ កង្ខា ចបយន្តីតិ ឃោសកា៍ ឋានំ វុត្តំ និទ្ទេសការិយំ វុត្តំ៍

តិស្ស, តំ កិំ តុ គញ្ញសិ? យា គញ្ញិ តិស្ស, តេ តច អចក្កាទោ អគញ្ញុតំ ចរំ វុត្តយំ, ហិ សច្ចំ, តិស្ស, តយា គោធយាតយក្ខិចិតយត្តំ (ចាហុចទិយំ ធុស្សតិ ត្វតិ កកចា អចោចាតិ ឃោសកា៍

អារព្ភា អារព្ភាកំ បំវុក្ខលិកំ អញ្ញាតុទេស្សេន អញ្ញាតអតកិលក្ខិតឈរបជិបិជិយា ធត្វា វុទេស្សេន បិណ្ឌបិតចរោហចឹទិយេន លទ្ធេន មិស្សកគោកាឌទោន យាទេបត្តំ តត្ថ គកា កាលេ អហំ បស្សយ្យត្តិ អចោចាតិ ឃោសកា៍ ឋានំ វុត្តំ និទ្ទេសការិយំ វុត្តំ៍

គោតម , កិំសុ គតមំ លេត្វា ចសិត្វា ចផេត្វា គោធបទិព្វអាហេតន អបទិសយ្យមានោ ហុត្វា សុខំ សេតិ សយតិ, កិំសុ គតមំ លេត្វា ចសិត្វា ចផេត្វា គោធចិតាសេន ចិត្តទោមនស្សោ ហុត្វា ន សោចតិ, គោតម, តំ កិស្ស ឲគធម្មស្ស ចធំ ចផតំ ទោចេឃីតិ (ចាហុណោ បុច្ឆតិ៍

(ចាហុល, គោធំ គញ្ញតំ លេត្វា ចសិត្វា ចផេត្វា គោធបទិព្វអាហេតន អបទិសយ្យមានោ ហុត្វា សុខំ សេតិ សយតិ, គោធំ គញ្ញតំ លេត្វា ចសិត្វា ចផេត្វា គោធចិតាសេន ចិត្តទោមនស្សោ ហុត្វា ន សោចតិ, ចិសម្មុលស្ស ចិសសជិសស្ស ធុក្ខស្ស មូលក្ខតស្ស មធុរគ្គស្ស មធុរសង្ខាតស្ស សុខបទិយោសានស្ស គោធស្ស គញ្ញតស្ស ចធំ ចផតំ អរិយា ពុទ្ធាទយោ បុគ្គលិ បសំសត្តិ៍ ហិ សច្ចំ តំ គោធំ គញ្ញតំ លេត្វា ចសិត្វា ចផេត្វា គោធចិតាសេន ចិត្តទោមនស្សោ ហុត្វា សេតិ សយតីតិ ឃោសកា៍ មធុរគ្គស្សាតិ ច មធុរំ ចេតសិកសុខំ អស្សាទអគ្គំ បទិយោសានំ អស្ស គោធស្សាតិ មធុរគ្គោតិ សមាសោ ចេជិតព្វោ៍ គញ្ញតស្ស ហិ អចក្កាសិត្វា បទិកាសិត្វា បហទិត្វា បទិយោសានេ ចេតសិកសុខស្សាទោ វុប្បជ្ជតីតិ៍ ឋានំ វុត្តំ និទ្ទេសការិយំ វុត្តំ៍

ឧកាតយ, ហនេត្វា ឆិនេទា ឧប្បតិតំ កិំសុ ឥតយំ ហនេ ហនេយ្យ៉ ចិនេតានេត្វា ឆិនេទា ខាតំ កិំសុ ឥតយំ ចិនេតានេយ ចិនេតានេយយ្យ៉
បជហេត្វា ឆិនេទា កិំ ច ឥតយំ បជេហ បជេហយ្យ៉ ឆិទស្ស កិស្ស ឆយ្ទស្ស អភិសបេយា សុទោតិ ឧទចតា បុច្ឆតិ៉

ឧទចបុត្ត, ហនេត្វា ឆិនេទា ឧប្បតិតំ ឥកាធំ ក្ខន្តំ ហនេ ហនេយ្យ៉ ចិនេតានេត្វា ឆិនេទា ខាតំ ទាកំ ចិនេតានេយ ចិនេតានេយយ្យ៉
បជហេត្វា ឆិនេទា អចិន្តំ បជេហ បជេហយ្យ៉ សច្ចឆយ្ទស្ស អភិសបេយា សុទោតិ ករចា អនេចាចាតិ ឧយាជតា៉ ត្តធំ សុត្ត តិនេត្តឆកាកិយំ
សុត្ត៉

១០១៉ ករចា សត្តិយា ឌូយនេ្ឋ ឧបទិនេតា យាច ឥហេ្ឋ ចិនេ្ឋ បុទិនេសា សត្តិប្បហាតាយ ឌីទិយំ អាទកតិ ចិយ, អក្កិតា យត្តនេក
ឆយ្យាទេតា អាឌិត្តសិនេទា បុទិនេសា អក្កិតិត្តាបតត្តាយ ឌីទិយំ អាទកតិ ត្តច, ៧ចំ កាយទានេកត ឆយ្យាទេតា កិត្ត កាយទាកប្បហាតាយ
កាយទាកចិត្តយុត្តាយ អប្បយនេត្វា ចាយយយាទេតា សនេតា សតិសយ្យនេត្វា ហុត្វា បទិត្តនេជ ចិហទេយ្យាតិ ឧទចតា ឥនេចសិ៉

ករចា បត “សយុនេ្ឋឆប្បហាតាយ ឌីទិយំ អាទកិយតិ”តិ ឆនេស្សតំ “សត្តិយា ចិយ ឌូយនេ្ឋ”តិអាឌិយាហ៉ ឧទចបុត្ត, សត្តិយា ឌូយនេ្ឋ
បុទិនេសា សត្តិប្បហាតាយ ឌីទិយំ អាទកតិ ចិយ, អក្កិតា យត្តនេក ឆយ្យាទេតា អាឌិត្តសិនេទា បុទិនេសា អក្កិតិត្តាបតត្តាយ ឌីទិយំ អាទកតិ ត្តច,
៧ចំ សក្កាយឌិដ្ឋិយា អភិភូតោ កិត្ត សក្កាយឌិដ្ឋិយា បហាតាយ យនេក្កត សយុនេ្ឋឆប្បហាតាយ អប្បយនេត្វា ចាយយយាទេតា សនេតា
សតិសយ្យនេត្វា ហុត្វា បទិត្តនេជ ចិហទេយ្យាតិ ករចា អនេចាចាតិ ឧយាជតា៉ ត្តធំ សុត្ត តិនេត្តឆកាកិយំ សុត្ត តាយ៉

សនេត្ត តិចយា ឧកាកា ពយត្តា ពយបទិនេយាសាតា កចត្តិ, សនេត្ត សយុស្សយា ឆយ្យា បតតត្តា បតតបទិនេយាសាតា កចត្តិ, សនេត្តសំ សត្តាតំ
យទលយាកយ្យ សនេត្តសំ សត្តាតំ ឌីចិតំ អត្តចំ កចតិ, ត្តតិ ៧តំ ចុត្តប្បកាទំ កយំ កយនេហតំ យទលំ សយ្យតិយទលំ អនេបត្តយានេតា បណ្ឌិនេតា
សុតាចហាតិ ឌិដ្ឋឆយ្យិកសយ្យទាយិកសុតាចហាតិ បុត្តាតិ ឌាតសីលកាចតាយយបុត្តាតិ ឥយិទាឆាតិ ឧទចតា អនេចាច៉

ឧទចបុត្ត, សនេត្ត តិចយា ឧកាកា ពយត្តា ពយបទិនេយាសាតា, សនេត្ត សយុស្សយា ឆយ្យា បតតត្តា បតតបទិនេយាសាតា, សនេត្តសំ សត្តាតំ
យទលយាកយ្យ សនេត្តសំ សត្តាតំ ឌីចិតំ អត្តចំ, ត្តតិ ៧តំ ចុត្តប្បកាទំ កយំ កយនេហតំ យទលំ អនេបត្តយានេតា សត្តិនេបនេត្តា សត្តាសត្តាទុបសយំ
តិត្តាតំ អនេបត្តយានេតា បណ្ឌិនេតា ឧលោកាយិសំ កាយក្យាំ បជេហ បជេហយ្យាតិ ករចា អនេចាចាតិ ឧយាជតា៉ ត្តធំ សុត្ត តិនេត្តឆកាកិយំ
សុត្ត តាយ៉

យាចិឆ ឧយសំ យុតិតំ ចិត្ត ឆសាតទតំ ឆសាឧត ទតំ ឧហាតិ, ឧត យុតនេយា សុលំ សយត្តិ ត ឧសាចត្តិ៉ បត្តាចា យក្កបត្តាចា សុសយាហិនេតា
អាទដ្ឋឌីទិនេយា បហិតនេត្វា តិត្តាតំ ឧបសិតចិនេត្វា បុក្កនេលិ ចុត្តទំ ឌូលំ សំសានេទាឈំ តទតិ៉

កាយសញ្ញាយ វិរតោ វិគតវិរត្តោ យោ ខីណាសវោ សព្វសំយោជនាតីតោ អរហត្តមគ្គេន សព្វេ សំយោជនេ អតីតោ នន្ទិភវបរិក្ខីណោ អហោសិ, សោ ខីណាសវោ គម្ភីរេ សំសារណ្ណវេ ន សីទតីតិ យោជនា។ នន្ទិសង្ខាតា តណ្ហា ច កាមភវរូបភវអរូបភវា ច នន្ទិភវា, នន្ទិភវា បរិក្ខីណា យស្ស ខីណាសវស្សាតិ នន្ទិភវបរិក្ខីណោតិ សមាសោ វេទិតព្វោ។ ឥទំ សុត្តំ និទ្ទេសការិយំ សុត្តំ នាម។

អរហតំ អរហត្តានំ ពុទ្ធបច្ចេកពុទ្ធសាវកានំ ធម្មំ សុចរិតាទិភេទញ្ច សត្តតិំសពោធិបក្ខិយភេទញ្ច ធម្មំ យោ បណ្ឌិតោ សទ្ធហានោ សទ្ធហន្តោ ហុត្វា និព្វានប្បត្តិយា អប្បមត្តោ វិចក្ខណោ ហុត្វា សុស្សូសំ សុស្សូសន្តោ ភវេ, សោ បណ្ឌិតោ បញ្ញំ លោកិយលោកុត្តរបញ្ញំ លភេថ លភតិ។

យោ វីរិយវា បុគ្គលោ បតិរូបទេសវាសី ទេសកាលវិធិនា អហាបេត្វា លោកិយលោកុត្តរធម្មបតិរូបំ អធិកម្មបិយំ ករោតិ, ធុរវា ចេតសិកវីរិយេន អនិក្ខិត្តធុរោ ឋាតា កាយិកវីរិយវសេន ឋានសម្បន្នោ ហោតិ, សោ វីរិយវា បុគ្គលោ ធនំ លោកិយលោកុត្តរធនំ វិត្តេន អធិគច្ឆតិ។ សច្ចេន វចីសច្ចេន ច បរមត្ថសច្ចេន ច ពុទ្ធាទិកោ សច្ចធម្មេ ឋិតោ សប្បុរិសោ កិត្តិំ បប្បោតិ។ ទទំ ទទន្តោ យំ កិញ្ចិ ឥច្ឆិតំ បត្ថិតំ ចតុសង្គហវត្ថុំ ទទន្តោ សង្គហន្តោ សប្បុរិសោ មិត្តានិ ឯកន្តមិត្តានិ គន្ថតិ សម្បាទេតិ, ឯវំ ចតូហិ សច្ចទមធិតិចាគេហិ សមន្នាគតោ សោ សប្បុរិសោ អស្មា លោកា បរំ លោកំ បេច្ច គន្ត្វា ឯកន្តេន សោកការណស្ស អភាវតោ ន សោចតីតិ យោជនា។

គោតម, សព្វគន្ថប្បហីនោ តីហិ ភវេហិ វិប្បយុត្តោ សតោ សតិសម្បន្នោ ត្វំ, សមណោ, អញ្ញំ ទេវមនុស្សាទិកំ យំ អនុសាសសិ យំ អនុសាសនំ ករោសិ, តំ អនុសាសនំ សព្វគន្ថប្បហីនស្ស តីហិ ភវេហិ វិប្បយុត្តស្ស សមណស្ស តេ តវ ន សាធូតិ សក្កនាមកោ មារបក្ខិកោ យក្ខោ គាថាយ អជ្ឈភាសិ។

“សក្ក សក្កនាមក យក្ខ អនុកម្បិតេន បុរិសេន សទ្ធិំ យេន កេនចិ វណ្ណេន ការណេន សំវាសោ ឯកស្មិំ ឋានេ សហវាសោ ជាយតិ, តំ អនុកម្បិតព្វំ សហវាសកំ បុរិសំ សប្បញ្ញោ មនសា អនុកម្បិតុំ ន អរហតិ អនុកម្បិតុំយេវ អរហតិ។ យា អនុកម្បា ករុណា, យា អនុទ្ទយា មេត្តា, មុទិតា ច ឧបេក្ខា, តាយ អនុកម្បាយ ករុណាយ, តាយ អនុទ្ទយាយ មេត្តាយ មុទិតាយ ច សមុស្សាហិតេន បសន្នេន មនសា យោ សប្បញ្ញោ សប្បុរិសោ អញ្ញំ ទេវមនុស្សាទិកំ យំ អនុសាសតិ យំ អនុសាសនំ ករោតិ, សោ សប្បញ្ញោ សប្បុរិសោ តេន អនុសាសនេន សំយុត្តោ កាមច្ឆន្ទាទីនំ សំយោជនានំ វសេន អនត្ថុលោមសំយោគេន សំយុត្តោ ន ហោតីតិ ភគវា អវោចាតិ យោជនា។

១០៧។ សមណ , រាគោ ច ទោសោ ច ឥមេ ទ្វេ ធម្មា កុតោនិទានា, កិំនិទានា, កិំបភវា ភវន្តិ, អរតិ ច រតិ ច លោមហំសោ ច ឥមេ តយោ ធម្មា កុតោជា កុតោ ភវន្តិ? កុមារកា ធង្កំ កាកំ គហេត្វា បាទេ ទីឃសុត្តកេន ពន្ធិត្វា សុត្តកោដិំ អង្គុលិយំ វេឋេត្វា ឱស្សជន្តិ ឯវំ,

ឲចំ យភោចិតក្កា ក្យតោ នយដ្ឋាឃ ចិត្តុំ ឡូនដត្តិ៍តិ ស្វចិលេិយឃក្លោ ភកចត្តិ បុដ្ឋិ៉

ទាកោ ច ឆោនោ ច ឆ្កេយ ឆេ្វ ឆយ្វ ឆ្កតោតិឆាភា ឆ្កតោ អត្តកាចតោ តិឆាភា ឌាឃត្តិ; អទតិ ច ទតិ ច លេិយហំនោ ច ឆ្កេយ ឋឃោ ឆ្កតោឌា ឆ្កតោ អត្តតោ ភចត្តិ; ក្យាទកា ឆដ្កា កាក់ កហេត្វា បិនេឆ ឌីឈស្ទត្តកោត ឆាត្តិ៍តា ស្ទត្តកោដ៏ អក្ខុលិឃំ ចេចេត្វា ឡូនដត្តិ ឆ្កច, ឲចំ យភោចិតក្កា ឆ្កតោ អត្តកាចតោ នយដ្ឋាឃ ចិត្តុំ ឡូនដត្តិ៉

តិព្រោឆស្ស លត្ថឌា បិទោហា នាលាស្វ ឌាឃត្តិ ឆ្កច, ចនេ ទុក្លិ តិស្សាឃ ឌាតា យាលុចា លតា ថា ទុក្លិ អទ្ទេ្លាត្តទិត្វា ចិតតា ឡូតតចិតតា តិដ្ឋតិ ឆ្កច, ឲចំ, ឃក្លា, ត្វំ ស្វណោហិ ស្ទេហឌា តញោស្ទេហតោ ឌាតា អត្តនយ្ហូតា អត្តតិ នយ្ហូតា បុត អតេកប្យកាទា យភោចិតក្កា បិបយភោចិតក្កា ចេច ថាំនយ្យឃុត្តកិលេនា ច កាយេស្វ ចត្តុកាយេស្វ ចិនត្តា លក្កា នំនិន្ទិ៍តា ជិតា៉

ឃេ បល្លិ៍តា "ឃំ តិឆាត់ អស្ស អត្តកាចស្សា"តិ ឃតោតិឆាត់ ត់ កិលេនកហត់ នយុឆឃនដ្ឋំ បឌាតត្តិ, តេ បល្លិ៍តា អត្តកាចនក្លាតស្ស ទុក្លនឆ្ចស្ស តិឆាតក្ខាំ ត់ កិលេនកហត់ នយុឆឃនដ្ឋំ យក្កនេឆ្ចក ចិភោឆត្តិ៉ អបុតគ្គចាឃ អបុតកចនក្លាតាឃ តិទោឆនឆ្នុត្វាឃ អតិល្លាបុដ្ឋិ៍ អតយតក្កេ នំនាទេ ស្វបិតេតាបិ អតិល្លាបុដ្ឋិ៍ ទុក្លាទំ ឆ្កយំ ឡូឈំ ចត្យុដ្ឋិ៍ឆំ នំកិលេនោឈំ ឋទត្តិតិ ភកចា អចោចាតិ ឃោឌតា៉

"ភកចា, នយលោឆយ្វស្ស កាទលំ តាឃ ទុក្លាទំ, ភកចា, នយលោឆយ្វស្ស កាទលំ តាឃ ស្វទុក្លាទំ ស្វដ្ឋ ឋទំ ទុក្លាទ"ត្តិ ឲកោ ក្យលបុត្តោ បដ្ឋាឌិត្វា នយលោឆយ្វំ កត្វា អទិឃគ្ហ្យំ អប្យុត្វា កាលំ កត្វា ឆេចលិេកោ តិដ្ឋាត្តោ, នោ ឆេចបុត្តោ ភកចត្តំ ដ្ឋុបនង្កយិត្វា អាហ៉ កាយេឆ, ឃឹលនយាហិតា ជិតត្វា ជិតនកាចា នត្ត នេក្លា ប្អក្កលិ ទុក្លាទំ ចាបិ នយលោឆយ្វំ កទោត្តិ៉ អតកាទិឃុបេតស្ស អតកាទិឃំ តិក្កហកាចំ ដ្ឋុបកតស្ស បដ្ឋាឌិតស្ស ឋដ្ឋិ៍ ចត្យុបឆ្ចឃនត្តោនោ ស្វលាចហា ហោតី"តិ ភកចា អចោចា៉

"ភកចា, ឃឌិធំ ឃា ឲនា ឋដ្ឋិ៍ ស្វលាចហា, ឲនា ឋដ្ឋិ៍ ទុល្លកា"តិ នោ ឆេចបុត្តោ អាហ៉ "កាយេឆ, ឃេឃំ នេក្លាត់ យតោ ឌិចា ច ទត្តោ ច ភាចតាឃ ទតោ ចិត្តច្ចុបនេយ ទតោ, តេ នេក្លា ទុល្លកំ ចាបិ ឋស្សាត់ លភត្តី"តិ ភកចា អចោចា៉

"ភកចា, ឃឌិធំ ឃំ ឆ្កធំ ចិត្តុំ ភាចតាឃ ទថំ, ថំ ចិត្តុំ ទុស្សយាឆហ"ត្តិ នោ ឆេចបុត្តោ អាហ៉ "កាយេឆ, ឃេ អទិឃា ឆ្កត្រ៊ិឃ្យុបនេយ ទត្តិត្តិចំ ទតោ, តេ អទិឃា ទុស្សយាឆហំ ចាបិ ចិត្តុំ នយាឆហត្តិ, កាយេឆ, តេ អទិឃា យច្ចុតោ ឌាលំ កិលេនឌាលំ ឆេត្វា យក្កុំ កច្ឆត្តី"តិ ភកចា អចោចា៉

"ភកចា, ឃោ យក្កេ ប្អដ្ឋាភាកបដ៏បឆាចនេត ចិនយោ, នោ យក្កេ ទុក្កយោ"តិ នោ ឆេចបុត្តោ អាហ៉ "កាយេឆ, អទិឃា ទុក្កេយ ចិនយេ ចាបិ យក្កុំ កច្ឆត្តិ, អតទិឃា ចិនយេ យក្កេ អចំនិទា បបតត្តិ, អទិឃាត់ នោ យក្កេ នយោច ភចេ, ត អនយោ៉ ហិ នដ្ឋំ ចិនយេ ចិនត្តកាឃេ អទិឃា នយា ភចត្តី"តិ ភកចា អចោចាតិ ឃោឌតា៉

១០៦៍ ឃំ ខេតចត់ ញ្ជសិសប្ឃូតិសេចិតំ ផលុទាខេត អាចុត្តំ, ញ្ជាខំ តំ ខេតចត់ យយ បឹតិសន្ធាតត់ បឹតិឃា សន្ធាតត់ ពទំ ហិ ពទំ ៨ច៍

ពយុំ យក្កុខេចតតាកយុប្ញា ចិន្ជា យក្កុបញ្ញា ឥ ឆខេយុា សយាឆិ ខេចច សយាឆិបក្លិខេកា ឥ ឆខេយុា សិលំ, សិខេល ជិតស្ស ឌីចិតំ ក្តតួយំ, ៨ខេពត អដ្ឋក្កិខេកត យខេក្កត សត្វា ស្ដុត្តិំ, ខេការខេត្តត ចា ឆខេតត ចា សត្វា ត ស្ដុត្តិ៍

តស្វា យខេក្កខេតច សត្វាត់ ចិស្ដុត្តខេតា អត្ថខេតា អតុំ សយ្យស្សំ បស្សខេត្វា បស្ថិខេតា ខេបិខេសា ខេឃាតិខេសា ក្តបិខេឃត ឆយុំ ខេពឹឆិបក្លិឃឆយុំ ចិចិខេត ចិចិខេតយ្យ, ៨ចំ ចិចិតខេត សតិ តត្វ អរិឃយខេក្ក ចិចិតខេត្វា បុក្កខេលិ ស្ដុត្តិ៍

សារិបុខេត្វា សិខេលត ឥ ក្តបសខេយត ឥ បិរខេក្កខេតា ញ្ជច, ៨ចំ ខេឃាបិ កិក្ខុ សិខេលត ឥ ក្តបសខេយត ឥ បិរខេក្កខេតា, ខេសា កិក្ខុ ៨តាច បរខេយា សារិបុត្តសឌិខេសាច សិឃាតិ អតាឆបិស្ថិកតាខេយា ខេឌចបុខេត្វា កកចត្តិ ក្តបសក្កយិត្វា អាហាតិ ខេឃាឌតា៍ ញ្ជាខំ ស្ដុត្តិ តិខេត្ថាឆកាកិយំ ស្ដុត្តិ តាយ៍

អតីតំ អតីតក្ពួតុបញ្ញាក់ តព្យាឌិដ្ឋិហិ តាត្វាកខេយយ្យ, អតាកតំ អតាកតក្ពួតុបញ្ញាក់ តព្យាឌិដ្ឋិហិ តប្បឌិកខេក្ល ត បខេត្វយ្យ៍ ឃំ ឃស្វា អតីតំ បហិតំ តិរុទ្ធំ អត្ថក្កតំ, តស្វា អតីតស្ស បហិតត្វា តិរុទ្ធត្វា អត្ថក្កតត្វា តាត្វាកខេយយ្យ៍ ឃំ ឃស្វា អតាកតំ អប្បត្តំ, តស្វា ត បឌិកខេក្ល៍

បច្ចុប្បត្តំ ពត្តុបញ្ញាក់ ចឃឆយុំ ឃត្វ ឃត្វ សត្វាខេត ចា, ឃត្វ ឃត្វ អរខេញ្ញាឌិសុ ចា ក្តប្បត្តំ, តត្វ តត្វ សត្វាខេត ចា, តត្វ តត្វ អរខេញ្ញាឌិសុ ចា តំ បច្ចុប្បត្តឆយុំ ឃាហិ អតិច្ចាតុបស្សតាឌិហិ ចិបស្សតិ, តាហិ អតិច្ចាតុបស្សតាឌិហិ តិត្ថាត់ រាកាឌិហិ អសំហិរំ អសំក្សប្បំ កចតិ, តំ តិត្ថាត់ ចិបស្សខេកា បុក្កខេលិ ចិត្វា តិត្ថាតារុយុល់ ឞលសយាបត្តិ អខេប្បខេត្វា ហុត្វា អត្វត្វាហខេឃ ចខេត្ថយ្យ៍

អាតប្បំ សំកិខេលសាត់ អាតបត្តិ ចិរិយំ អខេដ្ឋច កិច្ចំ កាតត្ថំ, ស្ដុខេច ឌីចិតំ ចា យខេណំ ចា ខេកា ឌញ្ញា ឌាខេតយ្យ, "ស្ដុខេច ចា តាតាឌិបុញ្ញា ឌាតិស្សាយិ"តិ ចិត្តំ អត្តុប្បាខេឌត្វា "អខេដ្ឋច ករិស្សាយិ"តិ ៨ចំ ចិរិយំ កាតត្ថា៍ ហិ សច្ចំ យខេណកាខេណកាចតាឃ អហិចិច្ចិកចិសសត្វាឌិអខេតកាឃ ខេសតាឃ ចខេសត យហាខេសខេតត ខេតត យច្ចុតា សច្ចំ យិត្វាសត្វចាកាខេរត ចា លខ្ជាឌាខេតត ចា សក្កុំ តត្វិតិ៍

៨ចំ យតសិ កត្វា ចិហារិំ ចិហរត្តិ អាតាបិំ អខេហារត្តិ អតត្ថិតំ អតលសំ ក្តដ្ឋាហតំ សប្ប្បុរិសំ "កខេត្ថកខេរត្វា"តិ សខេត្វា យុតិ ខេច ៨កខេត្តត អាចិក្ខខេត អាចិក្ខតិខេឃចាតិ ខេឃាឌតា៍

"ចត្វារិយាតិ កិក្ខុខេច"ត្យាឌិស្ដុត្តំ បិត្យញ្ញខេតា ឥ អដ្ឋកតាខេតា ឥ បិកជំ៍

๑๐๓. นานาวิธํ นิพฺเพธภาคิยํ สุตฺตํ อาจริเยน นิทฺธาริตํ, อเสกฺขมฺปิ จ ทานํ, “กตมํ อเสกฺขภาคิยํ สุตฺต”นฺติ ปุจฺฉิตฺวา “ตตฺถ กตมํ อเสกฺขภาคิยํ สุตฺต”นฺติอาทิ วุตฺตํ. ตตฺถาติ เตสุ โสฬสสุ สํกิเลสภาคิยาทีสุ สุตฺเตสุ กตมํ สุตฺตํ อเสกฺขภาคิยํ สุตฺตํ นามาติ ปุจฺฉติ.

ยสฺส อุตฺตมปุริสสฺส จิตฺตํ เสลูปมํ ฐิตํ โลกธมฺเมหิ นานุกมฺปติ, รชนีเยสุ ลาภาทีสุ วิรตฺตํ ภเว, โส อุตฺตมปุริโส โกปเนยฺเย อลาภาทิเก น กุปฺปติ, ตสฺส อุตฺตมปุริสสฺส จิตฺตํ เอวํ อนิจฺจตาทินา ภาวิตํ, ตํ ภาวิตจิตฺตํ อุตฺตมปุริสํ วีติกฺกนฺตโลกธมฺมเหตุกํ ทุกฺขํ กุโต เอสฺสตีติ โยชนา. อิทํ สุตฺตํ อเสกฺขภาเค วิสเย วาจนามคฺคภาเวน ปวตฺตนโต อเสกฺขภาคิยํ สุตฺตํ นาม. เอส นโย อุปริปิ เนตพฺโพ.

“อเสกฺขภาคิยํ สุตฺตํ ปุจฺเฉยฺยา”ติ วตฺตพฺพภาเวน “อายสฺมโต จา”ติอาทิ วุตฺตํ.

โย พฺราหฺมโณ พาหิตปาปธมฺมตฺตา พาหิตปาปธมฺโม ภเว, โส พฺราหฺมโณ นิกฺกนฺตหุํหุงฺกตฺตา นิหุํหุงฺโก ภเว, นิกฺกนฺตกิเลสกสาวตฺตา นิกฺกสาโว ภเว, สีลสํวเรน สํยตจิตฺตตาย ยตตฺโต ภเว, โย พฺราหฺมโณ จตุมคฺคญาเณหิ อนฺตํ นิพฺพานํ คตตฺตา เวทนฺตคู ภเว, ธมฺเมน วุสิตพฺรหฺมจริยตฺตา วุสิตพฺรหฺมจริโย ภเว. ยสฺส พฺราหฺมณสฺส กุหิญฺจิ โลเก อุสฺสทา ราคุสฺสโท โทสุสฺสโท โมหุสฺสโท มานุสฺสโท ทิฏฺฐุสฺสโท นตฺถิ, โส พฺราหฺมโณ พฺรหฺมวาทํ “อหํ พฺราหฺมโณมฺหี”ติ วาทํ วเทยฺยาติ ภควา อโวจาติ โยชนา.

เย พุทฺธา ปาปเก อกุสเล ธมฺเม พาหิตฺวา สทา จรนฺติ สตา สติสมฺปนฺนา ขีณสํโยชนา, เต พุทฺธา โลกสฺมึ พฺราหฺมณาติ เว เอกนฺเตน กถียนฺตีติ อโวจาติ โยชนา.

ยตฺถ นิพฺพาเน อาโปปิ จ ปถวี จ เตโช จ วาโย จ น คาธติ น ปติฏฺฐหติ, ตตฺถ นิพฺพาเน สุกฺกา คหา เจว ตารกา จ น โชตนฺติ, ตตฺถ นิพฺพาเน อาทิจฺโจ นปฺปกาสติ, ตตฺถ นิพฺพาเน จนฺทิมา น ภาติ, ตตฺถ นิพฺพาเน ตโม น วิชฺชติ.

โย พฺราหฺมโณ อตฺตนา สยํ มุนิ โมเนน ยทา ตํ นิพฺพานํ อเวทิ วินฺทติ ปฏิลภติ ปฏิวิชฺฌติ, อถ ปฏิวิชฺฌนกาเล โส พฺราหฺมโณ รูปา รูปธมฺมโต จ อรูปา อรูปธมฺมโต จ สุขทุกฺขา สุขทุกฺขโต จ ปมุจฺจตีติ อโวจาติ โยชนา.

ยทา, โย พฺราหฺมโณ สเกสุ สกอตฺตภาเวสุ ธมฺเมสุ รูปาทิกฺขนฺเธสุ ปญฺจสุ, ธมฺเมสุ จ ปารคู โหติ, อถ ปารคมนกาเล โส พฺราหฺมโณ เอตํ อชกลาปกํ ตยา วุตฺตํ เอตํ ปิสาจํ กิเลสปิสาจญฺจ , ตยา กตํ อกฺกุลญฺจ อกฺกุลํ, ปกฺกุลกรณํ อติวตฺตตีติ อโวจาติ โยชนา.

យោ កិរ អាយន្តិ អាគច្ឆន្តិ បុរាណទុតិយិកំ ករិយំ វា, អញ្ញា អាគច្ឆន្តិ ញាតី វា និវេត្តុំ ន អភិនន្ទតិ, បក្កមន្តិ បុរាណទុតិយិកំ ករិយំ វា, អញ្ញា បក្កមន្តិ ញាតី វា និវេត្តុំ ន សោចតិ, សព្វា បញ្ចវិធេនាបិ សង្គេន យុត្តំ សង្គាតិគំ តំ កិរ “ព្រាហ្មណ”ន្តិ អហំ វទាមីតិ អវេចាចាតិ យោជនា។

ឯត្ថ តទិយំ ពាហុជនោ ញាយតិ, សោ ពាហុជនោ ញាយមានោ ក្ខេនោត ក្ខេនញាយនេត សុខី ន ហោតិ។ យមិ ព្រុក្កុលេ សន្តិ, សន្តេនា សេសឆេយ្យា ច អត្ថិ, សោ បុក្កលោ សុខី ច ហោតិ, សោ បុក្កលោ ព្រាហ្មណោ ច ហោតីតិ អវេចាចាតិ យោជនា; សុចិអសុចិភាវេចា ឧិកាយំ ចិត្តារនោ ចុនេត្តាច។

អាតាបិនោ ឆសាយនោ យស្ស ព្រាហ្មណស្ស ឆយ្យា សន្តឆយ្យា យទា ហនេច ឧកនេត្តត បិតុកចន្តិ, តទា ឆយ្យាតំ បិតុកចតក្កនោ សោ ព្រាហ្មណោ យានេសតំ ចិន្ទុបយំ ចិន្ទុបយន្តោ តិដ្ឋតិ។ “កិមិចា”តិ ចត្តន្តាតា “សុទិយោច ឡុការសយយត្តលិក្ក”ន្តិ ចុត្តា។ សុទិយោ អត្តលិក្កំ ឡុការសយន្តោ តិដ្ឋតិ ញាច, ឧចំ តិដ្ឋតីតិ យោជនា។

យោ បំសុក្កូលិកោ កិរ សន្តានិ ចត្តារិ យោកានិ ក្ខបិតិចនេត្តា សកិន្ទានេ លេនេក អកិន្ទានោ ញាទិយតិ ចតុត្ថិទិឆទិយាបចំ ចនេត្តតិ។ អបហាគឆម្ពុំ កោតចិ យកេក្កត អប្បហាគសកាចំ អប្បត្តការយេត អប្បត្តំ តេចិជ្ជបត្តំ, ញាទិយយាតំ សត្តិត្រ្កិយំ តំ បំសុក្កូលិកំ កិរ ចុយេព្រសស្សច។

អាងាតិយំ បុរិសអាងាតីយំ ងាតិពាលតិសេឆំ “អហំ ងាតិព្រាហ្មណោ”តិ ងាតិយត្តកោត បចត្តយាតពាលតិសេឆកំ តំ បំសុក្កូលិកំ កិរ សម្ពហុលិ ក្ខញ្ញអាទា នេទេចតា ព្រាហ្មំ ចិយាតំ ក្ខបសញ្ញមិត្វា ញាឆ សាសនេ, ព្រាហ្មចិយានេ ចា បសត្តចិត្តា ហុត្វា តយស្សន្តិ។ តិឆាតិ ច ឧត្ត ត-
កានេទា អាកនេយា។

បុរិសាងញ្ញា នេ តច អយព្រាកំ តនេយា អត្ថុ, បុរិសុត្តយ នេ តច អយព្រាកំ តនេយា អត្ថុ, យស្ស នេ តច តិស្សយំ យយំ តាកិងាតាយ, សោ ត្ចំ កំ បុក្កលំ តិស្សាយ ឆសាយសីតិ អវេចាចុត្តិ យោជនា។

នេយ កិរ កានេលត កាលំ ឆមុស្សចតចនេសត ចិនេទត្តំ សនេយតិកា កចត្តិ, ញានេយ កិរ សហាយា ហោត្តិ ចត។ តេសំ សហាយាតំ កិរត្តំ ឆនេមុ ញាត្តប្បនេចតិនេត ឆនេមុ សត្តនេម្ពា សនេយតិ។

កប្បិនេតត អទិយប្បនេចតិនេត ឆនេមុ សុចិតិតា នេ សហាយកា កិរ សចាហិតិ យាទិ នេដត្វា អត្តិមិ នេទហំ អត្តកាចំ ឆានេត្តិតិ អវេចាចាតិ
យោជនា។

សិឌិលំ ចិរិយំ អារព្ភ សន្តាក្លប្បយោចតំ ប្លង់ តិន្តាតំ យោកាចចរេត ត អឌិកត្តន្តាំ, អប្បេត អប្បកោត ចាយសា ប្លង់ តិន្តាតំ ត អឌិកត្តន្តាំ៑

អឃន្ត្ញា យោកាចចរោ កិក្លុ ដហរោ, យោ បុរិសោ សចាហិតិ យារំ ខេត្វា អត្តិយំ ខេហំ អត្តកាចំ ឆារេតិ, សោ អឃំ បុរិសោ សោ វ្គត្តយបុរិសោចាតិ អចោចាតិ យោដតា៑ "បុរិសោ"តិ ចត្តខេត្ត លក្ខាត្សក្លលាចរេត "បេរិសោ"តិ ចុត្តំ៑

យោឈរាដ, ក្ខាណ្ហកោ លុចឌិចរោ សដា សតោ សតិសប្បន្តោ ឆិលាសចោ ច ចិសំឃុត្តោ ច កតាកិន្តោ ច អតាសចោ ច តោចិន្តោ ច ប្លត្តិប្បត្តោ ច ខេតោបរិយាឃកោចិដោ ច សោ កិក្លុ សចាហិតិ យារំ ខេត្វា អត្តិយំ ខេហំ ឆារេតីតិ អចោចាតិ យោដតា៑

១០៥៑"តចាកតោ"តិអាឌីសុ យោដតា បិកដ៑ ប្លង់ សុត្តំ អសេក្លការេក ចិសយេ ចាចកោបកាចេត បចត្តតោ អសេក្លកាកិយំ សុត្តំ តាយ៑

១០៩៑ តាតាចិឆំ អសេក្លកាកិយំ សុត្តំ អាចរិយេត តិន្ទរិតំ, អបេត្តំ ច ពោតំ, "កតយំ សំកិលេសកាកិយត្ញា ចាសតាកាកិយត្ញា សុត្តំ"ត្តិ ចត្តន្តាត្តា "តត្ថ កតយំ សំកិលេសកាកិយត្ញា ចាសតាកាកិយត្ញា សុត្តំ"ត្តិអាឌិ ចុត្តំ៑ តត្ថាតិ តោសុ សោឡអសសុ សំកិលេសកាកិយាឌីសុ សុត្តេសុ កតយំ សុត្តំ សំកិលេសកាកិយត្ញា ចាសតាកាកិយត្ញា សុត្តំ តាយាតិ បុច្ឆតិ៑

លត្តំ អាបត្តិំ អាបន្តិត្វា លត្តំ លាខេត្តិ កិក្លុ ក្លាប៑ឌិចេយ្យោ អតិចយ្យតិ, ចិចដំ អាបត្តិំ អាបន្តិត្វា ចិចដំ ខេសេត្តិ អាចិក្លត្តិ កិក្លុ ក្លាប៑ឌិចេយ្យោ តាតិចយ្យតិ, តស្មា លត្តស្ស អតិចយ្យតោ ច ចិចដស្ស តាតិចយ្យតោ ច លត្តំ លាឌិតន្តា អាបត្តិំ ចិចរេច ខេសេច អារោចេច , ឲចំ ចិចរណោ សតិ តំ ចិចខត្តិ កិក្លុ ក្លាប៑ឌិចេយ្យោ តាតិចយ្យតីតិ យោដតា៑

"ប្លយស្មិំ សុត្តេ កិត្តកោត សំកិលេសោ ដស្សិតោ, កិត្តកោត ចាសតា ដស្សិតា"តិ បុច្ឆិតន្តាត្តា "លត្តយតិចយ្យតី"តិ សំកិលេសោ, 'ចិចដំ តាតិចយ្យតី'តិ ចាសតា, 'តស្មា លត្តំ ចិចរេច, ឲចំ តំ តាតិចយ្យតី'តិ អឃំ សំកិលេសោ ច ចាសតា ចា"តិ ចុត្តំ៑ "លត្តយតិចយ្យតី"តិ ឲត្តកោត សំកិលេសោ ដស្សិតោ៑ "ចិចដំ តាតិចយ្យតី"តិ ឲត្តកោត ចាសតា ដស្សិតា៑ "តស្មា លត្តំ ចិចរេច, ឲចំ តំ តាតិចយ្យតី"តិ ឲត្តកោត អឃំ សំកិលេសោ ច ដស្សិតោ, អឃំ ចាសតា ច ដស្សិតា៑ ប្លង់ "លត្តំ...បេ... ចយ្យតី"តិ សុត្តំ សំកិលេសកាកេ ចិសយេ ច ចាសតាកាកេ ចិសយេ ច ចាចកោបកាចេត បចត្តតោ សំកិលេសកាកិយត្ញា ចាសតាកាកិយត្ញា សុត្តំ តាយ៑

"សំកិលេសកាកិយត្ញា ចាសតាកាកិយត្ញា សុត្តំ ឲត្តកោយចា"តិ ចត្តន្តាត្តា "ចត្តារោយ យហារាដា"តិអាឌិ ចុត្តំ៑ "តោសុ ចត្សុ បុក្គលេសុ កតយេ បុក្គលា សំកិលេសកាកិយា, កតយេ បុក្គលា ចាសតាកាកិយា"តិ បុច្ឆិតន្តាត្តា "តត្ថ យោ ច បុក្គលោ"តិអាឌិ ចុត្តំ៑ តត្ថាតិ តោសុ ចត្សុ តយោតយបរាឃលាឌីសុ បុក្គលេសុ៑ តស្សេត្វា បិកដ៑ ប្លង់ "ចត្តារោយ"តិអាឌិកំ សុត្តំ សំកិលេសកាកិយេសុ ត្វិសុ បុក្គលេសុ ច

ចាឞតាកាកិរេយសុ ទ្ចិសុ ឞុក្កលេសុ ច ចាចកោបកោកាចេត បចត្តតេតា ឞិកិលេឞកាកិយព្វា ចាឞតាកាកិយព្វា ឞុត្តិ តាយ៉

តាតាបិឆំ ឞិកិលេឞកាកិយព្វា ចាឞតាកាកិយព្វា ឞុត្តិ អាចទិរេយត តិច្ឆាទិតំ, អេយត្ថិ ច ឆាតំ, “កាតយំ ឞិកិលេឞកាកិយព្វា តិឡេព្ហាឆកាកិយព្វា ឞុត្តិ តាយា”តិ បុន្ឋិតព្ពាត្វា តត្វ កាតយំឞិកិលេឞកាកិយព្វា តិឡេព្ហាឆកាកិយព្វា ឞុត្ត”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ៉ តឃ្សេត្វ ចុត្តតេយត តេចឌិតឡេព្វា៉

អយឞំ ឃំ ពាត្ថតព្វា ឌាទុឌំ ឃំ ពាត្ថតព្វា បព្ហាឌំ ឃំ ពាត្ថតព្វា លេរិកោ អត្ថិ, តំ អយឞាឌិពាត្ថតំ “ឌព្យហំ ពាត្ថត”ត្តិ ឌឹទា ព្យត្ថាឌេយា បល្ឌិតបុទិឞា ត អាហុ៉ យឃិក្យព្លលេសុ ច បុទេត្តសុ ច ឌាទេទសុ ច ឃា ឞាទេត្តទេត្តា ពាលចទាកាទេត្តា អេបេក្លា លេរិកោ ចិឌ្ឍតិ, តំ ឞាទេត្តទេត្តអេបេក្លាឞព្លាតំ ទាកពាត្ថតំ “ឌព្យហំ ពាត្ថត”ត្តិ ឌឹទា បល្ឌិតបុទិឞា អាហុ៉ ព្លយិតា ឞុត្តប្យេឌេឞេត អឃំ ឞាទេត្តទេត្តអេបេក្លាឞព្លាតេតា អក្យឞលឆេយ្ជា ឞិកិលេឞា ឌឃ្សិតេតា៉

“េកាត តិឡេព្ហាឆេសា ឌឃ្សិតេតា”តិ ចត្តព្ពាត្តា “ឲត”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ៉ ឌឹទា បល្ឌិតបុទិឞា ឲតំ ទាកពាត្ថតំ “ឌព្យហំ ពាត្ថត”ត្តិ អាហុ៉ ឲតំ ទាកពាត្ថតំ ព្លហាទិតំ េហដ្ឋា អបិឃំ អចហេលំ េហាតិ, ឞិឆិលំ ពាត្ថតដ្ឋេត លចិអាឌឹតិ អេកោេបតត្តា ឞិឆិលំ េហាតិ, ក្យប្យុត្ថា លេរិកចេឞេត ឲកចាទេយ្យិ ក្ខប្យត្ថឃ្ស ទាកពាត្ថតឃ្ស កុេយ្ជាចយត្តា ក្យប្យុត្ថា េហាតិ, បល្ឌិតបុទិឞា ឲតយ្យិ ចុត្តប្យកាទំ ទាកពាត្ថតយ្យិ យេក្កត េលត្វាត អតេបក្លិេតា ហុត្វា កាយឞុលំ បហាយ បទិព្ហាឌត្តិ៉ ព្លតិ ព្លយិតា ឞុត្តប្យេឌេឞេត អឃំ យេក្កា តិឡេព្ហាឆេសា ឌឃ្សិតេតា៉ ព្លឆំ “អយឞ”ត្តិអាឌិកំ ឞុត្តំ ទាកាឌិឞិកិលេឞកាេក ចិឞេយ ច ចាឞតាកាេក ចិឞេយ ច ចាចកោបកោកាចេត បចត្តតេតា ឞិកិលេឞកាកិយព្វា ចាឞតាកាកិយព្វា ឞុត្តិ តាយ៉

១០៧៉ កិក្លេច, យព្វា េចេតតិ យព្វា េចតតំ តិព្ហេត្តតិ, យព្វា បកេប្យតិ យព្វា បកប្យតំ កេទាតិ, យព្វា អត្យេឞតិ យព្វា អត្យឞយតំ កចតិ, ឲតំ េចតតំ ឲតំ បកប្យតំ ឲតំ អត្យឞយតំ ចិព្ហាណាឃ្ស ឌិតិឃា អាទេម្ពលំ បច្ចេយា េហាតិ៉ អាទេម្ពេណា បច្ចេយ ឞតិ តឃ្ស អភិឞព្លាទ ចិព្ហាណាឃ្ស បតិដ្ឋា េហាតិ៉ តស្មិំ អភិឞព្លាទចិព្ហាេណា បតិដ្ឋិេត ចិទុឡ្ហេហ ឞតិ អាឃតិំ បុតព្ភចាភិតិព្ហត្តិ ចិព្ហាណាឌិតិព្ហត្តិ េហាតិ៉ អាឃតិំ បុតព្ភចាភិតិព្ហត្តិឃា ឞតិ អាឃតិំ ឌាតិឌទាយេលំ ឞម្ភចតិ៉ អាឃតិំ េឞាក...េប... ឞយុទេយា េហាតិ៉

កិក្លេច, េច េតា េចេតតិ, េច េតា បកេប្យតិ, អឆ តឆាបិ េច អត្យេឞតិ អត្យឞយតំ កចតិ, ឲចំ ឞតិ ឲតំ អត្យឞយតំ ចិព្ហាណាឃ្ស អភិឞព្លាទចិព្ហាណាឃ្ស អាទេម្ពលំ បច្ចេយា េហាតិ...េប... ឞយុទេយា េហាតិ៉ ព្លតិ ព្លយិតា ឞុត្តប្យេឌេឞេត អឃំ ចុត្តប្យកាេទា េចតយតាឌិេកា អក្យឞលឆេយ្ជា ឞិកិលេឞា ឌឃ្សិតេតា៉

“េកាត តិឡេព្ហាឆេសា ឌឃ្សិតេតា”តិ ចត្តព្ពាត្តា “យេតា ចា”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ កិក្លេច, យេតា ច អទិឃយក្កិេកា េតច េចេតតិ, េតា ច បកេប្យតិ, េតា ច អត្យេឞតិ, ឲតំ អេចតយតំ ឲតំ អកប្យតំ ឲតំ អតត្យឞយតំ ចិព្ហាណាឃ្ស អភិឞព្លាទចិព្ហាណាឃ្ស អាទេម្ពលំ បច្ចេយា ត េហាតិ...

...បេ... អាយតិំ ជាតិជរាមរណំ និរុជ្ឈតិ, អាយតិំ សោក...បេ... យាសា និរុជ្ឈន្តិ...បេ... និរោធោ ហោតិ។ ឥតិ ឥមិនា សុត្តប្បទេសេន អយំ អរិយមគ្គោ និព្ពេធោ ទស្សិតោ។ ឥធ “យញ្ច កិញ្ចិ”តិអាទិកំ សុត្តំ សំកិលេសភាគេ វិសយេ ច និព្ពេធភាគេ វិសយេ ច វាចកពោធកភាវេន បវត្តតោ សំកិលេសភាគិយញ្ច និព្ពេធភាគិយញ្ច សុត្តំ នាម។

១០២។ នានាវិធំ សំកិលេសភាគិយញ្ច និព្ពេធភាគិយញ្ច សុត្តំ អាចរិយេន និទ្ធារិតំ, អយម្បិ ច ញាតំ, “កតមំ សំកិលេសភាគិយញ្ច អសេក្ខភាគិយញ្ច សុត្ត”ន្តិ បុច្ឆិតព្វត្តា “តត្ថ កតមំ សំកិលេសភាគិយញ្ច អសេក្ខភាគិយញ្ច សុត្ត”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តស្សត្ថោ វុត្តនយេន វេទិតព្វោ។

ភិក្ខវេ, អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ សមុទ្ទោ ជលសាគរសមុទ្ទោ “សមុទ្ទោ សមុទ្ទោ”តិ ភាសតិ។ កេនដ្ឋេន ភាសតិ? ទុប្បូរណដ្ឋេន ច សំសរណដ្ឋេន ច ទុរតិក្កមដ្ឋេន ច សមុទ្ទោតិ ភាសតិ។ ឯវំ សតិ, ភិក្ខវេ, ឯសោ ជលសាគរសមុទ្ទោ អរិយស្ស ភាវតោ វិនយេ ទុត្តប្បការដ្ឋេន សមុទ្ទោ ន ហោតិ។ ភិក្ខវេ, ឯសោ ជលសាគរសមុទ្ទោ មហា ឧទករាសិ មហា ឧទកណ្ណវោ ហោតិ។ ភិក្ខវេ, ចក្ខុ បុរិសស្ស សមុទ្ទោ ហោតិ, តស្ស ចក្ខុស្ស រូបមយោ រូបាយតនមយោ វេគោ។ កេនដ្ឋេន? បធាវិតោ យាវ អកនិដ្ឋព្រហ្មលោកា នីលាទិរូបារម្មណំ សមោសរន្តម្បិ ទុប្បូរណដ្ឋេន ច អនមតគ្គេ សំសារេ សំសរណដ្ឋេន ច ទុរតិក្កមដ្ឋេន ច ចក្ខុមេវ សមុទ្ទោ ហោតិ។ នីលាទិរូបាយតនស្ស អប្បមេយ្យស្ស អប្បមេយ្យេន ឧម្មិមយេន វេគេន សំសរណដ្ឋេន នីលាទិរូបមេវ វេគោ ហោតិ។ ឥតិ ឥមិនា សុត្តប្បទេសេន អយំ ចក្ខុ សមុទ្ទោ រូបមយោ វេគោ ច សំកិលេសោ សំកិលេសហេតុ ទស្សិតោ។

“កេន អសេក្ខោ ទស្សិតោ”តិ វត្តព្វត្តា “យោ ត”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ យស្មិំ អរហត្តផលេ ឋិតោ យោ អរហា រូបមយំ តំ វេគំ សហតិ មនាបេ រូបេ រាគំ, អមនាបេ រូបេ ទោសំ, អសមបេក្ខនេ មោហំ អនុប្បាទេន្តោ ហុត្វា ឧបេក្ខកភាវេន សហតិ, អយំ អរហា, ភិក្ខវេ, សឩមិំ សាវដ្ដំ សគាហំ សរក្ខសំ ចក្ខុសមុទ្ទំ អតរីតិ វុច្ចតិ, តិណ្ណោ បារង្គតោ ថលេ តិដ្ឋតិ ព្រាហ្មណោតិ វុច្ចតិ។ ឥតិ ឥមិនា សុត្តប្បទេសេន អយំ អរហត្តផលភូតោ អសេក្ខោ ទស្សិតោ។

“សោតាភិក្ខវេ”តិអាទីសុបិ ឥមិនា នយេន យថាសម្ភវំ អត្ថោ វេទិតព្វោ។ ឥធ “សមុទ្ទោ”តិអាទិកំ សុត្តំ សំកិលេសភាគេ វិសយេ ច អសេក្ខភាគេ វិសយេ ច វាចកពោធកភាវេន បវត្តតោ សំកិលេសភាគិយញ្ច អសេក្ខភាគិយញ្ច សុត្តំ នាម។

“ឯត្តកមេវា”តិ វត្តព្វត្តា “ឆយិមេ”តិអាទិ វុត្តំ។ ភិក្ខវេ, លោកស្មិំ សត្តានំ អនយាយ អនត្ថាយ បាណីនំ ព្យាពាធាយ ឆ្លេ យថា វុទ្ធយាតា ពាឡិសា ឆ ភវន្តិ។ កតមេ ឆ? ភិក្ខវេ, ចក្ខុវិញ្ញេយ្យា ចក្ខុវិញ្ញាណេន វិញ្ញេយ្យា ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា មនវឌ្ឍកា បិយរូបា បិយសភាវា កាមូបសំហិតា កិលេសកាមសហិតា រជនីយា រូបា នីលាទិរូបារម្មណា សន្តិ, តំ វុត្តប្បការំ រូបំ ភិក្ខុ ចេ អភិនន្ទតិ សប្បីតិកតណ្ហាយ អភិមុខោ នន្ទតិ, ចេ អភិវទតិ “អហោ សុខំ អហោ សុខ”ន្តិ វាចាបត្តិយា តណ្ហាវសេន អភិវទតិ, ចេ អជ្ឈោសាយ តិដ្ឋតិ គិលិត្វា វិយ បរិនិដ្ឋបេត្វា តិដ្ឋតិ, ឯវំ សតិ, ភិក្ខវេ, អយំ ភិក្ខុ “គិលិតពឡិសោ...បេ... បាបិមតោ”តិ វុច្ចតិ។ ឯត្ត

ច តីលិង្គិកេហេន អនេកវិធត្តា “រូបា ឥដ្ឋា...បេ... រជនីយា”តិ ពហុវិធនិទ្ទេសោ កេនាបិ រូបាយតនរូបារម្មណាការេន ច ចក្ខុវិញ្ញេយ្យាការេន ច ឯកវិធំ អនតិវត្តនតោ “ន”ន្តិ ឯកវិធនិទ្ទេសោ កេនាតិ វេទិតព្ពោ។ “នត្ថិ, ភិក្ខវេ, សោតវិញ្ញេយ្យា”តិអាទីសុបិ ឥមិនា នយេន យថាសម្ពន្ធំ អនេត្វា វេទិតព្ពោ។ ឥតិ ឥមិនា សុត្តប្បទេសេន អយំ ចក្ខុវិញ្ញេយ្យាទិកោ លទ្ធិធោ ពាឡ្ហោសោ សំកិលេសោ កិលេសហេតុ ទស្សិតោ។

“កេន អសេក្ខោ ទស្សិតោ”តិ វត្តព្ពត្តា “នត្ថិ ច”តិអាទិ វុត្តំ។

អនេជិ កិញ្ចិ, បរិនេជិ បរិនិព្វុតោ កិញ្ចិ។ ឥតិ ឥមិនា សុត្តប្បទេសេន អយំ អរហត្តផលក្ខណោ អសេក្ខោ ទស្សិតោ។ ឥទំ “លយិមេ”តិអាទិកំ សុត្តំ វុត្តនយេន សំកិលេសភាគិយញ្ច អសេក្ខភាគិយញ្ច សុត្តំ នាម។

១០៥. នានាវិធំ សំកិលេសភាគិយញ្ច អសេក្ខភាគិយញ្ច សុត្តំ អាចរិយេន និទ្ធារិតំ, អវេយ្យំ ច ញាតំ, “កតមំ សំកិលេសភាគិយញ្ច និព្វេធភាគិយញ្ច អសេក្ខភាគិយញ្ច សុត្ត”ន្តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ កតមំ សំកិលេសភាគិយញ្ច និព្វេធភាគិយញ្ច អសេក្ខភាគិយញ្ច សុត្ត”ន្តិអាទិ វុត្តំ។

អយំលោកោ សត្តលោកោ សន្តាបជាតោ ញាតិព្យសនាទិវសេន ជាតសោកសន្តាបោបិ ចេវ រោគាទិវសេន ជាតបរិទាហសន្តាបោបិ ច ផស្សបរេតោ អនេកេហិ ទុក្ខសមុទយេហិ អភិភូតោ រោគំ រោគតោ វទតិ។ កិន្តិ វទតិ? អត្តនា ផុដ្ឋំ ទុក្ខំ អភាវិតកាយតាយ អធិវាសេតុំ អសក្កោន្តោ ហុត្វា “អហោ ទុក្ខំ, ឦទិសំ ទុក្ខំ មយ្ហំ សត្តុនោបិ មា ហោតូ”តិអាទិនា រោគំ រោគតោ វិលបន្តោ វទតិ, “កស្មា ឯវំ វទតី”តិ វត្តព្ពត្តា “អត្តនោ យេន យេន ហិ មញ្ញតី”តិអាទិ វុត្តំ។ ឯតេ សត្តា យេន យេន កាយញ្ញោសធាទិនា បការេន អត្តនោ ទុក្ខស្ស បដិការំ មញ្ញន្តិ, តតោ បការតោ អញ្ញថា អញ្ញេន បការេន តំ ទុក្ខំ តិកិច្ឆិតព្ពំ ហិ យស្មា ហោតិ។

អញ្ញថាភាវីតិ យស្មា រោគំ រោគតោ វទតិ, យេន យេន វា បរិហារាទិបការេន អត្តនោ វឌ្ឍិំ មញ្ញន្តិ អាសីសន្តិ, តតោ បការតោ អញ្ញថា អវឌ្ឍិ ឯវ ហោតិ។ តំ អាសីសិតព្ពំ អញ្ញថាភាវិ អវឌ្ឍិភាវិ ឯវ ហិ យស្មា ហោតិ, តស្មា មញ្ញិតព្ពស្ស អាសីសិតព្ពស្ស អញ្ញថា ភវនសីលត្តា រោគំ រោគតោ វទតិ, អយំ សត្តលោកោ រោគតោ ច ហុត្វា វទតិ។ “កិ”ន្តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “ភវសត្តោ”តិអាទិ វុត្តំ។ ភវសត្តោ កាមភវាទីសុ សត្តោ វិសត្តោ លោកោ ភវេន កាមភវាទិភវេន អភិភូតោ។ យំ ភវំ អភិនន្ទតិ, តំ ជរាមរណាទិអនេកព្យសនានុពន្ធត្តា ភយានកដ្ឋេន ភយំ ហោតិ។ យស្ស យតោ ជរាមរណាទិតោ ភាយតិ, តំ ជរាមរណាទិទុក្ខស្ស អធិដ្ឋានភាវតោ ទុក្ខំ ទុក្ខាធិដ្ឋានំ ហោតិ។ ឥតិ ឥមិនា សុត្តប្បទេសេន អយំ សន្តាបាទិកោ សំកិលេសោ សំកិលេសហេតុ ទស្សិតោ។

សំកិលេសោ ទស្សិតោ, “កេន និព្វេធោ ទស្សិតោ”តិ វត្តព្ពត្តា “ភវវិប្បហានាយ ខោ”តិអាទិ វុត្តំ។ ភវវិប្បហានាយ ខោ បន កាមភវាទិកស្ស ភវស្ស បជហនត្ថាយ ឯវ ឥទំ មយា អធិគតំ មគ្គព្រហ្មចរិយំ វុស្សតិ។ ឥតិ ឥមិនា សុត្តប្បទេសេន អយំ

ព្រាហ្មចរិឃក្ខុតោ យក្កោ និវត្តោឆោ ឌស្សិតោ៉

“កចចិប្បហាតាឃា”តិអាឌិតា ឲកេត្តត និឃ្យាតិកាយក្កោ និវត្តោឆោ អាចទិឃេត ឌស្សិតោ, អយេត្ថិ ឆ ទាោតោ, “កាតយោ អតិឃ្យាតិកាយក្កោ”តិ បុឆ្ឋិតត្តាត្តា “ឃេ ហិ កេឆិ សយណា ចា”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ ហិ-សទ្ទោ ចាចាសិលិដ្ឋេត្ថា៉ ឃេ កេឆិ សយណា ចា ឃេ កេឆិ ព្រាហ្មណា ចា កចេត រូបកចេត កចស្ស កាយកចស្ស ចិប្បយោក្ខ អាហំសុ, កចេត អរូបកចេត កចស្ស កាយកចស្ស ចេច រូបកចស្ស ឆ ចិប្បយោក្ខ អាហំសុ, សត្តោ តេ សយណា ចា សត្តោ តេ ព្រាហ្មណា ចា កចទ្ធា ចុត្តប្បការកចតោ អចិប្បយុត្តា កចត្តីតិ អហំ ចទាមិ៉

“រូបកចាឌិតា ឃេ ឆ កាយកចាឌិកចស្ស ចិប្បយោក្ខ អាហំសុ”តិ ចត្តត្តាត្តា ចិកចេត កចស្ស តិស្សរណំ អាហំសុតិ ឌស្សេតុំ “ឃេ ចា បតា”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ ឃេ ចា បត កេឆិ សយណា ចា ឃេ ចា បត កេឆិ ព្រាហ្មណា ចា ចិកចេត រូបេឆ្ឋឌិដ្ឋិឃា កចស្ស សំសារកចស្ស តិស្សរណំ អាហំសុ, សត្តោ តេ សយណា ចា សត្តោ តេ ព្រាហ្មណា ចា កចទ្ធា សំសារកចតោ អតិស្សដេច ហោត្តីតិ អហំ ចទាមិ៉ “កាទ្ធា អតិស្សដា”តិ ចត្តត្តាត្តា អតិស្សដការណំ ឌស្សេតុំ “រូបជ ហិ”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ ត្ថាជំ ចុក្ខ សំសារចុក្ខរូបជំ លក្ខបឆិកិលេសរូបឆិអតិសទ្ធារូបឆយោ បជិច្ច ហិ ឃទ្ធា សមុទាតិ, តទ្ធា អតិស្សដា ហោត្តី៉ ត្ថតិ ត្ថមិតា សុត្តប្បទេសេត អយំ មិច្ឆាឌិដ្ឋិសទ្ធារតោ សំកិលេសោ ឌស្សិតោ៉

ឃេ ហិ “កេឆិ”តិអាឌិតា សំកិលេសោ ឌស្សិតោ, “កោត និវត្តោឆោ ឌស្សិតោ”តិ ចត្តត្តាត្តា “សត្តុបិទាតក្ខឃា”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ សត្តុបិទាតក្ខឃា អទិឃយក្កុតោ ចុក្ខស្ស សំសារចុក្ខស្ស សមុទចា តត្ថិ៉ ត្ថតិ ត្ថមិតា សុត្តប្បទេសេត អយំ អទិឃយក្កោ និវត្តោឆោ ឌស្សិតោ៉

“ចុត្តប្បការា អញ្ញាសុត្តប្បទេសេតបិ ឌស្សិតោ”តិ ឌស្សេតុំ “លោកយិយ”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ៉ បុទ្ធ ចិសុំ ចិសុំ អចិជ្ជាយ បទេតំ អកិរូតំ រូតទេតំ រូតេសុ ត្ថត្តិបុទិសេសុ អញ្ញាមញ្ញាទេតំ រូតំ លក្ខបញ្ចាកំ កចេហិ អបទិមុត្តំ ត្ថមំ លោកំ មម ចិត្តំ តុំ បស្ស៉ ឃេ កេឆិ កចា ត្ថត្តទេលា ចា កចា, ឌីឃាឃុកា ចា កចា, សាតចេត្តា ចា កចា, អសាតចេត្តា ចា កចា បញ្ចាក្ខក្ខា សត្តឆិ “រូឆ្ឋិ អសោ តិទិឃ”ត្តិ ត្ថមេសុ សត្តោសុ សត្តុតាឃ សត្តុតការចេត អហេសុំ, សត្តោ តេ ចុត្តប្បការា កចា តិច្ឆុចទេហិតត្តា អតិច្ឆា សមិញ្ញត្ថតត្តា ចុក្ខា ចិបទិណាយកាចតោ ចិបទិណាយឆម្មា អហេសុំ៉ ត្ថតិ ត្ថមិតា សុត្តប្បទេសេត អយំ អចិជ្ជាឌិកោ សំកិលេសោ ឌស្សិតោ៉

“លោកយិយ”ត្តិអាឌិតា សំកិលេសោ ឌស្សិតោ, “កោត និវត្តោឆោ ឌស្សិតោ”តិ ចត្តត្តាត្តា “ឲចយេត”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ៉ ឲចំ ចុត្តប្បការទេត ឲចំ លក្ខបញ្ចាកំ ឃចារូតំ សម្មប្បញ្ញាយ សស្ស អត្តតោ មក្កបញ្ញាយ, ចិបស្សតាបញ្ញាយ ចា បស្សតោ បស្សត្តស្ស បុក្កលស្ស កចតណ្ហា បហីឃតិ, សម្មប្បញ្ញាយ ឃចារូតំ លក្ខបញ្ចាកំ បស្សត្តោ ចិកចំ រូបេឆ្ឋឌិដ្ឋិ តាកិតក្តិ ត បតេត្តិ៉ តស្ស បុក្កលស្ស សត្តោសា តណ្ហាតំ លឃា អសេសចិរាកតិទោសោ អសេសចិរាកសទ្ធារតោត មក្កេត តិទោសោ តិរុទ្ធាតំ តិត្តាតំ តិត្តូតិ ហោតិ៉ ត្ថតិ ត្ថមិតា សុត្តប្បទេសេត អយំ យក្កោ និវត្តោឆោ ឌស្សិតោ៉

“ឲចយេត”ត្តិអាឌិតា និវត្តោឆោ ឌស្សិតោ, “កោត អសេសក្ខោ ឌស្សិតោ”តិ ចត្តត្តាត្តា “តស្ស តិត្តុតស្សា”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ តណ្ហាឌិដ្ឋិតិត្តុតស្ស

តស្ស ភិក្ខុនោ អនុបាទា កិលេសាភិសង្ខារាទិ អនុប្បាទតោ អគ្គហណតោ ភូតដ្ឋេន ន ហោតិ, ឯវំ ចក្ខុតោ អរិយបុគ្គលេន ភូតន្តា អត្តានំ អភិក្ខុតោ បញ្ញាចិន្តា យាទេវា ចិន្តិតោ អនេហាសិ, អនេន អរិយបុគ្គលេន បញ្ញាហិ យាទេវហិ សង្ខារេយា ចិន្តិតោ, សង្ខារេ,

ញាណានិញ្ញាណីសុ ចា តាឌី តាឌិលក្ខណប្បត្តោ អរិយបុគ្គលោ សន្តកចានិ រូបច្ចកា អតិក្កន្តោច ឌានេតា៑ ញាតិ ញាយិតា សុត្តប្បជ្ជេនេសន អយំ អនេសនក្តា ឥស្សិតោ៑ ញាណំ ចុត្តប្បកាទំ “អយំ លោលោកា”តិអាឌិកំ សុត្តំ និកិលេសកាលេ ចិសលេយ ច និលេដ្ឋានកាលេ ចិសលេយ ច អនេសក្ខកាលេ ចិសលេយ ច ចាចកេតាបកកាលេចត ឲកេឥសចនេសត បចត្តតោតា និកិលេសកាកិយញ្ញោ និលេដ្ឋានកាកិយញ្ញោ អនេសក្ខកាកិយញ្ញោ សុត្តំ តាយ៑

“ឲត្តកេយចា”តិ ចត្តញ្ញត្តា “ចត្តាទេវាយ”តិអាឌិ ចុត្តំ៑ អត្ថបុត្តុជ្ជេនោ និសារេសោតស្ស អនុក្កូលកាលេចត កច្ឆតោតា អនុសោតកាយី តាយ, កល្យាណបុត្តុជ្ជេនោ និសារេសោតស្ស និព្វានបស្សនាឌីហិ បដិក្កូលចនេសត បចត្តតោតា បដិសោតកាយី តាយ, សេក្ខោ អចលប្បសាទាឌិសយត្តាកេយត ឋិតសកាចត្តា ឋិតត្តា តាយ, អសេក្ខោ និសារបារេក្កតចនេសត តិណ្ណតោតា “ចលេ តិណ្ណតី”តិ ចុច្ចតិ៑

“តេសុ ចតុសុ បុគ្គលេសុ កតមោ បុគ្គលោ និកិលេសកាកិយាឌី”តិ ចត្តញ្ញកាចនេតា “តត្ថ យោយ”ន្តិអាឌិ ចុត្តំ៑

១១០៑ តាតាចិឆំ និកិលេសកាកិយញ្ញោ និលេដ្ឋានកាកិយញ្ញោ អនេសក្ខកាកិយញ្ញោ សុត្តំ អាចរិយេន និទ្ទិដ្ឋំ, អយេត្តំ ច ឆាតំ, “កតមំ និកិលេសកាកិយញ្ញោ ចាសតាកាកិយញ្ញោ និលេដ្ឋានកាកិយញ្ញោ សុត្ត”ន្តិ បុច្ឆិតញ្ញត្តា “តត្ថ កតម”ន្តិអាឌិ ចុត្តំ៑

អភិញាតិយោ បុគ្គលោ ៧ និចិជ្ជន្តិ លោកស្មិំ, កណ្ហាភិជេ កុលេ និព្វានត្តា កណ្ហាភិញាតិកោ, កណ្ហសមុយសត្ថាកតត្តា ចា កណ្ហា កណ្ហាភិញាតិកោ ហុត្វា កណ្ហាកាញ្ញអកំ ឥសចិឆំ ចុស្សីល្យធម្មំ អភិញាយតិ បសចតិ, ឯសេរា បុគ្គលោ អត្ថិ៑ ចុត្តប្បការេត កណ្ហា កណ្ហាភិញាតិកោ ហុត្វា សុក្កំ ឥសចិឆំ កុសលធម្មំ អភិញាយតិ, ឯសេរា បុគ្គលោ អត្ថិ៑ កណ្ហា កណ្ហាភិញាតិកោ ហុត្វា អកណ្ហអសុក្កំ អកណ្ហអសុក្កចិបាកំ អរហត្តមគ្គំ និព្វានំ អារាធេតិ, ឯសេរា បុគ្គលោ អត្ថិ៑ ចុត្តចិបរិយាយេត តយោ បុគ្គលោ ញាតិតព្វា៑

“តេសុ កតមេ បុគ្គលោ និកិលេសកាកិយា”តិអាឌិតា ចត្តញ្ញត្តា “តត្ថ យោ ចា”តិអាឌិ ចុត្តំ៑

“ឲត្តកេយចា”តិ ចត្តញ្ញត្តា “ចត្តារិយានី”តិអាឌិ ចុត្តំ៑

១១១៑ តាតាចិឆំ និកិលេសកាកិយញ្ញោ ចាសតាកាកិយញ្ញោ និលេដ្ឋានកាកិយញ្ញោ សុត្តំ អាចរិយេន និទ្ទិដ្ឋំ, អយេត្តំ ច ឆាតំ, “កតមំ ចាសតាកាកិយញ្ញោ និលេដ្ឋានកាកិយញ្ញោ សុត្ត”ន្តិ បុច្ឆិតញ្ញត្តា “តត្ថ កតមំ ចាសតាកាកិយញ្ញោ និលេដ្ឋានកាកិយញ្ញោ”តិអាឌិ ចុត្តំ៑

យាតុសត្តំ យតុស្សកាចំ លទ្ធាត កិច្ចំ, អកិច្ចញ្ញោ ឥទ្ធ កចត្តិ, ឥទ្ធ កិច្ចាតិយេច កត្តញ្ញាតិ៑ ទោតាហ អដ្ឋកថាចរិយោ (ឥតត្តិ៑ អដ្ឋ៑ ១១១) “កត្តញ្ញ”ន្តិ ឥស្សតិ៑ “កតមំ កត្តញ្ញំ កិច្ច”ន្តិ ចត្តញ្ញត្តា កត្តញ្ញកិច្ចំ ឥស្សត្តំ “សុកិច្ចំ ឥចចា”តិអាឌិ ចុត្តំ៑ បុញ្ញានិ ច កត្តញ្ញត្តា សុកិច្ចំ ឲច,

ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩅᩥᨸ᩠ᨸᩉᩣᨶᩥ ᨧ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩩᨠᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨶᩣᨾᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᪨

“ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨠᨲᨾᩮᨶ ᨠᨲᨾᩣ ᨴᩔᩥᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ “ᩈᩩᨠᩥᨧ᩠ᨧᩮᩅ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩦᨲᩥ ᩅᨧᨶᩮᨶ, ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᩅᩥᨸ᩠ᨸᩉᩣᨶᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

“ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᨶ ᨧᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ “ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᨠᨲᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ ᩈᨣ᩠ᨣᩣ ᩈᨣ᩠ᨣᩴ ᩈᨣ᩠ᨣᩮᨶ ᩅᨩᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᨸ᩠ᨸᩉᩣᨶᩣ ᩋᩁᩥᨿᩣ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᩣ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᨲᩮᩣ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨾᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩥ᪨

“ᨲᨲ᩠ᨳ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨠᨲᨾᩮᨶ ᨠᨲᨾᩣ ᨴᩔᩥᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ “ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᨶᩥ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᩈᨣ᩠ᨣᩣ ᩈᨣ᩠ᨣᩴ ᩅᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᨲᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣ’ᨲᩥ ᩅᨧᨶᩮᨶ, ‘ᩈᩴᨿᩮᩣᨩᨶᨸ᩠ᨸᩉᩣᨶᩣ, ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᩣ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨾᩩᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩦ’ᨲᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

“ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᨶ ᨧᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ “ᩅᩮᨴᨿᩣᨶᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ “ᨠᨲᨾᩮᨶ ᨠᨲᨾᩣ ᨴᩔᩥᨲᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣ…ᨸᩮ… ᩋᨿᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

ᨶᩣᨶᩣᩅᩥᨵᩴ ᩅᩣᩈᨶᩣᨽᩣᨣᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩮᨵᨽᩣᨣᩥᨿᨬ᩠ᨧ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩴ, ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨧ ᨬᩣᨲᩴ, “ᨠᨲᨾᩴ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨲᩥ ᨲᩮᩈᩩ ᩈᩮᩣᩊᩈᩈᩩ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᩣᨴᩦᩈᩩ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨸᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨻᩉᩩᩅᩥᨵᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᨿᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩮᩈᩥᩔᩣᨾᩦᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ “ᨠᩮᨶ ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ “ᨲᩦᩉᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩉᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨽᩅᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿᩣᨲᩥ ᩁᩪᨸᨽᩅᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ᪨ ᩅᩥᨽᩅᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿᩣᨲᩥ ᩋᩁᩪᨸᨽᩅᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ᪨ ᨿᩮᨶ ᨿᩮᨶ ᩅᩣ ᨸᨶ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨶᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨴᩥᩅᨲ᩠ᨳᩩᨶᩣ ᩋᨩ᩠ᨫᩮᩣᩈᩥᨲᩣ ᨽᩅᨲᨱ᩠ᩉᩣᨴᩥᩅᩈᩮᨶ ᩋᨩ᩠ᨫᩮᩣᩈᩥᨲᩣ, ᨲᩮᨶ ᨲᩮᨶ ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨴᩥᨶᩣ ᨧ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨴᩥᩅᨲ᩠ᨳᩩᨶᩣ ᨧ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨸᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨧ ᩃᨠ᩠ᨡᩥᨲᩴ, “ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩮᨶ ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨿᩮᨶ ᨿᩮᨶ ᩅᩣ ᨸᨶ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᨶᩣᨲᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᩋᨽᩥᨶᩥᩅᩮᩈᩣᨴᩥᩅᨲ᩠ᨳᩩᨶᩣ᪨

ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨸᨠ᩠ᨡᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨧ ᩃᨠ᩠ᨡᩥᨲᩴ, “ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩮᨶ ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᨳᩮᩅ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᨱ᩠ᩉᩣᩅᩮᩣᨴᩣᨶᨽᩣᨣᩥᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, “ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩮᩣᨴᩣᨶᨽᩣᨣᩥᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ, “ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩅᩮᩣᨴᩣᨶᨽᩣᨣᩥᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨

᪑᪑᪒᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩣᩈᨶᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈ ᨾᩪᩃᨸᨴᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ, ᨲᩴ ᩈᩣᩈᨶᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩈᩮᩣᩊᩈᩉᩥ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᩣᨴᩦᩉᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩏᨽᨿᨶᩥᨴ᩠ᨴᩣᩁᨱᩅᩈᩮᨶ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲᩴ, ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᨧ ᨬᩣᨲᩴ, “ᨠᩥᩴ ᨸᨶ ᨲᩴ ᩈᩣᩈᨶᨸᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨲᩮᩉᩥ ᩈᩮᩣᩊᩈᩉᩥ ᩑᩅ ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᩣᨴᩦᩉᩥ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩏᨴᩣᩉᩩ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩉᩥ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥᨸᩥ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩉᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩦᩈᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥᨸᩥ ᩅᩥᨽᨩᩥᨲᩩᩴ “ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᨲᨾᩮ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈ ᨾᩪᩃᨸᨴᩣ?

លោកិយំ លោកុត្តរ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ “យទិ អញ្ញេហិបិ អដ្ឋវីសសុត្តេហិ វិភជិតព្ពំ, ឯវំ សតិ ‘លោកិយ’ន្តិអាទិនយេន វត្តព្ពំ, កស្មា ‘តត្ថ កតមេ អដ្ឋារស មូលបទា’តិ វុត្តា”តិ ចេ? តស្ស សាសនបដ្ឋានវិភាគោ អដ្ឋារសហិ មូលបទេហិ សង្គហិតោ, អដ្ឋារស មូលបទាបិ វិភជិតេ សាសនបដ្ឋានេ ទិដ្ឋា, តស្មា មូលបទា វិភត្តាយេវ។ តានិ មូលបទានិ វិភជិតុំ “តត្ថ កតមេ អដ្ឋារស មូលបទា”តិ វុត្តំ។ អដ្ឋកថាយំ (នេត្តិ។ អដ្ឋ។ ១១១) បន –

“ឯវំ សោឡសវិធេន សាសនបដ្ឋានំ នានាសុត្តេហិ ឧទាហរណវសេន វិភជិត្វា ឥទានិ អដ្ឋវីសតិវិធេន សាសនបដ្ឋានំ ទស្សេន្តេន យស្មា អយម្បិ បដ្ឋានវិភាគោ មូលបទេហិ សង្គហិតោ, ន ពូយស្សាបិ តេហិ អសង្គហិតោ បទេសោ អត្ថិ, តស្មា មូលបទំ, វិភជិតព្ពតញ្ចា ទស្សេតុំ ‘តត្ថ កតមេ អដ្ឋារស មូលបទា’តិ បុច្ឆាយ វសេន មូលបទានិ ឧទ្ទិសិត្វា ‘លោកិយំ លោកុត្តរ’ន្តិអាទិកា នវ តិកា, ថវោ ចាតិ អដ្ឋវីសតិវិធំ សាសនបដ្ឋានំ ឧទ្ទិដ្ឋ”ន្តិ –

វុត្តំ។ តត្ថាតិ តេសុ សោឡសហារបញ្ចនយអដ្ឋារសមូលបទេសុ កតមានិ បទានិ មូលបទានីតិ បុច្ឆតិ។ លោកេ និយុត្តោ សភាវធម្មោតិ លោកិយោ, លោកេ វា វិញ្ញូហិ វិទិតោ សភាវោតិបិ លោកិយោ, លោកិយោ សភាវធម្មោ អស្ស វិសេសសុត្តស្ស អត្ថីតិ តំ វិសេសសុត្តំ លោកិយំ នាម។ ឯស នយោ “លោកុត្តរ”ន្តិអាទីសុបិ វេទិតព្ពោ។ ជានាតីតិ ញាណំ, ញាណំ អស្ស វិសេសសុត្តស្ស អត្ថីតិ ញាណំ។ ញាតព្ពាតិ ញេយ្យា, ញេយ្យា អស្ស វិសេសសុត្តស្ស អត្ថីតិ ញេយ្យំ។ ឯតេន នយេន – “ញាណញ្ច ញេយ្យញ្ចា”តិ ឯវម្បិ វេទិតព្ពោ។ និព្ពានំ បទំ បស្សតីតិ ទស្សនំ, បឋមមគ្គញាណំ, ទស្សនំ អស្ស វិសេសសុត្តស្ស អត្ថីតិ ទស្សនំ។ ភាវនា អស្ស វិសេសសុត្តស្ស បិឡ្យពូយា អត្ថីតិ ភាវនា។ “ទស្សនញ្ច ភាវនា ចា”តិ ឯវម្បិ ឯវ នយេន វេទិតព្ពោ។ សស្ស អត្តនោ វចនន្តិ សកំ, សកំ វចនំ សកវចនំ, ភគវតោ វចនន្តិ អត្ថោ។ បរស្ស វចនំ បរវចនំ។ វិស្សជ្ជនីយោ អស្ស វិសេសសុត្តស្ស អត្ថីតិ វិស្សជ្ជនីយំ។ នត្ថិ វិស្សជ្ជនីយោ អស្ស វិសេសសុត្តស្សាតិ អវិស្សជ្ជនីយំ។ កម្មំ អស្ស វិសេសសុត្តស្ស អត្ថីតិ កម្មំ។ វិបាកោ អស្ស បាឋស្ស អត្ថីតិ វិបាកោ។ សេសេសុបិ អស្សត្ថិអត្ថោ គហេតព្វោ។ អថ វា លោកិយាទិអត្ថោ យុជ្ជតេ, តំវាចកសុត្តម្បិ តាយុបចារេន វុត្តំ។ ពុទ្ធាទីនំ គុណេ អភិត្ថវតិ ឯតេន សុត្តប្បទេសេនាតិ ថវោ, សុត្តប្បទេសោ។

“តេសុ អដ្ឋវីសតិវិធេសុ លោកិយាទីសុ សាសនបដ្ឋានសុត្តេសុ កតមំ សុត្តំ លោកិយំ សុត្ត”ន្តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “តត្ថ កតមំ លោកិយ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថាតិ តេសុ អដ្ឋវីសតិវិធេសុ លោកិយាទីសុ សាសនបដ្ឋានសុត្តេសុ កតមំ សុត្តំ លោកិយំ សាសនបដ្ឋានំ សុត្តន្តិ បុច្ឆតិ។

ភិក្ខវេ, ធេនុយា ថេនេហិ និក្ខន្តំ សញ្ជីវំ និក្ខន្តក្ខណេ ន មុញ្ចតិ ន បរិលាយតិ ជីរកាវំ បដិហិត្វា ទសិកាវំ ន បិបុលាតិ, តក្កាទិអម្ពិលសយាយោគតោ បច្ឆា ជីរកាវំ បដហតិ ទសិកាវំ បិបុលាតិ ពូវ, ឯវំ ឯកេ ជាលេន បិបំ ឃំ កម្មំ កតំ, តំ កម្មំ ករណក្ខណេ តស្ស ជាលស្ស អបាយទុក្ខាទិនិព្ពត្តាបនវសេន ន វិបច្ចតិ។ ទុតិយេ បន វា តតិយាទិភវេ វា អត្តភាវេ វិបច្ចតិ។ កស្មា? ឆន្ទាទិកាយ បដិច្ឆន្នោ បិវេកោ អគ្គិ អគ្គិត្តំ ឧត្តំ អគ្គិសត្តក្ខណេ ន ឌហតិ។ ឆន្ទាទិកំ បន តាវេបត្វា កាលន្តរេ ឌហតិ ពូវ, ឯវំ ឯកេ ជាលេន បិបំ ឃំ កម្មំ កតំ, តំ កម្មំ ករណក្ខណេ តំ ជាលំ អបាយទុក្ខាទិនិព្ពត្តាបនវសេន ឌហាបេត្តុំ ហុត្វា ន អនុត្តតិ។ ទុតិយេ វា

តតិយាទិប្បិនោ អត្តការេច អបិយត្យាក្លាទិតិន្តាត្តាបតចរេត ឆហារេបត្តិ ហុត្វា ឆហត្តិ ចំ ខាំល់ ចំ អរេត្តថីតិ រេយាខតា៍ ខ្ពង៌ “ត ហិ...រេប... បិចរេកា”តិ ឃុត្តិ រេលិកិរេយ អរេត្ត ចាចកខាបកការេចត បចត្តតរេតា រេលិកិយំ តាយ៍

“ឲត្តករេយច រេលិកិយ”ត្តិ ចត្តន្ទាត្តា “ចត្តារិយាតិ៍”តិអាឌិ ចុត្តិ៍ អរេត្វា បិករេដី៍ ខ្ពង៌ “ចត្តារិយាតិ...រេប... កាឡ្យអបរេក្លច ចត្តិយា”តិ ឃុត្តិ រេលិកិរេយ អរេត្ត ចាចកខាបកការេចត បចត្តតរេតា រេលិកិយំ តាយ៍

“ឲចំ ទុចិឆំរេយច រេលិកិយ”ត្តិ ចត្តន្ទាត្តា “អដ្ឋិរេយ, កិក្លរេច, រេលិកឆ្យ”តិអាឌិ ចុត្តិ៍ អរេត្វា បិករេដី៍ ខ្ពង៌ “អដ្ឋិរេយ”តិអាឌិកំ ឃុត្តិ រេលិកិរេយឃុ អដ្ឋចិរេឆឃុ អរេត្តឃុ ចាចកខាបកការេចត បចត្តតរេតា រេលិកិយំ តាយ៍

តាតាចិឆំ រេលិកិយំ អាចទិរេយត តិន្ទ្ធារិចំ, អរេយត្វា ច ខាតំ, “កតយំ ឃុត្តិ រេលិក្យត្តរ”ត្តិ ចត្តន្ទាត្តា “តត្វ កតយំ រេលិក្យត្តរ”ត្តិអាឌិ ចុត្តិ៍ ខ្ពរេតា បរេរឃុបិ ឲឃ តរេយា រេចតិតរេន្តា៍ តត្វាតិ រេតាឃុ អដ្ឋចិឃតិចិរេឆឃុ រេលិកិយាទិឃុ ឃុរេត្តឃុ៍

រេលរេកត ឃារេចិតា ឃុតត្តា អឃ្យា ឃយចក្កតា យចា, ឲចំ បតិតយាតឃ្ស បតិតតចចិឆយាតឃ្ស យឃ្ស អតាឃចឃ្ស កិក្លរេតា ខ្ពត្រ្កិយាតិ លន្តិឆាតិ ចក្លត្រ្កិយាទិតិ ឃយចក្កតាតិ៍ តាទិរេតា តាទិលក្លរេលាត ឃយត្តាកតឃ្ស អតាឃចឃ្ស តឃ្ស កិក្លរេតា រេឆចាបិ យត្យ្យាបិ បិហយត្តិតិ រេយាខតា៍ ខ្ពង៌ “យឃ្សិត្រ្កិយាតិ៍”តិអាឌិកំ ឃុត្តិ រេលិក្យត្តរេរ អរេត្ត ចាចកខាបកការេចត បចត្តតរេតា រេលិក្យត្តរំ តាយ៍

“ឲត្តករេយចា”តិ ចត្តន្ទាត្តា “បត្វិយាតិ កិក្លរេច ខ្ពត្រ្កិយាតិ៍”តិអាឌិ ចុត្តិ៍ ខ្ពង៌ “បត្វិយាតិ៍”តិអាឌិកំ ឃុត្តយ្យិ រេលិក្យត្តរេរ អរេត្ត ចាចកខាបកការេចត បចត្តតរេតា រេលិក្យត្តរំ តាយ៍ (១)

“លន្ទ្ធាត យាតុឃត្តិ រេន្ត, កិច្ចិ អកិច្ចរេយច ចា”តិអាឌិកា រេន្ត កាចា ចុត្តា៍ ខ្ពហ កាចាឃុ “ឃុកិច្ចិ រេឆច ឃុន្តាតិ៍”តិ យំ កាចាបឥន្យ “ឃុន្តាតិ កទិត្វាត, ឃក្កា ឃក្កិ ចឌត្តិ កតឃុន្តា”តិ យំ កាចាបឥន្យ ចុត្តិ, ខ្ពង៌ កាចាបឥំ រេលិកិរេយ អរេត្ត ចាចកខាបកការេចត បចត្តតរេតា រេលិកិយំ តាយ៍

ខ្ពហ កាចាឃុ “ឃំរេយាខតចិប្បហាតំ ចា”តិ យំ កាចាបឥន្យ “ឃំរេយាខតចិប្បហាតា, ឌរាយរេណា ចិប្បយុត្តត្តិ”តិ យំ កាចាបឥន្យ ចុត្តិ, ខ្ពង៌ កាចាបឥំ ចុត្តតរេយត រេលិក្យត្តរំ តាយ៍ ខ្ពង៌ “លន្ទ្ធាតា”តិអាឌិកំ ចុត្តប្បការេរត រេលិកិយន្យ រេលិក្យត្តរន្យ៍

កិក្លរេច, ចិន្តារេណ អាហារេរ អាហារបដិខាន្ទេ លត្ថរារេក ឃតិ តាយទ្វុបឃ្ស អចក្កត្តិ រេហាតិ៍ “ចិន្តារេណ...រេប... រេហាតី”តិ ខ្ពង៌ ចុត្តតរេយត រេលិកិយំ តាយ៍ “ចិន្តារេណ...រេប... តិរេរារេឆា”តិ ខ្ពង៌ ឃុត្តិ រេលិក្យត្តរំ តាយ៍ ខ្ពង៌ “ចិន្តារេណ រេច កិក្លរេច”តិអាឌិកំ ឃុត្តិ រេលិកិរេយ អរេត្ត ច រេលិក្យត្តរេរ អរេត្ត ច ឲការេឌឃចរេយត ចាចកខាបកចរេយត បចត្តតរេតា រេលិកិយន្យ រេលិក្យត្តរន្យ៍ (១)

᪑᪑᪗᩺ ᩈᨲ᩠ᨲᩃᩮᩣᨠᩮ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᨩᩦᩅᩣ ᩋᨠᩢᨷᩁᩥᨠᨷ᩠ᨷ ᨠᩪᨭᩥ ᨩᩦᩅᩣᨶᩴ ᨴᩮᩉᨲᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨷᩥᨿᨲᩁᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣ ᨲᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᩣ, ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶ ᨷᩥᨿᨲᩁᩣ ᨿᨳᩣ,

ᩑᩅᩴ ᨷᩁᩮᩈᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨷᩩᨲ᩠ᨲ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶ ᨷᩥᨿᩮᩣ ᨷᩥᨿᨲᩁᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣᨶ ᨷᩥᨿᨲᩁᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨠᩣᨾᩮᨿᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᩉᩥᨲᨠᩣᨾᩮᨿᩣ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ

ᩈᨲ᩠ᨲᩃᩮᩣᨠᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩏᨷᨾᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩁᩴ ᨶ ᩉᩥᩴᩈᩮ ᨶ ᩉᩥᩴᩈᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᩺ ᩑᨲ᩠ᨳ “ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᨩᩦᩅᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᨲ᩠ᨳᩈᩩ ᨴᩣᨶᨠᨳᩣᨷᨠᩁᨱᩮ

ᨷᨴᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾ᩺

ᨿᩮ ᨠᩮᨧᩥ ᨲᩥᨱ᩠ᩉᩣᨿᨲᩣ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ ᨠᩩᨯᩣᨶ ᨶ ᨠᩁᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨲᩮ ᨲᩥᨱ᩠ᩉᩣᨿᨲᩣ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ ᨴᩮᩉᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨠᩣᨧᩴ ᨷᩉᩣᨿ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨣᨾᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ᩺ ᨿᩮ ᨧ

ᨷᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩣᨴᨿᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᩩᨬ᩠ᨬᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨶ ᨠᩁᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨲᩮ ᨷᩩᨳᩩᨩ᩠ᨩᨶᩣᨴᨿᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨴᩮᩉᩴ ᩋᨲ᩠ᨲᨠᩣᨧᩴ ᨷᩉᩣᨿ ᨷᩁᩃᩮᩣᨠᩴ ᨣᨾᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩣᨲᩥ

ᩈᨻ᩠ᨻᩔ ᩈᨲ᩠ᨲᩔ ᩉᩣᨲᩥ ᨿᩮᩅᩴ, ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨧ ᨠᩩᩈᩃᩥ ᨿᩮᩣ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩥ ᨧᩥᨭ᩠ᨮᨲᩣᨲᩥ, ᨿᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᩥ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩥ ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩣᨲᩥ ᨧᩥᨶ᩠ᨲᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨲᩣᨷᩥᨿᩮᩣ

ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩴ ᨧᩁᩮᨿ᩠ᨿᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᩺ ᩑᨲ᩠ᨳ “ᨿᩮ ᨠᩮᨧᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩴ ᨧᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᩺

ᩈᨲ᩠ᨲᩉᩥ ᩋᨦ᩠ᨣᩮᩉᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩴ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨿᩣᨧᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨠᩩᩈᩃᩮᨶ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᨶ ᨶ ᨧᩥᨩᩉᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᩺ ᨠᨲᨾᩮᩉᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩉᩥ?

ᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩈᩦᩃᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᨾ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩦᩉᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᩥᨿᩮᩣ ᨧ ᨷᩥᨿᩣᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨷᩥᩈᩣᨴᩃᨲ᩠ᨲᩣ ᨣᩁᩩ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ,

ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨴᩮᨲᨻ᩠ᨻᨲᩣᨿ ᨽᩣᩅᨶᩦᨿᩮᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ, “ᨠᩣᩁᩃᩮᨶ ᨴᩮᩈᩮᨲᩥ, ᨲᩮᩣ ᩋᨠᩣᩁᩃᩮᨶᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩮᨶ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨴᨿᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩣᨷᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨧᩣᩁᩦᨶᩴ

ᨧᩣ ᩈᩥᩔᩣᨶᩴ ᨧᩣ ᨧᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᨶᩦᨿᩣᩃᩥᨿᨾᨳᨧ᩠ᨨᩣᨴᩣᨴᩥᩅᩣᨴᨠᩣᩁᨱ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᨲ᩠ᨳᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨧᩣᩁᩦᩉᩥ ᨧᩣ ᩈᩥᩔᩣᨶᩦᩉᩥ ᨧᩣ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᩣ ᩈᩩᨧᩁᩣ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣ

ᨲᩮᩈᩴ ᨴᨶᨲ᩠ᨲᨾᩮᨿᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨧ᩠ᨧᨷᨭᩥᨧ᩠ᨧᩈᨾᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣᨴᩥᨠᨾ᩠ᨾᩥᨠᩴ ᨧᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᩥᨠᩴ ᨧᩣ ᨠᨳᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩥᨠᩈᨾ᩠ᨷᩁᩣᨿᩥᨠᩮᩈᩩ ᩈᩦᩃᩮᨶᨲᩮᩣ

ᩋᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨧ ᨶ ᨶᩥᨿᩮᩣᨩᩮᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᩺ ᩍᨾᩮᩉᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩉᩥ ᩋᨦ᩠ᨣᩮᩉᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩴ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨿᩣᨧᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨶ ᨧᩥᨩᩉᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᩺ ᩑᨲ᩠ᨳ “ᩈᨲ᩠ᨲᩉᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᨳᩴ

ᨠᨳᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩺ ᩑᨲ᩠ᨳ “ᩈᨲ᩠ᨲᩉᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩴ ᨠᨳᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨳᩣᨷᩁᩴ ᩑᩅᩴ ᨠᩣᨳᩣᨠᨳᩴ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ᩺ ᨠᩥᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣ?

“ᨷᩥᨿᩮᩣ ᨣᩁᩩ ᨽᩣᩅᨶᩦᨿᩮᩣ, ᨴᨲ᩠ᨳᩣ ᨧ ᨴᨶᨲ᩠ᨲᨾᩮᨿᩣ;

ᨠᨾ᩠ᨾᩥᨠᩣᨬ᩠ᨧ ᨠᨳᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ, ᨶ ᨧᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮ ᨶᩥᨿᩮᩣᨩᨿᩮ;

ᨲᩴ ᨾᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᩥᨲ᩠ᨲᨠᩣᨾᩮᨶ, ᨿᩣᨧᨶ᩠ᨲᩮᨷᩥ ᩈᩮᩅᩥᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ᩺ –

ᩑᩅᩴ ᨠᩣᨳᩣᨠᨳᩴ ᩈᨲ᩠ᨲ ᩋᨲ᩠ᨳᩮᩣᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᩺ “ᨶ ᨧ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᨶᨿᩮᩣᨩᨠᩮᩣ”ᨲᩥ ᨷᩣᨮᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ᩺ ᩑᨲ᩠ᨳ “ᩈᨲ᩠ᨲᩉᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩴ ᨴᨶᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᩺

ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨿᩴ ᨠᩣᨿᩈᩩᨡᨲ᩠ᨳᩣ ᨿᩴ ᩑᨲ᩠ᨳ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᩈᩩᨡᨲ᩠ᨳᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᩑᩅᩴ ᨠᩣᨿᩈᩩᨡᨶᩥᨧ᩠ᨧᨿᩈᩩᨡᩣ ᨲᨷ᩠ᨷᩣᨠ᩠ᨠᨿᩈᩩᨡᩔ ᩈᩮᩣᨲ᩠ᨳᩥᩈᩴ ᨠᩃᩴ ᨶ ᩋᨣ᩠ᨥᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᨶᩣ᩺

ᩑᨲ᩠ᨳ “ᨿᨬ᩠ᨧᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨠᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨴᨿ᩠ᨿᩣᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ᩺

ឃត្ថ តិក្ខាទេត ទុក្ខំ តិរុច្ឆាតិ, បយ្ខាបយ្ចន្ទទេនិតំ អទេយាក់ ចិទេឌ ទេលយំ តំ តិក្ខាតំ ឃុឃុល់ ចតាតិ ទេឃាឌតាៈ ឰនំ “ឃុឃុល”ត្តិអាឌិកំ ឃុត្តយ្បិ ឆយ្ខាឆិដ្ឋាតំៈ (១)

តឹឃុ កទេចឃុ បត្តាតំ ឌតតទេតា តល្យាបន្លាតំ ឃាតទេក្ខា, បិតទំ តិឃ្សាឃ ឃាតឃ្ស ក្ខុប្បជ្ជតទេតា ឃាតបន្លាតំ បិតទេក្ខា, ទទេដ្ឋ ទេលិទេកា ទដ្ឋិឃ្សទំ ទាឌាតំ កឌតិ ចិឃ ក្ខិត្តំ បឃ្សុតុទេច្ឆឆិដ្ឋិតំ បន្ទាឆិដ្ឋិកទេតហិ កឌតឹឃត្តា បឃ្សុតុទេច្ឆឆិដ្ឋិបន្លាទេត លត្តិទេឃ ទេក្ខ ទាឌាទេតា ច, អាឃបាឆទេកា ឃុទិទេយា ទទេដ្ឋ អត្ថំ អតុចទតិ ឰច តត្ថិទាកឃ្ស ក្ខាឆបាឃតទេត អតុចទលទេតា តត្ថិទាកបន្លាទេតត អតុចទទេលាត បហ បចត្តតដ្ឋាតំ ក្ខាឆបាឃតតបន្លាតំ ទដ្ឋក្ខា តឹលាបទេចា ទេឃា ព្រាហុទេលា ហតតិ, ទេយា ព្រាហុទេលា ហត្ថា អតឹទេឈា តិក្ខុទេក្លា ហុត្វា ឃាតឹតិ ទេឃាឌតាៈ ឰហ “ឃាតទ”ត្តិអាឌិកាចាឃំ “ឃាតទំ…ទេប… ហត្ថា”តិ ឰនំ កាចាចចតំ ឆយ្ខាឆិដ្ឋាតំៈ “អតឹទេឈា ឃាតិ ព្រាហុទេលា”តិ ឰនំ កាចាចចតំ បត្តាឆិដ្ឋាតំៈ ឰនំ “ឃាតទ”ត្តិអាឌិកំ ឃុត្តំ បត្តាឆិដ្ឋាតក្ខា ឆយ្ខាឆិដ្ឋាតក្ខាៈ

“ចត្តាទេទាទេយ កិក្លទេច ឰទ្ធិបិតា”តិ ឰនំ ឃុត្តប្យទេឆបចចតំ ឆយ្ខាឆិដ្ឋាតំៈ ទេយា ចត្វហិ ឰទ្ធិបិទេឆហិ បយត្ថាកទេតា ឃុក្កទេលិ កាទេឃបិ កាទេឌកាទេឃបិ ចិត្តំ បិទេកក្ខ្លាតចិត្តំ បទេយាឆហតិ បក្លិបតិ, ទេយា ឃុក្កទេលិ ឌិឃ្សយាតកាទេឃត កត្តុកាទេយា កាទេឌកាឃកាតិកំ បិទេកក្ខ្លាតចិត្តំ អឆិដ្ឋហតិៈ ចិទេត្តបិ បិទេកក្ខ្លាតចិទេត្តបិ កាឃំ កាទេឌកាឃំ បទេយាឆហតិ បក្លិបតិ, ទេយា ឃុក្កទេលិ ឃឹលំ អត្ថ្លា កត្តុកាទេយា បិទេកក្ខ្លាតចិត្តកាតិកំ កាទេឌកាឃំ អឆិដ្ឋហតិៈ កាទេឃ កាទេឌកាទេឃ ឃុលបត្លាក្ខា ឃុលចិហាទបត្លាក្ខា លហុបត្លាក្ខា លហុកយតបត្លាក្ខា ឌុក្កមិត្វា អត្ថ្លា កយទេតឃ្យំ ឰទ្ធិតដ្ឋាតំ ឲកចិត្តក្លទេលាទេតច ច កត្វា ក្ខុបបយ្យជ្ជ ចិហទតិៈ ឰនំ “ទេយា”តិអាឌិកំ ឃុត្តប្យទេឆបចចតំ បត្តាឆិដ្ឋាតំៈ ឰនំ “ចត្តាទេទាទេយ”តិអាឌិកំ ឃុត្តំ បត្តាឆិដ្ឋាតក្ខា ឆយ្ខាឆិដ្ឋាតក្ខាៈ (៣)

១១៣ៈ ឃំ បន្ទាត្យាតទោកលំ ទេលិក្យុត្តទំ ទេលិកំ ក្ខុត្តទិត្វា អកិកចិត្វា ឋិតំ, ទេឃត បន្ទាត្យាតទ្ថាទេលាត កកចា “បន្ទាត្យា”តិ ទុច្ចតិ, តឃ្ស បន្ទាត្យាតទ្ថាលឃ្ស បទិហាតំ តត្ថិ, តំ បន្ទាត្យាតទ្ថាលំ បន្ទាកាទេល ឌាតិតុំ អាចជ្ជតកាទេល បចត្តតឹតិ ទេឃាឌតាៈ ឰនំ “ឃំ ត”ត្តិអាឌិកំ ទោកាទេលា អទេត្ថ ចាចកទោកាបកការទេចតបិ បចត្តតទេតា ទោកលំ តាយៈ

ឃាឃ តិក្ខាតកាយិតិឃា យក្កបត្លាឃ ឌាតិយទលបន្លឃំ បឌាតាតិ, បា តិក្ខាតកាយិតឹ យក្កបត្លា បន្ទាហិ ទេលិកិឃាហិ បត្លាហិ ទេបដ្ឋា បបត្វាតិ ទេឃាឌតាៈ ឰនំ “បត្លា ហឹ”តិអាឌិកំ ទុត្តតទេឃត ទោកលំ តាយៈ

“ទេឆាតក, ទេចា តុយ្យាកំ បត្តិ អហំ កិត្តឃិឃ្សាយិ”តិ កកចា អទេចាចៈ “ឌិទេដ្ឋ ឆទេយ្ខ ទុក្លាឌិឆទេយ្ខ ចា អត្តកាទេច ចា បទេតា អតិច្ចាតុបឃ្សតាឌិបតិបយ្យទេត្ថា ហុត្វា ចទំ ចទទេត្តា ទេឃាកាចចទេទា អតឹតិហំ ឃំ បត្តិ ឃំ តិក្ខាតំ អទិឃយទេក្កត ចិឌិត្វា ទេលិទេក បំបារទេលិទេក ចិបត្តិកំ ចិបប្យកំ តល្យាតទេទ តទេទឃ្យា”តិ កកចា អទេចាចៈ

ឆោតកោ ភាគធត្តិ ចជតិ “យេហិ យមកេត្ត ឹសលក្ខត្តាឌី ឲុរតឹល, កោតយ, រតោ ‘រទេត្ត រដ្ឋារា អតិច្ចា’តិអាឌិរទលាលរយ្យេត្កា ហុត្វា ចទំ ចទទេត្តា យោកាចចទោ វ្គត្តយំ ឃំ រត្តិ ឃំ តិដ្ឋាតំ អរិយមេក្កេត ចិឌិត្វា លេវិកោ រំរារលេវិកោ ចិរត្តិកំ តហ៊ុំាតេទ តទេឃ្យាតិ តញ្ចា ចចតំ តញ្ចា រត្តិ តិដ្ឋាតំ អហំ អកិតត្ថាយិ អកិបត្តឃាយិ, យេហិ ត្វំ, ឃញ្ចា រយ្យខាតាឹ”តិ ឆោតកោ ភាគធត្តិ ចជតិ៍

“ឆោតកា”តិ អាលបិត្វា ភាគចា ឆោតកំ អចេចាច៍ “វ្គត្តំ អតាកតំ វ្គបរិ អឆោ អតឹតំ ទេហដ្ឋា ច តិរិយញ្ចាបិ យឌ្ឍេបច្ចុប្បត្តំ បរិតោ ច លេវិកោ រំរារលេវិកោ ឲតំ តហ៊ុំាភចាភចាយ ឲុដ្ឋកភចមហត្តភចត្វាយ រទេក្កា លទេក្កាតិ ចិឌិត្វា ចិចទេត្តា ត្វំ តហ៊ុំាមាកាឹ មា អកាឹ”តិ ភាគចា ឆោតកំ អចេចាចាតិ យោខេតា៍ ត្តុងំ “កិត្តឃិរស្សាឃឹ”តិអាឌិកំ ទោទេឃ្យ ចិរមេ អត្ថេ ចាចកទោាបកកាទេចត បចត្តតទោ ទោឃ្យំ តាយ៍

“ឲត្តកមេចា”តិ ចត្តញ្ចាត្តា “ចត្តុត្តំ កិក្ខេច”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ កិក្ខេច, ចត្តុត្តំ អរិយរច្ចាតំ អរិយកាចកទាតំ រច្ចាតំ អតត្តុទោថាឆា អត្តញ្ញុទតត អប្បេដិចេឆា អប្បេដិចិញ្ញុទតត ឲចំ ត្តុយិតា កាទលោត មយេទ្យាច តុយ្យាកាញ្ចា ឌឹឃមដ្ឋាតំ ត្តុងំ រត្ដាចិតំ រត្ដាចតំ, ត្តុងំ រំរទិតំ រំរទលំ អទោហាឹតិ, កិក្ខេច, អដ្ឋ តឃិងំ តំ ត្តុងំ ចុក្ខំ អរិយរច្ចំ មឃា អត្តុត្តុត្តំ បដិចិត្តំ...បេ... តឃិងំ តំ ត្តុងំ ចុក្ខតិទោធកាយិតឹ បដិបកា អរិយរច្ចំ មឃា អត្តុត្តុត្តំ បដិចិត្តំ, មយ ភចតាល្យា វ្គត្ថិត្តា, ភចទេតត្តិ តាល្យា ឈឹលា, ត្តុងាតិ មយ បុតត្តុទេចា តត្វិ, ត្តុតិ ត្តុងំ “ចត្តុត្ត”ត្តិអាឌិកំ ភាគចា អចេចាច, រុកទោ ត្តុងំ “ចត្តុត្ត”ត្តិអាឌិកំ ចត្វា អចាបទំ ឲតំ “ចត្តុត្ត”ត្តិអាឌិកាចាចចតំ រត្វា អចេចាចាតិ យោខេត្វា កាចាឃញ្ចា តទេចច យោខេតា កាតដ្ឋា៍ ត្តុងំ “ចត្តុត្ត”ត្តិអាឌិកំ ចុត្តតមេត ទោឃ្យំ តាយ៍ (៥)

“ទ្ទបំ អតិច្ចំ...បេ... ចិញ្ញាណំ អតិច្ច”ត្តិ ត្តុងំ រុត្តំ ទោទេឃ្យ ទ្ទបិឌិឆេមូ ចាចកទោាបកកាទេចត បចត្តតទោ ទោឃ្យំ តាយ៍

ឲចំ “ទ្ទបំ អតិច្ច”ត្តិអាឌិតា បកាទេត ខាតំ ខាតទេត្តា ឲចំ “ទ្ទបំ អតិច្ច”ត្តិអាឌិតា បកាទេត បស្សំ បស្សទេត្តា អរិយរាចទោា អរិយស្ស ភកចទោ រាចទោា “ត្តុងំ ទ្ទបំ អតិច្ច”ត្តិ ទ្ទបំ បស្សតិ, “អយំ ទេចឆតា អតិច្ចា”តិ ទេចឆតំ បស្សតិ, “អយំ រញ្ញា អតិច្ចា”តិ រញ្ញំ បស្សតិ, “ត្តុមេ រដ្ឋារា អតិច្ចា”តិ រដ្ឋាទេ បស្សតិ, “ត្តុងំ ចិញ្ញាណំ អតិច្ច”ត្តិ ចិញ្ញាណំ បស្សតិ៍ ត្តុតិ ត្តុងំ រុត្តំ ទ្ទបិឌិបស្សទេត ទាទោល ចាចកទោាបកកាទេចត បចត្តតទោ ទាលំ តាយ៍

ទោរា “ទ្ទបំ អតិច្ច”ត្តិអាឌិតា បកាទេត បស្សទេត្តា អរិយរាចទោា ទ្ទទេបត ទ្ទបទាទេកត បរិច្ចុត្តិ...បេ... ចិញ្ញាណយ្យាចិញ្ញាណទាកយ្យា បរិច្ចុត្តឹតិ ចុក្ខុរា បរិច្ចុត្តឹតិ អហំ ចកាឃឹតិ យោខេតា៍ ត្តុងំ “ទោរា បរិច្ចុត្តឹ”តិអាឌិកំ រុត្តំ ទាទោល ច ទោទេឃ្យ ច ចាចកទោាបកកាទេចត បចត្តតទោ ទាលញ្ចា ទោឃ្យញ្ចា ទោហាតិ៍

រទេត្ត បញ្ចាក្ខត្តា បច្ចមេហិ រដ្ឋទិតត្វា រដ្ឋារា អាឌិអត្តចត្តកាចទោា, អតិច្ចត្តិកកាចទោា, តាចកាលិកកាចទោា ច លលបទិត្តកាចទោា អតិច្ចា ភចត្តិ៍ ត្តុងំ “រទេត្ត រដ្ឋារា អតិច្ចា”តិ រុត្តប្បេមេរចចតំ ចុត្តតមេត ទោឃ្យំ តាយ៍ ឃឆា ចិបស្សតាកទលកាទេល បញ្ញាឃ

ចិបស្សតាបញ្ញាយ បស្សតិ អនិច្ចតាទិកំ បស្សតិ។ ខ្ពង់ “ឃតា បញ្ញាយ បស្សតី”តិ ស្វុត្តប្បទេសចចតំ ទាកាំ តាយ។ អថ បស្សតព្វលោ ទុរព្វ បញ្ចាព្វតេ្ត ចិបស្សតោ តិន្ទិត្តតិ, តិន្ទិត្តតេ្តា បុក្កលោ ទុព្វាតិខាតតាតិចសេត ចត្តារិ សច្ចាតិ បដិចិន្តុតិ, ៤សោ ចត្វុសច្ចបដិចេតោ ចិសុទ្ធិយា ចិសុទ្ធគ្គាយ យកេ្កាតិ។ ខ្ពង់ “អថា”តិអាតិកំ ស្វុត្តប្បទេសចចតំ ទាលញ្ចា ទោឃ្យញ្ចា ហោតិ។

សោឈាតិ សោឈំ អាលបតិ។ សយឈា ឥាហិរកសយឈា ព្រោហ្វឈា ឌាតិព្រោហ្វឈា អតិច្ចេត ទ្វុបេត, ទុរក្ខេត ទ្វុបេត, ចិបរិឈាយផយេត ទ្វុបេត “អហំ បទេហិ សេឃ្យោ វុត្តយោ អសិ្ម”តិ ចា សយតុបស្សត្តិ, “អហំ បទេត សទិសោ សយាតោ អសិ្ម”តិ ចា សយតុបស្សត្តិ, “អហំ បទេតា ហិតោ លិយកោ អសិ្ម”តិ ចា សយតុបស្សត្តិ, ឃថាក្វតស្ស អងស្សតា អញ្ញ្រា ចឌ្ឈេត្វា អញ្ញំ កំ តាយ ការណំ សិឃា, ឃថាក្វតំ អងស្សតតោ តាច សយតុបស្សតស្ស អញ្ញំ ការណំ តត្ថិ, ឃថាក្វតំ អងស្សតយេច ការណត្តិ ចេទិតព្ពំ។ “អតិច្ចាយ ចេងតាឃា”តិអាតិស្វុបិ ខ្ពយិតា ទុត្តតយេត ទុត្តតឃាតុសាទេត ឃោឌតា កាតព្វា។ ខ្ពង់ “ឃេ ហិ កោឌី”តិអាតិកំ ស្វុត្តប្បទេសចចតំ ទោឃ្យំ តាយ។ “ឃេ ច ពោ កោឌី”តិអាតិកោ ស្វុក្កបេក្ខេ បត ទុត្តចិបរិឃាយេត ចេទិតេព្វា។ ខ្ពង់ “ឃេ ច ពោ”តិអាតិកំ ស្វុត្តប្បទេសចចតំ ទាកាំ តាយ។ ខ្ពង់ “ឃេ ហិ កោឌី”តិអាតិកំ ស្វុត្តំ ទាកាលោ ច ទោឃ្យេ ច អតេ្ថ ចាចកទោបកការេចត បចត្តតតោ ទាលញ្ចា ទោឃ្យញ្ចា ហោតិ។ (៩)

តាតាចិធំ ទាលញ្ចា ទោឃ្យញ្ចា សាសតបដ្ឋាតស្វុត្តំ អាចទិរេឃត តិន្ទ្ធរិតំ, អទេយត្តំ ច ទាតំ, “កាតយំ ងស្សត”ត្តិ បុន្ធិតព្ពត្តា “តត្ថ កាតយំ ងស្សត”ត្តិអាតិ ទុត្តំ។ តត្ថាតិ តេសុ លោកិឃាទីសុ អដ្ឋចីសតិចិធេសុ សាសតបដ្ឋាតេសុ សុទេ្តសុ កាតយំ ស្វុត្តំ ងស្សតិ តាយាតិ បុន្ធតិ។

១០៥។ កម្ពុីរបទេ្ញាត សព្ពញ្ញុតញ្ញុទេ្ធត ស្វុទេសិតាតិ សទេ្ខបចិត្ថរាទីហិ ពេហិ ពេហិ តយេហិ ស្វុដ្ឋុ ទេសិតាតិ អរិឃសច្ចាតិ ឃេ កាចិតកាចតា អរិឃបុក្កលោ បញ្ញាឲ្យការេសត ចិកាចយត្តិ, ពេ កាចិតកាចតា អរិឃបុក្កលោ ទេចទេ្ឈចក្កចត្តិទេ្ឈាទិបយាងដ្ឋាតំ អាកយ្ហុ ក្វុសំ បយត្តា កិញ្ចាបិ ហោត្តិ, តថាបិ ពេ កាចិតកាចតា អរិឃបុក្កលោ សោតាបត្តិមក្កញាណោត អភិសព្ពាទចិញ្ញាណស្ស តិទោធេត អដ្ឋយកចាទីសុ វុប្បជ្ជតារហាតំ តាយទ្វុបិតំ តិទុទ្ធត្តា អដ្ឋយព្វុត្តុចសេត អដ្ឋយំ កចំ ត អាតិយត្តីតិ ឃោឌតា។ ខ្ពង់ “ឃេ អរិឃសច្ចាតី”តិអាតិកំ ស្វុត្តំ ងស្សតេ បធយយក្កញាណោ ចាចកទោបកការេចត បចត្តតតោ ងស្សតំ តាយ។

តការច្ចាទេឥាហផិទេកទេលត្ថំ វុយ្ហាទព្ភត្តទេ បធចិឃំ អដ្ឋហត្ថងសហត្ថប្បយាណំ អាចាដំ ខណិត្វា តស្មិំ អាចាទេ វុស្សាបិតត្តា បធចិស្សិតោ បធចិតិស្សិតោ អទេ្តាបធចិតិស្សិតោ ខ្ពត្ថលីលោ សារងាទ្វុយឃោ ធម្ភ្មា ចត្យុត្ថិ ចត្វុហិ ទិសាហិ អាកទេតហិ ចាទេតហិ យហាចាទេតហិ អសយ្យកម្បិឃោ សយ្យកម្បិតុំ អសក្កុណោឃ្យោ សិឃា ឃថា, ឃោ សប្បុរិសោ អរិឃសច្ចាតិ អទេច្ច បស្សតិ, តំ សប្បុរិសំ សព្ពតិត្ថិយចាងចាទេតហិ អសយ្យកម្បិឃត្តា តទ្វុបយំ អហំ ចងាមីតិ ឃោឌតា។ ខ្ពង់ “ឃថិត្ថលីលោ”តិអាតិកំ ស្វុត្តំ ទុត្តតឃេត ងស្សតំ តាយ។

កិព្វទេច, ចត្វុហិ សោតាបត្តិឃទេ្កហិ សយត្តាកទេតា អរិឃសាចកោ អរិឃស្ស កាចទេតា សយ្ហុសម្ពុទ្ធស្ស សាចកោ អាចិក្ខិត្វុំ អាកង្ខយាទេតា ហុត្វា អត្តតាច សយយេច អត្តាតំ ព្យាកទេឃ្យ “ទេកា, យយ អត្ត អហំ ខ្ពងាតិ ឈីណតិរឃោ អយិព្យាឈីណតិរច្ឆាតឃោតិ អយិព្យាទេប…។ ទុព្វស្សត្តិ កាទិស្សាយី”តិ ព្យាកទេឃ្យ។ ចត្វុទេក្កសទ្វុបំ ងទេស្សតុំ “កាតទេយហិ ចត្វុហី”តិអាតិ ទុត្តំ។ ខ្ពង់ “ចត្វុហី”តិអាតិកំ ងស្សតំ តាយ។

តាតាបិទំ ឥស្សត៌ តិដ្ឋាទិតំ, "កតយា កាចតា"តិ បុដ្ឋិតព្ពត្តា "តត្វ កតយា កាចតា"តិអាទិ ចុត្តំ។

ពុឆ សាសតេ យស្ស អរិយសាចកស្ស អដ្ឋត្តំ កាយកតេច តិដ្ឋត្តាបកាត់ ឋូនយ្ហាកិយសំយោឌតាត់ បឌហតចសេត ច ពាហិទ្ធា ទ្វបិទ្វបកតេចស តិដ្ឋត្តាបកាត់ វ្ជូន្ឋយ្ហាកិយសំយោឌតាត់ បឌហតចសេត ច ពុត្រ្តិយាតិ សដ្ឋិត្រ្តិយាឌិតិ ពុត្រ្តិយាតិ សុកាចិតាតិ អរិយយក្កកាចតាចសេត សុដ្ឋ កាចិតាតិ កចត្តិ, កាចិតេតា កាចិតយតេក្កា ស ឥតេត្តា សេរា អរិយសាចតេកា ពុយំ លេកេញ្ញា បទំ លេកេញ្ញា តិព្ពិញ្ញុតិព្ពិញ្ញ្ញា បដិចិព្ពិញ្ញា កាលំ យតលាការល , កាលំកិរិយំ ចា កឌ្ឍតិ បតេ្វតីតិ យោឌតា។ អយំ "យស្សិត្រ្តិយាតី"តិអាឌិកា បិឡព្ព កាចតាយ ចាចកចាបកការេចត បចត្តតេតា កាចតា តាយ។

ឆយុបតាតិ ឈោតចិបស្សតាយក្កថលតិព្ពាតឆយុកោដ្ឋាសាតិ។ អតកិញ្ញា ឆយុបធំ អតកិញ្ញាសីសេត អធិកតឈោតចិបស្សតាយក្កតិព្ពាតឆយុបធំ កោដ្ឋាសំ។ ឲស តយោ សេសេសុបិ។ អយំ "ចត្តាទិយាតី"តិអាឌិកា បិឡព្ព ចុត្តតយេត កាចតា តាយ។ (សិ)

ឥេចបុត្ត លិតេ្តត្តា បុក្កលេ បញ្ញា ឋូនយ្ហាកិយសំយោឌតាតិ ហេដ្ឋា យក្កត្តយេត លិតេ្ត លិតេ្តយ្យ, បឌហតេ្តា បុក្កលេ បញ្ញា វ្ជូន្ឋយ្ហាកិយសំយោឌតាតិ អទហត្តយតេក្កត ឌេហ បឌហេយ្យ, កាចយតេ្តា បុក្កលេ បញ្ញា សដ្ឋិត្រ្តិយាឌិតិ ច វ្ជុត្តទិ កាចយេ កាចេយ្យ។
បញ្ញាសក្កាតិកោ ទាកសក្កចោសសក្កយោហសក្កយាតសក្កឌិដ្ឋិសក្កាតិកោ កិល្លុ ឋូឈតិលេ្លាតិ
កាយោឈកចោឈឌិដ្ឋោឈអចិខ្ញោឈតិលេ្លាតិ ចុច្ចតិ កឌិយតីតិ យោឌតា។ "បញ្ញា លិតេ្ត បញ្ញា ឌេហ"តិ ពុធំ ចចត់ ឥស្សត៌ តាយ។
"បញ្ញា ចុត្តទិ...បេ... ចុច្ចតី"តិ អយំ បិឡព្ព កាចតា តាយ។ ពុធំ "បញ្ញា"តិអាឌិកំ សុត្តំ ឥស្សតញ្ញា កាចតា ច ហោតិ។

"តីលិយាតិ, កិល្លុចេ"តិអាឌីសុ យោឌតា បិកដិ។ (ប៊)

១១៩។ "សព្ពបិបស្ស អកណំ...បេ... ញុដ្ឋាត សាសត"ត្តិ ពុធំ សុត្តំ សយ្យាសព្ពដ្ឋស្ស ចចតកាចតេតា សកចចត់ តាយ។ អតេ្វា ហេដ្ឋា ចុតេ្តាច។

កិល្លុចេ, ឆាលស្ស ឆាលលក្ខណាតិ ឆាទ៍លិបលក្ខណការណាតិ ឆាលតិយិត្តាតិ "អយំ ឆាលេ"តិ កហណការណាតិ ឆាលិបតាតាតិ ឆាលស្ស អបតាតាតិ បេរាណាតិ ចិទ្បហាតិ កយុាតិ យេហិ ឆាលលក្ខណាឌិហិ ឆាលំ "ឆាលេ"តិ បេទ បណ្ឌិតា សញ្ជាតត្តិ, ពុយាតិ ឆាលលក្ខណាតិ យឃា ចុច្ចយាតាតិ តីលិ។ កតយាតិ តីលិ? កិល្លុចេ, ឆាលេ ចុច្ចិត្តិតចិត្តិ ច ចុច្ចិត្តិតំ អកិញ្ញាញ្ញាបិឥយិដ្ឋាឥស្សត៌ ចិត្តិ ច ហោតិ, ចុញ្ញាសិតកាសិ ចុញ្ញាសិតំ យុសាចាឥាធិ កាសិ ច ហោតិ។ ចុក្កដកយុកាទិ ច ចុក្កដំ បិលាតិបិតាឌិកយុំ កាទិ ច ហោតិ។ កិល្លុចេ, ឆាលស្ស...បេ... ឆាលិបតាតាតិ ពុយិតា យឃា ចុត្តាតិ តីលិ តេតា កចត្តិ។ សុក្កបតេ្លា បត ចុត្តចិបទិយាតេយេត ចេឌិតតេ្ពា។ ពុធំ "តីលិយាតិ កិល្លុចេ"តិអាឌិកំ ចចត់ សយ្យាសព្ពដ្ឋស្ស ចចតកាចតេតា សកចចត់ តាយ។

បឆចឹងរយា ចិត្តទោ ងទេ្លាទេឆា តាយ តត្ថិ៍ បិធំ ចុដ្ឋិ ខ្ញុកំ អាកុរឃា លិកិ កាណ្យាតឹតិ បិតារលិ, បិតារលត ងរយា បិតាលងរយា តិរត្ថា ត ចិឌ្ឍតិ៍ រយទុងរយា ខ្លុត្តទោ តត្ថិ, ចក្កចត្តិងឌិរងា រមិទិរងា តត្ថិតិ ឃោះតា៍ ព្វាជំ "បឆចឹងរយា"តិអាជិកំ ចចត់ បទស្ស ខេចស្ស ចចតកាចទោ បរចចត់ រហាតិ៍

"ខេចាត់ ព្វាត្ថ, តច ងុកាងិទោត ដរយោ រហាតឹ"តិ ចត្វា "ចបេដិត្តិ, តច ងុកាងិទោត ដរយោ រហាត្យ"តិ ចត្វា "ចបេដិត្តិ, ត្វំ កាធំ កលា កលាហឹ"តិ អរចាច៍ កិល្លេច, អឆ ទោ អងុទិរត្ថា ចបេដិត្តិ ព្វាយំ ចុច្ចយាត់ កាធំ អកាងិ "ទោ បដិរងឆទោ តោ ចេ អស្ស តោ ចេ កចេយ្យ , ឲចំ ងតិ ឆាលិ កិរយ្យា បក្សេ្លយ្យ៉ុ, តង្វា ឌឹទេ បល្លិទោ កុរងត ដរេ្លត ឆាលំ តិរងឆរយ"តិ៍

កាចាឃ, កិល្លេច, អងុទិរត្ថត ចបេដិត្តិតា កាងិតាឃ អងុទា អតុរយាដ៏ងុ, ខេចា ត្យហ៊ឹអរហេង៉ុ៍ កិល្លេច, អឆ ទោ អងុទិរត្ថា ចបេដិត្តិ ខេចាត់ ព្វាត្ថ ងក្កិ ឲតំ ចចត់ អរចាច "ខេចាតយិត្ថ, ត្វំ កាធំ កលា កលាហឹ"តិ ឲតំ ចចត់ អរចាច៍ កិល្លេច, អឆ ទោ ខេចាតយិរត្ថា ងរក្កា ព្វាយំ កាធំ អកាងិ "ឆាលស្ស បដិរងឆត់ បទំ បច្ចត្តិកំ ងក្កបិតំ ឆាត្វា ងទោ ងតិយា រយា បល្លិទោ រកាឆទោ ខ្លុបងយុតិ, តស្ស បល្លិតស្ស ឲតខេច ខ្លុបងយំ ចទត្តិ អហំ យរខ្លា"តិ៍

កាចាឃ, កិល្លេច, ខេចាតយិរត្ថត ងរក្កត កាងិតាឃ ខេចា អតុរយាដ៏ងុ, អងុទា ត្យហ៊ឹអរហេង៉ុ៍ កិល្លេច, អឆ ទោ ខេចាតយិរត្ថា ងរក្កា អងុទិត្ថំ ចបេដិត្តិ ឲតំ ចចត់ អរចាច "ចបេដិត្តិ, ត្វំ កាធំ កលាហឹ"តិ ឲតំ ចចត់ អរចាច៍ កិល្លេច, អឆ ទោ អងុទិរត្ថា ចបេដិត្តិ ព្វាយំ កាធំ អកាងិ "ចាងច ឃដា តិតិក្លតិ, តដា តំ តិតិក្លត្តំ បុក្កលំ ឆាលិ "អឃំ រយ កឃា តិតិក្លតី"តិ យឌ្ឍាតិ, តិតិក្លាឃ ឲតខេច ចឌ្ឍ អហំ បស្សាយិ៍ ចាងច រកាករលា បលិឃិត់ កចំ អឌ្ឍាត្វទតិ ព្វាច, ឲចំ ទុរយុឆា លយត្ថ កិរយ្យា អឌ្ឍាទុហតិ អឌ្ឍាត្វទតិ៍

កាចាឃ, កិល្លេច, អងុទិរត្ថត ចបេដិត្តិតា កាងិតាឃ អងុទា អតុរយាដ៏ងុ, ខេចា ត្យហ៊ឹអរហេង៉ុ៍ ឌាឃយារត ច រកាឃុទ្ធេ បឆយំ ខ្ញុរឃច រកាលា ឃុឌ្ឍត្តិ, រកាករលា បត ឃាច ឲទោ រការលា ត បលិឃតិ, តាច ព្វរលិរកាទត្តាច តិដ្ឋតិ៍ ឃដា ច ឲទោ រការលា បលិឃតិ , តដា ងទ្ធា រការលា តំ បលិឃិត់ កចំ កិរយ្យា អឌ្ឍាត្វទតិតិ រកាឃុទ្ធងកាចា ចេជិតទ្ធា៍ "អឆ ទោ"តិអាជីត់ ឃោះតត្វា បិករដា៍

ចបេដិត្តិ, ឃោ បុក្ករលិ តិតិក្លតិ, តំ លយត្ថ បុក្កលំ "អឃំ រយ កឃា តិតិក្លតី"តិ កាយំ យឌ្ឍាត្យ ចា, យា យឌ្ឍាត្យ ចា, តំ យឌ្ឍាត់ តិបត្យលរយច៍ អត្វា ងឌត្វបរយា កចត្តិ៍ លត្យា លត្តិទោ កិរយ្យា ងឌទត្វ តាយ ត ចិឌ្ឍតិ៍

ឃោ ឆាលចា ងទោ្តា ទុឌ្ឍាលស្ស ហរច តិតិក្លតីតិ តស្ស ឆាលចត្តស្ស តំ តិតិក្លត់ បទយំ លត្តិត្តិ ងប្យុទិងា អាហុ, ទុឌ្ឍារលិ តិត្ថំ លយតិ ឲច៍

ឃស្ស ឆាលស្ស ឆាលឆាលំ អត្វិ, តស្ស ឆាលស្ស ឆាលឆាលំ "អឆាល"ត្តិ ងប្យុទិងា អាហុ, ឃស្ស ឌយុក្យត្តស្ស ឃំ ឆាលំ អត្វិ, តស្ស ឌយុក្យត្តស្ស

តស្ស ពលស្ស បដិវត្តា បដិប្ផរិត្វា វត្តា ន វិន្ទតិ។

ចេបធិត្តិ, យោ បុគ្គលោ ពុទ្ធំ បឋមំ កញ្ញត្តស្ស បដិកញ្ញុតិ, សោ បដិកញ្ញុតេត្តា បុគ្គលោ តេន បដិកញ្ញុតេន តស្ស បឋមំ កញ្ញត្តស្ស បាបបុគ្គលស្ស បាបបុគ្គលតោ បាបិយោ ឯវ បាបតរោ ហីនតរោ ឯវ ករេច។

ចេបធិត្តិ, យោ សប្បុរិសោ សតោ សតិមា បរំ សក្កបិតំ ញាត្វា បឋមំ កញ្ញត្តស្ស អប្បដិកញ្ញុតត្តាវ ករេច, សោ សប្បុរិសោ ធម្មំ សង្កាមំ ហេតិ នាម, អត្តនោ ច បរស្ស ច ហិតំ អត្ថំ ចរតិ នាម។

អត្តនោ ច បរស្ស ច តិកិច្ឆត្ថានំ ហិតំ គោរវំ ឧបសមេតិ, យេ ជនា វម្មស្ស លក្ខិវម្មស្ស អនត្ថំ, វត្ថុសច្ចវម្មំ វា អគោចរា ករោន្តិ, តេ ជនា លមន្តិ សប្បុរិសំ "អយំ ពាលោ"តិ មញ្ញន្តិ, តេនំ អគោចរានំ ជនានំ តំ មញ្ញនំ និប្ផលន្តិ។

កាវាសុ, កិល្លេច, វេចានមិវិត្តន សក្កន ការិតាសុ វេចា អនុមោទិសុ, អសុរា តុល្យំអវហសុន្តិ យោជនា។ ឯត្ថ "កិមេយ្យា ពាលោ"តិអាទិកំ ចនំ សក្កចេបធិត្តិំ ចនការណតោ បរចនំ នាម។ (៥)

១០ល៉ិ។ បត្តំ ឯតរហិ អនិកតំ យញ្ញា កាមូបការណំ, អាយតិំ បត្តព្ពំ អនិកតំ យញ្ញា កាមូបការណំ អត្ថិ, ឯតំ ឧភយំ វេជានុកិច្ចំ រាការជានិកិច្ចំ ញាតិ អាតុរស្ស អាតុរានំវេមច បុគ្គលានំ សត្តិកេ អនុសិក្ខតោ អនុសិក្ខិតស្ស សិក្ខាសារា ហុត្វា ឧបដ្ឋហន្តិ, សីលំ ចតំ ជីវិតំ ព្រហ្មចរិយំ ញ្ញាមេ សិក្ខាសារា ហុត្វា ឧបដ្ឋហន្តីតិ យេ ឧបដ្ឋានសារា បុគ្គលា សារតោ គហេត្វា ឋិតា។ ឯត្ថ សីលំ នាម "ន ករោមិ"តិ វិរមណំ។ ចតំ នាម គោជនកិច្ចករណាទិ។ ជីវិតំ នាម អាជីវោ។ ព្រហ្មចរិយំ នាម មេថុនវិរតិវិសេសករោចា វេទិតព្វា។ តេនំ ឧបដ្ឋានសារានំ បុគ្គលានំ អយំ ចារោ ឯកោ បឋមោ អន្តោ លាមកោ។ យេ ច បុគ្គលា "កាមេសុ ទោសោ នត្ថិ"តិ ឯវំវាទិនោ ឯវំទិដ្ឋិនោ ហុត្វា ឋិតា, តេនំ បុគ្គលានំ អយំ ចារោ ឯកោ ទុតិយោ អន្តោ លាមកោ។ ញ្ញាវេច្ចតេ ឧភោ អន្តា អត្តវានា បុគ្គលា កដសិវឌ្ឍា កដសិយោ ទិដ្ឋិ វឌ្ឍន្តិ។ ឯតេ ឧភោ អន្តេ អត្តកិលមថានុយោគេ កាមសុខល្លិកានុយោគេ ឯកេ បុគ្គលា អនភិញ្ញាយ ឱលីយន្តិ, ឯកេ បុគ្គលា អតិធាវន្តីតិ យោជនា។ ញ្ញាដំ "យញ្ញា បត្ត"ន្តិអាទិកំ វចនំ បរេសំ បុគ្គលានំ វចនការណតោ បរវចនំ នាម។

យេ ច សម្មាទិដ្ឋិបុគ្គលា តេ ឧភោ អន្តេ អត្តកិលមថានុយោគកាមសុខល្លិកានុយោគេ អភិញ្ញាយ តត្រ ច អន្តេ ន អហេសុំ។ តេន ច អភិជាននេន តេ ឧភោ អន្តេ ន អមញ្ញិំសុ, តេនំ សម្មាទិដ្ឋិបុគ្គលានំ វដ្ដំ ទិដ្ឋិធំ វដ្ដំ បញ្ញាបនាយ នត្ថិ។ ញ្ញាតិ ឯវំ ញ្ញាដំ "យេ ច"តិអាទិកំ វចនំ សកវចនតោ វចនការណតោ សកវចនំ នាម។ អយំ ឧភានោ "យញ្ញា បត្តំ...បេ... បញ្ញាបនាយា"តិ អយំ ឧភានោ ទុត្តនយេន សកវចនញ្ញា បរវចនញ្ញា ហោតិ។

បរេសនំ នាម គោរសោ គោរសស្សេវ រាជា ករោន្តោ ឯតំ "ញ្ញាធ មយំ...បេ... តេនំ បិយោ អត្តា"តិ វចនំ អវោច។ ករន្តោ, ញ្ញាធ

ຣເຫາຄຕສ຺ສ ປຏິສລ຺ລີນສ຺ສ ມຍ຺ຫາມມ ເຈຕເສາ ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ເອວໍ ປຣິວິຕເກ຺ກາ ອຸທປາທິ, ເກສໍ ສຕ຺ຕານໍ ອຕ຺ຕາ ປິເຍາ ນຸ ເຂາ, ເກສໍ ສຕ຺ຕານໍ ອຕ຺ຕາ ອປ຺ປິເຍາ ນຸ ເຂາ ອິຕິ ເອວໍ ປຣິວິຕກ຺ກໍ ອຸທປາທິ. ຠເນ຺ຕ, ຕສ຺ສ ມຍ຺ເຫວໍ ປຣິວິຕກ຺ກໍ ອເຫາສິ, ເຍ ຈ ເກຈິ ສຕ຺ຕາ ກາເຍນ ທຸຈ຺ຈຣິຕໍ ຈຣນ຺ຕິ ເຂາ...ເປ... ມນສາ ທຸຈ຺ຈຣິຕໍ ຈຣນ຺ຕິ ເຂາ, ເຕສໍ ສຕ຺ຕານໍ ອຕ຺ຕາ ອປ຺ປິເຍາ ເຂາ. ເຕ ທຸຈ຺ຈຣິຕໍ ຈຣນ຺ຕາ ສຕ຺ຕາ "ເນາ ອຕ຺ຕາ ປິເຍາ"ຕິ ເອວໍ ກິຍ຺ຈາປິ ວເທຍ຺ຍຸໍ, ອຖ ເຂາ ເຕສໍ ທຸຈ຺ຈຣິຕໍ ຈຣນ຺ຕານໍ ສຕ຺ຕານໍ ອຕ຺ຕາ ອປ຺ປິເຍາວ. ຕໍ ກິສ຺ສ ເຫຕຸ? ອປ຺ປິເຍາ ອປ຺ປິຍສ຺ສ ອຕ຺ຖາຍ ຍໍ ທຸຈ຺ຈຣິຕໍ ກເຣຍ຺ຍ, ຕໍ ທຸຈ຺ຈຣິຕໍ ເຕ ທຸຈ຺ຈຣິຕໍ ຈຣນ຺ຕາ ສຕ຺ຕາ ອຕ຺ຕນາວ ສຍເມວ ອຕ຺ຕເນາ ອຕ຺ຖາຍ ຫິ ຍສ຺ມາ ກເຣານ຺ຕິ, ຕສ຺ມາ ເຕສໍ ທຸຈ຺ຈຣິຕໍ ຈຣນ຺ຕານໍ ສຕ຺ຕານໍ ອຕ຺ຕາ ອປ຺ປິເຍາວາຕິ ເອວໍ ປຣິວິຕກ຺ກໍ ອເຫາສິ.

ຠເນ຺ຕ, ເຍ ຈ ເກຈິ ສຕ຺ຕາ ກາເຍນ ສຸຈຣິຕໍ ຈຣນ຺ຕິ ເຂາ...ເປ... ມນສາ ສຸຈຣິຕໍ ຈຣນ຺ຕິ ເຂາ, ເຕສໍ ສຸຈຣິຕໍ ຈຣນ຺ຕານໍ ສຕ຺ຕານໍ ອຕ຺ຕາ ປິເຍາ ເຂາ, ເຕ ສຸຈຣິຕໍ ຈຣນ຺ຕາ ສຕ຺ຕາ "ເນາ ອຕ຺ຕາ ອປ຺ປິເຍາ"ຕິ ເອວໍ ກິຍ຺ຈາປິ ວເທຍ຺ຍຸໍ, ອຖ ເຂາ ເຕສໍ ສຸຈຣິຕໍ ຈຣນ຺ຕານໍ ສຕ຺ຕານໍ ອຕ຺ຕາ ປິເຍາວ. ຕໍ ກິສ຺ສ ເຫຕຸ? ປິເຍາ ປິຍສ຺ສ ອຕ຺ຖາຍ ຍໍ ສຸຈຣິຕໍ ກເຣຍ຺ຍ, ຕໍ ສຸຈຣິຕໍ ເຕ ສຸຈຣິຕໍ ຈຣນ຺ຕາ ສຕ຺ຕາ ອຕ຺ຕນາວ ສຍເມວ ອຕ຺ຕເນາ ອຕ຺ຖາຍ ຫິ ຍສ຺ມາ ກເຣານ຺ຕິ, ຕສ຺ມາ ເຕສໍ ສຸຈຣິຕໍ ຈຣນ຺ຕານໍ ສຕ຺ຕານໍ ອຕ຺ຕາ ປິເຍາວາຕິ ເອວໍ ປຣິວິຕກ຺ກໍ ອເຫາສິ. ເອວໍ ວຈນໍ ອເວາຈາຕິ ເຍາຊນາ.

"ເອວເມຕໍ ມຫາຣາຊາ"ຕິ ວຈນໍ ປທໍ ວຕ຺ວາ "ເຍ ຫິ ເກຈິ"ຕິອາທິເກ ຠຄວເຕາ ທມ຺ມເທສເນປິ ເຍາຊນາ ຕເຖວ ກາຕພ຺ພາ.

ກາຣຓໍ ປນ ເຍາ ປຓ຺ທິເຕາ ອຕ຺ຕານໍ "ປິຍ"ນ຺ຕິ ເຈ ຊຎ຺ຎາ, ເອວໍ ສຕິ ເສາ ປຓ຺ທິເຕາ ນໍ ອຕ຺ຕານໍ ປາເປນ ກມ຺ເມນ ນ ສໍຍຸເຊ ນ ສໍເຍາເຊຍ຺ຍ, ຕໍ ວຈນໍ ຫິ ສພ຺ພໍ ປິຍໍ ອຕ຺ຕານໍ ສຸລຠໍ ນ ເຫາຕິ, ທຸກ຺ກຏກາຣິນາ ສຸຂໍ ສຸລຠໍ ນ ເຫາຕິ.

ອນ຺ຕເກນ ມຈ຺ຈຸນາ ອທິປນ຺ນສ຺ສ ມານຸສໍ ກຕໍ ຊຫເຕາ ປຊຫຕ຺ຕສ຺ສ ຕສ຺ສ ມຣຓມຸເຂ ຐິຕສ຺ສ ສຕ຺ຕສ຺ສ ກິໍ ສກໍ ເຫາຕິ, ມຣຓມຸເຂ ຐິເຕາ ເສາ ສເຕ຺ຕາ ກິໍ ອາທາຍ ປຣເລາກໍ ຄຈ຺ຉຕິ, ຉາຍາ ຄຈ຺ຉນ຺ຕໍ ສຕ຺ຕໍ ອນປາຍິນີ ວິຍ, ເອວໍ ອສ຺ສ ປຣເລາກຄຕສ຺ສ ສຕ຺ຕສ຺ສ ກິໍ ອນຸຄໍ ເຫາຕິ.

ອິຕິ ຠຄວາ ເອວໍ ປຸຈ຺ຉຕິ, ປຸຈ຺ຉິຕ຺ວາ "ອຸເພາ"ຕິອາທິນາ ວິສ຺ສຊ຺ຊນວຈນໍ ອາຫ. ຕຕ຺ຖ ເລາເກ ເຍາ ມເຈ຺ຈາ ຍໍ ປຸຎ຺ຎຎ຺ຈ ຍໍ ປາປຎ຺ຈ ອຸເພາ ກເຍ຺ຍ ກຸຣຸເຕ ກເຣາຕິ, ຕສ຺ສ ປຣເລາກຄຕສ຺ສ ມຈ຺ຈສ຺ສ ຕໍ ປຸຎ຺ຎປາປທ຺ວຍໍ ສກໍ ເຫາຕິ. ປຣເລາກໍ ຄເຕາ ມເຈ຺ຈາ ຕໍຈ ປຸຎ຺ຎປາປທ຺ວຍໍ ອາທາຍ ປຣເລາກໍ ຄຈ຺ຉຕິ, ຉາຍາ ຄຈ຺ຉນ຺ຕໍ ສຕ຺ຕໍ ອນປາຍິນີ ວິຍ, ເອວໍ ອສ຺ສ ປຣເລາກຄຕສ຺ສ ມຈ຺ຈສ຺ສ ຕໍຈ ປຸຎ຺ຎປາປທ຺ວຍໍ ອນຸຄໍ ເຫາຕິ.

ຕສ຺ມາ ປຓ຺ທິເຕາ ສມ຺ປຣາຍິກໍ ສມ຺ປຣາເຍ ຜລນິພ຺ພຕ຺ຕາປກໍ ກລ຺ຍາຓໍ ນິຈຍໍ ນິຈຍເນ຺ຕາ ຫຸຕ຺ວາ ກເຣຍ຺ຍ. ປາຓີນໍ ປຣເລາກສ຺ມິໍ ປຸຎ຺ຎານິ ປຕິຏ຺ຐາ ເຫານ຺ຕິ, ອິຕິ ຠຄວາ ອາຫາຕິ ເຍາຊນາ ກາຕພ຺ພາ. ເອຕ຺ຖ "ຣາຊາ ປເສນທີ"ຕິອາທິກໍ ສຸຕ຺ຕໍ ເກາສລຣເຎ຺ຎາ ວຈນຠາວເຕາ ປຣວຈນໍ ເຫາຕິ. "ເອວເມຕໍ, ມຫາຣາຊ, ເອວເມຕໍ ມຫາຣາຊາ"ຕິອາທິກາ ອນຸຄີຕິ ຠຄວເຕາ ວຈນຠາວເຕາ ສກວຈນໍ ເຫາຕິ. ເອຕ຺ຖ ທ຺ວຍໍ ວຈນໍ ສກວຈນຎ຺ຈ ປຣວຈນຎ຺ຈ ເຫາຕິ. (໑໐)

១០ប៉ៈ បខេញ្ញាបុន្តិខេត ព្ពាក់ ទុក្ខបន្ធ័ អភិខេញ្ញាឃ្យំ, ព្ពាក់ បមុទយបន្ធ័ បហាតព្ពំ, ព្ពាក់ មក្គបន្ធ័ ភាខេចតព្ពំ, ព្ពាក់ និខេរាធបន្ធ័, ឋល់ ចា បន្ធិកាតព្ពំ, ព្ពខេម ក្សលាក្សលា ធម្មា ឧចំ ក្សលាក្សលភាខេចត កហិតា អតចជ្ជបាចជ្ជភាខេចត ចា កហិតា ឃុលចិបិកទុក្ខចិបិកភាខេចត ចា កហិតា, ព្ពាក់ ព្ពុដ្ឋចិបិក់ ព្ពាក់ អតិដ្ឋចិបិក់ ឋល់ តិព្ពាព្ពុទ័យតិ ឧចំកហិតាត់ ខេតសំ ក្សលាក្សលធម្មាត់ អយំ ចុឌ្ឍិ អខេត្ថា, អយំ ហាតិ អខេត្ថាតិៈ ព្ពុតិ ព្ពាក់ “បខេញ្ញាបុន្តិខេត”តិអាទិក់ ឃុត្តំ ចិឃ្សជ្ជតីខេយ អខេត្ថ ចាធកខាបកភាខេចត បចត្តភខេតា ចិឃ្សជ្ជតីយំ តាយៈ

“ វ្តឡអាខេរា ញុខេទ្ធ ករចា”តិ ព្ពុមិតា បខេឆត ញុទ័ទ្ធាឡអារតំ ឧក់ខេបខេតច ឧកខេកាដ្ឋខេបខេតច តិឌ្ឌិខេបៈ “ វ្ទាក្លាខេតា ធខេម្មា”តិ ព្ពុមិតា បខេឆត ធម្មវ្ទាក្លាតតំ ឧក់ខេបខេតច ឧកខេកាដ្ឋខេបខេតច តិឌ្ឌិខេបៈ “ ឃុប្បដិបខេន្នា បខេឃ្ឈា”តិ ព្ពុមិតា បខេឆត បឃ្ឈឃុប្បដិបត្តិ ឧក់ខេបខេតច ឧកខេកាដ្ឋខេបខេតច តិឌ្ឌិខេប “ បខេព្ពា បង្ខារា អតិច្ចា”តិ ព្ពុមិតា បខេឆត បង្ខារាតិច្ចតំ ឧក់ខេបខេតច តិឌ្ឌិខេបៈ “ បខេព្ពា បង្ខារា ទុក្ខា”តិ ព្ពុមិតា បខេឆត បង្ខារទុក្ខតំ ឧក់ខេបខេតច តិឌ្ឌិខេបៈ “ បខេព្ពា ធម្មា អតត្តា”តិ ព្ពុមិតា បខេឆត ធម្មាតត្តតំ ឧក់ខេបខេតច តិឌ្ឌិខេបៈ “ បខេព្ពា បង្ខារា អតត្តា”តិ អចត្វា “ បខេព្ពា ធម្មា អតត្តា”តិ ចុខេត្តត ព្ពុមិតា បខេឆត បង្ខារខេហិ អញ្ញំ យំ ចា បត មក្គផលតិខេរាធបមាបត្តិធម្មជាតំ អត្ថិ, តំ មក្គផលតិខេរាធបមាបត្តិធម្មជាតម្បិ ឧចំជាតិយំ ឧចំ ឧក់បញ្ញាករហីយត្តិ មក្គផលតិខេរាធបមាបត្តិធម្មជាតឃ្សាបិ អតត្តតំ ឧក់ខេបខេតច តិឌ្ឌិខេបតិ ខេឃាជតាៈ ព្ពាក់ “ វ្តឡអាខេរា”តិអាទិក់ ឃុត្តំ ចិឃ្សជ្ជតីខេយ ញុទ័ទ្ធាឡអារតាទិខេក ចាធកខាបកភាខេចត បចត្តភខេតា ចិឃ្សជ្ជតីយំ តាយៈ

តខេធម្មបារធិ អាកន្លខេតា ខេត ករចខេតា យតបា បព្ពញ្ញុតញ្ញាណបហិតាទិយតបា ចិចិត្តិតំ ខេតាឃ្យធម្មំ ខេឆចា យត្សឃ្សា បខេព្ពា បរិហិខេតា ត ជញ្ញា ត ជាខេតឃ្យំៈ បត្តិ អខេរហំ បមាឌិ តិខេបចខេតា ខេត ករចខេតា យតបា ចិចិត្តិតា កបិណាបិ បខេព្ពា បរិហិខេតា ត ជញ្ញា ត ជាខេតឃ្យំៈ កបិណាបិ ចា កបិណារម្មណាយ បញ្ញាយបិ ត ជញ្ញា ត ជាខេតឃ្យំៈ កបិណាបិតិ ឧត្ថ ច “ កបិណាយបិ”តិ ចត្តខេព្ពាបិ យ-ការ ខេលាបចខេបត “ កបិណាបិ”តិ ចុត្តំៈ អឆ ចា “ យំ អាកន្លតិ យំ អាកន្លត់ កខេរាតិ, តំ អាកន្លត់ កិ កតយ”ត្តិ បុន្ធិតំ បញ្ញាអខេញ្ញាសំ អចិបយត្តា អចិឃ្សជ្ជតីយំ ខេហាតីតិ ខេឃាជតាៈ ព្ពាក់ “ អាកន្លខេតា”តិអាទិក់ ឃុត្តំ អចិឃ្សជ្ជតីខេយ ចិបខេយ ចាធកខាបកភាខេចត បចត្តភខេតា អចិឃ្សជ្ជតីយំ តាយៈ

ករចា ឃីលក្លខេន្ធ ឃីលក្លន្ធខេហតុ ឧត្តខេកា ឧតបរិយាខេណា, ករចា បមាធិក្លខេន្ធ បមាធិក្លន្ធខេហតុ ឧត្តខេកា ឧតបរិយាខេណា, ករចា បញ្ញាក្លខេន្ធ បញ្ញាក្លន្ធខេហតុ ឧត្តខេកា ឧតបរិយាខេណា, ករចា ចិមុត្តិក្លខេន្ធ ចិមុត្តិក្លន្ធខេហតុ ឧត្តខេកា ឧតបរិយាខេណា, ករចា ចិមុត្តិញាណទស្សតក្លខេន្ធ ចិមុត្តិញាណទស្សតក្លន្ធខេហតុ ឧត្តខេកា ឧតបរិយាខេណា, ករចា ព្ពុទ្ធិយាយំ កាយចចីបមាចារខេរ កាយចចីបមាចារខេហតុ ឧត្តខេកា ឧតបរិយាខេណា, ករចា បភាខេច អាត្សភាចខេហតុ ឧត្តខេកា ឧតបរិយាខេណា, ករចា ហិខេតបិតាយំ ខេមត្តាខេហតុ ឧត្តខេកា ឧតបរិយាខេណា, ករចា ករុណាយំ ករុណាខេហតុ ឧត្តខេកា ឧតបរិយាខេណា, ករចា ព្ពុទ្ធិយំ ព្ពុទ្ធិចិធខេហតុ ឧត្តខេកា ឧតបរិយាខេណាតិ អចិឃ្សជ្ជតីខេយាតិ ខេឃាជតាៈ ព្ពាក់ “ ឧត្តខេកា”តិអាទិក់ ឃុត្តំ អចិឃ្សជ្ជតីខេយ ចិបខេយ ចាធកខាបកភាខេចត បចត្តភខេតា អចិឃ្សជ្ជតីយំ តាយៈ

កិញ្ចេច, អវេហតោ នមោនមុទ្ធស្ស តឆាគតស្ស ទេវិនេព ដូប្បាទោ ដូប្បាទហេតុ ពិញ្ញុំ ទតភាគំ ដូប្បាទោ នមុក្កចតិ, អាឃតិ ព្យុទ្ធទតស្ស ដូប្បាទោ នមុក្កចតិ, ឲគស្ស ព្យុទ្ធទតស្ស ឆទយាគក្កុលោគ ហិ អញ្ញាស្ស ព្យុទ្ធទតស្ស អគុប្បជ្ជគតោ អាឃតិត្តិ ចុត្តំ, ឆមុទតស្ស ដូប្បាទោ នមុក្កចតិ, នឈ្ឈុទតស្ស ដូប្បាទោ នមុក្កចតីតិ ពីលិ ទតភាគិ៓ “តាគិ ពីលិ ទតភាគិ ក្យុលតោ កិបយាលាគី”តិ បុច្ឆិតេ នតិ តាគិ ពីលិ ទតភាគិ ក្យុលតោ ឲតបទិយាលាគីតិ គ ចិស្សជ្ជិតព្ពាគីតិ ឃោជគា៓ ព្ពុធំ “តឆាគតស្សា”តិអាឌីកំ ឃុត្តំ អចិស្សជ្ជគីយេ ចិនយេ ចាឆកគោបកកាចេគ បចត្តគតោ អចិស្សជ្ជគីយំ គាយ៓

ព្យុទ្ធចិនយោ បុក្កុលបទោ បុក្កុលបឆាគោ បទោញ្ញា អចិស្សជ្ជគីយោ, ព្យុទ្ធចិនឃាច បុក្កុលបទោបទញ្ញុតា អចិស្សជ្ជគីយា៓ កិញ្ចេច, អចិជ្ជាគីចទលាគំ នត្តាគំ បុព្ពា កោដិ គ បញ្ញាឃតិ តល្យានំឃោជគាគំ, នកិ គិទយំ នត្ថាចតំ និននទតំ នត្តាគំ, នកិ ពិទច្ឆាគឃោគិ នត្ថាចតំ និននទតំ នត្តាគំ, នកិ បេត្តិចិនយំ នត្ថាចតំ និននទតំ នត្តាគំ, នកិ អឃុទឃោគិ នត្ថាចតំ និននទតំ នត្តាគំ, នកិ ឆេច នត្ថាចតំ និននទតំ នត្តាគំ, នកិ យគុស្ស នត្ថាចតំ និននទតំ នត្តាគំ បុព្ពា កោដិ គ បញ្ញាឃតិ គ ឌិស្សតិ គ ដូបលព្ភតីតិ៓ “នា បុព្ពា កោដិ កតយា”តិ កោគចិ កតំ បុច្ឆគំ អចិស្សជ្ជគីយំ និនាទស្ស បុព្ពកោដិឃា អកាចតោ អចិស្សជ្ជគីយំ ហោតិ៓ “គ បញ្ញាឃតី”តិ ឆេនគា នាចកាគំ ចាលាចេកល្លេគ កតា, គ អត្តគា ចាលាចេកល្លេគ៓ “គ បញ្ញាឃតី”តិ ឆេនគា អត្តគា ឆេច នាចកាគញ្ច ចាលាចេកល្លេគ កាតព្ពា និឃាតិ ចោឆគំ យគនិ កត្វា “ទុចិឆា ព្យុទ្ធាគំ កកចត្ថាគំ ឆេនគា”តិអាឌិ ចុត្តំ៓ អត្តា ដូបគេតព្ពា ឲតិស្សា ឆេនគាឃាតិ អត្តបគាឃិកា៓ បទោ ដូបគេតព្ពា ឲតិស្សា ឆេនគាឃាតិ បទ្ទបគាឃិកា៓ “កតយា អត្តបគាឃិកា ឆេនគា, កតយា បទ្ទបគាឃិកា ឆេនគា”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា គិឃេយត្វា ឆស្សតុំ “គ បញ្ញាឃតី”តិអាឌិ ចុត្តំ៓ “គ បញ្ញាឃតី”តិ ឆេនគា នាចកាគំ គេតព្ពាគំ ចនេគ ឆេនិតត្តា បទ្ទបគាឃិកា ឆេនគា គាយ, “គត្ថិ ព្យុទ្ធាគំ កកចត្ថាគំ អចិឌាគគា”តិ ឆេនគា អត្តគា គេតព្ពស្ស ចនេគ ឆេនិតត្តា អត្តបគាឃិកា ឆេនគា គាយ៓ “គត្ថិ ព្យុទ្ធាគំ កកចត្ថាគំ អចិឌាគគា”តិ ចុត្តត្តា បុព្ពាឃ កោដិឃា អកាចតោ ឲច គ បញ្ញាឃតីតិ ចិញ្ញាឃតិ, កកចតោ ចាលាស្ស បញ្ញាបគំ កាតុំ អនយត្តត្តា គ បញ្ញាឃតីតិ គ ចិញ្ញាឃតិ តេគ អដ្ឋកថាយំ “គត្ថិ ព្យុទ្ធាគំ កកចត្ថាគំ អចិឌាគគាតិ ឲតេគ បុទិយាឃ កោដិឃា អកាចតោ ឲច គ បញ្ញាឃតិ, គ តត្ថ ចាលាស្ស បដិឃាតោតិ ឆស្សតី”តិ (គេត្តិ៓ អដ្ឋ៓ ១១ប៍) ចុត្តំ៓

“កឆំ បគ ព្យុទ្ធាគំ កកចត្ថាគំ អចិឌាគគាឃ គត្ថិភាចោចិឌាគិតព្ពោ”តិ ចត្តព្ពត្តា អចិឌាគគាឃ គត្ថិភាចំ ឌាគាបេតុំ “ឃឆា កកចា កោកាលិកំ កិញ្ចិ”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ៓ អដ្ឋកថាយំ បគ – “ឃំ បគ អត្ថិ, តំ អញ្ញោនំ អប្បេឃ្យ្យិ កកចតោ គ អប្បេឃ្យត្តិ កកចតោ នព្ពត្ថ អប្បដិហតចាលាតំ ឆស្សតុំ ‘ឃឆា កកចា កោកាលិកំ កិញ្ចិ អាទញ្ញ’តិអាឌិយាហា”តិ ចុត្តំ៓ កកចា កោកាលិកំ កិញ្ចិ អាទញ្ញ “កឹច ឌីឃំ គុ ឧតោ, កន្តេ, បទុយេ គិទយេ អាឃុប្បយាលា”ត្តិ បចិញ្ញាបុច្ឆិត្វា គិនិត្តំ អញ្ញាតទំ កិញ្ចិ ឃឆា ឃេគ បកាទេគ “នេឃ្យឆាបិ...នេប... អាឃាតេតព្វា”តិ ឲចយាហ៓ តតោ តេគ បកាទេគ អចិឌាគគាឃ គត្ថិភាចោ ចិឌាគិតព្ពោតិ អតេ្ថា កហេតព្ពោ៓

កិញ្ចិ, តុំ នល្លេក្កហិ, កោកាលិកោ ឌិនតិតាទិកោ កោនលកោ តិលចាហោ ទានិំ កត្វា ឆបិតោ, តតោ តិលតោ បុទិនោ ចស្សនតស្ស

ចស្សុសតស្ស អទ្ធុសេយត ឧកាសេយក់ តិលំ ដ្ឋដ្ឋទេយ្យ, សេរា ឌឹសតិលាទិកោ កោរសលកោ តិលចារេហា ច្ចយិតា ដ្ឋដ្ឋរាតុបក្កសេយត លិប្បតរំ បរិក្កប្បំ បរិយាគាតំ សេឃ្យឆាបិ កេឆ្នឃ្យ, ឧកោ អត្ថុគោ តិរសេយា បរិក្កប្បំ បរិយាគាតំ ត តេ្វច កេឆ្នឃ្យ៑ ឌឹសតិ អត្ថុគោ តិរសេយា តត្តកោ កាលេ បរិក្កប្បំ បរិយាគាតំ សេឃ្យឆាបិ កេឆ្នឃ្យុំ, ឧចសេយច ឧកោ តិរត្ថុគោ តិរសេយា តត្តកោ កាលេ បរិក្កប្បំ បរិយាគាតំ ត តេ្វច កេឆ្នឃ្យ៑ ឧស តសេយា សេសេសុបិ៑ សារិបុត្តសេយាក្កល្លាតេស្ស ចិត្តំ អាឈារតត្វា បក្សំ តិរេយំ កោកាលិកោ កិក្កុដ្ឋបបត្តោ តេលា, កិក្កុ, ត្វំ ឧចំ សល្លកេ្កហិតិ កកចា អាហាតិ សេយាឌតា៑ កកចា "អយំ អប្បសេយឃ្យា អយំ អសង្ខេ្យឃ្យា"តិ ចា ត កិត្វិ អាហ៑ "តស្សិ អប្បសេយឃ្យ គតសេយា អប្បសេយឃ្យា, តស្សិ អសង្ខេ្យឃ្យ គតសេយា អសង្ខេ្យឃ្យា"តិ គោតចិ គតំ បុច្ឆតំ ញុទ្ធចិសយត្តា អចិស្សជ្ជតឹយំ៑ ច្ចតំ អប្បសេយឃ្យអសង្ខេ្យឃ្យសុត្តំ ចុត្តតសេយត អចិស្សជ្ជតឹយំ៑ (១១)

១១៨៑"យគា សេរា ដ្ឋបគោ"តិអាឌឹសុ សេយាឌតា បិគដិ៑

"គតំ គោត បការេត ឌិតោ"តិ ដ្ឋបគោត គតំ បុច្ឆតំ "កិលេសប្បហាតបការេត ឌិតោ"តិ ចិស្សជ្ជតឹយត្តា ចិស្សជ្ជតឹយំ៑ "គោត បការេត ឌិតោ"តិ ដ្ឋបគោត គតំ បុច្ឆតំ "បិបកាតំ ឆយ្វាតំ ឌិតត្តា ឌិតោ"តិ ចិស្សជ្ជតឹយត្តា ចិស្សជ្ជតឹយំ៑ "គតសេយា ឌិតោ"តិ គតំ បុច្ឆតំ "ទ្វុបិឌិកោ ឌិតោ"តិ ចា "ទ្វុបិឌិកំ យុត្តិត្វា អតេ្តា ឌិតោ"តិ ចា ចិស្សជ្ជតំ អសក្កលោឃ្យត្តា អចិស្សជ្ជតឹយំ៑ "គតសេយា អាសចក្កសេយា, គតសេយា រាកក្កសេយា, គតសេយា គោសក្កសេយា, គតសេយា សេយាហក្កសេយា"តិ គតំ បុច្ឆតំ "តិត្ថាតំ អាសចក្កសេយា"តិ ចា "អរហត្តយគ្កោ អាសចក្កសេយា"តិ ចា "អរហត្តឲលំ រាកក្កសេយា"តិ ចា ច្ចតិ ឧចយាគិតា ចិស្សជ្ជតឹយត្តា ចិស្សជ្ជតឹយំ៑ "កិត្តកោ អាសចក្កសេយា, កិត្តកោ រាកក្កសេយា, កិត្តកោ គោសក្កសេយា, កិត្តកោ សេយាហក្កសេយា"តិ គតំ បុច្ឆតំ "ឧត្តកោ ឧតបរិយាណោ អាសចក្កសេយា"តិ ឧចយាគិតា អចិស្សជ្ជតឹយត្តា អចិស្សជ្ជតឹយំ៑ ច្ចតំ ចុត្តប្បការំ សុត្តំ ចុត្តតសេយត ចិស្សជ្ជតឹយព្វា អចិស្សជ្ជតឹយព្វា គោតិ៑ (១១)

"តឆាគតោ សគេ្តា អត្តិ"តិ បុច្ឆតំ "បញ្ចក្កគេ្គដ្ឋបិគាយ បញ្ញាបេតគេ្តា សត្តក្កតោ អត្តិ"តិ ចិស្សជ្ជតឹយត្តា ចិស្សជ្ជតឹយំ៑ "អត្តិ ទ្វុប"ត្តិ គតំ បុច្ឆតំ ទ្វុបស្ស ចិស្សជ្ជយាតត្តា "អាយត្តា"តិ ចិស្សជ្ជតឹយត្តា ចិស្សជ្ជតឹយំ, "ទ្វុបំ តឆាគតោ"តិ គតំ បុច្ឆតំ តឆាកាចតោ អលព្ភតតោ អចិស្សជ្ជតឹយត្តា អចិស្សជ្ជតឹយំ៑ "ទ្វុបចា តឆាគតោ"តិអាឌឹសុបិ ឧស តសេយា យឆាសម្ភចំ សេយាឌតគេ្តា៑ ច្ចតំ ចុត្តប្បការំ សុត្តំ ចុត្តតសេយត ចិស្សជ្ជតឹយព្វា អចិស្សជ្ជតឹយព្វា គោតិ៑

"បស្សតិ កកចា ឌិគេ្តត ចក្កុតា...បេ... យឆាកម្ពុបគេ សគេ្ត បជាតាតី"តិ គតំ បុច្ឆតំ "បស្សតិ កកចា"តិ ចា...បេ... "បជាតាតិ កកចា"តិ ចា ចិស្សជ្ជតឹយត្តា ចិស្សជ្ជតឹយំ៑ "គតសេ សត្តា, គតសេយា តឆាគតោ"តិ គតំ បុច្ឆតំ បរេយត្តតោ អលព្ភតតោ អចិស្សជ្ជតឹយត្តា អចិស្សជ្ជតឹយំ៑

"អត្តិតឆាគតោ"តិ គតំ បុច្ឆតំ គេហដ្ឋា ចុត្តតសេយត ចិស្សជ្ជតឹយំ៑ "អត្តិ តឆាគតោ បរំ យរណា"តិ គតំ បុច្ឆតំ "អត្តិ តឆាគតោ បរំ យរណា"តិ ចិស្សជ្ជយាគេត សតិ ច ច្ចឆលេវិគោ ឧច បរេលេវិគោតិ អាបជ្ជតិ, "តត្តិ តឆាគតោ បរំ យរណា"តិ ចិស្សជ្ជយាគេត សតិ ច

ច្ឆឆលោកតោ អញ្ញោ បទទលោកោតិ អាបជ្ជតិ, តស្មា អចិឞ្យជ្ជតិឃត្តា អចិឞ្យជ្ជតិឃំ៉ ច្ឆធំ ចុត្តប្បការេ ឞុត្តំ ចិឞ្យជ្ជតិទេឃ ចិឞទេឃ ច អចិឞ្យជ្ជតិទេឃ ចិឞទេឃ ច ចាធកទោាបកការេចត បចត្តតទោា ចិឞ្យជ្ជតិឃញ្ច អចិឞ្យជ្ជតិឃញ្ច ទោហាតិ៉

១១០៉ តាតាចិឆំ ចិឞ្យជ្ជតិឃាចិឞ្យជ្ជតិឃឞុត្តំ អាធទិទេឃត តិទ្ធាទិតំ, អទេយត្ថិ ធ ទាាតំ, “កតយំ ឞុត្តំ កយ្ទុ”ត្តិ ប្ចុឆ្ឋិតព្ពត្តា “តត្ថ កតយំ កយ្ទុ”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ៉

“អត្តរោគាធិបត្តេយ្យា”តិអាឌិឞុ អទេត្ថ ទោហដ្ឋា ចុត្តតឃត្តា បិកទេជិ “យទទោលាតាកិក្ខតឞ្យ...ទេប... លាឃាធ អតបិឃិតី”តិ ច្ឆធំ ឞុត្តំ ប្ចុញ្ញាកយ្ទុបិបកយ្ឆ្ឆទេឃ ចាធកទោាបកការេចត បចត្តតទោា កយ្ទុំ តាយ៉

កិក្លូទេច, តុទេយ្យឞុត ធបទំ កយ្ទុំ ឞល្លទេក្លូឆ៉ (អត្ថាតកិលិតំ) អត្ថាតកិលិតឞ្យ ឞឹធឞយាទ្ធញ្ជហំ ឞឹធឞយាទ្ធញ្ជហឞ្យ ញាលំ ញាលឞ្យ ចា យញ្ចាឞយាទ្ធញ្ជហំ យញ្ចាឞយាទ្ធញ្ជហឞ្យ ញាលំ ញាលឞ្យ ចា លយាឃំ ក្ខយិឃំ ទេឞយាតំ ទេឞយាតឞ្យ ឞឃត្តឞ្យ ញាលំ ញាលឞ្យ ចា កាទេឃត ទ្ធច្ចទិតាតិ ចាចាឃ ទ្ធច្ចទិតាតិ យតឞា ទ្ធច្ចទិតាតិ បិបកាតិ ឃាតិ កយ្ទាតិ ប្ចុទេត្ត ប្ចុត្តការេល ចា អតឹទេត អទេតកកប្បទេកាជិឞតឞហទេឞ្យ ចា អឞ្យ ញាទេលត កតាតិ, តាតិ បិបកាតិ កយ្ទាតិ តយិ្យឞឹធឞយាទ្ធញ្ជហាឌិឞយទេឃ ឆ្លលយ្ឍត្តិ ចិឃ ក្ខបដ្ឋហត្តិ អទេឡ្លាលយ្ឍត្តិ ចិឃ ក្ខបដ្ឋហត្តិ អកិប្បលយ្ឍត្តិ ចិឃ ក្ខបដ្ឋហត្តិ៉ កិក្លូទេច , យហតំ យហត្តាតំ បត្តតក្ខជិតំ លាឃា ឞាឃតញ្ញយំ បឆចិឃំ ទេឞឃ្យឆាបិ ឆ្លលយ្ឍត្តិ អទេឡ្លាលយ្ឍត្តិ អកិប្បលយ្ឍត្តិ ឃឆា, កិក្លូទេច, ឲធទេយធ ញាលំ...ទេប... អកិប្បលយ្ឍត្តិ៉ កិក្លូទេច, ត(ក តស្មិំ ក្ខបដ្ឋាតាកាទេទ ក្ខបដ្ឋាតាកាទទេហតុ ញាលឞ្យ កតបិបឞ្យ ឲធំ បទិចិតទេក្កា ទោហាតិ “ទេយ យឃា កល្យាណំ អកតំ ធត, ទេយ យឃា ក្ខុឞលំ អកតំ ធត, កឹទ្ធត្តាណំ កតំ ធត, ទេយ យឃា បិបំ កតំ ធត, ទេយ យឃា លុទ្ធំ កតំ ធត, ទេយ យឃា កិត្តិឞំ កតំ ធត, ទេកា អកិលិត ឞប្បទិឞ អកតកល្យាណាតំ អកតក្ខុឞលិតំ អកតកឹទ្ធត្តាណាតំ កតបិបិតំ កតលុទ្ធាតំ កតកិត្តិឞាតំ ឃាធតា កតិ ទ្ធក្កតិ អត្ថិ, តំ កតិ អហំ ទេបធ្ច កន្លាឃឹ”តិ ឲធំ បទិចិតទេក្កា ទោហាតិ៉ ឲធំ ចិតទេក្កទេត្តា ទេឞា ញាទេលិ ទេឞាធតិ កិលយតិ បទិទេឆចតិ, ក្ខទត្តាញ្ចត្តំ កត្តតិ ឞទេយ្ទាហំ អាបជ្ជតីតិ ទោឃាឌតា៉

បត្តតក្ខជិតំ លាឃា តាយ ឞ្ខុទិឃ្យក្កយតការេលបិ បឆចិឃា ឆ្លលយ្ឍត្តិបិ លាឃា ហាឃតធទេឞត ឆ្លលយ្ឍត្តិ៉ ឞាឃតញ្ញយំ បត លាឃា ធទ្ធតធទេឞត ឆ្លលយ្ឍត្តិ, តទេឆធ កយ្ទាតិបិ តស្មិំ ការេល ធទ្ធតធទេឞត ក្ខបដ្ឋហត្តិ, តស្មា តទេយធ ធទ្ធតុបដ្ឋាតំ ឞត្ថាឃ “ឞាឃតញ្ញយឃ”ត្តិ ចុត្តំ៉ ឞុក្កបទេក្លូបិ ទោឃាឌតា កល្យាណទេក្លូ ទោឃាឌតាតុឞាទេទត កាតព្ពា៉ ច្ឆធំ “ប្ចុត ធបទ”ត្តិអាឌិកំ ឞុត្តត្ថឃំ ក្ខុឞលកយ្ទុអក្ខុឞលកទេយ្ទុឞុ ចាធកទោាបកការេចត បចត្តតទោា កយ្ទុំ តាយ៉

តាតាចិឆំ កយ្ទុំ អាធទិទេឃត តិទ្ធាទិតំ, អទេយត្ថិ ធ ទាាតំ, “កតទេយា ចិបិទោកា”តិ ប្ចុឆ្ឋិតព្ពត្តា តត្ថ កតទេយា ចិបិទោកា”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ តត្ថ ទោតឞុ អដ្ឋឹឞតិចិទេឆឞុ ទោលិកិឃាឌឹឞុ ឞាឞតបដ្ឋាទេតឞុ កតទេយា ចិបិទោកាតិ ប្ចុឆ្ឋតិ៉ កិក្លូទេច, ទេចា តុទេយត្ថិ ទេឃ យតុឞ្យត្តឞទ្ធាបជិលិកាឆទេឃា បជិលទ្ធា, ទោត យតុឞ្យត្តឞទ្ធាបជិលិកាឆទេឃា ទេចា តុយ្យាកំ លិកា កចត្តិ៉ តុទេយត្ថិ បត្តាឌិត្វា ឃំ ធតុបិទិឞុទ្ធិឞឹលិឌិឞយ្យាឆតំ លទ្ធំ, តំ ធតុបិទិឞុទ្ធិឞឹលិឌិឞយ្យាឆតំ ទេចា តុយ្យាកំ ឞុលទ្ធំ កចតិ៉ កិក្លូទេច, ទេឃា ញាទ្ធប្បាទោា តធទេយា លទោណា

ញុបេត្តិ លទ្ធា, សោ ញុទ្ធុប្បាទោ តចយោ ៣ណោ ចោ ញុយ្យាក់ ព្រហ្មចរិយចារងាយ បដិលទ្ធា កចតិ។

ភិក្ខេច, យឃា លផស្សាយតតិកា តាយ តិរយា ជិដ្ឋា, ៣ត្ត តេហ្វ ជិដ្ឋេហ្វ លផស្សាយតតិកេហ្វ តាយ តិរយេហ្វ ឃំ កិញ្ចិ រូបំ ចក្ខុតា បស្សតិ, តំ អតិដ្ឋរូបំយេច បស្សតិ, យោ ឡដ្ឋរូបំ អកត្តរូបំយេច បស្សតិ, យោ កត្តរូបំ អយតាបរូបំយេច បស្សតិ, យោ យតាបរូបំ

ឃំ កិញ្ចិ សទ្ទំ សោតេត...បេ... ឈាតេត...បេ... ជិច្ឆាយ...បេ... កាយេត...បេ... ឃំ កិញ្ចិ ធម្មំ យតសា ចិជាតាតិ, តំ អតិដ្ឋធម្មំយេច ចិជាតាតិ, យោ ឡដ្ឋធម្មំ អកត្តធម្មំយេច ចិជាតាតិ, យោ កត្តធម្មំ អយតាបធម្មំយេច ចិជាតាតិ, យោ យតាបធម្មត្តិ បិដេឋា ឃុត្តោ។ “អតិដ្ឋរូបំយេច ចិជាតាតិ, យោ ឡដ្ឋរូប”ត្តិអាជិបិដេឋា អឃុត្តោ, កត្តថិ បិញ្ចត្តឃំ អឃុត្តបិដេឋា ជិដ្ឋោ។ ស្វក្កបក្ខេ ចុត្តតយចិបរិយាយេត យោជតា កាតព្ពា។ អឃំ ចុត្តប្បការា “លិកា ចោ, ភិក្ខេច”តិអាជិកោ បិដេឋា ចិបិកេ ចាចកជោាបកការេចកេច បចត្តតេតា ចិបិកោ តាយ។

យារិសា តិរយេ បច្ឆាយាតាត់ អយ្យាក់ សព្ពសោ តិបុជ្ជ័តាយុជ្ជតចយេត សដ្ឋិចស្សសហស្សាតិ បរិបុណ្ណាតិ, តិរយស្ស អត្តោ បរិយោសាត់ កតា កប្បិ កាលេ កចិស្សតិ។

តិរយស្ស អត្តោ បរិយោសាត់ តត្ថិ។ តិរយស្ស អត្តោ បរិយោសាត់ ក្យុតោ អត្ថិ? តិរយស្ស អត្តោ បរិយោសាត់ អយ្យាក់ ត បដិជិស្សតិ។ យារិសា, ឃតា ញុយ្ហ្រ អហច្ចា សេដ្ឋិបុត្តា ជាតា, ៣តា ញុឃ្យាញុយ្យាកច្ចា យឃ្យាយយ ច បិបំ ហិ ឃស្មា បកតំ បកាទេហិ កតំ, ៣ស្មា តិរយស្ស អត្តោ បរិយោសាត់ អយ្យាក់ ត ជិស្សតីតិ អឃំ បិដេឋា ចិបិកេ ចាចកជោាបកការេចត បចត្តតេតា ចិបិកោ តាយ។ (១១)

១១៨។ អធម្មចារី តទោ ក្យុសលធម្មេស្វ បយត្តោ ហិ ឃស្មា ហោតិ, ៣ស្មា សោ អធម្មចារី បយត្តោ តទោ ឃហិ ឃហិ ឃំ ឃំ ឡក្កតិ កច្ឆតិ, តំ តំ កច្ឆត្តិ អធម្មចារី តំ តទំ អត្តតា ចរិតោ សោ ធម្មោច ហតតិ។ កិមិច ហតតិ? សឃំ អត្តតា កហិតោ កណ្ហបេប្យា កណ្ហត្ត ជត់ ហតតិ ឃចា, ឲចំ អត្តតា ចរិតោ អធម្មោ អធម្មចារី តំ ហតតិ។ “ត ហិ ធម្មោ អធម្មោ ចា”តិអាជិកាចាឃ អត្តោ បិកដោ។ ឡតំ ស្វត្តត្តឃំ កម្មេ ច ចិបិកេ ច ចាចកជោាបកការេចត បចត្តតេតា កម្មច្ចា ចិបិកោ ច ហោតិ។

ភិក្ខេច, ញុយ្ហ្រប្បញ្ញាត់ យា កាឃិត្ត; ភិក្ខេច, ឃជិជំ ឃំ ឡតំ “បុញ្ញាតី”តិ អធិចចត់ បចត្តំ; ឲតំ “បុញ្ញាតី”តិ អធិចចត់ ឡដ្ឋស្ស កត្តស្ស បិឃស្ស យតាបស្ស ស្វខស្ស ស្វខចិបិកជតកស្ស កម្មស្ស អធិចចត់ ហោតិ។ ភិក្ខេច, អហំ ជីឃេត្តំ កតាត់ បុញ្ញាត់ ជីឃេត្តំ បច្ចត្តុតំ ឡដ្ឋំ កត្តំ បិឃំ យតាបំ អភិជាតាមិ លោ។ “កថំ អភិជាតាមី”តិ ចេ បុច្ឆេយ្យ , បុព្វេ សត្ត ចស្សាតិ មេត្តចិត្តំ មេត្តាយ សហិតំ ឡតិយញ្ញាតចិត្តំ ភាចេត្វា សត្ត សំចដ្ឋចិចដ្ឋកប្បេ ឡមំ លោកំ យត្តស្សលោកំ បុត ត អាកមាសិំ។ សត្ត សំចដ្ឋចិចដ្ឋកប្បេតិ ចេត្ត សំចដ្ឋកហលោត សំចដ្ឋដ្ឋាឃី, ចិចដ្ឋកហលោត ចិចដ្ឋដ្ឋាឃីបិ កហិតាតិ ចេជិតព្វោ។ សេសេស្វបិ ឲចមេច កហេតព្វោ។ ភិក្ខេច, សំចដ្ឋមាតេ កប្បេ អហំ អាភស្សរូបកោ ហោមិ, ចិចដ្ឋកប្បេ ស្វញ្ញំ ព្រហ្មចិមាត់ ឧបបជ្ជាមិ។ ភិក្ខេច, ៣ត្រ ព្រហ្មចិមាតេ ៣ត្រ ឧបបជ្ជមាតេ ឧបបជ្ជមាតេហេត្យ អហំ

ព្រហ្មា ហោយិ, អញ្ញោ មហាភូភារេចត អភិភចតោតា អភិភូ, អញ្ញោហិ អតភិភចតោតា អតភិភូតោតា មហាព្រហ្មា ហោយិ, អញ្ញាតត្ថ ទុក់រេមត ឥរសា អហំ ចសចត្តី ហោយិ។

ភិក្ខូចេ, អហំ ខេចាតមិរន្តោ សេក្កា លត្តិសក្កត្តំ អហោសិ តោ, ឆម្ពិរោកា ឆម្ពុរាឌា ចាត្ុរន្តោ ចិឌិតាចឹ ឌតបតត្តាចរិយមប្បត្តោ ចក្កុរតតាឌិសត្តុរតតសមក្តាគតោតា ចក្កចត្តិរាឌា អតេតកសតក្កត្តំ អហោសិ, បតេសរជ្ជស្ស រាឌភារេច តោកា បត ចារេគា។

ភិក្ខូចេ, តស្ស ចក្កចត្តិរាឌភូតស្ស មយំ្យាឲតំ បរិចិតក្កត់ អហោសិ “រេយត ផលេត រេយត ចិបារោកត អហំ ឲតារហិ ឲចំមហិទ្ធិកោ ឲចំមហាត្ុភារេចា អយិ្យាតំ ត្តាក់ ផលំ ភិស្ស កម្ពុស្ស ផលំ តុ តោ, រសា អយំ ចិបារោកា ភិស្ស កម្ពុស្ស ចិបារោកា តុ តោ”តិ ឲតំ បរិចិតក្កត់ អហោសិ។ ភិក្ខូចេ, តស្ស ចិតក្កត្តស្ស មយំ្យាឲតំ បរិចិតក្កត់ អហោសិ “រេយត ផលេត រេយត ចិបារោកត អហំ ឲតារហិ ឲចំមហិទ្ធិកោ ឲចំមហាត្ុភារេចា អយិ្យរេម បចត្តំ តំ ត្តាក់ ផលំ តិណ្ណំ កម្ពុាត់ ផលំ តោ, រសា អយំ ចិបារោកា តិណ្ណំ កម្ពុាត់ ចិបារោកា តោ, រសយ្យថិក់ កតរេមសំ តិណ្ណំ កម្ពុាត់ ផលំ ចិបារោកា? គាតស្ស គមស្ស សំយមស្សាតិ តិណ្ណំ កម្ពុាត់ ផលំ ចិបារោកា”តិ ឲតំ បរិចិតក្កត់ អហោសីតិ អចោចាតិ រេឃាឌតា។

តត្ថ តស្មិ៎ “មា, ភិក្ខូចេ, បុញ្ញាត់ ភាយិត្ថា”តិអាឌិកេ សុរេត្ត មញ្ញា គាត់, រេយា ច គរេមា, រេយា ច សំយមេមា អត្ថិ, ត្តាក់ គាតាឌិត្តយំ កម្ពុំ, តំចាចកតោាបក់ សុត្តម្បិ កម្ពុំ តាម។ តប្បច្ចរេយា តំកម្ពុបច្ចរេយា បច្ចុយុប្បត្តក្ខតោតា បច្ចត្ុក្ខតោតា រេយា ចិបារោកា អត្ថិ, ឲតំ ចិបារោក ផលម្បិ បក្ខិបិតត្តំ, អយំ ចិបារោកា តំចាចកតោាបរោកា បារេធាបិ ចិបារោកា តាម។ ក្ខូអាកម្ពុចិករណ្ដា ក្ខូអាកម្ពុចិបាកបុត្តចិការោកា តធា ចត្តរេណ្ដា។

រេតារេធ្យបុត្តស្ស សុភស្ស មាណចស្ស យំ សុត្តំ ភកចតា រេគសិតំ, តត្ថ សុរេត្ត ចុត្តា រេយ បាណាតិបាតាគរេយា ឆម្ពុា អប្បាយុកឌឹឈាយុកតាយ សំចត្តត្តិ, រេយ ហិសតាគរេយា ឆម្ពុា ពហ្វាពាធអប្បាពាធតាយ សំចត្តត្តិ, រេយ ក្ខុទ្ធមតាគរេយា ឆម្ពុា អរេប្បសក្ខមរេហសក្ខតាយ សំចត្តត្តិ, រេយ រេកាឆាគរេយា ឆម្ពុា ទុព្ពណ្ណសុចណ្ណតាយ សំចត្តត្តិ, រេយ អភារទាគរេយា ឆម្ពុា តឹចក្ុលិទ៍កាច្ចក្ុលិកតាយ សំចត្តត្តិ, រេយ មរេទ្ធរាគរេយា ឆម្ពុា អប្បរេភាកមហារេភាកតាយ សំចត្តត្តិ, រេយ អសល្លក្ខណាគរេយា ឆម្ពុា ទុប្បញ្ញាបញ្ញាចត្តតាយ សំចត្តត្តិ។ ត្តាក់ បាណាតិបាតសត្តឃុក់ កម្ពុំ, តំចាចកតោាបក់ សុត្តម្បិ កម្ពុំ តាម។ តត្ថ សុភសុរេត្ត មា អប្បាយុកឌឹឈាយុកតា ចុត្តា...រេប... មា ទុប្បញ្ញាបញ្ញាចត្តតា ចុត្តា, រសា អយំ អប្បាយុកឌឹឈាយុកតាឌិកោ ចិបារោកា, តំចាចកតោាបកបារេធាបិ ចិបារោកា។ ត្តាក់ សុភសុត្តំ ក្ុសលាក្ុសលកម្ពុ រេចច ចិបារោក ច ចាចកតោាបកភារេចត បចត្តតេតា កម្ពុញ្ញា ចិបារោកា ច ហោតិ។ (៧៣)

១៦១។ រេយា បុគ្គលោ ចឹទុច្ចរិតបរិចជ្ជរេតត ចាចាត្ុរក្ខិ ភរេចយ្យ, អភិជ្ឈាឌិអត្ុប្បាគរេតត មតសា សំចុតោ ភរេចយ្យ, បាណាតិបាតាឌិបឌហរេតត ការេយត អក្ុសលំ ត កយិរា, ត្តាតិ តរេយា ឲរេត កម្ពុបថេ ចិរេសាឆរេយ, រសា បុគ្គលោ ត្តាសិប្បរេចឌិតំ មគ្គំ

អទិឃំ អដ្ឋង្គិកំ ឃក្គំ អារាធេឃ អារាធេឃ្យាតិ ឃោជនា៎ ឯត្ថ "ចាចាត្ុរក្ខិ"តិអាទិកំ សុត្តំ កុសលេ ចាធកធោបកកោរេចត បចត្តតេតា កុសលំ តាឃ៎

ឃស្ស បុក្គលស្ស ពាយេត ទុក្ខាដំ ទុក្ខតិឃចត្តតិឃកឡំ តត្ថិ, ចាចាឃ ទុក្ខាដកឡំ តត្ថិ, ឃតសា ទុក្ខាដកឡំ តត្ថិ, តីហិ ផាតេហិ ឋបេត្វាតដ្ឋារេតហិ ឃចុតំ តំ បុក្គលំ "ព្រាហ្មណ"ន្តិ អហំ ចទាឃីតិ ឃោជនា៎ ឯត្ថ កាចាចចតំ ចុត្តតេឃត កុសលំ តាឃ៎

"តីហិឃាតិ, ភិក្ខេច...បេ... កុសលធុលាតី"តិ ឯត្ថ ចចតំ ចុត្តតេឃត កុសលំ៎ ភិក្ខេច, កុសលាតំ ធម្មាតំ ឃយាបត្តិឃា ចិន្នា បុព្វាក្ខឃា ហោតិ, ហិរី ច ឱត្តប្បញ្ច អត្ុធេចាតិ ឃោជនា៎ ឯត្ថ ចចតំ ចុត្តតេឃត កុសលំ តាឃ៎

ឃាលុចា ឃាលំ ទុក្ខ ឱតតំ ក្ុឃិឃំ បតាតំ ពធេវាតិ ឯត្ថ, តចា ឃស្ស ឌតស្ស អច្ឆត្តំ ឋិំបុ តីបុ កចេចបុ ទុស្សីល្យំ អត្ថិ, ឃេ ឌតោ អត្តាតំ ឱតតំ អបិឃេឃុ បិពេដំ ពធេវាតិ៎ អតត្ថពាឃេ ឌតោ ឃចា អតត្ថំ ឯត្ថតិ, តចា អតត្ថំ ពធេវាតិ ឃចា, តចា ទ្រជិឃេសា ទុស្សីលេលា តំ អត្តាតំ អតត្ថំ ពធេវាតីតិ ឃោជនា៎ ឯត្ថ "ឃស្សា"តិអាទិកំ ចចតំ ចុត្តតេឃត អកុសលំ៎

អត្ថឃយំ អត្ថឃញ្ញាតំ បិឃាណាឃហិឃយំ ចឌិទំ ចឌិទស្ស ប្រឋ្វាតឃញ្ញាតំ បិឃាណាឃហិ អភិឃត្តិ ចិធំឃេតិ ឯត្ថ, តចា អត្តតា ហិ ឃឃេឃច ពតំ អត្តឌំ អត្តឃន្តចំ បិបំ ទុឃន្តំ បិបំ ពធេវាត្តិ ឌតំ អភិឃត្តីតិ ឃោជនា៎ ឯត្ថ "អត្តតា ហី"តិអាទិកំ ចចតំ ចុត្តតេឃត អកុសលំ៎

ធេចខេត កុសលេហិ ចិចឌ្ឍិតា អកុសលា ធេឃ កឡបធេ តិឃេឃចិឃ ពក្វា ករោហា ការយ្យា កចត្តិ, ធាលយតី ឃគ្គ្យិឌ្ឍិតោ តិទឃេឃុ បច្ចេទតិ ឃោជនា៎ ឯត្ថ "ធេឃ កឡបធេ"តិអាទិកំ សុត្តំ ចុត្តតេឃត អកុសលំ៎

"តីហិឃាតិ, ភិក្ខេច...បេ... អកុសលធុលាតី"តិ ឯត្ថ ចចតំ ចុត្តតេឃត អកុសលំ៎ (១៥)

ឃាទិសំ ឃំ តីឌំ ចបេតេ, តំ តីឌំ តាទិសំ ផលំ ហទេតេ ឯត្ថ, តចា កល្យាណការី បណ្ឌិតោ កល្យាណំ ផលំ ហទេតេ, បិបការី ធាធេលោ ច បិបកំ ផលំ ហទេតេតិ ឃោជនា៎ តត្ថ "ឃាទិសំ"ន្តិអាទិកេ សុត្តេ "កល្យាណការី កល្យាណ"ន្តិ ឃំ ចចតំ អាហ, ឯត្ថ ចចតំ កុសលំ៎ "បិបការី ច បិបក"ន្តិ ឃំ ចចតំ អាហ, ឯត្ថ ចចតំ អកុសលំ៎ ឯត្ថ ឌិចចតំ ចុត្តតេឃត កុសលញ្ចា អកុសលញ្ចា ហោតិ៎

កល្យាណការី ឃប្បុទិឃា ឃុកេត ពយេត ឃុក្គតិំ ចឌត្តិ ពន្ធត្តិ, បិបការី ពាបុទិឃា អឃុកេត ពយុតា អបិឃក្ខុឃិ ចឌត្តិ ពន្ធត្តិ, ពឡស្ស អភិឃប្បាទចិន្តាហឃហពាពឡស្ស ពឃា ពឃតេតា ចិឃុត្តធេតឃា ឃឃុទេច្ឆចិឃុត្តិបដិបុឃ្យឌ្ឍិចិឃុត្តិចិត្តា ទេត ឃប្បុទិឃា អឃុកេ តិឌ្ឍាត្តិ៎ កិឃិច តិឌ្ឍាត្តិ? ឯត្តតក្ខឃា ឌោតិ តិឌ្ឍាតិ ឯត្ថ, តចា ទេត ឃប្បុទិឃា ពឡស្ស ពឃា អតចេឃឃពឃតេតា តិឌ្ឍាត្តីតិ ឃោជនា៎ តត្ថ តស្មិំ "ឃុកេតា"តិអាទិកាចាចចេតេ "ឃុកេត...បេ... ឃុក្គតិ"ន្តិ ឃំ ចចតំ អាហ, ឯត្ថ "ឃុកេត...បេ...ឃុក្គតិ"ន្តិ ចចតំ កុសលេ

ចាតកោបាបកការចេត បចត្តតទោ កុសលំ តាយ៉ “អបរិយក្ខមិ អប្បមេកត កាមុតា”តិ ឃំ ចចតំ អាហ , ត្ថាឌំ “អបរិយ…បេ… កាមុតា”តិ ចចតំ អកុសលេ ចាតកោបាបកការចេត បចត្តតទោ អកុសលំ តាយ៉ ត្ថាឌំ “ប្បុកេតា”តិអាឌិកំ កាឆាចចតំ ចុត្តតយេត កុសលញ្ញ អកុសលញ្ញ ហោតិ៉ (១៩)

១១៦៉“ឃឆាបិ ភយទោ បុប្ជំ…បេ… យុតិ៍ ចទេ”តិ ត្ថាឌំ កាឆាចចតំ អត្ញ្ញាទេច ចទេលា ចាតកោបាបកការចេត បចត្តតទោ អត្ញ្ញាតំ តាយ៉

ភយទោ តាយ បុប្ឋូរសបិចតកាហលាចសេត ចទេលាកោ យឆ្កទាឌិកោ ភយទោ៉ សោ បុប្ឋូរសំ កាលា្បត្តា យត្តូចេកោ ហុត្វា បុប្ឋញ្ញ ចណ្ណញ្ញ កត្ថញ្ញ អចិតាទសត្វា ឃាចគត្វំ បុប្ឋូរសំ បិចិត្វា យឆ្កទេលាត្វាឃ ច បុប្ឋូរសំ កទេហត្វា យឆ្កទេលដ្ឋាតំ ចតសល្ជំ បទេលតិ៉ បុប្ឋចណ្ណាកត្ថ បិកតិកាច ហោត្តិ៉ ឲចទេយច បិណ្ឌាឃ កាយំ បចិសទេត្តា យុតិ បសាឌឌតកំ អាទេលិកតចិទេលិកតកាយតតិដ្ឋតាឌិកំ ឌទេតត្វា បិ៍តិទេសាយតស្សូសហិតំ បសាឌំ ឌទេតត្វា សត្ថាទេឃ្ជំ បិណ្ឌបិតំ ឃាបតយត្វំ បដិក្កទេហត្វា កាយទោ តិក្កមិត្វា ស្ថកាឆាប្បុកដ្ឋាទេត ចទេត ទេគសដ្ឋំ លិយ្យទេត្តា ចិឃ, កត្តាទេ បុត្តយំសំ លាឌទេត្តា ចិឃ, បិណ្ឌបិតំ បច្ចទេចក្ខិត្វា បរិក្ខិត្វា ភយទោ ចទេត យឆុំ កទេទាតិ ចិឃ, កម្មដ្ឋាតាភុទ្ធបំ ចតសល្ជំ បចិសិត្វា ឈាតយក្កចលតិត្តុត្តតត្វាឃ សយលាឆយុកទេលាត្វាឃ កាទេយ ចទេ ចទេទេឃ្យាតិ អឆិប្បាទេឃា ទេចឌិតទេត្ថា៉

“តិ៍លិយាតិ, ភិក្ខទេច, ភិក្ខុតំ កទេលិ៍ឃាតិ…បេ… ត្ថាយាតិ ទេលា, ភិក្ខទេច, ភិក្ខុតំ តិ៍លិ កទេលិ៍ឃាតិ៍”តិ ត្ថាឌំ ប្បុត្តំ ភកចតា អត្ញ្ញាទេច អាចាទេទ អទេត្វ ចាតកោបាបកការចេត បចត្តតទោ អត្ញ្ញាតំ តាយ៉ តស្មិំ ប្បុទេត្ត ទេឃា ភិក្ខុ សិ៍លំ បិតិ ទក្ខតិ, ត្ថាតិ ទក្ខលាទេតា ទេសា ភិក្ខុ បិតិ តាយ៉ ឃំ សិ៍លំ តំ បិតិ៍ ភិក្ខុ អបរិយាឌិទ្ធទេតា ទេយាទេចតិ, ត្ថាតិ ទេយាចតទេតា តំ សិ៍លំ បិតិទេយាក្ខ តាយ៉ ទេឃត សិ៍ទេលត ភិក្ខុ សំចទិតត្តចក្ខុត្ថិឃាឌិកំ សំចទេតិ, ត្ថាតិ សំចទេលាកទេលាទេតា តំ សិ៍លំ សំចទំ តាយ, បិតិទេយាក្ខ ឲច សំចទំ បិតិទេយាក្ខសំចទំ, បិតិទេយាក្ខសំចទេទេត សំចុទេតា សយត្តាកទេតា ហុត្វា សំចុលាតទេតា ចតុត្ថុរិយាបទេឆស្ម ចាទេទកោ ហោតិ, ត្ថាតិ សំចុលាតទេតា ភិក្ខុ បិតិទេយាក្ខសំចទេសំចុទេតា តាយ៉ ចិហទេតិ ចតុត្ថុរិយាបទេឆ បចទេត្តតិ៉ ចារិត្តចារំ ចទេដ្ឋត្វា ចារិត្តសិ៍លំ អាឌាឃ ចទេលំ អាចាទេទា, អទេកាចទេទ ចទេដ្ឋត្វា ទេកាចទេទ ចទេលំ ទេកាចទេទាតិ៉ អទេត្វា ចុច្ចយាទេតា អតិចិត្វាទេទា ភចិស្សតិ, តស្មា កិច្ចាយត្វំ កទេឆត្វា សាសតបដ្ឋាតប្បុត្តភាចំ កទេឆស្សាយ៉

“ឲត្តកទេយច ប្បុត្តំ ‘អត្ញ្ញាត’ត្តិ តិទ្ធារិតត្ថ”ត្តិ ចត្តត្ថត្វា “ឌសឃិទេយ, ភិក្ខទេច, ឆមុា បត្ថាឌិទេតត អភិលាំ្យបច្ចទេចក្ខិតត្ថា”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ ត្ថាឌំ “ឌសា”តិអាឌិកំ ប្បុត្តយ្យិ អត្ញ្ញាទេត ឌសចិទេឆ បច្ចទេចក្ខិតទេត្ថ ឆទេមុ ចាតកោបាបកការចេត បចត្តតទោ អត្ញ្ញាតំ តាយ៉ “តិ៍លិយាតិ… បេ… កទេលិ៍ឃាតិ៍”តិ ត្ថាឌំ ប្បុត្តយ្យិ អត្ញ្ញាទេត តិចិទេឆ ប្បុចទិទេត ចាតកោបាបកការចេត បចត្តតទោ អត្ញ្ញាតំ តាយ៉

តាតាចិធំ អត្ញ្ញាតំ ប្បុត្តំ អាចទិទេឃត តិទ្ធារិតំ, អទេយត្វំ ច ខោតំ, “កតយំ ប្បុត្តំ បដិក្ខិត្ត”ត្តិ បុច្ឆិតត្ថត្វា “តត្វ កតយំ បដិក្ខិត្ត”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ៉

“តត្វិ បុត្តសយំ ទេបយំ, តត្វិ ទេកាសយិតំ ឆតំ;

តត្ថិ ឃ្ទិឃឃយា អាកា, ឃយុ្គបរយា ឃរា”តិ៍ –

ច្លាធិ៍ ឥឥចបុត្តចចត៌ បដិក្លិបឥត្តា កកចា –

“តត្ថិ អត្តឃយំ ឥបយំ, តត្ថិ ឆត្ថាឃយំ ឆត៌;

តត្ថិ បត្ថាឃយា អាកា, ចុដ្ឋិ ឥច បរយា ឃរា”តិ៍ –

កាធំ អាហ៍ ឲត្ត ឲតស្មិំ កាចាក្ខឥឃ ឃំ “តត្ថិ បុត្តឃយំ ឥបយ”ត្ថិអាធិកំ បុទិយកំ ឥហាតិ៍ ច្លាធិ៍ “តត្ថិ បុត្តឃយំ ឥបយ”ត្ថិអាធិកំ ឥឥចបុត្តចចត៌ កកចតា បដិក្លិតត្តា, បដិក្លិឥត្ត អឥត្ថ បចត្តតឥតា ច បដិក្លិត្តំ តាយ៍

ចុដ្ឋិក្លកាឥល ចា កត្តាឥរ ចា យាតាបិតឥរា បុត្តធិតឥរា ឈាឥតត្វាបិ អត្តាតឥយច ឥបិឥឃត្តិ, តស្មា “តត្ថិ អត្តឃយំ ឥបយ”ត្ថិ ចុត្តំ៍ ចុដ្ឋិក្លកាលិធីស្ម ហិរត្ថាស្មចណ្ណឃារាធីតិ, ឥកាយហិឃាធីតិបិ ឆត្ថាកហណត្វាឃ ឆត្ថាស្សាយិកាត៌ ឥត្វា ឆត្ថាឥយច កណ្ហត្តិ, តស្មា “តត្ថិ ឆត្ថាឃយំឆត”ត្ថិ ចុត្តំ៍ ឃ្ទិឃាធីតំ អាកា បច្ចុប្បត្តតយំ ឲកឥធឃំច ចិឥតាឥធតិ, បត្ថា បត ធឃឃហស្សឥលាកធាតុយ្បិ ឲកបឥខ្ចាតំ ឲឥកាកាឃំ កាតុំ ឃយត្វា, អតីតាតាកតបច្ចុប្បត្តឆយ្ចកាដ្ឋឥឃស្មបិ បដិច្ឆធកំ កិឥលឃតយយ្បិ ចិឆយតិ, តស្មា “តត្ថិ បត្ថាឃយា អាកា”តិ ចុត្តំ៍ ឃយុឥត្ថា ក្ខយិឃា ច ឲកឥធឥឃឥយច តិដ្ឋតិ, ឥឃា ច ឥធឥច អចុឥដ្ឋ ឃតិ ឍឃតឃកាឥចា កឥចយ្ស, ចុដ្ឋិ បត ឥកាដិឃតឃហស្សចក្កចាឡឲស្មបិ ឃាច អាកស្សរា ព្រហ្មឥលាកាបិ ប្ទរា កចតិ, តស្មា “ចុដ្ឋិ ឥច បរយាឃរា”តិ ចុត្តំ៍

“ច្លាឥយច បដិក្លិត្តំ តិឆ្លាទិតត្ថា”ត្ថិ ចតត្ថាតា “តីហិយាតិ កិក្លឥច”តិអាធិ ចុត្តំ៍ ច្លាធិ៍ “តីហិយាតិ”តិអាធិកំ ស្មត្តយ្បិ បដិក្លិឥត្ត ចុដ្ឋិឥត ចាចកចាបកកាឥចត បចត្តតឥតា បដិក្លិត្តំ តាយ៍ (១លិ)

១៧៣៍ តាតាចិធំ បដិក្លិត្តំ អាចទិឥឃត តិឆ្លាទិតំ, អឥយត្ថំ ច ចាតំ, “កតយំ អតុត្ថាតច្ចា បដិក្លិតច្ចា”តិ បុឆ្ឋិតត្ថាតា “តត្ថ កតយំ អតុត្ថាតច្ចា”តិអាធិ ចុត្តំ៍

ក្នុទិបត្ថាក្នុទិបត្ថាចត្ត ឥកាតយ, តំ ក្នុទិបត្ថា ឥកាតយំ អហំ បុឆ្ឆាយិ៍ ច្លាឆ ឥលិឥក អឥតកា ឃា ជតតា កីតា, ឃា ជតតា កិស្ម កតយា កឥច៍ ឥឃា ច យឥក្កា អឥតកាឃតឥតា ច្លាតិ បចុឥត្វា, ឥឃា ច យឥក្កា កិស្ម កតឥយា កឥច៍ កិស្មិ ឆឥយ្ច ចិឥតា ជឥតា បរឥលាកំ ត កាឥឃ ត កាឥឃយ្យាតិ បុឆ្ឆតីតិ ឥឃាជតា៍

នេចបុត្ត ឃោ ឌតោ សម្ពាចាតញ្ញ បហិឆាឃ, សម្ពាយតញ្ញ បហិឆាឃ, ពារេឃត បិបិតិ អក្យុត្តយាតោ ច កេច, អឃំ ឲកោ៉ ពាហ្វត្ថបិត៌ ឈទំ អាចសត្តោ ច កេច, អឃំ ឲកោ៉ សត្ដេ សត្ដាសយ្យត្ថោ ចិត្តយុក្យការេចត យុក្យ ច កេច, អឃំ ឲកោ៉ ចឥញ្ញ ឃាចពាត៌ ឃាចតចសេត ចុត្តចចតញ្ញ ហ្យត្វា ឞចិកាកឹ ច កេច, អឃំ ឲកោ៉ ត្ដតិ ឲតោស្យ ចត្វស្យ ឆយេស្យ ជំតោ ឌតោ ឆយេស្យ ជំតោ ហ្យត្វា បទេលៅក៌ ត ការេឃ ត ការេឃឃ្យាតិ ឃោឌតោ៉

“តស្មិ៍ ស្យេត្ត ពតយំ អត្យញ្ញាតំ, ពតយំ បដិក្លិត្តំ តាយា”តិ បុដ្ឋិតត្ថតា “តត្ថ ឃំ អាហា”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ តត្ថ តស្មិ៍ “កិស្វឆា”តិអាឌិបញ្យាឃ ចិស្សជ្ជេត “ចាង យតញ្ញា”តិអាឌិចចេត “ចាង យតញ្ញ បហិឆាឃ សម្ពា”តិ ឃំ ចចត៌ កេពចា អាហ, ត្ដេង “ចាង…េប… សម្ពា”តិ ចចត៌ អត្យញ្ញាតេត ចចតឹឃាឌិពេ អតេត្ថ ចាចពតាបពការេចត បចត្តតេតា អត្យញ្ញាតំ តាយ៉ “ពារេឃត បិបិតិ អក្យុត្តយាតោ”តិ ឃំ ចចត៌ អាហ, ត្ដេង “ពារេឃត …េប… យាតោ”តិ ចចត៌ បិបក្យេត្តត បដិក្លិតេត្ត ចុត្តតេឃត បចត្តតេតា បដិក្លិត្តំ តាយ៉ “ពាហ្វត្ថ…េប… ត ការេឃ”តិ ឃំ ចចត៌ អាហ, ត្ដេង “ពាហ្វត្ថ…េប… ត ការេឃ”តិ ចចត៌ ចុត្តតេឃត អត្យញ្ញាតំ តាយ៉ ត្ដេង “ចាច”ត្តិអាឌិព៌ ចចត៌ ចុត្តតឃត្វេឃត អត្យញ្ញាតញ្ញ បដិក្លិត្តញ្ញ េហាតិ៉

“សត្តបិបស្ស អពទេល”ត្តិអាឌិពោ ចុត្តេត្តាច៉ “តស្មិ៍ សត្តបិបស្សាតិអាឌិពេ ពតយំ អត្យញ្ញាតំ, ពតយំ បដិក្លិត្ត”ត្តិ ចត្តត្ថាកាចេតា “តត្ថ ឃ”ត្តិអាឌិ ចុត្តំ៉

នេចាតយិត្ត, អហំ ពាឃសយាចារេយ្យិ ក្យចិឆេត ចពាយិ – សេចិតត្តំ អតចជ្ជំ ពាឃសយាចារេយ្យិ ចពាយិ, អសេចិតត្តំ សាចជ្ជំ ពាឃសយាចារេយ្យិ អហំ ចពាយិ៉ ចឹសយាចារាឌឹស្យបិ ចុត្តតឃាត្យសាេទត ឃោឌតោ ពាតត្ថា៉

“កិញ្ញ ចឆ្ឌតហាឃត៌ អាកយ្យ ពាឃសយាចារាឌិព៌ សេចិតត្តាសេចិតត្តកេឆត ចុត្ត”ត្តិ ចត្តត្ថាកាចេតា “កិេញ្ញាតំ បដិញ្ញ”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ អក្យុសលឆយ្យចឆ្ឌត៌, ក្យុសលឆយ្យហាឃតញ្ញ បដិញ្ញ ពាឃសយាចារាឆឃោ ត សេចិតត្តា, ក្យុសលឆយ្យចឆ្ឌត៌, អក្យុសលឆយ្យហាឃតញ្ញ បដិញ្ញ ពាឃសយាចារាឆឃោ សេចិតត្តាតិ សល្លេក្លតត្ថា៉ (១ប័)

១៦៥៉ តាតាចិឆំ អត្យញ្ញាតញ្ញ បដិក្លិត្តញ្ញ អាចទិេឃត តិត្ដាទិតំ, អេយត្វិ ច ឆាតំ, “ពតយោ ស្យត្តចិសេសោ ឆចោ”តិ បុដ្ឋិតត្ថតា តចា បុដ្ឋិត្វា អឃំ ស្យត្តចិសេសោ ឆចោ តាយាតិ ចិញ្ញាេបត្យំ “តត្ថ ពតយោ ឆចោ”តិអាឌិ ចុត្តំ៉ តត្ថ តត្វាតិ តោស្យ អដ្ឋឹសតិចិឆស្យ េលាកិឃាឌឹស្យ សាសតបដ្ឋាតស្យេត្តស្យ ពតយោ ស្យត្តចិសេសោ ឆចោ តាយាតិ បុដ្ឋតិ៉

យក្កាត៌ ឌឈ្ឈយក្កឌិដ្ឋិយក្កាឌឹត៌ អដ្ឋិកោ សម្ពាឌិដ្ឋិយក្កក្កាឌិអដ្ឋិកោ យេក្កា សេដ្ឋា ក្ចត្តយោ៉ សញ្ញាត៌ ចឹសញ្ញលត្តិឃាឌិសម្ពតិសញ្ញបទេយត្វសញ្ញាត៌ ចត្យទោ ក្យល្លសយុក្ឃតិទោឆតិទោឆពាយិតិបដិបគាចេសត ចត្យទោ អទិឃសញ្ញា បគា សេដ្ឋា ក្ចត្តយា៉ ឆយ្យាត៌ សត្តសត្លតសប្បញ្ញឃឆយ្យាត៌ ចិទាេកា អសត្លតតិត្តាតសត្លាេតា ចិទាេកា ឆយ្យោ សេដ្ឋា ក្ចត្តយា៉ ត្វិបគាត៌

សព្ពេចេតសិកាឌីតំ ក្ខិបគាតំ ចក្កុយា បច្ចុចិងចក្កុយា កកចា សេដ្ឋោ ភ្ចត្តយោតិ ឃោដតា អយំ “យក្កាគដ្ឋិកោ”តិអាឌីស្វត្តចិសេសោ ឆេច អទ្ធ ចាចកកោបកការចេត បចត្តតេតា ឆេចា តាយ

“អយមេច ស្វត្តចិសេសោ ឆេចា”តិ ចត្តន្តត្តា “តិលិយាតិ កិក្ខុចេ”តិអាឌិ ចុត្តំ អបគា អតិយច្ឆាគឃោ ចា, ក្ខិបគា យត្ស្បសក្យលបក្កិងាតិកាគឃោ ចា, ចត្បប្យគា ហត្តិអស្សកោយហិសាគឃោ ចា, ពហុប្បគា សតបឌិអាគឃោ ចា, រូបិតោ កាយរូបសត្តា ចា, អរូបិតោ អរូបសត្តា ចា, សញ្ញិតោ សត្តចិញ្ញាណដ្ឋិតិសត្តា ចា, អសញ្ញិតោ អសញ្ញាសត្តា ចា, តេចសញ្ញិតាសញ្ញិតោ កចេក្កតិត្ថាត្តសត្តា ចា យាចតា យត្តកា សត្តា សំចិជ្ជន្តិ, តេសំ តត្តកាតំ អបគាឌីតំ សត្តាតំ យឌិឌំ ឃោ អយំ អទហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ តឆាគតោ ភ្លប្បតេគ្គោ, សោ អយំ អទហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ តឆាគតោ អក្កំ អគ្គោតិ អក្ខាយតិ, សេដ្ឋំ សេដ្ឋោតិ អក្ខាយតិ, បចរំ បចរោតិ អក្ខាយតិ, អយំ បឋមោ អគ្គោ

សង្ខតាតំ ឆម្មាតំ ចា សប្បច្ចយសកាចាតំ ចា, អសង្ខតាតំ បច្ចយេហិ អសង្ខរិតាតំ បណ្ណត្តិយត្តក្ខតាតំ ឆម្មាតំ ចា យាចតា យត្តកា បណ្ណត្តិ ចោហរិយន្តិ, តត្តកេហិ បណ្ណត្តិហិ បញ្ញាបេតព្ពាតំ តេសំ សង្ខតាសង្ខតាតំ ឆម្មាតំ យឌិឌំ ឃោ អយំ យគតិម្មគតោ...បេ... ឃោ អយំ តិទោទឆា, ឃំ ព្ពគំ តិព្ពាតយក្កផលិតយាលម្ពណំ កចតិ, សោ អយំ យគតិម្មគតាឌីកោ ឆម្មោ អក្កំ អគ្គោតិ អក្ខាយតិ...បេ... អក្ខាយតិ, អយំ ទុតិយោ អគ្គោ

សង្ឃាតំ យាចតា បណ្ណត្តិ, កណាតំ យាចតា បណ្ណត្តិ, យហាជតសន្តិបិតាតំ យាចតា បណ្ណត្តិ ចោហរិយន្តិ, តត្តកេហិ បណ្ណត្តិហិ បញ្ញាបេតព្ពាតំ តេសំ សង្ឃកណាឌីតំ យាតិ ព្ពុយាតិ ចត្តារិ បុក្កលិតិ បុរិសយុកាតិ, អេយ ព្ពុយេ អដ្ឋ បុរិសបុក្កលិ...បេ... លោកស្ស ឃំ ព្ពគំ បុញ្ញក្ខេត្តំ សំចិជ្ជតិ, សោ អយំ ចត្បុរិសយុកាឌីកោ តឆាកតសាចកសង្ឃោ អក្កំ អគ្គោតិ អក្ខាយតិ...បេ... អក្ខាយតិ, អយំ តតិយោ អគ្គោ ព្ពុយាតិ តីលិ តឆាកតតិព្ពាតអរិយសង្ឃរតតាតិ អក្កាតិ កចន្តិ

សព្ពលោកុត្តរោ អបគាឌីសព្ពសត្តលោកតោ ភ្ចត្តរោ សត្ថា ច, កុសលបក្ខតោ កុសលអតចជ្ជបក្ខកាចតោ ភ្ចត្តរោ ឆម្មោ ច, តរសឹហស្ស សត្ថុតោ កណោ ច ព្ពុតិ តីលិ សត្ថុឆម្មកណរតតាតិ អក្កាតិ, តាតិ តីលិ សត្ថុឆម្មកណរតតាតិ ចិសិស្សរេ កុលចសេត ចិសិស្សន្តិ

សយណបក្យសញ្ចោឃោ សរេ រូហយាតំ បក្យំ សោកតំ ព្ពុច សាសេតេ សោកតសយណបក្យសម្ពុហោ កណោ ច, ឆម្មចរោ ច, ចិក្ខុតំ សក្កតោ តរចរឌយកោ តរចរាតំ (ពាហុចេចយត្ស្សរាជរាដយហាយច្ចាឌីតំ ឌយកោ អតុឌយកោ ចក្កុយា សម្ពុទ្ធោ ច ព្ពុតិ តីលិ កណឆម្មពុទ្ធរតតាតិ លោកស្ស ភ្ចត្តរិ កចន្តិ

អប្បដិសមោ សត្ថា ច, តិរុបគាហោ តិក្កូតិតាបគាហោ, សព្ពោ ឆម្មោ ច អរិឃោ កណចរោ ច ព្ពុតិ យាតិ តីលិ ពុទ្ធឆម្មកណរតតាតិ អក្កាតិ, តាតិ តីលិ...បេ... តាតិ ពលុ ឲ្យកំសេត ចិសិស្សរេ ចិសិស្សន្តិ

សច្ចតាយោ អចិតឆសច្ចេឆសតតោ សច្ចតាយោ ខេលោ សញ្ញាកិក្ខ សទេ្ឋា យត្យស្សេឆចាឌិេព អតកិកចយាតោបិ ក្យលាតិទេកចសេត អកិកចយាតោ ចិយ បចត្តតតោ សញ្ញាកិក្ខ ឌិតោ ច, សច្ចឆយោ្ខ អចិតឆសកាចតោ សច្ចឆយោ្ខ ច, តស្ស សច្ចឆយ្ខស្ស វត្តទិ វត្តយោ អញ្ញោ ឆយោ្ខ តត្ថិ, ចិញ្ញាត់ តិច្ចំ ប្ញឌិតោ ប្ញខាទេហា អទិយសញ្ញោ ច ឰតិ ទីហិ លោកស្ស វត្តទិ វត្តយាតិ កចត្តិ។

ឲកាយតបឆស្ស ចចតត្វោ អដ្ឋកចាឃំ (ខេតត្តិ៍ អដ្ឋ៍ ១ល៊ិ០) ពាហុឆា ចុតេ្តា៍ ខាតិពយត្តឆស្សិ ហិតាត្យាយិ កកចា ឲកាយតំ យក្កំ បខាតាតិ៍ “ឃំ ឲកាយតំ យក្កំ បខាតាតិ, តេតត យក្កេត កិ តទតី”តិ ចត្តត្តកាចតោ “ឲតេត យក្កេតា”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ ឃំ យក្កំ កកចា ខាតាតិ, ឲតេត យក្កេត បុតេ្ឋា អតីតយន្ទ្ធាតំ ពុន្ទ្ធាឆេឃា អទិយា ឰល់ សំសារទោឃំ តទិំ សុ, អតាកតយន្ទ្ធាតំ តទិស្សត្តិ, ខេឃ ចាបិ ពុន្ទ្ធាឆេឃា បច្ចុប្បេត្ត វប្បខ្ខត្តិ, តេ ចាបិ ពុន្ទ្ធាឆេឃា បច្ចុប្បេត្ត តទត្តិ, ចិសុទ្ធិបេក្ខា ចិសុទ្ធិ អសេក្ខយាតា សត្តា ខេចយត្យស្សេសដ្ឋំ តាឌិសំ យចាចុត្តក្យាំ តំ សយោ្ខសម្ពុទ្ធ តយស្សត្តិ, ឰតិ អឃំ តាតាចិឆសុត្តចិសេសេសាបិ ឆេច ទតតត្តយេ, ទតតត្តឃក្យលោ ច ចាចកទោបកការេចត បចត្តតតោ ឆេចា តាយ៍ ឰចេ្ឆតំ សារតបដ្ឋាតសុត្តចិសេសឆស្សេកោ សំចណ្ណតាចិសេសោបិ សារតបដ្ឋាតំ តាយាតិ ទេចឌិតេព្វោ៍

អយញ្ញាកចទិយ ពុយេត្វា អយញ្ញាកចទិយេហិ សោព្យអសប្បេកឆសំកិលេសកាកិយាឌិសារតបដ្ឋាតសុត្តេច្ឆេច អដ្ឋឌិសតិចិឆំ លោកិយាឌិសារតបដ្ឋាតសុត្តច្ឆា តិន្ទ្ធាទិតំ, អយេត្វា ច ខាតំ, “តេសុ សំកិលេសកាកិយាឌីសុ សារតបដ្ឋាតសុត្តចិសេសេសុ កតយំ សុត្តចិសេសំ កតេយត សុត្តចិសេសេត សំសត្ថិត្វា តិទ្ទិសិតព្វា”ន្តិ ចត្តត្តត្វា “តត្ថ លោកិយំសុត្ត”ន្តិអាឌិ អាទេទ្ធំ៍ អដ្ឋកចាឃំ បត – “ឲចំ ត្យចិឆយោ្ខ សារតបដ្ឋាតំ តាតាសុត្តបតាតិ វុខាហទេត្តេត ចិកឌិត្វា ឰតាតិ សំកិលេសកាកិយាឌីហិ សំសត្ថិត្វា ឆស្សេតុំ បុត ‘លោកិយំ សុត្ត’ន្តិអាឌិ អាទេទ្ធ”ន្តិ (ខេតត្តិ៍ អដ្ឋ៍ ១ល៊ិ០) ចុត្តំ៍

តត្ថ តត្ថាតិ តេសុ សោព្យអសចិឆេសុ សំកិលេសកាកិយាឌីសុ សារតបដ្ឋាតសុត្តចិសេសេសុ ខេច អដ្ឋឌិសតិចិឆេសុ លោកិយាឌីសុ សារតបដ្ឋាតសុត្តចិសេសេសុ ច អក្យសលបេក្ខ បចត្ត លោកិយំ សុត្តំ សំកិលេសកាកិយសុត្តេត សយាតត្វកាចេត សំសត្ថតិ, ក្យសលបេក្ខ បចត្ត លោកិយំ សុត្តំ ចាសតាកាកិយសុត្តេត សយាតត្វកាចេត សំសត្ថតិ, តស្មា លោកិយំ សុត្តំ ឲកចិឆយោ្ខ សំកិលេសកាកិយេត ច ចាសតាកាកិយេត ច ទ្វីហិ សុត្តេហិ តិទ្ទិសិតព្វំ៍ ឆស្សតបេក្ខ បចត្ត លោកុត្តទំ សុត្តំ ឆស្សតកាកិយេត សយាតត្វកាចេត សំសត្ថតិ, កាចតាបេក្ខ បចត្ត លោកុត្តទំ សុត្តំ កាចតាកាកិយេត សយាតត្វកាចេត សំសត្ថតិ, អសេក្ខបេក្ខ បចត្ត លោកុត្តទំ សុត្តំ អសេក្ខកាកិយេត សយាតត្វកាចេត សំសត្ថតិ, តស្មា លោកុត្តទយោ្ខ សុត្តំ ឆស្សតកាកិយេត ច កាចតាកាកិយេត ច អសេក្ខកាកិយេត ច ទីហិ សុត្តេហិ តិទ្ទិសិតព្វំ៍ ចុត្តតយាត្យសារេត សេសេសុបិ សំសត្ថេយោខតា កាតព្វា៍

អយញ្ញាកចទិយ ពុយេត្វា អយញ្ញាកចទិយេហិ តយឆស្សតចទេសត សុត្តចិសេសសំសត្ថតំ ឆស្សិតំ, អយេត្វា ច ខាតំ, “កិយត្វាយ សំកិលេសកាកិយាឌិភេឆេត ចិកឌិត្វា កកចតា ចុត្ត”ន្តិ ចត្តត្តត្វា “ចាសតាកាកិយំ សុត្តំ សំកិលេសកាកិយស្ស សុត្តស្ស តិក្ខាតាឃា”តិអាឌិ ចុត្តំ៍ ឲត្ថ ច សុត្តចទេសត សុត្តត្វា កហិតា៍

“យំ សត្តាធិដ្ឋានំ អាចរិយេន និទ្ធារិតំ, តំ សត្តាធិដ្ឋានំ កតមេហិ បុគ្គលេហិ វិភជិត្វា និទ្ទិសិតព្ព”ន្តិ វត្តព្ពត្តា “លោកុត្តរំ វុត្តំ សត្តាធិដ្ឋានំ លព្ភឹសតិយា បុគ្គលេហិ និទ្ទិសិតព្ព”ន្តិ វុត្តំ។ “តេ លព្ភឹសតិ បុគ្គលា កតិហិ បុគ្គលេហិ សមេត្វសិតព្ពា”តិ វត្តព្ពត្តា “តេ តីហិ”តិអាទិ វុត្តំ។ ទស្សនភាគិយេន សត្តាធិដ្ឋានេន, ភាវនាភាគិយេន សត្តាធិដ្ឋានេន, អសេក្ខភាគិយេន សត្តាធិដ្ឋានេន ចាតិ តីហិ បុគ្គលេហិ តេ លព្ភឹសតិ បុគ្គលា សមេត្វសិតព្ពា។

“កតមេហិ កតមេហិ កតមំ កតមំ វុត្តំ និទ្ទិសិតព្ព”ន្តិ វត្តព្ពត្តា “តត្ថ ទស្សនភាគិយ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថ តត្ថាតិ តេសុ តីសុ ទស្សនភាគិយាទីសុ សុត្តេសុ។ តត្ថាតិ វា តេសុ លព្ភឹសតិយា បុគ្គលេសុ។ សត្តាធិដ្ឋានេកទេសំ ទស្សនភាគិយំ វុត្តំ ឯកពីជិនា បុគ្គលេន ច និទ្ទិសិតព្ពំ...បេ... ធម្មានុសារិនា បុគ្គលេន ច និទ្ទិសិតព្ពំ, ឥតិ ឥមេហិ បញ្ចហិ បុគ្គលេហិ សត្តាធិដ្ឋានេកទេសំ ទស្សនភាគិយំ វុត្តំ និទ្ទិសិតព្ពំ។ ឯត្ថ ច ទស្សនគ្គហណេន សោតាបត្តិផលដ្ឋាបិ គហិតា, តស្មា ឯកពីជីកោលំកោលសត្តក្ខត្តុបរមា ផលដ្ឋាបិ គហិតា។

សទ្ធានុសារី បន យោ វិបស្សនាក្ខណេ សទ្ធំ ធុរំ កត្វា សោតាបត្តិមគ្គំ និព្ពត្តេតិ, សោ បុគ្គលោ និព្ពត្តិតសោតាបត្តិមគ្គក្ខណេ សទ្ធានុសារី នាម, សទ្ធាយ សម្បត្តិំ អនុស្សរតិ, ឥតិ សទ្ធាយ សម្បត្តិយា អនុស្សរណតោ សោតាបត្តិមគ្គដ្ឋោ បុគ្គលោ សទ្ធានុសារី នាម។ សោ បុគ្គលោ សោតាបត្តិផលក្ខណេ សទ្ធាយ វិមុត្តត្តា សទ្ធាវិមុត្តោ ហុត្វា ឯកពីជីកោលំកោលសត្តក្ខត្តុបរមោ ភវតិ។ យោ បន បុគ្គលោ វិបស្សនាក្ខណេ បញ្ញំ ធុរំ កត្វា សោតាបត្តិមគ្គំ និព្ពត្តេតិ, សោ បុគ្គលោ និព្ពត្តិតសោតាបត្តិមគ្គក្ខណេ ធម្មានុសារី នាម, ធម្មេន បញ្ញាយ សម្បត្តិំ អនុស្សរតិ, ឥតិ ធម្មេន បញ្ញាយ សម្បត្តិយា អនុស្សរណតោ ធម្មានុសារី នាម។ សោ បុគ្គលោ ផលក្ខណេ ទិដ្ឋិយា បញ្ញាយ និព្ពានំ បត្តត្តា ទិដ្ឋិប្បត្តោ ហុត្វា ឯកពីជី...បេ... បរមោ ភវតិ។ ធម្មោតិ ចេត្ថ បញ្ញា គហិតា។ ឥតិ បភេទតោ ទ្វេ មគ្គដ្ឋា, ៦ ផលដ្ឋាតិ អដ្ឋហិ អរិយបុគ្គលេហិ, សម្បិណ្ឌិតេ បន បញ្ចហិ អរិយបុគ្គលេហិ សត្តាធិដ្ឋានេកទេសំ ទស្សនភាគិយំ វុត្តំ និទ្ទិសិតព្ពំ។

ឯវំ ឯកពីជីអាទីនំ បុគ្គលានំ សត្តាធិដ្ឋានេកទេសត្តា ចេវ ទស្សនភាគិយត្តា ច សត្តាធិដ្ឋានេកទេសំ ទស្សនភាគិយំ វុត្តំ ឯត្តកេហិ បុគ្គលេហិ និទ្ទិសិតព្ពន្តិ និយមេត្វា អាចរិយេន វិភត្តំ, អយមត្ថោ ច ញាតំ, “សត្តាធិដ្ឋានេកទេសំ ទស្សនភាគិយំ វុត្តំ កតមេហិ បុគ្គលេហិ និទ្ទិសិតព្ព”ន្តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា –

“ភាវនាភាគិយំ វុត្តំ ទ្វាទសហិ បុគ្គលេហិ និទ្ទិសិតព្ពំ សកទាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នេន, សកទាគាមិនា, អនាគាមិផលសច្ឆិកិរិយាយ បដិបន្នេន, អនាគាមិនា, អន្តរាបរិនិព្ពាយិនា, ឧបហច្ចបរិនិព្ពាយិនា, អសង្ខារបរិនិព្ពាយិនា, សសង្ខារបរិនិព្ពាយិនា , ឧទ្ធំសោតេន អកនិដ្ឋគាមិនា, សទ្ធាវិមុត្តេន, ទិដ្ឋិប្បត្តេន, កាយសក្ខិនា ចាតិ ភាវនាភាគិយំ វុត្តំ ឯតេហិ ទ្វាទសហិ បុគ្គលេហិ និទ្ទិសិតព្ព”ន្តិ –

ចុទ្ទំ៍ ពត្វាបិ សត្តាឆិដ្ឋានេតភេទេសំ កាចតាកាកិយំ សុត្តន្តិ កេហតព្ពំ៍ សកគា...បេ... បរេត្តុ សកគាកាមិយក្កដ្ឋេត បុក្កលេត, សកគាកាមិតា សកគាកាមិផលដ្ឋេត, អតាកាមិ...បេ... បរេត្តុ អតាកាមិយក្កដ្ឋេត, អតាកាមិតា អតាកាមិផលដ្ឋេត, អចិហាតឹសុ បញ្ចាសុ សុទ្ធាចាវេសសុ អាយុវេមជ្ឈំអតតិក្កមិត្វា អរហត្តំ បត្វា បរិតិព្ពាយតសកាវេចត អត្តរាបរិតិព្ពាយីតាមពោត អតាកាមិតា, អាយុវេមជ្ឈំ អតិក្កមិត្វា អរហត្តំ បត្វា បរិតិព្ពាយតសកាវេចត ឧបហច្ចបរិតិព្ពាយីតាមពោត អតាកាមិតា, អសង្ខារេត អប្បវេយាពេត អរហត្តំ បត្វា បរិតិព្ពាយតសកាវេចត អសង្ខារបរិតិព្ពាយីតាមពោត អតាកាមិតា, សសង្ខារេត សប្បវេយាពេត អរហត្តំ បត្វា បរិតិព្ពាយតសកាវេចត សសង្ខារបរិតិព្ពាយីតាមពោត អតាកាមិតា, អចិហាតឹហិ ឧទ្ធំ អតប្បាតឹសុ ឧបបត្តិវេសាតេត អរហត្តំ បត្វា បរិតិព្ពាយតសកាវេចត ឧទ្ធំសោតតាមពោត អតាកាមិតា, អកតិដ្ឋំ កត្វា អរហត្តំ បត្វា បរិតិព្ពាយតសកាវេចត អកតិដ្ឋកាមីតាមពោត អតាកាមិតា, សទ្ធាយ ចិមុត្តត្តា សទ្ធាចិមុត្តតាមពោត អតាកាមិតា, ឌិដ្ឋិយា បញ្ញាយ តិវេទាធំ បត្តត្តា ឌិដ្ឋិប្បត្តតាមពោត អតាកាមិតា ចាតិ ឆ្កេមហិ ឲកាគសហិ អឈាតលាំកឹបុក្កលេហិ ច, កាវេយត តាមកាវេយ ផុដ្ឋាតំ អរូបឈាតាតំ អតត្តរំ តិព្ពាតំ សច្ចិកេរាតិ, ឆ្កតិ សច្ចិកេរលាវេតា កាយសក្ខិតាមពោត ឈាតលាំកិតា ចាតិ ទ្វាគសហិ បុក្កលេហិ តិឌ្ឌិសិតព្ពំ៍

ឆ្កេមសំ ចុទ្ទប្យការាតំ បុក្កលាតំ សត្តាឆិដ្ឋានេតភេទេសត្តត្តា វេចច កាចតាកាកិយត្តត្តា ច សត្តាឆិដ្ឋានេតភេទេសំ កាចតាកាកិយំ សុត្តំ ឲត្តកេហិ បុក្កលេហិ តិឌ្ឌិសិតព្ពត្តិ តិយមេត្វា អាចរិយេត ចិកត្តំ, អមេត្វាំ ច ពាតំ, “កិត្តកេហិ បុក្កលេហិ សត្តាឆិដ្ឋានេតភេទេសំ អនេសក្កាកាហិយំ សុត្តំ តិឌ្ឌិសិតព្ពំ”ត្តិ ចត្តត្តត្តា –

“អនេសក្កាកាហិយំ សុត្តំ តចហិ បុក្កលេហិ តិឌ្ឌិសិតព្ពំ សទ្ធាចិមុវេត្តត, បញ្ញាចិមុវេត្តត, សុញ្ញតចិមុវេត្តត, អតិមិត្តចិមុវេត្តត, អប្បណិហិតចិមុវេត្តត, ឧភតោតាកាកចិមុវេត្តត, សមសិសិតា, បច្ចេកព្ទុដ្ឋេហិ, សម្មាសម្ពុទ្ធេហិ ចាតិ អនេសក្កាកាហិយំ សុត្តំ ឆ្កេមហិ តចហិ បុក្កលេហិ តិឌ្ឌិសិតព្ពំ”ត្តិ –

ចុទ្ទំ ៍ ពត្ថ សត្តាឆិដ្ឋានេតភេទេសំ អនេសក្កាកាហិយំ សុត្តំ តិឌ្ឌិសិតព្ពត្តិ វេយាដេតព្ពំ៍ សទ្ធាយ កិលេសេហិ ចិមុត្តត្តា អរហត្តផលក្ខណេ សទ្ធាចិមុវេត្តា អរហា, វេតត សទ្ធាចិមុវេត្តត៍ បញ្ញាយ ចិមុត្តត្តា អរហត្តផលក្ខណេ បញ្ញាចិមុវេត្តា អរហា, វេតត បញ្ញាចិមុវេត្តត៍ សុញ្ញតចិបស្សតាសង្ខារេតត អតត្តាតុបស្សេតត ចិមុត្តត្តា សុញ្ញតចិមុវេត្តា អរហា, វេតត សុញ្ញតចិមុវេត្តត៍ អតិមិត្តាតុបស្សតាសង្ខារេតត អតិច្ចាតុបស្សេតត ចិមុត្តត្តា អតិមិត្តចិមុវេត្តា អរហា, វេតត អតិមិត្តចិមុវេត្តត៍ អប្បណិហិតាតុបស្សតាសង្ខារេតត ទុក្ខាតុបស្សេតត ចិមុត្តត្តា អប្បណិហិតចិមុវេត្តា អរហា, វេតត អប្បណិហិតចិមុវេត្តត៍ ឧភតោ រូបកាយតាមកាយតោ ឧភតោតាកតោ ចិមុត្តត្តា ឧភតោតាកាកចិមុវេត្តា អរហា, វេតត ឧភតោតាកាកចិមុវេត្តត៍ បុរិមា បច្ច បុក្កលា អឈាតលាំកិវេតា កហិតា, ឧភតោតាកាកចិមុវេត្តា បត ឈាតលាំកឹកហិវេតា៍

សមសិសិ តាម ឆ្កិរិយាបថសមសិសិ, វេរាកសមសិសិ, ឌិចិតសមសិសិតិ តិចិធា ហោត្តិ៍ ឆ្កេមសុ តិសុ សមសិសិសុ យោ អរហា ចតុសុ ឆ្កិរិយាបវេថសុ ឲវេកកស្មិំ ឆ្កិរិយាបវេថ អរហត្តំ បត្វា អញ្ញំ ឆ្កិរិយាបថំ អសម្បត្តិត្វា តស្មិំ តស្មិំ ឆ្កិរិយាបវេថវេយច បរិតិព្ពាយតិ, អយំ អរហា ឆ្កិរិយាបថសមសិសិ តាម៍ យោ អរហា យស្មិំ វេរាវេក ឧប្បវេត្ត អរហត្តំ បត្វា តវេតា វេរាកវេតា អត្តុដ្ឋហិត្វា តស្មិំ វេរាកវេយច បរិតិព្ពាយតិ, អយំ អរហា វេរាកសមសិសិ តាម៍ យោ អរហា បច្ចវេចក្ខណចិចិយាតត្តរំ កចក្កំ ឌួតរិត្វា តវេតា

ᨾᩁᨱᩣᩈᨶ᩠ᨶᨩᩅᨶᩅᩦᨳᩥᨿᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᨾᩮᩅ ᨸᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨿᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᩋᩁᩉᩣ ᩅᩣᩁᩈᨾᨲᩣᨿ ᨩᩦᩅᩥᨲᩈᨾᩈᩦᩈᩦ ᨶᩣᨾ᪨ ᩅᩣᩁᩈᨾᨲᩣᨲᩥ ᨧ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩅᩦᨳᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩅᩦᨳ᩠ᨿᩣᨶᩩᩅᨲ᩠ᨲᨠᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩅᩦᨳᩥᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᩣᨶᩣᨿᨸᩥ ᨾᩁᨱᩣᩈᨶ᩠ᨶᩅᩦᨳᩥ ᨾᨣ᩠ᨣᩅᩦᨳᩥᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩣᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣᩉ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩦᨳᩥᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᨲᩣ ᩅᩣᩁᩈᨾᨲᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᨲᩣᨿ ᩅᩣᩁᩈᨾᨲᩣᨿ ᨧ ᨩᩦᩅᩥᨲᩈᨾᩈᩦᩈᩦ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨

ᩈᩉ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᩉᩥ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩦᨲᩥ ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩅᩦᨳᩥᨿᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩴ ᩋᩮᩣᨲᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩅᩦᨳᩥᨿᩣ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᨬᩣᨱᩣᨶᩥ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨶᨿᩮᨶ ᩅᩦᨳᩥᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᨲᩣᨿ ᩅᩣᩁᩈᨾᨲᩣᨿ “ᩈᩉ ᨸᨭᩥᩈᨾ᩠ᨽᩥᨴᩣᩉᩦ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨽᩣᩅᨲᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᨬ᩠ᨬᩣᨱᨾ᩠ᨸᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᨱᩅᩦᨳᩥᨿᩣᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᩴ ᩋᩮᩣᨲᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᩅᨦ᩠ᨣᨲᩮᩣ ᩅᩩᨭ᩠ᨮᩣᨿ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩅᩦᨳᩥᨿᩣ ᨸᨮᨾᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦᨲᩥ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨮᨸᩥᨲᩣ ᨩᩦᩅᩥᨲᩈᨾᩈᩦᩈᩥᨠᩣ, ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩮᩉᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᩮᨠᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩉᩥ, ᩈᩮᨭ᩠ᨮᩮᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩉᩥ ᨧᩣᨲᩥ ᩍᨾᩮᩉᩥ ᨶᩅᩉᩥ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩉᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᨴᩮᩈᩴ ᩋᩈᩮᨠ᩠ᨡᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩍᨾᩮᩈᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᨴᩮᩈᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩮᩅ ᩋᩈᩮᨠ᩠ᨡᨽᩣᨣᩥᨿᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩑᩅᩴ ᨮᨸᩥᨲᩣ “ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥᨶᩣ ᨸᨠᩣᩁᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᩍᨾᩮᩉᩥ ᨨᨻ᩠ᨻᩦᩈᨲᩥᨿᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩉᩥ ᩋᩁᩥᨿᩮᩉᩥ ᨴᩔᨶᨽᩣᨣᩥᨿᩅᩣᩈᨶᩣᨽᩣᨣᩥᨿᩋᩈᩮᨠ᩠ᨡᨽᩣᨣᩥᨿᩈᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩅᩈᩮᨶ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᨴᩮᩈᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩍᨾᩮᩈᩴ ᨨᨻ᩠ᨻᩦᩈᨲᩥᨿᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣᨶᩴ ᩈᨠᩃᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩈᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨧᩮᩅ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᨴᩮᩈᩈᩩᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᨴᩮᩈᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨲ᩠ᨲᨠᩮᩉᩥ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩉᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᨶᩥᨿᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨽᩣᩅᩮᩣ, “ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᨴᩮᩈᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᨠᩮᩉᩥ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩉᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᩑᨠᩪᨶᩅᩦᩈᨲᩥᨿᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩉᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ “ᨲᩮ ᩑᨠᩪᨶᩅᩦᩈᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ ᨠᨲᨾᩮᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩮᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᨲᩮ ᨧᩁᩥᨲᩮᩉᩦ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨲᩮ ᩑᨠᩪᨶᩅᩦᩈᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ ᨧᩁᩥᨲᩮᩉᩥ ᨧᩁᩥᨲᩅᩥᩈᩮᩈᩮᩉᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩮᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣᨲᩥ᪨ “ᨠᨳᩴ ᨧᩁᩥᨲᩮᩉᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᩁᩣᨣᨧᩁᩥᨲᩣ”ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩁᩣᨣᨧᩁᩥᨲᨴᩮᩣᩈᨧᩁᩥᨲᩣᨴᩦᩉᩥ ᨧᩁᩥᨲᩮᩉᩥ ᩑᨠᩪᨶᩅᩦᩈᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ ᩁᩣᨣᨧᩁᩥᨲᩣ, ᨴᩮᩣᩈᨧᩁᩥᨲᩣ...ᨸᩮ... ᨾᩮᩣᩉᨧᩁᩥᨲᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᩍᨲᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩉᩥ ᩑᨠᩪᨶᩅᩦᩈᨲᩥᨿᩣ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩉᩥ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩈᨲ᩠ᨲᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᨴᩮᩈᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ “ᩃᩮᩣᨠᩥᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᩅᩈᩮᨶ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ “ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩃᩮᩣᨠᩥᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᩈᩮᩈᨲᩮᩣ ᩅᩮᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

ᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᨴᩮᩈᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨲ᩠ᨲᨠᩮᩉᩥ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩉᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᨶ ᨶᩥᨿᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩴ, ᩋᨿᨾᩮᨲ᩠ᨳ ᨧ ᨽᩣᩅᩮᩣ, “ᩅᩣᩈᨶᩣᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᨴᩮᩈᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᨲᨾᩮᩉᩥ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩉᩥ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᩅᩣᩈᨶᩣᨽᩣᨣᩥᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩅᩣᩈᨶᩣᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᨴᩮᩈᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩦᩃᩅᨶ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩉᩥ, ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᨧ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩮᩣᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ “ᨠᩥᨲ᩠ᨲᨠᩣ ᩈᩦᩃᩅᨶ᩠ᨲᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᨲᩮ ᩈᩦᩃᩅᨶ᩠ᨲᩣ ᨸᨬ᩠ᨧ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ”ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ “ᨠᩥᨲ᩠ᨲᨠᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ”ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ “ᨸᨠᨲᩥᩈᩦᩃ”ᨶ᩠ᨲᩥᩋᩣᨴᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ – ᨸᨠᨲᩥᩈᩦᩃᩅᨶ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩈᨾᩣᨴᩣᨶᩈᩦᩃᩅᨶ᩠ᨲᩣ ᨧ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩈᩣᨴᩅᨶ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩈᨾᨳᩅᨶ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᩅᨶ᩠ᨲᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ, ᨸᨠᨲᩥᩈᩦᩃᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨧ ᩈᨾᩣᨴᩣᨶᩈᩦᩃᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨧ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩈᩣᨴᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨧ ᩈᨾᨳᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨧ ᩅᩥᨸᩔᨶᩣᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨧᩣᨲᩥ ᨸᨬ᩠ᨧ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨲᩥ ᩍᨾᩮᩉᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩉᩥ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩉᩥ, ᩍᨾᩮᩉᩥ ᨸᨬ᩠ᨧᩉᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᩅᩣᩈᨶᩣᨽᩣᨣᩥᨿᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᨴᩮᩈᨵᨾ᩠ᨾᩣᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᨽᨴᩮᩈᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨿᨳᩣᨠ᩠ᨠᨾᩴ ᨶᩥᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᨶ᩠ᨲᩥ᪨

លោកុត្តរំ មគ្គាធិដ្ឋានំ វុត្តំ ទស្សនភាគិយភាវនាភាគិយអសេក្ខភាគិយសុត្តេហិ និទ្ទិសិតព្វន្តិ អាចរិយេន និយមេត្វា វិភត្តំ, អវុត្តញ្ច ញាតំ, “លោកុត្តរំ ផលាធិដ្ឋានំ វុត្តំ កិត្តកេហិ សុត្តេហិ និទ្ទិសិតព្វ”ន្តិ បុច្ឆិត្វា “លោកុត្តរំ វុត្តំ ផលាធិដ្ឋានំ...បេ... អសេក្ខភាគិយេនា”តិ វុត្តំ។

“លោកិយញ្ច លោកុត្តរញ្ច មគ្គាធិដ្ឋានញ្ច ផលាធិដ្ឋានញ្ច កិត្តកេហិ និទ្ទិសិតព្វា”ន្តិ បុច្ឆិត្វា “លោកិយញ្ច...បេ... ឧភយេន និទ្ទិសិតព្វា”ន្តិ វុត្តំ។ ឧភយេនាតិ លោកិយលោកុត្តរេន, មគ្គាធិដ្ឋានផលាធិដ្ឋានេន សមានត្ថការេន និទ្ទិសិតព្វន្តិ។

“ញាណំ កិត្តកេហិ និទ្ទិសិតព្វ”ន្តិ បុច្ឆិត្វា “ញាណំ បញ្ញាយា”តិអាទិ វុត្តំ។ យស្មិំ យស្មិំ សុត្តេ ញាណំ អាគតំ, តស្មិំ តស្មិំ សុត្តេ ញាណំ ញាណបរិយាយេន បញ្ញាទិនា និទ្ទិសិតព្វន្តិ។

“ញេយ្យំ កិត្តកេន និទ្ទិសិតព្វ”ន្តិ បុច្ឆិត្វា “ញេយ្យំ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នំ”តិអាទិ វុត្តំ។ យស្មិំ យស្មិំ សុត្តេ ញេយ្យំ អាគតំ, តស្មិំ តស្មិំ សុត្តេ ញេយ្យំ ញេយ្យបរិយាយេន និទ្ទិសិតព្វន្តិ។

“ញាណញ្ច ញេយ្យញ្ច កិត្តកេន និទ្ទិសិតព្វ”ន្តិ បុច្ឆិត្វា “ញាណញ្ច ញេយ្យញ្ច តទុភយេនា”តិអាទិ វុត្តំ។ យស្មិំ យស្មិំ សុត្តេ ញាណញេយ្យា អាគតា, តស្មិំ តស្មិំ សុត្តេ ញាណញេយ្យា ញាណញេយ្យបរិយាយេន និទ្ទិសិតព្វន្តិ។

ទស្សនសុត្តេ យថា និទ្ទិដ្ឋំ, តថា ឧបធារយិត្វា លក្ខណតោ និទ្ទិសិតព្វំ។ ភាវនាសុត្តេ យថា និទ្ទិដ្ឋំ, តថា ឧបធារយិត្វា លក្ខណតោ និទ្ទិសិតព្វំ។ តទុភយំ ទស្សនញ្ច ភាវនា ច សុត្តេ យថា និទ្ទិដ្ឋំ, តថា ឧបធារយិត្វា លក្ខណតោ និទ្ទិសិតព្វំ។

“សកវចនំបរវចន”ន្តិអាទីសុបិ ឯកេកេន វិសុំ វិសុំ ច ឧភតោ ច សុត្តេ យថា និទ្ទិដ្ឋំ, តថា ឧបធារយិត្វា លក្ខណតោ និទ្ទិសិតព្វន្តិ យោជនា កាតព្វា។ “ឧត្តរេន និទ្ទិសិតព្វ”ន្តិ បុច្ឆិត្វា “យំ ច បរា”តិអាទិ វុត្តំ។

“វិបាកស្ស ហេតុ កតមេនា”តិ បុច្ឆិត្វា “ទុច្ចរិតា ហេតូ”តិអាទិ វុត្តំ។ កិលេសា សំកិលេសភាគិយសុត្តេន សមានត្ថការេន និទ្ទិសិតព្វា។ តណ្ហាសង្ខាតោ សមុទយោ ច កិលេសសង្ខាតោ សមុទយោ ច អកុសលសង្ខាតោ សមុទយោ ច សំកិលេសភាគិយេន សុត្តេន សមានត្ថការេន និទ្ទិសិតព្វោ។ លោកិយកុសលហេតុសង្ខាតោ សមុទយោ ច លោកិយកុសលសង្ខាតោ សមុទយោ ច វាសនាភាគិយេន សុត្តេន សមានត្ថការេន និទ្ទិសិតព្វោ។

កម្មញ្ច វិបាកោ ច យថារហំ លក្ខណសុត្តេន និទ្ទិសិតព្វោតិ សាមញ្ញវសេន វិភជិត្វា, “កុសលំ កតមេន និទ្ទិសិតព្វ”ន្តិ បុច្ឆិត្វា “តត្ថ

កុសល”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ តត្ថាតិ តេសុ អដ្ឋវីសតិយា សាសនបដ្ឋានសុត្តេសុ កុសលំ ចតូហិ សុត្តេហិ សមានត្តការេន និទ្ទិសិតព្ពំ។ “កតមេហិ ចតូហី”តិ វត្តព្ពត្តា “វាសនាភាគិយេនា”តិអាទិ វុត្តំ។ លោកិយកុសលំ វាសនាភាគិយេន និទ្ទិសិតព្ពំ សមានត្តា, លោកុត្តរកុសលំ ទស្សនភាគិយេន, វាសនាភាគិយេន, អសេក្ខភាគិយេន ច សមោធានំ សមានត្តការេន និទ្ទិសិតព្ពំ។ កុសលំ ឯត្តកេហិ និទ្ទិសិតព្ពន្តិ និយមេត្វា ឋបិតំ, “អកុសលំ កតមេន និទ្ទិសិតព្ព”ន្តិ វត្តព្ពត្តា “អកុសល”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ “កុសលញ្ច អកុសលញ្ច កតមេន និទ្ទិសិតព្ព”ន្តិ វត្តព្ពត្តា “កុសលញ្ច អកុសលញ្ច តទុភយេន និទ្ទិសិតព្ព”ន្តិ វុត្តំ។ យស្មិំ យស្មិំ សុត្តេ តទុភយំ អាគតំ, តស្មិំ តស្មិំ សុត្តេ អាគតេន តទុភយេន និទ្ទិសិតព្ពំ។

“អនុញ្ញាតំ កតមេន និទ្ទិសិតព្ព”ន្តិ វត្តព្ពត្តា “អនុញ្ញាត”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ អនុញ្ញាតំ ភគវតា អនុញ្ញាតាយ សមានតាយ និទ្ទិសិតព្ពំ។ “កតិវិធំ អនុញ្ញាត”ន្តិ វត្តព្ពត្តា “តំ បញ្ចវិធ”ន្តិអាទិ វុត្តំ។ យំ អនុញ្ញាតំ យាសុ យាសុ ភូមីសុ ទិស្សតិ, តំ អនុញ្ញាតំ តាសុ តាសុ ភូមីសុ អាគតេន សមានេន កប្បិយានុលោមេន និទ្ទិសិតព្ពំ។

អនុញ្ញាតំ ឥមិនា និទ្ទិសិតព្ពន្តិ អាចរិយេន និយមេត្វា ឋបិតំ, “បដិក្ខិត្តំ កតមេន និទ្ទិសិតព្ព”ន្តិ វត្តព្ពត្តា “បដិក្ខិត្តំ ភគវតា”តិអាទិ វុត្តំ។ ភគវតា បដិក្ខិត្តំ ភគវតា បដិក្ខិត្តការណេន សុត្តេ អាគតេន វត្វា ការណផលការេន និទ្ទិសិតព្ពំ។ យំ បដិក្ខិត្តំ យាសុ យាសុ ភូមីសុ ទិស្សតិ, តំ បន បដិក្ខិត្តំ តាសុ តាសុ ភូមីសុ អាគតេន បិដកេន អកប្បិយានុលោមេន និទ្ទិសិតព្ពំ។

“អនុញ្ញាតញ្ច បដិក្ខិត្តញ្ច កតមេន និទ្ទិសិតព្ព”ន្តិ វត្តព្ពត្តា “អនុញ្ញាតញ្ច បដិក្ខិត្តញ្ច តទុភយេន និទ្ទិសិតព្ព”ន្តិ វុត្តំ។ យស្មិំ យស្មិំ សុត្តេ អនុញ្ញាតញ្ច បដិក្ខិត្តញ្ច អាគតំ, តស្មិំ តស្មិំ សុត្តេ អាគតេន តទុភយេន និទ្ទិសិតព្ពំ។

“ថវោ កតមេន និទ្ទិសិតព្ពោ”តិ វត្តព្ពត្តា “ថវោ បសំសាយា”តិអាទិ វុត្តំ។ យស្មិំ យស្មិំ សុត្តេ យា យា បសំសា អាគតា, តស្មិំ តស្មិំ សុត្តេ អាគតាយ តាយ តាយ បសំសាយ ថវោ និទ្ទិសិតព្ពោ។ “យោ ថវោ បសំសាយ និទ្ទិសិតព្ពោ, សោ ថវោ កតិវិធេន និទ្ទិសិតព្ពោ”តិ វត្តព្ពត្តា “សោ បញ្ចវិធេនា”តិអាទិ វុត្តំ។ ភគវតោ ថវោ ច ធម្មស្ស ថវោ ច អរិយសង្ឃស្ស ថវោ ច អរិយធម្មានំ សិក្ខាយ ថវោ ច លោកិយគុណសម្បត្តិយា ថវោ ចាតិ បញ្ចវិធេន វេទិតព្ពោ។ ឥតិ ឯវំ វុត្តប្បការេន បញ្ចវិធេន ថវោ និទ្ទិសិតព្ពោ។

អម្ហាកាចរិយ អម្ហាកាចរិយេន អដ្ឋារស មូលបទា សាសនបដ្ឋានេ ឋបិតាតិ វុត្តា, “កតមានិ តានិ អដ្ឋារស មូលបទានី”តិ បុច្ឆិតព្ពត្តា “ឥន្ទ្រិយភូមី”តិអាទិ វុត្តំ។ សាសនបដ្ឋានេ ឥន្ទ្រិយភូមិ សទ្ធិន្ទ្រិយាទិឥន្ទ្រិយភូមិ យេហិ នវហិ បទេហិ និទ្ទិសិតព្ពា, សាសនបដ្ឋានេ កិលេសភូមិ យេហិ នវហិ បទេហិ និទ្ទិសិតព្ពា, ឥមិនា បការេន ឯតានិ មូលបទានិ នវ បទានិ កុសលបទានិ, នវ បទានិ អកុសលបទានីតិ អដ្ឋារស មូលបទានិ ហោន្តិ។ សាសនបដ្ឋានេ ឋបិតា, “កេន ការណេន អដ្ឋារស មូលបទា សាសនបដ្ឋានេ ឋបិតាតិ វិញ្ញាយតី”តិ វត្តព្ពត្តា “យថា ហី”តិអាទិ វុត្តំ។ យថា ហីតិ យេន ឯវ អដ្ឋារសមូលបទានំ សាសនបដ្ឋានេ ឋបិតត្តា “អដ្ឋារស មូលបទា កុហិំ ឋបិតា? សាសនបដ្ឋានេ”តិ យំ វចនំ វុត្តំ, តេន វចនេន វិញ្ញាយតីតិ។ “កេន មូលបទានំ នវកុសលបទនវអកុសលបទការេន

អដ្ឋារសភាវេន វិញ្ញាយតី”តិ វត្វា “តេនាហា”តិអាទិ វុត្តំ។ តេន មូលបទានិ នវកុសលបទនវអកុសលបទភាវតោ អាយស្មា មហាកច្ចានោ –

“នវហិ ច បទេហិ កុសលា, នវហិ ច យុជ្ជន្តិ អកុសលបក្ខា;

ឯតេ ខោ មូលបទា, ភវន្តិ អដ្ឋារស បទានី”តិ។ –

យំ វចនំ អាហ, តេន “នវហិ…បេ… បទានី”តិ វចនេន មូលបទានិ នវកុសលបទនវអកុសលបទភាវេន អដ្ឋារសភាវេន វិញ្ញាយតីតិ។

“យំ យំ សំកិលេសភាគិយាទិសោឡសវិធំ សាសនបដ្ឋានេសុ ច យំ យំ លោកិយាទិអដ្ឋវីសតិវិធំ សាសនបដ្ឋានញ្ច អាចរិយេន និទ្ទិដ្ឋំ, ឯត្តកមេវ បរិបុណ្ណំ, អញ្ញំ សាសនបដ្ឋានំ និទ្ទិសិតព្វំ យុត្តំ យុជ្ជិតព្វំ នត្ថី”តិ វត្វា “និយុត្តំ សាសនបដ្ឋាន”ន្តិ វុត្តំ។ យថានិទ្ទិដ្ឋសាសនបដ្ឋានតោ យំ យំ អញ្ញំ សាសនបដ្ឋានំ និទ្ទិដ្ឋំ អត្ថិ, តំ តំ អញ្ញំ សាសនបដ្ឋានំ និយុត្តំ យថារហំ និទ្ទិសិតព្វំ យុត្តំ យុជ្ជិតព្វន្តិ អត្ថោ គហេតព្វោតិ។

“យំ លោកោ បូជយតេ…បេ… និយុត្តំ សាសនបដ្ឋាន”ន្តិ យត្តកោ វចនក្កមោ ភាសិតោ, ឯត្តកេន វចនក្កមេន កិំ នេត្តិ សមត្តា, ឧទាហុ អសមត្តា”តិ វត្វា “ឯត្តាវតា”តិអាទិ វុត្តំ។ អាយស្មតា មហាកច្ចានេន យា នេត្តិ ភាសិតា, ភគវតា សា នេត្តិ អនុមោទិតា, មូលសង្គីតិយំ សង្គាយន្តេហិ ថេរាសភេហិ យា នេត្តិ សង្គីតា, សា នេត្តិ “យំ លោកោ បូជយតេ…បេ… និយុត្តំ សាសនបដ្ឋាន”ន្តិ ឯត្តាវតា វចនក្កមេន សមត្តា បរិបុណ្ណាវ ហោតិ។

ឥតិ សមត្តាយ អាយស្មតា មហាកច្ចានេន ភាសិតាយ ភគវតា អនុមោទិតាយ មូលសង្គីតិយំ សង្គាយន្តេហិ ថេរាសភេហិ សង្គីតាយ នេត្តិយា អត្ថវណ្ណនា សទ្ធម្មបិលកាមេន មហាធម្មរាជគុរុនា មហាថេរេន រចិតា ជិនបុត្តានំ ហិតករា នេត្តិវិភាវនា [illegible] សក្ករាជេ សាវណមាសេ សុក្កបក្ខេ នវមីទិវសេ សូរិយុគ្គមនសមយេ សមត្តា។

ឥតិ សាសនបដ្ឋានេ សត្តិពលានុរូបា រចិតា វិភាវនា

និដ្ឋិតា។

និគមនកថា

សព្ពសត្តុត្តមោ នាថោ, លោកេ ក្បញ្ជុំ នាយកោ;

សម្ពុទ្ធោ គោតមោ ជិនោ, អនេកគុណលង្កតោ។

សាសនំ តស្ស សេដ្ឋស្ស, អដ្ឋវស្សសតាធិកំ;

ទ្វិសហស្សំ យទា បត្តំ, និព្វុតំ ចន្ទតំ សុភំ។

តទា ភូមិស្សរោ មហាធម្មរាជា មហិទ្ធិកោ;

អាណាបេត្វាន សារេតិ, រាជា សោអត្ថចិន្តកោ។

លទ្ធា សេតកេជ ចទេវ, លោកេ វិម្ហយជាតកោ;

អប្បមេត្តា មហាវីរោ, បុញ្ញា កត្វាគិមោនតិ។

តស្មិំ វស្សេ សាវណេ, មាសេ នវមិវសេ;

សុរិយុគ្គមនេ កាលេ, និដ្ឋត្តាយំ វិការនា។

យត្តកំ សាសនំ ឋិតំ, តត្តកំ វឌ្ឍិតំ យថា;

ឋាតុ នេត្តិវិការនា, ជិនបុត្តហិតាវហា។

ញាតិ តំ វិចយនេត្ត, បុញ្ញា អធិគតំ យថា;

ហោតុ តស្សានុភាវេន, សព្វេ វិមុត្តិកាមិនោ។

ទាឌេឆិ បុត្តភត្តា, បភត្តា ច សឌាតិកា;

សន្តោ ទឌ្ឌសុលេ ផត្វា, ចទត្យ ចទិតំ សុលិ៍

ខេចា កាលេ សុចស្សព្យ, សន្តោ ទង្គឌេភា សុលិ;

អញ្ញាយញ្ញា អហិំសន្តា, បិយោ ហោតុ ហិតាចហោតិ៍

ភេត្តុបិកាបិតិ តិង្គិតា៍